Multatuli-literatuur 1948-1977

LIJST DER GESCHRIFTEN VAN EN OVER EDUARD DOUWES DEKKER

MULTATULI-LITERATUUR 1948-1977

Multatuli-literatuur 1948-1977

LIJST DER GESCHRIFTEN VAN EN OVER EDUARD DOUWES DEKKER

door P.C. van der Plank

met medewerking van A.J.M. Caspers en E.J. Krol

Huis aan de Drie Grachten Amsterdam 1987

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dank zij de steun van de Rijksuniversiteit Leiden en de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek ZWO.

Aan de totstandkoming van deze bibliografie hebben verder bijgedragen Natascha Sweering, C.J. Aarts en Jan Willem Stas.

Van de uitgave verschenen honderdtien exemplaren in een gebonden editie: tien exemplaren, Romeins genummerd van I tot en met X komen niet in de handel; honderd exemplaren werden Arabisch genummerd van 1 tot en met 100.

Dit is nummer: 7

Copyright © 1987 Uitgeverij Huis aan de Drie Grachten, Amsterdam
Boekverzorging: Jan Willem Stas
Zetwerk: Zetcentrale Meppel bv, Meppel
Druk: Drukkerij Leeuwenberg, Amsterdam
Bindwerk: Kloosterman bv, Amsterdam

ISBN 90 6388 072 3 (gebonden)
ISBN 90 6388 122 3 (ingenaaid)

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Plank, P.C. van der

Multatuli-literatuur 1948-1977 : lijst der geschriften van en over Eduard Douwes Dekker / samengest. door P.C. van der Plank ; met medew. van A.J.M. Caspers en E.J. Krol. – Amsterdam : Huis aan de Drie Grachten
Met bibliogr., reg.
ISBN 90-6388-072-3 geb.
ISBN 90-6388-122-3 ing.
SISO 854.6 UDC 839.31.09"18"(01)
Trefw.: Multatuli ; bibliografieën.

INHOUDSOPGAVE

7 Voorwoord

9 VERANTWOORDING

11 1. Inleiding
13 2. Verzameling en selectie van het materiaal
15 3. Autopsie en controle
17 4. Ordening
22 5. Vermelding per nummer van de bibliografie
23 6. Titelbeschrijving
25 7. Bibliografische opmerkingen
27 8. Karakteristieken
31 9. Verwijzingen
32 10. Register
34 11. Bijzonderheden
Ontbrekende nummers
Verdubbelde nummers
Afkortingen

PRIMAIRE LITERATUUR

37 Verzamelde werken
P1

Bloemlezingen

41 Samen met andere auteurs
Nederlands P2-P4
Vertaald P5-P6

42 Uit het werk van Multatuli
Nederlands P7-P14
Vertaald P15-P25

47 Brieven
Nederlands P26-P45
Vertaald P46-P47

Max Havelaar

52 Geheel
Nederlands P48-P55
Vertaald P56-P78

60 Gedeelten
Nederlands en vertaald P79-P103

63 Bewerkingen
Nederlands en vertaald P104-P107

63 De film
P108

73 Gebed van de onwetende
Wys my de plaats
Minnebrieven
Nederlands en vertaald P109-P114

74 Ideeën
Nederlands en vertaald P115-P123

Woutertje Pieterse

76 Geheel
Nederlands P124-P126
Vertaald P127-P130

77 Gedeelten en bewerkingen
Nederlands P131-P138

79 De zegen Gods
Causerieën
Nog eens: Vrye arbeid
Specialiteiten
Nederlands en vertaald P139-P143

80 Vorstenschool
Nederlands, vertaald, bewerkingen P144-P147

SECUNDAIRE LITERATUUR 1948-1977

83 Primaire literatuur
Monografieën
Artikelen in tijdschriften, passages uit boeken
Artikelen in dag- en weekbladen
P148-P1211

268 Kleindruk: pamfletten, brochures
P1212-P1232

271 REGISTER

VOORWOORD

Het werk, waarvan de voor u liggende bibliografie het resultaat is, zou zonder de hulp van een groot aantal mensen en instellingen nooit tot een goed einde zijn gebracht. Hoewel een belangrijk gedeelte tot stand kwam tijdens de dienstverbanden van Albert-Jan Caspers, Ellen Krol en ondergetekende op het Instituut voor Nederlandse Taal- en Letterkunde van de R.U. Leiden, is vrijwillige, onbetaalde inzet van beslissende betekenis gebleken.

Daarbij denk ik in de eerste plaats aan het belangrijke en onbaatzuchtig werk dat Esselien 't Hart en Irene Farjon hebben verricht op het gebied van de Multatuli-literatuur respectievelijk in het Slavische taalgebied en in Indonesië. Hoe geduldig was hun oor niet bij weer nieuwe instructies van onze kant en hoe enthousiast togen zij niet keer op keer aan het werk.

Mevrouw J. Roelfsema-Tenge op het Multatuli-Museum en de heer J. Kortenhorst op zijn kantoor te 's-Gravenhage lieten nooit af ons gastvrijheid en informatie te geven. Zonder de archieven van het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven te Antwerpen, van het Letterkundig Museum te 's-Gravenhage en van de Afdeling Documentatie Nederlandse Letterkunde van het Instituut voor Neerlandistiek van de Universiteit van Amsterdam zou deze bibliografie een stuk dunner geweest zijn. De heer R. Vanrusselt uit Borgloon in België gaf ons waardevolle informatie over Multatuliana in het Duitse taalgebied. Van Eep Francken kwam een nooit aflatende stroom van titels die mogelijk in de bibliografie opgenomen behoorden te worden. Waardevolle aanwijzingen en adviezen ontvingen wij van Bert van Selm, die ook onze eerste belangstelling voor deze kant van het 'vak' wekte.

Het geduld van de Sectie Moderne Letterkunde van het Instituut voor Nederlandse Taal- en Letterkunde van de R.U. Leiden, in feite het geduld van de twee hoogleraren H.A. Gomperts en A.G.H. Anbeek van der Meijden, het uithoudingsvermogen van de uitgever het Huis aan de Drie Grachten in de persoon van Camiel Hamans en de inschikkelijkheid van de subsidiegever, De Stichting voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek, hebben het mislukken van dit project voorkomen. Naar het toenmalige Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk gaat mijn dank uit voor het toekennen van een literair-historische opdracht, naar het Gewestelijk Arbeidsbureau Leiden voor het beschikbaar stellen van een tijdelijke arbeidsplaats.

Ook de volgende personen hebben op enigerlei wijze bijgedragen tot de totstandkoming van dit werk, waarvoor mijn dank: G. Termorshuizen, G. Nagelkerke, Marian van Noort en Jacqueline Bel.

Niet ook mag ik vergeten de noeste werkers aan de uitleenbalie en in het magazijn van de Universiteitsbibliotheek te Leiden en de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage, die ons zonder klacht steeds weer nieuwe boeken van en over Multatuli ter beschikking hebben gesteld.

De hulp, steun en het advies van Louis Uding was die van een vakbroeder en vriend. Ten slotte dank ik Ellen Krol voor de rust en de wijsheid waarmee zij eerst met mij heeft samengewerkt en waarmee zij me na haar vertrek naar Nijmegen van advies heeft gediend. Onze samenwerking is een goede leerschool geweest.

Paul van der Plank
Leiden 10 november 1982

VERANTWOORDING

Bij de samenstelling van de verantwoording[1] zijn we niet uitgegaan van een schema waarbij de belangrijkste vraag van de lezer het eerst wordt behandeld, maar hebben we geprobeerd een systematiek te volgen van abstract naar concreet of, zoals u wilt, van buiten naar binnen. Eerst hebben we de bibliografie in zijn totaal behandeld volgens het schema: begrenzing-verzameling-controle-ordening (1-4), vervolgens hebben we aangegeven welke informatie de gebruiker per nummer kan verwachten (5), daarna deze informatie behandeld in de volgorde waarin deze aan de orde komt bij elk nummer afzonderlijk (6-9). Ten slotte volgen dan register (10) en bijzonderheden (11).

In de verantwoording vindt de gebruiker antwoord op vragen als: Hoe is de bibliografie tot stand gekomen (1)? Wat is wel en wat niet opgenomen (2)? Hoe is er geordend (4)? Wat voor informatie kan de gebruiker verwachten en in welke volgorde wordt de informatie per nummer aangeboden (5)? Hoe kan hij of zij het karakteristieken-schema gebruiken (8)? Wat voor trefwoorden zijn in het register opgenomen en hoe zijn ze geordend (10)?

Omdat Ellen Krol onder meer bij de opzet van de bibliografie nauw betrokken is geweest, is er in de verantwoording regelmatig sprake van 'wij'. De lezer mag dit 'wij' dus niet interpreteren als een pluralis majestatis.

1. De hier volgende nummers corresponderen met die van de paragrafen in de verantwoording.

1. INLEIDING

DOELSTELLING

De hier voor u liggende bibliografie *Multatuli-literatuur 1948-1977, Lijst der geschriften van en over Eduard Douwes Dekker* is een aanvulling op A.J. de Mare, *Multatuli-literatuur, Lijst der geschriften van en over Eduard Douwes Dekker* (Leiden: Brill 1948). De bibliografie geeft in een enkel geval correcties en aanvullingen op De Mares *Lijst* maar is geen systematische verbetering van diens *Lijst*.

De verzameling van primaire literatuur, waarmee de bibliografie opent, dient slechts als hulpmiddel beschouwd te worden. We pretenderen op geen enkele wijze daarmee een analytische bibliografie van Eduard Douwes Dekkers werk te geven. De bibliografie is in de eerste plaats bedoeld voor degenen die in Multatuli geïnteresseerd zijn.

UITLEG

Historie

In de eerste opzet van deze bibliografie werd in 1975 gemaakt. Het ging toen om een lijst van secundaire literatuur over Eduard Douwes Dekker, verschenen als monografie, passage in een monografie of verzamelbundel of als artikel in een tijdschrift (maandblad, kwartaalblad etc.).[1] In een later stadium werd daaraan de verzameling van primaire literatuur als hulpmiddel toegevoegd. Eind 1977 was het grootste gedeelte van de verzameling en beschrijving verricht.

Toen bleek dat discussies en polemieken onvolledig en daardoor onduidelijk bleven als niet ook secundaire literatuur werd opgenomen verschenen in dag- en weekbladen. Begin 1978 volgde daarom een uitbreiding van de verzameling van secundaire literatuur met artikelen verschenen in dag- en weekbladen.[2]

Begrenzing

De bibliografie vult De Mares *Lijst* (1948) aan voor de periode: 1948-1977.

Ieder vroeger jaar als voorste begrenzing, bijvoorbeeld het eind van de Tweede Wereldoorlog, zou een inbreuk betekend hebben op het uitgangsprincipe van onze bibliografie, namelijk dat we De Mare niet wilden verbeteren, maar slechts aanvullen.[3]

Reeds eind 1977 hebben we de bibliografie afgesloten op datzelfde jaar 1977, niet verwachtend dat uiteindelijke verschijning pas tien jaar later zou volgen. De ontbrekende jaren alsnog toevoegen zou echter nog meer vertraging met zich meebrengen en definitieve voltooiing van de bibliografie bedreigen. Daarom hebben we van toevoeging afgezien. Bovendien kan de inhoud van een bibliografie niet verouderen, omdat 'wel' opgenomen en beschreven materiaal niet meer verandert.

1. In de bibliografie is doorlopend sprake van twee groepen periodieken: de tijdschriften, en de dag- en weekbladen. Tot de groep van de dag- en weekbladen worden ook de tweewekelijkse bladen gerekend. Tot de tijdschriften behoren alle andere periodieken, zoals maandbladen, tweemaandelijkse bladen, kwartaalbladen en alle andere regelmatig verschijnende bladen (maar wel met een regelmaat van minder dan twee afleveringen per maand).

2. Zie voor een gedetailleerdere beschrijving van de geschiedenis van deze bibliografie P.C. van der Plank: 'Multatuli-bibliografie in een beslissend stadium, maar "begin nooit een Multatuli-bibliografie"'. In: *Meta* 16 (1981-1982), p. 66-68. Zie ook E.J. Krol & P.C. van der Plank: 'Multatuli-literatuur: een lijst van tarwe en onkruid'. In: *Meta* 11 (1976-1977) 6 (juni 1977), p. 6-8.

3. Wij zijn ons er natuurlijk van bewust dat De Mares werk zeer onvolledig is. De leemtes opvullen en De Mares bibliografie herzien is daarom juist een heel apart project dat te veelomvattend is om naast een aanvulling in tijd te verrichten. Dat zo'n revisie ooit dient plaats te vinden is een duidelijke zaak. Deze bibliografie is evenwel niet zo'n revisie. Dat neemt niet weg dat we De Mares *Lijst,* zoals gezegd, herhaaldelijk impliciet hebben herzien en aangevuld, voornamelijk daar waar wij in onze periode op herdrukken (zie 3) stuitten van werk dat voor 1948 voor het eerst was verschenen, maar dat in De Mares boek niet voorkomt.

2. VERZAMELING EN SELECTIE VAN HET MATERIAAL

VERZAMELING

Bronnen

Het verzamelen van het in de bibliografie opgenomen materiaal is in principe geschied via algemeen bekende wegen en methodes zoals beschreven in het *Vermakelijk bibliografisch ganzenbord*[1], vierde en vijfde ronde.

De verzameling van artikelen in dag- en weekbladen en van pamfletten en brochures is echter voornamelijk gebaseerd op vijf knipselverzamelingen: op die van het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven in Antwerpen, het Multatuli-Museum in Amsterdam, het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum in 's-Gravenhage en de Afdeling Documentatie Nederlandse Letterkunde van het Instituut voor Neerlandistiek van de Universiteit van Amsterdam en op de particuliere verzameling van de heer J. Kortenhorst in 's-Gravenhage.

Volledigheid

Voor wat de verzameling van primaire literatuur betreft en de artikelen in tijdschriften en passages uit boeken hebben we gestreefd naar volledigheid, met name door bij het verzamelen de voorgeschreven systematiek van het *Ganzenbord* te volgen. Bij de collectie van dag- en weekbladartikelen, brochures en pamfletten is dit onmogelijk. Het vinden van deze bijdragen blijft in wezen gebaseerd op toevalstreffers.

SELECTIE

Onze criteria bij de selectie van het materiaal zijn zeer ruim geweest, ondermeer omdat niet alleen kwaliteit, maar ook kwantiteit een beeld kan geven van de Multatuli-receptie van 1948 tot en met 1977. Op één punt zijn we echter strenger geweest dan in de Multatuli-bibliografie gebruikelijk is: we hebben absoluut geen literatuur opgenomen die alleen maar plaatsen, situaties of figuren waarmee Eduard Douwes Dekker in contact is geweest, op zichzelf behandelt zonder te verwijzen naar de relatie met Dekker. Een monografie over Roorda van Eysinga bijvoorbeeld, waarin een specifieke behandeling van deze relatie ontbreekt, is dus niet opgenomen. Wij hebben voor deze strengheid gekozen, omdat het wel opnemen van dit soort gevallen een zee van mogelijkheden opent, waarvoor bijna geen selectie-criteria meer vast te stellen zijn.

In principe zijn ook niet opgenomen: vermeldingen in schooluitgaven of schooluitgaven zelf, vermeldingen in standaard- en/of overzichtswerken als encyclopedieën, literatuurgeschiedenissen en gewone geschiedkundige overzichtswerken. Een uitzondering op dit rijtje vormen de buitenlandse schooluitgaven die weer wel zijn opgenomen; zij immers vormen een essentieel bestanddeel voor de beeldvorming van de Multatuli-receptie in het buitenland.

Ook vooraankondigingen van nog te verschijnen boeken of artikelen zijn buiten de bibliografie gehouden. Natuurlijk zijn er ook altijd grensgevallen, waarbij de keus 'wel of niet opnemen' op slechts subjectieve gronden is gedaan.

Tijd-begrenzing 1977

Voorts hebben we ons zo strikt mogelijk aan onze tijd-begrenzing 1977 gehouden. Dat betekent dat de lezer in deze bibliografie geen gegevens zal vinden die betrekking hebben op de jaren na 1977, ook als deze bij het afsluiten van de bibliografie (zie 1) bekend waren en – met name – betrekking hadden op wel in de

bibliografie vermelde gegevens van voor 1978. Zo worden van een werk de herdrukken maar tot 1978 vermeld, ook als er herdrukken van na die tijd bij ons bekend zijn.

1948

Zoals betoogd hebben we De Mares *Lijst* niet willen herzien (zie 1 noot 2). P34, P35 en P194 vormen min of meer een uitzondering op onze strikte, voorste begrenzing 1948. Het betreft hier drie boeken die in 1947 werden gepubliceerd, maar waarvan (een deel van) de recensies pas in 1948 of zelfs 1949 (verscheen) verschenen. De titelbeschrijvingen van deze drie moeten als 'hulpconstructies' worden beschouwd teneinde de recensies te kunnen concentreren rond de drie nummers. Dit soort concentraties is gebruikelijk in onze systematiek (zie 4, Secundaire literatuur).

1. A.M.J. van Buuren, W.P. Gerritsen, A.N. Paasman: *Vermakelijk bibliografisch ganzenbord, Een eerste handleiding bij systematisch-bibliografisch onderzoek op het gebied van de Nederlandse letterkunde*. 3e herz. en verm. dr. Groningen: Tjeenk Willink 1974. De Nieuwe Taalgids Cahiers nr. 1.

3. AUTOPSIE EN CONTROLE

AUTOPSIE

Primaire literatuur, monografieën, maandbladen etc.

Al het door ons verzamelde materiaal met uitzondering van de artikelen verschenen in de dag- en weekbladen hebben we zoveel mogelijk in autopsie beschreven (zie 6) en, indien het om secundaire literatuur ging, gekarakteriseerd (zie 8).

Indien geen autopsie plaats kon vinden, is een asterisk (*) voor het desbetreffende nummer geplaatst. De gebruiker dient er zich van bewust te zijn dat niet alleen de titelbeschrijving in zo'n geval niet op eigen waarneming is gebaseerd, maar dat ook de overige gegevens die onder dit met een asterisk gemarkeerde nummer vermeld zijn, niet op waarnemingen door ons berusten. Dit geldt echter weer niet voor eventueel vermelde recensies, die, tenzij zij van een asterisk zijn voorzien, altijd door ons in één van de eerder genoemde vijf knipselverzamelingen (zie 2) zijn aangetroffen (zie onder). Bij de vermelding van andere drukken is altijd een asterisk toegevoegd indien een druk niet in autopsie is gezien. Dit impliceert dat drukvermeldingen zonder asterisk hoe dan ook op autopsie zijn gebaseerd.

Dag- en weekbladen

Artikelen in dag- en weekbladen zijn in principe niet in autopsie beschreven. Dat wil zeggen dat we voor de beschrijving van deze artikelen niet zijn teruggegaan naar de bron, te weten de legger van het desbetreffende dag- of weekblad. Toch hebben we niet al deze artikelen met een asterisk gemarkeerd. In de eerste plaats omdat te overvloedige vermelding van een teken de betekenis van dit teken uitholt. Ten tweede: niemand kan serieus verwachten dat voor een bibliografie als deze ieder dag- en weekbladartikel in de legger wordt gecontroleerd. Ten derde: het merendeel van de artikelen waarom het hier gaat, hebben we daadwerkelijk onder ogen gehad; ze bestaan dus echt (van de andere secundaire literatuur hadden we aanvankelijk slechts een verzameling titels). Alleen die artikelen die we niet zelf in één van de vijf knipselverzamelingen (of elders) onder ogen hebben gehad, zijn van een asterisk voorzien. Gegevens die in een knipselverzameling bij een artikel waren vermeld (naam van het dag- of weekblad, datum en soms de titels van het artikel), hebben we, met het risico van onzuiverheden, overgenomen. De namen zelf van dag- en weekbladen hebben we zoveel mogelijk gecontroleerd (zie onder).

Vreemde talen

Ook de buitenlandse literatuur hebben we zoveel mogelijk in autopsie beschreven. De verzameling, titelbeschrijving en karakterisering van Slavische literatuur is door Esselien 't Hart verricht, die van de Indonesische door Irene Farjon. Engels, Frans en Duits hebben we voor eigen rekening genomen. Bij andere vreemde talen hebben we incidenteel medewerking van anderen gevraagd en gekregen. In een aantal gevallen is het ons, voornamelijk ook weer wegens tijdgebrek, niet gelukt een terzakekundige medewerk(st)er te vinden.

CONTROLE

Primaire literatuur

Voor wat betreft de primaire literatuur hebben we de verschillende drukken van een uitgave zoveel mogelijk, zij het globaal, met elkaar vergeleken. Drukken die we niet onder ogen hebben gehad, zijn van een asterisk voorzien. Op deze plaats past echter nogmaals de waarschuwing, dat wij op geen enkele wijze pretenderen een analytische bibliografie van primaire literatuur aan te bieden. Voor verdere

bibliografische gegevens hebben wij ons zoveel mogelijk gebaseerd op gegevens uit inleidingen en verantwoordingen. Mededelingen over edities die ten grondslag liggen aan uitgaven zijn zonder controle uit deze inleidingen en verantwoordingen overgenomen.

Secundaire literatuur (maandbladen etc.)

Bij de secundaire literatuur hebben we geschriften van één en dezelfde auteur niet systematisch met elkaar vergeleken. Indien er echter sterke aanwijzingen waren dat we met gelijke teksten te doen hadden – bijvoorbeeld een gelijkluidende titel, overeenkomstige inhoud, een mededeling van de auteur, een herdruk van een boek –, dan zijn deze teksten met elkaar vergeleken, en wel als volgt: globaal, alinea voor alinea, dus niet woord voor woord. Waren in de onderzochte alinea bij eerste aanschouwing geen verschillen te ontdekken, dan hebben we aangenomen dat de auteur daarin geen veranderingen heeft aangebracht.

In het algemeen hebben we veranderingen in formulering binnen een zin en in interpunctie 'licht gewijzigd' genoemd. 'Sterk gewijzigd' noemden we artikelen en monografieën waarin de auteur passages had weggelaten of toegevoegd, volgordes had gewijzigd, of gehele zinnen opnieuw had geformuleerd. Het mag duidelijk zijn dat de aanduidingen 'ongewijzigd', 'licht gewijzigd' en 'sterk gewijzigd' niet op harde criteria gebaseerd zijn. We meenden niettemin dat een aanduiding in ieder geval meer was dan geen aanduiding.

Secundaire literatuur (dag- en weekbladen)

De namen van dag- en weekbladen zijn zoveel mogelijk in autopsie in het krantendepot van de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage gecontroleerd en zo nodig gecorrigeerd. De vele wijzigingen in deze namen zijn in onze titelbeschrijvingen zo goed mogelijk verwerkt. In het register (zie 10) zijn de verwijzingen (naar de nummers in de bibliografie) zoveel mogelijk onder één noemer samengebracht. Waar nodig zijn natuurlijk op andere plaatsen in het register verwijzingen aangebracht.

Slechts in die gevallen waarin gegevens elkaar tegenspraken, hebben we geprobeerd de bron te achterhalen op het krantendepot van de Koninklijke Bibliotheek. Door onvolledigheid van dit depot is ons dit niet altijd gelukt. Tijdgebrek heeft ons verhinderd de archieven van de verschillende dag- en weekbladen te bezoeken.

Herdruk

Wanneer voor ons liggende artikelen of boeken grote overeenkomsten vertoonden, hebben we de term 'herdruk' gebruikt.

Deze term is dus niet alleen voorbehouden aan iedere nieuwe druk van eenzelfde editie, maar wordt in deze bibliografie ook gebruikt om iedere nieuwe heruitgave van een monografie of een artikel aan te duiden. Zo kan een artikel opgenomen in een verzamel-bundel als 'herdruk' aangemerkt zijn. Dit herhaaldelijk opnemen van één en hetzelfde artikel is in de Multatuli-literatuur zeker geen uitzondering. Iedere herdruk, ook een nieuwe druk van eenzelfde editie (of een nieuwe druk van eenzelfde editie met hierin een artikel), is consequent onder een nieuw nummer opgenomen met verwijzingen naar eerdere en latere drukken en herdrukken.

4. ORDENING

INLEIDING

Wat betreft de ordening van het verzamelde materiaal hebben wij zoveel mogelijk het schema nagevolgd dat De Mare vóór ons in zijn bibliografie heeft aangehouden. Hoewel er op dit schema wel het één en ander valt aan te merken, hebben wij toch gemeend dat een bibliografie als de onze, die slechts een aanvulling is, het best zoveel mogelijk kan aansluiten bij zijn voorganger om gebruikers van beide werken niet nodeloos te verwarren.

Het is niet onze taak met een aanvullende bibliografie een totaal nieuwe opzet te ontwikkelen voor de Multatuli-bibliografie in het algemeen. Ondanks dat zijn er natuurlijk heel wat verschillen tussen de bibliografie van De Mare en de onze die zeker als een eerste aanzet kunnen gelden voor zo'n nieuwe opzet. We noemen alleen maar de karakteriseringen (zie 8), die De Mare niet heeft, en de gesystematiseerde ordening van de recensies (zie onder), die in De Mares *Lijst* niet voorkomt. Dat neemt niet weg dat in hoofdlijnen de structuur van beide bibliografieën gelijk is.

ALGEMEEN

Beide bibliografieën zijn verdeeld in twee hoofdrubrieken (zie inhoudsopgave): de primaire literatuur en de secundaire literatuur.

Primaire literatuur

De primaire literatuur is onderverdeeld in rubrieken die overeenkomen met de verschillende werken die Eduard Douwes Dekker heeft geschreven, te beginnen met de *Volledige werken*, Bloemlezingen en Brieven, gevolgd door de afzonderlijke werken, chronologisch gerangschikt op jaar van verschijnen.

Secundaire literatuur

De secundaire literatuur is chronologisch geordend op jaar van verschijnen. Binnen ieder jaar is een onderverdeling in vieren aangehouden: 'Primaire literatuur', 'Monografieën', 'Artikelen in tijdschriften en passages uit boeken' en 'Artikelen in dag- en weekbladen'. Met uitzondering van de 'Primaire literatuur' is binnen iedere rubriek een alfabetische ordening aangehouden.

De eigenlijke bibliografie sluit af met een rubriek 'Pamfletten en brochures', waarin zelfstandige publicaties zijn opgenomen zonder duidelijke titelpagina. Door dit gemis zijn titelbeschrijving en datering uiterst moeilijk. Het gaat hier om programma's (theater, herdenkingen), stencils, convocaten etc.

PRIMAIRE LITERATUUR

Binnen de afzonderlijke rubrieken van de primaire literatuur treft men in het algemeen oorspronkelijk Nederlands werk en vertaalde edities aan. Per onderafdeling worden de edities in het Nederlands altijd eerst behandeld, dan die in vertaling. Het werk in het Nederlands is chronologisch geordend op verschijningsjaar van de desbetreffende editie met uitzondering van de 'Brieven' die chronologisch op datum van de brief of eerste brief van een verzameling worden aangeboden. De vertalingen zijn alfabetisch gerangschikt op de naam van de taal waarin is vertaald.[1] Binnen één taal is weer een chronologische ordening aangehouden op verschijningsjaar van de editie.

Bloemlezingen

In de rubriek 'Bloemlezingen' treft de lezer twee, onderling van elkaar gescheiden, soorten bloemlezingen aan: bloemlezingen met werk van verscheidene auteurs waarvan Douwes Dekker er één is, en bloemlezingen met werk alleen maar gekozen uit Dekkers oeuvre.

Slechts wanneer het om meer dan één tekst van Douwes Dekker ging, hebben we deze in één van deze twee rubrieken ondergebracht. Eén enkele tekst heeft een plaats gekregen bij het werk waaruit hij afkomstig is, en wel na de vertalingen van gehele werken. Zo kan men de verhalen van 'Saïdjah en Adinda' en 'De Japanse steenhouwer' nu eens in de rubriek 'Bloemlezingen' aantreffen, dan weer in 'Max Havelaar, Gedeelten'.

Een merkwaardig nummer is P20 waar in een bloemlezing een hele vertaling in het Russisch van *Max Havelaar* is opgenomen; men zou deze vertaling dus ook kunnen verwachten in de rubriek 'Max Havelaar, Vertalingen'. Om verwarring en doublures te voorkomen hebben we in dit soort gevallen ruim verwezen.

Het spreekt echter voor zich dat we de *Volledige werken* (P1) niet gesplitst in afzonderlijke nummers onder de afzonderlijke werken van Eduard Douwes Dekker hebben verdeeld, en ook dat we bij de afzonderlijke werken niet naar de *Volledige werken* hebben verwezen.

Brieven

In de rubriek 'Brieven' zijn, behoudens enige reprints en twee vertalingen, die brieven opgenomen die op het moment van publicatie nog – of om welke reden dan ook – niet in de *Volledige werken* waren opgenomen. Losse brieven en brievenverzamelingen staan door elkaar, zoals eerder verklaard, chronologisch geordend op datum van de brief of eerste brief van een verzameling.

Ook hier treft de gebruiker verwijzingen aan naar plaatsen elders waar brieven zijn opgenomen, zoals bijvoorbeeld in bloemlezingen.

Afzonderlijke werken

Een enkele maal treft men bij de afzonderlijke werken een onderverdeling in drieën aan. Eerst worden gehele afzonderlijke werken vermeld, dan gedeelten eruit en dan bewerkingen voor film, toneel of grammofoonplaat. Werken als *Woutertje Pieterse* en *Vorstenschool* hebben een aparte plaats gekregen en zijn niet ondergebracht bij de *Ideeën*.

In het algemeen hebben we bij de indeling van de primaire literatuur De Mare (en diens eigenaardigheden) nauwkeurig gevolgd.

SECUNDAIRE LITERATUUR

Ook is van De Mare overgenomen de chronologische ordening van de secundaire literatuur op jaar van verschijning. Hierdoor sluit onze bibliografie aan op De Mares laatste jaar, 1947, en kunnen latere aanvullingen weer aansluiten op ons laatste jaar 1977. Door chronologisch te ordenen is in ieder geval de Multatuli-receptie, eventueel gepaard gaande met polemiek, eenvoudig te volgen.

In tegenstelling tot De Mare hebben we bij de secundaire literatuur echter binnen een jaar een driedeling gemaakt ten einde belangrijke monografieën niet te laten verdrinken in de overige informatie en de doorgaans belangrijkere artikelen in tijdschriften en passages uit boeken te onderscheiden van de minder belangrijke dag- en weekbladartikelen. Binnen de rubrieken is alfabetisch geordend, zoals gezegd.

Deze drie rubrieken worden voorafgegaan door een overzicht van in dat jaar verschenen primaire literatuur, waarbij in dit geval ook de herdrukken zijn

inbegrepen. De verkorte titelbeschrijvingen zijn gebaseerd op de titels in de rubriek 'Primaire literatuur'. Deze extra-service biedt de gebruiker een ander overzicht dan in die rubriek en voorkomt tevens al te veel bladeren.

Artikelenbundels

Wanneer een aantal artikelen over Multatuli, al dan niet van één auteur, gebundeld werden in één boek, dan hebben we zowel de bundel bij 'Monografieën' beschreven als ook de artikelen ieder afzonderlijk onder 'Artikelen in tijdschriften etc.'. Natuurlijk hebben we in dit soort gevallen over en weer verwezen.

Een uitzondering vormt P205. Hier hebben we de eerste, uit de handel genomen druk slechts bij de 'Monografieën' vermeld, maar de artikelen niet afzonderlijk opgenomen onder 'Artikelen in tijdschriften etc.'. Dit is wel gebeurd bij de, reguliere, tweede druk, P276.

Inleidingen

Inleidingen bij primaire literatuur hebben we apart onder de secundaire literatuur opgenomen (met een verwijzing naar het primaire werk en andersom). Bij herdruk van een editie is een inleiding opnieuw opgenomen in het jaar van herdruk. In het geval P50 heeft dit geleid tot veertien vermeldingen van de inleiding in veertien verschillende jaren, waarvan het onderling verband door verwijzingen is gewaarborgd.

Artikelen in herdrukken

Ook artikelen (of passages) opgenomen in een bundel (of monografie) die enkele malen is herdrukt, krijgen bij iedere nieuwe herdruk een nieuwe vermelding in het jaar van herdruk. Bij de eerste druk van zo'n bundel (of monografie) – of eerste in onze bibliografie voorkomende druk – worden alle drukken van de desbetreffende editie genoemd. Voor inleidingen bij primaire literatuur geldt dit niet, omdat de verschillende drukken van de editie in dit geval reeds in de rubriek 'Primaire literatuur' gegeven zijn.

Recensies in tijdschriften

Recensies in tijdschriften zijn, gealfabetiseerd, opgenomen onder het besproken werk vóór de recensies verschenen in dag- en weekbladen. Een enkele keer is een artikel in een tijdschrift over een evenement opgenomen onder de vermelding van dat evenement.

Dag- en weekbladartikelen

Artikelen in dag- en weekbladen hebben we op drie manieren geordend om enig overzicht te creëren. Recensies zijn gegroepeerd onder het besproken werk na recensies verschenen in tijdschriften. Stukjes over evenementen zijn tesamengebracht onder besproken evenement, waarbij het evenement een door ons verzonnen titel heeft gekregen. Dag- en weekbladartikelen die later elders zijn 'herdrukt', bijvoorbeeld in de verzamelbundel van de auteur, zijn slechts op die 'latere' plaats vermeld. Er is zoveel mogelijk naar zo'n 'latere' plaats verwezen.

In al deze drie gevallen hebben we, als uitzondering, chronologisch geordend, omdat het aantal anoniemen hoog opliep. In dit soort lijstjes is ook de titel van het artikel achterwege gelaten, zodat alfabetisering slechts mogelijk zou zijn op dagblad- of weekbladnaam. Chronologiseren leek ons zinvoller omdat juist bij dit soort artikelen de verschijningsdatum meer houvast biedt bij het opzoeken.[2]

CHRONOLOGISEREN EN ALFABETISEREN

Chronologiseren

Voor de chronologische ordening op jaar hadden we natuurlijk een jaar van verschijnen nodig. Dat leverde bij dag- en weekbladen en tijdschriften nauwelijks problemen op. Hoewel we ondermeer bij tijdschriften met afleveringen over twee kalender-jaren gespreid en doorlopende paginering geen afleveringsnummer en maand van verschijnen hebben vermeld, was het met de interne gegevens die we bezaten, niet moeilijk een aflevering van zo'n tijdschrift zijn plaats te geven. De gebruiker kan uit deze plaatsing impliciet opmaken in welk jaar de desbetreffende aflevering is verschenen.

Meer problemen leverden boeken op die noch op de titelpagina noch in een colofon een verschijningsdatum vermeldden. Konden we zo'n datum via een andere betrouwbare weg achterhalen dan werd deze tussen teksthaken ([ ]) ingevuld. Lukte dit niet, dan voegden we z.j. = zonder jaar toe. In dit tweede geval hielden we als richtlijn voor chronologisering de datum van het copyright aan (zie 6: Teksthaken).

Alfabetiseren

De secundaire literatuur is binnen de drie sub-rubrieken van ieder jaar alfabetisch geordend op auteursachternaam of, bij anoniemen, op eerste hoofdwoord van de titel. Werk van meer dan drie auteurs is behandeld als anoniem werk.

Van auteurs zijn geen voornamen, slechts voorletters gegeven. We hebben deze niet systematisch gecontroleerd; wel hebben we geprobeerd voorletters zoveel mogelijk consequent gelijk te trekken. Bij getrouwde vrouwen is de meisjesnaam zoveel mogelijk stilzwijgend aangevuld. Verscheidene werken van één auteur binnen een jaar zijn onderling opnieuw alfabetisch geordend, nu op eerste hoofdwoord uit de titel van het artikel of boek. Dit houdt in dat artikelen van één auteur verzameld in één boek (zie bijvoorbeeld P396-P415, E. du Perron, *Verzameld werk* [*dl.*] *4*) niet worden aangeboden in de volgorde waarin zij in dat boek staan, maar in een alfabetische volgorde gebaseerd op het eerste hoofdwoord van de verschillende artikelen.

Initialen

Initialen zijn zoveel mogelijk opgelost; de aanvulling is tussen teksthaken ([ ]) geplaatst. Het desbetreffende artikel met aangevulde initialen is verder behandeld als was de naam van de auteur volledig en is dus opgenomen onder die auteursnaam. Op de plaats waar de initialen volgens de regels van de alfabetisering terecht dienen te komen – gealfabetiseerd op eerste letter, dan op tweede etc. – is een verwijzing naar de volledige auteursnaam geplaatst. Een artikel met als ondertekening G.S. is als G.S.[tuiveling] op G. Stuiveling geplaatst; bij G.S. treft men de verwijzing: 'zie G. Stuiveling'.

Pseudoniemen

Pseudoniemen zijn alfabetisch op het pseudoniem geplaatst met tussen teksthaken ([ ]) de werkelijke naam van de auteur. Op de plaats waar deze werkelijke naam in de alfabetisering thuishoort, is een verwijzing gezet naar het pseudoniem. P550 vormt op deze regel een uitzondering. Het betreft hier een pseudoniem dat voor deze ene gelegenheid is gekozen in overeenstemming met de brieffictie. In dit geval is het artikel, een fictionele brief, op de naam van de werkelijke auteur geplaatst (A. Romein-Verschoor) en treft men op het pseudoniem (B. Droogstoppel) een verwijzing aan.

1. Armeens, Deens, Duits, Engels, Esperanto, Estisch, Frans, Hongaars, Indonesisch (Bahasa Indonesia), Italiaans, Noors, Pools, Portugees, Roemeens, Russisch, Schiermonnikoogs, Sloveens, Slowaaks, Soendanees, Spaans, Tsjechisch, Turkmeens, Zuidafrikaans.
2. Zie voor de begrippen tijdschrift en dag- en weekblad 1, noot 1.

5. VERMELDING PER NUMMER VAN DE BIBLIOGRAFIE

PRIMAIRE LITERATUUR

Titelbeschrijving (zie 6)

Bibliografische opmerkingen (zie 7)
- Inhoud
- *Vw*: welke werken zijn opgenomen?
- Bloemlezingen: welke passages uit welke werken?
- Brieven: welke brieven zijn opgenomen?
- *Max Havelaar*: al dan niet met 'aantekeningen en ophelderingen' etc.
- Grondslag voor de uitgave
- Drukken
- Bronvermelding indien niet in autopsie
- Vertalers, inleiders etc.

Recensies en andere artikelen voor de uitgave (zie 4)
- In tijdschriften en boeken alfabetisch
- In dag- en weekbladen chronologisch

Verwijzingen (zie 9)

SECUNDAIRE LITERATUUR

Titelbeschrijving (zie 6)

Bibliografische opmerkingen (zie 7)
- Bij monografieën beschrijving van de inhoud
- Vermelding van eerdere drn., dan wel latere herdrn., of vermelding van drn. van het boek waarin het artikel is verschenen
- Bronvermelding indien niet in autopsie

Karakteristiek van de inhoud (zie 8)

Recensies en andere artikelen over de uitgave (zie 4)
- In tijdschriften en boeken alfabetisch
- In dag- en weekbladen chronologisch

Verwijzingen (zie 9)

6. TITELBESCHRIJVING

ALGEMEEN

Voor de titelbeschrijving hebben we ons grotendeels gebaseerd op *Regels voor de titelbeschrijving van boeken en periodieken*. [Uitgeg. door de] Rijkscommissie van Advies inzake het Bibliotheekwezen. Voorl. uitg. 's-Gravenhage 1975. En op [B. van Selm]: 'Aanwijzingen en regels voor de uiterlijke vormgeving van (kollege) skripties'. In: *Nederlands, Studiegids 1975-1976*. Red. F. Jansen, G. Marks van Lakerveld, A. Vervaat e.a. Leiden: Vakgroep Nederlands [1975], p. 72-84. De titelbeschrijving is geen exacte, maar eerder een geformaliseerde beschrijving van titelpagina en eventueel aanwezig colofon. Hierna volgt nu slechts de bespreking van enige bijzonderheden.

MONOGRAFIEËN

Auteur

Bij de vermelding van auteursnamen is geen titulatuur opgenomen. De verschillende vermeldingen van een naam van een auteur zijn zoveel mogelijk stilzwijgend aan elkaar gelijk gemaakt. (Zie voor initialen, anoniemen, meisjesnamen etc. onder 4 Chronologiseren en alfabetiseren).

Titel, Ondertitel

Deelaanduidingen bij verzamelde werken zijn in de titel en ondertitel opgenomen, eventueel aangevuld met, cursief, de afkorting '*dl.*' tussen teksthaken ([ ]). In de titelbeschrijving van *Max Havelaar* hebben we de ondertitel consequent laten beginnen bij het woord 'of', ook als de titelpagina anders aangaf.

Editeuren

Tot de editeuren reken wij tekstbezorgers, vertalers, inleiders, commentatoren etc. Bij de wijze van vermelden hebben we dezelfde richtlijnen aangehouden die we voor de auteursnaamvermelding hebben aangehouden. In de titelbeschrijving zijn maximaal drie editeuren in alfabetische volgorde opgenomen, tenzij iedere vermelde persoon met een aparte functie is genoemd. Dan zijn meer dan drie vermelde personen mogelijk.

Annotatie

In de annotatie zijn reekstitels opgenomen en proefschrift-aanduidingen. In het eerste geval is voor het reeks- of serienummer consequent nr. gezet. In het tweede geval treft de gebruiker afkortingen aan als: Diss. Leiden, Diss. Utrecht, Diss.UvA (= Dissertatie Universiteit van Amsterdam), Diss. VU (= Dissertatie Vrije Universiteit, Amsterdam).

Pagina's

Bij de vermelding van het aantal pagina's hebben we doorgaans de laatste genummerde pagina aangehouden. Indien er meer bedrukte dan genummerde pagina's zijn, is in de regel de laatste bedrukte pagina aangehouden en het getal tussen teksthaken ([ ]) gezet. Dit geldt niet voor pagina's met colofon of inhoudsopgave.

Teksthaken

Teksthaken ([ ]) zijn doorgaans dan gebruikt, wanneer in de titelbeschrijving informatie is gegeven die stellig juist is, maar niet bekend uit het boek zelf. Zo hebben we teksthaken gezet om een jaar van verschijning dat zeker juist is, maar niet op titelpagina of in colofon vermeld staat. De Brinkman (zie 11[c]: Brinkman) hebben we in dit soort gevallen als onbetrouwbaar beschouwd en slechts gebruikt als richtlijn bij het chronologiseren (zie 4).

ARTIKELEN IN EEN BUNDEL/MONOGRAFIE

Hoofdstuk en/of afdeling

Indien het artikel onderdeel is van een hoofdstuk of een grotere afdeling, wordt de titel van dit hoofdstuk of deze afdeling tussen enkele aanhalingstekens opgenomen. Zijn artikel en bundel/monografie van één enkele auteur, dan wordt de auteursnaam voor de hoofdstuk- of afdelingsvermelding niet herhaald, omdat over het auteurschap geen twijfel kan bestaan. In het geval van een artikel in werk van meer dan één auteur bestaat die twijfel wel en wordt de auteursnaam wel herhaald voor de hoofdstuk- of afdelingsvermelding.

ARTIKELEN IN PERIODIEKEN: MAANDBLADEN ETC.

Rubriektitel

Indien aanwezig is deze tussen enkele aanhalingstekens geplaatst. Indien de rubriek specifiek van de auteur van het artikel is, is voor de rubriektitel de auteursnaam vermeld.

Naam van het periodiek

De naam van het periodiek wordt in het algemeen zonder ondertitels cursief vermeld. De namen van een klein aantal periodieken zijn in de titelbeschrijving afgekort. Een verklaring van deze afkortingen vindt de gebruiker in de afkortingenlijst (11).

Jaargang en jaar, Afleveringsnummer en maand

Jaargangnummer en tussen haakjes verschijningsjaar of -jaren worden vermeld in Arabische cijfers. Afleveringsnummer en tussen haakjes verschijningsmaand – en indien de jaargang over meer dan één jaar loopt, het jaar van verschijnen – worden slechts vermeld als de pagina's bij iedere aflevering opnieuw beginnen te nummeren.

PASSAGES IN ARTIKELEN, HOOFDSTUKKEN ETC.

In een aantal gevallen hebben slechts delen van artikelen of hoofdstukken betrekking op Eduard Douwes Dekker. In dit soort gevallen hebben we na de auteursnaam het woord 'Passage(s)' tussen teksthaken ([ ]) geplaatst. Bij artikelen in periodieken, dag- of weekbladen, en bij artikelen in werken van meer dan drie auteurs volgt dan een herhaling van de auteursnaam, de titel van het artikel, hoofdstuk of afdeling en de rest van de titelbeschrijving. Slechts wanneer het een passage in een boek van één auteur betreft, is voor de titel van het hoofdstuk of de afdeling de naam van de auteur niet meer herhaald.

GETALLEN

In het algemeen is in de titelbeschrijving slechts gebruik gemaakt van Arabische cijfers. Alleen de pagina-aanduidingen van inleidingen zijn in Romeinse cijfers gegeven indien dit in de beschreven werken ook het geval is.

7. BIBLIOGRAFISCHE OPMERKINGEN

ALGEMEEN

Na de titelbeschrijving (zie 6) volgt de bibliografische informatie. (Zie voor de status van deze informatie ook 3).

PRIMAIRE LITERATUUR

Inhoud

Bij de primaire literatuur kan men ondermeer de volgende informatie verwachten. De inhoud van een werk wordt aangegeven. Bij de *Volledige werken* (P1) betekent dit dat per deel is opgesomd welke werken van Douwes Dekker zijn opgenomen. Bij de 'Bloemlezingen' hebben we zoveel mogelijk opgegeven welke passages uit welke werken zijn verzameld. In het algemeen hebben we ons bij de vermelding van Dekkers werk in de bibliografische opmerkingen voor wat de spelling betreft laten leiden door de *Volledige werken* (P1). Bij 'Brieven' is vermeld welke brieven zijn opgenomen; dateringen, van Douwes Dekker zelf of van de bezorger(s), eventueel met de teksthaken van de bezorger(s) of in de spelling van Eduard Douwes Dekker, zijn zo goed mogelijk overgenomen. Ten slotte is bij *Max Havelaar* steeds weer aangegeven of de 'Aantekeningen en opheldering' van Douwes Dekker zijn opgenomen.

Drukken

In het algemeen wordt vermeld welke editie ten grondslag heeft gelegen aan de desbetreffende uitgave. Indien er meer dan één druk is, worden de overige drukken vermeld, die zoveel mogelijk in autopsie zijn bekeken; drukken die we niet in autopsie hebben kunnen zien, zijn natuurlijk weer van een asterisk (*) voorzien. Titel, ondertitel en vermelding van editeuren hebben we bij herdrukken dan alleen opnieuw opgenomen, indien hierin veranderingen waren opgetreden. In principe zijn alleen opnieuw gegevens vermeld vanaf de drukaanduiding. Bij niet in autopsie aanschouwde drukken hebben we zoveel mogelijk slechts de ons bekende informatie gegeven. Dit leidt soms tot inconsequent lijkende verschillen met identieke wel in autopsie aanschouwde drukken. We hebben echter gemeend dat het consequent maken van de informatie in dit geval een verkeerd beeld zou scheppen van de betrouwbaarheid. Indien vertalers, inleiders, editeuren etc. niet in titelbeschrijving genoemd zijn (omdat ze niet op titelpagina of in colofon vermeld waren) maar wel aan ons bekend, hebben we deze informatie bij de bibliografische opmerkingen opgenomen. Indien we een editie niet in autopsie konden beschrijven, hebben we de bron vermeld die ons van het bestaan van de editie in kennis heeft gesteld.

SECUNDAIRE LITERATUUR

Monografieën

Herdrukken van monografieën worden bij de eerste druk vermeld en apart opgenomen met verwijzingen over en weer; ook proefschriften en handelsedities zijn afzonderlijk opgenomen met onderlinge verwijzingen. Net als bij de primaire literatuur hebben we, indien we een artikel of een monografie niet in autopsie konden beschrijven, onze bron vermeld.

Artikelen

De bibliografische opmerkingen bij de secundaire literatuur beperken zich voornamelijk tot het vermelden van gegevens over drukken. Is een artikel eerder gepubliceerd dan wordt het 'herdr. van ...' genoemd (zie ook 3). Is een artikel later herdrukt, gebundeld of opnieuw opgenomen dan vindt men: 'Zie voor een latere herdr. ...'. De vermelding van de herdrukken van een regelmatig herdrukte editie waarin een artikel is verschenen, wordt bij de eerste druk van de editie – of eerste in onze bibliografie voorkomende druk – (zie 4, Secundaire literatuur, Artikelen in herdrukken) al dan niet van een asterisk voorzien al naar gelang we de herdruk al dan niet hebben gezien. Tussen de vermeldingen van het artikel onder de verschillende jaren van herdruk wordt ruim heen en weer verwezen. Een groot aantal verwijzingen treft de gebruiker ook aan bij de verschillende vermeldingen van een inleiding op primaire literatuur (zie 4, Secundaire literatuur, Inleidingen). In het algemeen worden al dit soort verwijzingen niet afzonderlijk met asterisken gemarkeerd. Net als elders hebben we ook bij artikelen die we niet in autopsie hebben gezien, onze bron vermeld.

8. KARAKTERISTIEKEN

ALGEMEEN

Het karakteristiekenschema is gebaseerd op het personenschema dat gehanteerd wordt door de *Bibliografie van de Nederlandse taal- en literatuurwetenschap* (zie 11c: *BNTL)*. In de loop van onze werkzaamheden hebben we dit personenschema meer en meer aangepast aan de specifieke eisen van de Multatuli-bibliografie. Dat betekent dat er kategorieën zijn bijgekomen en verdwenen. Het uiteindelijke resultaat is misschien niet volkomen bevredigend, maar zoals zo vaak, geldt ook hier dat men pas bij het beëindigen van de werkzaamheden een ideaal schema kan opstellen, omdat men dan pas weet waarmee men allemaal geconfronteerd kan worden bij de karakterisering.

Wij geloven dat het schema zeker als een eerste handreiking tot kennis van de inhoud kan dienen en de gebruiker aanwijzingen kan geven over de aard van de verschillende artikelen en boeken. Daarbij zijn de karakteristieken slechts globale indicaties gebaseerd op zeer vluchtige lezing (screening) van artikelen en boeken. Wij willen nergens pretenderen een exacte en juiste samenvatting van een artikel of boek te hebben gegeven, ook niet in die gevallen waarin wij de inhoudsbeschrijving niet tot de karakterisering volgens het schema beperkt hebben gehouden.

Regelmatig deden er zich natuurlijk problemen voor met een exacte indeling binnen het karakteristiekenschema van het voor ons liggende materiaal. In een aantal gevallen hebben we die kunnen oplossen door een artikel of boek meer dan één karakterisering volgens het schema te geven. De gebruiker kan zich voorstellen dat in een stuk van een beperkt aantal bladzijden met meer dan één karakteristiek van de inhoud de behandelde onderwerpen zeker niet diepgravend besproken worden. Dit is vaak het geval met inleidingen bij primaire literatuur.

In een ander aantal gevallen hebben we doodgewoon moeten kiezen; die keus is natuurlijk arbitrair en aanvechtbaar. Laat de gebruiker het vertrouwen hebben dat we ons zo consciëntieus mogelijk van onze taak hebben proberen te kwijten. Maar nogmaals, het was niet onze bedoeling (nu al) een studie te maken van dertig jaar Multatuli-receptie.

GEBRUIK

In een groot aantal gevallen zal de lezer ter karakterisering van een artikel of boek slechts een cijfer-letter-combinatie aantreffen. Met behulp van het schema kan de lezer afleiden tot welke groep het artikel of boek behoort. Zo betekent 2c3 dat het desbetreffende werk biografisch van aard is, over een specifieke periode van Dekkers leven gaat en wel de periode waarin hij *Max Havelaar* schreef. Ontbreekt de laatste 3, zodat er slechts 2c staat, dan betekent dat dat we het werk niet nauwkeuriger konden specificeren dan: biografisch van aard, handelend over een beperkte periode van Dekkers leven. Met name de lijsten onder 2g, maar mogelijk ook die onder 3e en 4n, zijn niet uitputtend.

Soms volgt op de cijfer-letter-combinatie nog een korte karakterisering in woorden, wanneer we meenden dat dit de duidelijkheid ten goede kwam. In het toevoegen van dit soort extra-karakterisering is geen duidelijke systematiek gevolgd.

DETAILS

Aanduidingen met 1 zijn grotendeels voorbehouden aan inleidingen en verantwoordingen bij brieven- en manuscriptenpublicaties. De karakteristiek 2c7 slaat op biografische opmerkingen over familieleden van Douwes Dekker. Het

Natalse kastekort, de zaak Lebak en de auteursrechtkwestie hebben een eigen karakteristiek gekregen, omdat deze drie een geheel eigen status binnen de Multatuli-discussie hebben, hetgeen wordt weerspiegeld in een groot aantal artikelen over deze kwesties. De karakteristieken 2e2 en 2g2 dreigen soms samen te vallen; een scherpe grens is niet altijd te trekken. De karakteristiek 5b1 komt in de buurt van deze twee, maar is duidelijk bedoeld door ons ter karakterisering van meer afstandelijke beschouwingen, die Eduard Douwes Dekker slechts indirect raken. In het algemeen betreft de invloed waarvan in 3a-d sprake is, de persoon van Douwes Dekker. Deze persoon-gerichte invloed dient de gebruiker niet te verwarren met de zuiver literaire invloed waarop 4h en 4p doelen. Bij 3e8a-b gaat het om lezingen over Eduard Douwes Dekker, niet om lezingen van hemzelf. De karakteristiek 3e8a is vooral gebruikt ter karakterisering van dagbladverslagen over dit soort gebeurtenissen. Met 3e10 worden verslagen van reizen aangeduid, die de auteurs – en eventueel anderen – hebben gemaakt met als specifiek doel Douwes Dekker-plekken. Het gaat hier dus niet om reizen van Dekker zelf.

De karakteristiek 4i is gebruikt om besprekingen aan te duiden van bijzonder taalgebruik in werk van Multatuli, bijvoorbeeld het Amsterdams. Het gaat hier dus niet, zoals bij 4e, om Multatuli's eigen stijl. Bij 4n2 worden niet alleen bewerkingen van Multatuli's werk voor toneel en televisie bedoeld, maar ook uitvoeringen van Multatuli's toneelwerk zoals *Vorstenschool*. Bij 4n4 gaat het om voordracht van Multatuli's werk door anderen, zoals Albert Vogel, niet om Dekkers eigen lezingen.

Kategorie 6 is ingevoerd om een paar besprekingen te kunnen karakteriseren van boeken die voor 1948 verschenen zijn. Vaak zijn dit soort besprekingen voor het eerst zelf ook voor 1948 verschenen, maar later nog eens herdrukt of gebundeld. Omdat werk van voor 1948 niet in onze bibliografie is opgenomen, is het niet mogelijk deze besprekingen, zoals verder gebruikelijk, te plaatsen onder het besproken werk (zie 4, Recensies in tijdschriften en Dag- en weekbladartikelen).

KARAKTERISTIEKENSCHEMA VOOR SECUNDAIRE LITERATUUR

1. Bronnenpublicatie
   - 1a. Manuscripten
   - 1b. Brieven
   - 1c. Afbeeldingen, foto's e.d.
   - 1d. Overige stukken
2. Biografie
   - 2a. Algemeen overzicht van leven en werken
   - 2b. Gedetailleerde studie van het gehele leven
   - 2c. Perioden van het leven
     - 2c1. Jeugd tot 2c2
     - 2c2. Indische jaren etc. tot 2c3 (d.i. t/m 1856)
     - 2c3. Periode van *Max Havelaar* tot 2c4 (1857-1860)
     - 2c4. Na 1860 in België en Nederland
     - 2c5. Na 1865 in Duitsland tot 2c6
     - 2c6. Periode in Nieder-Ingelheim
     - 2c7. Familieleden
   - 2d. EDD's contacten met personen, verenigingen e.d.
   - 2e. Bijzondere kwesties
     - 2e1. Natalse kastekort
     - 2e2. Lebakzaak
     - 2e3. De zaak van het auteursrecht van *Max Havelaar*
   - 2f. Psychologie/persoonlijkheid van EDD
   - 2g. Opvattingen van EDD o.a. over:
     - 2g1. Nederlandse politiek
     - 2g2. Indische politiek (zie ook 2e2)
     - 2g3. Geloof
     - 2g4. Filosofie
   - 2h. Herinneringen aan EDD
3. Invloed
   - 3a. Op tijdgenoten: personen, groepen, instellingen, landen
   - 3b. Op lateren (nawerking biografisch): personen, groepen, instellingen, landen
   - 3c. Van anderen op EDD
   - 3d. De vergelijking van EDD met anderen
   - 3e. Herdenking van EDD
     - 3e1. Geboortehuis Korsjespoortsteeg, Multatuli-Museum (als gebouw)
     - 3e2. Sterfhuis te Nieder-Ingelheim
     - 3e3. Multatuli-Genootschap en -Museum (als vereniging)
     - 3e4. Herdenking
     - 3e5. Lofredes
     - 3e6. Standbeelden en gedenkplaten
     - 3e7. Tentoonstellingen
     - 3e8. Lezingen
       - 3e8a. Verslag van...
       - 3e8b. Tekst van...
     - 3e9. Huldebundels/herdenkingsbundels
     - 3e10. Reizen
     - 3e11. Overige blijken van hulde of herdenking
4. Werken
   - 4a. Het gehele oeuvre
   - 4b. Afzonderlijke werken

- 4c. Thema's, motieven
- 4d. Personages
- 4e. Stilistische opmerkingen of analyse
- 4f. Tekststructurele opmerkingen of analyse
- 4g. Genre, stroming
- 4h. Bronnen, voorbeelden (vergelijkingen)
- 4i. Taalgebruik
- 4j. Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen, verhouding tussen hs. en dr., tussen drn. onderling, varianten
- 4k. Vertalingen (over één bepaalde vertaling)
- 4l. Overzicht van uitgaven van primaire literatuur en secundaire literatuur dus ook van vertalingen
- 4m. Overzicht van de ontvangst van EDD's werken
- 4n. Bewerkingen/uitvoeringen
  - 4n1. Film
  - 4n2. Toneelspel/t.v.-spel
  - 4n3. Hoorspel
  - 4n4. Voordracht
- 4o. Bibliografie
- 4p. Nawerking, met name literair
- 4q. Bewuste navolging/imitatie/pastiche

5. Sociale en politieke situatie
   - 5a. Sociale situatie in Nederland, met name in de 19e eeuw
   - 5b. Sociaal-politieke situatie in Indië
     - 5b1. Anno 1860, knevelarij (zie 2e2)
     - 5b2. Heden
6. Boekbeoordelingen van boeken verschenen voor 1948
7. Varia

9. VERWIJZINGEN

ALGEMEEN

In de bibliografie komt een groot aantal verwijzingen voor die nogal verschillen van karakter. De meeste daarvan zijn al genoemd of behandeld, zoals de verwijzing van een initiaal naar zijn 'oplossing' (zie 4, Initialen), de verwijzing van een auteur naar zijn of haar pseudoniem als daarvan sprake is (zie 4, Pseudoniemen), de verwijzing naar een 'latere' plaats als een dag- of weekbladartikel later elders is herdrukt (zie 4, Secundaire literatuur, Dag- en weekbladartikelen). Binnen één nummer van de bibliografie kan men dan nog twee soorten verwijzingen aantreffen: in het veld van de 'Bibliografische opmerkingen' (zie 7) bij de primaire literatuur verwijzingen naar edities waarop het desbetreffende nummer gebaseerd is, bij de secundaire literatuur verwijzingen naar eerdere drukken en latere herdrukken (zie 7, Secundaire literatuur, Artikelen).

Aan het eind van veel nummers in de bibliografie, dus na de vermelding van recensies of van de inhoudskarakteristiek, treft de gebruiker vaak een tweede soort verwijzing aan.

Het gaat hier om verwijzingen van primair werk naar apart opgenomen inleidingen en/of verantwoordingen of van de inleidingen en/of verantwoordingen naar het primaire werk (zie 4, Secundaire literatuur, Inleidingen); voorts om verwijzingen van bundels met verzamelde artikelen naar de afzonderlijk opgenomen artikelen of van de afzonderlijk opgenomen artikelen naar de verzamelbundel (zie 4, Secundaire literatuur, Artikelenbundels); tenslotte verwijzingen over en weer van anderszins bij elkaar horende gegevens (doorgaans op één en dezelfde uitgave betrekking hebbend) die om welke reden dan ook gescheiden in de bibliografie zijn opgenomen.

Hoewel wij er ons van bewust zijn dat in de bibliografie rijkelijk veel wordt verwezen, meenden we toch dat dit noodzakelijk was om het overzicht te behouden. De gebruiker mag zeker niet de indruk krijgen dat gegevens, zonder reden, dubbel vermeld zijn.

GETALLEN

Nooit zal de gebruiker, waar ook in de bibliografie, maar met name bij bovengenoemde verwijzingen ongemarkeerde verwijzingsgetallen aantreffen. Zodra het een verwijzing naar een nummer uit De Mares bibliografie betreft, staat er voor het getal 'De Mare'; gaat het om een interne verwijzing naar een nummer in deze bibliografie dan heeft het getal een hoofdletter 'P' gekregen, van (Van der) Plank. Onze bibliografie met 'De Mare II' aanduiden leek ons geen goede zaak, omdat die aanduiding vraagt om verwarring met de aanduiding 'De Mare'.

De herdrukken van primaire literatuur zijn steeds aangegeven met kleine letters superieur achter het nummer van de desbetreffende editie. De derde druk van de *Max Havelaar*, editie Stuiveling, (P50) wordt dus als volgt aangeduid: P 50^{c}. Afzonderlijke delen van de *Volledige werken* (P1) krijgen een Arabisch cijfer superieur achter P 1. Dus: P $1^{\cdot 3}$ betekent het derde deel van de *Volledige werken*.

10. REGISTER

ALGEMEEN

Een bibliografie zonder register is slechts het halve werk. We hebben gekozen voor één algemeen register, ondermeer om te voorkomen dat de gebruiker in een 'verkeerd' register gaat zoeken. Al lijkt het tegendeel waar, één algemeen register is in feite het meest overzichtelijk. Splitsing in bijvoorbeeld een auteurs-, onderwerps- en periodiekenregister levert slechts een schijn-orde op.

SELECTIE

Omdat de bruikbaarheid van een bibliografie staat of valt met de hanteerbaarheid van een register, zijn we ruim geweest in onze selectie van in het register op te nemen trefwoorden. In de eerste plaats zijn natuurlijk opgenomen: alle namen van auteurs, tekstbezorgers, uitgevers etc. en alle namen van periodieken (maandbladen etc.); de namen van dag- en weekbladen zijn alleen opgenomen indien de auteur van het desbetreffende artikel bekend was. Voorts is het karakteristiekenschema in het register verwerkt. Via de trefwoorden van het schema is het mogelijk een overzicht te krijgen van alle geschriften over een bepaald onderwerp, verschenen in de dertig jaar van 1948 tot en met 1977. Hierdoor is het register veel meer dan slechts een naam- en titelregister. Deze opzet heeft tot gevolg dat de gebruiker titels uit het oeuvre van Multatuli, onder 4b genoemd, in het register kan aantreffen, evenals bijv. namen van landen, steden, titels van boeken en monografieën, en namen van personen die geen auteur, tekstbezorger etc. zijn, voorzover zij van belang zijn en verwerkt zijn via het karakteristiekenschema.

ALFABETISEREN, INITIALEN, PSEUDONIEMEN, NAMEN VAN PERIODIEKEN

In het register is gealfabetiseerd op achternaam van een auteur, tekstbezorger etc., op eerste hoofdwoord van een titel of naam van een periodiek, dan wel dag- of weekblad, of op de eerste letter van een initiaal. Ook een aantal Indonesische auteursnamen (zoals Rivai Apin, Boejong Saleh, Dada Meuraxa en Bakri Siregar), die in de bibliografie zelf op de voornaam gealfabetiseerd staan, zijn in het register alfabetisch op de achternaam geordend (dus Apin, Saleh, Meuraxa en Siregar). Op de plaats van de voornaam treft men een verwijzing. Verwijzingen onder initialen en pseudoniemen zijn in het register ondergebracht onder de werkelijke naam van de auteur, indien bekend en de auteur ook onder zijn werkelijke naam in het register voorkomt (d.w.z. onder zijn werkelijke naam heeft gepubliceerd en in de bibliografie voorkomt); op de plaats waar initiaal of pseudoniem in het register alfabetisch behoort te staan, is natuurlijk een verwijzing aangebracht. Periodieken en dag- en weekbladen zijn niet gescheiden opgenomen maar onder één noemer gebracht (zie 3, Secundaire literatuur [dag- en weekbladen]), indien het bij de namen slechts om kleine afwijkingen ging, zoals het al dan niet spellen van de slot-ch bij adjectiva. Bij grotere afwijkingen is gekozen voor afzonderlijke vermelding met onderlinge verwijzingen. Dus *Algemeen Handelsblad, NRC-Handelsblad* en *Nieuwe Rotterdamse Courant* zijn afzonderlijk opgenomen, als ook bijvoorbeeld *Nieuwe Courant* en *Het Vaderland; De Tijd* en *De Maasbode* en *De Tijd-De Maasbode; De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag*. Indien nodig, is op andere plaatsen een verwijzing aangebracht. De in de bibliografie afgekorte periodieken (zie 6, Naam van het periodiek) komen in het register onder hun volledige naam voor. Doorverwijzingen naar de subkategorieën van de hoofdkategorieën van het karakteristiekenschema treft men in het register aan onder deze hoofdkategorieën, te weten: Bronnenpublicaties, Biografie, Invloed en Werken.

Een plusje (+) rechtsboven een P-nummer (bijv. P 36^{+}) in het register, beduidt dat de persoon waar het P-nummer betrekking op heeft, meer dan één maal onder datzelfde P-nummer in de bibliografie genoemd wordt.

TITELS

Lange titels van boeken, monografieën of werken van Multatuli zijn in het register verkort opgenomen. In principe is de ondertitel grotendeels of geheel weggelaten. Voor de verkortingen van de titels van werk van Multatuli verwijzen we naar P I $^{1-7}$.

Ter identificatie van sommige obscure tijdschriften is in het register bij dit soort tijdschriften de ondertitel juist wèl opgenomen.

II. BIJZONDERHEDEN

ONTBREKENDE NUMMERS

De volgende nummers komen in de bibliografie niet voor:
438, 771, 891, 903, 947, 984, 1025 en 1147.

VERDUBBELDE NUMMERS

De volgende nummers zijn door middel van een gradenteken (°) hoog achter het nummer verdubbeld:
86, 191, 352 en 511.

AFKORTINGEN

De volgende afkortingen (en andere aanduidingen) komen in de bibliografie voor. Gangbare afkortingen en afkortingen die in Van Dale genoemd worden, zijn niet opgenomen:

AMVC
Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven

Bibliographie de Belgique
Bibliographie de Belgique [etc.]/*Belgische bibliografie* [etc.]. 74 (1948) – 103 (1977)

BNTL
Bibliografie van de Nederlandse taal- en literatuurwetenschap [dl.] 23 [-25] 1965-1969 – 1975-1979, [etc.]
Antwerpen etc.: Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven etc. 1975-1981

Brinkman
Brinkman's catalogus van boeken en tijdschriften, [etc.]. Leiden: Sijthoff z.j.-1981.
Brinkman's cumulatieve catologus van boeken, [etc.], *1976-1977,* [etc.] – Leiden-Alphen aan den Rijn: Sijthoff 1977-1978.

Deutsche Bibliographie
Deutsche Bibliographie, [etc.]. [etc.] Bearbeitet und herausgegeben von der Deutschen Bibliothek, Frankfurt am Main. Frankfurt am Main: Buchhändler-Vereinigung Gmbh 1953-1977.

Deutsches Bücherverzeichnis/DBv.
Deutsches Bücherverzeichnis, [etc.], *27-68. Band.* Bearbeitet von der Deutschen Bücherei Leipzig. Leipzig: VEB Verlag für Buch – und Bibliothekswesen 1956-1981.

Dietrich
Bibliographie der Deutschen Zeitschriftenliteratur, [etc.], *Band 98-128,* [etc.]. Bearbeitet und herausgegeben R. Dietrich/Herausgeber O. Zeller. Osnabrück: Dietrich 1949-1964.
Internationale Bibliographie der Zeitschriftliteratur aus allen Gebieten des Wissens. Herausgegeben von O. Zeller. Osnabrück: Dietrich 1965-1976.

Doc. Afd. Inst. Ned. UvA
Afdeling Documentatie Nederlandse Letterkunde van het Instituut voor Neerlandistiek van de Universiteit van Amsterdam

DWB
Dietsche Warande & Belfort

EI
Excerpta indonesica, [etc.]. (1970-) nr. 1-

FdL
Forum der Letteren

Gesamtverzeichnis des deutschsprachigen Schrifttums/Gesamtv.
Gesamtverzeichnis des deutschsprachigen Schrifttums [Band]1-150. Herausgegeben von R. Oberschelp, bearbeitet unter der Leitung von W. Gorzny, mit einem Geleitwort von W. Totok.
München: Dokumentation 1976-München etc.: Saur 1981.

Index Translationum
Index translationum, Répertoire international des traductions [etc.]. [...] *1-27 (1948-1974)*. Paris: Unesco 1949-1978.

KNUB
(Bibliotheek van de) Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond

J. Kortenhorst
Particulier dag- en weekbladarchief van de heer J. Kortenhorst te 's-Gravenhage

LTN
Literaire Tijdschriften in Nederland

Morel
Bibliographia Neerlandica, Books on the Netherlands in Foreign Languages, 1940-1957 [etc.]. Compiled by [etc.] A.M.P. Mollema. *Translations* of *Dutch Literature, 1900-1957* [etc.]. Compiled by [etc.] P.M. Morel. The Hague: Nijhoff 1962.

Nijhoffs Index
Nijhoffs index, Op de Nederlandse periodieken van algemene inhoud, [etc.], *Acht en dertigste jaargang 1948-zestigste jaargang 1970*. 's-Gravenhage: Nijhoff 1955-1971.

NTg
De Nieuwe Taalgids

NVT
Nieuw Vlaams Tijdschrift

Polska Bibliografia Literacka
Polska bibliografia literacka. 1944/45- [Kierownik prac:] S. Vrtel-Wierczyński. Wroctaw 1954-

SANB
SANB, Suid-Afrikaanse Nasionale Bibliografie, South African National Bibliography. Pretoria: State Library/Staatsbibliotheek 1959-1981.

SpL
Spiegel der Letteren

SUN
Socialistische Uitgeverij Nijmegen

TNTL
Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.

Union Catalog
The National Union Catalog, Pre-1956 Imprints, Volume 1-754. London etc.: Mansell 1968-1981.
The National Union Catalog, 1956 through 1967, [etc.], *Volume 1-125*. [etc.]. Totowa N.J.: Rowman and Littlefield z.j.
The National Union Catalog, [etc.], *1968-1972, Volume 1-119*. [etc.]. Ann Arbor: Edwards 1973.
The National Union Catalog, 1973-1977, Volume 1-135. Totowa N.J.: Rowman and Littlefield 1978.

Vanrusselt
Informatie van de heer R. Vanrusselt (Borgloon, België) per correspondentie.

VERZAMELDE WERKEN

1. Multatuli: *Volledige werken*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met F.E.A. Batten, H.A. Ett, T. Haan e.a. Amsterdam. Van Oorschot 1950-... . Tot en met 1977 verschenen er 11 dln.

Een fotomechanische herdr. van dln. 1-7 verscheen in 1973 bij Van Oorschot te Amsterdam = P1[b.1-7].

Over:
4a: *Volledige werken*. Financiële achtergronden van de uitg.; plannen.
In: *Handelsblad*, 15-5-1949. 3e3: Multatuli-Genootschap zoekt garantiefonds voor *Vw*.
Dagboekanier [= H.A.A.R. Knap] in: *Het Parool*, 12-7-1949. Oproep tot geldelijke steun.
In: *Vooruit*, 13-7-1949. Belgische staat moet intekenen op luxe-ed.
In: *De Groene Amsterdammer* en *Boekenspiegel*, 27-8-1949. Plannen voor een *Vw*.
In: *Het Parool*, 13-12-1949. Geen subsidie voor *Vw*.
In: *Het Parool*, 13-10-1950. Luxe-ed. verzekert uitg.
In: *Het Parool*, 14-10-1950. Regeringssteun garandeert goedkope volksed.
C. Bittremieux in: *De Nieuwe Gids*, 25-10-1950. Plannen voor een *Vw*. Ook vermeld bij P125.
H.L. in: *Volksgazet*, 9-11-1950. Aankondiging. Ook vermeld bij P174.
In: *Trouw*, 2-11-1950. B. & W. van Amsterdam kopen 10 exemplr. *Vw* voor bibliotheken.
In: *Het Parool*, 28-9-1951. Belgische regering koopt luxe-ed.
P. Spigt in: *De Vrijdenker*, 17-11-1951. De totstandkoming van *Vw*.
In: *Het Parool*, 19 of 20-11-1951. Nederlandse regering koopt 1 exempl. luxe-ed. Kort bericht.
In: *Algemeen Dagblad* en *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 1-2-1952. Koningin Juliana en koning Boudewijn kopen ieder 1 exempl. van *Vw*.
In: *De Gentenaar*, 17-2-1952. O.a. koningin Juliana, koning Boudewijn, de Nederlandse-, Belgische- en Indoneschische regering subsidiëren *Vw*-uitg.
In: *De Volkskrant* en *Het Vaderland*, 12-3-1953. Rijkssubsidie voor *Vw*. Kort bericht.
J.H.W. Veenstra in: *Vrij Nederland*, 14-5-1960. Geschiedenis van de uitg. Ook vermeld bij P1[10].
Hopper [= N. Scheepmaker] in: *De Volkskrant*, 3-3-1975. Problemen bij de verkoop.
G.A. van Oorschot in: *NRC-Handelsblad*, 10-1-1976. Financiële achtergronden. Ook vermeld bij P1[11].

Over:
4a: *Volledige werken*.
4b: *Max Havelaar* (De Mare 195-198), *Brieven* (De Mare 67).
4j: Polemiek over de volledigheid van De Mare 67, De Mare 195-198 n.a.v. *Vw*.
In: *Nieuwe Courant*, 7-3-1949.
C. Boele in: *Nieuwe Courant*, 14-3-1949.
G.H. 's-Gravesande in: *Nieuwe Courant*, 18-3-1949.
J. Kortenhorst in: *Nieuwe Courant*, 18-3-1949.

Over:
4a: *Volledige werken*.
4j: Verantwoording van de uitg.
G. Stuiveling in: *Het Parool*, 23-12-1950. Geheel of gedeeltelijk weergegeven in: *Nieuwsgier*, 21-3-1951.
F.E.A. Batten in: *Het Vaderland*, 6-9-1952. Polemiek over spelling.

Over:
4a: *Volledige werken [dl.] 8-11*.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 28-2-1953. Overgenomen in: *Buku Baru* 3

(1953-1954) 1 (mrt.-apr.), p. 12 o.d.t. 'De brieven van Multatuli'. Kort overzicht van de opzet.
In: *Arnhemse Courant*, 5-3-1953. Kort overzicht van de opzet.

Over:
4a: *Volledige werken*. Geschiedenis van de uitg.
In: *Trouw*, 28-2-1970 en *De Nieuwe*, 20-3-1970. Vraaggesprek met G.A. van Oorschot en G. Stuiveling.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 9-12-1972.
A. van Benthem Jutting in: *Het Parool*, 3-3-1975.

Overig:
H.A. Ett in: *De Arubaanse Courant*, 3-3-1952. 2a en 4a: *Vw*.
'De volledige Multatuli, Een cultureel monument'. In: *Buku Baru* 1 (1951-1952) 1 (mrt.-apr.), P17.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 25-6-1975. Kort bericht over P1[b.1-7]. Ook vermeld bij P12, P13, P145, P997, en P1053.

Zie ook P1214.

1·1. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *1*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met F.E.A. Batten. Amsterdam: Van Oorschot 1950. 588 pp.

Geloofsbelydenis – grondslag voor deze uitg.: De Mare 16.
Max Havelaar – grondslag voor deze uitg.: De Mare 198; varianten: De Mare 199 en het hs.
Brief aan ds. W. Francken azn. – grondslag voor deze uitg.: De Mare 89 (*De Tijdspiegel*); varianten: De Mare 447 en De Mare 453.
Brief aan den Gouveneur-Generaal in ruste – grondslag voor deze uitg.: De Mare 287; varianten: De Mare 453.
Aan de stemgerechtigden in het kiesdistrict Tiel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 287.
Max Havelaar aan Multatuli – grondslag voor deze uitg.: De Mare 90 (*De Tijdspiegel*).
Het gebed van den onwetende – grondslag voor deze uitg.: De Mare 447.
Wijs my de plaats waar ik gezaaid heb – grondslag voor deze uitg. De Mare 313; varianten: De Mare 453.
A. Donker: 'Herdrukken-cultuurbehoud'. In: *Critisch Bulletin* 18 (1951), p. 92-95.
4b: *Max Havelaar*; 4j: drukgeschiedenis.

In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 20-1-1951.
[G.] K.[nuvelder] in: *De Nieuwe Eeuw*, 24-2-1951.
H.A. Ett in: *De Vlam*, 24-2-1951. 2a; 3a, b: Nederlandse volk.

1·2. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *2*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1951. 796 pp.

Minnebrieven – grondslag voor deze uitg.: De Mare 325; varianten: De Mare 327 en 322 of 323.
Over vrijen arbeid in Nederlands-Indië – grondslag voor deze uitg.: De Mare 347; varianten: De Mare 344.
Brief aan Quintillianus – grondslag voor deze uitg.: De Mare 93.
Ideeën, Eerste bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 375 (zie ook 360); varianten: De Mare 371 (zie ook 358) en 379.

C. Bittremieux in: *De Nieuwe Gids*, 9-1-1952. 2a. Ook vermeld bij P1·3 en P250.

1·3. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *3*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met F.E.A. Batten en H.H.J. de Leeuwe. Amsterdam: Van Oorschot 1951. 627 pp.

Japanse gesprekken – grondslag voor deze uitg.: De Mare 351; varianten: De Mare 453.
De school des levens – grondslag voor deze uitg.: De Mare 447; varianten: De Mare 453.
Ideeën, Tweede bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 386; varianten: De Mare 382-384 en 389.

De bruid daarboven – grondslag voor deze uitg.: De Mare 436; varianten De Mare 433 en 437.
De zegen gods door Waterloo – grondslag voor deze uitg.: De Mare 447; varianten: De Mare 442 en 453.
Franse rymen – grondslag voor deze uitg.: zie De Mare 533 (*Bouts-rimés*).

C. Bittremieux in: *De Nieuwe Gids*, 9-1-1952 2a. Ook vermeld bij P1·2 en P250.

1·4. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *4*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1952. 789 pp.

Een en ander over Pruisen en Nederland – grondslag voor deze uitg.: De Mare 458.
Causerieën – grondslag voor deze uitg.: De Mare 117; varianten: een gedrukt exempl. met aantekeningen van M. Hamminck-Schepel en een hs.
De maatschappy tot nut van den Javaan – grondslag voor deze uitg.: Amsterdam: Funke z.j. [1872]. (Niet in De Mare).
Ideeën, Derde bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 395; varianten: De Mare 392-394 en 396.

C. Bittremieux in: *De Nieuwe gids*, 25-6-1952. 4j: De verhouding ms. – dagbladpublicatie van *Causerieën*. Ook vermeld bij P277.

1·5. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *5*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met F.E.A. Batten. Amsterdam: Van Oorschot 1952. 760 pp.

Millioenenstudiën – grondslag voor deze uitg.: De Mare 468-469; varianten: De Mare 470.
Divigatiën over zeker soort van liberalismus – grondslag voor deze uitg.: De Mare 465.
Nog eens: Vrye arbeid in Nederlands-Indië – grondslag voor deze uitg.: De Mare 481 en notities in hs.: varianten: De Mare 483.
Duizend-en-enige hoofdstukken over specialiteiten – grondslag voor deze uitg.: De Mare 491; varianten: De Mare 489.
Brief aan den koning – grondslag voor deze uitg.: De Mare 124.

1·6. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *6*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.H.J. de Leeuwe. Amsterdam: Van Oorschot 1952. 804 pp.

Ideeën, Vierde bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 402; varianten: De Mare 400 en De Mare 403.
(*Vorstenschool* – grondslag voor deze uitg.: De Mare 403; varianten: De Mare 400=505).
Ideeën, Vijfde bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 406; varianten: De Mare 405.

1·7. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *7*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett. Amsterdam: Van Oorschot 1953. 774 pp.

Ideeën, Zesde bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 410; varianten: De Mare 409.
Ideeën, Zevende bundel – grondslag voor deze uitg.: De Mare 413; varianten: De Mare 412.
Aleid – grondslag voor deze uitg.: hs.
Onafgewerkte blaadjes – grondslag voor deze uitg.: hs.

1·8. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *8*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1954. 723 pp.

Brieven en documenten uit de jaren 1820-1846 – grondslag voor deze uitg.: hs. en De Mare 67 (I, II), De Mare 68 (I, II), De Mare 1198, De Mare 1304 [?], De Mare 1314, De Mare 1850 en *Vw 1-7*.

W.L.M.E. van Leeuwen in: *Hengelo's Dagblad* en *Haagsch Dagblad*, 18-6-1955.
R. Nieuwenhuys in: *Het Parool*, 13-8-1955.

P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 17-9-1955.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 29-10-1955.
H. van Straten in: *Het Vrije Volk*, 13-10-1956. Ook vermeld bij P 1·9.

Zie P 357.

1·9. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *9*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1956. 727 pp.

Brieven en dokumenten uit de jaren 1846-1857 – grondslag voor deze uitg.: hs. en De Mare 67 (II), De Mare 68 (II), De Mare 1198, De Mare 1304 [?], De Mare 1816, De Mare 1850, De Mare 1891 en *Vw 1-7*. De Mare 72 = 1335.

W.L.M.E. van Leeuwen in: *Haagsch* [of *Haarlems*] *Dagblad*, 25-8-1956. 2f: In de nacht van 30 op 31 maart 1856 koos EDD ervoor zichzelf te zijn door ontslag te nemen uit de ambtelijke dienst.
W.L.M.E. van Leeuwen in: *Tubantia*, 1-9-1956.
H. van Straten in: *Het Vrije Volk*, 13-10-1956. Ook vermeld bij P 1·8.
J.H.W. Veenstra in: *Het Parool*, 8-12-1956. 2f: EDD weifelde in zijn keus tussen Napoleon en Rousseau; zijn geknotte Napoleon-droom maakte hem tot Multatuli.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant* en *Het Vaderland*, 8-12-1956.

Zie P 42

1·10. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *10*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1960. 765 pp.

Brieven en dokumenten uit de jaren 1858-1862 – grondslag voor deze uitg.: hs. en De Mare 67 (III-VI), De Mare 68 (III-VI).

J.H.W. Veenstra in: *Vrij Nederland*, 14-5-1960. 2c3: Het conflict EDD-Van Lennep over *Max Havelaar*. Ook vermeld bij P 1.
G. K.[nuvelder ?] in: *De Tijd-De Maasbode*, 13-8-1960. Kort bericht.
A. A.[lberts] in: *De Groene Amsterdammer*, 27-8-1960: 2c3: gereedkomen *Max Havelaar*, contact met Rochussen.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 15-10-1960. 2f: Neiging tot het absolute; 2c2: zaak van Lebak.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 29-10-1960.
H. van Straten in: *Het Vrije Volk*, 22-4-1961. Ook vermeld bij P 511.

Zie P 554.

1·11. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *11*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, T. Haan, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1977. 826 pp.

Brieven en dokumenten uit de jaren 1862-1866 – grondslag voor deze uitg.: hs. en De Mare 67 (VI-VIII), De Mare 68 (VI-VIII), De Mare 1157, vier kopieboeken van D' Ablaing van Giessenburg.

G.A. van Oorschot in: *NRC-Handelsblad*, 10-1-1976: financiële achtergronden. Ook vermeld bij P 1.
W.F. Hermans in: *NRC-Handelsblad*, 16-12-1977: kritiek op de ordening, de biografische aantekeningen en het ontbreken van registers.
P. van 't Veer in: *Het Parool*, 17-12-1977: met fragm. brief van EDD aan Mimi.

Zie P 1201.

BLOEMLEZINGEN

BLOEMLEZINGEN SAMEN MET ANDERE AUTEURS

2. Multatuli: [Passages]. In: *De wereld heeft twee aangezichten, Proza en poëzie van 1700 tot 1880*. Samengest. en ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Querido 1959. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27, p. 135-160.

Fragmenten uit (1e-5e dr.): *Twee brieven uit Menado, Ideeën, Minnebrieven, Over vrijen arbeid, Het gebed van den onwetende,* en uit (2e-5e dr.): *Max Havelaar*. Per fragment ingeleid door R. Nieuwenhuys (niet opgenomen bij Secundaire Literatuur).
De 2e-5e dr. zijn t.o.v. de 1e dr. grotendeels bekort.

2e herz. dr. Amsterdam: Querido 1964. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27, p. 143-164.
*3e bijgewerkte dr. Amsterdam: Querido 1969. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27.
4e dr. Amsterdam: Querido 1972. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 303, p. 143-164.
5e dr. Amsterdam: Querido 1974. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 303, p. 143-164.

Zie ook P483, P691, P803, P935 en P1006.

3. Multatuli: 'Fragmenten uit Multatuli: Max Havelaar, Toespraak tot de hoofden van Lebak, Saïdjah en Adinda, [Slothoofdstuk]', [Aantekeningen]. In: *De vernieuwing van de mens*. Samengest. en ingel. door V.E. van Vriesland. Amsterdam: Meulenhoff z.j. Geschiedenis van de beschavingen nr. 8, p. 148-159, 165-186, 194-208, 245-247.

Grondslag voor deze uitg. is P50a.

Zie P725.

4. Multatuli: [Drie passages uit *Minnebrieven*]. In: 'Fictieve brieven'. In: *Brieven in beeld*. Ingel. door J. Hulsker, samengest. door G. Borgers en J. Hulsker. Den Haag: Letterkundig Museum 1976, p. 134-137.

Met een ets van H. van Kruiningen (zie P14).

5. Multatuli: 'Van de farizeeër tot de idealist/Du pharisien à l'idealiste'. In: *Anthologie de la prose Néerlandaise, Pays Bas II, Romanciers et nouvellistes*. Par P. Brachin, avec le concours, pour les traductions, de A. Chambon, J.M. Delcour, P. Dupont e.a. Paris: Aubier-Montaigne z.j. Collection Bilingue des Classiques Étrangers, p. [44]-65.

Hierin:
'I. Droogstoppel vertelt/Le récit de Droogstoppel'.
'II. Havelaars toespraak tot de hoofden van Lebak/ L'Allocution de Havelaar aux notables du Lebak'.
Traductions de P. Brachin. Vertaling in het Frans.

Zie P933.

6. Multatuli: 'Den japanske stenhugger', 'Første historie om makt', 'Åttende historie om makt'. In: *De lave land forteller, En stornederlandsk novelleantologi*. Ved [oversatt av] K. Langvik-Johannessen. Oslo: Gyldendal Norsk 1969, p. 41-46.

Met o.a. een kleine inleiding 'Multatuli'. Grondslag voor deze vertaling in het Noors

van 'De Japanse steenhouwer', 'Eerste geschiedenis van gezag', 'Achtste geschiedenis van gezag' is P 8[a].

BLOEMLEZINGEN UIT HET WERK VAN MULTATULI

7. *Multatuli: *Keurbladzijden*. [Ingel. en verz. door R. van de Moortel]. Diest: Pro Arte 1948. Keurbladzijden uit de Nederlandse Letterkunde nr. 16. 110 pp.

Bron: Brinkman. *Bibliographie de Belgique* geeft: [1947?]

Zie P 157.

8. Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, parabelen, aforismen*. Gek. en ingel. door G. Stuiveling. Den Haag etc.: Daamen etc. 1955. Ooievaar nr. 18. 224 pp.

Een keuze uit het gehele werk. Met enige aantekeningen van EDD. Grondslag voor deze uitg. vermoedelijk P 1.
2[e] dr. Den Haag: Bakker & Daamen 1967. 200 pp.
*3[e] dr. Den Haag: Bakker & Daamen 1974. 200 pp.

B. Voeten: [Passages]. In: 'Een nest met zes ooievaars'. In: *Buku Baru* 5 (1955-1956) 3 (juli-aug. 1955), p. 18.
P. in: *De Maasbode*, 12-11-1955.
Veldeke in: *'t Pallieterke*, 19-1-1956.
G. Smit in: *De Volkskrant*, 25-8-1956. 2g1.
H.J. Reysman in: *De Tijd*, 10-10-1956.

Zie P 381, P 773 en P 1031.

9. Multatuli: *Schrijven in tussenzinnen, De Havelaar-zaak, over het geloof, wetten en zeden, over staatkunde, opvoeding en onderwijs, hoogmoed en nederigheid, over het schrijven, over zichzelf*. Ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam etc.: Querido etc. 1965. Kort en Goed. VII pp. + 31 pp.

Kronkel [= S. Carmiggelt] in: *Het Parool*, 12-8-1966.

Zie P 717.

10. Multatuli: *Gedachten*. Gek. door F.J. Schmit, [met inl.] 's-Gravenhage: Boucher 1968. 31 pp.

W.A. B.[raasem] in: *Het Vaderland*, 9-11-1968. Kort bericht.

Zie P 797.

11. Multatuli: *Ik wil gelezen worden, Werk van Multatuli*. Samenst., inl., toel. van M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma-boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21. 313 pp.

Geloofsbelijdenis – grondslag is De Mare 16.
Max Havelaar aan Multatuli – grondslag is De Mare 90 (*De Tijdspiegel*).
Het gebed van den onwetende – grondslag is De Mare 293 = De Mare 447.
Japanse gesprekken – grondslag is De Mare 352 = De Mare 447.
Specialiteiten – grondslag is De Mare 419.
Keuze uit *Ideeën* – grondslagen zijn De Mare 375 (zie ook 360), De Mare 386, De Mare 395, De Mare 402, De Mare 406, De Mare 410, De Mare 413.
Met aantekeningen.
2[e] dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21. 313 pp.
*3[e] dr. Utrecht etc: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21. 313 pp.

J. B. in: *De Gelderlander*, 26-9-1969. Kort bericht.
G.W. H.[uygens] in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 7-2-1970.

Zie P806, P1010 en P1011.

12. Multatuli: *Bloemlezing uit de werken van Multatuli*. Ingel. door G.W. Huygens. 's-Gravenhage: Kruseman z.j. 157 pp.

Met aantekeningen. Grondslag voor deze uitg. is De Mare 20.

[P.H.] D.[ubois] in: *Het Vaderland*, 26-10-1974. Kort bericht. Ook vermeld bij P13.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 25-6-1975. Kort bericht. Ook vermeld bij P1, P13, P145, P997 en P1053.

Zie P969.

13. Multatuli: *De roeping van de mens*. Een keuze uit zijn gehele werk door C. Bij. Amsterdam: De Arbeiderspers z.j. Grote ABC nr. 217, 261 pp.

Keuze uit:
Max Havelaar – grondslag is De Mare 196.
Minnebrieven – grondslag is De Mare 325.
Specialiteiten – grondslag is De Mare 489.
Millioenenstudien – grondslag is De Mare 486.
Ideeen, Vorstenschool, Woutertje Pieterse – grondslagen zijn De Mare 371, De Mare 382, De Mare 392, De Mare 400, De Mare 405, De Mare 408, De Mare 412 (zie ook De Mare 358).
Brieven
En uit De Mare 4, De Mare 5 of De Mare 6, en uit De Mare 70.

R. van Roy: 'Boekbespreking, De roeping van de mens'. In: *Socialistische Standpunten* 22 (1975), p. 265-267.
In: *De Dordtenaar*, 27-7-1974. Kort bericht.
In: *Leidse Courant*, 3-8-1974.
In: *Het Binnenhof*, 6-8-1974.
In: *Het Vrije Volk*, 10-8-1974.
J.W. in: *Dagblad voor Coevorden, Dagblad van het Oosten, Zutphens Dagblad, Gelders-Overijselse Courant* en *Deventer Dagblad*, 14-8-1974.
J. Bartman in: *De Stem* en *De Vrije Zeeuw*, 15-8-1974.
In: *Nieuwe Haagse Courant*, 21-8-1974. Kort bericht.
In: *Nieuwe Leidsche Courant*, 21-8-1974.
In: *Dordts Dagblad*, 21-8-1974.
In: *De Rotterdammer*, 22-8-1974. Kort bericht.
In: *De Volkskrant*, 24-8-1974.
In: *De Vallei*, 26-8-1974.
In: *Tielse Courant*, 27-8-1974.
In: *NRC-Handelsblad*, 30-8-1974.
In: *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 30-8-1974.
W.H. Bakker in: *Utrechts Nieuwsblad*, 21-9-1974.
C. Peeters in: *Vrij Nederland*, 21-9-1974.
In: *Leeuwarder Courant*, 28-9-1974.
P. van 't Veer in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 28-9-1974. Kort bericht.
[P.H.] D.[ubois] in: *Het Vaderland*, 26-10-1974. Kort bericht. Ook vermeld bij P12.
M.S. in: *HP*, 26-10-1974. Kort bericht.
In: *De Tijd*, 8-11-1974.
In: *De Nieuwe Krant*, 15-1-1975.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 25-6-1975. Kort bericht. Ook vermeld bij P1, P12, P145, P997 en P1053.

Zie P1000, P1004, P1015 en P1040-1041.

14. Multatuli: [Passages]. In: H. van Kruiningen: *Twee en twintig etsen bij minnebrieven van een franc-tireur*. Nieuwkoop: Heuff 1973.

Keuze uit:
Max Havelaar
Minnebrieven – anastatische herdr. van brieven uit De Mare 322 + passages.
Over vrijen arbeid
Brieven – anastatische herdr. van brieven uit De Mare 67, deel 5.
Ideeën – Idee 64, 71-72, noot bij *186, 195-196, 203-204, 217, 228, 349, 373, 399, 451,* aantekening bij *819, 927.*

Boekbeoordeling (A); tentoonstellingen in Galerie Magdalena Sothman, te Amsterdam (B), in Kunstzaal Heuff, te Wassenaar, t/m 21-4-1973 (C), in Gebouw BB van de TH Twente, 16-5 t/m 8-6-1973 (D), in het Coopmanshûs, te Franeker (E), in boekhandel-galerie Van Geyt, te Hulst (F), en in het Catharina Gasthuis, te Gouda (G).

In: *Het Parool,* 23-2-1973. A.
H. Redeker in: *NRC-Handelsblad,* 28-2-1973. B.
E. Wingen in: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag,* 2-3-1973. B.
D. Welling in: *Haagsche Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad,* 5-3-1973. B.
F. Duister in: *De Tijd,* 7-3-1973. A.
M. Visser in: *Het Financieel Dagblad,* 9-3-1973. B.
P.H. D.[ubois] in: *Het Vaderland,* 10-3-1973. A.
V. in: *Het Binnenhof,* 5-4-1973. C.
W. Prins in: *Leidse Courant,* 14-4-1973. C.
E. Beenker in: *Nieuwsblad van het Noorden,* 30-4-1973. A.
In: *Hengelo's Dagblad* en *Tubantia,* 11-5-1973. Kort bericht. 3e8a: Lezingen van J.J. Oversteegen en van H. van Kruiningen.
G. Hellegers, S. Doele in: *Leeuwarder Courant,* 16-11-1973. E.
W. Enzinck in: *De Vrije Zeeuw,* 8-12-1973. F.
Wieland in: *Goudse Courant,* 3-3-1976. G.

15. Multatuli: 'Ideas and Aphorisms'. In: *Delta* 3 (1960) 4 (winter 1960-1961), p. 64-72.

'Of Self-Depreciation', 'Ichthyology', 'The Bargain', 'Prof. Z's Note', 'Everyone Has Thoughts' herdrn. uit De Mare 58. 'Barberkin', 'The Butterfly', 'The Old Woman', 'Aphorisms' vertaald door J.S. Holmes. Vertalingen in het Engels.

Zie P553.

16. Multatuli: *The Oyster & the Eagle, Selected Aphorisms and Parables of Multatuli.* Translated, edited, annotated, with an introductory essay by E.M. Beekman. Amherst: University of Massachusetts Press 1974. 122 pp.

Een keuze uit het gehele werk, vertaald in het Engels.

*K.W.: 'The man who rewrote history! In: *Magazine of the Netherlands* (1974).
*F. Bulhof in: *Books Abroad* 49 (1975) 1 (winter), p. 131-132.

Zie P999.

17. Multatuli: *Ribela saĝo, Paraboloj, rakontoj, aforismoj.* El la Nederlanda tradukis [en ingel. door] W.F. Pilger. [Lelystad]: Vulpo Libroj 1977. 36 pp.

Vertalingen in het Esperanto van:
Max Havelaar – 'Onuitgegeven toneelspel'.
Max Havelaar aan Multatuli – 'Piet Hein'.
Minnebrieven – 'Negen geschiedenissen van gezag', 'Twee fabels', 'Dimanŝo'.
Ideeën – Idee 86, 96-97, 310, 340-341, 352, 402: 'De speld', 'De slaapmuts', 'Sokrates', 'De brug', 'Het gevallen kind', 'De ridderorde'.

Het gebed van den onwetende
Aforismen uit bovenstaande werken.

Zie P1193.

18. Multatuli: [Passages]. In: L. Roelandt: 'Multatuli et la "Liberté du travail" aux Indes Neérlandaises, Textes traduits et présentés par L. Roelandt'. In: *Archipel* (1972) 3, p. 81-97.

Vertaling in het Frans van passages uit *Minnebrieven, Nog eens: Vrye arbeid, Brief van 9 april aan den Gouverneur-Generaal* (grondslag voor de vertaling van de *Brief* is De Mare 83; zie ook P47).

Zie P944.

19. Multatuli: *Buah renungan*. Diterjemahkan oleh [= vertaald door] Asrul Sani, dengan kata pengantar oleh [= met een inl. van] G. Termorshuizen. Jakarta: Pustaka Jaya 1974. 145 pp.

Vertalingen in het Bahasa Indonesia van:
Keyakinan – Geloofsbelijdenis.
Tunjukkan aku tempat, di mana aku telah menabur – Wys my de plaats waar ik gezaaid heb.
En een keuze uit:
Surat-surat cinta – Minnebrieven.
Buah fikiran – Ideeen.
Sekolah raja-raja – Vorstenschool.
Aforisme — Aforismen.
Grondslag voor deze uitg. is P1.

Zie P1036.

20. Mul'tatuli: *Izbrannye proizvedenija*. Perevod [= vertaling] s gollandskogo pod red. M. Demidovoj i M. Čečanovskogo, predislovie [= voorwoord] M. Čečanovskogo, kommentarij S.G. Zajmovskogo. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1949. 320 pp.

Vertaling in het Russisch van:
Maks Chavelaar – Max Havelaar. Zonder inleiding.
Bandžir — *Wys my de plaats waar ik gezaaid heb* [Bandjir].
Sud Solomona – [Salomonsoordeel].
Otryvki iz *Ljubovnych pisem:*'Ot Maksa k Tine', 'Kto iz vas bez grecha', 'Chresos', 'Legendy o proischoždenii vlasti' – Fragmenten uit *Minnebrieven:* 'Van Max aan Tine', 'Hij die zonder zonde is', 'Croesus', 'Geschiedenis van gezag'. 'Val'ter rasskazyvaet peruanskuju skazku' – *'Woutertje* [*Pieterse*] vertelt De Peruaanse vertelling'.

I. Sergeev: 'Pravdivyj golos' [= 'Een oprechte stem']. In: *Ogonek* (1950) 11, p. 24.

Zie P180.

21. Mul'tatuli: *Saidža i Adinda, Rasskazy i skazki*. Perevod [= vertaling] s gollandskogo, sostavlenie, vstupitel'naja stat'ja i primečanija [= samenstelling, inleiding en noten] M. Čečanovskogo, risunki [= illustraties] S. Prusova. Moskva-Leningrad: Gos. izd-vo Detskoj Literatury 1951. Škol'naja biblioteka, dlja semiletnej školy. [63] pp.

Vertaling in het Russisch van:
'Saidža i Adinda' – 'Saïdjah en Adinḍa'.
Bandžir – *Wys my de plaats waar ik gezaaid heb* [Bandjir].
'Legenda o vlasti [VIII]' – 'Achtste geschiedenis van gezag'.

'Val'ter rasskazyvaet peruanskuju skazku' – '*Woutertje [Pieterse]* vertelt De Peruaanse vertelling'.

Zie P248.

22. Mul'tatuli: *Skazki i legendy*. Perevody [= vertalingen] s gollandskogo pod redakciej A.I. Kobeckoj. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1957. Massovaja serija. 48 pp.

Vertalingen in het Russisch van:
Bandžir – *Wys my de plaats waar ik gezaaid heb* [Bandjir].
Sud Solomona – [Salomonsoordeel].
[Iz *Ljubovnych pisem:*] 'Chresos', 'Legendy o proischoždenii vlasti [I-VIII]' – *Minnebrieven:* 'Croesus', 'Eerste [t/m] achtste geschiedenis van gezag'.
'Iz skazok Vautera' – 'Uit de sprookjes van *Woutertje [Pieterse]*.'

Zie P452.

23. Multatuli: 'Saidja', 'Sandiwara sababak [= toneelstuk in één bedrijf]', '[Eind van *Max Havelaar*]'. In: Multatuli: *Saidja*. Disundakeun ku [= in het Soedanees vertaald door] R.T.A. Sunarja, [ingel. door S.A. Salmun, commentaar door R.T.A. Sunarja]. Djakarta: Balai Pustaka 1951, [7]-53, 66-67, 68-69.

Zie P254 en P258.

24. Mul'tatuli: *Ertekiler hem rovayatlar*. Rusçadan tercime eden S. Garacaev Aşgabat 1959. 55 pp.

Vertaling uit het Russisch in het Turkmeens van passages uit *Minnebrieven* ('Croesus', 'Geschiedenissen van gezag'), *Ideeën* etc.

25. *Multatuli: *Bloemlesing uit die werke van E. Douwes-Dekker (Multatuli)*. Uitgegee met inleiding en aantekeninge deur T. Buning. Pretoria: Van Schaik 1967. Van Stamverwante Bodem nr. 8. 282 pp.

Bron: *SANB*. Waarschijnlijk een vertaling in het Zuidafrikaans.
Waarschijnlijk 1e dr. Pretoria 1942. Van Stamverwante Bodem nr. 8. 282 pp. Niet in De Mare.

Zie P752.

BRIEVEN

26. Multatuli: 'No. 563, Bijl.: Geene, Aan de Commissie belast met de vervaardiging van [een Wetboek van] Strafrecht voor Nederlands Indië, Menado, 8e Oct. 1849'. In: P. v.[an] 't V.[eer]: 'E. Douwes Dekker over het Indisch strafrecht'. In: *Hollands Maandblad* 18 (1976-1977) 349 (dec. 1976), p. 25-30.

EDD's antwoord op een enquête over de praktische werking van strafbepalingen in Nederlands-Indië, Menado, 8-10-1849.

Zie P 1139.

27. Multatuli: *Twee brieven uit Menado*. Met een inl. en aantek. door H.A. Ett. Amsterdam: Van Oorschot 1948 = *De Vrije Bladen* 19 (1948) 5 & 6 (mei/juni). 116 pp.

Brief: Menado, 24 Februarij 1851 – 6 Mei 1851.
Brief: Menado, 15 November 1851.

H.H.J. de Leeuwe: [Boekbeoordeling]. In: 'Au-dessus de la mêlée'. In: *Criterium* (1948), p. 559-560.
[C.] B.[ittremieux] in: *De Nieuwe Gids*, 10-8-1948.
B. in: *De Vrijdenker*, 4-9-1948.
G. Knuvelder in: *De Nieuwe Eeuw*, 12-3-1949. 2a: Tot Lebak.
In: *Nederlandse Letteren*, 7-1-1955.

Zie P 153.

28. Multatuli: [Brieven aan Pieter Douwes Dekker]. In: J. Kortenhorst: 'Correspondentie van Eduard en Pieter Douwes Dekker'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 603-628.
Ook in: J. Kortenhorst: *Correspondentie van Eduard en Pieter Douwes Dekker*. z.p.: z.u. 1975. Geschriften van het Multatuli-Museum nr. 14.

Brief: Helvoet, 25 Decr [1852].
Brief: [Amsterdam], 30 Decr. [18]52.
Brief: [Amsterdam, 18 jan. 1853].
Brief: Amsterdam, 21 July 1853.
Brief: Amsterdam, 26 July 1853.
Brief: Amsterdam, 1 Aug. 1853.
Brief: Dinsdag, 2 Aug. [1853].
Brief: Amsterdam, 15 October 1853.
Brief: Amsterdam, 9 januari 1854.
Brief: Amsterdam, 21 april 1854.
Brief: Amsterdam, 30 Juny 1854.
Brief: Zaterdagmiddag [1 juli 1854].
Brief: 's Hage, 26 December 1854.
Brief: 's Hage, 6 Maart 1855.
Telegram: [Hellevoetsluis, 17 mei 1855].

A. van Dis in: *NRC-Handelsblad*, 23-1-1976.
P. van 't Veer in: *Het Parool*, 31-1-1976.

Zie P 1066-1067.

29. Multatuli: [Brieven aan A.C. Kruseman]. In: A. Dirkse: 'Brieven aan Kruseman van en over Multatuli'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 223-228.

Brief: Amsterdam, 16 Januarij 1853.
Brief: 's Hage, Zondag morgen [20 of 27-2 of 6-3-1853].

Brief: 's Hage, 9 Maart 1853.
Brief: Amsterdam, 2 Julij 1853.
Brief: Maandag morgen [± 4-7-1853].
Met aantekeningen.

Zie P1060.

30. Multatuli: 'Multatuli aan den koning (1860), Twee rekesten vóór het verschijnen van den Max Havelaar aan Z.M. Koning Willem III gericht. Met een aanteekening van Mr. C. Th. van Deventer'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p.189-204.

*Reprint van De Mare 85. Zie ook De Mare 1354.

Zie P997.

31. Multatuli: [Brief aan Huisman en brief aan Sentot]. In: A.A.P. Francken: 'Vervolg op Max Havelaar, Twee brieven van Multatuli'. In: *Meta* 11 (1976-1977) 6 (juni 1977), p. 17-19.

Brief aan H.H. Huisman: denHaag, 17 Nov 69.
Brief aan Sentot [= H.H. Huisman]: denHaag, 17 Nov 1869.

Zie P1171.

32. Multatuli: [Brief aan Max Rooses]. In: G. Schmook: 'Multatuli in de Vlaamse gewesten'. In: 'Kronieken'. In: *NVT* 2 (1947-1948), p. 1096-1098.

Brief: Den Haag, 17 december 1869.
Volgens Schmook niet in De Mare 67.

Zie P158.

33. Multatuli: [Brieven aan D.F. Tersteeg]. In: H.A. Ett: 'Brieven van Multatuli aan D.F. Tersteeg, Hoofdredacteur van het maandschrift "Nederland"'. In: *Ad Interim* 5 (1948), p. 129-144.

Brief: Mainz, 21 mei 1870.
Brief: Mainz, 27 mei 1870.
Brief: ongedateerd.
Brief: Mainz, zondag morgen.
Brief: Mainz, 1 juni 1870.
Brief: Mainz, 2 juni 1870.
Brief: Mainz, 5 juni 1870.
Brief: Mainz, 6 juni 1870.
Brief: Mainz, 6 juni 1870.
Brief: Mainz, 7 juni 1870.
Brief: Mainz, 9 juni 1870.
Met inl. en toel. van H.A. Ett.

Zie P152.

34. Boekbeoordelingen van: Multatuli & G.L. Funke: *Briefwisseling tusschen Multatuli en G.L. Funke*. Uitgeg. door G.L. Funke [jr.]. Amsterdam etc.: Wereldbibliotheek 1947. = De Mare 122a = De Mare 1983.

Brieven 1871-1885.

[A. Mussche]: 'Bibliographische nota's [bij:] Het essayistisch en literairhistorisch proza'. In: 'Kronieken'. In: *NVT* 3 (1948-1949), p. 1093.
J. Pée: 'Schrijver en uitgever'. In: *De Vlaamsche Gids* 32 (1948), p. 356-359.
G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: *Critisch Bulletin* 15 (1984), p. 25-28. = P162.
Ook vermeld bij P35.

Alb.W.[esterlinck]: 'Tekst-uitgaven uit Nederlands en vreemd taalgebied'. In: 'Boekbesprekingen'. In: *DWB* (1948), p. 252-254.
J. Pée in: *Het Laatste Nieuws*, 28-1-1948. Ook vermeld bij P148.
W.J.C. Buitendijk in: *Trouw*, 14-2-1948, en *De Vrijdenker*, 10-9-1949. Ook vermeld bij P35.
A.G.C. in: *De Nieuwe Gids*, 6-3-1948, en *De Antwerpse gids*, 6-3-1948.
P.H. D.[ubois] in: *Spectator*, 23-4-1948. Ook vermeld bij P35.
S. in: *De Standaard*, 6-6-1948.
In: *Gazet van Antwerpen*, 2-12-1949.

35. Boekbeoordelingen van: Multatuli: *Brieven aan J. Waltman jr.* Met een inl. en aantek. door H.A. Ett. Amsterdam: Breughel 1947. 126 pp. = De Mare 123.

Brieven 1872-1882.

G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: *Critisch Bulletin* 15 (1948), p. 25-28, = P162. Ook vermeld bij P34.
W.J.C. Buitendijk in: *Trouw*, 14-2-1948, en *De Vrijdenker*, 10-9-1949. Ook vermeld bij P34.
P.H. D.[ubois] in: *Spectator*, 23-4-1948. Ook vermeld bij P34.

36. Multatuli: [Brieven]. In: L. Prins: *Multatuli en het spel van koningen*. Amsterdam: De Bezige Bij 1970. 182 pp.

Geldt ook als: Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 11 en 12. Hfdstk. 1 gedeeltelijk eerder in: *Het Parool*, 28-2-1970.

Brieven aan J.L.A.M. Switzar: 17-7-1873 – 18-3-1875.
Brief aan A. de Lelie: Wiesbaden, 6-7-1873.
Brieven aan H.C. Muller: 5-9-1886 – 27-1-1887.
Briefkaart aan A. Gorter: 14-2-1887 (datum poststempel).

B. Luger: 'Prins en het spel van Multatuli'. In: 'Kroniek & kritiek'. In: *De Gids* 135 (1972), p. 118-120.
P. van 't V.[eer] in: *Het Parool*, 10-10-1970. Kort bericht.
W. de Moor in: *De Tijd*, 15-10-1970.
G.W. Huygens [+ anonymus] in: *Algemeen Dagblad*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P826, P828 en P829.
W. de Moor in: *De Tijd*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P826, P828 en P829.
B.B. in: *De Nieuwe Linie*, 24-10-1970. Kort bericht.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 7-11-1970.
J.H. Donner in: *Vrij Nederland*, 21-11-1970.
In: *Het Vrije Volk*, 12-12-1970. Kort bericht.
C. Bij in: *Vrij Nederland*, 2-1-1971. Ingezonden brief, reactie op Donner.
E.Z. in: *De Groene Amsterdammer*, 9-1-1971. Kort bericht.

Zie P829.

37. Multatuli: [Passage uit een brief aan de Demokratische Bond, 29-5-1873]. In: J.J. Giele: *De eerste internationale in Nederland, Een onderzoek naar het ontstaan van de Nederlandse arbeidersbeweging van 1868 tot 1876*. Nijmegen: SUN 1973. Sunschrift nr. 70, p. 222.

38. Multatuli: [Passage uit een brief aan C. Vosmaer, 25-4-1874]. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Amsterdam etc.: Elsevier 1948, p. 424-426.

Herdr. van passage uit dezelfde brief, reeds opgenomen in *Vw* 3e dr. Amsterdam: Elsevier 1891. Brief niet in De Mare.

Zie P48.

39. Multatuli: 'Multatuli aan A.H.E. D.D., Jan's oudsten zoon, Document.' In: *Libertinage* 4 (1951), p. 205-218.

Aan Auguste H.E. Douwes Dekker:
Brief: Wiesbaden, 30 juni '74.
Brief: Wiesbaden, Augustus '74.
Brief: Wiesbaden, 29 October '78.
Brief: Nieder Ingelheim, 28 September '83.
Tweede helft van een brief aan Jan Douwes Dekker en echtgenote, waarschijnlijk: 's-Gravenhage, winter 1852/53 = *Vw* 9, p. 307-314.

40. Multatuli: [Brief aan P. van Asperen, passage aan C. Vosmaer, passage aan V. Bruinsma]. In: P. Spigt: 'Multatuli en de "vrindjes"'. In: *Rekenschap* 17 (1970), p. 3-5, 10, 13.

Eerder in: *De Vrijdenker*, 4/11/18 en 25-7-1953; met een vooraankondiging in: *De Vrijdenker*, 23-5-1953.
Aan P. van Asperen: Wiesbaden, 4 Dec. '74.
(Aan C. Vosmaer: Rotterdam, 15-2-1875. Herdr. uit De Mare 79.)
(Aan V. Bruinsma: 16-2-1875 en 17-2-1876. Herdr. uit De Mare 79.)

Zie P867.

41. Multatuli: [Brief aan Boulet, Wiesbaden, 5 April 1876]. In: J. Spoor: 'Is Multatuli theosoof?'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 109-113.

Reprint uit De Mare 1573. Zie verder De Mare 131.

Zie P997.

42. Multatuli: [Brief aan Forster, Wiesbaden, 26 November 1876]. In: S.F.W. Roorda van Eysinga: 'Multatuli en spiritisme, Naar de oorspronkelijke handschriften'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 56-57.

Reprint uit De Mare 1858. Zie verder De Mare 69 (Forster) en De Mare 136.

Zie P997 en P1023.

43. Multatuli: [Brief aan J. Ensing]. In: P. Spigt: 'Om de datum van een brief'. In: *De Vrijdenker*, 17-11-1951.

Door Spigt gedateerd: 9-4-1881.

Zie P274.

44. Multatuli: [Brieven aan Engel Douwes Dekker]. In: J. Kortenhorst: 'Multatuli en Engel Douwes Dekker in Nieder-Ingelheim'. In: *Maatstaf* 24 (1976) 5/6 (mei/juni) p. 73-90.

Brief: Nieder-Ingelheim, Zondag 21 Aug. [1881].
Brief: Nieder-Ingelheim, 31 Augustus 1881.
Brief: Nieder Ingelheim, 13 Sept. 81.
Brief: Nieder Ingelheim, 16 Oktober 1881.
Briefkaart: [Den Haag, 23-10-1881].
Brief: Nieder Ingelheim, 29 Oktober 1881.
Brief: Nieder Ingelheim, 11 Novr 81.
Brief: Nieder Ingelheim, 6 Decr 81.
Brief: Nieder Ingelheim, 17 Maart 82.
Briefkaart: N. Ingelheim, 27 Maart 1882
Briefkaart: [13-8-1882].

Met aantekeningen.

Zie P1124.

45. Multatuli: 'Multatuli's laatste correspondentie'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 188.

Reprint van De Mare 151, EDD's laatste briefkaart, Nieder-Ingelheim, 14-2-1887.

46. Multatuli: *Drømmen om Insulinde*. Breve i udvalg og oversættelse ved I. Buhl. København: Hasselbalchs 1969. Hasselbalchs Kulturbibliotek nr. 283. 93 pp.

Brieven, in het Deens vertaald, met biografische tussenteksten, aan De Beer, Duymaer van Twist, Tine, Mimi, koning Willem III, C. Vosmaer etc.

Zie P810.

47. Multatuli: [Brief van 9 april 1856 aan den Gouverneur-Generaal]. In: L. Roelandt: 'Multatuli et la "Liberté du travail" aux Indes Neérlandaises, Textes traduits et présentés par L. Roelandt'. In: *Archipel* (1972) 3, p. 81-97.

Grondslag voor deze Franse vertaling is: De Mare 83.

Zie P18 en P994.

Zie voor herdrn. van reeds eerder gepubliceerde brieven o.a. P2, P13 en P14, en voor de herdr. van een passage uit een eerder gepubliceerde, open brief P109.

MAX HAVELAAR

48. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij.* Amsterdam etc.: Elsevier 1948. 426 pp.

Met 'Aanteekeningen en ophelderingen' van EDD bij de uitgave van 1875, herzien, gewijzigd en aangevuld in 1881; en met een deel uit een brief van EDD aan C. Vosmaer (zie P 38), 25-4-1874, met een korte inleiding van M. Douwes Dekker-Hamminck-Schepel.
*Herdr. Amsterdam etc.: Elsevier 1951. 426 pp.
*Herdr. Amsterdam etc.: Elsevier 1955. Elsevier-reeks. 304 pp.
Herdr. Amsterdam etc.: Elsevier 1976. 303 pp.

P. van 't Veer in: *Het Parool*, 23-10-1976. Ook vermeld bij P 50, P 53 en P 55.
H. Malta in: *NRC-Handelsblad*, 3-1-1977. Ook vermeld bij P 50 en P 55.

49. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij.* Amsterdam: Pegasus 1948. Pegasus-Roman Reeks nr. 4. 287 pp.

Met 'Uit de aanteekeningen en ophelderingen bij de uitgaaf van 1875', 'Sentot's vloekzang' en 'Verklaring van Maleise en andere uitdrukkingen volgens de omschrijvingen van Multatuli'. De uitg. is bekort.

L. van der Land: 'De Max Havelaar op de snijtafel'. In: *De Vrije Katheder* 8 (1948-1949) 12 (apr. 1949), p. 30-31.

Zie P 149.

50. Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Amsterdam: Van Oorschot 1949. XXIII pp. + 301 pp.

Met een 'Lijst van oudere lezingen' (dat zijn de door EDD zelf in zijn ms. verbeterde woorden en zinnen), 'Wijzigingen door Van Lennep aangebracht', 'Aantekeningen' en 'Alphabetische lijst van Maleise en Javaanse woorden'.
*2e Amsterdam: Van Oorschot 1949. 302 pp. [= XXIII pp. + 301 pp.?]
*3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1951. 302 pp. [= XXIII pp. + 301 pp.?]
4e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1954. XXIII pp. + 301 pp.
5e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1960. De Witte Olifant. [III pp.] + 239 pp.
6e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1963. De Witte Olifant. [III pp.] + 239 pp.
7e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1966. De Witte Olifant. [III pp.] + 239 pp.
8e dr. Amsterdam: Van Oorschot [1969]. [De Witte Olifant]. [III pp.] + 239 pp.
9e dr. Amsterdam: Van Oorschot [1970]. [De Witte Olifant]. [III pp.] + 239 pp.
Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1972. [III pp.] + 239 pp.
*Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1973. [III pp.] + 239 pp.
Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1974. [III pp.] + 239 pp.
*Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1975. [III pp.] + 239 pp.
*Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1976. [III pp.] + 239 pp.
Vanaf de 5e dr. slechts met een korte inleiding ([p. I-III]) en aantekeningen ([p. 240-241]) van G. Stuiveling.

G. Schmook: 'Eindelijk echt'. In: 'Literatuurstudie'. In: *Het Boek van Nu* 2 (1948-1949), p. 207-208.
H.A. Ett: 'De "nulde-druk" van de Havelaar'. In: 'Boeken'. In: *Oriëntatie* (1949) 26 (nov. 1949), p. 55-56.
J. Pée: 'Multatuliana'. In: *De Vlaamse Gids* 34 (1950), p. 373-380. Ook vermeld bij P 170 en P 174.
P. in: *Vrij Nederland*, 16-7-1949.
P.J. M.[eertens?] in: *De Vlam*, 16-7-1949.
B. Stroman in: *Algemeen Handelsblad*, 6-8-1949.
H.A. Ett in: *De Spectator*, 12-8-1949.
In: *De Nieuwe Gids* en *De Antwerpse Gids*, 17-8-1949.
In: *De Linie*, 26-8-1949.

[G.] K.[nuvelder] in: *De Nieuwe Eeuw*, 3-9-1949: 'Het staat niet vast dat *Max Havelaar* binnen één maand is ontstaan'.
J. Pée in: *Het Laatste Nieuws*, 28-9-1949.
P. van 't Veer in: *Het Parool*, 23-10-1976. Ook vermeld bij P48, P53 en P55.
H. Malta in: *NRC-Handelsblad*, 3-1-1977. Ook vermeld bij P48 en P55.

Zie P191, P191°, P257, P359, P556, P679, P742, P814, P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

51. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Verkort en bewerkt door G.A. Brands, ingel, door P. Spigt. 3e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1952. Meulenhoff's Bibliotheek van Nederlandse Schrijvers nr. 39. XXIV pp. + 200 pp.

Herdr. van De Mare 237 (= 2e dr. 1974). Met de 1e dr. is door de uitgever vermoedelijk De Mare 223 bedoeld.

Zie P301.

52. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Uitgeg. en toegel. door M. Bots, Amsterdam etc.: Wereldbibliotheek 1954. Klassieke Galerij nr. 93. XXIII pp. + 375 [= 376] pp.

Grondslag voor deze uitg. is De Mare 231 met wijzigingen naar P46. Grondslag voor De Mare 231 is "de laatste door Multatuli zelf bezorgde druk (1875)", waarmee waarschijnlijk De Mare 199 is bedoeld.
Met ophelderingen van A. Verstraeten, nauwkeurig herzien door M. Bots.
Met aantekeningen en ophelderingen van EDD uit 1875, herzien, gewijzigd en aangevuld met die van 1881.
*2e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1959. XXIII pp. + 392 pp.
*3e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1965. XXIII pp. + 392 pp.
4e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1970. Klassieke Galerij nr. 93. XXVI pp. + 370 pp.
5e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel z.j. Klassieke Galerij nr. 93. XXVI pp. + 370 pp.

C.A. Z.[aalberg] in: *Levende Talen* (1955), p. 220-221.
*R. Bayens in: *Stem uit Nieuwland* 41 (1971) 1, p.54. Over de 4e dr.

Zie P346, P481, P705, P832 en P1055.

53. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. Rotterdam: Donker [1958]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.

Grondslag voor deze uitg. is De Mare 199 zonder de aantekeningen van EDD, met enkele aantekeningen en verbeteringen ontleend aan het hs. De tekst is overgebracht in de z.g. 'voorkeursspelling'.
Met aantekeningen van G.W. Huygens.
2e dr. Rotterdam: Donker [1959]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.
3e dr. Rotterdam: Donker [1960]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.
4e dr. Rotterdam: Donker [1961]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.
5e dr. Rotterdam: Donker [1962]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.
*6e dr. Antwerpen: Ontwikkeling 1963.
*7e dr. Rotterdam: Donker 1965. 272 pp.
8e dr. Rotterdam: Donker [1967]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp. Er verscheen ook een uitg.: Antwerpen: Ontwikkeling [1967].
9e dr. Rotterdam: Donker [1969]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.
10e dr. Antwerpen: Ontwikkeling [1971]. 272 pp.
11e dr. Rotterdam: Donker [1972]. Donker-pockets nr. 23. 272 pp.
*12e dr. Rotterdam: Donker 1973. 272 pp.
*13e dr. Rotterdam: Donker 1976. 272 pp.

*14e dr. Rotterdam: Donker 1976. 272 pp.
*15e dr. Rotterdam: Donker 1977. 272 pp. Er is ook een uitg.: Antwerpen: Ontwikkeling 1977. 272 pp.

In: *Rotterdamsch Nieuwsblad,* 15-11-1958. 3e11: Uitreiking van het eerste exempl. door Idske DD, achterachterkleinkind van Jan DD.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 17-11-1958.
S. Huygens in: *De Telegraaf,* 18-11-1958. 3e11: Uitreiking van het eerste exempl. door Idske DD, achterachterkleinkind van Jan DD.
In: *Volksgazet,* 27-11-1958. 3e11: Uitreiking van het eerste exempl. door Idske DD, achterachterkleinkind van Jan DD.
In: *Het Vaderland,*8-1-1959 Kort bericht.
P. van 't Veer in: *Het Parool,* 23-10-1976. Ook vermeld bij P48, P50 en P55.

Zie P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

54. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Met een inl. van M. Reisel. 's-Gravenhage: Nederlandse Boekenclub z.j. Klassieken-reeks. 312 pp.

Brinkman geeft 1963.
Met een inl. van G. Termorshuizen. 2e dr. Den Haag etc.: Nederlandse Boekenclub z.j. Klassieken reeks. 308 pp. Termorshuizen vermoedt 1976. Tekst naar P50.

Zie P678 en P1137.

55. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij.* Met een inleidend woord en van noten voorzien door M. Stapert-Eggen. Wageningen: Veen z.j. 288 pp.

Grondslag voor deze uitg. is De Mare 199. Met noten.
*2e dr. Wageningen: Veen z.j. 288 pp.
3e dr. Wageningen: Veen z.j. Amstelpaperback. 288 pp.
*4e dr. Wageningen: Veen z.j. 288 pp.
5e dr. Wageningen: Veen z.j. Amstelpaperback. 288 pp. = *1e dr. Wageningen: Veen z.j. Amstel-klassieken. 288 pp.

P. van 't Veer in: *Het Parool,* 23-10-1976. Ook vermeld bij P48, P50 en P53.
In: *Friesch Dagblad,* 1-11-1976.
H. Malta in: *NRC-Handelsblad,* 3-1-1977. Ook vermeld bij P48 en P50.

Zie P1133, P1134, P1197, P1198 en P1199.

56. Multatuli: *Mak's Havelaar kam Nideŕlandakan ȧrevtrakan ĕnkerut'yan surči acurdnerĕ.* Ṛus. t'argm. [= vertaling] x. Hraçian, ȧŕaǰaban [= voorwoord] M. Čečanoviski. Erevan 1956. 312 pp.

*Mogelijk is dit een vertaling in het Armeens van P20 *(Maks Chavelaar).*

Zie P393.

57. Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeversteigerungen der Niederländischen Handelsgesellschaft.* [Übersetzt von] E. Stück. Berlin: Aufbau 1948. 327 pp.

2e dr. Aus dem Holländische übertragen von E. Stück, Nachwort von P. Wiegler. Berlin: Aufbau 1951. Romane der Weltliteratur. 330 pp.
Zie voor een latere gewijzigde herdr. van deze vertaling in het Duits P61.

Zie P166 en P260.

58. Multatuli: *Max Havelaar.* In neuer Übersetzung von W. Spohr, mit einer Einleitung von W. Spohr. Berlin: "Lied der Zeit" 1949. 303 pp.

Vertaling in het Duits met "Erläuterungen zu Javanismen".

Zie P190.

59. *Multatuli: *Max Havelaar*. [Übers. von] W. Spohr. Berlin: Verlag der Nation 1952. 279 pp.

Bron voor deze vertaling in het Duits: Vanrusselt, *Deutsches Bücherverzeichnis, Deutsche Bibliographie, Gesamtverzeichnis des deutschsprachigen Schrifttums* en *Index Translationum*, Morel.
Vanrusselt, *DBv* en *Gesamtv.* geven nog: Roman für Alle. *DBv* geeft als jaar: [1953].

60. Multatuli: *Max Havelaar, Roman.* Aus dem Holländischen übertragen von W. Spohr, Nachwort von W. Enzinck. z.p.: Manesse z.j. Manesse Bibliothek der Weltliteratur. 515 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Duits is De Mare 145.

Zie P708.

61. Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeauktionen der Niederländischen Handelsgesellschaft.* Übersetzung aus dem Holländischen von E. Stück, revidiert von G. Worgt, mit einem nachwort von G. Worgt. Leipzig: List 1972. Neue Epikon-Reihe, Romane der Weltliteratur. 425 pp.

Gewijzigde herdr. van P57. Vertaling in het Duits met "Anmerkungen" (niet van EDD).

Zie P955.

62. Multatuli: *Max Havelaar, Or the Coffee Auctions of the Dutch Trading Company.* With an introduction by D.H. Lawrence, edited and introduced by R. Edwards. Leyden etc.: Sythoff etc. 1967. Bibliotheca Neerlandica. 337 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Engels is De Mare 198, waarvan ook de introductienoot van Multatuli is overgenomen. Voorts is een selectie gemaakt uit de noten van De Mare 199.

In: *The Times Literary Supplement*, 8-6-1967.

Zie P758 en P766.

63. Multatuli: *Max Havelaar.* Hollandi keelest tölkinud R. Sepp. Tallinn: Kirjastus Eesti Raamat 1973. [260] pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Estisch is De Mare 9, Deel 1.

Zie P988.

64. Multatuli: *Max Havelaar.* Traduit du neérlandais par Mme. Roland Garros pour l'introduction [de J.J. Oversteegen], par L. Roelandt pour le texte. Paris: Éditions Universitaires z.j. 325 pp.

*Grondslag voor deze vertaling in het Frans is De Mare 198 (bron: *NTg* 61 (1968), p. 424).

Nijhoffprijs toegekend aan L. Roelandt, o.a. voor deze vertaling.

In: *De Gelderlander* en *Arnhems Dagblad*, 6-1-1971.
In: *Trouw*, 6-1-1971.
In: *De Volkskrant*, 6-1-1971.
In: *Het Binnenhof*, 6-1-1971.
In: *Zutphens Dagblad*, 6-1-1971.

In: *Het Vrije Volk*, 6-1-1971.
A. van der Veen in: *NRC-Handelsblad*, 22-1-1971. Interview. Passage.
A. Deering in: *Algemeen Dagblad* en *De Dordtenaar*, 23-1-1971. Interview.
In: *Intergration*, 25-1-1971. Verslag.
In: *Noordhollands Dagblad*, 27-1-1971. Verslag.
In: *NRC-Handelsblad*, 27-1-1971. Verslag.
In: *Leidsch Dagblad*, 27-1-1971. Verslag.
In: *Hengelo's Dagblad*, 27-1-1971. Verslag.
In: *Dagblad van Coevorden*, 27-1-1971. Verslag.
In: *De Standaard*, 28-1-1971. Verslag.

Age Bijkaart [= W.F. Hermans] in: *Het Parool*, 26-7-1975. Opgenomen in W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 200-203.

Zie P794 en P796.

65. *Multatuli: *Max Havelaar*. Traduction par W. Goos, préface par F. Cuvelier. Kalmthout etc.: Beckers 1970. Les Maudits de la Littérature Mondiale nr. 10. 308 pp.

Bron voor deze vertaling in het Frans: *BNTL*.

Zie P837.

66. *Multatuli: *Jáva gazdag és éhezik* [= *Het overvloedige maar hongerige Java*]. Budapest: Szikra 1950. 266 pp.

Bron voor deze vertaling in het Hongaars: *Index Translationum*, Morel.

67. *Multatuli: *Max Havelaar*. Trsl. F. György. Bev. Hegedüs Géza. Budapest: Uj M. Kiadó 1955.

Bron voor deze vertaling in het Hongaars: Morel.

68. Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Persekutuan Dagang Belanda*. Terdjemahan [= vertaling van] H.B. Jassin, pendahuluan dan anotasi [= inleiding en geannoteerd door] G. Termorshuizen, kata pengantar [= met ten geleide van] Mashuri [minister van onderwijs en cultuur van Indonesië], sepatah kata [= een woord vooraf van] H. Scheltema [Nederlandse ambassadeur in Indonesië], kata pengantar [= met ten geleide van] Penerbit [= de uitgever]. [Jakarta]: Djambatan z.j. XXIV pp. + 351 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Bahasa Indonesia is vermoedelijk P1·1. Met als bijlage de oude Maleise versie van het lied van Saïdjah.
Max Havelaar, Autau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda.
Terdjemahan [= vertaling van] H.B. Jassin. Pedahuluan dan anotasi [= inleiding van en geannoteerd door] G. Termorshuizen. Kata pengantar [= ten geleide van] Penerbit [= de uitgever]. 2e dr. [Jakarta]: Djambatan [1973]. XXI pp. + 359 pp.
Met als bijlagen:
de oude Maleise versie van het lied van Saïdjah,
Indonesische vertaling van de opdracht "Aan E.H.v.W.",
Indonesische vertaling van 'Auf Flügeln des Gesanges',
"Zie hoe de badjing zijn levensonderhoud zoekt",
"Vingt florins... quel trésor! Adieu, littérature",
"Mein Kind, da schlägt die neunte Stunde, hör".
3e dr. [Jakarta]: Djambatan [1974]. XVIII pp. + 254 pp. Bekorte editie.
4e dr. [Jakarta]: Djambatan [1977]. XVII pp. + 229 pp. Bekorte editie 'Auf flügeln des Gesanges' is in de tekst opgenomen met de Indonesische vertaling in een voetnoot. Met foto's uit de film van F. Rademakers (zie P108).

*'De toespraak tot de hoofden van Lebak' is waarschijnlijk een herdr. van P86.
N.B. De opdracht en 'Onuitgegeven toneelspel' zijn bij de Romeinse nummering geplaatst.
A) Vertaling van *Max Havelaar* in het Bahasa Indonesia door H.B. Jassin.
B) Nederland draagt *f* 13.500 bij.
C) Nederlands ambassadeur te Djakarta overhandigt eerste exemplaar aan de huidige regent van Lebak en de nazaten van Karta Nata Negara.
D) Uitreiking van een exemplaar aan de minister van C.R.M. door prof. A. Teeuw in aanwezigheid van H.B. Jassin.
E) Nijhoffprijs voor Jassin.
F) Uitreiking.

G. Termorshuizen: 'Kulturele betrekkingen tussen Indonesië en Nederland'. In: 'Nederlandse taal en kultuur in het buitenland'. In: 'Nederlandse taal- en kultuurpolitiek'. In: *Ons Erfdeel* 16 (1973) 1 (jan.-feb.), p. 134-136.
In: *Intergrafia*, 17-1-1972. B.
In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 25-1-1972. A.
In: *Het Vaderland*, 25-1-1972. A.
In: *Trouw*, 25-1-1972. A.
In: *De Nieuwe Krant*, *Arnhems Dagblad* en *De Gelderlander*, 28-1-1972. A.
In: *Het Vaderland*, 3-2-1972. B.
In: *De Tijd*, 7-8-1972. C.
In: *Drentse en Asser Courant*, 7-8-1972. C.
In: *De Nieuwe Gazet*, 7-8-1972. C.
In: *Het Parool*, 7-8-1972. C.
In: *Tubantia*, 7-8-1972. C.
In: *Haarlems Dagblad*, 7-8-1972. C.
In: *Beverwijkse Courant*, 7-8-1972. C.
In: *De Typhoon*, 7-8-1972. C.
In: *Hengelo's Dagblad*, 7-8-1972. C.
In: *Brabants Dagblad*, 7-8-1972. C.
In: *Leeuwarder Courant*, 7-8-1972. C.
In: *Het Vaderland*, 7-8-1972. C.
In: *Algemeen Dagblad*, 7-8-1972. C.
In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 7-8-1972. C.
In: *Rijn en Gouwe*, 7-8-1972. C.
In: *De Noord-Ooster*, 7-8-1972. C.
In: *Emmer Courant*, 7-8-1972. C.
In: *De Dordtenaar*, 7-8-1972. C.
In: *De Gooi- en Eemlander*, 7-8-1972. C.
In: *De Nieuwe Krant*, 7-8-1972. C.
In: *Nieuw Utrechts Dagblad*, 7-8-1972. C.
In: *Zwolse Courant*, 8-8-1972. C.
In: *NRC-Handelsblad*, 8-8-1972. C.
In: *Het Vaderland*, 8-8-1972. C.
In: *Zierikzeesche Nieuwsbode*, 8-8-1972. C.
In: *Limburgs Dagblad*, 9-8-1972. C.
In: *Trouw*, 9-8-1972. C.
In: *Twentse Courant*, 9-8-1972. C.
In: *De Waarheid*, 12-8-1972. C: Onwaardig, grote Indonesische kunstenaars zitten gevangen op Boeroe.
P. Schumacher in: *Vrij Nederland*, 7-10-1972. C: Moeilijkheden.
In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 16-10-1972. C.
In: *Amersfoortse Courant*, 23-10-1972. C.
In: *Algemeen Dagblad*, 24-10-1972. D.
In: *Het Vaderland*, 25-10-1972. D.
In: *Amersfoortse Courant*, 25-10-1972. D.
In: *De Stem*, 25-10-1972. D.
In: *Beverwijkse Courant*, 25-10-1972. D.

In: *Haarlems Dagblad*, 25-10-1972. D.
In: *Het Parool*, 25-10-1972. D.
In: *Het Binnenhof*, 25-10-1972. D.
In: *De Nieuwe Krant*, 25-10-1972. D.
In: *De Volkskrant*, 25-10-1972. D.
In: *Eindhovens Dagblad*, 26-10-1972. D.
In: *Nieuwsblad van het Zuiden*, 26-10-1972. D.
In: *De Tijd*, 26-10-1972. D.
In: *Vrij Nederland*, ?-11-1972. Bron: Multatuli-Museum.
In: *Nieuw Utrechts Dagblad*, 29-12-1972. E.
In: *Het Parool*, 29-12-1972. E.
In: *De Tijd*, 29-12-1972. E.
In: *Nieuwe Haagse Courant*, 30-12-1972. E.
In: *Trouw*, 30-12-1972. E.
In: *De Rotterdammer*, 30-12-1972. E.
In: *Dordts Dagblad*, 30-12-1972. E.
In: *Nieuwe Leidsche Courant*, 30-12-1972. E.
In: *De Volkskrant*, 30-12-1972. E.
In: *Nederlands Dagblad*, 30-12-1972. E.
In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 30-12-1972. E.
In: *Utrechts Nieuwsblad*, 30-12-1972. E.
In: *Het Vrije Volk*, 30-12-1972. E.
In: *Amersfoortse Courant*, 30-12-1972. E.
In: *Het Vaderland*, 30-12-1972. E.
In: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 2-1-1973. E.
In: *Goudsche Courant*, 27-1-1973. E.
In: *Deventer Dagblad, GOC, Dagblad van het Oosten, Dagblad van Coevorden* en *Zutphens Dagblad*, 27-1-1973. E.
In: *Leidse Courant* en *Het Binnenhof*, 27-1-1973.
In: *Het Vaderland*, 27-1-1973. F.
In: *De Tijd*, 27-1-1973. E.
In: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 27-1-1973. E.
In: *Haagsche Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 27-1-1973. E.
In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 29-1-1973. E.
W. Rothuizen in: *HP*, 10-3-1973. F. Interview.

Zie P951, P953, P986, P1035 en P1202.

69. Multatuli: *Max Havelaar, Ovvere le aste del caffé della Società di Commercio Olandese*. A cura di P. Bernardini Marzolla. Torino: Unione Typografico-Editrice Torinese [1965]. I Grandi Suittori Stranieri. 347 pp.

Gebruikte edities: De Mare 230 (15e dr.) en P 50^a en/of P 50^f.

M. Jacqmain: [Passage]. In: M. Jacqmain: 'Nederlandse belletrie in Italiaanse vertaling'. In: *Ons Erfdeel* 14 (1970-1971) 4 (herfst-winter 1971), p. 54-55.
C. Ypes in: 'Boekbeoordelingen'. In: *Levende Talen* (1966), p. 772-773.

Zie P706.

70. Multatuli: *Maks Havelaar*. Przekład [= vertaling] w opracowaniu [= in een bewerking] A. Wata. Warszawa: Książka i Wiedza 1949. [214] pp.

Waarschijnlijk een gewijzigde herdr. van De Mare 260. Zie voor een herdr. P71. De uitgever heeft de vertaling in het Pools van B. Neufeldówna bewerkt en gemoderniseerd. Er is een inleidende aantekening van de uitgever. De opdracht, het motto en 'Onuitgegeven toneelspel' ontbreken.

71. Multatuli: *Maks Havelaar*. Przełożyła [= vertaald door] B. Neufeldówna, przedmowę napisał, słownictwo i realia indonezyjskie opracową [= voorwoord geschreven door, terminologie en Indonesiche realia

verzorgd door] R. Stiller, redaktor J. Uspieński. Warszawa: Iskry 1956. [258] pp.

Waarschijnlijk een gewijzigde herdr. van De Mare 260 en een herdr. van P70.
De opdracht, het motto en 'onuitgegeven toneelspel' ontbreken in deze vertaling in het Pools.

Zie P420.

72. Multatuli: *Max Havelaar, Ou os leilões de café da companhia holandesa de comércio.* Traduçao de D.A. Gonçalves. [Porto]: Civilização z.j. Classicos Cicilização. 354 pp.

Vertaling in het Portugees met een verkorte inleiding van Multatuli uit 1875.
Met noten van Multatuli en Gonçalves.

Zie P1119.

73. Multatuli: *Max Havelaar în indiile olandeze.* Roman traducere de H.R. Radian, prefaţă de A. Sever. z.p.: Pentru Literatură 1967. Biblioteca Pentru Toti. XIX pp. + 376 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Roemeens is waarschijnlijk P53.

Nijhoffprijs toegekend aan H.R. Radian, o.a. voor deze vertaling.

In: *Haarlems Dagblad,* 6-1-1976. Aankondiging.
In: *Trouw,* 7-1-1976. Aankondiging.
In: *Het Binnenhof,* 7-1-1976. Aankondiging.
In: *Haagsche Courant,* 8-1-1976. Aankondiging.
In: *Het Binnenhof,* 27-1-1976.
In: *Amersfoortse Courant,* 27-1-1976.
In: *IJmuider Courant,* 27-1-1976.
In: *Graficus,* 28-1-1976.

Zie P770.

74. Mul'tatuli: *Maks Chavelaar, Ili kofejnye aukciony niderlandskogo torgovogo obščestva, Roman.* Perevod [= vertaling] pod redakciej A. Sipoviča, predislovie [= voorwoord] M. Čečanovskogo, primečanija [= noten] S.G. Zajmovskogo. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennaja literatura 1959. 286 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Russisch is niet vermeld. Op p. 284-[287] aantekeningen van S.G. Zajmovskij.

E. Kutjavin: 'Proverka vremenem'. In: *Inostrannaja literatura* (1960) 8, p. 259-261. 4b: *Max Havelaar.* 4f. 4g: Satire op de huichelachtige Hollandse burgers, verhaal over een Europeaan die het lot van de inlanders wil verlichten, beschrijving van het koloniaal systeem, essay over aspecten van de schrijversarbeid. 5b2: I.t.t. Max Havelaar die vertrouwde op veranderingen van regeringszijde vecht de miljoenenmassa van het Oosten onafhankelijk voor hun toekomst.

Zie P484.

Zie voor een andere vertaling in het Russisch P20.

75. Multatuli: *Max Havelaar, Ali nizozemska trgovska družba prodaja kavo na dražbi.* Prevedel [= vertaald door] M. Košir, spremna beseda [i] opombe [= inleiding en noten] L. Zei. Ljubljana: Mladinska Knjiga 1965. 243 pp.

Herziene uitg. door M. Harmsen Ogrin èn K. Bačer van de vertaling in het Sloveens van Košir uit 1946 (Ljubljana: Cankarjeva založba. Niet in De Mare). Op p. 240-242 noten van L. Zei op basis van de noten van de eerste uitg. door Košir.

Zie P726.

76. Multatuli: *Max Havelaar*. Preložila a poznámky spracovala [= vertaald en noten bewerkt door] J. Májeková, verše prebaśnil [= gedichten berijmd door] V. Turčány. Bratislava: Slovenské vydavatel'stvo krásnej líteratúry 1960. Edícia Svetových Klasikov, zvážok 104. 350 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Slowaaks is P48[a]. Op p. 330-[351] noten van J. Májeková

Zie P540.

77. Multatuli: *Max Hávelaar, O las subastas de café de la Compañía Comercial Holandesa*. Introducción, traducción y notas de F. Carrasquer. Barcelona: [Batlló] 1975. LosLibrosDeLaFrontera [nr. 39], XXIII pp. + 404 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Spaans wordt niet vermeld. Met 95 noten, een klein namenlijstje en een heel kleine 'Bibliografia'.

D. Pérez Minik: 'La novela extranjera en España, "Max Havelaar", de Multatuli'. In: *Insula* 31 (1976) 351 (feb.), 7.
L. Palacios in: *Andalán*, 15-1-1976.
*C. Castroviejo in: *Hoja del Lunes*, 1-3-1976.
G. Garcival in: *ABC*, 21-3-1976.
J. Peters in: *De Tijd*, 16-7-1976. 4k: H.A.S. Tromp heeft de leiding over een Spaanse vertaling van *Max Havelaar*.
H.A.S. Tromp in: *De Tijd*, 13-8-1976. 4k: Na protesten van Carrasquer heeft Tromp het plan voor een vertaling opgegeven.

Zie P1059.

78. Multatuli: *Max Havelaar, Neboli kávová burza nizozemské obchodní společnosti*. Přeložil [= vertaald door] M. Drápal, doslov [= nawoord] V. Brett. Praha: Nakladatelství Svoboda 1974. Světový Sociální Román Úsvit. 250 pp.

Grondslag voor deze vertaling is in het Tsjechisch is P48[a].

'Multatuli's "Max Havelaar" in het Tsjechisch'. In: *Tsjechoslowakije* (1974) 9/10, p. 7. Aankondiging.

Zie P1002.

GEDEELTEN UIT MAX HAVELAAR, VERTALINGEN VAN GEDEELTEN

79. Multatuli: [*Onuitgegeven toneelspel*]. Groningen: z.u. 1977. [8] pp. Oplage 45 exempln. Met een linosnede van P. Braaksma

Zie voor vertalingen van 'Onuitgegeven toneelspel' P15, P17 en P23(?).

80. Multatuli: 'De Japanse steenhouwer'. In: P. Sobry: 'Uit het elfde hoofdstuk van Max Havelaar, De Japanse steenhouwer'. In: *Studies aangeboden aan Prof. dr. Gerard Brom*. Utrecht etc.: Dekker en Van de Vegt 1952, p. 163-164.

Zie P300.

81. Multatuli: 'De Japanse steenhouwer'. In: *Tong Tong*, Kerstnr. 1970.

Met een aantekening.

Zie P904.

82. *Multatuli: *The Stonecutter's dream*. Translated by G. Rueter. Thornhill: The Village Press 1961. 16 pp.

In Nederlands en Engels. Oplage 100 exempln. Bron. *Union Catalog*.

83. Multatuli: 'De Japanse stienkapper'. In: *Lytje Kees fan de diakenee, De Japanse stienkapper, De laste les, It orakel*. Yn it Schiermonnikoogs ieursat troch D. Fokkema sr. Ljouwert: Dykstra 1959, p. 9-10.

Vertaling in Schiermonniksoogs dialect.

Zie voor andere vertalingen van 'De Japanse steenhouwer' o.a. P6.

84. Multatuli: *Ik groet u allen zeer!* Naschrift R. Nieuwenhuys. Den Haag: Bakker/ Daamen 1968. 32 pp.

'De toespraak tot de hoofden van Lebak'. Grondslag voor deze uitg. is P1·1.

Zie P795.

85. Multatuli: 'Ik groet u allen zeer!' In: *Wie verre reizen doet, Een keuze uit de Indisch-Nederlandse letterkunde van de compagniestijd tot 1870*. Gek. en ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Querido 1975. Salamander nr. 377, p. 144-153.

'De toespraak tot de hoofden van Lebak'. Grondslag voor deze uitg. is P1·1.

Zie P1070.

86. Multatuli: 'Pidato Havelaar'. In: *Serba serbi Negeri Belanda* ([1970]) 18, p. 25-28.

Volgens Kon. Inst. v.d. Tropen verschenen in 1971. Later als 'Pidato Havelaar, Karya Multatuli'. In: 'Multatuli (1820-1887)'. In: *Kian kemari, Indonesia dan Belanda dalam sastra, Multatuli (1820-1887)* [e.a.]. [Jakarta]: Djambatan [1973], p. 40-51. *Waarschijnlijk ook in P68.

'De toespraak tot de hoofden van Lebak'. Vertaling in het Bahasa Indonesia door H.B. Jassin.

86°. 'Pidato Max Havelaar, diibukota afdeling Lebak, Rangkasbitung, 22-1-1856'. In: *Siasat, Warta Sepekan*, 29-2-1956.

'De toespraak tot de hoofden van Lebak'. Vertaling in het Bahasa Indonesia.

87. Multatuli 'Il discorso ai capi di Lebak'. In: *Antalogia delle letterature del Belgio e dell' Olanda*. [Samengest. door] A. Mor, J. Weisgerber, J.H. Meter. [Trad. a cura di V. Romaniello]. z.p.: Fratelli Fabbri Z.J. Letteratura Universale nr. 30, p. 266-271.

Bekorte vertaling in het Italiaans van 'De toespraak tot de hoofden van Lebak'. Met een heel kleine inleiding 'Multatuli (1820-1887)' en enige annotaties. Grondslag voor deze uitg. is P69.

Zie voor andere bloemlezingen met en vertalingen van 'De toespraak tot de hoofden van Lebak' o.a. P3 en P5.

88. *Multatuli: *Saïdjah und Adinda*. Übersetzt von E. Stück. Berlin: Kinderbuchverlag 1951. "Unsere welt", Aus fremden Ländern. 31 pp.

Bron van deze vertaling in het Duits: Vanrusselt, *Deutsches Bücherverzeichnis, Deutsche Bibliographie, Gesamtverzeichnis des deutschsprachigen Schrifttums* en *Index Translationum*, Morel.

89. Multatuli: 'Saïdjah kaj la bubalo, El "Max Havelaar"'. In: *Flandra Esperantisto* 16 (1949) 11 (nov.), p. [185].

Vertaling in het Esperanto door Hedero.

90. Multatuli: 'Saidjah kaj la Bubalo'. In: *Nederlanda Esperantisto* 13 (1949) 11 (nov.), p. 4.

Vertaling in het Esperanto door Hedero.

91. Multatuli: *Saïdjah dan Adinda*. Disadur oleh [= bewerkt door] Bakri Siregar. Djakarta: Lekra 1960. 43 pp.

Vertaling in het Bahasa Indonesia.

92. Multatuli: 'Saïdjah dan Adinda'. In: *Horison* 7 (1972), p. 4-12, 31.

Vertaling in het Bahasa Indonesia door H.B. Jassin. Later opgenomen in P68.

93. Multatuli: *Saïdjah dan Adinda, Kisah sedih kutipan buku "Max Havelaar"*. Disajikan oleh [= bezorgd door] Kamajaya. Yogya: U.P. Indonesia 1975. 39 pp.

Vertaald in het Bahasa Indonesia in citaten, verbonden met uitleg. Grondslag voor deze uitg. is De Mare 224.

Zie P1065.

94. *Multatuli: 'Max Havelaar, [Fragment], Saidajah i Adinda, W Batawii, Powrót'. In: *W Naszej Świetlicy* (1949) (marzec), p. 54-60.

Bron voor deze vertaling in het Pools: *Polska Bibliografia Literacka*.

95. Mul'tatuli: *Saidža i Adinda*. Perevod [= vertaling] s gollandskogo, risunki [= illustraties] S. Prusova. Moskva etc.: Gos. izd-vo Detskoj Literatury 1954. Kniga za Knigoj. [31] pp.

Dlja mladšego i srednego vozrasta – Uitg. voor de jeugd. Vertaling in het Russisch.

96. Multatuli: 'Aku tak tahu dimana aku akan meninggal'. In: Dada Meuraxa: *Inspirasi pudjangga*. Medan: Kaproco z.j., p. 65-66.

Vertaling in het Bahasa Indonesia van 'Ik weet niet waar ik sterven zal'.

Zie P448.

Zie voor andere bloemlezingen met en vertalingen van 'Saïdjah en Adinda' o.a. P3, P21 en P23.

97. Multatuli: [Passage uit *Max Havelaar*]. In: M. Plukker: 'De makelaar en zijn "image", Is hij werkelijk zulk een handigaard?'. In: *Dagblad voor Noord-Limburg*, 10-2-1968.

Eerste alinea van *Max Havelaar* minus de laatste zin.

98. Multatuli: 'Aantekeningen en opheldering bij de uitgaaf van 1875'. In: 'De profeet Multatuli'. In: *Unie-post, Orgaan van de Nederlandse Volksunie* (1949), 1 (nov.).

Passage uit 'Aantekeningen en opheldering bij de uitgaaf van 1875'.

99. *Multatuli: 'Max Havelaar'. In: *Funk und Schule* (1950), p. 54.

Bron voor deze vertaling in het Duits: Dietrich.

100. Multatuli: '*Max Havelaar,* 1860'. In: 'The Impact of Liberalism on Dutch Colonial Policy, 1848-1900'. In: *Indonesia. Selected Documents on Colonialism and Nationalism, 1830-1942.* Edited and translated by C.L.M. Penders. [St. Lucia]: University of Queensland Press 1977, p. 39-42.

Grondslag voor deze passage in het Engels is P 53[a].

101. *Multatuli: *Maks Havelaar, Powieść.* Tłumaczyła [= vertaald door] B. Neufeldówna. Warszawa: Czytelnik 1949. Biblioteka Romansów i Powieści nr. 30. 61 pp.

Verkorte vertaling in het Pools. zie P 71. Bron: *Polska Bibliografia Literacka.*

102. *Multatuli: 'Maks Havelaar, [Fragment], Zwycięstwo "Dobroczyńców"'. In: *Gazeta Robotnicza* (1949) 280, p. 4-5.

Bron voor deze vertaling in het Pools: *Polska Bibliografia Literacka.*

103. *Multatuli: 'Maks Havelaar'. In: *Trybuna Wolności* (1950) 4, p. 9.

Powieść [= roman] fragment Tłumaczyła [= vertaald door] B. Neufeldówna. Zie P 71. Bron voor deze vertaling in het Pools: *Polska Bibliografia Literacka.*

Zie voor andere passages uit *Max Havelaar* o.a. P 5, P 13, P 14 en P 23.

MAX HAVELAAR, BEWERKINGEN

104. *Multatuli: *Maks Havelaar.* Adaptacja sceniczna A. Milska, tłumaczyła [= vertaald door] B. Neufeldówna. Warszawa: Książka i Wiedza 1950.
49 pp.

Toneelbewerking in het Pools. Zie P 70. Bron: *Polska Bibliografia Literacka.*

105. Multatuli: *Saïdjah dan Adinda.* Lakon 3 babak [= toneelstuk in 3 bedrijven], saduran [= bewerking van] Bakri Siregar. Medan: Sasterawan 1954. 40 pp.

Toneelbewerking in het Bahasa Indonesia.

106. Rivai Apin: 'Saïdjah dan Adinda (fragmen skenario film)'. In: *Zaman Baru* (1956) 3 (juni), p. 21-25.

Film bewerking in het Bahasa Indonesia.

107. *Toespraak tot de hoofden van Lebak.* RCA-EPA-9756. 45 toerenplaat. Voordracht: A. Vogel.

4n4.

T.[jalie] R.[obinson = J. Boon] in: *Tong Tong,* 16-5-1960. Ook vermeld bij P 586.
In: *Provinciale Drentsche en Asser Courant,* 15-10-1960.

MAX HAVELAAR, DE FILM

108. *Max Havelaar,* de film. *Regie: F. Rademakers; scenario: G. Soeteman; camera: J. de Bont; medespelenden: P. Faber – Max Havelaar, S. Bulthuis – Tine, C. van der Plas – Slijmering, K. ter Braak – Verbrugge, J. Admiraal – Slotering, R. Hauer – Duclari, F. Vorstman –

Gouverneur-Generaal, Rima Melatie – mevr. Slotering, Herry Iantho – Saïdjah, Nenny Zulaini – Adinda en verder D. de Vries, E. van der Donk, A. Brine, H. Koolschijn, H. Woudenberg, L. Beyers, T. van der Donck, P. Oosthoed, Elang Mohamad Adenan Soesilaningrat, Maruli Sitompul, Pitradjaja Burnama, Sofia W.D., Minih bin Misan.

Bron: P48[d].

Het Multatuli-museum bezit een gestencild script.

J.F.M. Salim: 'Multatuli, Max Havelaar en Indonesië'. In: *Arena Indonesia* 1 (1974) 2/3 (juli-aug.), p. 4-6. Aankondiging van de opnamen. O.a. herdr. van B. van der Velden in: *NRC-Handelsblad*, 29-6-1974 (zie later).

*K. Deburchgrave en J. Daems: 'Rademakers/Max Havelaar'. In: *Film en Televisie* (1976) 235 (dec.), p. 16-18.

J. Goedegebuure: 'De camera en de geest van Multatuli of: ik wil gezien worden'. In: *Tirade* 20 (1976), p. 407-411. 4n1: Vergelijking tussen de roman en de film.

J.L. Heijs: 'Wan Pipel en Max Havelaar, Of het wel en wee in onze voormalige kolonien'. In: *Skrien* (1977) 62 (feb.), p. 3-6. 4c en 4n1: De film "Max Havelaar" gaat niet werkelijk op de problematiek van het kolonialisme in.

M. Janssens: 'Adinda in Lebak'. In: *DWB* 122 (1977), p. 227-229. 4n1: Vergelijking tussen de roman en de film.

H.H.J. de Leeuwe: 'De verfilming van Multatuli's "Max Havelaar" door Fons Rademakers c.s.'. In: *Rekenschap* 23 (1976) 4 (dec.), p. 154-158. 4n1: Vergelijking tussen de roman en de film.

M.G. Niessen: 'Redactiekamer werd woonkamer van Batavus Droogstoppel, (makelaar in koffie, Lauriergracht no. 37)'. In: *De Koppeling* 31 (1976), p. 68-71. 4n1: Opnamen van de Droogstoppel-passages.

D. Ouwendijk: 'Max Havelaar verfilmd' In: *Ons Erfdeel* 19 (1976), p. 686-693. 4n1: Vergelijking tussen de roman en de film.

A.L. Sötemann: 'Max Havelaar verfilmd'. In: *DWB* 122 (1977), p. 230. 4n1: Vergelijking tussen de roman en de film.

P. Terreehorst: 'De uitverkoop van Max Havelaar'. In: *Skrien* (1977) 62 (feb.) p. 11-15. 4n1: Vergelijking tussen de roman en de film. De schrijver van het script, G. Soeteman, heeft het boek vercommercialiseerd.

Aankondiging van de verfilming in:

Amersfoortse Courant,
Zierikzeesche Nieuwsbode,
Graafschapbode,
Tielse Courant,
Utrechts Nieuwsblad,
Het Parool,
NRC-Handelsblad,
Nieuw Utrechts Dagblad,
De Vallei,
Arnhemse Courant,
Tubantia,
Hengelo's Dagblad,
De Tijd,
De Gooi- en Eemlander,
Leidsch Dagblad,
16-5-1974.

Nieuwe Haagse Courant,
Algemeen Dagblad,
De Nieuwe Krant,
Het Vaderland,
De Gelderlander,
Nieuwe Leidse Courant,
Dordts Dagblad,
De Rotterdammer,
17-5-1974.

Het Nieuwsblad van het Zuiden,
Brabants Dagblad,
18-5-1974.

De Limburger,
21-5-1974.

The Indonesian Times,
3-6-1975 (als Saijah dan Adinda)

Persbericht van het Indonesische persbureau Antara dat Multatuli's verhaal (sommige kranten vermelden het gelijknamige boek) 'Saïdjah en Adinda' verfilmd zal worden, in:

NRC-Handelsblad,
20-6-1974.

De Zaanlander,
Helderse Courant,
Algemeen Dagblad,
Dagblad Kennemerland,
Zutphens Dagblad,
Amersfoortse Courant,
Dagblad van het Oosten,
Gelders-Overijselse Courant,
Schager Courant,
Enkhuizer Courant,
Alkmaarsche Courant,
21-6-1974

Enkhuizer Courant,
Alkmaarsche Courant,
De Gelderlander,
De Nieuwe Krant,
Noordhollands Dagblad,
De Volkskrant,
26-6-1974

De Stem,
De Limburger,
1-7-1974.

Aankondiging van de opnamen in Indonesië en de verdeling van de hoofdrollen in:

Nieuw Utrechts Dagblad,
Deventer Dagblad,
Gelders-Overijselse Courant,
Zutphens Dagblad,
Dagblad van het Oosten,
Dagblad voor Coevorden,
Noordhollands Dagblad,
De Gooi- en Eemlander,
NRC-Handelsblad,
Arnhemse Courant,
Edese Courant,
Nijmeegs Dagblad,
De Typhoon,
Rotterdamsch Nieuwsblad,
Haarlems Dagblad,
Beverwijkse Courant,
IJmuider Courant,
Het Vaderland,
Algemeen Dagblad,
Het Parool,
Trouw,
4-4-1975.

Zwolse Courant,
5-4-1975.

Graafschapbode,
7-4-1975.

De Stem,
Twentsche Courant,
De Limburger,
Dagblad van Limburg,
8-4-1975.

Elsevier,
12-4-1975.

Berichten over het vertrek naar Indonesië in:

NRC-Handelsblad,
30-4-1975.

Tubantia,
Nijmeegs Dagblad,
Edese Courant,
Winschoter Courant,
De Noord-Ooster,
Utrechts Nieuwsblad,
1-5-1975.

Dagblad Kennemerland,
Brabants Dagblad,
De Volkskrant,
Alkmaarsche Courant,
De Zaanlander,
Helderse Courant,

Schager Courant,
Dagblad voor West-Friesland,
Amersfoortse Courant,
Veluws Dagblad,
2-5-1975.

Eindhovens Dagblad,
3-5-1975.

Twentsche Courant,
7-5-1975.

Limburgs Dagblad,
10-5-1975.

Het Vaderland,
Algemeen Dagblad,
Rijn en Gouwe,
De Dordtenaar,
28-5-1975.

De Telegraaf,
De Courant Het Nieuws van de Dag,
20-6-1975.

De opnamen in Indonesië:

H. ten Berge in: *De Telegraaf,* 7-6-1975, 12-6-1975, 13-6-1975, 14-6-1975, 21-6-1975 en 25-6-1975.
D. de Vries in: *NRC-Handelsblad,* 27-6-1975 (2x).
H. ten Berge in: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag,* 28-6-1975.
In: *Het Vaderland,* 22-7-1975, en *Drentse en Asser Courant,* 2-8-1975.
P. Wallis de Vries in: *Het Binnenhof, Twentsche Courant,* (?) *Deventer Dagblad,* (?) *Zutphens Dagblad,* (?) *Gelders-Overijselse Courant,* 23-8-1975, *Friesch Dagblad,* 30-8-1975, en (?) *Noordhollands Dagblad,* 9-9-1975.

Over het opnemen:

In: *Het Vaderland,* 19-8-1975.
B. Mantiri in: *Het Vaderland* en *Algemeen Dagblad,* 16-10-1975, *Tielse Courant, De Vallei, De Dordtenaar* en *Graafschapbode,* 17-10-1975, en *Drentse en Asser Courant,* 18-10-1975. Vertraging door geldzorgen.
In: *Story,* 24-10-1975. Kort bericht.
Rogier in: *Tong Tong,* 15-11-1975. Tegenstrijdige visie van Nederlanders en Indonesiërs over het opnemen.
In: *Haarlems Dagblad,* 16-1-1976. Zangkoren gezocht voor opnamen in de St. Bavo, Haarlem.
In: *De Telegraaf en De Courant Het Nieuws van de Dag,* 23-1-1976. Terugkeer uit Indonesië.
P. Hellmann in: *Het Vaderland* en *Algemeen Dagblad,* 26-1-1976. Opnamen in de St. Bavo te Haarlem.
In: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag,* 7-5-1976. Bijna klaar.
J. Overduin in: *Televizier,* 4-9-1976.

Aankondiging van de première op 9-9-1976. Kort bericht. In:

NRC-Handelsblad,
Haarlems Dagblad,
IJmuider Courant,
Beverwijkse Courant,
30-8-1976.

Nieuwe Apeldoornse Courant,
1-9-1976.

Rotterdamsch Nieuwsblad,
Rijn en Gouwe,
De Dordtenaar,
31-8-1976.

Over Simonscoop over de film, 7-9-1976, in:

Televizier,
4-9-1976.

Haagsche Courant,
Rotterdamsch Nieuwsblad,
De Stem,
Brabants Nieuwsblad,
Eindhovens Dagblad,
De Zaanlander,
Dagblad Kennemerland,
Alkmaarsche Courant,
Schager Courant,

Helderse Courant,
Dagblad voor West-Friesland,
Brabants Dagblad,
Goudsche Courant,
De Noord-Ooster,
Winschoter Courant,
7-9-1976.

De perspremière + receptie en persconferentie in: (foto's)

Drentse en Asser Courant,
Barneveldse Courant,
Brabants Dagblad,
Rotterdamsch Nieuwsblad,
Emmer Courant,
Hoogeveens Dagblad,
Haagsche Courant,
Goudsche Courant,
7-9-1976.

Friesch Dagblad,
9-9-1976.

PZC, Provinciale Zeeuwse Courant,
10-9-1976.

N. Scheepmaker: 'Trijfel'. In:
Leeuwarder Courant,
Amersfoortse Courant,
Veluws Dagblad,
Nieuwsblad van het Noorden,
Utrechts Nieuwsblad,
De Gooi- en Eemlander,
10-9-1976.

T. de Vries in:
Het Vrije Volk,
7-9-1976. Persconferentie.

De perspremière + persconferentie in België:

F. Janssens in: *Gazet van Antwerpen,* 6-11-1976.
M.T. in: *Volksgazet,* 8-11-1976.

(Interviews met) regisseur, scenarioschrijver, spelers en medewerkers:

F. Rademakers:
B. van der Velden in: *NRC-Handelsblad,* 29-6-1974. Herdr. in J.F.M. Salim etc. (zie boven).
In: *Utrechts Nieuwsblad,* 9-7-1974.
In: *Arnhemse Courant,* 10-7-1974.
In: *Nieuwsblad van het Noorden,* 12-7-1974; gedeeltelijk ook in: *Haarlems Dagblad*; *Brabants Nieuwsblad*; *Tubantia*; *PZC, Provinciale Zeeuwse Courant,* 10-7-1974; *Amersfoortse Courant,* 11-7-1974; *De Gooi- en Eemlander,* 19-7-1974.
In: *Limburgs Dagblad,* 20-7-1974.
A. van Benthem Jutting in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad,* 24-8-1974.
D. de Vries in: *NRC-Handelsblad,* 27-6-1975. Met Hiswara Darmaputera.
R.A.F. in: *De Standaard,* 17-12-1975.
H. Oolbekkink in: *Haagsche Courant,* 7-2-1976.
A. Venema in: *Studio,* 28-8 – 3-9-1976.
In: *Brabants Dagblad, Helmonds Dagblad, Eindhovens Dagblad, Het Nieuwsblad van het Zuiden,* 28-8-1976.
In: *Beverwijkse Courant, Zutphens Dagblad, Leeuwarder Courant, Brabants Nieuwsblad, Winschoter Courant, De Noord-Ooster, Helmonds Dagblad,* 31-8-1976; en *Beverwijkse Courant,* 3-9-1976. Aankondiging van een televisie-interview in 'Voor een briefkaart op de 1e rang' van de K.R.O., 3-9-1976.
H. ten Berge in: *De Telegraaf,* 4-9-1976. Ook vermeld bij P. Faber.
A. Beeke in: *Hollands Diep,* 11-9-1976. 3b: F. Rademakers.
D. Ouwendijk in: *De Nieuwe Linie,* 22-9-1976.

G. Soeteman:
B. Koekebakker en P.C. Rosier in: *Leidsch Dagblad,* 24-5-1974.
C. van Ede in: *Vrij Nederland,* 11-9-1976.

P. Faber:
F. Happel in: *Rotterdamsch Nieuwsblad,* 11-4-1975.

In: *De Dordtenaar*, 12-4-1975; en *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 24-4-1975. Met geschreven portret.
In: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag*, 22-4-1975.
D. de Vries in: *NRC-Handelsblad*, 27-6-1975.
P. Wallis de Vries in: *Het Binnenhof* en *Leidse Courant*, 6-9-1975; en *Friesch Dagblad*, 20-9-1975. Geschreven portret.
J.M. Pameyer in: *Tubantia*; *Hengelo's Dagblad*; *Dagblad van het Oosten*, 26-8-1976; *Nieuwsblad van het Noorden*, 27-8-1976; *Leeuwarder Courant*, 28-8-1976; *PZC, Provinciale Zeeuwse Courant*, 1-9-1976; *Utrechts Nieuwsblad*, 2-9-1976; *De Typhoon*; *Haarlems Dagblad*; *IJmuider Courant*; *Beverwijkse Courant*, 3-9-1976.
B. Dull in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 3-9-1976.
H. ten Berge in: *De Telegraaf*, 4-9-1976. Ook vermeld bij Rademakers.
In: *De Gooi- en Eemlander*, 10-9-1976.
In: *Viva*, 25-9-1976.
In: *Story*, 8-10-1976.
H. Tromp in: *HP*, 11-9-1976

S. Bulthuis:
In: *Haagsche Courant, Rotterdamsch Nieuwsblad, Goudsche Courant*, 15-8-1975. Met foto.
In: *Nu*, 6-10-1976.
In: *Deventer Dagblad, Gelders-Overijselse Courant, Zutphens Dagblad*, 7-10-1976.

N. Zulaini:
In: *Helderse Courant* en *Schager Courant*, 6-9-1976.
In: *Leeuwarder Courant*, 6-9-1976.
In: *Leidsch Dagblad*, 6-9-1976; *Deventer Dagblad, Zutphens Dagblad* en *Gelders-Overijselse Courant*, 7-9-1976.
Aankomst op Schiphol met R. Melatie.
In: *Het Vaderland* en *Algemeen Dagblad*, 7-9-1976.
In: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag*, 7-9-1976.
Kort interview ook met R. Melatie.
In: *Het Vrije Volk*, 8-9-1976.
P. Huysman in: *Utrechts Nieuwsblad*, 10-9-1976; *PZC, Provinciale Zeeuwse Courant*; *Zwolse Courant*; *Dagblad van Zwolle*, 13-9-1976; *De Gooi- en Eemlander*; *Leeuwarder Courant*, 14-9-1976; *Amersfoortse Courant*; *Veluws Dagblad*, 17-9-1976.

M. van der Ven:
In: *Utrechts Nieuwsblad*, 1-5-1975. Kort bericht.
In: *De Volkskrant*, 2-5-1975. Kort bericht.
In: *Tielse Courant, De Vallei*, 20-8-1975. Met foto.
In: *Story*, 19-9-1975.

Anderen:
In: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag*, 30-1-1975. Met Vroom.
In: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag*, 10-2-1975. J. Schoenaerts (kand. Max Havelaar).
In: *Arnhemse Courant* en *Edese Courant*, 21-6-1975. Met E. van der Donk.
P. Ruivenkamp in: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 5-8-1975, en *Schager Courant*, 6-8-1975. Met C. van der Plas.
C. van Ede in: *Vrij Nederland*, 6-12-1975. Met de filmploeg.
In: *De Telegraaf* en *De Courant Het Nieuws van de Dag*, 15-9-1976. Met de moeder van de acteur "kleine Max".

Overig:
In: *De Telegraaf*, 28-5-1975.

Recensies:

A. Alberts in: *De Tijd*, 17-9-1976. 2e2.

B.J. Bertina in: *De Volkskrant*, 7-9-1976.
P. van Lierop in: *Utrechts Nieuwsblad*, 7-9-1976, *Tubantia*, 8-9-1976; *Haarlems Dagblad, Amersfoortse Courant* en *Veluws Dagblad*, 10-9-1976.
Milo in: *Het Binnenhof* en *Friesch Dagblad*, 7-9-1976.
W.K. in: *De Waarheid*, 7-9-1976.
C. Wallagh in: *Het Vaderland, Algemeen Dagblad, De Dordtenaar* en *Rijn en Gouwe*, 7-9-1976.
D. Ouwendijk in: *De Nieuwe Linie*, 8-9-1976.
T. Smeets in: *De Gelderlander, De Nieuwe Krant*, 8-9-1976; *De Stem, De Limburger* en *Dagblad voor Noord-Limburg*, 9-9-1976.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 8-9-1976.
E. Beenker in: *Nieuwsblad van het Noorden*, 10-9-1976.
H. ten Berge in: *De Telegraaf*, 10-9-1976.
C.B. Doolaard in: *Het Parool*, 10-9-1976, en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 11-9-1976.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 10-9-1976.
B. Hulsing in: *Trouw*, 10-9-1976.
J.Z. in: *Tubantia*, 10-9-1976.
R. Kousbroek in: *NRC-Handelsblad*, 10-9-1976.
L.V. in: *Arnhemse Courant, Nijmeegs Dagblad* en *Edese Courant*, 10-9-1976.
P.v.L.[ierop] in: *Utrechts Nieuwsblad*, 10-9-1976.
Milo in: *Het Binnenhof, Friesch Dagblad, Twentsche Courant*, 10-9-1976; *Deventer Dagblad, Zutphens Dagblad, Gelders-Overijselse Courant*, 11-9-1976; *Gazet van Antwerpen*, 17-9-1976.
C. Mook in: *Winschoter Courant* en *De Noord-Ooster*, 10-9-1976.
R.A.F. in: *De Standaard*, 10-9-1976.
F. Raadman in. *De Gooi- en Eemlander*, 10-9-1976.
P. Ruivenkamp in: *Haagsche Courant, Rotterdamsch Nieuwsblad* en *Goudsche Courant*, 10-9-1976.
A. Ruygrok in: *Leidsch Dagblad*, 10-9-1976.
W.J. Schuhmacher in: *Elseviers Magazine*, 11-9-1976.
G. Stuiveling: beoordeling voor de A.V.R.O.-radio, 11-9-1976. In ms. op het Multatuli-Museum.
P. van 't Veer in: *Het Parool*, 14-9-1976. Ook vermeld bij P1153.
C. Boost in: *De Groene Amsterdammer*, 15-9-1976.
F. Zaagsma in: *HP*, 18-9-1976.
J. Wolff in: *De Waarheid*, 5-10-1976.
T. Mare in: *Volksgazet*, 5-11-1976.
J.J. in: *Nieuwe Gazet*, 6-11-1976.
G. in: *'t Pallieterke*, 18-11-1976.
J. Daems in: *Het Vrije Maasland*, 19-11-1976.
F. Peters in: *Het Belang van Limburg*, 27-11-1976.
J.T. Flint in: *Hoogeveens Dagblad*, 18-12-1976.
L.B. in: *Vooruit*, 3-3-1977.

Recensies (anoniem) in:

Het Dagblad Zwolle,
Helmonds Dagblad,
Eindhovens Dagblad,
Het Nieuwsblad van het Zuiden,
Brabants Dagblad,
Dagblad van het Oosten,
Edese Courant,
Nijmeegs Dagblad,
Hengelo's Dagblad,
Zwolse Courant,
8-9-1976.

De Zaanlander,
Dagblad voor West-Friesland,
Alkmaarsche Courant,
Dagblad Kennemerland,
Algemeen Dagblad,
De Nieuwe Krant,
Leeuwarder Courant,
Het Vrije Volk,
De Stem,
Eindhovens Dagblad,
10-9-1976.

De Gooi- en Eemlander,
Brabants Dagblad,
Zierikzeesche Nieuwsbode,
9-9-1976.

Drentse en Asser Courant,
Hoogeveens Dagblad,
Emmer Courant,
11-9-1976.

Haarlems Weekblad,
Nieuw Utrechts Dagblad,
Nu,
15-9-1976.

Veluws Dagblad,
Eindhovens Dagblad,
Leeuwarder Courant,
Nieuwsblad van het Noorden,
Dagblad van het Oosten,
Hengelo's Dagblad,
Amersfoortse Courant,
Algemeen Dagblad,
Rijn en Gouwe,
17-9-1976.

Limburgs Dagblad,
18-9-1976.

Arnhemse Courant,
22-9-1976.

Eindhovens Dagblad,
25-9-1976.

Haarlems Weekblad,
29-9-1976.

Haarlems Dagblad,
10-10-1976.

Veluws Dagblad,
15-10-1976.

De Zaanlander,
Graafschapbode,
De Typhoon,
21-10-1976.

De Zaanlander,
De Typhoon,
28-10-1976.

Onze Koers,
oktober 1976.

De Brug, Nijmegen,
3-11-1976.

Noordhollands Dagblad,
Emmer Courant,
Nieuwe Apeldoornse Courant,
5-11-1976.

Alkmaarsche Courant,
De Typhoon,
6-11-1976.

Dagblad voor Noord-Limburg,
11-11-1976.

Gazet van Antwerpen,
Noordhollands Dagblad,
Tubantia,
Dagblad van het Oosten,
Hengelo's Dagblad,
19-11-1976.

Alkmaarsche Courant,
20-11-1976.

Hoogeveense Courant,
24-11-1976.

Papendrechts Nieuwsblad,
Dagblad voor West-Friesland,
25-11-1976.

Alkmaarsche Courant,
27-11-1976.

Amersfoortse Courant,
29-11-1976.

De Nieuwe Gids,
2-12-1976.

Hoogeveense Courant,
8-12-1976.

Helderse Courant,
De Typhoon,
Nieuwe Tielse Courant,
Dagblad Kennemerland,
23-12-1976.

Leeuwarder Courant,
24 en 31-12-1976.

Schager Courant,
5-1-1977.

Leeuwarder Courant,
Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland,
7-1-1977.

Dagblad Kennemerland,
8-1-1977.

La Libre Belgique,
10-3-1977.

Laarder Courant De Bel,
20-5-1977.

Knack,
10-11-1977.

Prijstoekenningen

Bekroning op het Internationale Festival voor Europese Films te Napels met de 'speciale' prijs van de jury, in:

Eindhovens Dagblad, 1-10-1976.

De Gooi- en Eemlander, 5-10-1976.

Hengelo's Dagblad,
Tubantia,
Dagblad van het Oosten,
Utrechts Nieuwsblad,
Noordhollands Dagblad,
Haagsche Courant,
Nieuwsblad van het Noorden,
NRC-Handelsblad,
6-10-1976.

De Limburger,
Dagblad voor Noord-Limburg,
De Noord-Ooster,
De Gelderlander,
PZC, Provinciale Zeeuwse Courant,
Leeuwarder Courant,
Arnhemse Courant,
Edese Courant,
Nijmeegs Dagblad,
Helmonds Dagblad,
Brabants Dagblad,
Deventer Dagblad,
Beverwijkse Courant,
7-10-1976.

De Waarheid (?),
Het Parool,
De Zaanlander,
Rotterdamsch Nieuwsblad,
8-10-1976.

De Stem, 9-10-1976.

De Telegraaf, 16-10-1976.

NBF-Bulletin, november 1976.

Juryprijs op het 5e Internationale Filmfestival te Teheran. Kort bericht. In:

Trouw, 6-12-1976.

De Waarheid,
Emmer Courant,
Drentse en Asser Courant,
Hoogeveens Dagblad,
15-12-1976.

Het Parool, 27-12-1976.

NBF-Bulletin, februari 1977.

Oscar-nominatie in:

De Telegraaf, 5-1-1977.
De Waarheid, 6-1-1977.
Boulevard, 18-1-1977.
NBF-Bulletin, januari 1977.

3e Prijs op het filmfestival van Sydney in:

Mix, 5-8-1977.

Vertoningsverbod in Indonesië, officieel op 4-10-1976, in:

De Waarheid, 13-10-1976. (2x).

De Waarheid (3x),
Nieuw Utrechts Nieuwsblad,
Het Parool,
De Volkskrant,
Noordhollands Dagblad,
PZC, Provinciale Zeeuwse Courant,
Leidse Courant,
Leidsch Dagblad,
Het Binnenhof,
14-10-1976.

De Waarheid (2x),
Het Vrije Volk,
Haagsche Courant,
15-10-1976.

Utrechts Nieuwsblad,
16-10-1976.

De Waarheid,
22-10-1976.

Vrij Nederland,
23-10-1976.

De Waarheid,
20-11-1976.

J. Morriën in: *De Waarheid*, 29-7-1977.
In: *Trouw*, 4-8-1977.
In: *De Waarheid*, 5-8-1977.
In: *Het Parool*, 10-8-1977.
G. Rasid in: *NRC-Handelsblad*, 16-8-1977.
In: *Vrij Nederland*, 20-8-1977.
In: *De Volkskrant*, 20-8-1977.

Overige artikelen

N. Scheepmaker in:
Limburgs Dagblad,
Haarlems Dagblad,
Edese Courant,
Nijmeegs Dagblad,
Utrechts Nieuwsblad,
Beverwijkse Courant,
De Typhoon,
Brabants Nieuwsblad,
IJmuider Courant,
Veluws Dagblad,
Arnhemse Courant,
2-7-1975.

In: *Margriet*, 4-9-1976. Kort bericht.
H.J. de Vries-Jörning in: *Nieuw Utrechts Dagblad* en *Het Parool*, 8-9-1976. Ingezonden brief.
C. Wallagh in: *Algemeen Dagblad*, 10-9-1976.
M.J.W. Hazekamp in: *Utrechts Nieuwsblad*, 23-9-1976. Ingezonden brief.
P. Ruivenkamp in: *Haagsche Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 24-9-1976. Recettecijfers.
N. Scheepmaker in: *Brabants Nieuwsblad*, 24-9-1976. Nasynchronisatie.
J.H. R.[itman] in: *Tong Tong*, 1-10-1976.
E.v.Z.-H. in: *Tong Tong*, 15-10-1976.
W. Verstappen in: *Hollands Diep*, 23-10-1976. Kritiek op het scenario.
D.D. Vodegel in: *Tong Tong*, 1-12-1976. Kritiek op schoonheidsfoutjes.
E. van Weely in: *Hollands Diep*, 18-12-1976. Reactie op Verstappen.
In: *De Waarheid*, 1 of 2-8-1977. Artikel uit het Surinaams weekblad *Pipel*. Kort bericht.

GEBED VAN DEN ONWETENDE, WYS MY DE PLAATS, MINNEBRIEVEN

109. Multatuli: 'Het gebed van den onwetende'. In: *Voor de bijl, Schrijvers slaags met de buitenwereld, Polemische uitingen in poëzie en proza uit twee eeuwen Nederlandse literatuur*. Verz. en ingel. door A. Marja. Den Haag etc.: Daamen etc. 1955. Ooievaar nr. 21, p. 142-144.

Grondslag voor deze uitg. is P1.

110. Multatuli: 'A tudatlan ember imája'. In: *Németalföldi költök antológiája, Hollandok, flamandok és frízek*. Válogatta és, szerkesztette, az elöszót és a jegyzeteket írta [= keuze, samenstelling, voorwoord en noten van] Bernath István. Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó 1065. A világirodalom gyöngyszemei, p. 91-94.

Bernath István fordítása. Vertaling in het Hongaars van *Het gebed van den onwetende*. Op p. 293-294 een biografische aantekening.

Zie voor bloemlezingen met en vertalingen van *Het gebed van den ontwetende* P2, P11 en P17.

111. '1861, Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb..., Of een oproep van Multatuli voor de Javanen, door overstroming geteisterd'. In: *De Volksgazet*, 12-12-1951.

Passages uit *Wys my de plaats waar ik gezaaid heb* met enig commentaar (zie P264).

Zie voor vertalingen van *Wys my de plaats waar ik gezaaid heb* P9-22.

112. Multatuli: *Minnebrieven*. Amsterdam: Van Oorschot 1966. 179 pp.

Met notities in handschrift van EDD, gedateerd 3-6-1864, uit een exemplaar van de 1e dr. en met aantekeningen.

K. Fens in: *De Tijd*, 25-8-1966.

113. *Multatuli: *Parables of Authority*. Translated from the Dutch by M. van Rhyn-Jacobs, introductory by F. Domela Nieuwenhuys. Berkeley Heights, N.J.: The Oriole Press 1963. [27] pp.

Bron voor deze vertaling in het Engels: *Union Catalog*. "First translated from the Dutch by M. van Rhyn-Jacobs [niet in De Mare] and published in Free vistas (1933) an anthology of life & letters edited, published and printed by Joseph Ishill... This is an edition of five copies for private distribution. March 1963".

Zie P666.

Zie voor bloemlezingen uit en vertalingen van passages uit *Minnebrieven* voorts o.a. P2, P4, P6, P13-14, P17-22 en P24.

114. Multatuli: [Passage]. In: '1860-1885'. In: W. Zaal: *Vloekjes bij de thee, Een reportage over de vorige eeuw in Nederland*. Amsterdam: Meulenhoff z.j., p. 158-160.

Passage uit *Brief aan Quintillianus*.
*2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1962.
3e geheel herz. dr. Amsterdam: Meulenhoff 1971, p. 132.

Zie P614, P635 en P907.

IDEEËN

115. *Multatuli: *30 ideeën*. [Verz. door G. Komrij]. Amsterdam: Galerie Podulke 1970.

Bron: *Bzzlletin* 8 (1979-1980) 75 (apr. 1980), p. 21. In 20 exemplaren gedrukt, waarvan 19 onvindbaar en 1 in het bezit van G. Komrij.

116. Multatuli: *Ideeën*. Een keuze door G. Komrij. Amsterdam: De Arbeiderspers 1971. De negentiende eeuw. 156 pp.

Met aantekeningen van EDD en G. Komrij.

M. Janssens: 'Ideeën van Multatuli'. In. 'Boekbesprekingen'. In: *DWB* 117 (1972), p. 464. Kort bericht.
J.G. Stuve: 'Een keuze uit de Ideeën van Multatuli'. In: *Politiek en Cultuur* 32 (1972), p. 44-45.
In: *Trouw*, 6-3-1971. Kort bericht.
In: *Haarlems Dagblad*, 31-3-1971.
W.H. B.[akker] in: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 2-4-1971.
L. Herberghs in: *Limburgs Dagblad*, 3-4-1971.
M.Q. in: *De Volksgazet*, 15-4-1971.
J. Panhuysen in: *Het Binnenhof*, 3-7-1971. Ook vermeld bij P828.
In: *Het Vaderland*, 3-7-1971.
In: *Leeuwarder Courant*, 13-7-1971. Over een radiorede door C.F. de Vries voor de R.O.N.O. over deze bloemlezing.

117. Multatuli: 'Over Bilderdijk'. In: *Over de kling, Schrijvers slaags met elkaar, Polemische uitingen in poëzie en proza uit twee eeuwen Nederlandse literatuur*. Verz. en ingel. door A. Marja. Den Haag: Bakker/Daamen 1956. Ooievaar nr. 27, p. 163-169.

Grondslag voor deze uitg. van *Idee 1085*[c] met een 'Noot van 1877' is De Mare 9, Deel 7.

118. 'Multatuli komt een voordracht houden, Zijn eigen verslag van de ontvangst, "M'n naam is... Rammelslag"'. In: *Het Parool*, 23-12-1950.

*Passage van *Idee 608*.

119. *Multatuli: 'Aus Multatulis Schriften (7 Ideeen)'. In: *Die freigeistige Aktion* 7 (1963) 6, p. 63.

Vert. W. Spohr.

Bron: Vanrusselt.

120. Multatuli: 'La papilio'. In: *Heroldo de Esperanto*, 1-5-1952.

Vertaling in het Esperanto door B. Leopold van *Idee 261*[a] [?= *261*]

121. Multatuli: 'La papilio'. In: *Nederlanda Esperantisto* 25 (1960), p. 65.

Vertaling in het Esperanto door B. Leopold van *Idee 216*[a] [?= *261*]

Zie P528.

122. *Multatuli: 'Idee, [Fragment], Z dzieł Multatuliego (Douwes Dekker)'. In: *Pamiętnik Literacki* (1953) 1, p. 295-303.

Spolszczone z przekładu niemieckiego dokonanego przez [= vertaald in het Pools uit de Duitse vertaling van] W. Sphora. Tłumaczył J. Marchlewski. Bron: *Polska*

Bibliografia Literacka. Mogelijk een herdr. uit *Prawda* 1901 (niet in De Mare).

Zie P325.

123. Mul'tatuli: [O missii pisatelja, Fragment iz "Idej"]. In: *Literaturnaja gazeta*, 11-2-1970.

Perevod V. Ošisa – Vertaling van V. Osïs. van *Idee 728* in het Russchisch.

Zie P900.

Zie voor bloemlezingen uit en vertalingen van passages uit *Ideeën* P2, P8-11, P13-17, P19 en P24.

WOUTERTJE PIETERSE

124. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. Opnieuw bew. en ingel. door W.L.M.E. van Leeuwen. 2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1950. Meulenhoff's Bibliotheek van Nederlandse Schrijvers nr. 30. 164 pp.

Verzameling van genummerde Ideeën waarin de geschiedenis van Woutertje Pieterse voorkomt, verbonden door samenvattingen. Mogelijk is met 1e dr. door de uitgever De Mare 421 bedoeld.

C. Ypes in: 'Boekbeoordelingen'. In: *Levende Talen* (1951), p. 182-183.

Zie P219.

125. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. Uit de Ideeën verz. en uitgeg. door G. Stuiveling. Amsterdam: Van Oorschot 1950. 560 pp.

Ten grondslag aan deze uitg. liggen Multatuli: *Ideën*. Amsterdam: Funke 1873-1879 (= ? De Mare 376-377, De Mare 387-388, De Mare 395, De Mare 403, De Mare 406, De Mare 410 en De Mare 413). In enkele gevallen zijn voor deel 1 en 2 van *Ideeën* oudere versies geraadpleegd.
2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1952. 560 pp.
3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1965. [De Witte Olifant]. 507 pp.
*4e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1969. 507 pp.
5e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1971. 507 pp.
6e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1972. 507 pp. (*Brinkman:* 1973).
7e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1974. 507 pp. (Archief Van Oorschot: 1973).
*8e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1977. 507 pp.

C.J. K.[elk] in: *De Groene Amsterdammer*, 30-9-1950.
G. [= C.] Bittremieux in: *De Nieuwe Gids*, 25-10-1950. Ook vermeld bij P1.
N. Verhoeven in: *Delftsche Courant*, 28-10-1950. Ook vermeld bij P170, P172, P173, P228 en P229.

126. Multatuli: *De geschiedenis van Woutertje Pieterse*. Opnieuw uit de Ideeën verz. door H.A. Ett. 2e dr. Amsterdam: De Arbeiderspers 1958. ABC-boeken nr. 92 & 93. 2 dln. (316 pp.) (309 pp.).

Met 1e dr. is door de uitgever De Mare 422-423 bedoeld.

G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 25-7-1958. 4c.

WOUTERTJE PIETERSE, VERTALINGEN

127. Multatuli: *Woutertje Pieterse, Die Geschichte eines holländischen Jungen*. Mit einer Einleitung herausgegeben und aus dem Holländischen übertragen von H. Bruck. Berlin: Neues Leben 1955. 514 pp.

Vertaling in het Duits mit 'Anmerkungen'.

E. Ackerknecht: 'Multatulis kleiner Walther und die Deutschen Volksbüchereien'. In. *Bibliotheekgids* 34 (1958), p. 54-56.

Zie P370.

128. Multatuli: *Kamaszévek, Regény* [= *De opgeschoten jongen, Roman*]. Gellért G. fordítása [= vertaald door], Bartha L. rajzaival [= geïllustreerd door]. Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó 1964. [244] pp.

Az 1955-ös német fordításból (Neues Leben) készült rövídített kiadás. Grondslag voor deze vertaling in het Hongaars is P127.

129. Multatuli: *Wouterko Pieterse*. Preložila, poznámky a doslov napísala [= vertaald door, noten en nawoord van] J. Májeková, verše prebásnil [= gedichten berijmd door] V. Turčany. Bratislava: Slovenské vydavatel'stvo krásnej literatúry 1954. Edícia Svetových Klasikov. 681 pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Slowaaks is P 125[a].

Zie P 353.

130. Multatuli: *Příběh malého Waltra Pieterse*.Přeložila [= vertaald door] L. Faltová, [noten] H. Helcetová, doslov [= nawoord] redakce. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1953. Nesmertelní, svazek 10. [531] pp.

Grondslag voor deze vertaling in het Tsjechisch is De Mare 420.
2-e vyd. Přeložila [= vertaald door] L. Faltová, doslov [= nawoord] O. Krijtová, Praha: Státni nakladatelství krásne literatury a umění 1963. 660 pp.

Zie P 326 en P 673.

WOUTERTJE PIETERSE, GEDEELTEN EN BEWERKINGEN

131. Multatuli: *De kleine Wouter, Fragmenten uit de geschiedenis van Woutertje Pieterse*. Gek. en ingel. door G. Stuiveling. z.p.: Wereldbibliotheek [1960]. 69 pp.

Grondslag voor deze uitg. is P 125(?).

Zie P 557.

132. Multatuli: *Het Woutertje van Multatuli*. z.p.: Corvey 1966. 26 pp.

Een passage uit *Woutertje Pieterse*.

133. Multatuli: ''n Avendje'. In. *Gevoelige harten, Schetsen en verhalen in de ban der romantiek*. Samenst., inl. en toel. M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma-boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19, p. 235-260.

Met aantekeningen. Grondslag voor deze uitg. is De Mare 375.

*2[e] dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken (Het Spectrum) 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19.
3[e] dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1975. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19.

Zie P 805, P 1009 en P 1064.

134. Multatuli: [*Woutertje Pieterse:* 'Roverslied']. In: K. Stip: 'Aangestipt'. In: *Haarlems Dagblad*, 28-11-1969 [1968].

N.a.v. de situatie in Tsjechoslowakije na de Russische inval in 1968.

135. Multatuli: [Passage over de Jodenbuurt uit: Multatuli: *De geschiedenis van Woutertje Pieterse*]. In: 'Men kon daar kopen...'. In: *Leeuwarder Courant*, 3-10-1974.

Met foto('s?).

136. *[Passage uit *Woutertje Pieterse*]. In: *Coming after, An anthology of poetry from the Low Countries*. By A.J. Barnouw. New Brunswick: Rutgers

University Press 1948, p. 147-148.

Bron: Morel. Herdr. van De Mare 428.

137. *H. Bakker: *Een salie-avondje bij juffrouw Pieterse.* Amsterdam: Maestro (Strengholt) [1963]. 30 pp.

Bron: Brinkman. Blijspel in één bedrijf naar de roman van Multatuli. Acht dames, drie heren, één décor.

138. **Woutertje Pieterse, Of de fantasie gesmoord.* Toneelstuk naar Multatuli's *Woutertje Pieterse,* bewerkt door E. van den Brink en A. Heyligers m.m.v. C. de Jong en A. Maurits.

Regie: W. van den Heuvel; toneelbeeld: H. Wich; kostuums: H. Noordhoek Hegt; muziek en klankdécor: J. Andriessen; medewerkenden: K. Coolen – verteller, R. Heidemann – Woutertje Pieterse, A. Heyligers – juffr. Pieterse, G. van Erven – Stoffel, en verder M. Stiegelis, C. de Vries, E. van den Brink, L. Celis, L. Dietens, K. van Lier, G. Jonckers, B. ten Batenburg, F. Dreesen, P. Hoeksema, E. Bloem. Première: HOT; 's-Gravenhage, 30-4-1976.

Bron: *Nederlands theater- en televisie jaarboek.* [Amsterdam]: Doneto etc. [1977]. Nr. 24/25, p. 86.

Het Multatuli-Museum bezit een fotocopie van het gestencilde script, waaraan p.71 ontbreekt.

In: *Weekprogramma Het Vaderland,* 22-4-1976. Aankondiging.
In: *De Waarheid,* 24-4-1976.
A. van Benthem Jutting in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad,* 29-4-1976. Interview met Van den Brink en Heyligers.
W. Boswinkel in: *NRC-Handelsblad,* 1-5-1976. Recensie.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland,* 1-5-1976. Recensie.
De Geus in: *De Gelderlander,* 1-5-1976. Recensie.
P. Ruivenkamp in: *Haagsche Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad,* 1-5-1976 en *Haarlems Dagblad,* 3-5-1976.
In: *Het Binnehof,* 1-5-1976. Recensie.
H. van den Bergh in: *Het Parool,* 3-5-1976. Recensie.
J.H. de Groot in: *Het Vrije Volk,* 3-5-1976. Recensie.
A. Rutten in: *Trouw,* 3-5-1976. Recensie.
Van de Vlasakker in: *De Telegraaf,* 3-5-1976. Recensie.
In: *Veluws Dagblad,* 3-5-1976. Recensie.
A. Deering in: *De Dordtenaar,* 3-5-1976. Recensie.
J.P. Bresser in: *De Volkskrant,* 4-5-1976. Recensie.
H. Hermans in: *Accent,* 8-5-1976. Interview met Van den Brink en Heyligers.
W.J. Otten in: *Vrij Nederland,* 15-5-1976. Recensie. Vgl. met het boek.
W. van Toorn in: *Hollands Diep,* 8-5-1976. Interview met Van den Heuvel.
*W. van Toorn in: *Hollands Diep,* 5-6-1976.

Zie ook P1228.

Zie voor een vertaling van 'De Peruaanse vertelling' uit *Woutertje Pieterse* P20-21.

DE ZEGEN GODS, CAUSERIEEN, NOG EENS: VRYE ARBEID, SPECIALITEITEN

139. Multatuli: 'De zegen gods door Waterloo'. In: *Vrij Nederland,* 7-12-1963.

140. Multatuli: [Twee causerieën]. In: D. de Vries: 'Multatuli op Goenoeng Sari'. In: *Oriëntatie* (1950) 32 (mei), p. 39-45.

Twee causerieën uit *De Locomotief,* 3 en 10-8-1869. Enkele kleine passages uit het origineel zijn weggelaten.

Zie P233.

141. Multatuli: 'Causerie'. In: *Van roddelpraat en litteratuur, Een keuze uit het werk van Nederlandse schrijvers uit het voormalig Nederlands-Indië.* Verz. en ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Querido 1965. Reuzensalamander nr. 43, p. 89-96.

Grondslag voor deze uitg. is P1[4].

Zie P718.

142. Multatuli: *Indonesia, Once More Free Labor.* Translated from the original Dutch and with and introduction by N. Steelink. New York: Exposition Press z.j. 96 pp.

Vertaling in het Engels met 'Postscript to Second Edition' van Multatuli, 1882.

Zie P160.

143. Multatuli. *Duizend en enige hoofdstukken over specialiteiten.* Amsterdam: Van Oorschot 1967. 199 pp.

Grondslag voor deze uitg. is De Mare 491; varianten uit De Mare 489. Reprint uit P1[-5].
Met: – Aantekeningen van Multatuli, zowel uit De Mare 489 als uit De Mare 491.
– Twee onuitgeg. fragmenten, waarschijnlijk bestemd voor De Mare 491, in hs. (van EDD) aanwezig op het Multatuli-Museum.
– Onvoltooide aantekeningen voor De Mare 491, voor het eerst gepubliceerd in 1910, in hs. (van EDD) aanwezig op het Multatuli-Museum.
– Vijftien "losse" notities.

K. Fens in: *De Tijd,* 8-7-1967. Kort bericht.
G. W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 30-9-1967.

Zie voor bloemlezingen met *Specialiteiten* P11 en P13.

VORSTENSCHOOL

144. Multatuli: *'Vorstenschool'*. In: *Mij dunkt ik zie het nog, Ernstig toneel na 1700*. Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15, p. 95-217.

Met enkele aantekeningen. Grondslag voor deze uitg. is De Mare 510.

*2e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken (Het Spectrum) 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15.
3e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken 1977. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15.

Zie P807, P1012 en P1173.

145. Multatuli: *Vorstenschool*. Uitgeg. en ingel. door H.H.J. de Leeuwe. Culemborg: Tjeenk Willink/Noorduyn 1975. Klassieken Nederlandse Letterkunde. 194 pp.

Grondslag voor deze uitg. is de 3e, door de auteur herz. dr. (=? De Mare 507).

*B. L.[uger] in: *Spektator* 4 (1974-1975), p. 641-642.
L.G. Goedemé: 'Multatuli'. In: *Boekengids* (1975) 7 (juli-aug.). Ook vermeld bij P1068.
C. Tindemans in: 'Boekbeoordelingen'. In: *SpL* 17 (1975), p. 228-229. Ook vermeld bij P1068.
G.W. Huygens in: *NRC-Handelsblad*, 27-6-1975. Ook vermeld bij P1053.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 25-6-1975. Kort bericht. Ook vermeld bij P1, P12, P13 en P997 en P1053.

Zie P1068.

146. *Vorstenschool. Televisiespel van H. Fortuin naar het gelijknamige boek van Multatuli.

Bewerking en regie: H. Fortuin; liedjes: M. de Garriga; decor: E. Salomons; productie: M. Brouwer; medewerkenden: S. Hooymaayer – koningin Louise, C. van Herwijnen – koning George, E. Andersen – koningin-moeder, en verder N. Blanken, L. van Santvoord, H. Koolschijn, H. Hoekman, H. Voges, S. Vroom, L. van Delden, F. Hugas, T. van Beek, S. Henri Valcke, J. Stobbe, W. Kous, R. Wieland-Los, R. Brouwers, K. van Brakel, J. Fortuné, J. Raaymakers, J. Rey, H. Velleman.
V.A.R.A.-televisie, 6-5-1976.

Bron: *Nederlands theater- en televisie jaarboek*. [Amsterdam]: Doneto etc. [1977]. Nr. 24/25, p. 222.

In: *Noordhollands Dagblad*, 16-2-1976. Interview met H. Fortuin.
T. Oliemuller in: *Het Binnenhof*, 16-2-1976.
In: *Friesch Dagblad*, 13-3-1976. Interview met H. Fortuin.
In: *VARA-Gids*, 1-5-1976. Interview met H. Fortuin.
G. Stuiveling in: *VARA-Gids*. 3c: De bezielende kracht van een leider.
In: *Televisier*, 1-5-1976. Aankondiging.
B. Dull in: *Het Parool*, 5-5-1976. Interview met S. Hooymaayer.
In: *Friesch Dagblad*, 5-5-1976. Aankondiging.
G. Berkenbosch in: *De Telegraaf*, 5-5-1976.
W. Boswinkel in: *NRC-Handelsblad*, 5-5-1976.
P. Koster in: *Het Vrije Volk*, 5-5-1976.
In: *PZC, Provinciale Zeeuwse Courant; Amersfoortse Courant; Haarlems Dagblad; Brabants Nieuwsblad; Utrechts Nieuwsblad; Nieuwsblad van het Noorden*, 6-5-1976, en bekort in: *Leeuwarder Courant*, 5-5-1976 en *Nijmeegs Dagblad*, 6-5-1976.

In: *De Gooi- en Eemlander*, 4-5-1976.
T.B. in: *De Waarheid*, 6-5-1976.
R. Gortzak in: *De Volkskrant*, 6-5-1976.
T. Hydra in: *Trouw*, 6-5-1976.
T. Oliemuller in: *Het Binnenhof* en *Leidse Courant*, 6-5-1976.
H. van Reysen in: *Algemeen Dagblad*, 6-5-1976.
In: *Leidsch Dagblad* en *Haagsche Courant*, 6-5-1976.
G. van Colmjon in: *Het Vrije Volk*, 7-5-1976. Recensie.
Jungman in: *Het Parool*, 7-5-1976. Recensie.
G. Paques in: *Leeuwarder Courant*, 7-5-1976. Recensie.
H. van Reysen in: *Algemeen Dagblad*, 7-5-1976. Recensie.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 7-5-1976. Recensie.
J. Eter in: *Vrij Nederland*, 15-5-1976. 3b: Multatuli overschat.
M.K. in: *Gazet van Antwerpen*, 27-10-1976. 2a.

147. Multatuli: 'Bijlage: Diplomatische weergave van Multatuli's blijspelfragmenten.' In: H.H.J. de Leeuwe: *Multatuli, Het drama en het toneel*. Amsterdam: Jasonpers etc. [1949]. Diss. UvA, p. 281-326. Ook in de handelsed.: z.p.: Allert de Lange etc. 1950, p. 281-326.

Diplomatische weergave van *Aleid*.

Zie P171 en P203.

Zie voor bloemlezingen met en vertalingen van passages uit *Vorstenschool* o.a. P13 en P19. Zie voor een radiohoorspel van *Vorstenschool* P610.

PRIMAIRE LITERATUUR

7. *Multatuli: *Keurbladzijden*. Diest: Pro Arte 1948.

27. Multatuli: *Twee brieven uit Menado*. Amsterdam: Van Oorschot 1948.

48[a]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Amsterdam etc.: Elsevier 1948.

49. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Amsterdam: Pegasus 1948. Pegasus-Roman Reeks nr. 4.

57[a]. Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeversteigerungen der Niederländischen Handelsgesellschaft*. Berlin: Aufbau 1948.

142. Multatuli: *Indonesia, Once More Free Labor*. New York: Exposition Press z.j.

MONOGRAFIEEN

148. A.J. de Mare: *Multatuli-literatuur, Lijst der geschriften van en over Eduard Douwes Dekker*. Leiden: E.J. Brill 1948. 219 pp.

40: Bibliografie van primaire en secundaire literatuur tot 1948.

G. Stuiveling in: 'Boekbespreking'. In: *Het Boek* 30 (1949-1951), p. 139.
J. Pée in: *Het Laatste Nieuws*, 28-1-1948. Kort bericht. Ook vermeld bij P34.
In: *Het Vrije Volksblad*, 7-3-1948.
C.B. in: *De Antwerpse Gids*, 5-4-1949.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

149. A.J.K.: 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Amsterdam: Pegasus 1948. Pegasus-Roman Reeks nr. 4, p. 5-7.

3b: De Indonesische vrijheidsstrijd. Het belang van *Max Havelaar*.

Zie P49.

150. 'Multatuli's as te Velsen bijgezet, Waardige rustplaats in schone omgeving'. In: *Ledencirculaire* [van de] *Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding* (1948) 3 (april), p. [1-4].

3e8a, 11; 4b en 4n4. De bijzetting van EDD's as op begraafplaats Westerveld, de onthulling van het monument aldaar, de lezingen, o.a. van G. Stuiveling, en de voordracht door J. Musch van delen uit de *Ideeën* en 'De toespraak tot de hoofden van Lebak', op 6-3-1948.

Ledencirculaire [van de] *Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding* (1949) (juni). 3e8a, 11.
In: *De Waarheid*, 6-3-1948. 3e5, en weergave van het begin van het 14[e] hfdstk. van *Max Havelaar*.
In: *Het Nieuwsblad*, 10-2-1948. Aankondiging. 3e8a, 11.
In: *Het Laatste Nieuws*, 11-2-1948. Aankondiging. 3e8a, 11.
In: *Algemeen Handelsblad, Nieuwe Rotterdamse Courant, Het Parool* en *IJmuider Courant*, 8-3-1948 en *De Waarheid*, 9-3-1948, en *Vooruit*, 11-3-1948. 3e8a, 11.

Zie ook P1212.

151. G. B.[rom]: 'Multatuli tegenover Wolff en Deken'. In: *NTg* 41 (1948), p. 222.

3c: Wolff en Deken. Kort bericht.

152. H.A. Ett: 'Ter inleiding'. In: H.A. Ett: 'Brieven van Multatuli aan D.F. Tersteeg, hoofdredacteur van het maandschrift "Nederland"'. In: *Ad Interim* 5 (1948), p. 128.

1b: D.F. Tersteeg (Mainz, 21-5-1870 – Mainz, 9-6-1870).

Zie P33.

153. H.A. Ett: 'Inleiding', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Twee brieven uit Menado*. Met inl. en aantek. van H.A. Ett. Amsterdam: Van Oorschot 1948 = *De Vrije Bladen* 19 (1948) 5 en 6 (mei/juni), p. 15-16 en 113-116.

2c1, 2: 1820 tot 27-10-1848 (aanstelling tot secretaris, tevens vendumeester der residentie Menado).
2d: 24-2 tot 6-5-1851, 15-11-1851, Huets bemoeienis met de twee brieven uit Menado, gericht aan A.C. Kruseman.

Zie P27.

154. S. Freud: [Fragmenten]. In: 'Zur sexuellen Aufklärung der Kinder', 'Das ökonomische Problem des Masochismus' en 'Die Zukunft einer Illusion'. In: S. Freud: *Gesammelte Werke, Chronologisch geordnet*, [*Deel 7, 13* en *14*]. London: Imago 1941, z.j. en z.j., dl. 7, p. 20-21; dl. 13, p. 381; dl. 14, p. 378.

dl. 13: copyright 1940, printed 1940, reprinted 1947.
dl. 14: copyright 1948.
Hoewel er sinds 1948 meer uitgn. van Freuds werk zijn verschenen, is dit in deze bibliografie de enige vermelding van "Multatuli-plaatsen" bij Freud. Vandaar ook, als een uitzondering, de vermelding van deel 7 en deel 13, die, net als deel 14, niet in De Mare voorkomen.
Voorts wijzen we op de volgende door ons gevonden publicatie: Freud in: *De Vrijdenker*, 17-11-1951, 2g: kinderen en sexualiteit; 3b: Freud citeert een brief van EDD (De Mare 67 of De Mare 68, p. 122).

2g: Opvoeding, Moira, Logos en Anangkè.

G. B. zie G. Brom (P151).

155. J. de Kadt: 'Onze Multatuli'. In: J. de Kadt: *Verkeerde voorkeur*. Amsterdam: Van Oorschot 1948, p. 344-364.

p. 344-350 eerder in: *De Nieuwe Kern* 3 (1936-1937) 7 (apr. 1937), p. 218-222 (= De Mare 1774).
p. 351-352 eerder in: *De Nieuwe Kern* 4 (1937-1938) 1 (okt. 1937), p. 27-28. Niet in De Mare.
p. 353-357 eerder in: *De Nieuwe Kern* 4 (1937-1938) 11 (aug. 1938), p. 342-345. Niet in De Mare.
p. 358-361 eerder in: *De Nieuwe Kern* 6 (1939-1940) 3 (dec. 1939), p. 59-61. Niet in De Mare.
p. 361-364 eerder in: *De Nieuwe Kern* 6 (1939-1940) 5 (feb. 1940), p. 157-158. Niet in De Mare.

3b: Waardering en actualiteit van EDD in de Nederlandse samenleving 50 jaar na zijn dood.
6: De Mare 1726, De Mare 1816, De Mare 1823 en De Mare 1850.

156. H. Liebaers: [Passage]. In: H. Liebaers: 'Frank van der Goes en de vorigen'. In: *Album prof. dr. Frank Baur, Den jubilaris bij zijn zestigsten verjaardag als huldeblijk aangeboden door collega's vakgenoten en oud-leerlingen* [*dl.*] 2. Antwerpen etc.: Standaard 1948, p. 48-49.

3b: Frank van der Goes.

157. *R. van de Moortel: 'Inleiding'. In: Multatuli: *Keurbladzijden*. [Ingel. en verz. door R. van de Moortel]. Diest: Pro Arte 1948. Keurbladzijden uit de Nederlandse Letterkunde nr. 16.

Bron: Brinkman. *Bibliographie de Belgique* geeft: [1947?]

Zie P7.

158. G. Schmook: 'Multatuli in de Vlaamse gewesten'. In: 'Kronieken'. In: *NVT* 2 (1947-1948), p. 1076-1103.

2c4: EDD in Gent en Antwerpen tussen 1867 en 1869.
3a, b: Vlaamse tijdgenoten en lateren.

In: *Volksgazet*, 29-4-1948.

Zie P32.

159. P. Spigt: 'De klap'. In: *Apollo* 3 (1948), p. 141-148.

Voorpublicatie van P344, zonder de documenten en de verwijzingen.

2c4: 1865, Amsterdam.

160. N. Steelink: 'Introduction'. In: Multatuli: *Indonesia, Once More Free Labor*. Translated from the original Dutch and with an introduction by N. Steelink. New York: Exposition Press z.j., p. 3-9.

2g2: Over vrije arbeid.
4b: *Nog eens: Vrye arbeid.*
5b2.

Zie P142.

161. G. Stuiveling: ['Multatuli']. In: 'Jaren zonder jeugd, 1857-1875'. In: G. Stuiveling: *Een eeuw Nederlandse letteren*. 2e herz. dr. Amsterdam: Querido 1948, p. 135-142.

1e dr. Amsterdam 1941 [= 1943]. Zie De Mare 1913.
3e dr. Amsterdam: Querido 1958. = P472.
*4e herz. dr. Amsterdam: Querido 1971. = P922.

2a.

162. G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: *Critisch Bulletin* 15 (1948), p. 25-28.

6: De Mare 122a = De Mare 1983 (zie P34), De Mare 123 (zie P35) en De Mare 1980 (zie P194).

163. *B. Verhoeven: 'Multatuli'. In: B. Verhoeven: *Over leven en kunst*. 1948, p. 155.

Bron: AMVC.

3e: Een vierregelig gedicht.

164. H. de Vries: [Passage]. In: H. de Vries: *Mijn mémoires*. Maastricht: Leiter/Nypels z.j., p. 14-15.

NTg 45 (1952) geeft als jaar van verschijnen: 1947, P511: 1948.

2h: Herinneringen aan de ruzie tussen EDD en Mina Kruseman tijdens een repetitie van *Vorstenschool*.

165. M. Wibaut-Berdenis van Berlekom: 'Herinneringen aan Multatuli'. In: *Het Boek van Nu* 1 (1947-1948), p. 203-204.

Herdr. van De Mare 1340?

2h: Herinneringen aan EDD.

166. P. Wiegler: 'Das Leben Multatulis'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeversteigerung der Niederländischen Handelsgesellschaft*. [Übersetzt von] E. Stück. Berlin: Aufbau 1948, p. 321-328.

Zie voor een latere herdr. P260.

2a.

Zie P57[a].

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

167. B. Damme: 'Multatuli-Insulinde'. In: *De Vrije Socialist*, 14 of 19-2-1948.

2g: EDD als voorvechter van de Javaan.
3b: Nederlandse politiek: Nederland zal zijn Indische bezittingen verliezen, omdat het geen recht heeft gedaan aan de Havelaar-zaak.

168. W. Elsman: 'Multatuli, Eresaluut aan een goede vrouw, Tine een trouwe echtgenote van een moeilijk mens'. In: *Vrouwenstem*, 10-4-1948.

2c7: EDD's vrouw: leven van Everdine van Wijnbergen, vanaf haar ontmoeting met EDD tot haar dood. Overzichtsartikel.

169. 'Toch moet Barbertje hangen'. In: *De Groene Amsterdammer*, 4-9-1948.

4b: *Max Havelaar*, 'Onuitgegeven toneelspel': de zegswijze "Barbertje moet hangen".

Zie voor de bijzetting van EDD's as P150.

PRIMAIRE LITERATUUR

20. Mul'tatuli: *Izbrannye proizvedenija*. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1949.

50[a]. Multatuli: *Max Havelaar*. Amsterdam: Van Oorschot 1949.

50[b]. *Multatuli: *Max Havelaar*. 2[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1949.

58. Multatuli: *Max Havelaar*. Berlin: 'Lied der Zeit' 1949.

70. Multatuli: *Maks Havelaar*. Warszawa: Książka i Wiedza 1949.

101. *Multatuli: *Maks Havelaar, Powieść*. Warszawa: Czytelnik 1949. Biblioteka Romansów i Powésci nr. 30.

MONOGRAFIEEN

170. K. ter Laan: *Multatuli en twee van zijn discipelen, Mansholt en De Raaf, Met brieven van en over Multatuli*. Leiden: Brill 1949. 83 pp.

1b: Aan H. de Raaf (1876-1878).
2d: Briefwisseling met D.R. Mansholt vanaf 1874, met H. de Raaf vanaf 1876 t/m 1878, en de brieven van Mansholt aan De Raaf, 1877-1881.
3a: D.R. Mansholt en H. de Raaf.

J. Pée: 'Multatuliana'. In: *De Vlaamse Gids* 34 (1950), p. 373-380. Ook vermeld bij P50 en P174.
G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: 'Litteratuurstudie'. In: *Het Boek van Nu* 3 (1949-1950), p. 205-207. Ook vermeld bij P171 en P174.
[G.] K.[nuvelder] in: *De Nieuwe Eeuw*, 7-10-1950. Ook vermeld bij P172 en P173.
N. Verhoeven in: *Delftsche Courant*, 28-10-1950. Ook vermeld bij P125, P172, P173, P228 en P229.
In: *Delftsche Courant*, 19-9-1953.

171. H.H.J. de Leeuwe: *Multatuli, Het drama en het toneel*. Amsterdam: Jasonpers etc. [1949]. Diss. UvA. 332pp.

Met zeven stellingen over EDD.
Zie voor de handelsed. (z.p.: Allert de Lange etc. 1950, 332 pp.) P203.

1a: Diplomatische weergave van de blijspelfragmenten *Aleid*. Zie P147.
3b: Het Nederlandse toneel.
4b: EDD's toneelwerk.
4f: Het dramatische werk bestemd voor het toneel is onvolmaakt, het niet voor opvoering bestemde werk toont EDD's kracht: de beknopte vorm.

G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: 'Litteratuurstudie.' In: *Het Boek van Nu* 3 (1949-1950), p. 205-207. Ook vermeld bij P170 en P174.

172. J.W.L. Meyer: *Multatuli en Tine*. Amsterdam: Van Oorschot 1950 = *De Vrije Bladen* 20 (1949-1950) 6(?). 92 pp.

LTN 3 geeft 20 (1949) 6 (juni).

2c; 2c7: Leven van Everdine (Tine) van Wijnbergen en EDD's leven met haar
2d: Everdine (Tine) van Wijnbergen.

H.A. Ett: 'Multatuli en Tine.' In: 'Barricade'. In: *Libertinage* 4 (1951), p. 60-66. Polemische reactie. Met een 'Naschrift' van J.W.L. Meyer op p. 66-69.

[G.] K.[nuvelder] in: *De Nieuwe Eeuw*, 7-10-1950. Ook vermeld bij P170 en P173.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-10-1950. Kort bericht.
N. Verhoeven in: *Delftsche Courant*, 28-10-1950. Ook vermeld bij P125, P170, P173, P228 en P229.
J. Pée in: *Het Laatste Nieuws*, 14-3-1951.

173. *E. du Perron: *Verzameld werk [dl. 3], De man van Lebak, Anekdoten en dokumenten betreffende Multatuli*. Amsterdam etc.: Contact [1949]. 468 pp.

Herdr. van een combinatie van De Mare 1816, De Mare 1850 en De Mare 1891. Zie voor een latere, licht gewijzigde herdr. P402 en voor een herdr. van passages P861.

2c1, 2: 1820-1857.
2e2.
2f.

H.A. Gomperts in: *Het Parool*, 13-5-1950.
N. Verhoeven in: *Delftsche Courant*, 28-10-1950. Ook vermeld bij P125, P170, P172, P228 en P229.
[G.] K.[nuvelder] in: *De Nieuwe Eeuw*, 7-10-1950. Ook vermeld bij P170 en P172.

174. G. Schmook: *Multatuli in de Vlaamse gewesten, 1860-1900*. Antwerpen: Ontwikkeling 1949, 416 pp.

2d: De Vlaamse beweging, 1867-1869.
3a, b: Vlaanderen vanaf ± 1865.

J. Pée: 'Multatuliana'. In: *De Vlaamse Gids* 34 (1950), p. 373-380. Ook vermeld bij P50 en P170.
G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: 'Litteratuurstudie'. In: *Het Boek van Nu* 3 (1949-1950), p. 205-207. Ook vermeld bij P170 en P171.
J. Pée in: *Het Laatste Nieuws*, 28-12-1949.
H.L. in: *Volksgazet*, 9-11-1950. Ook vermeld bij P1.

ARTIKELEN EN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

175. M. ter Braak: 'Paapse sympathieën'. In: 'Het tweede gezicht'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk [dl. 3]*. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1949, p. [429]-441.

Herdr. van De Mare 1699 en M. ter Braak: 'Paapse sympathieën'. In: M. ter Braak: *Het tweede gezicht*. 's-Gravenhage: Boucher 1935. Folemprise, p. 60-77. Niet in De Mare. Zie voor een latere herdr. P663.

3a: W.A. Paap. I.t.t. de traditie van '80 is die van Multatuli springlevend, want het is die van mens tot mens.

176. M. ter Braak: 'De roman als document'. In: 'Kronieken'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk [dl. 5]*. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1949, p. [125]-131.

Eerder in *Het Vaderland*, 11-3-1934. Niet in De Mare.

4b: *Max Havelaar*.
4g: De *Max Havelaar* is een documentaire roman, waarvan de documentaire kant met de dag veroudert. Stijl, psychologie en personages blijven evenwel boeien.

177. G. Brom: 'Multatuli en Nietzsche'. In: *Publications de la société historique et archéologique dans le Limbourg/Jaarboek van Limburgs geschied- en oudheidkundig genootschap Maastricht* 85 (1949) = *Miscellanea Mrg. Dr. P.J.M. van Gils*, p. 67-75.

Voorstudie van P461.

3d: F. Nietzsche.

178. *W. Busch: [Passages]. In: 'Briefe und Zeichnungen in Auswahl'. In: W. Busch: *Sämtliche Werke, Sechster Band*. Herausgegeben von O. Nöldeke. 2e Aufl. München: Braun & Schneider 1949.

*1e Aufl. München: Braun & Schneider 1943.
3e Aufl. München: Braun & Schneider z.j. = P371.
Herdr. van De Mare 1313, p. 4, 8, 11, 13, 22, 38, 87, 91 (p. 91 iets bekort) en P179. Zie voor een latere herdr. P787.

3b: W. Busch: enige opmerkingen over EDD in brieven van W. Busch aan M. Anderson.

179. W. Busch: [Passages]. In: W. Busch: *Platonische Briefe an eine Frau*. Mit Nachwort von H. Balzer. z.p.: Insel-Verlag 1949. Insel-Bücherei nr. 358, p. 8, 9, 12, 13, 14, 20, 29, 58.

Herdr. van De Mare 1313, p. 4, 8, 11, 13, 22, 38, 87 (p. 91 is niet overgenomen). Zie voor latere herdrn. P178, P371 en P787.

3b: W. Busch: enige opmerkingen over EDD in brieven van W. Busch aan M. Anderson.

180. M. Čečanovskij: 'Predislovie'. [= 'Voorwoord']. In: Mul'tatuli: *Izbrannye proizvedenija*. Perevod [= vertaling] s gollandskogo pod redakciej M. Demidovoj i M. Čečanovskogo, predislovie [= voorwoord] M. Čečanovskogo, kommentarij S.G. Zajmovskogo. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1949, p. 3-14.

2g2: EDD had als individualistisch humanist slechts een beperkt klassebewustzijn, aangezien hij meende een eind te kunnen maken aan koloniale uitbuiting d.m.v. degenen die dat bewind geschapen hadden.
4b: *Max Havelaar*.
4c: EDD's kritische pathos is gericht tegen alle 'bovenbouw' van de kapitalistische maatschappij: de huichelarij van godsdienst en 'kleinburgerij', de holle frasen, de uitbuiting van de vrouw.
4g: EDD maakt gebruik van documenten en feiten.
5b2: De sociaal-politieke situatie in Indonesië (in 1949) maakt dat *Max Havelaar* nog altijd actueel is.

Zie P20.

181. H.A. Ett: 'Multatuliana'. In: *Oriëntatie* (1949) 20 (mei), p. 25-32.

41: Brievenpublicaties.

182. H.A. Ett: 'Een zevental brieven van Conrad Busken Huet'. In: *De Gids* 112 (1949) dl. 2 (aug.-dec.), p. 206-216.

1b: Brieven van C. Busken Huet aan A.C. Kruseman, 15-2-1884 – 14-9-1885.

183. A.H. Gerhard: 'Eduard Douwes Dekker en Multatuli 1910'. In: A.H. Gerhard: *A.H. Gerhard, Vrijdenker, socialist en opvoeder, Een keur van zijn*

opstellen. Verz. en ingel. door P. Spigt met een voorw. van M.A. Reinalda. Amsterdam: Arbeiderspers 1949, p. 145-150.

Herdr. van De Mare 1369 = De Mare 1440, p. 145-146 en 183-186.

2f.

184. A.H. Gerhard: 'Multatuli 1910'. In: A.H. Gerhard: *A.H. Gerhard, Vrijdenker, socialist en opvoeder, Een keur van zijn opstellen*. Verz. en ingel. door P. Spigt met een voorw. van M.A. Reinalda. Amsterdam: Arbeiderspers 1949, p. 140-144.

Herdr. van De Mare 1436, p. 36-40.

2g: Opvoeding, onderwijs.
4b: *Ideeën*.

185. H.J. de Graaf: [Passage]. In: 'Bestrijding van het cultuurstelsel'. In: 'De Indonesiërs in "Nederlandsch Oost-Indië", (Sedert 1800)'. In: H.J. de Graaf: *Geschiedenis van Indonesië*. 's-Gravenhage etc.: Van Hoeve 1949, p. 415-417.

3b: Invloed van EDD's optreden (het conflict in Lebak) op de Nederlandse koloniale politiek.

186. R. Its: 'Posleslovie' [= 'Nawoord']. In: E. Vygodskaja: *Plamja gneva* [= *De vlam van woede*]. Risunki [= illustraties] N. Kočergina. Moskva etc.: Gos. izd-vo Detskoj Literatury 1949, p. 184-[186].

Zie P193, P284, P285, P304 en P305.

4b: *Max Havelaar*.
4: Men kan een parallel trekken tussen de strijd van EDD in *Max Havelaar* tegen het 19e eeuwse Nederlandse koloniaal-kapitalisme en de Indonesische vrijheidsstrijd in 1949 tegen het Amerikaans imperialisme in de gedaante van de Nederlandse regering.
5b2: De Indonesische vrijheidsstrijders blijven strijden voor de onafhankelijkheid, gesterkt door het voorbeeld van de Sovjet-Unie.

187. D.H. Lawrence: 'De blijvende waarde van Max Havelaar'. In: 'Kroniek'. In: *Oriëntatie* (1949) 26 (november), p. 62-64.

*Vertaling van de inleiding van De Mare 252. Zie voor latere herdrn. P436 en P893. Zie ook P469 en P766.

2g: EDD werd gedreven door zijn haat tegen de laffe ambtenarij, niet door zijn medelijden met de Javaan.
4b: *Max Havelaar*.
4c: *Max Havelaar* is een satire op Droogstoppel, geen pamflet voor onderdrukten.

188. 'Multatulerie'. In: 'Algemeen'. In: *Indonesië Cultureel* 2 (1949) 8 (aug.), p. 114.

4q: Multatuli-pastiche door R.S. te Bloemendaal.

189. J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: [Passage]. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *De lage landen bij de zee, Geïllustreerde geschiedenis van het Nederlandse volk*. Met bijdr. van P.J. Bouman en O. Noordenbos. 3e dr. Utrecht: De Haan 1949, p. 505, 573-574.

*1e dr. Utrecht: De Haan 1934. = De Mare 1712.
*2e dr. [Utrecht: De Haan (?)] 1940. Niet in De Mare.
*4e voll. en onverk., opnieuw geheel herz. en bijgew. dr. Zeist: De Haan 1961 [1962]. 4 dln. Phoenix standaardwerken 2e serie. = P647.

De lage landen bij de zee, Een geschiedenis van het Nederlandse volk. Geïll. met 130 afbeeldingen, 5e herz. dr. Amsterdam: Querido 1973. = P978.
*Er is ook een 5e geheel herz. dr. 's-Gravenhage: Nederlandse Boekenclub 1973. = P978.
[Met een bijdr. van] R.F. Roegholt. 6e dr. Amsterdam: Querido 1976. = P1129.
*Met bijdr. van P.J. Bouman, O. Noordenbos e.a. 7e dr. Amsterdam: Querido 1977. = P1196.

2g2, 3, 4: Koloniale politiek, atheïsme, menselijke waardigheid.
3b: Het Nederlandse 'volk' heeft EDD's ideeën over het cultuurstelsel en vrije arbeid niet juist begrepen.
4: *Max Havelaar* opent een reeks boeken over de Nederlanders als heersende bovenlaag in Nederlands-Indië.

190. W. Spohr: [Einleitung]. In: Multatuli: *Max Havelaar.* In neuer Übersetzung von W. Spohr, mit einer Einleitung von W. Spohr. Berlin: 'Lied der Zeit' 1949, p. 5-10.

2a.

Zie P58.

191/191°. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Amsterdam: Van Oorschot 1949, p. [V]-XXIII, [241]-301.

*2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1949.
Zie voor latere herdrn. P257 en P359, voor een gewijzigde herdr. P649, en voor sterk verkorte herdrn. P556, P679, P742, P814, P948, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar*: ontstaansgeschiedenis, gereconstrueerd uit brieven.
4e.
4j: Vergelijking tussen de eerste kladversies van passages uit *Max Havelaar*, in brieven overgeleverd, en het definitieve ms.
De tekstwijzigingen van Van Lennep in het definitieve ms. EDD's wijzigingen voor de 4e dr. (1875).

Zie P50a-b.

192. C.G.N. de Vooys: [Passages]. In: C.G.N. de Vooys: *Conrad Busken Huet.* 's-Gravenhage etc.: Daamen etc. 1949, p. 81-82, 99-105, 129-130, 210.

2d: De verhouding EDD-C. Busken Huet.

193. E. Vygodskaja: *Plamja gneva* [= *De vlam van de woede*]. Risunki [= illustraties] N. Kočergina. Moskva etc.: Gos. izd. Detskoj Literatury 1949. 185 pp.

Pererabotannoe izdanie knigi 'Istorija Edvarda Dekkera' [Bewerking van "De geschiedenis van Eduard Dekker"]. Dlja srednego i staršego vozrasta [Biografie voor de middelbare school].

*Izd. 2-e. Moskva etc.: Detgiz 1952. 187 pp. = P304.
*Izd. 3-e. Lit.-gaz.-žurn. i kniž. izd-vo 1952. 184 pp. = P305.
2c2, 3: Geromantiseerde levensbeschrijving vanaf EDD's aankomst in Padang tot en met de 2e dr. van *Max Havelaar.*

Zie P186, P284, P285. Zie voor een vertaling in het Duits P332. Zie voor een mogelijke 4e dr. P506.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

194. Boekbeoordelingen van H.A. Ett: *De beteekenis van Multatuli voor onzen tijd*. Amsterdam: Breughel 1947. = De Mare 1980.

H. R.[oland] H.[olst] in: *De Vlam*, 16-7-1949.
N.V. in: *De Tijd*, 26-5-1956. Ook vermeld bij P558.

Zie ook P162.

195. B. Damme: 'Een kleine wandeling door Multatuli's werken (vervolg 2 [en 3])'. In: *De Vrije Socialist*, 19-2-1949 en 25-2-1949.

4b: *Minnebrieven*, *Ideeën*, *Millioenenstudiën*, *Specialiteiten*.
4c.
4d.

196. H.A. Ett: 'De Max Havelaar 90 jaar geleden voltooid, Overzicht van de vertalingen'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 5-10-1949.

4b: *Max Havelaar*.
4k, l: Kort overzicht van vertalingen vanaf ± 1860 tot en met 1946.

197. H.A. Ett: 'Multatuli-Max Havelaar naar het handschrift'. In: *De Radiogids*, 14-8-1949.

2d: J. van Lennep: conflict over het auteursrecht van *Max Havelaar*.

198. H.A. Gomperts: 'Multatuli en Huet, Onze grootste schrijvers der 19e eeuw, Spanning tussen onafhankelijkheid en maatschappij'. In: *Het Parool*, 15-10-1949. O.d.t. 'Multatuli en Busken Huet, Nederlands grootste schrijvers der 19e eeuw'. Ook in: *Vooruit*, 27-10-1949.

2f en 3d: EDD en C. Busken Huet.

199. 'Het lied uit Saidjah en Adinda'. In: *Oost en West*, 3-5-1949.

4q: 'Ik weet niet waar ik sterven zal', gemoderniseerd – met politieke strekking – door 'een Indisch meisje'.

200. 'Multatuli als Hervormer'. In: 'Romantiek en verzet'. In: *De Vrijdenker*, 10-9-1949.

2g: Huwelijksmoraal.

201. 'Uit het leerboek voor de arbeidersbeweging, Een baanbreker: Multatuli'. In: *De Waarheid*, 4-6-1949.

3b: De arbeidersbeweging.

PRIMAIRE LITERATUUR

1·[1]. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *1*. Amsterdam: Van Oorschot 1950.

66. *Multatuli: *Jáva gazdag és éhezik*. Budapest: Szikra 1950.

104. *Multatuli: *Maks Havelaar*. Warszawa: Książka i Wiedza 1950.

124. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. 2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1950. Meulenhoff's Bibliotheek van Nederlandse schrijvers nr. 30.

125[a]. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. Amsterdam: Van Oorschot 1950.

MONOGRAFIEEN

202. G. Brom: *De herziening van Max Havelaar*. Amsterdam: Noord-Hollandsche uitg. mij. 1950. Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Afd. Letterkunde, Nieuwe Reeks dl. 13, nr. 6.

Zie voor een latere herdr. P461.

4b: *Max Havelaar*.
4j: Varianten in de 4[e] dr. van *Max Havelaar* (1875).

203. H.H.J. de Leeuwe: *Multatuli, Het drama en het toneel*. z.p.: Allert de Lange etc. 1950. 332 pp.

Handelsed. van de Diss. UvA. (Amsterdam: Jasonpers etc. [1949]. 332 pp.) = P171.

1a: Diplomatische weergave van de blijspelfragmenten *Aleid*. Zie P147.
3b: Het Nederlandse toneel.
4b: EDD's toneelwerk.
4f: Het dramatische werk bestemd voor het toneel is onvolmaakt, het niet voor opvoering bestemde werk toont EDD's kracht: de beknopte vorm.

A. Mussche in: 'Het essayistisch en literairhistorisch proza'. In: 'Kronieken'. In: *NVT* 6 (1951-1952), p. 406-407.
D. de Vries: 'Multatuli, Drama en toneel'. In: *Oriëntatie* (1950) 37 (okt.), p. 36-43.
In: *De Vrijdenker*, 4-2-1950.
J. W. Hofstra in: *Elseviers Weekblad*, 3-6-1950.
In: *Algemeen Handelsblad*, 2-11-1950.
S. C.[armiggelt] in: *Het Parool*, 23-12-1950.

204. *Over Multatuli*. Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950. 80 pp.

3e9.

Zie P206, P210-214, P216, P218, P221-223, P226, P227, P231, en P232.

M.N. in: [onv. knipsel], 24-11-1950. Bron: UvA.
R. Nieuwenhuys in: *Nieuwsgier*, 28-2-1951.

205. E. du Perron: *Multatuli's naleven*. Bandung: Nix 1950. 144 pp.

Deze 1[e] dr. is uit de handel genomen. Zie voor de 2[e] dr. en de daarin verzamelde artikelen P276 en P288-299. Zie voor een latere herdr. P388 en de daarin verzamelde artikelen P397-399, P401, P403-405, P407, P409 en P413-415.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

206. M. ter Braak: 'Max Havelaar'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. [5]-12.

Eerder in: *Het Vaderland,* 4-5-1935. Niet in De Mare.
Zie voor een latere herdruk P244.

4b: *Max Havelaar.*
4d (en 2f): Max Havelaar is een volledige persoonlijkheid en geen schematische abstractie.

Zie P204.

207. M. ter Braak: 'Om de Nieuwe Gids'. In: 'Kronieken'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk [dl. 6].* Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. [7]-13.

Eerder in: *Het Vaderland,* 15-12-1935. Niet in De Mare.

3d: Tegenover de specialisten Van Deyssel (aestheticisme) en Van der Goes (politiek) is Multatuli de geniale dilettant die zich bezighield met het probleem van de menselijke waardigheid.
6: G. Stuiveling: *De Nieuwe gids als geestelijk brandpunt.* Amsterdam 1935. Niet in De Mare. Zie voor 2e dr. (Amsterdam: De Arbeiderspers 1959) P497.

208. M. ter Braak: 'Specialiteiten'. In: 'Kronieken'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk [dl. 6].* Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 403-408.

Zeer licht gewijzigde herdr. van De Mare 1731.

4b: *Specialiteiten.*
4c en 2g: Het fundamentele probleem van specialiteiten is de waardevermindering van de mens door het specialisme.

209. G. Brom: 'Multatuli's gebed van den onwetende'. In: *Pro regno, Pro sanctuario, Een bundel studies en bijdragen van vrienden en vereerders bij de zestigste verjaardag van G. van der Leeuw.* Uitgeg. door een commissie van leerlingen en oud-leerlingen onder red. van W.J. Kooiman en J.M. van Veen. Nijkerk: Callenbach 1950, p. 61-70.

Voorstudie van P461.

2g3.
4b: *Het gebed van den onwetende.*
4c.
4h: Voorbeelden waren wellicht Heine, Lamartine en Goethe.

210. C. Busken Huet: 'De virtuoos van het sarkasme'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 13-15.

Gedeeltelijke herdr. van De Mare 607 (§1), De Mare 608 (§1), De Mare 700 (§1) en van C. Busken Huet: 'Multatuli [§1]'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede deel.* Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. ofjrtl. varieert], [pp. variëren]. Niet in De Mare. Zie voor een latere herdr. P483 en P1004 en voor herdrn. als passage P392, P788, P1005 en P1058.

4b: *Max Havelaar.*

4h: Vergelijking met *Camera obscura*.

Zie P204.

211. S. Carmiggelt: 'De lach van Multatuli'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 16-18.

4a.
4e.

Zie P204.

212. A. van Duinkerken: 'Multatuli volledig'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 19-21.

2a.
2f.

Zie P204.

213. W. Elsschot in: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 4.

3b: Invloed op de Nederlandse letterkunde.
3e5.

Zie P204.

214. H.A. Ett: 'De actualiteit van Multatuli'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 22-25.

Bekorte herdr. van De Mare 1979.

3b.

Zie P204.

215. H.A. Ett: 'Carel Pieter Brest van Kempen (Oostindisch Hoofdambtenaar), Een documentaire bijdrage'. In: *De Vlaamse Gids* 34 (1950), p. 197-209.

2d: Levensbeschrijving (1851-1865) van EDD's directe superieur in Lebak C.P. Brest van Kempen (1815-1865).

Zie voor gedocumenteerder artikel P249.

G.S. zie G. Stuiveling (P230).

216. W.F. Hermans: 'Pionier in het vacuum'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 26-32.

2a.
2f.

Zie P204.

217. G.W. Huygens: 'Multatuli en Gerretson'. In: *Het Boek van Nu* 4 (1950-1951), p. 198.

7: Reactie van Huygens op een briefje van F.C. Gerretson in *Het Boek van Nu* 4 (1950-1951), p. 163-164. Zie P225.

218. J. de Kadt: 'De man van Lebak'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 33-41.

2g (Moraal) en 2g2.
3a, b.

Zie P204.

219. W.L.M.E. van Leeuwen: 'Multatuli's "Woutertje Pieterse", Een onvergetelijk verhaal!'. In: Multatuli: *Woutertje Pieterse.* Opnieuw bew. en ingel. door W.L.M.E. van Leeuwen. 2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1950. Meulenhoff's Bibliotheek van Nederlandse Schrijvers nr. 30, p. 1-4.

4b: *Woutertje Pieterse.*
4c.
4d.
4f: Eenheid van inhoud en vorm.

Zie P124.

220. **Maks Havelaar.* Warszawa: Czytelnik 1950. Dobra Książka, Informator dla czytelników [= Informatie voor de lezers] nr 19. 14 pp.

Bron: *Polska Bibliografia Literacka.*

221. P.H. van Moerkerken: 'Multatuli's monument'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 42-46.

2a.
2f.

Zie P204.

222. A. Morriën: 'De Minnebrieven'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 47-53.

Verkorte herdr. van De Mare 1992.

4b: *Minnebrieven.*
4d: Tine en Sietske (Fancy), de verhouding waarheid – verbeelding.

Zie P204.

223. E. du Perron: 'De betekenis van Multatuli, Naar aanleiding van een Multatulibloemlezing'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. [54]-57.

Verkorte herdr. van De Mare 1814 en De Mare 1850, p. 22-28 (= 'Verdere herdenking'). Zie voor latere, onverkorte herdrn. P297 en P413.

3e4: Multatuli-herdenking in 1937.
6: De Mare 42.

Zie P204.

224. P.H. Ritter Jr.: 'Multatuli aan de aanvang van mijn leven'. In: *Het Boek van Nu* 4 (1950-1951), p. 161-162.

2d: P.H. Ritter (1851-1913).

Zie P204.

225. 'Rondom Multatuli'. In: *Het Boek van Nu* 4 (1950-1951), p. 163-164.

3b: Uitspraken over EDD van L. van Deyssel, G. Brom, T. Naeff, K.H. Miskotte, A. Romein-Verschoor, M. Vermeulen, F.C. Gerretson, G. Walschap, W. Banning, A. van Duinkerken en S. Vestdijk.

226. G. Schmook: 'Multatuli een weldaad voor Vlaanderen'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 58-65.

3a, b: De Vlaamse "emancipatie" op politiek en cultureel terrein na 1865.

Zie P204.

227. G. Stuiveling: 'De complete Multatuli'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 66-70.

2f en 2g (Schrijverschap): EDD wilde zich compleet tonen in zijn werken en niet slechts één aspect van zijn persoonlijkheid.

Zie P204.

228. G. Stuiveling: 'Douwes Dekkers eerste drama'. In: G. Stuiveling: *Steekproeven.* Amsterdam: Querido 1950, p. 7-24.

2c2: 1842-1844, als controleur 2e klasse op Sumatra (Natal).

N. Verhoeven in: *Delftsche Courant*, 28-10-1950. Ook vermeld bij P125, P170 P172, P173 en P229.

229. G. Stuiveling: 'Herinneringen aan Du Perron'. In: G. Stuiveling: *Steekproeven.* Amsterdam: Querido 1950, p. 193-207.

3b: Du Perron: Stuivelings contact met Du Perron, Du Perrons Lebak-onderzoek (*De bewijzen uit het pak van Sjaalman* = De Mare 1891) en het plan voor het "Verzameld werk" van Multatuli.

N. Verhoeven in: *Delftsche Courant*, 28-10-1950. Ook vermeld bij P125, P170, P172, P173, en P228.

230. G. S.[tuiveling]: 'Julius Pée'. In: *Het Boek van Nu* 4 (1950-1951), p. 142.

3b: De EDD-bewonderaar Julius Pée. Herdenkingsartikel.

231. S. Vestdijk: 'Multatuli als unieke figuur'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. 71-75.

Zie voor latere, licht gewijzigde herdr. P425 en P1143.

2f: Eénheid tussen persoonlijkheid en werk.

Zie P204.

232. C. Vosmaer: 'Multatuli'. In: *Over Multatuli.* Met bijdragen van M. ter Braak, C. Busken Huet, S. Carmiggelt e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1950, p. [76]-80.

Passage uit C. Vosmaer: 'Een en ander'. In: *Het Vaderland*, 23-7-1874 (De opgave in De Mare 692 is incorrect). Zie ook De Mare 693 en 854.

Zie P204.

233. D. de Vries: 'Multatuli op Goenoeng Sari'. In: *Oriëntatie* (1950) 32 (mei), p. 39-45.

4b: *Causerieën* in *De Locomotief* (1869-1870).

Zie P140.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

234. B. Damme: 'Multatuli (1860-1950)'. In: *De Vrije Socialist*, 11-2-1950.

3b (Nederlandse politiek) en 4p: Nederland is Indië kwijt, omdat men niet naar EDD heeft geluisterd.

235. H.A. Ett: 'Beknopte geschiedenis van de vereniging "Het Multatuli Museum", thans "Multatuli-Genootschap", 1910-1950'. In: *De Vrijdenker*, 9-12-1950.

3e3, 4, 7 etc.

236. H.A. Ett: 'Multatuli: Siapakah itu?' In: *Mimbar Indonesia*, 24-6-1950.

2a.
2f: EDD als beschermer van de zwakken.

Zie voor (vraaggesprekken met) H.A. Ett ook P250.

237. R. d'Exsteyl: 'Beknopte Multatuliana, Enkele nota's over het leven van "De Man van Lebak" '. In: 'Het geestesle[ven]'. In: *Vooruit*, 14-4-1950.

2a. Kort overzicht van EDD's leven.

238. H.A. Gomperts: 'Douwes Dekkers eerzucht was "een goed mens" te zijn, Verguisd en aanbeden'. In: *Het Parool*, 23-12-1950.

2f.
2g.

239. 'Multatuli-prijsvraag van Het Parool, "Zijn cultus is ons aller heilige plicht" '. In: *Het Parool*, 23-12-1950.

3e11: Prijsvraag van *Het Parool* inhoudend: a) het schrijven van een pastiche van *Ideeën* over Nieuw Guinea, De Amsterdamse tram, de televisie; b) het localiseren van drie Multatuli-citaten.

Zie ook P275.

240. G. Stuiveling: 'Multatuli als ambtenaar in Indonesië'. In: *Schakels*, 1-12-1950.

2f: EDD heeft als ambtenaar in Indië kwaliteiten gehad. Een brief aan de resident van Air Bangis (Natal, Sumatra, 21-3-1843), de proclamatie van de resident door EDD opgesteld (Menado, Celebes, 1-4-1851) en de aanklacht van EDD bij de resident van Bantam (Lebak, W.-Java, 24-2-1856) bewijzen dit.
3e8b: Tekst van een radiovoordracht door G. Stuiveling in de reeks "Schrijvers over Indonesië".

241. G. Stuiveling: 'Multatuli als schrijver over Indonesië'. In: *Schakels*, 1-12-1950.

2c1, 2: Periode tot en met Lebak.
3e8b: Tekst van een radiovoordracht door G. Stuiveling in de reeks "Schrijvers over Indonesië".

4b: *Max Havelaar.*
4p: De invloed van *Max Havelaar* op de Nederlandse koloniale politiek.

PRIMAIRE LITERATUUR

1·2. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *2*. Amsterdam: Van Oorschot 1951.

1·3. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *3*. Amsterdam: Van Oorschot 1951.

21. Mul'tatuli: *Saidža i Adinda, Rasskazy i skazki*. Moskva-Leningrad: Gos. izd-vo Detskoj Literatury 1951.

23. Multatuli: *Saidja*. Djakarta: Balai Pustaka 1951.

48b. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Herdr. Amsterdam etc.: Elsevier 1951.

50c. *Multatuli: *Max Havelaar*. 3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1951.

57b. Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeversteigerungen der Niederländischen Handelsgesellschaft*. 2e dr. Berlin: Aufbau 1951.

88. *Multatuli: *Saïdjah und Adinda*. Berlin: Kinderbuchverlag 1951.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

242. M. ter Braak: 'Douwes Dekker en Multatuli'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk* [*dl. 4*]. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. [177]-202.

Herdr. van De Mare 1726. Zie voor een samenvatting P833.

2f: EDD blijft tot het eind van zijn leven gebonden aan Multatuli, die lijdt aan zijn Lebak-complex.
2g: EDD stelde het probleem van de menselijke waardigheid.

243. M. ter Braak: 'Huet en Multatuli'. In: 'Verspreide artikelen'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk* [*dl. 4*]. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. [362]-366.

Herdr. van De Mare 1716.

2f en 3d: het verschil tussen EDD en Busken Huet is het verschil tussen genie (d.i. o.a. de persoonlijkheid en het talent) en talent.

244. M. ter Braak: 'Max Havelaar'. In: 'Verspreide artikelen'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk* [*dl. 4*]. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. 331-336.

Eerder in: *Het Vaderland*, 4-5-1935. Niet in De Mare. Zie ook P206.

4b: *Max Havelaar*.
4d (en 2f): Max Havelaar is een volledige persoonlijkheid en geen schematische abstractie.

245. M. ter Braak: 'Multatuli, Droogstoppel, Havelaar'. In: 'In gesprek met de vorigen'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk* [*dl. 4*]. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. 49-61.

Herdr. van De Mare 1732, gebundeld in M. ter Braak: *In gesprek met de vorigen*. Rotterdam: Nijgh en Van Ditmar 1938, p. 69-90; 2e dr. idem 1946, p. 43-54. Beide drn. niet in De Mare. Zie voor een latere herdr. P662.

2f: Saks' rancune verkleint het Lebak-drama tot proporties die het onmogelijk maken de persoonlijkheid Multatuli te begrijpen; Du Perron doet het genie in Multatuli recht.
6: De Mare 1816 en De Mare 1823.

246. M. ter Braak: 'Du Perron als maniak'. In: 'Kronieken'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk [dl. 7]*. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. 177-182.

Eerder in: *Het Vaderland*, 19-2-1939. Niet in De Mare. Herdr. van De Mare 1957. Zie voor een latere herdr. P689.

3b: Du Perron heeft bewezen dat er in Nederland en Indië nog altijd grote vooroordelen tegen Multatuli bestaan.
6: De Mare 1850.

247. M. ter Braak: 'Schrijver en mens'. In: 'Kronieken'. In: M. ter Braak: *Verzameld werk [dl. 7]*. Onder red. van M. van Crevel, H.A. Gomperts, G.H. 's-Gravesande. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. [534]-539.

Eerder in: *Het Vaderland*, 7-4-1940. Niet in De Mare.

2f en 3d: De kleinmenselijkheid van grote schrijvers als Goethe en Multatuli doet niets af aan het formaat van hun persoonlijkheid.
6: O.a. De Mare 1892.

248. M. Čečanovskij: 'Pisatel' Mul'tatuli' [= 'De schrijver Multatuli']. In: Mul'tatuli: *Saidža i Adinda, Rasskazy i skazki*. Perevod [= vertaling] s gollandskogo, sostavlenie, vstupitel'naja stat'ja i primečanija [= samenstelling, inleiding en noten] M. Čečanovskogo, risunki [= illustraties] S. Prusova. Moskva-Leningrad: Gos. izd-vo Detskoj Literatury 1951. Skol'naja biblioteka, dlja semiletnej školy, p. 5-16.

2c: Vanaf 1839. Over EDD's strijd voor de rechtvaardige vrijheidsstrijd van het volk van de Indonesische eilanden.
4b: *Max Havelaar*.
4c: In *Max Havelaar* heeft EDD de eerste kiemen van de elementaire woede van de Indonesiërs tegen het juk van de Europese kolonisators vereeuwigd.
5b2: De situatie in Indonesië anno 1949 is te vergelijken met de strijd in Vietnam, de Philippijnen, Burma, Maleisië e.a. tegen koloniale slavernij en het Amerikaans imperialisme.

Zie P21.

249. H.A. Ett: 'Carel Pieter Brest van Kempen'. In: *Oriëntatie* (1951) 42 (juli/aug./sept.), p. 211-239.

Meer gedocumenteerd artikel dan P215.

2d: Levensbeschrijving (1851-1865) van EDD's directe superieur in Lebak C.P. Brest van Kempen (1815-1865).

250. H.A. Ett: 'De zaak van de weduwe Pruimers', [Passage in:] 'Jut en zijn vrouw' en [Passage in:] 'De moord in Dekkersduin'. In: H.A. Ett: *Holland in rep en roer, De zaak van de weduwe Pruimers, Jut en zijn vrouw, De moord in Dekkersduin, Drie geruchtmakende processen uit de negentiende eeuw*. Amsterdam: Meulenhoff z.j., p. 1-35, 84-90 en 107-111.

2g: EDD's reacties op drie processen:
De zaak van de weduwe Pruimers (*Idee 448*).
Jut en zijn vrouw (*Specialiteiten. 2^e* dr. e.v. En brieven 1875-1877).
De moord in Dekkersduin (brieven okt. 1880).
4b: *Idee 448*.
Specialiteiten.

J.[M.] R.[omein]: [Boekbeoordeling]. In: *De Gids* 114 (1951) dl. 2 (juli-dec.), p. 361-362.
G. Stuiveling: 'Terzijde van Multatuli'. In: *Het Boek van Nu* 5 (1951-1952), p. 103.
B. Voeten: '"Holland in rep en roer"'. In: *Buku Baru* 2 (1952-1953) 2 (mei-juni) 1952, p. 12
In: *Nieuw Utrechts Dagblad*, 11-4-1950: 2g: EDD's reactie op de zaak van de weduwe Pruimers; 3e8a: H.A. Ett spreekt voor "De Dageraad"; 4b: *Idee 448*.
In: *Het Parool*, 15-7-1950. Vraaggesprek met Ett.
In: *Nieuwe Haagsche Courant, Het Vaderland* en *Het Parool*, 5-8-1950. Vraaggesprek met Ett.
In: *Het Vrije Volk*, 4-5-1951.

Over Etts archiefonderzoekingen m.b.t. EDD, en de zaak van Jut:
D.P. Oosterbaan in: *Delftsche Courant*, 24-11-1951.
C.J. K.[elk] in: *De Groene Amsterdammer*, 1-12-1951.
C. Bittremieux in: *De Nieuwe Gids*, 9-1-1952. Ook vermeld bij PI·[2] en PI·[3].
G.W. Smit in: *De Volkskrant*, 29-12-1951. N.a.v. de rechtzaak.
P. Spigt in: *De Vrijdenker*, 2-2-1952. Ook hieronder vermeld.
C. Eggink in: *Leidsch Dagblad*, 31-5-1952.
J. Greshoff in: *Het Vaderland*, 2-7-1953.
E. Werkman in: *Het Parool*, 24-9-1955.
L. Kleyn in: *Trouw, Dordts Dagblad, Nieuwe Haagse Courant, Nieuwe Leidse Courant* en *De Rotterdammer*, 13-12-1972.

Over de rechtzaak n.a.v. 'De zaak van de weduwe Pruimers':
In: *Het Vrije Volk*, 3-1-1952 en 10-1-1952.
In: *De Telegraaf*, 4-1-1952 en 11-1-1952.
In: *De Maasbode*, 4-1-1952. Twee artikelen.
In: *De Volkskrant*, 4-1-1952.
In: *Het Binnenhof*, 4-1-1952 en 11-1-1952.
In: *De Nieuwe Dag*, 4-1-1952.
In: *Tilburgse Courant*, 4-1-1952.
In: *Amersfoortsche Courant*, 4-1-1952.
In: *Twentsch Dagblad, Tubantia*, 4-1-1952.
In: *Gooi- en Ommelander*, 4-1-1952.
In: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 4-1-1952.
In: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 4-1-1952.
In: *Delftsche Courant*, 4-1-1952.
In: *De Sirene* (Oss) en *Oost-Brabant*, 4-1-1952.
In: *Dagblad van Coevorden*, 4-1-1952.
In: *Algemeen Dagblad*, 4-1-1952.
In: *Het Vaderland*, 11-1-1952.
P. Spigt in: *De Vrijdenker*, 2-2-1952. Ook hierboven vermeld.
In: *Vrij Nederland*, 9-2-1952. Met foto van huize Pruimers te Zwolle.

251. P.C.A. Geyl: 'Reacties op Ter Braak en Du Perron, 5-7'. In: *De Gids* 114 (1951) dl. 1 (jan.- juni), p. 123-138.

Zie voor latere herdrn. P282 en P669.

3b: Ter Braaks en Du Perrons visie op EDD.

252. *D.S. Hubojo: 'Aanklacht tegen hebzucht'. In: *Indonesia* (1951) (mei).

Bron: P283. Titel en naam ts. onzeker.

3b.

253. 'De onsterfelijke Multatuli'. In: *De Vrijdenker* (Antwerpen) (1951) (jan.).

Bron: Multatuli-museum.

4l: Kort overzicht van uitgaven van en over Multatuli, 1945-1950.

254. S.A. Salmun: 'Ngawawuhkeun' [= Inleiding]. In: Multatuli: *Saidja.* Disundakeun ku [= in het Soendanees vertaald door] R.T.A. Sunarja, [ingel. door S.A. Salmun, commentaar door R.T.A. Sunarja]. Djakarta: Balai Pustaka 1951, p. [5]-6.

4b: *Max Havelaar*, 'Saïdjah en Adinda'.
4d: de namen Saïdjah en Adinda zijn niet Soedanees.

Zie P23.

255. G. Schmook: 'Over Multatuli, Brussel en Prosper van Langendonck'. In: 'Kronieken'. In: *NVT* 5 (1950-1951), p. 544-556.

Zie voor een latere licht gewijzigde herdr. P741.

3b: De Brusselse kunstkring "De Distel" (vanaf ± 1881), waarvan Van Langendonck lid was.

256. W. Spohr: 'Wie ich Multatuli entdeckte'. In: W. Spohr: *Fröhliche Erinnerungen eines "Friedrichshagners", Aus der Werdezeit des deutschen literarischen Realismus.* [Berlin]: Das Neue Berlin [1951], p. 91-99.

2a.
2h: Herinneringen van W. Spohr o.a. aan het vertalen van EDD's werken in het Duits.

257. *G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar'. 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1951, p. [v]-XXIII, [241]-301.

Herdr. van P191 en P191°. Zie voor latere herdrn. P359, voor een gewijzigde herdr. P649, en voor sterk verkorte herdrn. P556, P679, P742, P814, P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar*: ontstaansgeschiedenis, gereconstrueerd uit brieven.
4e.
4j: Vergelijking tussen de eerste kladversies van passages uit *Max Havelaar,* in brieven overgeleverd en het definitieve ms.
De tekstwijzigingen van Van Lennep in het definitieve ms.
EDD's wijzigingen voor de 4e dr. (1875).

Zie P50c.

258. R.T.A. Sunarja: 'Komentar'. In: Multatuli: *Saidja.* Disundakeun ku [= in het Soendanees vertaald door] R.T.A. Sunarja, [ingel. door S.A. Salmun, commentaar door R.T.A. Sunarja]. Djakarta: Balai Pustaka 1951, p. 54-64.

3b: Indonesische nationalisten.
5b1.

Zie P23.

259. R. Verdeyen: 'Dr. Julius Pée en Multatuli'. In: 'Langue-litterature-enseignement, Taal-letterkunde-onderwijs'. In: *Revue des Langues Vivantes, Tijdschrift voor Levende Talen* 17 (1951), p. 361-365.

3b: J. Pée, De Geyter en Wattez.

260. P. Wiegler: 'Das Leben Multatulis'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeversteigerungen der Niederländischen Handelsgesellschaft.* Aus dem Holländischen übertragen von E. Stück, Nachwort von P. Wiegler. Berlin: Aufbau 1951. Romane der Weltliteratur, p. 325-[331].

Herdr. van P166.

2a.

Zie P57[b].

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

261. G.C. Berkhouwer: 'Appel op een criticus'. In: *Trouw*, 22-9-1951.

2g3.

Zie ook P262.

262. G.C. Berkhouwer: 'De virtuoos van het sarcasme'. In: *Trouw*, 8-9-1951.

2f: EDD's sarcasme.
2g3.

Zie ook P261.

263. C.: 'Multatuli, Kunstenaar en pionier'. In: *De Vrijdenker.* 17-11-1951.

2f.

264. [Commentaar]. In: '1861, Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb ..., Of een oproep van Multatuli voor de Javanen, door overstroming geteisterd'. In: *Volksgazet,* 12-12-1951.

4b: *Wys my de plaats.* Fragmenten uit deze brochure met enig commentaar. Zie P111.

265. B. Damme: 'Multatuli, 19 februari 1887 – 1951'. In: *De Vrije Socialist,* 17-2-1951.

2g: Godsdienst, moraal, onderdrukking van de inlander, de vrouw en de arbeider.
4b: *Minnebrieven, Ideeën, Millioenenstudiën, Specialiteiten.*
4c: Godsdienst, moraal,onderdrukking van de inlander, de vrouw en de arbeider.

266. H.A. Ett: 'Op zoek naar Multatuliana'. In: *De Vrijdenker,* 17-11-1951.

1d en 2d: Verslag van een speurtocht naar brieven van EDD aan A.L. Langeveldt van Hemert ("Verbrugge"), controleur te Lebak.

267. 'Een groot litterator als schaakspeler'. In: *Staten Nieuws,* 20-7-1951.

2d: EDD's correspondentie-schaakpartij met A. van der Linde in 1875.

J. Kortenhorst zie P688.

268. 'Max Havelaar, Recht van spreken?' In: *Opbouw,* 23-1-1951.

3b: De Nederlandse politiek ± 1950: een beroep op *Max Havelaar* in de kwestie Indonesië is niet terecht.

269. 'Multatuli in vele gestalten, Overwegingen bij de uitgave van zijn verzamelde werken, Complete menselijkheid'. In: *Nieuwsgier*, 10-1-1951.

3b: Generatie van '20, Du Perron, Ter Braak.

270. Poging tot het behoud van EDD's sterfhuis door het Multatuli-Genootschap.

3e2.

In: *De Waarheid*, 13-11-1951.
In: *De Telegraaf*, 17-11-1951.
In: [onv. knipsel], 20-12-1951. Bron: UvA.
In: *Haagsche Courant*, 21-12-1951.
In: *Het Vaderland*, 21-12-1951.
In: *Algemeen Dagblad*, 22-12-1951.
In: *Schager Courant*, 22-12-1951.
In: *Dagblad van Coevorden*, 27-12-1951.
In: *De Volkskrant*, 28-12-1951.
In: *Vooruit*, 28-12-1951. Sterfhuis dreigt soldatenkwartier te worden.
In: *Leidsch Dagblad*, 7-1-1952; *Nieuwsblad van het Noorden* en *Gooi- en Ommelander*, 8-1-1952; *Haagsche Courant*, 10-1-1952; *Utrechtsch Nieuwsblad* en *Arnhemsche Courant*, 12-1-1952.
In: *De Gentenaar*, 20-1-1952. G. Stuiveling en H.H.J. de Leeuwe naar sterfhuis om het een waardige bestemming te geven.

Zie ook P302, P314 en P334.

271. 'Prof. dr. F.C. Gerretson en Multatuli'. In: *Het Vaderland*, 26-5-1951.

3b: Een uitspraak van F.C. Gerretson over EDD. Zie P217 en P225.

272. J. Rees: 'Trouw gispt Multatuli'. In: *De Vrijdenker*, 17-11-1951.

Reactie op P261 en P262.

2f.
2g3.

273. [P.] Sp[igt]: 'De juiste tekst'. In: *De Vrijdenker*, 17-11-1951.

4b: *Idee 91*.
6: Boekbeoordeling van De Mare 1487: correctie op A.H. de Hartog, die Multatuli's *Idee 91* verkeerd citeerde. Kort bericht.

274. P. Spigt: 'Om de datum van een brief'. In: *De Vrijdenker*, 17-11-1951.

1d en 2d: Datering van een brief van EDD aan J. Ensing van 9-4-1881.

Zie P43.

275. 'Uitslag Multatuli-prijsvraag van Het Parool, Wij ontvingen vele "ideeën" waarvan Amsterdamse tram 40%, Nieuw Guinea 43%, Televisie 14%, J.J. Oversteegen wint de eerste prijs, "Ik weet nu hoe ik sterven zal. Ik zal sterven in de gemeente tram"'. In: *Het Parool*, 3-2-1951.

3e11: Uitslag van de Multatuli-prijsvraag. Zie P239.

PRIMAIRE LITERATUUR

1·4. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *4*. Amsterdam: Van Oorschot 1952.

1·5. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *5*. Amsterdam: Van Oorschot 1952.

1·6. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *6*. Amsterdam: Van Oorschot 1952.

51. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. 3e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1952.

59. *Multatuli: *Max Havelaar*. Berlin: Verlag der Nation 1952.

125b. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. 2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1952.

MONOGRAFIEEN

276. E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952]. 144 pp.

Datering volgens E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *7*. Amsterdam: Van Oorschot 1959, p. 555.
Deze 2e dr. heeft t.o.v. de 1e dr. (= P205):
Een 'voorwoord' van E. du P[erron]-de R[oos],
Een inhoudsopgave,
Een opdracht aan G.M.G. Douwes Dekker.
De noot op p.42 was bij de 1e dr. achter de titelpagina geplaatst.
De noot op p. 56 was bij de 1e dr. in de tekst geplaatst.

Zie voor de karakterisering de afzonderlijke artikelen (P288-299). Zie voor een latere herdr. P388.

P. Grashoff in: 'Periscoop'. In: *Critisch Bulletin* 19 (1952), p. 573-574.

277. G. Stuiveling: *Multatuli en de welsprekendheid, Rede gehouden bij de aanvaarding van het ambt van buitengewoon hoogleraar in de Taalbeheersing, aan de Universiteit van Amsterdam, op 19 mei 1952*. Groningen etc.: Wolters [1952]. 20 pp.

Zie voor een latere herdr. P774.

3e8b.
4c: De redevoeringen in EDD's werk.

G.G. Kloeke in: *Museum* 58 (1953), p. 20-22.
In: *Het Vaderland*, 20-5-1952. 3e8a: Verslag van een lezing.
In: *Het Vaderland*, 14-6-1952.
C. Bittremieux in: *De Nieuwe Gids*, 25-6-1952. Ook vermeld bij P1·4.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

278. G. Brom: 'Multatuli en de kunst'. In: *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor taal- en letterkunde*. z.p. 1952, p. [777]-785.

Voorstudie voor P461.

2g: Literatuur en schrijverschap.

279. G. Brom: [Passage]. In: G. Brom: *Bijbel en romantiek*. Nijmegen etc.: Dekker en Van de Vegt 1952, p. 22-28.

Zie voor een latere licht gewijzigde herdr. P444. Voorstudie voor P461.

2f.
2g3: EDD's verhouding tot de Jezus-figuur.
3e8b: Afscheidscollege van prof. dr. G. Brom als hoogleraar in de Nederlandse en algemene letterkunde aan R.K. Universiteit te Nijmegen, 23-5-1952.

280. H.A. Ett: 'Handschriften en dokumenten II'. In: *Het Boek van Nu* 5 (1951-1952), p. 125-127.

3a: N.a.v. een lezing van EDD in Meppel en de polemiek daarover in de *Meppeler Courant* van april 1878.

281. P.C.A. Geyl: 'Multatuli en Van Lennep'. In: P.C.A. Geyl: *Reacties, Groen van Prinsterer, Fruin, Multatuli, Busken Huet, Ter Braak, Du Perron, Romein.* Utrecht: Oosthoek 1952, p. 115-130.

Herdr. van De Mare 1455. Zie voor een latere herdr. P668.

2d: J. van Lenneps "hulp" bij de eerste uitg. van *Max Havelaar.*
2e3.

282. P.C.A. Geyl: 'Reacties op Ter Braak en Du Perron, 5-7'. In: P.C.A. Geyl: *Reacties, Groen van Prinsterer, Fruin, Multatuli, Busken Huet, Ter Braak, Du Perron, Romein.* Utrecht: Oosthoek 1952, p. 224-240.

Herdr. van P251. Zie voor een latere herdr. P669.

3b: Ter Braaks en Du Perrons visie op EDD.

283. D.S. Hubojo: 'Aanklacht tegen hebzucht'. In: *Cultureel Nieuws, Indonesië* [2] (1951-1952), p. 167-169.

*Herdr. van P252.

3b.

284/285. *R. Its: 'Posleslovie' [= 'Nawoord']. In: E. Vygodskaja: *Plamja gneva* [= *De vlam van woede*]. Risunki [= illustraties] N. Kočergina. Izd. 2-e. Moskva etc.: Detgiz 1952.

Izd. 3-e. Lit.-gaz.-žurn. i knïž. izd-vo 1952.

4b: *Max Havelaar.*
4: Men kan een parallel trekken tussen de strijd van EDD in *Max Havelaar* tegen het 19e eeuwse Nederlandse koloniaal-kapitalisme en de Indonesische vrijheidsstrijd in 1949 tegen het Amerikaans imperialisme in de gedaante van de Nederlandse regering.
5b2: De Indonesische vrijheidsstrijders blijven strijden voor de onafhankelijkheid, gesterkt door het voorbeeld van de Sovjet-Unie.

Zie P186, P193, P304 en P305.

286. H.H.J. de Leeuwe: 'Filologische opmerkingen over Multatuli's blijspelfragmenten'. In: *TNTL* 70 (1952), p. 34-39.

4b: *Aleid.*
4j.

287. H.H.J. de Leeuwe: 'Multatuli's blijspelfragmenten op het toneel'. In: *NTg* 45 (1952), p. 320-324.

4b: *Aleid*

4n2: Geschiedenis van de opvoering.
4p: EDD's toneelwerk is van invloed op een natuurgetrouwe speelstijl.

288. E. du Perron: 'Al of niet van potaard'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 106-121.

Herdr. van De Mare 1850, p. 133-143 (= 'Al of niet van potaard'). Zie voor een latere herdr. P397.

3a: EDD en de "Hollandse burgerlijkheid": J. van Lennep, C. Busken Huet, E.J. Potgieter, R. Fruin.

Zie P276.

289. E. du Perron: 'Dialoog over tropenkolder'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 49-60.

Herdr. van De Mare 1850, p. 93-101 (= 'Dialoog over tropenkolder'). Zie voor een latere, licht gewijzigde herdr. P398.

2f: Tijd, milieu en Indische loopbaan verklaren voor een deel EDD's karakter en excentriciteit, maar niet zijn genie.

Zie P276.

290. E. du Perron: 'Dr. Pée pro Multatuli'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 6-13.

Herdr. van De Mare 1815, p. 155-159 en De Mare 1850, p. 12-18 (= 'Dr. Pée pro Multatuli', iets bekort). Zie voor een latere herdr. P399.

6: De Mare 1807.

Zie P276.

291. E. du Perron: 'Een Indiese Opinie'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 1-5.

Licht gewijzigde, want iets verlengde herdr. van De Mare 1815, p. 150-152 en De Mare 1850, p. 9-11 (= 'Indiese overlevering', iets verlengd). Zie voor een latere herdr. P401.

3b: Nederlands-Indië anno 1937. Anekdotisch.

Zie P276.

292. E. du Perron: 'Modern-koloniale bijdrage'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 43-48.

Herdr. van De Mare 1850, p. 89-93 (='Modern koloniale bijdrage'). Zie voor een latere herdr. P 403.

6: Nederlander-Middenstander: [Passage]. In: '"Ethiek"'. In: 'Empirebuilding'. In: Nederlander-Middenstander: *Empirebuilding*. Soerabaja: De Toekomst 1938, p. 139-151.

Zie P276.

293. E. du Perron: 'Multatuli en Busken Huet'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 122-136.

Herdr. van De Mare 1850, p. 144-154 (= 'Multatuli en Busken Huet'). Zie voor een latere herdr. P404.

2d: Busken Huets "missie" in Nederlands-Indië, 1865-1868.

Zie P276.

294. E. du Perron: 'Multatuli en de Hollander'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 35-42.

Herdr. van De Mare 1850, p. 84-89 (bekorting van 'Begrijpen en verdedigen'). Zie voor een latere,heel licht gewijzigde herdr. P405.

3a: Het gebrek aan eensgezindheid tussen EDD en de Hollander.

Zie P276.

295. E. du Perron: 'Multatuli en Van Lennep'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 68-105.

Herdr. van De Mare 1850, p. 106-133 (= 'Multatuli en Van Lennep', 'Vervolg'). Zie voor een latere herdr. P407.

2d: Van Lennep, 1859-1864.
2e3.

Zie P276.

296. E. du Perron: 'De nadruk bij Multatuli'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 23-34.

Herdr. van De Mare 1850, p. 28-30, 34-35, 59-60, 66-68 en 71 (= 'De nadruk bij Multatuli', 'Het malle ravijn' en 'De vergiftigde door vergiftigingsvrees') ~ *Multatuli's naleven*, p. 23-26, 26-28, 28-29, 30-34 en 34. Zie voor een latere herdr. P409.

2f: EDD's vergiftigingscomplex.
3a: EDD's verkeerde nadruk wordt veroorzaakt door Nederlands onbegrip.

Zie P276.

297. E. du Perron: 'Verdere herdenking'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 14-22.

Herdr. (sterk gewijzigd) van De Mare 1814 en (ongewijzigd) van De Mare 1850, p. 22-28 (= 'Verdere herdenking') en (bekort) van P223. Zie voor een latere herdr. P413.

3e4: EDD-herdenking in 1937.
6: De Mare 42.

Zie P276.

298. E. du Perron: 'Voorlopig slot'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 137-144.

Herdr. van De Mare 1850, p. 154-159 (= 'Voorlopig slot', heel licht gewijzigd). Zie voor een latere herdr. P414.

3b. Anekdotes.

Zie P276.

299. E. du Perron: 'Het wachten op de Havelaar'. In: E. du Perron: *Multatuli's naleven*. 2e dr. Bandung: Nix 1950 [1952], p. 61-67.

Herdr. van De Mare 1850, p. 101-106 (= 'Het wachten op de Havelaar'). Zie voor een latere herdr. P415.

2c3: April 1856 - september 1859.
2f: Verklaring voor de $3^1/_2$ jaar die liggen tussen Lebak en het schrijven van *Max Havelaar*.
4b: *Max Havelaar*.

Zie P276.

300. P. Sobry: 'Uit het elfde hoofdstuk van Max Havelaar, De Japanse steenhouwer'. In: *Studies aangeboden aan Prof. Dr. Gerard Brom*. Utrecht etc.: Dekker en Van de Vegt 1952, p. 163-173.

Met een weergave van 'De Japanse steenhouwer' (zie P80).

4b: *Max Havelaar*: 'De Japanse steenhouwer'.
4e, f: Tekststructurele en -stilistische analyse van het sprookje binnen het kader van het elfde hoofdstuk.

301. P. Spigt: 'Eduard Douwes Dekker (Multatuli)'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Verkort en bewerkt door G.A. Brands, ingel. door P. Spigt. 3e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1952. Meulenhoff's Bibliotheek van Nederlandse Schrijvers nr. 39, p. V-XXI.

2a: Leven vanaf Lebak.
2c: Het schrijven van *Max Havelaar*.
2e2.
2f.
3a, b.

Zie P51.

302. G. Stuiveling: 'Het sterfhuis van Multatuli'. In: *Het Boek van Nu* 5 (1951-1952), p. 123-124

3e2: Oproep tot behoud van EDD's sterfhuis.

Zie ook P270, P314 en P334.

303. C.G.N. de Vooys: 'Multatuli's invloed'. In: C.G.N. de Vooys: *Geschiedenis van de Nederlandse taal*. [5e herz. uitg.]. Antwerpen etc.: De Sikkel etc. 1952, p. 181-183.

1e dr. Groningen etc.: Wolters 1931. De Mare 1704 geeft 1933.
2e herz. en verm. dr. Groningen etc.: Wolters 1936. Niet in De Mare.
3e herz. en verm. dr. Groningen etc.: De Sikkel 1943. Niet in De Mare.
*4e herz. en verm. dr. Groningen: Wolters 1946. = De Mare 1972. Brinkman geeft: 1947.
1e-4e dr.: *Geschiedenis van de Nederlandse taal, In hoofdtrekken geschetst*. Reprint van de 5e dr. Groningen: Wolters-Noordhoff 1970. = P880.
*6e dr., 1e bijdruk. Groningen: Tjeenk Willink 1975. = P1088.
2g; 4i: EDD stelde de spreektaal boven de schrijftaal.

304/305. *E. Vygodskaja: *Plamja gneva* [= *De vlam van de woede*]. Risunki [= illustraties] N. Kočergina. Izd. 2-e. Moskva etc.: Detgiz 1952. 187 pp.

Izd. 3-e. Lit.-gaz.-žurn. i kniž. izd-vo 1952. 184 pp. Pererabotannoe izdanie knigi "Istorija Edvarda Dekkera" [Bewerking van "De geschiedenis van Eduard Dekker"]. Dlja srednego i staršego vozrasta [Biografie voor de middelbare school].

2c: Geromantiseerde levensbeschrijving vanaf EDD's aankomst in Padang tot en met de 2e dr. van *Max Havelaar*.

Zie P186, P193, P284 en P285. Zie voor een vertaling in het Duits P332. Zie voor een mogelijke 4e dr. P506.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

306. F. Conradi: 'De dochter van Multatuli, "Una gentildonna Olandese convertita alla Fede Cattolica."'. In: *Eindhovens Dagblad*, 24 of 27-12-1952.

2c7: Het leven van Everdina Bassani-Douwes Dekker, dochter van EDD.

307. L. van Deyssel: 'Lodewijk van Deyssel over Multatuli'. In: *De Vrijdenker*, 23-2-1952.

3b: Citaat van Van Deyssel.

308. H.A. Ett: 'Enige herinneringen aan de dood van Multatuli'. In: *De Vrijdenker*, 23-2-1952.

2h: Herinneringen aan de dagen na EDD's sterfdag en de dag van de crematie. Fragmenten uit het dagboek van mevrouw C.C. de Haas-Hanau.

309. Lezing van G. Stuiveling over Multatuli voor het Haagsch Letterkundig Genootschap "Oefening Kweekt Kunst" in Pulchri Studio, Den Haag.

3e8a.

In: *Het Vaderland*, 29-1-1952.
In: *Het Vrije Volk*, 29-1-1952.
In: *Haagsche Courant*, 29-1-1952

310. Lezing van G. Stuiveling voor het genootschap "Kunsten en wetenschappen" te Veendam, 12-12-1952.

3e8a.

In: *De Noord-Ooster*, 15-12-1952.
Pasquino [= J. Luger] in: *De Telegraaf*, 24-12-1952 en *De Courant Het Nieuws van de Dag*, 27-12-1952. 2e2.

311. Lezingenavond van het Multatuli-Genootschap in het Gymnasium Haganum te Den Haag op 15-12-1952. Sprekers: B. Schierbeek: 'Multatuli en de jongeren'; G. Stuiveling: 'Multatuli's *Causerieën* voor *De Locomotief*'.

3e8a.

In: *Haagsche Courant*, 16-12-1952.
In: *Haagsch Dagblad*, 16-12-1952.
In: *Het Vaderland*, 16-12-1952.
In: *Het Vrije Volk*, 17-12-1952.

312. 'Nieuw beeld van Multatuli'. In: *De Maasbode*, 11-8-1952.

2c7: Kinderen. Mevrouw Douwes Dekker-Post van Leggeloo (De schoondochter) verzoekt de redactie van *Vw* haar haars inziens verkeerde opvattingen te wijzigen.

313. H. Pétillon: 'Toch is 't zo!' In: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 31-10-1952.

4b: *Idee 782* [= 'Idee 783'. In: *Vw 4*].
4c: Het volksgeloof dat de wet zou verbieden een verdronken man op het droge te halen voordat de bevoegde macht ter plaatse is.

314. Poging tot aankoop door het Multatuli-Genootschap van EDD's sterfhuis d.m.v. inzamelingsactie.

3e2.

In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 15-2-1952.
In: *Het Vaderland*, 15-2-1952.
In: *Delftsche Courant, Nieuwsblad van het Noorden, Provinciale Zeeuwse Courant, Haarlems Dagblad*, 16-2-1952; *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 19-2-1952.
In: *Het Vrije Volk*, 16-2-1952.
In: *De Vrijdenker*, 23-2-1952.
In: *De Tijd*, 29-2-1952.
In: *Haagsche Courant*, 29-2-1952.
Ruig in: *De Nieuwe Gazet*, 24 of 25-4-1952.

Zie ook P270, P302 en P334.

315. [P.] Sp[igt]: 'Deze week'. In: *De Vrijdenker*, 23-2-1952.

3e4: Herdenkingsnummer t.g.v. de 65e sterfdag van EDD. Inleidingsartikel.

316. P. Spigt: 'Om de bedoelingen van Douwes Dekker'. In: *De Vrijdenker*, 23-2-1952.

2g: Het idee van de menselijke waardigheid in EDD's leven en werk.

317. [P.] Sp[igt]: 'De roem van Multatuli'. In: *De Vrijdenker*, 23-2-1952.

3b: Kort bericht van de vermelding van EDD's overlijden in *The Athenaeum* (De Mare 903) en van de vermelding van *Max Havelaar* in: A. Mahler: *Gustav Mahler, Erinnerungen und Briefe*. Amsterdam 1940, p. 315. Niet in De Mare.

P. Spigt zie P344.

318. 'Uit Brussel, een meesterlijke voordracht'. In: *Het Volksbelang*, 19-1-1952.

3e8a: Lezing van G. Stuiveling over Multatuli, Couperus en Van Schendel voor de Brusselse afdeling van het Willemsfonds (zaal in Huize Ravenstein).

319. S. de Wolff: 'Een "open" briefje aan de heer Henri A. Ett'. In: *De Vrijdenker*, 5-7-1952.

Met een naschrift van de redactie, en een antwoord van H.A. Ett in: 'Lezers schrijven'. In: *De Vrijdenker*, 19-7-1952.

2g: Was EDD socialist?

320. 'Zonder rep en roer'. In: *De Telegraaf*, 21-10-1952.

1d: Regeringsopdracht aan H.A. Ett om in het buitenland Multatuliana te zoeken.

PRIMAIRE LITERATUUR

1·7. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] 7. Amsterdam: Van Oorschot 1953.

130[a]. Multatuli: *Příběh malého Waltra Pieterse*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1953.

MONOGRAFIEEN

321. P. Spigt: *Multatuli, minister in spe*. z.p.: z.u. 1953. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 1. 20 pp.

Overdr. (sic!) van P356.
Zie voor een latere herdr. P1081, p. 153-170.

2c4: 1862-1870.
2d: Conservatieve politici.
2g1: EDD's anti-liberale standpuntbepaling bij de kabinetscrisis van 26-11-1867.
3e8b: Lezing gehouden op 20-2-1953 in de A.P.-boekhandel te Utrecht t.g.v. het verschijnen van *Vw*, waarbij H.H.J. de Leeuwe over Multatuli's Parabellen sprak. Zie ook P1215.
4b: *Vrijen arbeid* (De Mare 344) en *Nog eens: Vrye arbeid* (De Mare 481).
4c.

Potterkijke[r] in: *Het Vrije Volk*, 12-2-1953. 3e8a. Aankondiging
In: *Het Vrije Volk*, 21-2-1953. 3e8a.
In: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 21-2-1953. 3e8a.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

322. D.M. Brandt: [Passage]. In: D.M. Brandt: *Niderlandy*. Moskva Gos. izd. Geografičeskoj Literatury 1953, p. 41.

4b: *Max Havelaar*.
4c: *Max Havelaar* ontmaskerde het authentieke karakter van het koloniale plunderend ondernemerschap van de Hollandse bourgeoisie.
4p: De buitenlandse pers "stroomde over van verontrusting" n.a.v. de wijze waarop Nederland kolossale winsten uit Indonesië perste.

323. G. Colmjon: [Passage]. In: 'Het zesde decennium'. In: G. Colmjon: *De Nederlandse letteren in de negentiende eeuw, Schatgraven in platgetreden terrein*. Amsterdam etc.: Wereldbibliotheek 1953, p. 163-174.

2a: t/m Lebak
2f: EDD's pathologische vervolgingswaanzin.
4b: *Max Havelaar*.

324. C.B. van Haeringen: 'Urist'. In: *TNTL* 71 (1953), p. 281.

4b: *Vorstenschool*.
4i: Het woord "urist" in *Vorstenschool*, 4e bedrijf, 2e afdeling.

325. *J. Marchlewski: 'Multatuli'. In: Pamietnik Literacki (1953) 1, p. 289-294.

Bron: *Polska bibliografia Literacka*. Mogelijk een herdr. uit *Prawda* (1901). Niet in De Mare.

Zie P122.

326. Redakce: 'Doslov' [= 'Nawoord']. In: Multatuli: *Příběh malého Waltra Pieterse*. Přeložila [= vertaald door] L. Faltová, [noten] H. Helcetová, doslov

[= nawoord] redakce. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1953. Nesmertelní, svazek 10, p. 514-516.

2a.
3b: EDD als schrijver voor de hedendaagse lezer.

Zie P130[a].

327. *B. Reifenberg: 'Multatuli'. In: B. Reifenberg: *Lichte Schatten*. Frankfurt a./M. 1953, p. 296-300.

Bron: Dietrich.

328. J. Romein: 'Multatuli's tekort', 'Aantekeningen'. In: J. Romein: *Carillon der tijden, Studies en toespraken op cultuurhistorisch terrein*. Amsterdam: Querido 1953, p. [307]-312, 374.

Herdr. van De Mare 1968 en De Mare 2002. Beide zonder 'Aantekeningen'.

2f: EDD's minderwaardigheidscomplex.
3e8b: Lezing op de eerste Multatulidag te Amsterdam, 2-3-1946.

329. Boejoeng Saleh: 'Multatuli sebagai manusia dan pengarang'. In: *Indonesia* 4 (1953). p. 158-183.

2a.
3b: Indische ethische politiek, ± 1910.
Indonesische nationalisten uit de twintiger en dertiger jaren, ondervonden invloed van EDD uit schoolboekjes met 'Saidjah en Adinda' en 'Toespraak tot de hoofden van Lebak'.
3e3: Oproep tot de stichting van een Multatuli-instituut en -genootschap in Indonesië.
3e8b: Lezing t.g.v. de 66[e] sterfdag van Multatuli (zie P336).
4b: *Max Havelaar,* 'Saidjah en Adinda'.
4d: De namen van Saidjah en Adinda: Saidjah is geen Bantams, Adinda is geen eigennaam, maar een aanspreeknaam voor een jongere broer of zuster.
5b1.

330. *O. Schumann en F. Krezdorn: 'Sehr bekantt ist vor allem Multatuli'. In: *Literaturführer* (Auszerdeutsche Dichting). Wilhelmshaven: Hera Verlag 1953. 1 p.

Bron: P367, nr. 468.

331. W.J.M. van Vliet: 'Mina Kruseman en Multatuli'. In: *De Vlaamse Gids* 37 (1953), p. 273-280.

2d: Schriftelijk en persoonlijk contact met Mina Kruseman, april 1837 – ± maart 1875.
4b: *Vorstenschool.*
4n2: Mina Krusemans aandeel in de totstandkoming van de opvoering in 1875.

332. *E. Wygodskaja: *Flamme des Zorns, Die abenteurl. Geschichte d. Eduard Dekker.* Essen: Dein Buch 1953 = Dein Roman-Buch 1953.

Mit ill. 4 Aufl. Berlin: Kinderbuchverlag 1954. = P361.

Bron: *Deutsche Bibliografie* en Vanrusselt. Vanrusselt geeft 119 pp. en "Uit het Russisch".

Zie P186, P193, P284, P285, P304 en P305.

333. A. Zijderveld: 'Iets over een paar plaatsen in de Havelaar'. In: A. Zijderveld: *Keur uit het werk van A. Zijderveld.* Verz. en uitgeg. door A.G. Zijderveld-Menalda, vrienden en oud-leerlingen. z.p. z.j., p. 250-253.

Herdr. van **De Schoolwereld* 1, 4 (1913). Niet in De Mare.

4b: *Max Havelaar.*
4h: Passages uit *Max Havelaar* geschreven o.i.v. de *Songs of Ossian.*

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

334. EDD's sterfhuis door een hotelier uit Dantzig gekocht, Over EDD in Nieder-Ingelheim, 1881-1887.

2c6.
3e2.

In: *Haagsche Courant,* 9-12-1953.
In: *Het Gooi- en Ommeland,* 17-12-1953.
In: *Nieuwsblad van het Noorden,* 17-12-1953.
In: *Arnhemsche Courant* en *Nijmeegs Dagblad,* 19-12-1953.
In: *Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant,* 19-12-1953.
In: *Haarlems Dagblad,* 22-12-1953.
In: *Twentsch Dagblad, Tubantia,* 29-12-1953.
In: *Haagsche Courant,* 31-12-1953.
In: *Leidsch Dagblad,* 2-1-1954.

Zie ook P270, P302 en P314.

335. H.A. Ett: 'Multatuli en de studenten'. In: *Delftsche Courant,* 27-6-1953.

2c4: 1868-1875.
2d: Delftse studenten dispuut "Vrije Studie".
4b: *Vorstenschool.*
4n2: De opvoering van *Vorstenschool* te Delft op 10-3-1875.

I. Gorkin zie P354.

336. Indonesische herdenking van het feit dat EDD 66 jaar geleden overleden is:
a) 18-2-1953: voordrachtsavond – Boejoeng Saleh over het belang van Multatuli voor Indonesië (zie P329), Ashar leest voor uit een proeve van een *Max Havelaar*-vertaling.
b) 19-2-1953: herdenkingsavond door de Stichting Culturele Samenwerking – lezingen van G.J. Resink en B. Vuyk.
c) Oprichting van een herdenkingscomitee: Panitya Peringatan Meninggalnja Multatuli.

3b: Indonesië.
3e4: EDD 66 jaar geleden overleden.
3e8a: Voordrachten door Boejoeng Saleh, Ashar, G.J. Resink en B. Vuyk.
4k: Proeve van een vertaling van *Max Havelaar.*

J. Last in: *Nieuwsgier,* 18-2-1953. Aankondiging van a, b en c.
In: *Het Binnenhof,* 19-2-1953. Kort bericht; aankondiging van a.
In: *Nieuwsgier,* 19-2-1953. Verslag van a en c.
In: *Nieuwsgier,* 20-2-1953. Verslag van b.
In: *De Java-Bode,* 20-2-1953. Verslag van b.
In: *Antara,* 23-2-1953. Kort bericht; verslag van b.
In: *De Indische Courant,* 25-2-1953. Kort bericht; verslag van b.
In: *Le Matin,* 20-3-1953. Verslag van b.
In: *Oost en West,* 28-3-1953. Verslag van b.

337. L.: 'Perdjoangan Multatuli untuk Bangsa Indonesia'. In: *Star Weekly,* 7-3-1953.

H.H.J. de Leeuwe zie P321.

338. 'Multatuli en het humanisme, Voordracht van Dr. G. Kalff'. In: *Amstelveens Weekblad*, 19-2-1953.

3e8a: Verslag van een lezing door G. Kalff getiteld 'Multatuli gezien uit humanistisch gezichtspunt' op 12-2-1953 voor de districtsgemeenschap "Nieuwer Amstel" van het Humanistisch Verbond.

'Multatuli in de Sowjet Unie' zie P354.

339. 'Multatuli was niet alleen idealist, Van onverdiende blaam gezuiverd?'. In: *Alkmaarsche courant*, 12-1-1953.

3e8a: Lezing door P. Spigt voor "De Dageraad" op 11-1-1953.
4b: *Vorstenschool*; *Max Havelaar*, 'Toespraak tot de hoofden van Lebak'.
4n4: Voordracht door B. Loevens van 'Toespraak tot de hoofden van Lebak' en een passage uit *Vorstenschool*.

P. Spigt zie P321 en P344.

340. 'De twee briefschrijvers'. In: *Het Vrije Volk*, 24-10-1953.

3d: Vergelijking tussen EDD en C. Busken Huet n.a.v. de tekening van Braakensiek.

341. Verslag van een lezing door G. Stuiveling voor het Delftse genootschap "Kunst aan het volk" op 26-1-1953 over het leven en werk van EDD.

3e8a.

In: *Delftsche Courant*, 27-1-1953.
In: *Het Vrije Volk*, 27-1-1953.

342. W.B.: 'Waar Multatuli overleed, Gedenksteen wordt schoongemaakt, Eenzaam en verlaten'. In: *Het Laatste Nieuws*, 18-2-1953.

3e2: Verslag van een bezoek aan het sterfhuis.

343. Wiessing: 'Multatuli's kastekort, Een becijfering'. In: *De Tijd*, 22-5-1953.

2c2: Natal, 1842-1843.
2e1.

Reactie op P228.

PRIMAIRE LITERATUUR

1-8. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *8*. Amsterdam: Van Oorschot 1954.

50d. Multatuli: *Max Havelaar*. 4e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1954.

52a. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Amsterdam etc.: Wereldbibliotheek 1954. Klassieke Galerij nr. 93.

95. Mul'tatuli: *Saidža i Adinda*. Moskva etc.: Gos. izd-vo Detskoj Literatury 1954. Kniga za Knigoj.

105. Multatuli: *Saïdjah dan Adinda*. Medan: Sasterawan 1954.

129. Multatuli: *Wouterko Pieterse*. Bratislava: Slovenské vydavatel'sto krásnej literatúry. 1954. Edícia Svetových Klasikov.

MONOGRAFIEEN

344. P. Spigt: *De ballingschap van Multatuli (1865-1868)*. Met inl. van G. Stuiveling. Laren N.H.: Schoonderbeek [1954]. 134 pp.

Bundeling van:
P159. Gewijzigd.
'De ballingschap van Multatuli, Het jaar 1865, I-V'. In: *De Vrijdenker*, 27-9, 4/11/18 en 25-10-1952. Licht gewijzigd.
'De ballingschap van Multatuli, De klap, VI'. In: *De Vrijdenker*, 1-11-1952. Licht gewijzigd.
'De ballingschap van Multatuli, VII-XXXII'. In: *De Vrijdenker*, 8-11-1952 t/m 16-5-1953 (wekelijks m.u.v. 11-4-1953). Licht gewijzigd.

Zie voor een latere herdr. P1076.

2c4, 5: Zomer 1864 - 5 april 1868.
2d: De Vlaamse beweging; J.J. Rochussen.
4b: *Pruisen en Nederland, Vorstenschool*. 'Van den Rijn' (in: *Opregte Haarlemsche Courant*).

*R. de Cnodder: 'R. [= P] Spigt, De ballingschap van Multatuli 1865-1868). Met inl. van Garmt Stuiveling'. In: *Band* 14 (1955), p. 47.
P.C.A. Geyl: 'Multatuli in nood'. In: P.C.A. Geyl: *Nederlandse figuren, dl. 1*. Amsterdam etc.: Wereldbibliotheek 1960. Wereld-boog nr. 136, p. [81]-86.
3d: Van Deyssel. Eerder zonder de aantekening aan het eind in: *Vrij Nederland*, 8-1-1955. Zie onder.
P. Grashoff: 'Een biograaf voor Multatuli?'. In: *Critisch Bulletin* 22 (1955), p. 125-128.
O. N.[oordenbos] in: 'Ex libris'. In: *De Nieuwe Stem* 10 (1955), p. 63-64.
C.G.N. de Vooys: 'P. Spigt: De ballingschap van Multatuli (1865-1868)'. In 'Boekbeoordelingen'. In: *NTg* 48(1955), p. 112-113.
C.J. Kelk in: *De Groene Amsterdammer*, 25-12-1954.
R. Bulthuis in: *Haagse Post*, 8-1-1955. Met een kort overzicht van EDD's leven (2a).
P.C.A. Geyl in: *Vrij Nederland*, 8-1-1955. Zie boven.
C. Rijnsdorp in: *Nieuwe Leidsche Courant* en *Nieuwe Haagsche Courant*, 12-2-1955. Ook vermeld bij P377.
J. Roeland Vermeer in: *De Standaard*, 19-2-1955.

Zie P360.

345. G. Stuiveling: *Humor, ironie en sarkasme bij Multatuli*. z.p.: z.u. 1954. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 2. 18 pp.

Overdr. van P379 (sic!). Ook als P380. Zie voor een latere licht gewijzigde herdr. P772.

4a.
4c, e: EDD's definitie van humor getoetst aan de humor, de ironie en het sarkasme in zijn literaire werk.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

346. M. Bots: 'Inleiding, Eduard Douwes Dekker (1820-1887)', 'Over deze uitgave'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Uitgeg. en toegel. door M. Bots. Amsterdam etc.: Wereldbibliotheek 1954. Klassieke galerij nr. 93, p. V-XXI, XXII-XXIII.

Zie voor later herdrn. P481, P705, P832 en P1055.

2c2.
2e1 en 2e2.
2g2: Het cultuurstelsel.

Zie P52[a].

347. *M. ter Braak: 'Inleiding'. In: W.A. Paap: *Vincent Haman*. Met inl. van M. ter Braak. Herdr. [4[e] dr.]. Amsterdam: Querido 1954. Salamander.

3[e] dr. Amsterdam 1936. = De Mare 1178.
5[e] dr. Amsterdam: Querido 1966. Salamander nr. 201. = P732.
*6[e] dr. Amsterdam: Querido 1974. Salamander nr. 201. = P1001.

3a: W.A. Paap.

348. G. Brom, C. Rijnsdorp, G. Stuiveling: 'Drie visies op Multatuli'. In: *Ontmoeting* 7 (1953-1954), p. 132-143.

2g3.
3e8b: Bekorte tekst van de lezingen gehouden op 11-12-1953 in Hotel Krasnapolsky te Amsterdam op een door het Multatuli-Genootschap georganiseerde bijeenkomst. Zie P1216.

In: *De Volkskrant*, 22-10-1953. Aankondiging van de bijeenkomst.
In: *De Courant Nieuws van de Dag*, 8-12-1953. Aankondiging van de bijeenkomst.
In: *Algemeen Handelsblad*, 9-12-1953. Aankondiging van de bijeenkomst.
In: *Algemeen Handelsblad*, 12-12-1953. Verslag van de bijeenkomst.
In: *Dordts Dagblad* en *De Rotterdammer*, 12-12-1953. Verslag van de bijeenkomst.
In: *De Volkskrant*, 14-12-1953. Verslag van de bijeenkomst.
3e3 en 3e8a.

Zie P355 (voor bundeling van Rijnsdorps lezing).

349. H.A. Ett: 'Multatuliana'. In: *De Vlaamse Gids* 38 (1954), p. 242-256.

1d, 4l: Overzicht van de archiefarbeid en de bronnenpublicaties m.b.t. EDD.

G.S. zie G. Stuiveling (P360).

350. G.H. 's-Gravesande: 'Multatuli, Van Eeden en Van Looy'. In: *Het Boek van Nu* 8 (1954-1955), p. 202-203.

3b: Van Eeden, Van Looy en A. Dondorf.
3e11: Reacties in brief- en/of dichtvorm van Van Eeden, Van Looy en dr. A. Dondorf op het overlijden van EDD.

351. J. Grootaers: [Passages]. In: J. Grootaers: *Maskerade der Muze, Vervalsing, namaak en letterdiefstal in eigen en vreemde letterkunde*. Amsterdam: Ruys 1954, p. 135-136, 193-195.

4b: *Minnebrieven, Idee 731* en *1017*, 'Van den Rijn' (in: *Opregte Haarlemsche Courant*).
4c.: EDD's visie op Hoofts "plagiaat" van Tacitus (*Idee 731* en *1017*).
4q: *Minnebrieven* geplagieerd door H.M. d'Estrey: 'Légendes orientales'. In: *Revue Nouvelle*. 1888.

352/352°. F. de Jong: 'Douwes Dekker'. In: 'Literair historische arbeid 1922-1938'. In: F. de Jong: *J. Saks, Literator en marxist, een bijdrage tot de geschiedenis van het marxisme in Nederland*. Amsterdam: Arbeiderspers 1954. Diss. UvA, p. 194-202.

Handelsed. heeft als titel: *J. Saks, Literator en marxist, Een politieke biografie*. Amsterdam: Arbeiderspers 1954.
[2e dr.]. Nijmegen: SUN 1977. SUNreprint nr. 23. = P1184.

6: De Mare 1823. Over het ontstaan van De Mare 1823.

353. J. Májekova: 'Doslov' [= 'Nawoord']. In: Multatuli: *Wouterko Pieterse*. Prelozila, poznámky a doslov napísala [= vertaald door, noten en nawoord van] J. Májekova, verše prebásnil [= gedichten berijmd door] V. Turčany. Bratislava: Slovenské vydavatel'stvo krásnej literatúry 1954. Edícia Svetových Klasikov, p. 675-681.

2a.
2g: Literatuur: voor EDD was kunst slechts middel om zijn doel te bereiken.
3b: EDD was grondlegger van de nieuwe Nederlandse literatuur. Hedendaagse jeugd; anti-koloniale bewegingen in koloniale landen.
4a: Korte bespreking van de verschillende werken.
5a: Nederland in de 18e en 19e eeuw, sociologisch en literair: burgerlijkheid.

Zie P129.

354. 'Multatuli in de Sowjet-Unie'. In: *Nederland-USSR* 7 (1953-1954) 8 (jan. 1954), p. 4-5.

3b, 4m: De U.S.S.R., n.a.v. het artikel van Gorkin (zie onder).

Over min of meer hetzelfde onderwerp:
I. Gorkin in: *Informatie-bulletin van de ambassade van de U.S.S.R. in Nederland*, 10-11-1953. 3b: De U.S.S.R.; 4k, l: Overzicht van de vertalingen.
In: *Het Laatste Nieuws*, 28-11-1953. 4k, l: Overzicht van de vertalingen. Kort bericht.
In: *De Waarheid*, 19-12-1953. 3b: De U.S.S.R.
In: *De Vrijdenker*, 28-1-1954. 3b: De U.S.S.R. N.a.v. het artikel van Gorkin.
In: *Algemeen Handelsblad*, 16-11-1954. 4k, l: Overzicht van de vertalingen.
In: *Het Laatste Nieuws*, 22-11-1954. Samenvatting van het artikel in het *Algemeen Handelsblad*.
In: *Nieuwsgier*, 27-4-1955.

C. Rijnsdorp zie P348.

355. C. Rijnsdorp: 'Multatuli'. In: C. Rijnsdorp: *Op zoek naar het geheim, Gebundelde essays*. Baarn: Bosch & Keuning 1954, p. 108-114.

Bundeling van P348 (Rijnsdorps lezing).

2g3.
3e8b: Bekorte tekst van één van de lezingen gehouden op 11-12-1953 in Hotel Krasnapolsky te Amsterdam op een door het Multatuli-Genootschap georganiseerde bijeenkomst.

356. P. Spigt: 'Multatuli, minister in spe'. In: *De Nieuwe Stem* 9 (1954), p. 416-433.

Zie voor een overdr. P321.
Zie voor een latere herdr. P1081.

2c4: 1862-1870.
2d: Conservatieve politici.
2g1: EDD's anti-liberale standpuntbepaling bij de kabinetscrisis van 26-11-1867.
3e8b: Lezing gehouden op 20-2-1953 in de A.P.-boekhandel te Utrecht t.g.v. het verschijnen van *Vw*. Zie ook P1215.
4b: *Vrijen arbeid* (De Mare 344) en *Nog eens: Vrye arbeid* (De Mare 481).
4c.

G. Stuiveling zie P348.

357. G. S.[tuiveling]: 'De familie Douwes Dekker', 'Dekkers jeugd', 'Dekkers eerste Indische jaren', 'Dekker als bestuursambtenaar op Sumatra', 'Dekkers kastekort en zijn schorsing', 'Dekker wachtende op herplaatsing', 'Tine's familie', 'Opnieuw wachtende op herplaatsing', 'De laatste verlovingsweken'. In: Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *8*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, H.H.J. de Leeuwe, P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1954, p. [20] en 22, [39]-43, [67]-69, [101]-105, [289]-297, [415]-417, [459]-461, [599]-600, [641]-642.

2c: 1820-1846.
2e1.

Zie P1[8].

358. G. S.[tuiveling]: 'In Duitsland'. In: 'Zoek de mens'. In: *NVT* 8 (1954-1955), p. 224.

3e2: Over de verkoop van EDD's sterfhuis. Kort bericht.

359. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 4e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1954, p. [v]-xxiii, [241]-301.

Herdr. van P191, P191° en P257. Zie voor een gewijzigde herdr. P649 en voor een sterk verkorte herdr. P556, P679, P742, P814, P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar*: ontstaansgeschiedenis, gereconstrueerd uit brieven.
4e.
4j: Vergelijking tussen de eerste kladversies van passages uit *Max Havelaar*, in brieven overgeleverd en het definitieve ms.
De tekstwijzigingen van Van Lennep in het definitieve ms.
EDD's wijzigingen voor de 4e dr. (1875).

Zie P50[d].

360. G. Stuiveling: 'Ten geleide'. In: P. Spigt: *De ballingschap van Multatuli (1865-1868)*. Met inl. van G. Stuiveling. Laren N.H.: Schoonderbeek z.j., p. [5].

3b.

Zie P344.

361. *E. Wygodskaja: *Flamme des Zorns, Die abenteurl. Geschichte d. Eduard Dekker.* 4 Aufl. Berlin: Kinderbuchverlag 1954.

Bron: *Deutsche Bibliografie*. Herdr. van P332.

Zie P186, P193, P284, P285, P304, P305.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

362. A. Alberts: [Passage]. In: 'Een welvaartsplan voor Indonesië'. In: *De Groene Amsterdammer*, 16-1-1954.

2g2: EDD veroordeelde de zowel door conservatieven als liberalen aangehangen politiek van het batig slot.

363. 'Driemaal Multatuli, Lezingen te Rotterdam'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 13-1-1954.

3e8a: Lezingen van P. Spigt, H.H.J. de Leeuwe en H.A. Ett op een Multatuli-avond in het Beursgebouw te Rotterdam op 12-1-1954, georganiseerd door het Multatuli-Genootschap, De Dageraad en het Humanistische Verbond (afd. Rotterdam).
4b: *Max Havelaar*, 'Ik weet niet waar ik sterven zal' en 'De Japanse steenhouwer'.
4n4: Voordracht van mevr. Enny Mols-de Leeuwe van 'Ik weet niet waar ik sterven zal' en 'De Japanse steenhouwer'.

Zie voor H.H.J. de Leeuwe: 'Multatuli als kunstenaar', ook P373.

364. 'Multatuli's laatste jaren'. In: *De West, Dagblad uit en voor Suriname*, 4-2-1954.

2c6.
3b: Slechts literaire invloed, geen rol in de politieke geschiedenis, de rol van de vrijdenkerij is uitgespeeld.

N.a.v. berichten van E. Emmerling.

365. L. Roelandt: 'L'affaire Max Havelaar ou la genèse d'un chef d'oevre, Le prince des lettres Neérlandaises'. In: *Le Soir*, 8-3-1954.

2e2.

366. 'Wethouder van Onderwijs ontving beeld van "Meester Pennewip"'. In: *Haagsche Courant*, 1-12-1954.

3e6: Verslag van de overdracht van een beeldje van meester Pennewip, vervaardigd door G.J.W. Rueb.

PRIMAIRE LITERATUUR

8[a]. Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, parabelen, aforismen*. Den Haag etc.: Daamen etc. 1955.

48[c]. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Herdr. Amsterdam etc.: Elsevier 1955.

127. Multatuli: *Woutertje Pieterse, Die Geschichte eines holländischen Jungen*. Berlin: Neues Leben 1955.

MONOGRAFIEEN

367. *Multatuliana*. Amsterdam: Antiquariaat Schuhmacher z.j. Catalogus nr. 60. 20 pp.

KNUB: 1955? Antiquariaat Schuhmacher: 1956?.

4o: Lijst van primaire- en secundaire literatuur.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

368. G. Brom: 'Multatuli'. In: *Boekentaal*. Amsterdam: Noord-Hollandsche uitgevers maatschappij 1955. Verhandelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Afdeling Letterkunde, Nieuwe Reeks dl. 62 nr. 1, p. 165-174.

Voorstudie voor P461.

4b: *Ideeën*.
4c, e: EDD's opvattingen over taalgebruik.

369. G. Brom: 'De oorspronkelijkheid van Multatuli, (I en II)'. In: *NTg* 48 (1955), p. 20-28, en 48 (1955), p. 92-99.

Voorstudie voor P461.

3c: O.a. van andere schrijvers.

370. H. Bruck: 'Saat auf Brachland, Zu Multatulis gesellschaftskritischer Satire "Woutertje Pieterse"'. In: Multatuli: *Woutertje Pieterse, Die Geschichte eines holländischen Jungen*. Mit einer Einleitung herausgegeben und aus dem Holländischen übertragen von H. Bruck. Berlin: Neues Leben 1955, p. 5-[37].

2a.
2g1: EDD heeft de Nederlandse arbeidersbeweging mondig gemaakt, hoewel hij niet kon ontsnappen aan de denkpatronen en vooroordelen van de "kleinburgerij".
5a: 1790-1900. Kort overzicht.

Zie P127.

371. W. Busch: [Passages]. In: Briefe und Zeichnungen in Auswahl'. In: W. Busch: *Gesamtausgabe, Sechster Band*. Herausgegeben von O. Nöldeke. 3[e] Aufl. München: Braun & Schneider z.j., p. 71, 72, 75, 76, 79, 86, 104-105, 107.

Herdr. van De Mare 1313, p. 4, 8, 11, 13, 22, 38, 87, 91 (p. 91 iets bekort), P178 en P179. Zie voor een latere herdr. P787.

3b: W. Busch: enige opmerkingen over EDD in brieven van W. Busch aan M. Anderson.

372. *E. Emmerling: 'Multatuli in Ingelheim'. In: *Mitteillungsblatt zur rheinhessischen Landeskunde* 4 (1955), p. 129-130.

Bron: Dietrich.

373. H.H.J. de Leeuwe: 'Multatuli als kunstenaar'. In: *Levende Talen* (1955), p. 28-34.

2a.
2f.
3e8b: Lezing gehouden op een Multatuli-avond in het Beursgebouw te Rotterdam op 12-1-1954. Zie P363.

374. E. du Perron: 'Maart '32'. In: 'Blocnote klein formaat, Eerste reeks'. In: 'De smalle mens'. In: E. du Perron: *Verzameld werk, [dl.] 2*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1955, p. 448-449.

Sterk gewijzigde herdr. van De Mare 1693. Ook eerder in: E. du Perron: *Blocnote klein formaat*. 's-Gravenhage: Boucher 1936, p. 18-20. Niet in De Mare. Zie voor latere herdrn. P720 en P1072.

6: De Mare 1531. Kort bericht.

375. E. du Perron: [Passage]. In: 'Oost-Indische opbrengst'. In: 'De smalle mens'. In: E. du Perron: *Verzameld werk, [dl.] 2*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1955, p. 622-626.

Eerder in: 'Java in onze letteren'. In: *De Gids* 97 (1933) dl. 4, p. 336-340 (= De Mare 1702). Licht gewijzigd. Herdr. van De Mare 1711. Zie voor latere herdrn. P721 en P1073.

6: De Mare 1685.

376. E. du Perron: [Passages]. In: 'De heer Coster tegenover Kloos, Multatuli en Couperus', 'Stellingen 3 en 4'. In: 'Uren met Dirk Coster'. In: E. du Perron: *Verzameld werk, [dl.] 2*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1955, p. 338-339 en 388-389.

Iets afwijkend eerder in: *Forum* 1 (1933), p. 650-652 en in *Uren met Dirk Coster, Een tegenstem*. Amsterdam: Van Kampen 1933, p. [1-2] en 98-99 (licht gewijzigd). Beide niet in De Mare. Zie voor latere herdrn. P722 en P1074.

3b: EDD verdedigd tegenover D. Coster. Polemiek.

377. H.J. Prakke: 'Multatuli in Drenthe 1878-'80-'81, Weerspiegeling en weerslag in de provinciale pers'. In: *Nieuwe Drentse Volksalmanak 1955*. Assen: Van Gorcum 1954, p. 86-114.

2c4: 1878-1881: drie lezingen van EDD in Meppel (13-4-1878) en Assen (23-2-1880 en 8-3-1881).
3b: De polemiek in de *Meppeler Courant* n.a.v. de lezing te Meppel.

O. N.[oordenbos] in: 'Ex Libris'. In: *De Nieuwe Stem* 10 (1955), p. 64.
In: [onvolledig knipsel], 4-12-1954. Kort bericht. Bron: Doc. afd. Inst. Ned. UvA.
C. Rijnsdorp in: *Nieuwe Leidsche Courant* en *Nieuwe Haagsche Courant*, 12-2-1955. Ook vermeld bij P344.

378. N. Rost: 'De man, die Multatuli hielp aan wereldfaam, Een toneelcongres'. In: 'Herzien-herdenken'. In: *Critische Bulletin* 22 (1955), p. 565-572.

Zie voor een sterk gewijzigd en uitgebreider artikel P684. Zie ook P479.

3b: W. Spohr, vertaler van EDD's werk in het Duits.

In: *Het Binnenhof*, 17-2-1956.

379. G. Stuiveling: 'Humor, ironie en sarkasme bij Multatuli'. In: *De lach in de literatuur*. Met bijdragen van H. Burgmans, J.D. Meerwalt, J.H. Plokker e.a. Den Haag: Servire 1955, p. 84-99.

Ook als P345 en P380. Zie voor een latere licht gewijzigde herdr. P772.

4a.

4c, e: EDD's definitie van humor getoetst aan de humor, de ironie en het sarkasme in zijn literaire werk.

380. G. Stuiveling: 'Humor, ironie en sarkasme bij Multatuli'. In: *NVT* 9 (1955), p. 195-215.

Ook als P345 en P379. Zie voor een latere licht gewijzigde herdr. P772.

4a.

4c, e: EDD's definitie van humor getoetst aan de humor, de ironie en het sarkasme in zijn literaire werk.

381. G. Stuiveling: 'Multatuli, Eduard Douwes Dekker, geboren te Amsterdam 2 maart 1820, gestorven te Nieder-Ingelheim 19 februari 1887'. In: Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, Parabelen, Aforismen*. Gek. en ingel. door G. Stuiveling. Den Haag etc.: Daamen etc. 1955, p. 5-20.

Zie voor een latere herdr. P773 en P1031.

2a.

Zie P8[a].

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

382. *R. Bulthuis: 'Multatuli'. In: *Haagse Post*, 8-1-1955.

383. 'Multatuli-Genootschap'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 22-9-1955.

3e4: De herdenking van de dood van Mimi Hamminck Schepel op 28 en 29-9-1955 in Krasnapolsky (Amsterdam) en crematorium Westerveld. Aankondiging.

384. 'Multatuli-Museum (2 à 3 bezoekers per week) eindigt zijn bestaan'. In: [onv. knipsel], 5-3-1955.

Bron: Doc. Afd. Inst. Ned. UvA.

3e3: Over de op handen zijnde opheffing van het museum en de verhuizing van het materiaal naar het Letterkundig Museum.

Zie voor 'Multatuli in de Sovjet Unie' P354.

385. 'Multatuli's Vorstenschool'. In: [onv. knipsel], 1955.

Bron: Doc. Afd. Inst. Ned. UvA.

4b: *Vorstenschool*. Ontstaan. Kort bericht.

386. 'Multatuli wekte historisch misverstand, Miskenning van de waarde van de aristocratie voor het Indonesisch volksleven, VIII'. In: *Algemeen Handelsblad*, 9-7-1955.

2e2.
3a, b: "Sinds Multatuli zich vergreep aan de aristocratische regent, stond de Indonesiër in Nederland niet meer in goede roep".

P. Spigt zie P1131.

387. H. van Straten: 'Meisje uit postkoets kreeg Multatuli's foto, Portret na een eeuw in museum ontdekt'. In: *Het Vrije Volk*, 9-4-1955.

1c: Over de herkomst van een foto, mogelijk van EDD, ontdekt in het Leids Prentenkabinet.

PRIMAIRE LITERATUUR

1-9. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *9*. Amsterdam: Van Oorschot 1956.

56. Multatuli: *Mak's Havelaar kam Nideŕlandakan aŕevtrakan ěnkerut'yan surči acurdneŕě.* Erevan 1956.

71. Multatuli: *Maks Havelaar.* Warszawa: Iskry 1956.

MONOGRAFIEEN

388. E. du Perron: *Verzameld werk,* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956. 694 pp.

Hierin is 'De man van Lebak, Anecdoten en documenten betreffende Multatuli' (= P402) een herdr. van een combinatie van De Mare 1816, De Mare 1850 en De Mare 1891, en een licht gewijzigde herdr. van P173. Zie verder P402.
Hierin is 'Multatuli's naleven' een gewijzigde herdr. van twaalf hfdstkn. uit De Mare 1850, en een licht gewijzigde herdr. van P276. Zie verder P397, P398, P399, P401, P403, P404, P405, P407, P409, P413, P414 en P415.
Hierin is 'Multatuli en de luizen, Aantekeningen bij een nieuw waarheidsboek over Multatuli' een gewijzigde herdr. van De Mare 1892. Zie verder P406.
Zie voor de stukken in 'Verspreide stukken' en voor het stuk in 'Bijlage' P396, P400, P408, P410 en P412.

Zie voor de karakteristieken de afzonderlijke artikelen.

G. Stuiveling: 'Du Perron en Multatuli'. In: *Het boek van Nu* 10 (1956-1957), p. 132-133.
L.H. Mosheuvel in: *Haagsch Dagblad,* 24-11-1956.
L.H. Mosheuvel in: *Utrechtsch Dagblad,* 1-12-1956.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 15-12-1956.
J.H.W. Veenstra in: *Vrij Nederland,* 30-3-1957.

389. D. de Vries: *Het ontstaan van de Max Havelaar.* z.p.: z.u. 1956. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 3. 15 pp.

Overdr. van P427.

2f: Al vóór de Lebak-zaak speelde EDD met de gedachte schrijver te worden.
3e8b: Lezing gehouden op 27-3-1956 te Rotterdam tijdens de Lebak-herdenking. Zie P437.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

390. E. A'Campo: 'Multatuli en de legionnair'. In: *NVT* 10 (1956), p. 222-224.

7: Anekdote over een lezer van *Max Havelaar.*

391. G. B.[rom]: 'De oorspronkelijkheid van Multatuli'. In: *NTg* 49 (1956), p. 295.

Voorstudie van P461.

3c. Kort bericht.

392. C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: C. Busken Huet: *Vernuft ontzondigt, Kritieken op zijn tijdgenoten.* Gek. en ingel. door G. Stuiveling. Den Haag: Bakker/Daamen 1956. Ooievaar nr. 37, p. 116-129.

Licht gewijzigde herdr. van De Mare 607, heel licht gewijzigde herdr. van De Mare

608 en De Mare 700, en gewijzigde herdr. van C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede Deel*. Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. ofjrtl. varieert], [pp. variëren]. Niet in De Mare. §1 eerder gedeeltelijk als P210 en later gedeeltelijk als P483 en P1004. Zie voor latere gewijzigde herdrn. P788, P1005 en P1058.

6: *Een en ander over Pruisen en Nederland*. Over de polemiek tussen EDD en J. Bosscha.

393. M. Čečanoviski: 'Arajaban'. In: Multatuli: *Mak's Havelaar kam Nideŕlandakan arevtrakan ěnkerut'yan surči ačurdnere*. Rus. t' argm. [vertaling] X. Hračian. Arajaban [voorwoord]: M. Čečanoviski. Erevan 1956, p. 3-[15].

2a.

5a: Marx noemt Nederland in *Das Kapital* met name als één van de meest expansieve koloniale mogendheden, gericht op onderdrukking van andere volkeren.

Zie P56.

394. F. Coenen: [Passage]. In: 'Bij de dood van Marcellus Emants'. In: F. Coenen: *Verzameld werk*. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. [240]-247.

Passage eerder in: 'Bij de dood van Marcellus Emants'. In : *Groot Nederland* 21 (1923) 12 (dec.), p. [724]-730. Niet in De Mare.

3b: Marcellus Emants.

G.B. zie G. Brom (P391).

G.S. zie G. Stuiveling (P421 en P423).

395. *K. Paustovskij: 'Nadpis' na valune' [= 'Het opschrift op de zwerfkei']. In: K. Paustovskij: *Zolotaja roza, Zametki o pisatel'skom trude* [= *Een gouden roos. Aantekeningen over het schrijverschap*]. Moskva: Sovetskij pisatel' 1956, p. 15-23.

Bron: P905.

Zie voor latere herdr. P453, P719 en P769.

2a: Lyrisch overzicht van EDD's leven.

396. E. du Perron: 'Aantekeningen voor "Multatuli de schrijver"'. In: 'Bijlage'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 681-688.

2c4-6: 1856-1887: België, Nederland, Duitsland. Schematisch overzicht.

Zie P388.

397. E. du Perron: 'Al of niet van potaard'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 517-526.

Herdr. van De Mare 1850, p. 133-143 (='Al of niet van potaard'), en P288.

3a: EDD en de "Hollandse burgerlijkheid": J. van Lennep, C. Busken Huet, E.J. Potgieter, R. Fruin.

Zie P388.

398. E. du Perron: 'Dialoog over tropenkolder'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 483-489.

Herdr. van De Mare 1850, p. 93-101 (= 'Dialoog over tropenkolder') en -licht gewijzigd- P289.

2f: Tijd, milieu en Indische loopbaan verklaren voor een deel EDD's karakter en excentriciteit, maar niet zijn genie.

Zie P388.

399. E. du Perron: 'Dr. Pée pro Multatuli'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 456-460.

Herdr. van De Mare 1815, p. 155-159 en De Mare 1850, p. 12-18 (= 'Dr. Pée pro Multatuli', iets bekort) en P290.

6: De Mare 1807.

Zie P388.

400. E. du Perron: 'Duymaer van Twist geeft Multatuli gelijk'. In: 'Verspreide stukken'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 633-648.

Herdr. van De Mare 1894 (heel licht gewijzigd) en 1891.

6: De Mare 1874.

Zie P388.

401. E. du Perron: 'Indische overlevering'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 453-455.

Licht gewijzigde, want iets verlengde herdr. van De Mare 1815, p. 150-152, De Mare 1850, p. 9-11 (= 'Indiese overlevering' iets verlengd) en P291.

3b: Nederlands-Indië anno 1937. Anekdotisch.

Zie P388.

402. E. du Perron: 'De man van Lebak, Anecdoten en documenten betreffende Multatuli'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. [5]-449.

Herdr. van een combinatie van De Mare 1816, De Mare 1850 en De Mare 1891. Licht gewijzigde herdr. van P173. Zie voor een latere herdr. van passages P861.

2c1, 2: 1820-1857.
2e2.
2f.

Zie P388.

403. E. du Perron: 'Modern-koloniale bijdrage'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 4. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 479-482.

Herdr. van De Mare 1850, p. 89-93 (= 'Modern-koloniale bijdrage') en P292.

6: Nederlander-Middenstander: [Passage]. In: '"Ethiek"'. In: 'Empirebuilding'. In: Nederlander-Middenstander: *Empirebuilding*. Soerabaja: De Toekomst 1938, p. 139-151.

Zie P388.

404. E. du Perron: 'Multatuli en Busken Huet'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 527-535.

Herdr. van De Mare 1850, p. 144-154 (= 'Multatuli en Busken Huet') en P293.

2d: Busken Huets "missie" naar Nederlands-Indië, 1865-1868.

Zie P388.

405. E. du Perron: 'Multatuli en de Hollander'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 474-478.

Herdr. van De Mare 1850, p. 84-89 (bekorting van 'Begrijpen en verdedigen') en heel licht gewijzigd van P294.

3a: Het gebrek aan eensgezindheid tussen EDD en de Hollander.

Zie P388.

406. E. du Perron: 'Multatuli en de luizen, Aantekeningen bij een nieuw waarheidsboek over Multatuli'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. [541]-628.

Gewijzigde herdr. van De Mare 1892.

2c, d: Edu, EDD's zoon.
6: Polemiek n.a.v. o.a. De Mare 1725, De Mare 1757, De Mare 1807, De Mare 1815 en De Mare 1864.

Zie P388.

407. E. du Perron: 'Multatuli en Van Lennep'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 494-516.

Herdr. van De Mare 1950, p. 106-133 (= 'Multatuli en Van Lennep', 'Vervolg') en P295.

2d: Van Lennep, 1859-1864.
2e3.

Zie P388.

408. E. du Perron: 'Multatuli's portretten'. In: 'Verspreide stukken'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 656-678.

Herdr. van De Mare 1895 (= 'Multatuli's portretten'. In *Elsevier's Maandschrift* 50 (1940) 99 (jan.-juni 1940), p. 273-290).

1c: Beoordeling en datering van de verschillende portretten. Met 12 portretten.

Zie P388.

409. E. du Perron: 'De nadruk bij Multatuli'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 466-473.

Herdr. van De Mare 1850, p. 28-30, 34-35, 59-60, 66-68 en 71 (= 'De nadruk bij Multatuli', 'Het malle ravijn' en 'De vergiftigde door vergiftigingsvrees') ~ *Multatuli's naleven*, p. 23-26, 26-28, 28-29, 30-34 en 34; en van P296.

2f: EDD's vergiftigingscomplex.
3a: EDD's verkeerde nadruk wordt veroorzaakt door Nederlands onbegrip.

Zie P388.

410. E. du Perron: 'Een paar nog onuitgegeven brieven'. In: 'Verspreide stukken'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 631-632.

Eerder in: *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, 15-12-1939. Niet in De Mare.

6: De Mare 76.

Zie P388.

411. E. du Perron: [Passage]. In: 'In deze grootse tijd, 10'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *5*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 184-187.

Passage eerder in: E. du Perron: *In deze grootse tijd*. 's-Gravenhage: Stols 1946 [1947], p. 110-111. Niet in De Mare.

3d: R. Rolland, met name wat betreft hun "wereldreputatie".

Zie P388.

412. E. du Perron: 'Saïdjah's lied in het Maleis'. In: 'Verspreide stukken'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 649-655.

Bekorte herdr. van De Mare 1896; eerder in De Mare 1891.

1a en 4h: Saïdjah's lied 'Zie hoe de badjing zijn levensonderhoud zoekt' (*Vw* 1, p. 652-655):
Publicatie van EDD's transcriptie in Latijnse karakters van een "grondtekst" in Arabische karakters,
Publicatie van EDD's vertaling van deze "grondtekst",
Publicatie van een Maleis afschrift van het lied.

Zie P388.

413. E. du Perron: 'Verdere herdenking'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzamelde werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 461-465.

Herdr. (sterk gewijzigd) van De Mare 1814 en (ongewijzigd) van De Mare 1850, p. 22-28 (= 'Verdere herdenking'), (bekort) van P223 en (ongewijzigd) van P297.

3e4: EDD-herdenking in 1937.
6: De Mare 42.

Zie P388.

414. E. du Perron: 'Voorlopig slot'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. 536-540.

Herdr. van De Mare 1850, p. 154-159 (= 'Voorlopig slot', heel licht gewijzigd) en P398.

3b. Anekdotes.

Zie P388.

415. E. du Perron: 'Het wachten op de Havelaar'. In: 'Multatuli's naleven'. In: E. du Perron, *Verzameld werk* [*dl.*] *4*. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam 1956, p. 490-493.

Herdr. van De Mare 1850, p. 101-106 (= 'Het wachten op de Havelaar') en P299.

2c3: April 1856 - september 1859.
2f: Verklaring voor de 3½ jaar die liggen tussen Lebak en het schrijven van *Max Havelaar*.
4b: *Max Havelaar*.

Zie P388.

416. A. Pleysier: 'Multatuli en de sexuele hervorming'. In: *Verstandig ouderschap* (1956) (nov.).

2g: EDD als pionier van de sexuele hervorming.
4b: *Japanse gesprekken*. Fragmenten hieruit o.a. 'De deugd en de ketel'.

417. B. Ram: 'Het geslacht Douwes Dekker, Biografische aantekeningen'. In: *Ons Amsterdam* 8 (1956), p. 50-53.

2c1: Jeugd: het ouderlijk gezin, afkomst van vader en moeder.

418. A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: 'Negentiende eeuw'. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *Erflaters van onze beschaving, Nederlandse gestalten uit zes eeuwen*. 7e dr. Amsterdam etc.: Querido 1956, p. 701-726, 895.

1e dr. Amsterdam etc.: Querido 1938-1940. 4dln. = De Mare 1899. De 7e dr. is een licht gewijzigde herdr. van de 1e dr.
*2e dr. Amsterdam etc.: Querido(?)1940. Niet in De Mare.
*3e dr. Amsterdam etc.: Querido(?)1941. Niet in De Mare.
*4e dr. Amsterdam etc.: Querido(?)1941. Niet in De Mare.
*5e dr. Amsterdam etc.: Querido 1946. Niet in De Mare.
*6e dr. Amsterdam etc.: Querido 1947. 4 dln. Niet in De Mare.
*8e dr. Amsterdam etc.: Querido 1959. = P496.
*9e herz. en bijgew. dr. Amsterdam etc.: Querido 1971. Idem. 's-Gravenhage etc.: Nederlandse Boekenclub [1971]. = P921.
*10e dr. Amsterdam etc.: Querido 1973. = P977.
11e dr. Amsterdam etc.: Querido 1976. = P1128.
12e dr. Amsterdam etc.: Querido 1977. = P1195.

2a: Jeugd, Lebak, Jaren in Nederland en Duitsland.
2f: EDD's Napoleon-illusies.
3a, b.

419. P. Spigt: 'Multatuli, 'n bevrijder, Of - "misschien is niets geheel waar en zelfs dát niet"'. In: *Bevrijdend denken, Gedenkbundel ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de vrijdenkersvereniging De Dageraad.* Red.: O. Noordenbos, E. Götze, P. Spigt e.a., met bijdrn. van G.A. van den Bergh van Eysinga, C. Bradlaugh Bonner, A.L. Constandse e.a. Amsterdam etc.: Wereld-Bibliotheek 1956, p. 69-84.

Zie voor een latere herdr. P 1080.

2g3: De ontwikkeling in EDD's denken van een godsdienstige naar een vrijdenkersovertuiging.

420. R. Stiller: 'Tajemnicze słowo Multatuli' [= 'Het geheimzinnige woord van Multatuli']. In: Multatuli (Edward Douwes Dekker): *Maks Havelaar.* Przełożyła [= vertaald door] B. Neufeldówna, przedmowe napisał, słownictwo i realia indonezyjskie opracował [= voorwoord geschreven door, terminologie en Indonesische realia verzorgd door] R. Stiller, redaktor J. Uspíenski. Warszawa: Iskry 1956, p. 5-12.

2a.
2c3: Het ontstaan van *Max Havelaar.*
2d: J. van Lennep.
2g: EDD aarzelde tussen een ideologie van vooruitgang en revolutie, en de hindernissen en tegenstand van de burgerij. EDD had de locale, maatschappelijke en politieke situatie niet door en is nooit goed doorgedrongen tot het leven in Indonesië.
4b: *Max Havelaar.*
4f: *Max Havelaar* is een tamelijk armetierige constructie"doos".
4g: *Max Havelaar* is een open brief en geen literair werk.
4h: *De negerhut van Oom Tom.*

Zie P 71.

421. G. S.[tuiveling]: 'Dekkers eerste huwelijksjaren', 'Dekker op Celebes', 'Dekker op Ambon', 'Dekker op reis naar Nederland', 'Dekker met verlof', 'De erfeniskwestie', 'Wachtende op herplaatsing', 'Het archief van Lebak', 'Dekker in Lebak', 'Dekker zonder werk'. In: Multatuli: *Volledige werken, [dl.] 9.* Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1956, p. [15]-16, [51]-53, [243]-244, [267]-268, [293]-294, [317]-319, [397]-398, [413], [467]-471, [627]-628.

2c: 1846-1857.
2e2.

Zie $P I^{9}$.

422. G. Stuiveling: 'Lebak 1856, Kanttekeningen bij Multatuli's volledige werken deel IX: Brieven en dokumenten uit de jaren 1846-1857'. In: *Het Boek van Nu* 9 (1955-1956), p. 123-124.

2c2: Ambon, februari 1852 - 24-7-1852; Nederland, 1853; Lebak, 1856.

Zie voor *Vw* 9 $P I^{9}$.

423. G. S.[tuiveling]: 'Multatuli's Molenaar van Sans-Souci'. In: *Het Boek van Nu* 10 (1956-1957), p. 51.

1d: 'De molenaar van Sans-Souci' (zie De Mare 163) gevonden in *Weekblad van Den Helder en het Nieuwediep,* 24-7-1846.

424. G. Stuiveling: 'Op zoek naar Multatuli'. In: *Het Boek van Nu* 9 (1955-1956), p. 204.

2c3: Kassel vanaf oktober 1858.

425. S. Vestdijk: 'Multatuli als unieke figuur'. In: S. Vestdijk: *Zuiverende kroniek, Essays*. Amsterdam: Meulenhoff z.j., p. 178-181.

*2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1976. = P1143.
Licht gewijzigde herdr. van P231.

2f: Eénheid tussen persoonlijkheid en werk.

426. J. van Vloten: 'Multatuli en Bilderdijk, Fragment'. In: *Over de kling, Schrijvers slaags met elkaar, Polemische uitingen in poëzie en proza uit twee eeuwen Nederlandse literatuur*. Verz. en ingel. door A. Marja. Den Haag: Bakker/Daamen 1956. Ooievaar nr. 27, p. 170-174.

Fragment uit De Mare 799.

2f; 3d: W. Bilderdijk. Zowel Multatuli als Bilderdijk erkennen dat hoogmoed een van hun belangrijkste karaktertrekken is.

427. D. de Vries: 'Het ontstaan van de Max Havelaar'. In: *Rekenschap* 3 (1956), p. 135-147.

Zie voor een overdr. P389.

2f, g: Al voor de Lebak-zaak overwoog EDD schrijver te worden.
3e8b: Lezing uitgesproken tijdens de Lebak-herdenking op 27-3-1956 te Rotterdam. Zie P437.

N.V. in: *De Tijd*, 2-7-1956. Kort bericht.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

428. EDD's geboortehuis, Korsjespoortsteeg 20, Amsterdam, wordt Multatuli-Museum.

3e1.

In: *Algemeen Handelsblad*, 17-5-1956. Aankondiging en een verslag van de algemene ledenvergadering van het Multatuli-Genootschap. Ook vermeld bij P558.
In: *De Maasbode*, 18-5-1956. Aankondiging.
In: *Het Parool*, 13-6-1956.
In: *Het Vrije Volk*, 13-7-1956.
J.H.W. Veenstra in: *Vrij Nederland*, 18-8-1956. De geschiedenis van het huis.
In: *Leeuwarder Courant*, 8-9-1956. De geschiedenis van het huis.
In: *De Typhoon*, 15-9-1956 en *Utrechtsch Nieuwsblad*, 2-10-1956.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 2-2-1957. Aankondiging van een subsidie-voorstel aan de Amsterdamse gemeenteraad.
In: *De Tijd*, 20-2-1957. Subsidie-voorstel aan de Amsterdamse gemeenteraad.
In: [onv. knipsel], 20-2-1957. Subsidie-voorstel aan de Amsterdamse gemeenteraad. Bron: Doc. afd. Inst. Ned. UvA.
In: *De Telegraaf*, 7-3-1957. Gemeente Amsterdam koopt het huis.
In: *Het Parool*, 7-3-1957 (?), Gemeente Amsterdam koopt het huis.
In: *Het Parool*, 14-3-1957(?), Gemeente Amsterdam koopt het huis.
In: *De Nieuwe Dag*, 15-3-1957. Gemeente Amsterdam koopt het huis.
In: *Het Parool*, 10-8-1957. De geschiedenis van het huis.

429. 'Ed. Douwes Dekker (1820-1887), Tegenstrijdigheden'. In: 'Miniaturen'. In: *De Vrijdenker*, 7-1-1956.

2f: In EDD's psyche bestaat een spanning tussen "zijn" en "behoren" (="willen zijn").

430. 'Eduard Douwes Dekker (1820-1887), Wegen van onderzoek'. In: 'Miniaturen'. In: *De Vrijdenker*, 14-1-1956.

2f: Pleidooi voor een psychologische benadering van EDD's moralisme.

431. 'Eduard Douwes Dekker, De waarheid als waarde'. In: 'Miniaturen'. In: *De Vrijdenker*, 28-1-1956.

2f: Aanzet tot een psychologische benadering van EDD's moralisme.

432. 'Een eeuw Lebak'. In: 'Terzijde'. In: *Vrij Nederland*, 31-1-1956.

3e11: Oproep om EDD in Amsterdam d.m.v. straatnamen te herdenken: Multatuliweg, Saïdjahstraat, Adindastraat, Woutertje Pietersestraat.

433. H.A. Ett: 'Kennismaking met Multatuli'. In: 'Uit het dagboek van een literair-historisch speurder'. In: *Het Vaderland*, 31-7-1956.

3b: H.A. Ett. Anekdotisch.

434. H.A. Ett: '"Nederland zal Indië verliezen, omdat mij geen recht gedaan is", 29 maart 1856: Eduard Douwes Dekker neemt ontslag in Lebak'. In: *Het Vrije Volk*, 24-3-1956.

2e2: Het conflict in chronologische volgorde vanaf 22-1-1856.

435. G.W. Huygens: 'Lebak herdacht, 1856-24 februari-1956'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 25-2-1956.

2e2.

436. D.H. Lawrence: 'Honderd jaar geleden werd Eduard Douwes Dekker tot assistent-resident te Lebak benoemd'. In: *Haarlems Dagblad*, 28-1-1956.

*Vertaling van de inleiding van De Mare 252. Herdr. van P187. Zie voor een latere herdr. P893. Zie ook P469 en P766.

2g: EDD werd gedreven door zijn haat tegen de laffe ambtenarij, niet door zijn medelijden met de Javaan.

4b: *Max Havelaar.*
4c: *Max Havelaar* is een satire op Droogstoppel, geen pamflet voor onderdrukten.

437. Lebakherdenking te Amsterdam, Stedelijk Museum, op 24-3-1956[a], en te Rotterdam, Beurs, 27-3-1956[b].

3e4.
3e8a: Lezingen van:
a) R. Nieuwenhuys: 'Multatuli en het koloniaal bestuur'.
J. de Kadt: 'De politieke betekenis van Lebak'.
G. Stuiveling: 'Van Lebak tot Max Havelaar'.
b) G. Stuiveling: 'Van Lebak tot Max Havelaar'.
D. de Vries: 'Het ontstaan van de Max Havelaar'. Zie P389 en P427.
4b: *Max Havelaar*, 'Toespraak tot de hoofden van Lebak'.
4n4: Verslag van een voordracht door H. Bentz van den Berg (a).

In: *Het Binnenhof*, 20-3-1956. Aankondiging.
In: *Het Parool*, 20-3-1956. Aankondiging.
In: *De Tijd*, 21-3-1956. Aankondiging.
In: *De Maasbode*, 21-3-1956. Aankondiging.

In: *De Volkskrant*, 21-3-1956. Aankondiging.
In: *De Haagsche Courant*, 21-3-1956. Aankondiging.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 22-3-1956. Aankondiging.
In: [onv. knipsel], 26-3-1956. Verslag. Bron: Doc. afd. Inst. Ned. UvA.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 28-3-1956. Verslag.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 28-3-1956. Verslag.

Zie ook P 1219.

Zie voor Alexander Voûte als model voor Droogstoppel P 558.

439. H. Scheepens: '100 jaar Havelaar'. In: *De Vacature*, 3-5-1956.

2c3: ± 1860. Over EDD's motieven voor het schrijven van *Max Havelaar*.

440. P. Spigt: '"Zaak van Lebak"- waardoor de ambtenaar E. Douwes Dekker de schrijver Multatuli werd'. In: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 23-2-1956.

2e2.

441. G. Stuiveling: 'De daad van Lebak'. In: *Het Woord van de Week*, 26-2-1956.

2e2.
2g: De grootheid van EDD's daad van Lebak ligt in het feit dat hij de zedelijke norm van ieder gezag, zo vroeg, zo duidelijk en zo consequent heeft gesteld.

PRIMAIRE LITERATUUR

22. Mul'tatuli: *Skazki i legendy*. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1957.

MONOGRAFIEEN

442. K. ter Laan: *De bron van Multatuli's Peruaanse vertellingen*. z.p.: z.u. 1957. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 4. 14 pp.

4b: *Woutertje Pieterse*, 'De Peruaanse vertelling'.
4h: Weergave van een latere versie van het verhaal dat de bron was voor de Peruaanse vertelling.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

443. W.M. Bekaar: 'Rumah tempat meninggalnja Multatuli'. In: Dada Meuraxa: *Inspirasi pudjangga*. Medan: Kaproco z.j., p. 67-71.

3e2: Verslag van een bezoek aan het sterfhuis door Bekaar.

444. G. Brom: [Passage]. In: 'Bijbel en romantiek'. In: G. Brom: *Vijf studies*. Zwolle: Tjeenk Willink 1957. Zwolse reeks van taal- en letterkundige studies, p. 105-116.

Licht gewijzigde herdr. van P279. Zie voor een latere, sterk gewijzige herdr. P461.

2f.
2g3: EDD's verhouding tot de Jezus-figuur.
3e8b: Afscheidscollege van prof. dr. G. Brom als hoogleraar in de Nederlandse en algemene letterkunde aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, 23-5-1952.

445. N.A. Donkersloot: [Passage]. In: 'Eigenlijke en oneigenlijke christelijke voorstellingen in de moderne literatuur'. In: *De bijbel in de literatuur*. Met bijdr. van W. Asselbergs, N.A. Donkersloot, H.A.E. van Gelder e.a. Den Haag: Servire 1957, p. 104-105.

446. R. Fruin: [Nr. 107: Brief aan L.C. Luzac, Leiden, 13 juli 1860]. In: R. Fruin: *Correspondentie van Robert Fruin 1845-1899*. Uitgeg. door H.J. Smit en W.J. Wieringa. Groningen etc.: Wolters 1957. Werken uitgeg. door het Historisch Genootschap, 4e serie nr. 4, p. 121-122.

Gedeeltelijk eerder in De Mare 1184 en De Mare 1232.

2f: Afkeuring van de zelfingenomenheid van EDD als auteur van *Max Havelaar*.

447. J.C. van Leur: [Brief aan P.J. Bouman, Buitenzorg, 16-3-1938]. In: J.C. van Leur: 'Java, vreemd en vertrouwd, Fragmenten uit brieven van J.C. van Leur'. In: *De Nieuwe Stem* 12 (1957), p. 285-287.

2e2: Levensomstandigheden in Lebak, 81 jaar na EDD's optreden.

448. Dada Meuraxa: 'Pudjangga Multatuli'. In: Dada Meuraxa: *Inspirasi pudjangga*. Medan: Kaproco z.j., p. 61-67.

2c2: Natal.
2g2: EDD als bestrijder van de koloniale politiek anno 1860.
2h: Herinneringen aan EDD van oude mensen in Natal.

Zie P96.

449. R. Nieuwenhuys: 'De zaak van Lebak na honderd jaar'. In: *Indonesië* 10 (1957), p. 265-289.

Ook als P450. Zie voor een latere herdr. P490 en P768. Zie voor een samenvatting P858.

2e2: EDD heeft bij zijn optreden in Lebak geen rekening gehouden met de bestuurstradities en de sociale en culturele achtergronden in Nederlands-Indië.

Zie ook P455.

450. R. Nieuwenhuys: 'De zaak van Lebak na honderd jaar'. In: *Tirade* 1 (1957), p. 237-252.

Ook als P449. Zie voor een latere herdr. P490 en P768. Zie voor een samenvatting P858.

2e2: EDD heeft bij zijn optreden in Lebak geen rekening gehouden met de bestuurstradities en de sociale en culturele achtergronden in Nederlands-Indië.

In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 28-9-1957. Kort bericht.
J.W. in: *Het Parool*, 4-10-1957. Kort bericht.
A. Besnard in: *Algemeen Handelsblad*, 2-11-1957.
G. Knuvelder in: *De Tijd*, 15-3-1958.

Zie ook P455.

451. J. Noë: 'Douwes Dekker: Saïdjah en Adinda'. In: *Nova et Vetera* 34 (1956-1957), p. 208-215.

4b: *Max Havelaar*, 'Saïdjah en Adinda'.
4f.

452. 'Ot redakcii'. In: Mul'tatuli: *Skazki i legendy*. Perevody [=vertalingen] s gollandskogo pod redakciej A.I. Kobeckoj. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1957. Massovaja serija, p 3-4.

2a.

Zie P22.

P.v.D. zie L.J. Plemp van Duiveland (P454).

453. K. Paustovskij: 'Nadpis' na valune' [= 'Het opschrift op de zwerfkei']. In: 'Zolotaja roza, Zametki o pisatel' skom trude' [= 'Een gouden roos. Aantekeningen over het schrijverschap']. In: K. Paustovskij: *Sobranie sočinenij v 6-ti tomach, T. 2, Povesti. Moskva:* Gos. izd-vo Chudožestvennoj Literatury 1957, P. 499-507.

Herdr. van P395. Zie voor latere herdr. P719 en P769.

2a: Lyrisch overzicht van EDD's leven.

454. [L.J.] P.[lemp] v.[an] D.[uiveland]: [Passage]. In: 'Het leven van Busken Huet'. In: *Ons Anker* 12 (1957) 1 (jan.), p. 12-13.

2d: C. Busken Huet.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

455. W.A. Braasem: 'De zaak Lebak na honderd jaar, R. Nieuwenhuys werpt nieuw licht op Multatuli'. In: *Het Vaderland*, 19-1-1957.

2e2.

3e8a: Lezing van R. Nieuwenhuys voor de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, 18-1-1957 (zie ook P449 en P450).

456. H.A. Ett: 'Mysterieuze afkomst van een Culemborgs regent, Merkwaardige personen in bijzondere situaties'. In: 'Uit het dagboek van een literair-historisch speurder'. In: *Het Vaderland*, 13-7-1957.

2c7: Het leven van Chr. Kleynhoff (†1771, Culemborg), overgrootvader van Everdine Douwes Dekker-van Wijnbergen.

457. H.A. Ett: [Passage]. In: 'Uit het dagboek van een literair-historisch speurder, Van oude papieren en onwetende mensen'. In: *Het Vaderland*, 3-8-1957.

1d en 2d: Bronnenonderzoek leverde als correspondent van EDD een apotheker te Amsterdam op, die de correspondentie evenwel heeft vernietigd.

458. L. Kunz: 'Ich habe viel ertragen: Multatuli, Eröffnung eines Museums zum Gedenken des niederländischen Schriftstellers'. In: *Deutsche Woche*, 10-4-1957.

2a. Kort bericht.
3e4: De 70e sterfdag van EDD.

459. 'Multatuli 1887-1957'. In: *Mens en Wereld*, 9-3-1957.

3e4: De 70e sterfdag van EDD. H.A. Ett legt een krans bij het Multatuli-monument op Westerveld.
3e8a: Lezing door G. Stuiveling op de bijéénkomst van het Humanistisch Verbond, het Multatuli-Genootschap en de Vrijdenkersvereniging De Dageraad in hotel Royal te Haarlem, 19-2-1957.

460. 'Prof. Stuiveling in herdenkingsrede: "Multatuli is nog steeds onze tijdgenoot", Krans bij monument van Douwes Dekker gelegd'. In: *Algemeen Handelsblad*, 20-2-1957.

3e4: De 70e sterfdag van EDD. Herdenking in hotel Royal te Haarlem door het Humanistisch Verbond, het Multatuli-Genootschap en de Vrijdenkersvereniging De Dageraad, 19-2-1957.
3e8a: Lezing door G. Stuiveling.

Zie voorts P428.

PRIMAIRE LITERATUUR

53[a]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Rotterdam: Donker [1958]. Donker-pockets nr. 23.

126. Multatuli: *De geschiedenis van Woutertje Pieterse.* Amsterdam: De Arbeiderspers 1958.

MONOGRAFIEEN

461. G. Brom: *Multatuli.* Utrecht etc.: Spectrum 1958. 248 pp.

Sterk gewijzigde herdr. van o.a.:
Romantiek en katholicisme in Nederland. Groningen etc.: 1926. Niet in De Mare.
'Potgieter en Multatuli'. In: *Handelingen van het zeventiende Vlaamse Filologencongres, Leuven 1-3 sept. 1947.* z.p. [1948], p. 249-264. Niet in De Mare.
De Mare 1685, P177, P202, P209, P278, P279 = P444, P368, P369 en P391.

2c1, 2.
2f.
2g1, 3, 4 (Nietzsche).
3a, b.
4a.
4b: *Max Havelaar, Minnebrieven, Ideeën, Woutertje Pieterse, Vorstenschool* en *Aleid.*
4e.

R. Binnemans: 'Brommen rond Multatuli'. In: *NVT* 13 (1959-1960), p. 428-437.
P.C.A. Geyl: 'Multatuli en Van Deyssel'. In: P.C.A. Geyl: *Nederlandse figuren, dl. 1.* Amsterdam etc.: Wereld-bibliotheek 1960. Wereld-boog nr. 136, p. [87]-95.
*2[e] dr. Amsterdam etc.: Wereld-bibliotheek 1961. Wereld-boog nr. 136, p. [87]-95.
*3[e] dr. Amsterdam etc.: Wereld-bibliotheek 1962 [1961?]. Wereld-boog nr. 136, p. [87]-95.
Herdr. van P.C.A. Geyl in: *Vrij Nederland,* 29-8-1959.
H.A. Gomperts: ['Eerlijke partijdigheid, Een studie over Multatuli van een bewonderend tegenstander: Gerard Brom']. In: H.A. Gomperts: *De geheime tuin.* Amsterdam: Van Oorschot 1963, p. 31-35.
2[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1972, p. 31-35.
Gewijzigde herdr. van H.A. Gomperts in: *Het Parool,* 7-3-1959.
R. Henrard in: *SpL* 3 (1959), p. 316-318.
H.H.J. de Leeuwe in: 'Boekbeoordelingen'. In: *NTg* 52 (1956), p. 174-178.
'Multatuli'. In: 'Nieuwe uitgaven'. In: *Wetenschappelijke tijdingen* 19 (1959), p. 320-322.
C. Offringa in: *Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden* 14 (1960), p. 78-80.
H.G.M. Prick: 'Brom over Multatuli'. In: 'Kroniek'. In: *Roeping* 34 (1958-1959), p. 655-659.
G. Stuiveling: 'De cirkel en de hoek'. In: 'Kroniek van het proza'. In: *Het Boek van Nu* 12 (1958-1959), p. 131-134.
I. Volevič: 'Mul'tatuli-borec protiv kolonializma' [= 'Multatuli: strijder tegen het kolonialisme']. In: *Voprosy Literatury* (1961) 7, p. 218-223. Zie ook P512.
C.J. K[elk] in: *De Groene Amsterdammer,* 29-11-1958.
C. Swinkels in: *De Maasbode,* 13-12-1958.
G. Smit in: *De Volkskrant,* 13-12-1958.
G. Knuvelder in: *De Tijd,* 20-12-1958.
H.A. Ett in: *Het Vaderland,* 17-1-1959.
K. Fens in: *De Linie,* 31-1-1959.
J. Panhuysen in: *De Gelderlander,* 11-2-1959.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 14-2-1959.
H.A. Gomperts in: *Het Parool,* 7-3-1959. Zie voor herdr. boven.

H. Doedens in: *De Vacature*, 14-8-1959. O.a. een reactie op G. Stuiveling in: *Het Boek van Nu* (zie boven).
P.C.A. Geyl in: *Vrij Nederland*, 29-8-1959. Zie voor herdr. boven.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

462. E. Ackerknecht: 'Multatulis kleiner Walther und die Deutschen Volksbüchereien'. In: *Bibliotheekgids* 34 (1958), p. 54-56.

4l: Vertalingen van *Woutertje Pieterse* in Duitsland: De Mare 425, De Mare 426 en P127.

463. *I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813-1870)*. 3e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1958. Aula-boeken nr. 13.

*Herdr. van De Mare 1608 (1e dr. 1925. 2e dr. 1929).
*4e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1959. Aula-boeken nr. 13. = P482.
5e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1961. [Aula-boeken nr. 13]. = P615.
6e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1963. [Aula-boeken nr. 13]. = P664.
*7e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] [1967]. Aula-boeken nr. 13. = P751.
*8e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] [1971]. Aula-boeken nr. 13. = P908.
*9e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] [1974]. Aula-boeken nr. 13. = P1003.
*10e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1975. Aula-boeken nr. 13. = P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19e eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

464. H.G. Drechsel: 'Multatuli (veel heb ik geleden): groot schrijver, groot strijder'. In: 'Twaalf paladijnen van de vrijheid'. In: *De Paladijn* 5 ([1957]-1958), 4 (jan. 1958), p. 3 en 7.

2a.

465. F. Erens: 'Willem Paap'. In: 'Eigen historie'. In: F. Erens: *Vervlogen jaren*. Vervolledigd uitgeg. en van aantek. voorzien door H.G.M. Prick met een inl. van A. van Duinkerken. Zwolle: Tjeenk Willink 1958. Zwolse drukken en herdrukken nr. 29, p. 221-227.

Uitgebreide herdr. van De Mare 1840.

2h: Herinneringen van Erens aan Paap en EDD.

466. F. Huël: 'Gezeten op een bank'. In: F. Huël: *Piramiden slopen, Korte verhalen*. Den Haag: Leopold 1958, p. 165-174.

2d: Verhaal over een fictieve ontmoeting tussen EDD en de componist R. Schumann in Homburg, 1854.

467. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. Rotterdam: Donker [1958]. Donker-pocket nr. 23, p. 5-14, 15.

Zie voor latere herdrn. P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53a.

J.J.O. zie J.J. Oversteegen (P470).

468. P.K. King: 'Multatuli's psyche'. In: *The Modern Language Review* 53 (1958), p. 59-74.

2f: EDD's dualistische persoonlijkheid.

469. D.H. Lawrence: 'In defence of Max Havelaar'. In: *Delta* (1958-1959) (winter), p. 94-98.

*Herdr. van de 'Introduction' van De Mare 252. Zie voor latere herdr. P766. Zie voor een vertaling van deze inleiding P187, P436 en P893.

2g: EDD werd gedreven door zijn haat tegen de laffe ambtenarij, niet door zijn medelijden met de Javaan.
4b: *Max Havelaar.*
4c: *Max Havelaar* is een satire op Droogstoppel, geen pamflet voor onderdrukten.

470. J.J. O.[versteegen]: 'Multatuli-Max Havelaar, (Max Havelaar of de koffyveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij'. In: *Le Courrier Littéraire des Pays-Bas* (1958) 5 (febr.), p. 12-15.

4b: *Max Havelaar.*
4c, d, f, p.

471. E. du Perron: [Passage]. In: 'Holländische Literatur'. In: 'Bijlagen'. In: E. du Perron: *Verzameld werk [dl.] 6.* Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1958, p. 641-644.

In een vertaling van A. Vigoleis Thelen.
Herdr. van een passage in: E. du Perron: 'Holländische Literatur'. In: *Die Sammlung* 1 (1933-1934) 8 (april 1934), p. 400-403. Niet in De Mare.

2f: EDD is temidden van de Nederlandse literatuur een figuur van wereldformaat.

472. G. Stuiveling: ['Multatuli']. In: 'Jaren zonder jeugd 1857-1875'. In: G. Stuiveling: *Een eeuw Nederlandse letteren.* 3e dr. Amsterdam: Querido 1958, p. 106-112.

Herdr. van De Mare 1913 en P161. Zie voor een latere herdr. P922.

2a.

473. 'Testament van Multatuli te Wiesbaden gevonden'. In: 'Uit de Nederlanden van alles wat'. In: *Wetenschappelijke Tijdingen* 18 (1958), p. 468.

1d: EDD's testament, Wiesbaden, 1-8-1879, door H.A. Ett gevonden. Kort bericht.

Over dit onderwerp ook:
In: *Algemeen Handelsblad*, 8-11-1958. Kort bericht.
In: *Het Parool*, 11-11-1958.
In: *Haagsch Dagblad*, 12-11-1958. Kort bericht.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 13-11-1958. Kort bericht.
In: *Echo*, 27 of 29-11-1958 en *Echo* (Haarlemse ed.), 28-11-1958. + Kort overzicht van EDD's leven.
H.A. Ett in: *Het Vaderland*, 6-12-1958. + publicatie van het testament, + 2c: vanaf 1-11-1870.
In: *Vooruit*, 18-12-1958.
In: *Het Vrije Volk*, ?-12-1958.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 20-1-1959. Verslag van het archiefonderzoek.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 23-1-1959. 4i: EDD wist niet dat "Petschaft" onzijdig was.

H.A. Ett in: *Bevrijdend Denken*, 31-1-1959. + publicatie van het testament, + 2c: 13-9-1874 - 1879; en 2d: EDD's verhouding tot zijn kinderen.

474. P. van 't Veer: [Passage]. In: 'Een stelsel bestormd, Sicco Ernst Willem Roorda van Eysinga, 1825-1887', In: P. van 't Veer: *Geen blad voor de mond, Vijf radicalen uit de negentiende eeuw*. Amsterdam: Arbeiderspers 1958, p. 173-175.

2d: S.E.W. Roorda van Eysinga.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

475. H.A. Ett: 'Betrekkingen tussen Delft en Multatuli, Studentencorps bracht hem warme hulde'. In: 'Uit het dagboek van een literair-historisch speurder'. In: *Het Vaderland*, 25-1-1958.

2d: Lezing op 20-11-1868 te Delft voor het studentendispuutgezelschap "Vrije Studie".
2h: Opsporing van een ooggetuige van de opvoering van *Vorstenschool* 10-3-1875 te Delft.
3e11: Huldiging van EDD na afloop van de opvoering (verslag in: *Delftsche Courant*, 12-3-1875).
4b: *Vorstenschool*.
4n2: Opvoering van *Vorstenschool* te Delft, 9-3-1875 (verslag in: *Delftsche Courant*, 12-3-1875).

De gedenkplaat te Brussel, zie P515.

476. G.W. Huygens: 'Garmt Stuiveling vijftig jaar'. In: *Mens en Wereld*, 4-1-1958.

3b: G. Stuiveling; o.a. diens activiteiten m.b.t. EDD.

477. J.B.: 'Multatuli en het damesweekblad'. In: *Het Schoolblad*, 18-10-1958.

2g: EDD's opvattingen over kinderpsychologie vergeleken met die van de damestijdschriften anno 1958. Kort bericht.

478. 'Multatuli als humanist'. In: *Het Vrije Volk*, 16-12-1958.

2g.
3e8a: Lezing van G. Stuiveling op een bijeenkomst van het Humanistisch Verbond, december 1958. Kort bericht.

479. N. Rost: 'Wilhelm Spohr, De man die wereldfaam bezorgde aan Multatuli'. In: *Vooruit*, 15-3-1958.

3b: W. Spohr. Biografische gegevens over deze Multatuli-vertaler.

Zie ook P378 en P684.

480. G. Stuiveling: 'Mijn weg tot Multatuli'. In: *Folia Civitatis*, 22-2-1958.

3b: G. Stuiveling.

PRIMAIRE LITERATUUR

24. Mul'tatuli: *Ertekiler hem rovayatlar.* Asġabat 1959.

52[b]. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij.* 2[e] dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1959.

53[b]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* 2[e] dr. Rotterdam: Donker [1959]. Donker-pockets nr. 23.

74. Mul'tatuli: *Maks Chavelaar, Ili kofejnye aukciony niderlandskogo torgovogo obščestva, Roman.* Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvannaja literatura 1959.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

481. *M. Bots: 'Inleiding, Eduard Douwes Dekker (1820-1887)', 'Over deze uitgave'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij.* Uitgeg. en toegel. door M. Bots. 2[e] dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1959.

Herdr. van P346. Zie voor latere herdrn. P705, P832 en P1055.

2c2.
2e1 en 2e2.
2g2: Het cultuurstelsel.

Zie P52[b].

482. *I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19[e] eeuw (1813-1870).* 4[e] dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1959. Aula-boeken nr. 13.

Herdr. van *De Mare 1608 (1[e] dr. 1925. 2[e] dr. 1929) en van P463. Zie voor latere herdrn. P615, P664, P751, P908, P1003, P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19[e] eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

483. C. Busken Huet: 'Over de Max Havelaar' en 'Huet over Multatuli'. In: *De wereld heeft twee aangezichten, Proza en poëzie van 1700 tot 1880.* Samengest. en ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Querido 1959. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27, p. 125-126, 133-135 en 190.

2[e] herz. dr. Amsterdam: Querido 1964. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27. = P691.
*3[e] bijgewerkte dr. Amsterdam: Querido 1969. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27. = P803.
4[e] dr. Amsterdam: Querido 1972. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 303. = P935.
5[e] dr. Amsterdam: Querido 1974. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 303. = P1006.

'Over de Max Havelaar': gedeeltelijke herdr. van De Mare 607 (§1), De Mare 608 (§1), De Mare 700 (§1) en van C. Busken Huet: 'Multatuli [§1]'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede deel.* Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. of jrtl. varieert], [pp. variëren]. Niet in De Mare. En herdr. van P210. Zie voor een latere

herdr. P1004 en voor herdrn. als passage P392, P788, P1005, P1058.
'Huet over Multatuli': passage uit De Mare 863. Zie voor latere bekorte herdrn. P691, P803, P935 en P1006. Zie voor andere passages uit De Mare 863 P836.

2h: C. Busken Huet.
4b: *Max Havelaar.*
4e.
4h: Vergelijking met *Camera obscura.*

Zie P2[a].

484. M. Čečanovskij: 'Predislovie' [='Voorwoord']. In: Mul'tatuli: *Maks Chavelaar, Ili kofejnye aukciony niderlandskogo torgovogo obščestva, Roman.* Perevod [=vertaling] pod redakciej A. Sipoviča, predislovie [=voorwoord] M. Čečanovskogo, primečanija [=noten] S.G. Zajmovskogo. Moskva: Gos. izd-vo Chudožestvennaja Literatura 1959, p. 3-[16].

2a: Kort overzicht t/m het schrijven van *Max Havelaar.*
2g: EDD's kritiek werd geleverd vanuit een kleinburgerlijke positie, namelijk ingegeven door een sociaal uitzichtloos, niet daadwerkelijk humanisme.
4b: *Max Havelaar.*
4c: Ontmaskering van de hypocrisie van de kleinburgerlijkheid, aan de kaak stellen van de christelijke moraal, waarheid over de toestand in Nederlands-Indië.
4f: De compositie is ondergeschikt gemaakt aan het thema.
4g: Autobiografie, lyrisch verhaal, ontmaskerende aanklacht.

Zie P74.

485. F.: 'Multatuli penulis humanis'. In: *Zaman Baru* (1959) 7-8 (10-20 maart), p. 1.

3e4: Herdenking van EDD's geboorte.
3e5: Lofrede op EDD als voorvechter van Indonesische marxisten.

486. I.O. Galelano: 'Menghirup kembali Multatuli'. In: *Zaman Baru* (1959) 7-8 (10-20 maart), p. 1-4.

2a.
3b: EDD wordt door de schrijver beschouwd als één van de Indonesische verzetshelden.

487. *H.A. Gomperts: 'Multatuli'. In: H.A. Gomperts: *De schok der herkenning, Acht causerieën over de invloed van invloed in de literatuur.* Amsterdam: Van Oorschot 1959. Stoa-reeks.

2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1960. Stoa-reeks. = P527.
3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1963. Stoa-reeks. = P671.
*4[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1967. Stoa-reeks. = P759.

2f.
3b: M. ter Braak en E. du Perron.

J.J. Oversteegen: 'Een verbaasd gezicht'. In: *Huidenstraat 13.* [Huldebundel voor K. van Boeschoten]. Amsterdam: Polak & Van Gennep 1964, p. 72-77. Ook in: *Merlijn* 3 (1965), p. 69-74. Ook vermeld bij P490.
P.C.A. Geyl in: *Vrij Nederland,* 14-5-1960. Polemiek over de zinsnede: "...zijn zielig gebrek aan mannelijke eigenschappen".
D.A. de Graaf in: *Vrij Nederland,* 4-6-1960.

488. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 2[e] dr. Rotterdam: Donker [1959]. Donker-pocket nr. 23, p. 5-14, 15.

Herdr. van P467. Zie voor latere herdrn. P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53[b].

489. J. Meijer: 'Samen met Mimi', 'Vincent Haman (tendens)'. In: 'Stedehouder van Douwes Dekker 1887-1898'. In: J. Meijer: *Het levensverhaal van een vergetene, Willem Anthony Paap 1856-1923, Zeventiger onder de Tachtigers*. Amsterdam: Meulenhoff z.j., p. 123-138, 178-200.

2d: W.A. Paap. Paaps bemoeienis met de nalatenschap van EDD (p. 123-138).
3b: W.A. Paap. *Vincent Haman* als Multatuli-apologie (p. 178-200).
Zie verder het register van Meijers boek.

G. Stuiveling: 'De derde Paap'. In: G. Stuiveling: *Vakwerk, Twaalf studies in literatuur*. Zwolle: Tjeenk Willink 1967, p. 270-277.
In: *De Gooi- en Eemlander*, 1-5-1959. Subsidie voor Meijer.

490. R. Nieuwenhuys: 'De zaak van Lebak', 'Verantwoording'. In: R. Nieuwenhuys: *Tussen twee vaderlanden*. Amsterdam: Van Oorschot 1959, p. 159-197, 226.

2[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1967. = P768.
Licht gewijzigde herdr. van P449 en P450. Zie voor een samenvatting P858.

2e2: EDD heeft bij zijn optreden in Lebak geen rekening gehouden met de bestuurstradities en de sociale en culturele achtergronden in Nederlands-Indië.

J.J. Oversteegen: 'Een verbaasd gezicht'. In: *Huidenstraat 13*. [Huldebundel voor K. van Boeschoten.] Amsterdam: Polak & Van Gennep 1964, p. 72-77. Ook in: *Merlijn* 3 (1965), p. 69-74. Ook vermeld bij P487.
J.H.W. Veenstra in: *Vrij Nederland*, 3-3-1960.
W.A. Braasem in: *Het Vaderland*, 5-3-1960. Recensie op het hele boek.
Pasquino [=J. Luger] in: *De Telegraaf*, 3-6-1960, 4-6-1960 en 7-6-1960 (7-6-1960: 7: Het ps. "Multatuli").

491. E. du Perron: [Passage]. In: 'Brieven uit Holland, 4'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 7. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1959, p. 430-432.

Herdr. van [Passage]. In: 'Brieven uit Holland, 3'. In: *Kritiek en Opbouw* 2 (1939-1940) 24 (1 feb. 1940), p. 375-376. Niet in De Mare.

6: G.H. Bousquet: *La politique musulmane et coloniale des Pays-Bas*. Paris: Hartmann z.j. Kort bericht over EDD.

K. Fens in: *De Tijd*, 25-2-1961. 3b: Du Perron.
M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 22-4-1961. 3b: Du Perron.

492. E. du Perron: [Passage]. In: 'E.F.E. Douwes Dekker: Het boek van Siman den Javaan'. In: 'Inleidingen'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 7. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1959, p. 146-151.

3b: E.F.E. Douwes Dekker, kleinzoon van EDD's broer Jan.

K. Fens in: *De Tijd*, 25-2-1961. 3b: Du Perron.
M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 22-4-1961. 3b: Du Perron.

493. E. du Perron: [Passage]. In: 'Jan Frederik Helmers'. In: 'Van Kraspoekol tot Saïdjah'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 7. Onder red. van E.

du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1959, p. 237-238.

4b: *Max Havelaar*, 'Saïdjah en Adinda'.
4h: Er bestaat een verband tussen J.F. Helmers: *Adeka en Afron* en 'Saïdjah en Adinda'. Kort bericht.

K. Fens in: *De Tijd*, 25-2-1961. 3b: Du Perron.
M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 22-4-1961. 3b: Du Perron.

494. E. du Perron: [Passage]. In: 'Oude Indische tijdschriften'. In: 'Indisch memorandum'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 7. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: Van Oorschot 1959, p. 89.

Herdr. van [Passage]. In: 'Indisch memorandum XI'. In: *Kritiek en Opbouw* 2 (1939-1940) 7 (61[16] mei 1939), p. 107. Niet in De Mare.

4e, h: Vertaalde stukken uit *Les Guêpes* van Alphonse Karr, verschenen in *De Kopiïst* hebben EDD's stijl mede gevormd. Kort bericht.

K. Fens in: *De Tijd*, 25-2-1961. 3b: Du Perron.
M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 22-4-1961. 3b: Du Perron.

495. E. du Perron: [Passage]. In: 'W.R. van Hoëvell'. In: 'Van Kraspoekol tot Saïdjah'. In: E. du Perron: *Verzameld werk* [*dl.*] 7. Onder red. van E. du Perron-de Roos, F.E.A. Batten en H.A. Gomperts. Amsterdam: van Oorschot 1959, p. 259-261.

4b: *Max Havelaar*, 'Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb', 'De Japansche steenhouwer' en 'Saïdjah en Adinda'.
4h: Vergelijking van geschriften van Van Hoëvell met EDD's werken.

K. Fens in: *De Tijd*, 25-2-1961. 3b: Du Perron.
M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 22-4-1961. 3b: Du Perron.

496. *A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: 'Negentiende eeuw'. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *Erflaters van onze beschaving, Nederlandse gestalten uit zes eeuwen*. 8e dr. Amsterdam etc.: Querido 1959.

Licht gewijzigde herdr. van De Mare 1899 (2e-6e dr. niet in De Mare) en een herdr. van P418. Zie voor latere drukken P921, P977, PI128 en PI195.

2a: Jeugd, Lebak, jaren in Nederland en Duitsland.
2f: EDD's Napoleon-illusies.
3a, b.

497. G. Stuiveling: [Passage]. In: 'Toen de Nieuwe Gids werd opgericht'. In: G. Stuiveling: *De Nieuwe Gids als geestelijk brandpunt*. 2e dr. Amsterdam: Arbeiderspers 1959, p. 11-14.

1e dr. Amsterdam: Arbeiderspers 1935, p. 10-13. Niet in De Mare.

3b: *De Nieuwe Gids*.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

498. A. Alberts: 'Multatuliana, De bekroning van R. Nieuwenhuys'. In: *De Groene Amsterdammer*, 28-11-1959.

2e2: N.a.v. het toekennen van de prijs van de stad Amsterdam aan R. Nieuwenhuys voor P449.

499. W.A. B.[raasem]: 'Tussen twee vaderlanden, Albert Vogel brengt een programma van "Indische belletrie"'. In: *Week-programma* [van *Het Vaderland*] 29-1-1959.

4n4: A. Vogel draagt in zijn programma "Tussen twee vaderlanden" (Diligentia, Den Haag, 30-1-1959) o.a. 'De toespraak tot de hoofden van Lebak' voor. Aankondiging.

500. H.C. Cannegieter: 'Met Multatuli in Wiesbaden, Huis van beroemde schrijver nog vrijwel ongerept in Duitse badplaats'. In: *Het Parool*, 18-7-1959.

2c5: Wiesbaden, 1870-1879.
3e11: Woonplaats, Wiesbaden anno 1959.

501. A. Deering: '13 oktober 1859 klonk de kreet van de man van Lebak, De martelaar der Nederlandse literatuur voltooide honderd jaar geleden zijn Max Havelaar'. In: *Algemeen Dagblad*, 13-10-1959.

2c1, 2, 3: Kort overzicht van het leven tot en met het verschijnen van *Max Havelaar*.

502. H. Doedens: 'Multatuli en zijn beide romans, I en II'. In: *De Vacature* 5 en 15-5-1959.

2a.

503. H.A. Ett: 'Rond het ontstaan van de Max Havelaar, 13 oktober 1859 voltooide Multatuli zijn boek'. In: *Het Vaderland*, 21-11-1959.

2c3: 1856-1859.

504. Herdenking van het eeuwfeest van *Max Havelaar* door de Vermeylen-kring in het Congrespaleis te Brussel, 7-10-1959.

3e4: 100 jaar *Max Havelaar*.
3e8a: Lezing door G. Stuiveling over "Honderd jaar Max Havelaar".
4b: *Max Havelaar*.
4n4: Voordracht door de Belgische toneelspeler Joost Noydens van passages uit *Max Havelaar*.

In: *Het Vaderland*, 6-10-1959. Aankondiging, kort bericht.
In: *De Gelderlander*, 8-10-1959.
In: *Het Vaderland*, 9-10-1959.
In: *Le Matin*, 9-10-1959.
In: *Het Laatste Nieuws*, 9-10-1959.
In: *De Standaard*, 9-10-1959.

505. 'Multatuligenootschap'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 20-3-1959.

3e3: Verslag van een bijéénkomst van het Multatuli-Genootschap.

506. 'De roman van Multatuli "Max Havelaar" in het Russisch'. In: *Informatie-bulletin, Van de Ambassade van de U.S.S.R. in Nederland*, 11-11-1959.

4b: *Max Havelaar*.
4k, l.: Aankondiging van enige nieuwe uitgaven in Rusland, waaronder P74 (?) en een herdr.(?) van P193.

507. G. Stuiveling: 'Honderd jaar, Max Havelaar'. In: *Vara Radio Tv Gids*, 18-10-1959.

2c3.
4b: *Max Havelaar*.
4p.

508. G. Stuiveling: [Passage]. In: 'Dichters na hun dood'. In: *De Groene Amsterdammer*, 21-11-1959.

3e11: De urn met EDD's as. Kort bericht.

509. *G.H. Theunissen: 'Erbe und Empörung, Die Freiheit des holländischen Bürgers Multatuli'. In: *Rheinischer Merkur*, 22-5-1959.

Bron: Dietrich en Vanrusselt.

W.A.B. zie W.A. Braasem (P499).

PRIMAIRE LITERATUUR

1-10. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *10*. Amsterdam: Van Oorschot 1960.

50c. Multatuli: *Max Havelaar*. 5e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1960. De Witte Olifant.

53c. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 3e dr. Rotterdam: Donker [1960].

76. Multatuli: *Max Havelaar*. Bratislava: Slovenské vydavatel'stvo krásnej líteratúry 1960. Edícia Svetových Klasikov, zväzok 104.

91. Multatuli: *Saïdjah dan Adinda*. Djakarta: Lekra 1960.

107. *Toespraak tot de hoofden van Lebak*. RCA-EPAV-9756. 45 toerenplaat. Voordracht: A. Vogel.

131. Multatuli: *De kleine Wouter, Fragmenten uit de geschiedenis van Woutertje Pieterse*. z.p.: Wereldbibliotheek [1960].

MONOGRAFIEEN

510. *1860 – Multatuliana – 1960*. Amsterdam: Antiquariaat Schuhmacher [1960]. Catalogus nr. 140. 16 pp.

4o: Lijst van primaire en secundaire literatuur.

511. *Anekdoten over Multatuli, Uit authentieke bronnen bijeengebracht*. Verz. door A. Horsman. Amsterdam: Van Oorschot 1960. 173 pp.

2h: Anekdoten 1830-1886.

Kronkel [= S. Carmiggelt] in: *Het Parool*, 6-12-1960 en *Haagsch Dagblad*, 15-12-1960.
G.W. H.[uygens] in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 10-12-1960.
C. Swinkels in: *De Linie*, 1-4-1961.
H. van Straten in: *Het Vrije Volk*, 22-4-1961. Ook vermeld bij P1-10.

511°. M.C. Comley: *Eduard Douwes Dekker and the Dutch Dispute on Colonial Policy*. z.p. Ohio State University 1960. Diss. Ohio State University. IV pp. + 518 pp.

Getypt werk. Fotocopie aanwezig op het Instituut Nederlands van K.U. Nijmegen.

2e2.
2g2: Contacten met liberale en conservatieve politici over koloniale politiek. Politieke opvattingen in Nederland over koloniale politiek.
4b: *Max Havelaar*.
4p: *Max Havelaar* als politiek instrument.

512. F.W. Driessen: *Multatuli, Aanklager, strijder, realist, Zijn leven, werk en betekenis*. Amsterdam: Pegasus 1960. 152 pp.

Zie voor de voorpublicatie van een fragment P522.

2a.
2f.
2g: EDD als aanklager van het kapitalisme.

4g: Multatuli staat in de traditie van de grote realistische kunst, die door het typische uit te beelden op de werkelijkheid vooruitloopt en op deze manier het volk kan opvoeden.

G. Stuiveling: 'Multatuliana'. In: *Het Boek van Nu* 13 (1959-1960), p. 161-162.
I. Volevič: 'Mul'tatuli-borec protiv kolonializma' [='Multatuli: strijder tegen het kolonialisme']. In: *Voprosy Literatury* (1961) 7, p. 218-223. 2g: De antifascist Driessen weerlegt de leugens van de apologeten van het Nederlands kapitalisme dat EDD alles ten eigen bate bedacht heeft en onderstreept de sceptische houding van EDD t.o.v. de burgerlijke democratie en het parlementaire systeem. Zie ook P461.
W.K. in: *De Waarheid*, 19-5-1960.
M. Th. in: *De Rode Vaan*, 24-6-1960.

513. R.P. Meyer: *Max Havelaar 1860-1960*. Z.p.: University of Melbourne z.j. 19 pp.

2c1, 2.
3a, b.
3e8b: Herdenkingslezing tijdens een bijeenkomst van The Netherlands Cultural Committee in The University of Melbourne, 19-5-1960.

514. *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 361-480 = *Max Havelaar – Batavus Droogstoppel 1860-1960*.

Zie P517, P518, P548, P550, P551, P552, P558, P559, P560 en P561.

3e4: 100 jaar *Max Havelaar*.
3e9: Herdenkingsbundel over de actualiteit van het tweetal Max Havelaar – Batavus Droogstoppel.

M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 7-6-1960.
P. van 't Veer in: *Het Vrije Volk*, 18-6-1960.
K. F.[ens] in: *De Tijd-De Maasbode*, 14-7-1960.
In: *De Groene Amsterdammer*, 16-7-1960.
K. F.[ens.] in: *De Tijd-De Maasbode*, 16-7-1960. Ook vermeld bij P551 en P560.
In: *Het Parool*, 21-10-1960. Ook vermeld bij P525.

515. *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*.

Zie P516, P526, P532, P535, P538 en P555.

3e4: 100 jaar *Max Havelaar*.
3e5.
3e6: De onthulling van de gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge, op 21-5-1960.
3e8b.
3e9.

A) Geschiedenis van het initiatief,
B) Aankondiging van de onthulling,
C) Verslag van de onthulling.
In: *Het Laatste Nieuws*, 8-2-1958. A.
In: *De Maasbode*, 2-12-1958. A.
In: *De Volkskrant*, 6-2-1960. A.
In: *De Telegraaf*, 6-2-1960. A.
In: *Eindhovens Dagblad*, 13-2-1960. A. 5b2: Bezoek aan Lebak in 1960.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 21-4-1960. B.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 6-5-1960. A.
In: *De Nieuwe Gazet*, 9-5-1960. B.
J. de Gr. in: *De Nieuwe Gids*, 12-5-1960. B. 2a en 3e6: Initiatief in 1910.
In: *Volksgazet*, 14-5-1960. B.
In: *De Nieuwe Gids*, 14 & 15-5-1960. B.

V.A. in: *De Nieuwe Gids*, 23-5-1960. C.
In: *Haagsche Courant*, 23-5-1960. C.
In: *Haagsch Dagblad*, 23-5-1960. C.
In: *Het Binnenhof*, 23-5-1960. C.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 23-5-1960. C.
In: *Algemeen Handelsblad*, 23-5-1960. C.
In: *Het Parool*, 23-5-1960. C.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 23-5-1960. C.
In: *De Gelderlander*, 23-5-1960. C.
In: *De Landwacht*, 23-5-1960. C.
In: *Gazet van Antwerpen*, 23-5-1960. C.
In: *Vooruit*, 23-5-1960. C.
In: *Volksgazet*, 23-5-1960. C.
In: *De Tijd-De Maasbode*, 23-5-1960. C.
In: [onvolledig knipsel] 23-5-1960. C.
In: *De Telegraaf*, 23-5-1960. C.
In: *De Standaard*, 25-5-1960. C.
J. Walravens in: *De Groene Amsterdammer*, 28-5-1960. C.

Zie P537, P539, P541, P542, P543 en P544.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

516. J. Boon: 'De universele betekenis van Max Havelaar'. In: *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*, p. 15-18.

3b.
3e5, 3e8b.

Zie P515.

517. J.J. Buskes: 'Dominee Wawelaar'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 431-444.

2g3.
4d: Ds. Wawelaar.

Zie P514.

518. J.B. Charles [= W.H. Nagel]: 'Het Bataafse Christendom, "Heereboeren in het Rijk der Voorzienigheid"'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 445-468.

4d: Batavus Droogstoppels christelijke mentaliteit vergeleken met Colijns christendom.

Zie P514.

519. J. Coolsaet: 'Multatuli te Brussel'. In: 'De laatste ronde'. In: *DWB* (1960), p. 377-379.

2c3: Brussel en Visé (België), 1859.

520. *A. Demedts: 'Multatuli na honderd jaar'. In: *De Periscoop* (1960) (mei).

Bron: *Nijhoffs Index* 1960.

521. A. Deprez: 'Verhouding tot Multatuli'. In: 'Tweede Indische verblijf, terugkeer naar Europa en dood, 1936-1940'. In: A. Deprez: *E. du Perron 1899-1940, Zijn leven en zijn werk*. Brussel etc.: Manteau z.j., p. 202-228, 233-234.

3b: Du Perron als pleitbezorger van EDD.

3d: Overeenkomst tussen EDD en Du Perron in levenshouding en -inzicht en in psychologie.

H. van Straten in: *Het Vrije Volk*, 26-11-1960.

522. F.W. Driessen: '100 jaar Max Havelaar'. In: *Politiek en Cultuur* 20 (1960), p. 242-247.

Voorpublicatie van een fragment uit P512.

2d: J. van Lennep.
2e2: Naverteld aan de hand van *Max Havelaar*.

B. Droogstoppel zie A. Romein-Verschoor (P550).

523. P.H. Dubois: 'De actualiteit van de Max Havelaar'. In: *Rekenschap* 7 (1960), p. 49-60.

Zie voor een latere herdr. P638 en P910.

2f: Het conflict tussen idee en daad bij EDD.

524. *E. Emmerling: 'Erinnerungen an Multatuli, Vor hundert Jahren erschien sein "Max Havelaar"'. In: *Heimat am Mittelrhein* 5 (1960) nr. 8, p. 1-2.

Bron: Vanrusselt.

525. H.A. Ett: 'Multatuli bij Lobo'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 593-604.

Bekorte weergave van een onuitgeg. artikel van Meester Gerard: 'Multatuli bij Lobo', in het bezit van het Multatuli-Genootschap.

2c4, d: EDD's verblijf bij de familie Lobo in 1860.

M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 3-10-1960. Ook vermeld bij P545.
In: *Het Parool*, 21-10-1960. Ook vermeld bij P514.

526. R. Foncke: 'Onthulling van een "Max Havelaar"-gedenkplaat te Brussel'. In: *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*, p. 3-5.

3e4, 5, 6: De gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge.

3e8b.

Zie P515.

P.C.A. Geyl zie P461.

H.G. zie H. Groendijk (P528).

527. H.A. Gomperts: 'Multatuli'. In: H.A. Gomperts: *De schok der herkenning, Acht causerieën over de invloed van invloed in de literatuur*. 2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1960. Stoa-reeks, p. 146-164.

Herdr. van P487. Zie voor latere herdrn. P671 en P759.

2f.
3b: M. ter Braak en E. du Perron.

528. H. G.[roendijk]: '"Max Havelaar" de Multatuli 1860-1960'. In: *Nederlanda Esperantisto* 25 (1960), p. 65.

4b: *Max Havelaar* (100 jaar).

4c: Het lijden van de Javaan t.g.v. de onderdrukking door het Nederlandse gouvernement, de Nederlandse bourgeoisie en de Javaanse prinsen.

Zie P121.

529. H.v.B.: 'Multatuli's gezin in Maastricht en Visé'. In: *De Bronk* 8 (1960-1961), p. 250.

2c3: EDD's verblijf met zijn gezin te Visé bij Luik, 1859.

530. W. Hijmans: 'Het boek vol zonden'. In: *Socialisme en Democratie* 17 (1960), p. 106-112.

2e2.
2g: EDD's opvattingen over de verhouding tussen blanke en andere rassen.

531. '100 jaar Max Havelaar'. In: *Gedeeld Domein* (1960) 8 (mei).

4b: *Max Havelaar.*
4j: Kort bericht.

532. L. van Hoorick: 'Hoe onze gedenkplaat er kwam, De Bergstraat ten tijde van Multatuli'. In: *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*, p. 6-10.

2c3.
3e6.
3e8b.

Zie P515.

533. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 3e dr. Rotterdam: Donker [1960]. Donker-pockets nr. 23, p. 5-14, 15.

Herdr. van P467 en P488. Zie voor latere herdrn. P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53c.

534. A.B. Jackson: 'Multatuli'. In: 'Bibliographie de la Revue Blanche'. In: A.B. Jackson: *La Revue Blanche (1889-1903), Origine, influence, bibliographie.* Paris: Minard 1960. Bibliothèque des lettres modernes nr. 2, p. 227.

4o: Korte lijst van in de *Revue Blanche* verschenen stukken van EDD.

535. J. Kuypers: 'Toespraak bij de onthulling'. In: *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*, p. 23-24.

3e5.
3e8b.

Zie P515.

536. L.V.: 'Het huis waar Multatuli "Max Havelaar" schreef, Omgeving en omstandigheden waarin het werk te boek gesteld werd'. In: *De Brusselse Post* 10 (1960) 1 (jan.), p. 1 en 3.

3e11: Reconstructie van de plaats waar Au Prince Belge heeft gestaan. Met plattegrond.

537. L.V.: 'Nog over de plaats waar Multatuli zijn Max Havelaar schreef, Oprichting van een Multatuli-herdenkingscomité'. In: *De Brusselse Post* 10 (1960) 3 (mrt.), p. 3.

3e6: Het initiatief voor een gedenkplaat in 1908 en de onthulling van een gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge, 21-5-1960.

Zie ook P515.

538. H. Liebaers: 'Multatuli nu'. In: *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*, p. 11-14.

Ook als P539.

3b.
3e5.
3e8b.

Zie P515.

539. H. Liebaers: 'Multatuli nu'. In: *De Vlaamse Gids* 44 (1960), p. 616-619.

Ook als P538.

3b.
3e5.
3e8b.

Zie ook P515.

540. J. Májeková: 'Poznámka pri stom výročí prvého vydania Maxa Havelaara' [= 'Noot bij de honderdjarige gedenkdag van de eerste uitgave van de Max Havelaar']. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Preložila a poznámky spracovala [= vertaald door en noten bewerkt door] J. Májeková, verše prebaśnil [= gedichten berijmd door] V. Turčány. Bratislava: Slovenské Vydavatel'stvo Krásnej Líteratúry 1960, p. 327-[329].

2g: Het belangrijkste in EDD's werk is het probleem van de menselijke waardigheid en de rechtvaardigheid.
4b: *Max Havelaar*.
4f: De vierdeling Droogstoppel, Sjaalman, Stern en Havelaar stelde EDD in staat vaak van stijl, plaats, tijd etc. te wisselen.
4p: *Max Havelaar* veroorzaakte een ommekeer in de Nederlandse literatuur naar het realisme, maar had geen directe invloed op de koloniale politiek.

Zie P76.

541. 'Een Multatuli-gedenkplaat te Brussel'. In: *De Brusselse Post* 10 (1960) 5 (mei), p. 3.

3e6: Aankondiging van de onthulling van de gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge, 21-5-1960.

Zie ook P515.

542. 'De Multatuli-herdenking te Brussel'. In: *De Brusselse Post* 10 (1960) 4 (apr.), p. 3.

3e6: Aankondiging van de onthulling van de gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge, 21-5-1960.

Zie ook P515.

543. 'Na de Multatuli-herdenking te Brussel...'. In: *De Brusselse Post* 10 (1960) 7 (juli), p. 2.

3e6: Twee foto's van de onthulling van de gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge, 21-5-1960.

Zie ook P515.

544. 'Na een vroeger mislukte poging..., Eindelijk een Multatuli-gedenkplaat te Brussel'. In: *De Brusselse Post* 10 (1960) 6 (juni), p. 3.

3e6: Verslag van de onthulling van de gedenkplaat in de Bergstraat 80 = Arenbergstraat 52 te Brussel, de plaats van de voormalige Au Prince Belge, 21-5-1960.

Zie ook P515.

W.H. Nagel zie J.B. Charles (P518).

545. R. Nieuwenhuys: 'Multatuli heeft altijd gelijk'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 605-625.

2e2: Bestuurstraditie, socio-culturele achtergrond en EDD's tegenspelers.

M. Revis in: *Algemeen Handelsblad*, 3-10-1960. Ook vermeld bij P525.

Reactie op P551 en P560.

546. R. Nieuwenhuys: 'Rouffaer en Multatuli'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 116 (1960), p. 408-423.

Zie voor een latere gewijzigde herdr. P767.

3b: Dr. G.P. Rouffaer en diens Multatuli-onderzoek: o.a. fragmenten van een Multatuli-biografie.
3e8b: Lezing t.g.v. de herdenking van Rouffaer in het Koninklijk Instituut voor Taal-, land- en volkenkunde te Den Haag, 9-7-1960.

In: *Het Vaderland*, 3-2-1961.

547. R.A.B. O.[osterhuis]: 'Schizophrenie, Eduart[d] Douwes Dekker, schrijver van de Max Havelaar'. In: *De Natuurgeneeswijze* 12 (1960), p. 95-97.

2f: EDD leed aan paraphrenie.

548. G.J. Resink: 'Max Havelaar leeft in Indonesië'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 415-430.

4m: Overzicht van literatuur over EDD in de republiek Indonesië.

Zie P514.

549. G.J. Resink: 'Multatuli's keizersdroom'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 778-780.

2f en 3c: Persoonlijke omstandigheden en voorbeelden van werkelijke keizers in de archipel bepalen EDD's keizersdroom.

In: *Het Vaderland*, 9-12-1960.

550. [A. Romein-Verschoor =] B. Droogstoppel: 'Een – bijna – vergeten hoofdstuk'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 380-391.

4d, q: Brief van een achterkleinzoon van Batavus Droogstoppel anno 1960.

Zie P514.

551. P. Spigt: 'Lothario zal toch hangen!, De zaak van Max Havelaar'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 392-414.

Zie voor een latere herdr. P1078.

2e2: Bestuurstraditie, socio-culturele achtergrond en EDD's tegenspelers.

K. F.[ens] in: *De Tijd-De Maasbode*, 16-7-1960. Ook vermeld bij P560.

Zie P514.

552. P. Spigt: '"Och, Multatuli, waarom hebt ge Droogstoppel laten stikken?" Max Havelaar'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), tussen p. 384 en 385.

Zie voor een latere gedeeltelijke herdr. P1083.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Droogstoppel geïnspireerd op R. Voûte, makelaar in koffie in Amsterdam. Kort bericht.

Zie P514.

553. G. Stuiveling: 'A centennial view of Multatuli'. In: *Delta* 3 (1960) 4 (winter 1960-1961), p. 73-75.

2a.

Zie P15.

554. G. S.[tuiveling]: 'Dekker: Van ambtenaar tot kunstenaar', 'Het beslissende jaar', 'Het jaar van Sietske Abrahamsz', 'Het jaar van Mimi'. In: Multatuli: *Volledige werken [dl.] 10.* Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1960, p. [13]-19, [181]-183, [377]-380 en [537]-542.

2c3, 4: 1858-1862.

Zie P1·10.

555. G. Stuiveling: 'Lees de Havelaar opnieuw'. In: *Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen* (1960) 39 (okt.) = *Een eeuw "Max Havelaar"*, p. 19-22.

2e2.
2g.
3e5.
3e8b.

Zie P515.

556. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 5e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1960. De Witte Olifant, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Zie voor latere herdr. P679, P742, P814, P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar.*

4j: Het hs.

Zie P50c.

557. G. Stuiveling: 'Ter inleiding'. In: Multatuli: *De kleine Wouter, Fragmenten uit de geschiedenis van Woutertje Pieterse*. Gek. en ingel. door G. Stuiveling. z.p.: Wereldbibliotheek [1960], p. 5-6.

4b: *Woutertje Pieterse*.

Zie P131.

558. T. van Tijn: 'Droogstoppeligheden'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 469-471.

4b: *Max Havelaar*.
4d: Droogstoppel mogelijk geïnspireerd op R. Voûte, lid van de "grote club" van koffie-makelaars in Amsterdam.

1b: Brief van EDD, Utrecht, 19-3-1878.
2d: Alexander Voûte (1808-1886), het model voor Droogstoppel.

In: *Algemeen Handelsblad*, 17-5-1956. Ook vermeld bij P428.
In: *Algemeen Handelsblad*, 23-5-1956.
M.G. Emeis jr. in: *De Telegraaf*, 23-5-1956.
In: *De Volkskrant*, 26-5-1956.
N.V. in: *De Tijd*, 26-5-1956. Ook vermeld bij P194.
In: *Nederlandse Letteren*, 26-5-1956.
In: *Het Handelsblad*, 28-5-1956.

Zie P514.

559. W.F. W.[ertheim]: 'Droogstoppel maakt school'. In: 'Kort bestek'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 478-480.

5a: De schending van het briefgeheim anno 1960 in Nederland gezien als Droogstoppel-mentaliteit.

Zie P514.

560. W.F. Wertheim: 'Havelaar's tekort'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 362-379.

Zie voor een latere herdr. P799.

2g2: EDD wenste m.b.t. het grondgebruik een leenstelsel zonder onrechtmatige heffingen.
3e8b: Lezing gehouden op de *Max Havelaar*-herdenking van Amsterdamse studenten (zie P578 E).

K. F.[ens] in: *De Tijd-De Maasbode*, 16-7-1960. Ook vermeld bij P551.

Zie P514.

561. W.F. Wertheim: 'Kijkje in Lebak na honderd jaar'. In: *De Nieuwe Stem* 15 (1960), p. 472-476.

5b2: Levensomstandigheden in Lebak anno 1960.

Zie P514.

562. I. Wolewitsj: 'In Rusland kent men Multatuli goed, Ter gelegenheid van zijn 140ste geboortedag'. In: *Nederland-U.S.S.R.* 13 (1959-1960) 12 (mei 1960), p. 4-6.

3b.
4l: Vertalingen in de U.S.S.R.
4m: In de U.S.S.R.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

563. A. Alberts: 'Multatuli, De man van Menado'. In: *De Groene Amsterdammer*, 14-5-1960.

2c2: Periode in Menado, 1851; wachttijd in Batavia en Buitenzorg, 1855.
2e2.
5b1: G.L. Baud en Duymaer van Twist kandidaten voor de opvolging van Rochussen als gouverneur-generaal, 1850.

564. 'Het boek van vijf schrijvers'. In: [Een radio- en t.v.-gids], ?-5-1960.

Bron: AMVC.

3e4: Honderd jaar *Max Havelaar*.
4n3: Aankondiging van een uitzending waarin Anton van Wilderode vijf figuren ten tonele voert die *Max Havelaar* "maakten".

J. Boon zie T.R. (P 586 en P 599).

565. E. Breton de Nijs [= R. Nieuwenhuys]: 'Multatuli's eerste grote liefde, Zijn verhouding tot Caroline Versteegh'. In: *Tong Tong*, 16-5-1960.

2c2: 1841-1842.
2d: Caroline Versteegh.

566. [A.L.] Constandse: 'Multatuli en de Max Havelaar'. In: *Mens en Wereld*, 21-5-1960.

2g1-3.

567. d. H.: 'Honderd jaar geleden verscheen de Max Havelaar'. In: *Tong Tong*, 16-5-1960.

2e2.

568. K.S. Depari: 'Seratus tahun buku "Max Havelaar" 1860-mei-1960'. In: *Mimbar Umum*, 8-5-1960, 15-5-1960, 29-5-1960, 12-6-1960, 19-6-1960, 26-6-1960, 3-7-1960 en 10-7-1960.

2c2, 3.
2e2.
3a, b.
3e4: T.g.v. de herdenking van "Honderd jaar *Max Havelaar*".

569. 'Droogstoppelgeest is ook nu nog niet dood, Het eeuwfeest van de Max Havelaar, Multatuli was een groot schrijver'. In: *Winschoter Courant*, 12-5-1960.

4b: *Max Havelaar*.
4c.

570. 'Eduard Douwes Dekker, 100 jaar Havelaar, " Ik ben een eenvoudig mens die recht *zoek*!"'. In: 'Literatuur'. In: *Haagse Post*, 21-5-1960.

2a.
2e2.
3b: *De Nieuwe Gids*, M. ter Braak, E. du Perron, G. Stuiveling, R. Nieuwenhuys en Setiaboeddhi [=E.F.E. Douwes Dekker].

571. E. Emmerling: 'Multatuli te Nieder-Ingelheim'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 28-5-1960.

2c6.
2d, h: Handwerkslieden in Nieder-Ingelheim.

572. H.A. Ett: 'Honderd jaar "Max Havelaar", Over Multatuli en zijn befaamde boek'. In: *Haagsche Courant*, 14-5-1960.

2a: Kort overzicht t/m de Lebakzaak.
2c3.

573. K. Fens: 'Droogstoppel en het pak van Sjaalman, Parallellen in *Max Havelaar*'. In: *De Linie*, 28-5-1960.

4b: *Max Havelaar.*
4f: De parallelle opbouw van het Nederlandse deel (Sjaalman vs. Droogstoppel) en het Nederlands-Indische deel (Max Havelaar vs. het koloniaal bestuur).

Gedenkplaat in Brussel, zie P515.

P.C.A. Geyl zie P487.

G.W.H. zie G.W. Huygens (P581-582).

574. A.P. Godon: [Memoires]. In: G.W. H.[uygens]: 'Enkele onbekende herinneringen aan Multatuli, Uit de gedenkschriften van Alexander Philippus Godon'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-5-1960.

2h: A.P. Godon, Batavia, vanaf 1839.

Zie P581.

575. H.A. Gomperts: 'Een meesterlijk en monsterlijk boek, Bij het eeuwfeest van Max Havelaar'. In: *Het Parool*, 14-5-1960.

2f.

D.A. de Graaf zie P487.

576. H.J.: '"Max Havelaar", Honderd jaar'. In: *Eindhovens Dagblad*, 14-5-1960.

2c3.
2e2.

577. 'Honderd jaar geleden publiceerde Multatuli zijn "Max Havelaar"'. In: *Leidsch Dagblad*, 14-5-1960.

2e2.

578. A) Honderd jaar *Max Havelaar,* Herdenking op 14-5-1960 (zie ook P1223 en P1224):
A1) Herdenkingsplechtigheid op Westerveld,
A2) Vergadering van het Multatuli-Genootschap te Amsterdam,
A3) Receptie van het Multatuli-Genootschap t.g.v. het vijftigjarig bestaan (zie ook P1220),
A4) Herdenking in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam (zie ook P1220).

B) De tentoonstelling "Honderd jaar Max Havelaar" (zie ook P1221 en P1222):
B1) In De Waag te Amsterdam, 14-5 – 11-6-1960 (zie ook P1220),
B2) In het AMVC te Antwerpen, opening de zaterdag voor 22-7-1960,
B3) In het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage, 6-10 - 20-11-1960,

B4) In Pictura te Groningen, 24-2 - 11-3-1961. De opening met een lezing door G.A. van Es en een toelichting door H.H.J. de Leeuwe.

C) G.U. Amsterdam weigert deelname aan de herdenking.

D) Herdenking in het Historisch Museum te Rotterdam, 19-5-1960.

E) Herdenking door studenten in de aula van de G.U. Amsterdam, woensdagavond. Lezing door W.F. Wertheim (zie P 560).

F) Uitgave van een platenatlas, samen te stellen door G.W. Huygens en H.A. Ett.

G) Heruitgave van P 50 (= P 50[e]).

H) Uitgave van P 1·[10], P 511 en P 629.

I) Inrichting van een Multatuli-Museum mogelijk in de Korsjespoortsteeg 20 te Amsterdam.

2a: Overzicht t/m Lebak.
2c3.
3e1, 3-7 en 8a.

In: *Het Vrije Volk*, 28-10-1959. Aankondiging van A samen met het eeuwfeest van F. van Eeden en het derde eeuwfeest van J. Cats.
W.A. Braasem in: *De Nieuwe Gids*, 12 & 13-3-1960. Aankondiging van A, A3-4, B1, F, G, H en I.
In: *Vooruit*, 24-3-1960. Aankondiging van A.
In: *Gazet van Antwerpen*, 29-3-1960. Aankondiging van A, B1, F en G.
In: *Het Parool*, 8-4-1960. Aankondiging van A; C.
In: *Algemeen Handelsblad*, 8-4-1960. Aankondiging van A; C.
In: *Het Parool*, 9-4-1960. Aankondiging van A1-3, B1.
In: *Zeeuwsch Dagblad*, 9-4-1960. C.
In: *Haagsche Courant*, 9-4-1960 en *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 11-4-1960. C.
In: *Het Vaderland*, 12-4-1960. C.
In: *Haagse Post*, 16-4-1960. C.
L. van Oost in: *De Landwacht*, 23 & 24-4-1960. Aankondiging van A.
In: *Het Vrije Volk*, 3-5-1960. Aankondiging van A. Over het ledental van het Multatuli-Genootschap. Kort bericht.
In: *Het Vrije Volk*, 12-5-1960. Aankondiging van A.
In: *Nieuwsblad van het Zuiden*, 12-5-1960. Aankondiging van A4. 2a, 3.c.
In: *De Tijd-De Maasbode*, 14-5-1960. Verslag van B1.
P.H. D.[ubois] in: *Het Vaderland*, 14-5-1960. Verslag van B1.
In: *Algemeen Handelsblad*, 14-5-1960. Verslag van B1.
In: *Het Vrije Volk*, 14-5-1960. Verslag van B1.
In: *Brabants Dagblad*, 16-5-1960. Verslag van A4.
In: *Het Vaderland*, 16-5-1960. Verslag van A2-4. 3e6: "Tong Tong" biedt plaquette aan; plan voor een beeld van Saïdjah en Adinda te Amsterdam.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 16-5-1960. Verslag van A1, 2, 4 en B1.
In: *Trouw*, 16-5-1960. A. Kort bericht.
In: *De Telegraaf*, 16-5-1960. A. Kort bericht.
In: *Haarlems Dagblad*, 16-5-1960. A. Kort bericht.
In: *Algemeen Dagblad*, 16-5-1960. A. Kort bericht.
In: *Nieuwe Haagsche Courant*, 16-5-1960. Kort verslag van A1, 4.
In: *Algemeen Handelsblad*, 16-5-1960. Verslag van A4.
In: *De Tijd-De Maasbode*, 16-5-1960. Verslag van A4 en B1.
In: *Het Binnenhof*, 16-5-1960. Verslag van B1.
In: *Het Parool*, 16-5-1960. Verslag van A1, 2, 4 en B1.
In: *Het Vrije Volk*, 16-5-1960. Verslag van A4 en kort bericht van B1.
In: *Haagsche Courant*, 16-5-1960. Kort verslag van A4.
In: *De Volkskrant*, 16-5-1960. Kort verslag van B1.
In: *Arnhemsche Courant*, 16-5-1960. Verslag van A4.

In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 19-5-1960. C.
In: *De Waarheid*, 19-5-1960. Verslag van B1.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 20-5-1960. Verslag van D.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 20-5-1960. Verslag van D.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 27-5-1960. Verslag van E.
H.U. Jessurun d'Oliveira in: *Hollands Weekblad*, 8-6-1960. Ironisch verslag van A.
In: *Het Toneel*, 22-7-1960. B2.
In: *Het Handelsblad*, 26-7-1960. Aankondiging van B2.
B.v.E. in: *Haagsche Courant*, 7-10-1960. Verslag van B3.
In: *Het Vaderland*, 7-10-1960. Verslag van B3.
In: *Algemeen Handelsblad*, 7-10-1960. Verslag van B3.
In: *Haagsch Dagblad*, 7-10-1960. Verslag van B3.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 7-10-1960. Verslag van B3.
In: *Nieuwe Haagsche Courant*, 7-10-1960. Verslag van B3.
In: *Het Centrum*, 13-10-1960. Verslag van B3.
In: *Het Vrije Volk*, 14-10-1960. Verslag van B3.
P. Krug in: *Mens en Wereld*, 22-10-1960. B3.
In: *Winschoter*, 18-2-1961. Aankondiging van B4.
In: *N.P.*, 27-2-1961. Verslag van B4.
In: *Winschoter Courant*, 27-2-1961. B4.
In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 27-2-1961. Verslag van B4.
In: *Het Vrije Volk*, 27-2-1961. Verslag van B4.
In: *Ons Noorden*, 27-2-1961. Verslag van B4.
In: *De Waarheid*, 28-2-1961. Verslag van B4.
In: *Het Vrije Volk*, 8(?)-3-1961. B4: bezoekersaantal.
In: *N. Provinciale Courant*, 8-3-1961. B4: bezoekersaantal.
In: *Ons Noorden*, 9-3-1961. B4: bezoekersaantal.
In: *Het Vrije Volk*, 13-3-1961. B4: bezoekersaantal.

579. 'Honderd jaar "Max Havelaar", Verbitterde kreet in schone vorm'. In: *Het Binnenhof*, 12-5-1960.

4b: *Max Havelaar.*
4p: Het belang van *Max Havelaar.*

580. G.W. Huygens: 'Bij het eeuwfeest van de Max Havelaar'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-5-1960.

2a: Kort overzicht van EDD's leven t/m het ontstaan van *Max Havelaar.*
4b: *Max Havelaar.*
4j: Kort bericht.
4m.
4p.

581. G.W. H.[uygens]: 'Enkele onbekende herinneringen aan Multatuli, Uit de gedenkschriften van Alexander Philippus Godon'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-5-1960.

2d: A.P. Godon, Batavia, vanaf 1839.
2h: Publicatie van memoires van A.P. Godon.

Zie P574.

582. G.W. H.[uygens]: 'Multatuli de schrijver'. In: *Mens en Wereld*, 21-5-1960.

2g: Schrijverschap.

583. J.V.: 'Multatuli en de poëzie, Lezing door dr. Gerard Huygens te Brussel'. In: *De Nieuwe Gids*, 19&20-3-1960.

3e8a: Lezing door G.W. Huygens in de Résidence-schouwburg te Brussel, 17-3-1960.

584. *'Jubilej gollandskogo pisatelja'. In: *Večernaja Moskva*, 10-3-1960.

Bron: P905.

585. [G. Knuvelder]: '"Max Havelaar" 100 jaar, De geschiedenis van een beroemd boek'. In: *De Tijd-De Maasbode*, 14-5-1960.

2c3.

586. De kunstkring "Tong-Tong" biedt het Multatuli-Museum een plaquette aan gemaakt door Wies van Vianen t.g.v. de herdenking van "Honderd jaar *Max Havelaar*".

3e6.

In: *Het Parool*, 10-5-1960. Kort bericht.
T.[jalie] R.[obinson = J. Boon] in: *Tong Tong*, 16-5-1960. Ook vermeld bij P107.

587. 'Kunstkring Tong-Tong, Multatuli's talent als briefschrijver, Een te weinig gekend aspect van zijn schrijverschap'. In: *Het Vaderland*, 23-2-1960.

3e8a: Lezing van H.A. Ett voor de Indische Kunstkring "Tong-tong" te 's-Gravenhage, 22-2-1960: 'Het epistolair talent van Multatuli'.
4b: *Brieven*.

588. J. Lammers: 'Multatuli', en Redactie: 'Naschrift'. In: *De Volkskrant*, 21-5-1960.

7: Het pseudoniem "Multatuli".

589. H.H.J. de Leeuwe: 'De Havelaar honderd jaar'. In: *Nieuwsblad voor de boekhandel*, 6-5-1960.

2c3: Kort overzicht van de ontstaansgeschiedenis van *Max Havelaar*.
4b: *Max Havelaar*.
4l: Globale opsomming van drukken en vertalingen.

590. Lezing door R. Nieuwenhuys voor het kunstcentrum "De Zingende Zolder" te 's-Gravenhage, 3-3-1960.

2e2.
3e8a.

In: *Haagsche Courant*, 4-3-1960.
In: *Het Vaderland*, 4-3-1960.

591. '"*Max Havelaar*", aanklacht tegen Ned. koloniaal bewind, Boek van Multatuli verscheen 100 jaar geleden'. In: *Brabants Dagblad*, 13-5-1960.

2e2.
4b: *Max Havelaar*.
4p: In Nederland.

592. 'Multatuliana'. In: *Tong Tong*, 30-5-1960.

1b: Missive van de Algemene Rekenkamer, 31-1-1840, Brief van resident Scherius van Menado* [6-8-]1851, Twee brieven van EDD aan Tine, 28-9-1859 en 13-10-1859.

R. Nieuwenhuys zie E. Breton de Nijs (P565).

593. R. Nieuwenhuys: '1860 - 14 mei - 1960, Multatuli's persoonlijk drama kreeg een universele betekenis, Honderd jaar geleden verscheen de "Max Havelaar". In: *Het Vaderland*, 14-5-1960.

2e2.
3b: Dr. G.P. Rouffaer en diens Multatuli-onderzoek: een fragment van diens Multatuli-biografie, dat zich in hs. op het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde bevindt.
4m: Ontvangst in Indonesië.

594. R. Nieuwenhuys: 'G.P. Rouffaer: merkwaardig en veelzijdig mens, Een oud-Multatuliaan "met de Havelaarzaak in de maag", 1860 - 7 juli - 1960'. In: *Het Vaderland*, 20-8-1960.

Tekst niet gelijk aan P 546 en P 767.

3b: Dr. G.P. Rouffaer en diens Multatuli-onderzoek: fragmenten van diens Multatuli-biografie.

595. Oeulus: 'De krant van gisteren'. In: *Algemeen Dagblad*, 17-5-1960.

3b: Oeulus' kennismaking met het werk van EDD. Anekdotisch.

596. M. Revis: 'Max Havelaar onder de waringins'. In: *Algemeen Handelsblad*, 13-5-1960.

3b: Herinnering aan het lezen van *Max Havelaar* op de H.B.S. te Soerabaja, ± 1920.

597. C. Rijnsdorp: 'De Max Havelaar honderd jaar, Droogstoppel is niet dood'. In: *Nieuwe Haagsche Courant*, 14-5-1960.

2g: EDD als erfgenaam van het 18e eeuwse rationalisme, verwant aan de burger, die hij in Droogstoppel bestrijdt.

598. 'Een rilling'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-5-1960.

2e2.
4b: *Max Havelaar*.
4m: Ontvangst van *Max Havelaar* in 1860.
Kort bericht.

599. T.[jalie] R.[obinson= J. Boon]: 'Honderd jaar geweten'. In: *Tong Tong*, 16-5-1960.

2c: EDD als repatriant.
3b: Oproep tot geldinzameling t.b.v. spijtoptanten.

600. 'Rotterdam, 2 Junij'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-5-1960.

Herdr. van een recensie van *Max Havelaar* in: *Nieuwe Rotterdamsche Courant* drie weken na de eerste verschijning van de roman.

6: *Max Havelaar*.

601. 'Saïdjah en Adinda als beeld op Weteringcircuit'. In: *Het Vrije Volk*, 16-5-1960.

3e6: De gemeente Amsterdam zal een beeld van Saïdjah en Adinda, te vervaardigen door de beeldhouwer M. Hund, plaatsen op het Weteringcircuit. Aankondiging.

602. Schoenmaker en verlamde vrouw weigeren Korsjespoortsteeg 20 te ontruimen.

3e1, 3.

W. Levie in: *Het Vrije Volk*, 16-7-1960.
In: *Gelders Dagblad*, 23-7-1960.
W. Levie in: *Het Vrije Volk*, 9-2-1963.

603. G. Smit: '"Holland zal Indië verliezen...", "Max Havelaar", meesterwerk van Multatuli honderd jaar'. In: *De Volkskrant*, 7-5-1960.

2c3.
2e2.

604. P. Spigt: 'Honderd jaar Max Havelaar – De vragen van Frits (geschrapt door J. van Lennep)'. In: *Mens en Wereld*, 21-5-1960.

2g3.
4b: *Max Havelaar.*
4j: De passage waarin Frits Ds. Wawelaar vragen stelt.

605. H. van Straten: 'Max Havelaar, Of de terreur in de Nederlandse letteren'. In: *Het Vrije Volk*, 14-5-1960.

2e3.

606. G. Stuiveling: 'Een vat vol tegenstrijdigheid'. In: 'Litteraire kroniek'. In: *Haagsch Dagblad*, 7-5-1960.

3b: Het belang van EDD voor de wereldliteratuur.
3d: Met Vincent van Gogh.

607. B. Verhoeven: 'Max Havelaars thuisfront'. In: *De Gelderlander*, 16-5-1960.

4p: De invloed van *Max Havelaar* op de Nederlandse koloniale politiek.

608. De viering van de 140e herdenking van EDD's geboortedag in Djakarta.

3e4. Kort bericht.

In: *Algemeen Handelsblad*, 4-3-1960.
In: *Haagsche Courant*, 4-3-1960.

609. 'Vooruitziende geest schreef eeuw geleden over de "Max Havelaar", Ons blad achtte het hoogste tijd voor koerswijziging in Indië, Terugbladerend in oude klapper'. In: *Arnhemse Courant*, 12-7-1960.

Herdr. van *Arnhemse Courant*, 12-7-1860. Niet in De Mare.

6: De Mare 195.

610. *Vorstenschool* als radio-hoorspel van de V.A.R.A. en een t.v.-uitzending van de V.A.R.A. over *Max Havelaar.*

3e11: T.v.-uitzending over *Max Havelaar.*
4b: *Max Havelaar, Vorstenschool.*
4n3: *Vorstenschool* als hoorspel.

Bkr. in: *VARA-gids*, 8-5-1960.
J.v.R. in: *Het Vrije Volk*, 12-5-1960. Recensie op de uitzending van het hoorspel.

611. W.J.S.: 'Honderd jaar Max Havelaar, Felle aanklacht van grillig mens'. In: *Trouw*, 14-5-1960.

2a: Kort overzicht van het leven en werk t/m Lebak.

612. H.P.L. Wiessing: 'Bezoek aan de dochter van Multatuli'. In: *De Groene Amsterdammer*, 14-5-1960.

2c7: Familie: bezoek aan mevrouw Bassani (Nonnie) in Napels, 1910.

PRIMAIRE LITERATUUR

53[d]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 4[e] dr. Rotterdam: Donker [1961].

82. *Multatuli: *The Stonecutter's Dream*. Thornhill: The Village Press 1961.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

613. A.P.A.A. Besnard: [Passage]. In: 'Verstoorde persoonlijkheid, Hoe was de "dagelijkse omgang"?'. In: *Balans van Beleid, Terugblik op de laatste halve eeuw van Nederlandsch-Indië*. Samengest. en ingel. door H. Baudet en I.J. Brugmans, met bijdr. van A.P.A.A. Besnard, H.J. Friedericy, P.J. Gerke e.a. Assen: Van Gorcum-Prakke 1961, p. 105-108.

2e2: EDD's onbegrip voor de positie van de regent.

614. G.J. Broens, G. Jonckbloet e.a.: 'Multatuli'. In: '1860-1885'. In: W. Zaal: *Vloekjes bij de thee, Een reportage over de vorige eeuw in Nederland*. Amsterdam: Meulenhoff z.j., p. 157-161.

Fragmenten uit: **De Dageraad* dl. 12, p. 372 en 565; De Mare 552, p. 182-183; *De Mare 576; De Mare 1134, p. 32 en 105; *Vw 2*, p. 91-92.
*2[e] dr. Amsterdam: Meulenhoff 1962. = P635.
3[e] geheel herz. dr. Amsterdam: Meulenhoff 1971, p. 131-134. = P907.

3a: De waardering door *De Dageraad* en G.J. Broens.
4m: De ontvangst van EDD's werk door R.v.d. Aa en G. Jonckbloet.

Zie P114.

615. I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19[e] eeuw (1813-1870)*. 5[e] dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1961. [Aula-boeken nr. 13], p. 164-165, 212-123.

Herdr. van *De Mare 1608 (1[e] dr. 1925. 2[e] dr. 1929) en P463 en P482. Zie voor latere herdrn. P664, P751, P908, P1003 en P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19[e] eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

616. *'Groepsportret van Broedermin en Taelyver met Dr. Hippoliet van Peene en mevr. Van Peene-Miry'. In: *Jaarboek [van de] Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Rhetorica "De Fonteine" te Gent*. [Gent]: z.u. 1961, t.o. p. 53.

1c: Staande figuur geheel links mogelijk EDD (volgens **Haagse Post*, maart 1967).

617. M.C. van Hall: [Passage]. In: 'Mr. Maurits Cornelis van Hall 1836-1900'. In: M.C. van Hall: *Drie eeuwen, De kroniek van een Nederlandse familie*. Amsterdam: W. ten Have 1961, p. 75-77.

2d: M.C. van Hall, ± 1861.

618. *G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 4[e] dr. Rotterdam: Donker 1961.

Herdr. van P467, P488 en P533. Zie voor latere herdrn. P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53[d].

619. A. Keersmaekers: 'Multatuli en Vlaanderen'. In: *DWB* (1961), p. 499-509.

3a, b: EDD's invloed in Vlaanderen was geringer dan men doorgaans aanneemt.

J. Wijnen in: *Nova et Vetera* 39 (1961-1962), p. 345.

620. G.J. Resink: 'De excentrieke Lord Jim'. In: *De Gids* 124 (1961) dl. 1 (jan.-juni), p. 178-180.

4b: *Max Havelaar.*
4g, p: De invloed van *Max Havelaar* op *Lord Jim* (1900) van J. Conrad.

621. G.J. Resink: 'Het juweel van Landak, Kaatje Stoltes dochter, en Emma van Heine'. In: *De Gids* 124 (1961) dl. 2 (aug.-dec.), p. 183-187.

4b: *Max Havelaar.*
4g, p: De invloed van *Max Havelaar* op *Lord Jim* (1900) van J. Conrad.

622. G.J. Resink: 'Marlow-Almayer-Havelaar'. In: *De Gids* 124 (1961) dl. 2 (aug.-dec.), p. 28-35.

4b: *Max Havelaar.*
4g, p: De invloed van *Max Havelaar* op *Almayer's Folly* (1895) van J. Conrad.

623. G.J. Resink: 'Stuurman Korzeniowski ontmoet Shawlman'. In: *De Gids* 124 (1961) dl. 2 (aug.-dec.), p. 107-112.

4b: *Max Havelaar.*
4g, p: De invloed van *Max Havelaar* op *Almayer's Folly* (1895) van J. Conrad.

624. P. Spigt: 'De tragiek van zeker soort fatsoen'. In: *De Nieuwe Stem* 16 (1961), p. 441-445.

2e2. Polemiek; reactie op P450 en P545.

625. W.F. Wertheim: 'De geest van het Oostindisch gouvernement, Honderd jaar geleden'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 117 (1961), p. 305-343, 436-463.

Zie voor een latere herdr. P631 en P800.

2e2.
2g2: O.a. over "vrije arbeid". EDD wilde de zedelijke norm tot uitdrukking brengen; dit i.t.t. de "halfslachtige" houding van het gouvernement.
5b1: De Lebakzaak vergeleken met "de Rembangse kwestie" en "de zaak Solo".

Zie ook P681.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

626. [J. Fabricius]: 'Wat hij voor mij heeft betekend'. In: *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, 16-12-1961.

2c4: Lezingentournée's in Drente, 1878-1881.
3b: J. Fabricius.
3e2, 10: Bezoek aan het sterfhuis door H.J. Prakke en diens vrouw.

627. '"Het gebed van de onwetende" na een eeuw'. In: *Bevrijdend Denken*, 22-7-1961.

2g3.
4b: *Het gebed van de onwetende*.
4c: De actualiteit van EDD's rationeel-humanistische ideeën over het geloof.

628. Lezing van H.H.J. de Leeuwe t.g.v. de opening van een nieuwe expositieruimte van de Noord Nederlandse boekhandel.

3e8a.

In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 25-2-1961.

PRIMAIRE LITERATUUR

53c. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 5e dr. Rotterdam: Donker [1962]. Donker-pockets nr. 23.

MONOGRAFIEEN

629. *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962. 170 pp.

3e9.

Zie P634, P638, P639, P641, P643, P645, P646, P649 en P651.

K. F.[ens] in: *De Tijd-De Maasbode*, 14 en 17-8-1962.
P. van 't Veer in: *Het Vrije Volk*, 1-9-1962.
C.J. Kelk in: *De Groene Amsterdammer*, 15-9-1962.
V.v.I. in: [onvolledig knipsel], 22-9-1962.
J. Joppe in: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 22-9-1962.
H.A. Gomperts in *Het Parool*, 25-9-1962; en in: *Haagsch Dagblad*, 28-9-1962.
H.J. in: *Eindhovens Dagblad*, 29-9-1962.
[P. van Eeten] in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 29-9-1962.
J.G. Kooy in: *Vrij Nederland*, 6-10-1962.
Wh. in: *Delftsche Courant*, 9-11-1962.
In: *Het Binnenhof*, 9-2-1963.
H. Warren in: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 11-5-1963.

630. P. Spigt: *Multatuli in Nijmegen*. z.p.: z.u. 1962. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 6. 22 pp.

Overdr. van P648. Zie voor een latere herdr. P1079.

2c4: Vier lezingentournée's, de reconstructie van twee lezingen (8-4-1879 en 27-1-1880), 1878-1881.

631. W.F. Wertheim: *De geest van het Oostindisch gouvernement, Honderd jaar geleden*. z.p.: z.u. 1962. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 5. 66 pp.

Overdr. van P625. Zie voor een latere herdr. P800.

2e2.
2g2: O.a. over "vrije arbeid". EDD wilde de zedelijke norm tot uitdrukking brengen; dit i.t.t. de "halfslachtige" houding van het gouvernement.
5b1: De Lebakzaak vergeleken met "de Rembangse kwestie" en "de zaak Solo".

Zie ook P681.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

632. O. Bottema: 'LII, Een meetkundig vraagstuk van Multatuli'. In: 'Verscheidenheden'. In: *Euclides* 38 (1962-1963), p. 79-82.

7: Behandeling van een meetkundig probleem, door EDD aan de orde gesteld in een brief aan S.E.W. Roorda van Eysinga, 22-8-1886 (=De Mare 70, p. 364).

633. M. ter Braak, E. du Perron: [Passages]. In: M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 1*. Amsterdam: Van Oorschot 1962, p. 100, 103, 184 etc.

Zie het register in M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 4* = P749. Zie voor Deel 2 en 3 P690 en P707.

3b: M. ter Braak, E. du Perron.

634. J.C. Brandt Corstius: 'De bouw van de Max Havelaar'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 72-84.

Zie voor latere herdr. P835.

3e8b: Voordracht, gehouden op 19-3-1959.
4b: *Max Havelaar.*
4f: *Max Havelaar* is te verdelen in zes groepen hfdstkn., die in twee groepen van drie te onderscheiden zijn.

Zie P629.

635. *G.J. Broens, G. Jonckbloet e.a.: 'Multatuli'. In: '1860-1885'. In: W. Zaal: *Vloekjes bij de thee, Een reportage over de vorige eeuw in Nederland.* 2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1962.

Fragmenten uit: **De Dageraad* dl. 12, p. 372 en 565; De Mare 552, p. 182-183; *De Mare 576; De Mare 1134, p. 32 en 105; *Vw 2*, p. 91-92. Herdr. van P614. Zie voor een latere herdr. P907.

3a: De waardering door *De Dageraad* en G.J. Broens.
4m: De onvangst van EDD's werk door R.v.d. Aa en G. Jonckbloet.

Zie P114.

636. *L. Delfos: [titel onbekend]. In: *Kulturgeschichte von Niederland und Belgien.* Sammlung Dieterich. Band 245. Bremen 1962, p. 437.

Bron: Vanrusselt.

637. P. Delsemme: [Passage]. In: 'Découverte des lettres Néerlandaises par les Français à la fin du XIXe siècle'. In: *NTg* 55 (1962), p. 13-20.

4k, l: Vertalingen in Frankrijk.
4m: In Frankrijk, mei 1886-1901.

638. P.H. Dubois: 'De actualiteit van de Max Havelaar'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 7-24.

Herdr. van P523. Zie voor een latere herdr. P910.

2f: Het conflict tussen idee en daad bij EDD.

Zie P629.

639. G.W. Huygens: 'De drukken van de Max Havelaar'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 149-170.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Varianten: de wijzigingen van Van Lennep in het ms., de wijzigingen van EDD voor de 4e dr.
4l: Overzicht van verschillende *Max Havelaar*-uitgaven.

Zie P629.

640. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 5e dr. Rotterdam: Donker [1962]. Donker-pockets nr. 23, p. 5-14, 15.

Herdr. van P467, P488, P533 en P618. Zie voor latere herdrn. P672, P712, P762,

P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53[c].

G. Jonckbloet zie G.J. Broens (P635).

641. H.H.J. de Leeuwe: 'De stijl van de Max Havelaar'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 85-113.

4b: *Max Havelaar.*
4e: Het verschil in stijl tussen het taalgebruik van Droogstoppel en Stern.

Zie P629.

642. R. Leroy: 'De structuur van "millioenenstudien"'. In: *Revue des Langues Vivantes – Tijdschrift voor Levende Talen* 28 (1962), p. 405-409.

4b: *Millioenenstudiën.*
4f: *Millioenenstudiën* is logisch opgebouwd en vormt een consistent geheel.

643. M. van Loggem: 'Havelaar als Droogstoppel'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 114-121.

2f en 4d: Havelaar en Droogstoppel zijn de afspiegelingen van het ik-ideaal en de negatieve kant van het ik van EDD.

Zie P629.

644. R. Nieuwenhuys: 'Tot de hoofdzaak van Lebak, Een antwoord aan prof. Wertheim'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 118 (1962), p. 271-276.

2e2: Polemiek, Reactie op P625 = P631.
2g2: Volgens EDD waren de misbruiken het gevolg van onbekwame ambtenaren en niet inherent aan het cultuurstelsel.

645. J.J. Oversteegen: 'Multatuli in het buitenland'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 134-148.

4b: *Max Havelaar.*
4k, l, m: Overzicht van *Max Havelaar*-vertalingen en van reacties op deze vertalingen.

Zie P629.

E. du Perron zie M. ter Braak (P633).

646. G.F. Pijper: 'De Havelaar en de Islam'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 122-133.

2g3: EDD's bekendheid met de Islam en de Koran en het Moslimse leven in Bantam.

Zie P629.

647. *J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: [Passage]. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *De lage landen bij de zee, Geïllustreerde geschiedenis van het Nederlandse volk.* 4[e] voll. en onverk., opnieuw

geheel herz. en bijgew. dr. Zeist: De Haan 1961 [1962]. 4 dln. Phoenix standaardwerken 2e serie.

Herdr. van *De Mare 1712, de 2e dr. ([Utrecht] 1940. Niet in De Mare) en P189. Zie voor latere herdrn. P978, P1129 en P1196.

2g2, 3, 4: Koloniale politiek, atheïsme, menselijke waardigheid.
3b: Het Nederlandse "volk" heeft EDD's ideeën over het cultuurstelsel en vrije arbeid niet juist begrepen.
4p: *Max Havelaar* opent een reeks boeken over de Nederlanders als heersende bovenlaag in Nederlands-Indië.

648. P. Spigt: 'Multatuli in Nijmegen'. In: *Numaga* 9 (1962), p. 9-28.

Zie voor een overdr. P630, en voor een latere herdr. P1079.

2c4: Vier lezingentournée's, de reconstructie van twee lezingen, (8-4-1879 en 27-1-1880), 1878-1881.

649. G. Stuiveling: 'Rondom het handschrift van de Max Havelaar'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 25-47.

Gewijzigde herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Zie voor een latere herdr. P775.

4b: *Max Havelaar:* ontstaansgeschiedenis, gereconstrueerd uit brieven.
4e.
4j: Vergelijking tussen de eerste kladversies van passages uit *Max Havelaar*, in brieven overgeleverd en het definitieve ms.
De tekstwijzigingen van Van Lennep in het definitieve ms.
EDD's wijzigingen voor de 4e dr. (1875).

Zie P629.

650. H.N. van der Tuuk: [Passages]. In: H.N. van der Tuuk: *De pen in gal gedoopt, Brieven en documenten.* Verz. en toegel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Van Oorschot 1962, p. 152-157, 180-182.

3a, b: Van der Tuuks contact en briefwisseling met R.C. Meyer o.a. over EDD, ± 1881.

G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 14-7-1962.

651. D. de Vries: 'De Max Havelaar als historisch document'. In: *Honderd jaar Max Havelaar, Essays over Multatuli.* Met bijdr. van P.H. Dubois, G. Stuiveling, D. de Vries e.a. Rotterdam: Donker 1962, p. 48-71.

2e2.

Zie P629.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

652. Herdenking in het Tropenmuseum te Amsterdam van EDD's 75ste sterfdag.

3e4: EDD's 75ste sterfdag.

In: *Het Parool*, 20-2-1962.
In: *Het Vrije Volk*, 20-2-1962.

653. G.W. Huygens: 'De ziekte en de dood van Multatuli'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 17-2-1962.

2c6.

654. Multatuli: 'Ideeën'. In: *Vrij Nederland*, 22-12-1962.

4q: 'Idee 1962'.

655. 'Multatuli's laatste idee, Geschreven ter gelegenheid van het eerste eeuwfeest van "Vrije Studie" te Delft, Gelukwens van teleurgesteld man'. In: *Algemeen Dagblad*, 31-3-1962.

2d: Delftse studentendispuut "Vrije Studie".
4q: "Idee 1205".

656. 'Multatuli stierf vijfenzeventig jaar geleden, Oorspronkelijke persoonlijkheid'. In: *Het Binnenhof*, 17-2-1962.

2a. Kort bericht.

657. L. Prins: 'Historisch schaak van Multatuli'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 8-12-1962.

1d en 2d: Weergave van een schaakpartij van EDD tegen Switzar, 1875.

658. J. Schwencke: [Passage]. In: 'Multatuli woonde in Hamerstraat opening van winkeltje bij, Rozemarijnstraat eens oord der versiersters'. In: 'Wandelingen door oud-Den Haag'. In: *Het Vaderland*, 4-8-1962.

2c4: ± 1863.
2d: Mina Deiss in de Hamerslop in 's-Gravenhage.

659. P. Spigt: 'De bedoelingen van Multatuli'. In: *Het Woord van de Week*, 25-2-1962.

Ook in: *Het Binnenhof*, 27-2-1970; *Twentsche Courant*, 3-3-1970; *Dagblad van het Oosten* en *Dagblad voor Coevorden*, 7-3-1970.

2g4: Het probleem van de menselijke waardigheid.
3e8b: Radiolezing voor de V.A.R.A-radio, 25-2-1962.

660. P. Spigt: 'Ter herdenking van de 75ste sterfdag van Multatuli 19 februari 1962, "Veroordeeld tot de luit – en de kosten van het geding"'. In: *Bevrijdend Denken*, 3-3, 10-3 en 17-3-1962.

2a.
3e8b: Radiolezing voor de A.V.R.O.-radio, 22-2-1962.

661. Viator: 'Henr. Roland Holst over Multatuli'. In: *Bevrijdend Denken*, 24-2-1962.

*Herdr. van passages uit De Mare 1257 (hfdstk. 4 en 5) met een kleine toelichting van Viator. *Zie voor latere herdrn. P919, P920, P976, P1022, P1075 en P1194.

2g: Burgerlijke samenleving.
3a: EDD's gebrek aan invloed op de opkomst van de arbeidersbeweging.

PRIMAIRE LITERATUUR

50[f]. Multatuli: *Max Havelaar*. 6[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1963. De Witte Olifant.

53[f]. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 6[e] dr. Antwerpen: Ontwikkeling 1963.

54[a]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschapij*. 's-Gravenhage: Nederlandse Boekenclub z.j. Klassieken-reeks.

113. *Multatuli: *Parables of Authority*. Berkeley Heights, N.J.: The Oriole Press 1963.

130[b]. Multatuli: *Příběh malého Waltra Pieterse*. 2-e vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1963.

137. *H. Bakker: *Een salie-avondje bij juffrouw Pieterse*. Amsterdam: Maestro (Strengholt) [1963].

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

662. M. ter Braak: 'Multatuli, Droogstoppel, Havelaar'. In: M. ter Braak: *In gesprek met de vorigen*. Amsterdam: Van Oorschot 1963, p. [49]-61.

Herdr. van De Mare 1732, gebundeld in M. ter Braak: *In gesprek met de vorigen*. Rotterdam: Nijgh en Van Ditmar 1938, p. 69-90; 2[e] dr. idem 1946, p. 43-54. Beide drn. niet in De Mare. Herdr. van P245.
In gesprek met de vorigen is door Van Oorschot herdrukt als pocket, maar het jaar van verschijnen is onbekend. Op de titelpagina staat als jaar 1963.

2f: Saks' rancune verkleint het Lebak-drama tot proporties die het onmogelijk maken de persoonlijkheid Multatuli te begrijpen; Du Perron doet het genie in Multatuli recht.

663. M. ter Braak: 'Paapse sympathieën'. In: M. ter Braak: *Het tweede gezicht*. 3[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1963, p. [51]-63.

Herdr. van De Mare 1699 en M. ter Braak: 'Paapse sympathieën'. In: M. ter Braak: *Het tweede gezicht*. 's-Gravenhage: Boucher 1935. Folemprise, p. 60-77. Niet in De Mare. Herdr. van P175.

3a: W.A. Paap. I.t.t. de traditie van '80 is die van Multatuli springlevend, want het is die van mens tot mens.

664. I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19[e] eeuw (1813-1870)*. 6[e] dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1963. [Aula-boeken nr. 13], p. 164-165, 212-213.

Herdr. van *De Mare 1608 (1[e] dr. 1925. 2[e] dr. 1929) en P463, P482 en P615. Zie voor latere herdrn. P751, P908, P1003 en P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19[e] eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

665. C. de Bruycker: [Passage]. In: 'De geschiedenis van de Multatulikring Gent van zijn stichting af tot 1940, Periode 1874-1896-'97'. In: *Podium*,

Tweemaandelijks Tijdschrift van de Multatulikring 17 (1963-1964) 2 (okt. 1963), p. 10.

2c4: EDD's bezoek aan Gent, 18-8 tot 22-8-1877.
3e11: Gents revolutionair-socialistisch toneelgezelschap noemt zich n.a.v. EDD's bezoek in 1877 'De Multatulikring'. De geschiedenis van het gezelschap.

666. *F. Domela Nieuwenhuys: 'Introductory'. In: Multatuli: *Parables of Authority*. Translated from the Dutch by M. van Rhyn-Jacobs, introductory by F. Domela Nieuwenhuys. Berkeley Heights, N.J. The Oriole Press 1963.

Bron: *Union Catalog*.

Zie P113.

667. *G. von Frankenberg: 'Multatuli (1820-1887)'. In: *Die Freigeistige Aktion* 7 (1963) 6 (?), p. 61-63.

Bron: Vanrusselt.

668. P.C.A. Geyl: 'Multatuli en Van Lennep (1912)'. In: P.C.A. Geyl: *Van Bilderdijk tot Huizinga, Historische toetsingen*. Utrecht etc.: Aula [Het Spectrum] z.j., p. 82-97.

Herdr. van De Mare 1455 en P281.

2d: J. van Lenneps "hulp" bij de eerste uitg. van *Max Havelaar*.
2e3.

669. P.C.A. Geyl: 'Reacties op Ter Braak en Du Perron', 'Naschrift 1962'. In: P.C.A. Geyl: *Van Bilderdijk tot Huizinga, Historische toetsingen*. Utrecht etc.: Aula [Het Spectrum] z.j., p. 192-209.

Herdr. van P251 en P282.

3b: Ter Braaks en Du Perrons visie op EDD.

670. H.A. Gomperts: 'Multatuli'. In: H.A. Gomperts: *De geheime tuin*. Amsterdam: Van Oorschot 1963, p. 28-31.

2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1972. = P936.

2f, g: EDD is een romantische dweper, evenwel met ideeën van de verlichting.
3b: Nawerking op politiek en literair terrein.

671. H.A. Gomperts: 'Multatuli'. In: H.A. Gomperts: *De schok der herkenning, Acht causerieën over de invloed van invloed in de literatuur*. 3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1963. Stoa-reeks, p. 146-164.

Herdr. van P487 en P527. Zie voor een latere herdr. P759.

2f.
3b: M. ter Braak en E. du Perron.

H.A. Gomperts zie ook P461.

672. *G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 6e dr. Antwerpen: Ontwikkeling 1963.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640. Zie voor latere herdrn. P712, P762,

P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53f.

673. O. Krijtová: [Doslov] [= Nawoord]. In: Multatuli: *Příběh malého Waltra Pieterse*. 2-e vyd. Přeložila [= vertaald door] L. Faltová, doslov [= nawoord] O. Krijtová. Praha Státní Nakladatelství Krásne Literatury, hudby a Uměni 1963, p. 649-651.

2a.
2h: In het ouderlijk huis van F.W. Driessen (zie P512) hingen het portret van Marx en dat van EDD aan de muur. Anekdote.

Zie P130b.

674. W.L.M.E. van Leeuwen: 'Multatuli, Du Perron en de "deurwaarders", "De man van Lebak" (1937)' en 'Du Perrons plannen'. In: W.L.M.E. van Leeuwen: *Drie vrienden, Menno ter Braak, H. Marsman, E. du Perron, Studies en herinneringen met portretten en facsimiles*. 2e dr. Zeist etc.: De Haan etc. 1963. Phoenix pocket nr. 82, p. 142-145 en 168-171.

Gewijzigde herdr. van De Mare 1989, p. 196-200 en 237-240.
*3e dr. [Amsterdam: Meulenhoff 1969]. Meulenhoff-pockets nr. 204. = P812.

3b: Du Perrons werkzaamheden m.b.t. EDD in en na 1938: EDD's portretten, EDD's biografie en EDD's *Vw*.
6: De Mare 1816.

675. R. Nieuwenhuys: '1860, De verschijning van de "Max Havelaar"'. In: *150 jaar Koninkrijk der Nederlanden, Ontstaan en bestaan*. Onder red. van P.J. Bouman, I.A. Diepenhorst, S.J. Fockema Andrae e.a. Met bijdr. van L. Aletrino, H. Asselberghs, A.L. de Block e.a. Amsterdam etc.: J.H. de Bussy etc. 1963, p. 64-71.

4b: *Max Havelaar*.
4p: De Indische bestuursambtenaren in de 2e helft van de 19e eeuw.

676. R. Nieuwenhuys: 'Mijn repliek aan Paul van 't Veer'. In: *Hollands Maandblad* 5 (1963-1964) 197 (dec. 1963), p. 15-1[6].

2e2.
6: P680. Polemiek.

M.N. in: *Het Parool*, 24-1-1964. Ook vermeld bij P680.
Het Vaderland, 19-2-1964. Ook vermeld bij P680.

677. J.J. Oversteegen: 'De organisatie van *Max Havelaar*'. In: *Merlijn* 1 (1962-1963) 6 (okt. 1963), p. 20-45.

4b: *Max Havelaar*.
4c: De mishandeling van de Javaan.
4f: De literaire vormgeving is gericht op één buitenliterair doel.

678. M. Reisel: 'Inleiding'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Met een inl. van M. Reisel. 's-Gravenhage: Nederlandse boekenclub z.j. Klassieken-reeks, p. 5-13.

2a.
4b: *Max Havelaar*.

4d.
4p.

Zie P54[a].

679. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 6[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1963. De Witte Olifant, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556. Zie voor latere herdrn. P742, P814, P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Het hs.

Zie P50[f].

680. P. van 't Veer: 'Koninkrijk herdenkt Havelaar'. In: *Hollands Maandblad* 5 (1963-1964) 196 (nov. 1963), p. 17-20.

2e2: EDD verdedigd tegen Nieuwenhuys' visie dat EDD in Lebak faalde als ambtenaar.
6: P675. Polemiek.

M.N. in: *Het Parool*, 24-1-1964. Ook vermeld bij P676.
Het Vaderland, 19-2-1964. Ook vermeld bij P676.

Zie ook P490 en P676.

681. W.F. Wertheim: 'De perkaras van 100 jaar geleden'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 119 (1963), p. 412-414.

2e2; 5b1: De Lebakzaak vergeleken met "de Rembangse kwestie" en "de zaak Solo".

Zie ook P625, P631 en P800.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

682. J. Gans: 'Was Multatuli een Gaullist? (avant la lettre) [1 en]-2'. In: *De Telegraaf*, 10 en 11-4-1963.

2g1: EDD's afkeuring van parlementarisme en socialisme blijkt ook anno 1963 een juiste standpuntbepaling.

683. 'Herstel Multatulihuis eist spoed, Zeldzaam mooie verzameling in zolderkamertje ondergebracht'. In: *Algemeen Handelsblad*, 19-6-1963.

3e1: De problemen bij de aankoop en de inrichting van het Multatuli-Museum.

684. 'De man die Multatuli vertaalde'. In: *Algemeen Handelsblad*, 14-9-1963.

Artikel sterk gewijzigd t.o.v en uitgebreider dan P378. Zie ook P479.

3b: W. Spohr, vertaler van EDD's werk in het Duits.

685. J. Rogier: 'Multatuli nam ongezondheid van het volk op de korrel, Querulant werd doodgezwegen, "Koe heeft het beter"'. In: *De Volkskrant*, 12-6-1963.

3b, d: EDD, de Nederlandse Nietzsche, is door de 19[e] eeuwse Hollandse deftigheid doodgezwegen; een volksbegeesteraar als Domela Nieuwenhuis is hij niet geworden.

686. H. van Straten: 'Multatuli'. In: 'Lezers vragen het woord'. In: *Algemeen Handelsblad*, 23-12-1963.

1c: De Daguerreotypie van EDD, gemaakt door P.H. v.d. Burcht in 1855, uit de collectie Grégoire (Prentenkabinet, Leiden).

687. H. van Straten: 'Notulenboek in antiquariaat ontdekt, Multatuli werd ook na zijn dood slordig beheerd, Max Havelaar "opruiend voor Javanen"'. In: *Het Vrije Volk*, 9-2-1963

3e3: Beschrijving van de inhoud van "notulenboeken 1919-1924" van de vereniging 'Het Multatuli-Museum'.

PRIMAIRE LITERATUUR

128. Multatuli: *Kamaszévek, Regény*. Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó 1964.

MONOGRAFIEEN

688. J. Kortenhorst: *Multatuli en Mina Deiss*. z.p.: z.u. 1964. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 7. 11 pp.

Eerder in: *Het Vaderland*, 10 en 17-11-1951.

2d: EDD's hulp aan het zwangere winkelmeisje Mina Deiss vanaf ± 1862.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

689. M. ter Braak: 'Du Perron als maniak'. In: M. ter Braak: *In gesprek met de onzen*. Amsterdam: Van Oorschot 1964, p. 114-119.

Eerder in *Het Vaderland*, 19-2-1939. Niet in De Mare. Herdr. van De Mare 1957 en P246. *In gesprek met de onzen* is door Van Oorschot als pocket herdrukt, maar het jaar van verschijnen is onbekend.

3b: Du Perron heeft bewezen dat er nog altijd grote vooroordelen tegen Multatuli in Nederland en in Indië bestaan.
6: De Mare 1850.

690. M. ter Braak, E. du Perron: [Passages]. In: M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 2*. Amsterdam: Van Oorschot 1964, p. 15-16, 34 etc.

Zie het register in M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 4* = P749. Zie voor Deel 1 en 3 P633 en P707.

3b: M. ter Braak, E. du Perron.

691. C. Busken Huet: 'Multatuli' en 'Huet over Multatuli'. In: *De wereld heeft twee aangezichten, Proza en poëzie van 1700 tot 1880*. Samengest. en ingel. door R. Nieuwenhuys. 2e herz. dr. Amsterdam: Querido 1964. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27, p. 129-131, 141-142 en 195.

Passages uit De Mare 863. 'Huet over Multatuli' is een bekorte herdr. van P483 ('Huet over Multatuli'); het niet opnieuw opgenomen deel is in 'Multatuli' opgenomen. Zie voor latere herdrn. P803, P935 en P1006. Zie voor andere passages uit De Mare 863 P836.

2h: C. Busken Huet.
4b: *Wouterje Pieterse*.
4c: Het specifiek Hollandse.
4e.

Zie P2b.

692. *H.A. Ett: 'Multatuli's Vorstenschool'. In: *Het Amateurtoneel* 22 (1964), p. 298-301.

4b: *Vorstenschool*.
4c: Voorkeur voor een nationaal koningschap, hetgeen in 1848 wel op tegenstand moest stuiten.

693. P.N. van Eyck: '"Multatuli's Woutergeschiedenis"'. In: 'Herman Gorter 1883-1897'. In: P.N. van Eyck: *Verzameld werk* [*dl.*] 7. Onder red. van C. Bittremieux, N.A. Donkersloot, J. Hulsker e.a. Amsterdam: Van Oorschot 1964, p. 110-116.

3b: H. Gorters 'Multatuli's Woutergeschiedenis' voor U.N.I.C.A. (Zie P695).

694. H. Gorter: [Brief van] Herman Gorter aan Wies Cnoop Koopmans, zonder plaatsvermelding, ongedateerd, Fragment, 1887/1. In: *Herman Gorter documentatie, Over de jaren 1864 tot en met 1897*. Samengest. door E. Endt. Amsterdam: Polak en Van Gennep 1964, p. 140.

Herdr. van De Mare 888.

3b: Herman Gorter.

695. H. Gorter: 'Scriptie van Herman Gorter, Geschreven voor de werkvergadering van U.N.I.C.A. op 4 februari 1885. -De Woutergeschiedenis van Multatuli'. In: *Herman Gorter documentatie, Over de jaren 1864 tot en met 1897*. Samengest. door E. Endt. Amsterdam: Polak & Van Gennep 1964, p. 81-101.

3b.
4b: *Woutertje Pieterse*. Uittreksel van het verhaal.
4c, d.

F.E. Posthumus Meyjes: 'Kritiek van F.E. Posthumus Meyjes op de U.N.I.C.A.-sciptie van Herman Gorter (de Woutergeschiedenis van Multatuli). 4 februari 1885'. In: *Herman Gorter documentatie, Over de jaren 1864 tot en met 1897*. Samengest. door E. Endt. Amsterdam: Polak & Van Gennep 1964, p. 101-105.

696. W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum*. Amsterdam: De Bezige Bij 1964. LRP nr. 122 [=120], p. 37-44, 177-178.

Uitgebreide herdr. van het gelijknamige artikel in: *Algemeen Handelsblad*, 29-2-1964.
*2e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1965. LRP nr. 120. = P709.
*3e herz. dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1965. LRP nr. 120. = P710.
*4e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1966. LRP nr. 120. = P735.
*5e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1967. LRP nr. 120. = P761.
*6e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1968. LRP nr. 120. = P789.
*7e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1970. LRP nr. 120. = P842.
8e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1971. LRP nr. 120. = P911.
*9e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1972. = P939.
*10e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1974. BB-literatuur. = P1013.
*11e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1977. = P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

697. J. Kortenhorst: 'Multatuli en Hotz'. In: *Vereniging 'Die Haghe', Jaarboek 1964*. 's-Gravenhage 1964, p. 73-107.

Zie voor een latere herdr. P704 en P728.

2d: Familie Hotz, vanaf voorjaar 1863.

698/699. F.C. Maatje: 'Die Duplikation des Raumes in Multatulis "Max Havelaar"'. In: F.C. Maatje: *Der Doppelroman, Eine literatursystematische Studie über duplikative Erzählstrukturen*. Groningen: Wolters 1964. Diss. Utrecht, p. 98-119.

*Handelsed.: Groningen: Wolters 1964. Studia Litteraria Rheno-Traiectina nr. 7. = P699.

2e Aufl. Groningen: Wolters-Noordhoff 1968. = P792.

4b: *Max Havelaar.*
4f: De twee "ruimtes" in *Max Havelaar.*
Zie ook het register van *Der Doppelroman.*

M. Janssens in: 'Boekbeoordelingen'. In: *SpL* 9 (1965-1966), p. 235-238.
J.J.A. Mooy in: 'Boekbesprekingen'. In: *FdL* 7 (1966), p. 76-79.
M. Rutten: 'De "Doppelroman"'. In: 'Aankondigingen en mededelingen'. In: *NTg* 62 (1969), p. 318-319.

E. du Perron zie M. ter Braak (P690).

700. Bakri Siregar: [Passage]. In: 'Mula sastera Indonesia modern, Kritik sosial' [Het begin van de moderne Indonesische literatuur, Sociale kritiek]. In: Bakri Siregar: *Sedjarah sastera Indonesia modern. [Djilid 1].* Akademi sastera dan bahasa "Multatuli" 1964, p. 17-19.

5b1.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

Zie voor W.F. Hermans P696.

701. H.F.W. Jeltes: 'Hoofdpunten in de Nederlandse letterkunde van 1850-1950, Slot'. In: *Algemeen Doopsgezind Weekblad*, 22-8-1964.

2a.
2c1: EDD is van doopsgezinden huize.

702. 'Max Havelaar porte à la scène'. In: *La Metropole*, 24-10-1964.

4b: *Max Havelaar.*
4n2: Toneel Jeugd voert "Batavos Droogstoppel" op, waarschijnlijk in het Palais des Beaux-Arts, 21-10-1964, en in het theater "Residence", 28-10-1964, te Brussel.

703. E. van Moerkerken: 'Ingezonden: nogmaals Hotel Multatuli'. In: *Algemeen Handelsblad*, 14-3-1964.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in juli 1952. Met twee foto's. Kort bericht.

PRIMAIRE LITERATUUR

9. Multatuli: *Schrijven in tussenzinnen* [etc.]. Amsterdam etc.: Querido etc. 1965. Kort en Goed.

52c. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. 3e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1965.

53g. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 7e dr. Rotterdam: Donker 1965.

60. Multatuli: *Max Havelaar, Roman*. z.p.: Manesse z.j. Manesse Bibliothek der Weltliteratur.

69. Multatuli: *Max Havelaar, Ovvere le aste del caffé della Società di Commercio Olandese*. Torino: Unione Typografico-Editrice Torinese [1965]. I Grandi Scrittori Stranieri.

75. Multatuli: *Max Havelaar, Ali nizozemska trgovska družba prodaja kavo na dražbi*. Ljubljana: Mladinska Knjiga 1965.

125c. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. 3e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1965. [De Witte Olifant].

MONOGRAFIEEN

704. J. Kortenhorst: *Multatuli en Hotz*. [Den Haag]: Jako Pers 1965. 44 pp.

Herdr. van P697. Zie voor een latere herdr. P728.

2d: Familie Hotz, vanaf voorjaar 1863.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

705. *M. Bots: 'Inleiding, Eduard Douwes Dekker (1820-1887)', 'Over deze uitgave'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Uitgeg. en toegel. door M. Bots. 3e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1965.

Herdr. van P346 en P481. Zie voor latere herdrn. P832 en P1055.

2c2.
2e1 en 2e2.
2g2: Het cultuurstelsel.

Zie P52c.

706. P. Bernardini Marzolla: 'Introduzione', 'Nota Bibliografica'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Ovvere le aste del caffé della Società di Commercio Olandese*. A cura di P. Bernardini Marzolla. Torino: Unione Typografico-Editrice Torinese [1965]. I Grandi Scrittori Stranieri, p. 5-22.

2a.
2g2.
3d: Romantiek.
4b: *Max Havelaar*.
4d, e: Ironie.

4h: H. Beecher Stowe: *Uncle Tom's Cabin.*

Zie P69.

707. M. ter Braak, E. du Perron: [Passages]. In: M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 3.* Amsterdam: Van Oorschot 1965, p. 249, 337, 343 etc.

Zie het register in M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 4* = P749. Zie voor Deel 1 en 2 P633 en P690.

3b: M. ter Braak, E. du Perron.

708. W. Enzinck: 'Nachwort'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Roman.* Aus dem Holländischen übertragen von W. Spohr, Nachwort von W. Enzinck. z.p.: Manesse z.j. Manesse Bibliothek der Weltliteratur, p. 497-[516].

3a, b: De Nederlandse koloniale politiek en de ontwikkeling van de Romantiek in Nederland.
4b: *Max Havelaar*
4f.

Zie P60.

709/710. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum.* 2e dr. en 3e herz. dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1965. LRP nr. 120.

Herdr. van P696. Zie voor latere herdrn. P735, P761, P789, P842, P911, P939, P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

711. B. van Houten: 'Multatuli'. In: *Tegenstroom* 2 (1965) 4 (juli-aug.), p. 5-36.

2a.

712. *G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 7e dr. Rotterdam: Donker 1965. Donker-pockets nr. 23.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640 en P672. Zie voor latere herdrn. P762, P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53g.

713. M. Janssens: 'De oorspronkelijkheid van Multatuli's "Japanse steenhouwer" [+ 3 bijlagen]'. In: *SpL* 9 (1965-1966), p. 110-126.

Zie voor een latere samenvatting P739.

3e8b: Voordracht voor de sectie "Niederländische und friesische Sprache und Literatur op het 3e Internationale Germanistencongres te Amsterdam, 22 t/m 28-8-1965.
4b: *Max Havelaar*, 'De Japanse steenhouwer'.
4h: Jeronimus [= W.R. van Hoëvell]: 'De Japansche steenhouwer' is EDD's bron.

714. M. Janssens: 'Retarderende structuurelementen in "Max Havelaar"'. In: *FdL* 6 (1965), p. 187-200.

4b: *Max Havelaar.*

4f: Remmende structuurelementen: de Droogstoppel-hfdstkn. en elementen in *Max Havelaar*-verhaal zelf.

715. J. Kortenhorst: 'Multatuli en de muziek'. In: *Mens en melodie* 20 (1965), p. 54-56.

2d: David Koning, Muziek-pedagoog te Amsterdam, herfst 1864 tot 1866.

Zie ook P765 en P784.

716. P.J. Meertens: 'Multatuli in Zeeland'. In: *Zeeuws Tijdschrift* 15 (1965), p. 2-13.

2c4: Lezingentournée's in Zeeland, 1875-1881.
2d: Familie Mulock Houwer, familie J. Versluys, Marie Berdenis van Berlekom en L.M.A. Pot-Meyer (ps. Laurica).
3a: F.M. Wibaut, C.M. Ghijsen, H. de Raaf, I.D.F. van de Putte, J.J. van Laar.

Dlm. in: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 11-3-1965.

717. R. Nieuwenhuys: [Inleiding]. In: Multatuli: *Schrijven in tussenzinnen* [etc.]. Ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam etc.: Querido etc. 1965, p. II-VII.

2a. Korte bespreking.

Zie P9.

718. R. Nieuwenhuys: 'Multatuli 1820-1887'. In: *Van roddelpraat en litteratuur, Een keuze uit het werk van Nederlandse schrijvers uit het voormalig Nederlands-Indië*. Verz. en ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Querido 1965. Reuzensalamander nr. 43, p. 87-88.

4b: *Causerieën* in *De Locomotief* (1869-1870). Korte bespreking.

Zie P141.

719. K. Paustovskij: 'Nadpis' na valune' [= 'Het opschrift op de zwerfkei']. In: 'Zolotaja roza, Povest' [= 'Een gouden roos, Novelle']. In: K. Paustovskij: *Izbrannaja proza*. Moskva: 1965, p. 193-196.

Herdr. van P395 en P453. Zie voor een latere herdr. P769.

2a: Lyrisch overzicht van EDD's leven.

720. E. du Perron: 'Maart '32'. In: 'Blocnote klein formaat, Eerste reeks'. In: E. du Perron: *Uren met Dirk Coster, De smalle mens* [*dl.*] *1*. Amsterdam: Van Oorschot 1965, p. 152-153.

Sterk gewijzigde herdr. van De Mare 1693. Ook eerder in: E. du Perron: *Blocnote klein formaat*. 's-Gravenhage: Boucher 1936, p. 18-20. Niet in De Mare. Herdr. van P374. Van Oorschot heeft in 1975 een titeluitg. gemaakt (zie P1072).

6: De Mare 1531. Kort bericht.

721. E. du Perron: [Passage]. In: 'Oost-Indische opbrengst'. In: E. du Perron: *Uren met Dirk Coster, De smalle mens* [*dl.*] *2*. Amsterdam: Van Oorschot 1965, p. 105-109.

Iets afwijkend eerder in: 'Java in onze letteren'. In: *De Gids* 97 (1933) dl. 4, p. 336-340 (= De Mare 1702). Herdr. van De Mare 1711 en P375. Van Oorschot heeft in 1975 een titeluitg. gemaakt (zie P1073).

6: De Mare 1685.

722. E. du Perron: [Passages]. In: 'De heer Coster tegenover Kloos, Multatuli en Couperus', 'Stellingen 3 en 4'. In: E. du Perron: *Uren met Dirk Coster, De smalle mens* [*dl.*] *1*. Amsterdam: Van Oorschot 1965, p. 36-37, 90-91.

Iets afwijkend eerder in: *Forum* 1 (1933), p. 650-652, en in: *Uren met Dirk Coster, Een tegenstem*. Amsterdam: Van Kampen 1933, p. [1-2] en 98-99. Beide niet in De Mare. Herdr. van P376. Van Oorschot heeft in 1975 een titeluitg. gemaakt (zie P1074).

3b: EDD verdedigd tegenover D. Coster. Polemiek.

E. du Perron zie ook M. ter Braak (P707).

723. G.J. Resink: 'Tristam, Max en Jim'. In: *De Nieuwe Stem* 20 (1965), p. 247-256.

4b: *Max Havelaar*.
4h: De overeenkomst van *Max Havelaar* en J. Conrads *Lord Jim* met L. Sternes *Tristam Shandy*.
4p: De invloed van EDD's werk op het werk van J. Conrad.

724. A.J. Schneiders: 'Don Quichot en Multatuli'. In: *Levende Talen* (1965), p. 518-519.

Zie ook S.: 'Naschrift'. Bij: A.J. Schneiders: 'Don Quichot 1615-1965'. In: *Levende Talen* (1965), p. 218.

3c: EDD heeft *Don Quichot* gelezen.

725. V.E. van Vriesland: [Passages]. In: 'Inleiding' en 'Aantekeningen'. In: *De vernieuwing van de mens*. Samengest. en ingel. door V.E. van Vriesland. Amsterdam: Meulenhoff z.j. Geschiedenis van de beschavingen nr. 8, p. 55-63 en 241.

2a.
2f.

Zie P3.

726. L. Zei: 'Spremna beseda' [= 'Inleiding']. In: Multatuli: *Max Havelaar, Ali nizozemska trgovska družba prodaja kavo na dražbi*. Prevedel [= vertaald door] M. Košir, spremna beseda [i] opombe [= inleiding en noten] L. Zei. Ljubljana: Mladinska Knjiga 1965, p. 237-239.

2a: Kort overzicht vanaf het conflict in Lebak.
2d: J. van Lennep en diens bemoeienissen met *Max Havelaar*.
3a: *Max Havelaar* veroorzaakte een kleine culturele revolutie.

Zie P75.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

727. G.W. Huygens: [Passage]. In: G.W. Huygens: 'Succesboeken en bestsellers uit onze literatuur'. In: *Nieuwsblad voor de Boekhandel*, 24-6-1965.

4b: *Minnebrieven, Ideeën* (1e en 2e bundel).
4l: Overzicht van herdrn. Kort bericht.

PRIMAIRE LITERATUUR

50[g]. Multatuli: *Max Havelaar*. 7[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1966. De Witte Olifant.

112. Multatuli: *Minnebrieven*. Amsterdam: Van Oorschot 1966.

132. Multatuli: *Het Woutertje van Multatuli*. z.p.: Corvey 1966.

MONOGRAFIEEN

728. J. Kortenhorst: *Multatuli en Hotz*. z.p.: z.u. 1966. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 8. 35 pp.

Herdr. van P697 en P704.

2d: Familie Hotz, vanaf voorjaar 1863.

729. A.L. Sötemann: *De structuur van Max Havelaar, Bijdrage tot het onderzoek naar de interpretatie en evaluatie van de roman*. Utrecht: Bijleveld 1966. 2dln. Diss. Utrecht. XVI pp. + 188 pp., III pp. + [143] pp. (= p. 189-331).

Zie voor de handelsed. P730 en P963.

4b: *Max Havelaar*.
4f.

730. A.L. Sötemann: *De structuur van Max Havelaar, Bijdrage tot het onderzoek naar de interpretatie en evaluatie van de roman*. Utrecht: Bijleveld 1966. 2 dln. XI pp. + 188 pp., III pp. + [143] pp. (= p. 189-331).

Handelsed. van P729.
2[e] ongewijzigde dr. Groningen: Wolters-Noordhoff 1973. 2 dln. XI pp. + 188 pp., III pp. + [142] pp. (= p. 189-330). = P963.

4b: *Max Havelaar*.
4f.

W. Blok: 'Structuurplan achteraf, Kanttekeningen bij een proefschrift over Max Havelaar'. In: *NTg* 60 (1967), p. 230-237.
E. Endt in: 'Comptes rendus-Buchbesprechungen-Reviews'. In: *Neophilologus* 52 (1968), p. 108-110.
L. Gillet: '*Max Havelaar* structureel benaderd'. In: 'Chroniques-Kronieken'. In: *Revue des Langues Vivantes - Tijdschrift voor Levende Talen* 33 (1967), p. 642-648.
F.A. Janssen: 'Krokussen 1-4'. In: 'Journaal'. In: *Raam* (1974) 103 (juli), p. 1-3. 4j: Kritiek op het feit dat Sötemann het hs. tot basis van zijn studie heeft gemaakt en niet één van de eerste vijf drn.; pleidooi voor een diplomatische ed. van het hs. met een kritisch variantenapparaat.
M. Janssens in: 'Boekbeoordelingen'. In: *SpL* 10 (1966-1967), p. 158-160. 4f: Afwijzing van de exclusief intrinsieke benadering.
M. Janssens in: *Leuvense Bijdragen, Bijblad* 56 (1967), p. 20-21.
P.K. King in: 'Reviews'. In: *The Modern Language Review* 64 (1969), p. 477-479.
In: *Het Vaderland*, 4-11-1966. Kort bericht.
K. Fens in: *De Tijd*, 5-11-1966.
J.H. in: *Trouw*, 11-2-1967.
J.J.A. Mooy in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 10-6-1967.
B. Stroman in: *Het Handelsblad*, 2-9-1967.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

731. F.L. Bastet: 'Vosmaer en zijn beide amazones'. In: *Maatstaf* 14 (1966-1967) 5 (aug. 1966), p. 420-446.

2d: Mina Kruseman en Carel Vosmaer.

732. M. ter Braak: 'Inleiding'. In: W.A. Paap: *Vincent Haman*. Met inl. van M. ter Braak. 5e dr. Amsterdam: Querido 1966, p. 7-21.

Herdr. van De Mare 1178 en P347. Zie voor een latere herdr. P1001.

3a: W.A. Paap.

733. W.A. Braasem, J. Schwencke: 'Huygensplein', 'Stationsplein'. In: W.A. Braasem, J. Schwencke: *Van Haagse dingen die voorbij zijn, Beelden uit het Den Haag van Louis Couperus*. Amsterdam: De Bussy z.j. De Bussy paperbacks nr. 18, p. [138]-139 en [140]-141.

*2e dr. Amsterdam: De Bussy 1966. = P734.
*3e dr. Amsterdam: De Bussy 1967. = P750.

2d: Familie Hotz te Den Haag. Kort fragment.

734. *W.A. Braasem, J. Schwencke: 'Huygensplein', 'Stationsplein'. In: W.A. Braasem, J. Schwencke: *Van Haagse dingen die voorbij zijn, Beelden uit het Den Haag van Louis Couperus*. 2e dr. Amsterdam: De Bussy 1966.

Herdr. van P733. Zie voor een latere herdr. P750.

2d: Familie Hotz te Den Haag. Kort fragment.

735. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum*. 4e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1966. LRP nr. 120.

Herdr. van P696, P709 en P710. Zie voor latere herdrn. P761, P789, P842, P911, P939, P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

736. [Inleiding]. In: Multatuli: *Het Woutertje van Multatuli*. z.p.: Corvey 1966, p. [4].

4b: *Woutertje Pieterse*. Kort bericht.
4c, d: Vergelijking tussen de jeugd van "nu" en Woutertje Pieterse.

Zie P132.

737. K. Iwema: 'Stilistische varianten in de Max Havelaar'. In: *NTg* 59 (1966), p. 91-110.

4b: *Max Havelaar*.
4e: Statistisch onderzoek naar enkele syntactische varianten in *Max Havelaar*.

738. M. Janssens: 'Functies van de Droogstoppelhoofdstukken in "Max Havelaar"'. In: *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 20 (1966), p. 229-240.

3e8b: Lezing in de sectie "Moderne filologie en literatuur", 10-10-1965.
4b: *Max Havelaar*.
4f: De Droogstoppelhfdstkn. verhogen de werkelijkheidswaarde. Zij zijn later ingevoegd.

739. M. Janssens: 'De oorspronkelijkheid van Multatuli's "Japanse steenhouwer"'. In: *Tradition und Ursprünglichkeit, Akten des III. Internationalen Germanistenkongresses 1965 in Amsterdam*. Herausgegeben von W. Kohlschmidt und H. Meyer. Bern etc.: Francke z.j., p. 150-151.

Samenvatting van P713.

3e8b: Voordracht voor de sectie "Niederländische und friesische Sprache und Literatur" op het 3e Internationale Germanistencongres te Amsterdam, 22 t/m 28-8-1965.
4b: *Max Havelaar,* 'De Japanse steenhouwer'.
4h: Jeronimus [W.R. van Hoëvell]: 'De Japansche steenhouwer' is EDD's bron.

740. V. Ostrovskij: 'Perečityvaja Mul'tatuli' [= 'Bij herlezing van Multatuli']. In: *Azija i Afrika segodnja* (1966) 9, p. 52-54, 57, en 10, p. 50-53.

2a.
3a-d: o.a. J.F. Helmers, F.P. Roorda van Eysinga, J. de Marre, N. de Graaff, E. Daalmans, J. Mossel, J. de Hollander, J. Olivier, J. ten Brink, R. Nieuwenhuys, P. Engelhard, A. Michiels, Van Hoëvell, B. Veth, B. Vuyk, W.F. Wertheim, W. Walraven, Breton de Nijs [= R. Nieuwenhuys], C. Sluisman.

741. G. Schmook: 'Over Multatuli, Brussel en Prosper van Langendonck'. In: G. Schmook: *Al moeite om niet?* Hasselt: Heideland z.j. Vlaamse wetenschappelijke pockets nr. 11, p. 77-93.

Licht gewijzigde herdr. van P255.

3a, b: De Brusselse kunstkring "De Distel" (vanaf ± 1881), waarvan P. van Langendonck lid was.

J. Schwencke zie W.A. Braasem (P733).

742. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Naar het authenthieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 7e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1966. De Witte Olifant, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556 en P679. Zie voor latere herdrn. P814, P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Het hs.

Zie P50g.

743. L. Tegenbosch: [Passage]. In: L. Tegenbosch: 'Bij het graf van een dichter'. In: *Raam* (1966) 30 (dec.), p. 5-7.

3d: "De tachtigers".

744. S. Vestdijk: 'Gestimuleerd door Saks'. In: S. Vestdijk: *Muiterij tegen het etmaal, [dl.] 2, Poëzie en essay*. 2e dr. Den Haag: Bakker/Daamen 1966, p. 197-203.

1e dr. ['s-Gravenhage: Stols 1947], p. 159-165. Niet in De Mare.

6: De Mare 1823 en De Mare 1850. Du Perron ziet de drijfveren van EDD in hun onderling verband; bij Saks ontbreekt zo'n verband.

745. W. Walraven: [Passages]. In: W. Walraven: *Brieven, Aan familie en vrienden 1919-1941*. Amsterdam: Van Oorschot 1966.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

746. 'Multatuli was een graag geziene gast in Breda'. In: 'De stad rond'. In: *Dagblad De Stem*, 22-1-1966.

2c4: Lezingen in en bezoeken aan Breda, o.a. 30-3-1878.
2d: R.J.A. Kallenberg van den Bosch.

PRIMAIRE LITERATUUR

8[b]. Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, parabelen, aforismen.* 2[c] dr. Den Haag: Bakker & Daamen 1967.

25. *Multatuli: *Bloemlesing uit die werke van E. Douwes-Dekker (Multatuli).* Pretoria: Van Schaik 1967. Van Stamverwante Bodem nr. 8.

53[h]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* 8[e] dr. Rotterdam: Donker [1967]. Donker-pockets nr. 23. Er verscheen ook een uitg.: Antwerpen: Ontwikkeling [1967].

62. Multatuli: *Max Havelaar, Or the Coffee Auctions of the Dutch Trading Company.* Leyden etc.: Sythoff etc. 1967. Bibliotheca Neerlandica.

73. Multatuli: *Max Havelaar în indiile olandeze.* z.p.: Pentru Literatură 1967.

143. Multatuli: *Duizend en enige hoofdstukken over specialiteiten.* Amsterdam: Van Oorschot 1967.

MONOGRAFIEEN

747. H.A. Ett: *De opvoeringen van Multatuli's Vorstenschool door de Nieuwe Rotterdamsche Schouwburg-vereeniging gedurende het tijdvak van 1 maart 1875 tot 23 mei 1879.* z.p.: z.u. 1967. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 9/10. 73 pp.

2c: Het schrijven van *Vorstenschool.*
2d: Mina Kruseman, hoofdrolspeelster in de eerste opvoering.
4b: *Vorstenschool.*
4n2: Voorbereidingen tot de eerste opvoering, opvoeringen, recensies. Met 54 bijlagen: de boekhouding van de Nieuwe Rotterdamsche Schouwburg.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

748. F.L. Bastet: [Passages]. In: F.L. Bastet: *Mr. Carel Vosmaer, Zijn achtergronden, zijn reizen, zijn tijdgenoten, zijn invloed.* Den Haag: Bakker/Daamen 1967. Faculteiten reeks nr. 8, p. 51-61, 73-76, 141-142, 164 e.a.

Met vijf tekeningen gemaakt door C. Vosmaer voorstellend: EDD, Mimi, het huis te Nieder-Ingelheim, het interieur van het huis en het uitzicht te Nieder-Ingelheim.

2c6: Vosmaers bezoek aan Nieder-Ingelheim, 22 t/m 24-4-1883.
2d: C. Vosmaer en Mina Kruseman, 1873-1878.

749. M. ter Braak, E. du Perron: [Passages]. In: M. ter Braak, E. du Perron: *Briefwisseling 1930-1940, Deel 4.* Amsterdam: Van Oorschot 1967, p. 6, 32, 33, 77 etc.

Zie het register in dit deel. Zie voor Deel 1, 2 en 3 P633, P690 en P707.

3b: M. ter Braak, E. du Perron.

750. *W.A. Braasem, J. Schwencke: 'Huygensplein', 'Stationsplein'. In: W.A. Braasem, J. Schwencke: *Van Haagse dingen die voorbij zijn, Beelden uit het Den Haag van Louis Couperus.* 3[c] dr. Amsterdam: De Bussy 1967.

Herdr. van P733 en P734.

2d: Familie Hotz te Den Haag. Kort fragment.

751. *I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813-1870)*. 7e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] [1967]. Aula-boeken nr. 13.

Herdr. van *De Mare 1608 (1e dr. 1925. 2e dr. 1929), en van P463, P482, P615 en P664. Zie voor latere herdrn. P908, P1003 en P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19e eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

752. *T. Buning: [Inleiding]. In: Multatuli: *Bloemlesing uit die werke van E. Douwes-Dekker (Multatuli)*. Uitgegee met inleiding en aantekeninge deur T. Buning. Pretoria: Van Schaik 1967. Van Stamverwante Bodem nr. 8.

Bron: *SANB*.
Waarschijnlijk 1e dr. Pretoria 1942. Van Stamverwante Bodem nr. 8. Niet in De Mare.

Karakteristiek naar de 1e dr.:
2a.
2e2.
2f.
3b, c.
5b1: Cultuurstelsel.

Zie P25.

753. H.J. Claeys: 'Rondom de onthulling van een Multatuligedenkplaat in 1960'. In: *Mep* 2 (1967-1968) 17 (apr. 1967), p. 64-69.

3e5, 6: Bij de herdenking werden EDD's ware aard en situatie door de bourgeois-sprekers verdoezeld.

754. A.L. Constandse: 'Multatuli', 'Multatuli en de moraal', 'Multatuli's atheïsme'. In: A.L. Constandse: *Geschiedenis van het humanisme in Nederland*. Den Haag: Kruseman z.j. Parthenon reeks, p. 106-118, 185.

2g, 2g1-3, 5a: Nederlandse en koloniale politiek, sociale situatie in Nederland, sexuele moraal en godsdienst.

755. D. Coster: 'Multatuli en Gezelle 1937'. In: D. Coster: *Verzamelde werken, Over prozaschrijvers en dichters, Lezingen en redevoeringen*. Leiden: Sythoff 1967, p. 252-258.

Herdr. van De Mare 1741.

3d: G. Gezelle. EDD en Gezelle zijn wekkers van het zelfbewustzijn.
3e8b: Radio-voordracht in 1937 te Brussel. De tekst werd uitgebreid.

756. P. Delsemme: [Passage]. In: 'Teodor de Wyzewa et les littératures germaniques'. In: 'Un esprit universel'. In: P. Delsemme: *Teodor de Wyzewa et le Cosmopolitisme littéraire en France à l'époque du Symbolisme*. Bruxelles: Presses Universitaires de Bruxelles z.j. Travaux de la Faculté de Philosophie et Lettres nr. 34, p. 282-291.

4m: De ontvangst van EDD's werk in Frankrijk, mei 1886-1901.

757. 'Eduard Douwes Dekker'. In: *Hop hop hop hangt de socialisten op! Een documentaire over het opkomende socialisme in de jaren tachtig, ontleend aan Recht voor Allen*. Samengest. door L. de Vries. Met een voorw. van F. de Jong Edz. Amsterdam: Polak & Van Gennep 1967, p. 145.

*Herdr. van een passage uit *Recht voor Allen*, 26-2-1887. Niet in De Mare.

3e4: Een "In memoriam" uit 1887.

758. R. Edwards: 'Translators introduction'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Or the coffee auctions of the Dutch Trading Company*. With an introduction by D.H. Lawrence, edited and introduced by R. Edwards. Leyden etc.: Sythoff etc. 1967. Bibliotheca Neerlandica, p. 7-9.

3d: Vergelijking van EDD's leven met dat van Vincent van Gogh.

Zie P62.

759. *H.A. Gomperts: 'Multatuli'. In: H.A. Gomperts: *De schok der herkenning, Acht Causerieën over de invloed van invloed in de literatuur*. 4e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1967. Stoa-reeks.

Herdr. van P487, P527 en P671.

2f.
3b: Ter Braak en Du Perron.

760. W.E. Hegman: 'Multatuli in het Van Crombrugghe's genootschap te Gent'. In: *De Vlaamse Gids* 51 (1967), p. 289-[299].

2d: Twee lezingen van EDD, waarvan één voor het Van Crombrugghe's genootschap te Gent, 19-8-1867.

761. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli.' In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum*. 5e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1967. LRP nr. 120.

Herdr. van P696, P709, P710 en P735. Zie voor latere herdrn. P789, P842, P911, P939, P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

762. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 8e dr. Rotterdam: Donker [1967]. Donker-pockets nr. 23, p. 5-14, 15.

Er verscheen ook een uitg.: Antwerpen: Ontwikkeling [1967]. Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712. Zie voor latere herdrn. P809, P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53h.

763. M. Janssens: 'De onmogelijke Ernest Stern, Een structuuraspect van "Max Havelaar"'. In: *SpL* 10 (1966-1967), p. 81-97.

4b: *Max Havelaar*.
4f: De ontstaansgeschiedenis als verklaring voor inconsequenties in de Stern-fictie. Reactie op P730 (en P729).

764. M. Janssens: 'De ouverture tot de "Max Havelaar"'. In: *Nova et Vetera* 45 (1967-1968), p. 95-103.

4b: *Max Havelaar*, 'Onuitgegeven Toneelspel'.
4f: In 'Onuitgegeven toneelspel' wordt *Max Havelaar* in een notedop "voorafgebeeld".

765. J. Kortenhorst: 'Multatuli en David Koning'. In: *Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis* 20 (1964-1967), p. 265-274.

Zie voor een latere herdr. P784.

2d: David Koning, muziekpedagoog te Amsterdam, herfst 1864 tot 1866.

Zie ook P715.

766. D.H. Lawrence: 'Introduction by D.H. Lawrence'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Or the coffee auctions of the Dutch Trading Company*. With an introduction by D.H. Lawrence. Edited and introduced by R. Edwards. Leyden etc.: Sythoff etc. 1967. Bibliotheca Neerlandica, p. 11-15.

*Herdr. van de 'Introduction' van De Mare 252. Zie voor een eerdere herdr. P469. Zie voor een vertaling van deze inleiding P187, P436 en P893.

2g: EDD werd gedreven door zijn haat tegen de laffe ambtenarij, niet door zijn medelijden met de Javaan.
4b: *Max Havelaar*.
4c: *Max Havelaar* is een satire op Droogstoppel, geen pamflet voor onderdrukten.

Zie P62.

767. R. Nieuwenhuys: 'Rouffaer en Multatuli', 'Verantwoording bij de tweede druk'. In: R. Nieuwenhuys: *Tussen twee vaderlanden*. 2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1967, p. 207-225, 229.

Gewijzigde herdr. van P546.

3b: Dr. G.P. Rouffaer en diens Multatuli-onderzoek: o.a. fragmenten van een Multatuli-biografie.
3e8b: Lezing t.g.v. de herdenking van Rouffaer in het Koninklijk Instituut voor Taal-, land- en volkenkunde te Den Haag, 9-7-1960.

768. R. Nieuwenhuys: 'De zaak van Lebak', 'Verantwoording bij de tweede druk'. In: R. Nieuwenhuys: *Tussen twee vaderlanden*. 2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1967, p. 154-206, 228-229.

Licht gewijzigde herdr. van P449 en P450. Herdr. van P490. Zie voor een samenvatting P858.

2e2: EDD heeft bij zijn optreden in Lebak geen rekening gehouden met de bestuurstradities en de sociale en culturele achtergronden in Nederlands-Indië.

769. *K. Paustovskij: 'Nadpis' na valune' [= 'Het opschrift op de zwerfkei']. In: 'Zolotaja roza' [= 'Een gouden roos']. In: K. Paustovskij: *Sobranie sočinenij, V 8-mi tomach, T. 3: Povesti*. Moskva: 1967, p. 297-304.

Herdr. van P395, P453 en P719.

Bron: P905.

2a: Lyrisch overzicht van EDD's leven.

E. du Perron zie M. ter Braak (P749).

J. Schwencke zie W.A. Braasem (P750).

770. A. Sever: 'Prefată', 'Tabel crnologie'. In: Multatuli: *Max Havelaar în indiile olandeze*. Roman traducere de H.R. Radian, prefată de A. Sever. z.p.: Pentru Literatură 1967. Biblioteca Pentru Toti, p. v-[xvi], xvii-[xx].

2a.
?
?

Zie P73.

772. G. Stuiveling: 'Humor, ironie en sarkasme bij Multatuli', 'Aantekeningen'. In: G. Stuiveling: *Vakwerk, Twaalf studies in literatuur*. Zwolle: Tjeenk Willink 1967, p. 238-258, 297.

Licht gewijzigde herdr. van P345, P379 en P380.

4a.
4c, e: EDD's definitie van humor getoetst aan de humor, de ironie en het sarkasme in zijn literaire werk.

773. G. Stuiveling: 'Multatuli, Eduard Douwes Dekker, geboren te Amsterdam 2 maart 1820, gestorven te Nieder-Ingelheim 19 februari 1887'. In: Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, parabelen, aforismen*. Verz. en ingel. door G. Stuiveling. 2e dr. Den Haag: Bakker & Daamen 1967, p. 5-18.

Herdr. van P381. Zie voor een latere herdr. P1031.

2a.

Zie P8b.

774. G. Stuiveling: 'Multatuli en de welsprekendheid, Een rede', 'Aantekeningen'. In: G. Stuiveling: *Vakwerk, Twaalf studies in literatuur*. Zwolle: Tjeenk Willink 1967, p. 223-237, 295-296.

Herdr. van P277.

3e8b: Voordracht gehouden bij de aanvaarding van het ambt van buitengewoon hoogleraar in de Taalbeheersing aan de Universiteit van Amsterdam, 19-5-1952.
4c: De redevoeringen in EDD's werk.

775. G. Stuiveling: 'Rondom het handschrift van de Max Havelaar', 'Aantekeningen'. In: G. Stuiveling: *Vakwerk, Twaalf studies in literatuur*. Zwolle: Tjeenk Willink 1967, p. 201-222, 294.

Gewijzigde herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P649.

4b: *Max Havelaar*: ontstaansgeschiedenis, gereconstrueerd uit brieven.
4e.
4j: Vergelijking tussen de eerste kladversies van passages uit *Max Havelaar*, in brieven overgeleverd en het definitieve ms.
De tekstwijzigingen van Van Lennep in het definitieve ms.
EDD's wijzigingen voor de 4e dr. (1875).

776. H. Wagenvoort: 'Maeterlinck et les Pays Bas'. In: M. Maeterlinck: *Onirologie, Conte*. Utrecht: De Roos 1967, p. 38, 40-41.

3b: Mogelijke invloed op M. Maeterlinck.

777. W. Walraven: 'Vroege journalistiek, Bespiegelingen, Elf'. In: *Tirade* 11 (1967), p. 26-29.

*Eerder in: *De Indische Courant*, 30-10-1926. Niet in De Mare.

4b: *Max Havelaar.*
4p.
5b1: Sociale situatie in Nederlands-Indië ten tijde van het cultuurstelsel.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

778. Anekdote over de as van EDD.

3e11.

In: *Algemeen Handelsblad*, 5-5-1967.
H. Keller in: *De Nieuwe Linie*, 6-5-1967.

779. H. Keller: 'Multatuli'. In: *Vara Radio-T.V.-gids*, 25-2-1967.

3b: EDD is in Nederland nooit voldoende geëerd.

780. A. de Leeuw: 'Tachtig jaar na zijn dood nog actueel, Multatuli, een reus in het luchtledige'. In: *De Waarheid*, 4-3-1967.

2g: Kolonialisme en kapitalisme, vrouwenemancipatie en de rechten van het kind.

781. 'Multatuli in de pers'. In: 'Curiosa'. In: *Vrij Nederland*, 30-12-1967.

2c4: Verslag van een lezing van EDD te Rotterdam over het ware, getoetst aan zijn godsbegrip, overgenomen uit het protestants christelijk weekblad *De Sprokkelaar* uit 1878 (niet in De Mare).
2g3.

782. T.V.-documentaire over Multatuli op 26-2- en 5-3-1967. Script: H.A. Gomperts, regie: H. Keller, camera: E. van der Elsken. Met fragmenten uit *De bruid daarboven, Vorstenschool* en *Woutertje Pieterse.*

3e11.
4b: *De bruid daarboven, Vorstenschool* en *Woutertje Pieterse.*
4n1.
De fragmenten uit *Woutertje Pieterse* zijn in scène gezet.

In: *Het Parool*, 4-9-1965. De voorbereiding.
In: *Het Laatste Nieuws*, 23-9-1965. Aankondiging van de vervaardiging.
In: *Het Vaderland*, 24-2-1967.
In: *De Nieuwe Linie*, 25-2-1967. 3e2: Anekdote over T.V.-opnamen bij het sterfhuis.
In: *Haagsche Courant*, 25-2-1967.
In: *A.V.R.O.-bode*, 26-2-1967.
In: *Het Vaderland*, 27-2-1967. Recensie.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 27-2-1967. Recensie.
G.B.R. in: *Algemeen Handelsblad*, 27-2-1967. Recensie.
In: *De Volkskrant*, 6-3-1967. Recensie.
In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 6-3-1967. Recensie.
In: *Sovetskaja kul'tura*, 23-3-1967.
H. Keller in: *Arnhemse Courant*, 20-11-1968. De vervaardiging.
In: *Volksgazet*, 12-9-1970. Aankondiging van de uitzending van deel 1 op de B.R.T., 23-9-1970.
J. Anthonis in: *De Post*, 27-9-1970. 2a. N.a.v. de uitzending op de B.R.T.

783. 'Was Multatuli een provo?' In: *Gazet van Antwerpen*, 6-11-1967.

3e8a: Voordracht door G. Stuiveling in België. Kort bericht.

PRIMAIRE LITERATUUR

10. Multatuli: *Gedachten*. 's-Gravenhage: Boucher 1968.

64. Multatuli: *Max Havelaar*. Paris: Editions Universitaires z.j.

84. Multatuli: *Ik groet u allen zeer!* Den Haag: Bakker/Daamen 1968.

MONOGRAFIEEN

784. J. Kortenhorst: *Multatuli en David Koning*. [Den Haag]: Jako Pers 1968. 27 pp.

Herdr. van P765.

2d: David Koning, muziekpedagoog te Amsterdam, herfst 1864 tot 1866.

Zie ook P715.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

785. H.W. Bosscha: 'Twee drukken van de Max Havelaar'. In: *Ntg* 61 (1968), p. 328.

4b: *Max Havelaar*.
4j: Drukgeschiedenis van de 1e en 2e dr. van *Max Havelaar*. Kort bericht.

786. J. Brants: 'Een "In memoriam" uit 1887'. In: *Noord-Holland* 13 (1968), p. 16-17.

3e4: P.H. Ritters Multatuli-necrologie in *Eigen Haard*, 2-3-1887. = De Mare 913; De Mare geeft als datum 5-3-1887.

787. W. Busch: [Passages]. In: W. Busch: *Sämtliche Briefe, Kommentierte Ausgabe in zwei Bänden [Band 1]*. Herausgegeben von F. Bohne unter Mitarbeid von P. Meskemper und I. Haberland mit Unterstützung der Stiftung Volkswagenwerk. Hannover: Wilhelm-Busch-Gesellschaft etc. z.j., p. 130, 134, 136, 138, 142, 157, 159.

Herdr. van De Mare 1313, p. 4, 8, 11, 13, 22, 38, 87, 91, en van P178, P179 en P371.

3b: W. Busch. Enige opmerkingen over EDD in brieven van W. Busch aan Marie Anderson.

Zie P802.

788. C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: *Vrijmoedige bedenkingen, Een eeuw essay's en beschouwingen, 1766-1875*. Samenst., inl. en toelichting van M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma-boeken [1968]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 20, p. 348-360.

2e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 20. = P1005.
3e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974 [1975]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 20. = P1058. Brinkman geeft 1975, *BNTL* 1975.

Gewijzigde herdr. van De Mare 607, De Mare 608 en De Mare 700, en herdr. van C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede deel*. Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. of jrtl. varieert], [pp. variëren]. Niet in De Mare. Gewijzigde herdr. van P392. Zie voor latere herdrn. P1005 en P1058. Zie voor eerdere en latere gedeeltelijke herdrn. van §1 P210, P483 en P1004.

6: *Een en ander over Pruisen en Nederland*. Over de polemiek tussen EDD en J. Bosscha.

789. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum*. 6e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1968. LRP nr. 120.

Herdr. van P696, P709, P710, P735, P761. Zie voor latere herdrn. P842, P911, P939, P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

790. K. Iwema: 'Ernest Stern – Een miskend structuuraspect van "Max Havelaar"'. In: *SpL* 11 (1968-1969), p. 202-218.

4b: *Max Havelaar*.
4f: Het verband tussen de ik-figuur uit de Havelaar-historie, Stern en Sjaalman.

791. J.v.d.S.: 'Ze heben het mis ..., de Droogstoppels'. In: *Jeugd, Uitgave van het Nederlandse Jeugd Verbond* (1968), (sept.).

3b: EDD's woorden bij de 2e dr. van *Max Havelaar*, "...overwinnen zal ik", gaan in 1968 nog op voor het Indonesische volk, de Indonesische communisten en democraten in hun strijd tegen het bewind van Suharto.

792. F.C. Maatje: 'Die Duplikation des Raumes in Multatulis "Max Havelaar"', 'Nachwort zur zweiten Auflage'. In: F.C. Maatje: *Der Doppelroman, Eine literatursystematische Studie über duplikative Erzählstrukturen*. [2e herz. en verm. dr.] Groningen: Wolters-Noordhoff 1968. Studia Litteraria Rheno-Traiectina nr. 7, p. 98-119, 142-160.

Gewijzigde herdr. van P698/699.

4b: *Max Havelaar*.
4f: De twee "ruimtes" in *Max Havelaar*.
Zie ook register van *Der Doppelroman*.

M. Janssens in: 'Boekbeoordelingen'. In: *SpL* 13 (1970-1971), p. 217. Kort bericht.

793. S.A. Mironov: [Passage]. In: S.A. Mironov: 'De neerlandistiek in de U.S.S.R.'. In: *Ons Erfdeel* 12 (1968-1969) 2 (december 1968), p. 95 en 98.

4k, l: Kort overzicht van de uitgaven van en over EDD in de U.S.S.R.

794. 'Multatuli'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Traduit du Néerlandais par Mme Roland Garros pour l'introduction [de J.J. Oversteegen], par L. Roelandt pour le texte. Paris: Éditions Universitaires z.j., p. 5-10.

2a.

Zie P64.

795. R. Nieuwenhuys: 'Assalāmoe alaikoem! - Ik groet u allen zeer!' In: Multatuli: *Ik groet u allen zeer!* Naschrift van R. Nieuwenhuys. Den Haag: Bakker/Daamen 1968. Toppunten, p. 21-31.

4b: *Max Havelaar*, 'Toespraak tot de hoofden van Lebak'.
4h: Het Oude Testament, de Koran en de proclamatie van Van der Capellen uit 1824. De toespraak is waarschijnlijk nooit door EDD uitgesproken.

Zie P84.

796. J.J. Oversteegen: 'Introduction'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Traduit du Néerlandais par Mme Roland Garros pour l'introduction [de J.J. Oversteegen], par L. Roelandt pour le texte. Paris: Éditions Universitaires z.j., p. 13-25.

3a, b.
4b: *Max Havelaar.*
4f, k, m.

Zie P64.

797. F.J. Schmit: 'Inleiding'. In: Multatuli: *Gedachten.* Gek. door F.J. Schmit, [met inl.]. 's-Gravenhage: Boucher 1968, p. 5-6.

4b: *Ideeën.* Kort bericht.

Zie P10.

798. A. Spreu: 'Warstwy narracyjne i ich formalne określenie w powieści Multatuliego pt. *Max Havelaar'.* In: *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Lódzkiego, Nauki Humanistycznospoleczne.* Lódź 1968. Seria 1, zeszyt 56, p. 65-71.

Met een samenvatting in het Duits van de structurele analyse van de verhaaltechniek op p. 71.

2a: Tot en met het verschijnen van *Max Havelaar.*
2g2.
4b: *Max Havelaar.*
4f: Voorbeeld voor de discussie over moderne verhaaltechniek.
4h: H. Beecher-Stowe, *Uncle Tom's Cabin.*
4o: Opsomming wetenschappelijke studies over *Max Havelaar.*

799. W.F. Wertheim: 'Havelaar's tekort'. In: W.F. Wertheim en A.H. Wertheim-Gijse Weenink: *Ketters en kwezels, regenten en rebellen.* Drachten: Laverman 1968, p. 193-212.

Licht gewijzigde herdr. van P560.

2g2: EDD wenste m.b.t. het grondgebruik een leenstelsel zonder onrechtmatige heffingen.
3e8b: Lezing gehouden op de Max-Havelaar-herdenking van Amsterdamse studenten (zie P578 E).

800. W.F. Wertheim: 'Ten geleide', 'De geest van het Oostindisch gouvernement, honderd jaar geleden'. In: W.F. Wertheim en A.H. Wertheim-Gijse Weenink: *Ketters en kwezels, regenten en rebellen.* Drachten: Laverman 1968, p. 7, 103-192.

Herdr. van P625 en P631.

2e2.
2g2: O.a. over "vrije arbeid". EDD wilde de zedelijke norm tot uitdrukking brengen; dit i.t.t. de "halfslachtige" houding van het gouvernement.
5b1: De Lebakzaak vergeleken met "de Rembangse kwestie" en "de zaak Solo".

Zie ook P681.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

801. P. Spigt: 'Durven weten wat waar is'. In: *Het Woord van de Week,* 4-2-1968.

2f, g: EDD is in geheel zijn denken en wezen een humanist.
3b.

PRIMAIRE LITERATUUR

11[a]. Multatuli: *Ik wil gelezen worden, Werk van Multatuli.* Utrecht etc.: Prisma-boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21.

46. Multatuli: *Drømmen om Insulinde.* København: Hasselbalchs 1969. Hasselbalchs Kulturbibliotek nr. 283.

50[h]. Multatuli: *Max Havelaar.* 8[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot [1969]. [De Witte Olifant].

53[i]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* 9[e] dr. Rotterdam: Donker [1969]. Donker-pockets nr. 23.

125[d]. *Multatuli: *Woutertje Pieterse.* 4[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1969.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

802. W. Busch: [Passages]. In: W. Busch: *Sämtliche Briefe, Kommentierte Ausgabe in zwei Bänden [Band 2].* Herausgegeben von F. Bohne unter Mitarbeit von P. Meskemper und I. Haberland mit Unterstützung der Stiftung Volkswagenwerk. Hannover: Wilhelm-Busch-Gesellschaft etc. z.j., p. 314, 326.

Zie P787.

803. *C. Busken Huet: 'Multatuli' en 'Huet over Multatuli'. In: *De wereld heeft twee aangezichten, Proza en poëzie van 1700 tot 1880.* Samengest. en ingel. door R. Nieuwenhuys. 3[e] bijgewerkte dr. Amsterdam: Querido 1969. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 27.

Passages uit De Mare 863. 'Huet over Multatuli' is een bekorte herdr. van P483 ('Huet over Multatuli'); het niet opnieuw opgenomen deel is in 'Multatuli' opgenomen. Zie voor een eerdere herdr. P691, voor latere herdrn. P935 en P1006. Zie voor andere passages uit De Mare 863 P836.

2h: C. Busken Huet.
4b: *Woutertje Pieterse.*
4c: Het specifiek Hollandse.
4e.

Zie P2[c].

804. R. Dauchy: [Passage]. In: R. Dauchy: 'Lu pour les flamands de France'. In: *Ons Erfdeel* 13 (1969-1970) 1 (sept. 1969), p. 181-183.

4b: *Max Havelaar.*
4k: P64. Kort bericht.

805. M.C.A. van der Heijden: ''n Avendje van Multatuli', 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: *Gevoelige harten, Schetsen en verhalen in de ban der romantiek.* Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma-boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19, p. 231-233, 279, [281].

*2[c] dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken (Het Spectrum) 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19. = P1009.

3e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1975. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19. = P1064.

4b: *Woutertje Pieterse*. Algemeen.

Zie P133a.

806. M.C.A. van der Heijden: 'Van Douwes Dekker naar Multatuli'. 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Ik wil gelezen worden, Werk van Multatuli*. Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma-boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21, p. 7-13, 311-312, 313.

2e en *3e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21.= P1010 en P1011.

2a: Van EDD naar Multatuli. Korte bespreking.

Zie P11a.

807. M.C.A. van der Heijden: 'Vorstenschool van Multatuli', 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: *Mij dunkt ik zie het nog, Ernstig toneel na 1700*. Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. Utrecht etc.: Prisma-boeken [1969]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15, p. 89-94, 318-319, [320].

*2e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken (Het Spectrum) 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15. = P1012.
3e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken 1977. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15. = P1173.

2g: EDD's verhouding tot het toneel. Korte bespreking.
4b: *Vorstenschool*.

Zie P144a.

808. M. Heimann: 'Briefe von Multatuli', 'Anmerkungen'. In: M. Heimann: *Kritische Schriften*. Ausgewählt, eingeleitet und erläutert von H. Prang. Zürich etc.: Artemis z.j. Klassiker der Kritik, p. [173]-179, 290-291.

Herdr. van M. Heimann: *Prosaische Schriften in drei Bänden* [*Band 3*]. Berlin: Fischer 1918, p. 148-157. Niet in de Mare.

2f.
4b: *Brieven*.

809. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 9e dr. Rotterdam: Donker [1969]. Donker-pockets nr. 23, p. 5-14, 15.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712 en P762. Zie voor latere herdrn. P912, P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53i.

810. 'Inledning'. In: Multatuli: *Drømmen om Insulinde*. Breve i udvalg og oversættelse ved. I. Buhl. København: Hasselbalchs 1969. Hasselbalchs Kulturbibliotek nr. 283, p. 7-[11].

Zie P46.

811. J. Kortenhorst: 'Eduard Douwes Dekker in Den Haag'. In: *Vereniging Die Haghe, Jaarboek 1969*. 's-Gravenhage 1969, p. 69-94.

2c2: Avond met het Leidse studentengezelschap "De Thee-Wateriaanse Tafel", 17-2-1853.
Ontvoering van Anna van der Burgh vanuit Den Haag naar Kruseman in Haarlem, herfst 1853.
Mislukte poging tot het arrangeren van een huwelijk tussen Elise van der Meyde en Carel van der Pool, juni 1854.
Bezoeken aan het Ministerie van Koloniën, 1855-1858.
Bezoek aan Duymaer van Twist, teneinde te worden benoemd tot klerk bij een nieuw op te richten Frans consulaat in Japan, zomer 1858.

J.V. in: *Nieuwe Haagse Courant*, 18-2-1970. Kort bericht.

812. *W.L.M.E. van Leeuwen: 'Multatuli, Du Perron en de "deurwaarders", "De man van Lebak" (1937)' en 'Du Perrons plannen'. In: W.L.M.E. van Leeuwen: *Drie vrienden, Menno ter Braak, H. Marsman, E. du Perron, Studies en herinneringen met portretten en fascimiles*. 3e dr. [1969]. Meulenhoff-pockets nr. 204.

Gewijzigde herdr. van De Mare 1989, p. 196-200 en 237-240. Herdr. van P674.

3b: Du Perrons werkzaamheden m.b.t. EDD in en na 1938: EDD's portretten, EDD's biografie en EDD's *Vw*.
6: De Mare 1816.

813. P. Spigt: '"De gedachte, geboren uit stof...", Het moeilijke leven van R.C. d'Ablaing van Giessenburg (1826-1904)'. In: *Rekenschap* 16 (1969), p. 161-170.

2d: R.C. d'Ablaing van Giessenburg, uitgever van EDD's werken tussen 1860 en 1866 onder de firma-naam R.C. Meyer.

814. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 8e dr. Amsterdam: Van Oorschot [1969]. [De Witte Olifant], p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556, P679 en P742. Zie voor latere herdr. P871, P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar*.
4j: Het hs.

Zie P50h.

815. P. van 't Veer: [Passage]. In: 'Multatuli's voorspelling'. In: P. van 't Veer: *De Atjeh-oorlog*. Amsterdam: Arbeiderspers 1969, p. 38-39.

2g2: De Nederlandse koloniale politiek m.b.t. Atjeh, ± 1872.
4b: *Brief aan den koning*.

816. *J. van der Vegt: 'Multatuli - J.J. Cremer'. In: J. van der Vegt: 'Tussen engagement en tendens'. In: *Syllabus* (1969) (okt.), p. 16-17.

Bron: Letterkundig Museum.

3d: J.J. Cremer: het waarde-verschil tussen EDD en J.J. Cremer wordt bepaald door het waarde-verschil tussen engagement (EDD) en tendens (J.J. Cremer).

817. P. van der Wal: 'D.R. Mansholt en zijn tijd in Meeden'. In: P. van der Wal: 'Derde deel: Van de Franse tot de Duitse tijd'. In: S.H. Achterop, P. van der Wal, G.G. Wolthuis: *Meeden, Geschiedenis van een Gronings dorp*. Groningen: V.R.B. Offsetdrukkerij 1969, p. 383-423.

2d: Mansholt, 1874-1881; De Raaf, vanaf 1876.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

818. J. Elemans: 'Multatuli en de autoriteit'. In: *Brabants Dagblad*, 1-11-1969.

4b: *Specialiteiten* e.a. essayistisch werk.
4p.

819. Van Heutz-monument te Amsterdam moet Multatuli-monument heten.

3e6.

In: *Algemeen Handelsblad*, 8-2-1969.
In: *Het Vrije Volk*, 12-3-1969.
In: *De Tijd*, 12-3-1969.
In: *De Groene Amsterdammer*, 15-3-1969.
In: *De Nieuwe Limburger*, 18-3-1969.

820. Hopper [= N. Scheepmaker]: 'Barbertje, Knechtje moet hangen'. In: *De Volkskrant*, 23-9-1969.

4b: *Max Havelaar*, 'Onuitgegeven Toneelspel'.
4h: Vergelijking met een parabel, verschenen in het blad van de Indonesische studentenbeweging "Kami".

821. I. Kisch: 'Dus en Douwes Dekker'. In: 'Lezers vragen het woord'. In: *Algemeen Handelsblad*, 8-2-1969.

4b: *Max Havelaar*.
4e: Het gebruik van het woord 'dus' in een bepaalde passage van *Max Havelaar*.

822. F. Sieger maakt Woutertje Pieterse-beeld in opdracht van B. & W. van Amsterdam.

3e6.

In: *Arnhems Dagblad*, 13-11-1969. Voorgeschiedenis.
In: *Haarlems Dagblad* en *Dagblad voor West-Friesland*, 13-11-1969. Voorgeschiedenis.
In: *De Gooi- en Eemlander*, 17-11-1969. Voorgeschiedenis.
In: *Het Vaderland*, 3-12-1969.
In: *Het Vrije Volk*, 4-12-1969. Voorgeschiedenis.
In: *De Tijd*, 4-12-1969.
In: *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 6-12-1969.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 6-12-1969.

823. W.R.: 'Dus'. In: 'Rand nieuws'. In: *Algemeen Handelsblad*, 4-2-1969.

4b: *Max Havelaar*, 'Saïdjah en Adinda'.

PRIMAIRE LITERATUUR

50[i]. Multatuli: *Max Havelaar*. 9[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot [1970]. [De Witte Olifant].

52[d]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. 4[e] dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1970. Klassieke Galerij nr. 93.

65. *Multatuli: *Max Havelaar*. Kalmthout etc.: Beckers 1970. Les Maudits de la Littérature Mondiale nr. 10.

115. Multatuli: *30 ideeën*. Amsterdam: Galerie Podulke 1970.

MONOGRAFIEEN

824. H.A. Ett: *Multatuli in Delft*. Delft: Elmar 1970. 46 pp.

Gewijzigde herdr. van 'Multatuli in Delft [I]-III, [etc.]'. In: *Delftsche Courant*, 15, 22 en 29-10-1960.

2d: Lezingen in Delft voor het studentengezelschap "Vrije Studie", 1868-1875. Lezingen in de Delftste Stadsdoelen, 1878-1881.
4b: *Vorstenschool, Brieven*.
4n2: Opvoering van *Vorstenschool* in Delft, 1875.
De weerslag in recensies en in EDD's *Brieven*.

In: *Het Binnenhof*, 7-12-1970.
R. in: *De Vrije Gedachte, Vrijdenkers Radio Omroep*, 5-2-1971 (?). Ook vermeld bij P826.

825. M. Janssens: *Max Havelaar, De held van Lebak*. Leuven: Davidsfonds 1970. Keurreeks nr. 114. 286 pp.

2e2.
4b: *Max Havelaar*.
4c, e, f.
4d: Max Havelaar en Batavus Droogstoppel.
4h: 'Onuitgegeven Toneelspel', 'De Japanse steenhouwer', 'De slotrede'.

P.H. Dubois: 'Kroniek der Nederlandse letteren -X'. In: *Standpunte* 24 (1970-1971) 1 (okt. 1970), p. 58-62. Ook vermeld bij P826.
Em. Janssen: 'Dekker en Havelaar'. In: *De Periscoop* 20 (1969-1970) 9-10 (juli-aug. 1970), p. 1-2. 2f: Verhouding tot eigen literair werk; 3a, b.
R. van de Perre in: 'Zoeklicht'. In: *Nieuwe Stemmen* 26 (1969-1970), p. 217-218.
H. Speliers in: *Restant* 1 (1971) 3 (mei-juni), p. 28-30.
In: *Het Laatste Nieuws*, 16-4-1970. Ook vermeld bij P827.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 19-9-1970. Ook vermeld bij P826, P827 en P828.
M.Q. in: *De Volksgazet*, 15-10-1970.

826. *Multatuli*. Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld. 319 pp.

3e9.

Zie P838, P841, P846, P851, P863, P865, P868, P869, P882 en P883.

J.C. Brandt Corstius: 'Multatuli: een bundel essays naar aanleiding van zijn honderdvijftigste geboortedag'. In: *Rekenschap* 18 (1971), p. 84-87.

P.H. Dubois: 'Kroniek der Nederlandse letteren -X'. In: *Standpunte* 24 (1970-1971) 1 (okt. 1970), p. 58-62. Ook vermeld bij P825.
K. Fens in: 'Terzijde, Dickens en Multatuli'. In: *Streven* 24 (1970-1971), p. 58-59.
D. Janssen in: *Het Belang van Limburg*, 14-7-1970.
P. van Eeten in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 5-9-1970.
C.B. in: *De Spectator*, 5/6-9-1970.
J.W. in: *Dagblad van het Oosten*, 7-9-1970.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 19-9-1970, Ook vermeld bij P825, P827 en P828.
K. Fens in: *De Volkskrant*, 3-10-1970. Ook vermeld bij P828.
G.W. Huygens [+ anonymus] in: *Algemeen Dagblad*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P36, P828 en P829.
W. de Moor in: *De Tijd*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P36, P828 en P829.
J. Brouwers in: *De Nieuwe Gazet*, 28-10-1970.
J. Fontijn in: *Het Parool*, 7-11-1970. Ook vermeld bij P828.
B. van Houten in: *Elseviers Literair Supplement*, 7-11-1970. Met foto van EDD als wassenbeeld bij Tussaud. (3e6). Ook vermeld bij P828.
F. Sarneel in: *Vrij Nederland*, 21-11-1970. Ook vermeld bij P828.
E. van Ruysbeek in: *De Nieuwe Gazet*, 14-2-1970.
J. v.d. Woude in: *Nieuwsblad van het Noorden*, 22-1-1971. Over P841.
R. in: *De Vrije Gedachte, Vrijdenkers Radio Omroep*, 5-2-1971 (?). Ook vermeld bij P824.
G. Claes in: *Gazet van Antwerpen*, 23-2-1971.

827. *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 677-772 = '*Multatuli 1820-1887*'

3e9.

Zie P849, P854, P855, P856, P859, P866, P873, P875 en P877.

3e4: 150e geboortedag.
3e9.

In: *De Gelderlander Pers*, 2-4-1970. Kort bericht. Over P875.
F. Sarneel in: *De Volkskrant*, 4-4-1970.
W. de Moor in: *De Tijd*, 9-4-1970.
In: *De Waarheid*, 11-4-1970. Over P877.
G.R. in: *Brabants Nieuwsblad*, 11-4-1970.
In: *Het Laatste Nieuws*, 16-4-1970. Ook vermeld bij P825.
In: *Het Binnenhof*, 18-4-1970. Passage.
A. Bogaard in: *Brabants Dagblad*, 25-4-1970. Passage.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 25-4-1970. Kort bericht. Over P847.
C. Bol in: *Trophonios*, 1-5-1970.
In: *Leeuwarder Courant*, 2-5-1970. Kort bericht.
H.P.G. Scholten in: *De Gooi- en Eemlander*, 4-5-1970.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 13-5-1970. Ook vermeld bij P847 en P853. Over P867.
vL in: *Contact*, ?-6-1970.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 19-9-1970. Ook vermeld bij P825, P826 en P828.

828. *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1. 192 pp.

Zie P830, P833, P835, P836, P840, P850, P857, P858, P860, P861, P862, P864, P872, P878, P879 en P881.

M. Janssens in: 'Boekbeoordelingen'. in: *SpL* 13 (1970-1971), p. 215-216.
H. V.[erhaar]: 'Multatuli's centripetale rilling, Een bespreking'. In: *Instituutsbladen* (1970-1971) [5] (feb. 1971), p. 53-54.
In: *Algemeen Dagblad*, 13-6-1970.

P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 19-9-1970. Ook vermeld bij P825, P826 en P827.
H. Warren in: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 19-9-1970.
K. Fens in: *De Volkskrant*, 3-10-1970. Ook vermeld bij P826.
G.W. Huygens [+ anonymus] in: *Algemeen Dagblad*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P36, P826 en P829.
W. de Moor in: *De Tijd*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P36, P826 en P829.
In: *HP-Haagse Post*, 21t/m27-10-1970.
J.H. in: *Trouw*, 21-10-1970.
P.J.L. in: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 21-10-1970.
J. Fontijn in: *Het Parool*, 7-11-1970. Ook vermeld bij P826.
B. van Houten in: *Elseviers Literair Supplement*, 7-11-1970. Met foto van EDD als wassenbeeld bij Tussaud (3e6). Ook vermeld bij P826.
F. Sarneel in: *Vrij Nederland*, 21-11-1970. Ook vermeld bij P826.
In: *Vrij Nederland*, 12-12-1970. Kort bericht. Financiële achtergronden.
J.W. in: *Zutphens Dagblad*, 29-12-1970.
C.J. Kelk in: *De Groene Amsterdammer*, 9-1-1971.
R. Bulthuis in: *Haagsche Courant*, 23-1-1971.
J. Panhuysen in: *Het Binnenhof*, 3-7-1971. Ook vermeld bij P116.
A.v.L. in: *Haarlems Dagblad*, 26-2-1972. Kort bericht.

829. L. Prins: *Multatuli en het spel van koningen.* Amsterdam: De Bezige Bij 1970. 182 pp.

Geldt ook als: Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 11 en 12. Delen van hfdstk. 1 eerder in: *Het Parool*, 28-2-1970.

1b: Schaakcorrespondentie, 1872-1887.
2c: 1872-1887.
2d: J.L.A.M. Switzar, 1873-1875; A. de Lelie, 6-7-1873; A. van der Linde, 1875; H.C. Muller, 1886-1887; A. Gorter, 16-2-1887.

B. Luger: 'Prins en het spel van Multatuli'. In: 'Kroniek & kritiek'. In: *De Gids* 135 (1972), p. 118-120.
P. v.[an] 't V.[eer] in: *Het Parool*, 10-10-1970. Kort bericht.
W. de Moor in: *De Tijd*, 15-10-1970.
G.W. Huygens [+ anonymus] in: *Algemeen Dagblad*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P36, P826 en P828.
W. de Moor in: *De Tijd*, 17-10-1970. Ook vermeld bij P36, P826 en P828.
B.B. in: *De Nieuwe Linie*, 24-10-1970. Kort bericht.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 7-11-1970.
J.H. Donner in: *Vrij Nederland*, 21-11-1970.
In: *Het Vrije Volk*, 12-12-1970. Kort bericht.
C. Bij in: *Vrij Nederland*, 2-1-1971. Ingezonden brief; reactie op Donner.
E.Z. in: *De Groene Amsterdammer*, 9-1-1971. Kort bericht.

Zie P36.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

830. A.J. [= Lodewijk van Deyssel]: 'Multatuli'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 108-117.

p. 108-116 herdr. van De Mare 1023, p. 140-151; passage uit De Mare 1024 (zie ook De Mare 1594).

3b: EDD heeft het individualisme in de Nederlandse letterkunde gebracht.
3d: Dickens (realistisch-novellistisch proza) en Heine (poëtisch-lyrische stukken).

Zie P828.

831. S.B. Aminoedin: 'Si pendekar dari Lebak' [= De voorvechter uit Lebak]. In: *Serba serbi Negeri Belanda* ([1970]) 18, p. 20-24.

Volgens Kon. Inst. v.d. Tropen verschenen in 1971.

Zie voor een latere herdr. P965.

2g: Onderwijs, opvoeding.
2g2.
3b: Op nationalisten en Indische politiek.
5b1.

832. M. Bots: 'Inleiding, Eduard Douwes Dekker (1820-1887)'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handel-Maatschappij.* Uitgeg. en toegel. door M. Bots. 4e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1970. Klassieke Galerij nr. 93, p. VII-XXVI.

Herdr. van P346, P481 en P705. Zie voor een latere herdr. P1055.

2c: Indië.
2e1 en 2e2.
2g2: Het cultuurstelsel.

Zie P52d.

833. M. ter Braak: 'Douwes Dekker en Multatuli (samenvatting)'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 139-141.

Samenvatting van De Mare 1726 en P242.

2f: EDD blijft tot het eind van zijn leven gebonden aan Multatuli, die lijdt aan zijn Lebak-complex.
2g: EDD stelde het probleem van de menselijke waardigheid.

Zie P828.

834. *Th. Bonhoeffer: 'Multatuli'. In: *Wege zum Menschen* 22 (1970) 10-11, p. 365-369.

Bron: *Internationale Bibliografie der Zeitschriftenliteratur aus allen Gebieten des Wissens.*

835. J.C. Brandt Corstius: 'De bouw van de Max Havelaar'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 178-188.

Herdr. van P634.

3e8b: Voordracht, gehouden op 19-3-1959.
4b: *Max Havelaar.*
4f: *Max Havelaar* is te verdelen in zes groepen hfdstkn., die in twee groepen van drie te onderscheiden zijn.

Zie P828.

836. C. Busken Huet: 'Multatuli (Eduard Douwes Dekker)'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 75-88.

Herdr. van paragrafen uit De Mare 863. Zie voor een andere passage uit De Mare 863 P483, P691, P803, P935, en P1006.

2g.
3b: Ambtenaren van het Binnenlands Bestuur.
4b: *Woutertje Pieterse.*
4c: *Woutertje Pieterse* is de positivistische zielkundige analyse van de ziel van een kind.

Zie P828.

837. *F. Cuvelier: 'Preface'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Traduction par W. Goos, préface par F. Cuvelier. Kalmthout etc.: Beckers 1970. Les Maudits de la Littérature Mondiale nr. 10, p. 27-33.

Bron: *BNTL.*

Zie P65.

Lodewijk van Deyssel zie P830.

838. H.A. Ett, G.W. Huygens: 'Douwes Dekker tot 1846', 'Douwes Dekker tot 1859', 'De "Max Havelaar"', 'Multatuli tot 1875', 'Vorstenschool en andere toneelopvoeringen', 'Multatuli tot 1887', 'In memoriam Multatuli'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 53-64, 93-110, 129-156, 189-208, 229-236, 260-272, 299-302.

1c: Illustratiereeksen m.b.t. het leven en werk van EDD.

Zie P826.

839. *H.A. Ett: 'Eduard Douwes Dekker, 1820-1970'. In: *Syllabus* 9 (1969-1970) 11 (aug. 1970), p. 172-173.

Bron: *BNTL*, LM.

2f: EDD is bovenal een moralist geweest.

840. F. van der Goes: 'Dr. Swart Abrahamsz over Multatuli'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen: Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep. Weerwerk nr. 1, p. 105-106.

Herdr. van een passage uit De Mare 945.

2f: Vergelijking tussen de persoonlijkheid van EDD tijdens Lebak en de fictieve Max Havelaar-figuur.

Zie P828.

841. H.S. Haasse: 'De schijngestalten van Fancy, Multatuli en de vrouwen'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 157-187.

Zie voor een latere herdr. P937 en voor een gedeeltelijke herdr. P1172.

2d: EDD's verhoudingen met verscheidene vrouwen.
3c: Invloed van verscheidene vrouwen op EDD's schrijverschap.

J.v.d. Woude in: *Nieuwsblad van het Noorden*, 22-1-1971. Ook vermeld bij P826.

Zie P826.

842. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum.* 7e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1970. LRP nr. 120.

Herdr. van P696, P709, P710, P735, P761 en P789. Zie voor latere herdrn. P911, P939, P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

G.W. Huygens zie H.A. Ett (P838).

843. G.W. Huygens: '1970, Multatulijaar'. In: *De Boekenkorf* (1970) 41 (mrt.) p. [16].

3b. Kort bericht.

844. H. Jacobs, J. Roelands: [Passages]. In: *Indisch ABC, Een documentaire over historie en samenleving van Nederland – Indië – Indonesië, gebaseerd op VARA-TV uitzendingen onder de gelijknamige titel.* Amsterdam: Arbeiderspers 1970, p. 32-34, 241-242.

2g2: Nederlands bestuur in Nederlands-Indië.
4b: *Max Havelaar.*
4c: EDD's opvatting over het Nederlands bestuur in Nederlands-Indië zoals die in *Max Havelaar* tot uitdrukking komt.

845. M. Janssens: '"Max Havelaar", een actueel boek'. In: *DWB* 115 (1970), p. 47-54.

2a.
2f: Verband tussen de persoonlijkheid en het literaire werk.
2g: Verhouding tot het eigen schrijverschap.

846. M. Janssens: 'Multatuli's meesterwerk'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 111-127.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Max Havelaar, karakterontwikkeling.
4f: Verruiming, retardering, contrastwerking.

Zie P826.

847. I. Kisch: 'Het advocaten-briefje in het conflict Douwes Dekker-Van Lennep'. In: *Raster* 4 (1970-1971), p. 38-59.

2e3: Juridische aspecten van de overdracht van het kopijrecht.

In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 25-4-1970. Kort bericht. Ook vermeld bij P827.
G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 13-5-1970. Ook vermeld bij P827, P853 en P867.

848. I. Kisch: 'Kanttekeningen tot het proces Douwes Dekker-Van Lennep'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 712-727.

2e3: Juridische aspecten van de overdracht van het kopijrecht.

849. R. Koneck: 'Contra-prestatie'. In 'Cursief'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 764-766.

2a.

Zie P827.

850. 'Een kritiek op "Minnebrieven"'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen.

Amsterdam: Athenaeum-Polak & van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 48-55.

Herdr. van De Mare 562 en De Mare 908 (P.W.: 'De critiek over Multatuli') zonder de inl. van P.W.

2g1, 3.
4b: *Minnebrieven.*
4c: Veroordeling van EDD's ideeën over politiek en moraal.

Zie P828.

851. H.H.J. de Leeuwe: 'Multatuli als dramatisch auteur'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 209-228.

4b: *Vorstenschool; De bruid daarboven; Aleid; Rammelslag; Max Havelaar,* 'Onuitgegeven Toneelspel'.
4c.
4f: EDD's opvattingen over de structuur van het dramatisch werk in het licht van het 20e eeuwse toneel.
4n2.

Zie P826.

852. P.J. Meertens: [Passages]. In: 'Elize Baart', 'Vorstenschool', 'B.P. Korteweg'. In P.J. Meertens: 'Een Middelburgse burgerfamilie uit de negentiende eeuw, Kornelis Baart en zijn dochters'. In: *Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, Archief, Vroegere en latere mededelingen voornamelijk in betrekking tot Zeeland.* Middelburg: z.u. 1970, p. 72, 74, 75-79, 80-81.

2d: Maria Elize Baart, Hanna in *Vorstenschool* (1875), haar echtgenoot Bastiaan Pieter Korteweg en haar vriendin Mina Kruseman. Het conflict tussen EDD en Mina Kruseman ten tijde van de eerste opvoeringen van *Vorstenschool* in 1875.

853. A.F. Mellink: [Passage]. In: *Spiegel Historiael* 5 (1970), p. [90]-93.

2d: V. Bruinsma, ± 1874 (persoonlijk).

G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 13-5-1970. Ook vermeld bij P827, P847 en P867.

854. 'Meningen over Multatuli'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 766-768.

3b: Uitspraken over EDD van J. van Vloten, C. Busken Huet, D.H. Lawrence, M. ter Braak, A.L. Constandse, H.A. Gomperts, W.F. Hermans.

Zie P827.

855. J. van der Meulen: 'Multatuli als zedenmeester'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 758-762.

3b: EDD's invloed op de zedelijkheidswetgeving in het Wetboek van Strafrecht (1886).

Zie P827.

856. 'Multatuli's leven en werk in chronologische volgorde'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 769-770.

2a: Jaartallenlijst.

Zie P827.

857. '1950-1960', '1960-1970'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 171, 177.

3b: Uitspraken over EDD van S. Vestdijk, J. de Kadt, S. Carmiggelt, R.P. Meyer, H.A. Gomperts, W.F. Hermans, A.L. Sötemann.

Zie P828.

858. R. Nieuwenhuys: 'De zaak van Lebak (samenvatting)'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 172-175.

Samenvatting van P449, P450, P490 en P768.

2e2: EDD heeft bij zijn optreden in Lebak geen rekening gehouden met de bestuurstradities en de sociale en culturele achtergronden in Nederlands-Indië.

Zie P828.

859. R. Nieuwenhuys: 'Van Dekker tot Multatuli'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 702-711.

Herdr. als gedeelte in P943 en P974.

2c, 4e: Verband tussen levensomstandigheden en de ontwikkeling van EDD's stijl.

Zie P827.

860. J.J. Oversteegen: 'Voorwoord', 'Inleiding', 'Naschrift', 'Lijst van geciteerde werken'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 9-12, 13-27, 27, 189-192.

4m: 1860-1970.

Zie P828.

861. E. du Perron: 'De man van Lebak'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 130-138.

Passages uit P173, d.i. een herdr. van een combinatie van De Mare 1816, De Mare 1850 en De Mare 1891, later licht gewijzigde herdr. als P402.

2c1, 2: 1820-1857.
2e2.
2f.

Zie P828.

862. H.J. Polak: 'Multatuli; in memoriam'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 89-104.

Herdr. van De Mare 959; *Zie ook De Mare 912 en De Mare 984. *Eerder gedeeltelijk in: H.J. Polak: *Studien over de voorlopers der Commune, Multatuli, Hendrik Conscience e.a.* Amsterdam z.j., p. 242-331. Niet in De Mare.

3e4: N.a.v. het overlijden van EDD.

Zie P828.

863. G.J. Resink: 'Max Havelaar leeft in Indonesië'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 303-314.

4m: Literatuur over EDD in Indonesië.

Zie P826.

J. Roelands zie H. Jacobs (zie P844).

864. A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 144-154.

Passages uit De Mare 1899, licht gewijzigd herdrukt als P418, P496, P921, P977, P1128 en P1195.

2a: Leven en werk vanaf mei 1855.
2f: EDD's Napoleon-illusies.

zie P828.

865. G. Schmook: 'Multatuli in de Vlaamse gewesten omnipresent'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 273-298.

2d: EDD's contacten met Vlaanderen.
4m: Literatuur over EDD in Vlaanderen.

Zie P826.

866. P. Spigt: 'De dood van Multatuli (19 februari 1887)'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 677-692.

Zie voor een latere herdr. P1077.

2c6: ± 1887.
2f: Psychische en fysieke gesteldheid.

Zie P827.

867. P. Spigt: 'Multatuli en de "vrindjes"'. In: *Rekenschap* 17 (1970), p. [3]-13.

Eerder in: *De Vrijdenker,* 4/11/18 en 25-7-1953; aangekondigd in: *De Vrijdenker,* 23-5-1953.

1b: Brieven van/aan EDD, P. van Asperen (zie P40), Vitus Bruinsma, C. Vosmaer.

G.W. Huygens in: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 13-5-1970. Ook vermeld bij P827, P847 en P853.

868. P. Spigt: 'Omkeren als métier: Multatuli als moralist'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 237-259.

Zie voor een latere herdr. P1082.

2f: Psychologische analyse van de oorzaken van EDD's onbereikbaar ik-ideaal. Met grafieken van EDD's carrière en creatieve perioden.

zie P826.

869. G. Stuiveling: 'Kroniek van een bewogen leven'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 7-52.

2b.

Zie P826.

870. G. Stuiveling: 'Multatuli: strijder voor menselijke waardigheid'. In: *De pen als wapen.* Met bijdr. van G.J. de Voogd, D.R.M. Wilkinson, A.H. van der Weel e.a. Wassenaar: Servire z.j., p. 117-140.

2g4: EDD's levens- en wereldbeschouwing op humanitaire grondslag.
3e8b: Lezing gehouden voor de School voor Taal- en Letterkunde te Den Haag gedurende de cursus 1969-1970.

871. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. 9e dr. Amsterdam: Van Oorschot [1970]. [De Witte Olifant], p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556, P679, P742 en P814. Zie voor latere herdrn. P948, P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Het hs.

Zie P50i.

872. G. Stuiveling: 'Van Douwes Dekker tot Max Havelaar'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli.* Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 155-170.

Herdr. van hfdstkn. uit De Mare 1914.

2e2: Gedetailleerd overzicht van de opeenvolgende gebeurtenissen in Lebak.
4b: *Max Havelaar.*
4d: De verhouding Max Havelaar-EDD, d.i. de verhouding fictie-werkelijkheid.

Zie P828.

873. G. Stuiveling: 'Een vat vol tegenstrijdigheids'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 693-701.

2f.

Zie P827.

874. G. Termorshuizen: 'Multatuli (1820-1887)'. In: *Serba serbi Negeri Belanda* [(1970)] 18, p. 17-19.

Volgens Kon. Inst. v.d. Tropen verschenen in 1971.

2c2: Conflict in Lebak.
3e4: Herdenkingsartikel t.g.v. 150e geboortedag.

875. J.H.W. Veenstra: 'Een Max Havelaar-huis gevraagd'. In: 'Cursief'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 763-764.

3e11: Internationaal Centrum moet Max Havelaar-huis heten.

In: *De Gelderlander Pers,* 2-4-1970. Kort bericht. Ook vermeld bij P827.

Zie P827.

876. J.H.W. Veenstra: 'Du Perron als pleitbezorger voor Multatuli'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 742-757.

2e2.
3b: Du Perron: Du Perrons onderzoek naar onbekende documenten over de Lebak-zaak en zijn publicaties hierover na 1937.

Zie P827.

877. P. van 't Veer: 'Multatuli in de politiek'. In: *Maatstaf* 17 (1969-1970), p. 728-741.

Zie voor een latere, sterk gewijzigde herdr. P990.

2c3: EDD's betrokkenheid bij de politieke situatie van 1859.
2g1: EDD's opvattingen over deze situatie.

In: *De Waarheid*, 11-4-1970. Polemisch. Ook vermeld bij P827.

Zie P827.

878. A. Verwey: 'Max Havelaar 1860-1910'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 123-126.

Herdr. van De Mare 1427. Zie ook A. Verwey: *Proza* [*dl. 8*]. Amsterdam: Van Holkema & Warendorf etc., 1923, p. 152-158. Niet in De Mare.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Max Havelaar, de geïdealiseerde opstandige is een nieuw soort held in de Nederlandse literatuur.

Zie P828.

879. P.J. Veth: 'Multatuli versus Droogstoppel, Slijmering en Co'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 31-47.

Hfdstkn. uit De Mare 553.

4b: *Max Havelaar.*
4c: Zelfrechtvaardiging en handhaving van de rechten van de Javaan.
4h: Vergelijking met *Uncle Tom's Cabin.*

Zie P828.

880. C.G.N. de Vooys: 'Multatuli's invloed'. In: C.G.N. de Vooys: *Geschiedenis van de Nederlandse taal*. Groningen: Wolters-Noordhoff 1970, p. 181-183.

Herdr. van De Mare 1704 (1e dr. Groningen etc. 1931. De Mare geeft 1933). Herdr. van de 2e en de 3e herz. en verm. dr. (niet in De Mare). Herdr. van De Mare 1972 en reprint van P303. Zie voor een latere herdr. P1088.

2g, 4i: EDD stelde de spreektaal boven de schrijftaal.

881. C. Vosmaer: 'Een zaaier'. In: *Multatuli en de kritiek, Een bloemlezing uit de literatuur over Multatuli*. Ingel. en samengest. door J.J. Oversteegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1970. Weerwerk nr. 1, p. 59-70.

Hfdstkn. uit De Mare 693. Zie ook De Mare 854 en De Mare 692. Zie voor een eerdere herdr. van hfdstk. 10 P232.

4h: EDD's werk vergeleken met de Nederlandse literatuur van de eerste helft van de 19e eeuw.

Zie P828.

882. B. Vuyk: 'Multatuli, de Goeroe'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 315-319.

3b: In Indonesië, 1940-1942.

Zie P826.

883. W.F. Wertheim: 'Multatuli's Insulinde'. In: *Multatuli.* Met bijdr. van H.A. Ett, H.S. Haasse, G.W. Huygens e.a. Hasselt: Heideland-Orbis 1970. Genie en wereld, p. 65-92.

4b: *Max Havelaar.*
5b2: Vergelijking tussen structurele kenmerken van de Indische samenleving en het beeld van Nederlands-Indië in *Max Havelaar.*

Zie P826.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

884. Anecdote over de as van EDD.

3e11.

In: *Leeuwarder Courant,* 10-4-1970.
In: *Trouw,* 11-4-1970.
In: *Nieuwe Leidsche Courant,* 23-4-1970.

885. *H. Doedens: 'Mina Kruseman en Multatuli'. In: *Vacature,* 29-10-1970.

Bron: *BNTL.*

2d: M. Kruseman.

886. P.H. Dubois: 'Betekenis van Multatuli, 1820 – Eduard Douwes Dekker – 1970'. In: *Het Vaderland,* 7-3-1970.

2f: Het conflict tussen idee en daad bij EDD.

E.d.J. zie P913.

887. W. Enzinck: 'Multatuli en de Max Havelaar, 1-3'. In: *De Vacature,* 2, *11 en *18-6-1970.

2a: Tot 1855 (2-6-1970).

888. P. de Groot: 'Multatuli, onze tijdgenoot'. In: *De Waarheid,* 27-2-1970.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Slijmering, het prototype van de Oostindische ambtenaar komt ook in het Nederland van 1970 nog voor.

889. G.W. Huygens: 'Multatuli geeft geen aanstoot meer'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant,* 3-3-1970.

4m: In Nederland sinds 1860.

890. 'In Ingelheim moeten nog brieven van Multatuli zijn'. In: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 13-6-1970.

2c6, 7: Het contact tussen EDD's pleegzoon Wouter en A. Saalwächter.
3e2: Interview met E. Semmeling, beheerder van de Ingelheimse nalatenschap.

892. *'Ja mnogo perenos' [= 'Ik heb veel doorstaan']. In: *Komsomolec* (Rostov n/D), 3-3-1970.

Bron: P905.

E. d.[e] J.[ong] zie P913.

893. D.H. Lawrence: 'De schrijver van Lady Chatterley over de auteur van Max Havelaar, Multatuli'. In: *Elseviers Literair Supplement*, 28-2-1970.

*Vertaling van de inleiding van De Mare 252. Herdr. van P187 en P436. Zie ook P469 en P766.

2g: EDD werd gedreven door zijn haat tegen de laffe ambtenarij, niet door zijn medelijden met de Javaan.
4b: *Max Havelaar.*
4c: *Max Havelaar* is een satire op Droogstoppel, geen pamflet voor onderdrukten.

894. De Maatschappij der Nederlandse Letterkunde organiseert als Multatuli-herdenking een forum over "Schrijvers en politiek" in het Koninklijk Instituut voor de Tropen. Uitgezonden via de televisie door de V.P.R.O op 9-4-1970.

3e4: 150^{e} geboortedag van EDD.

In: *Emmer Courant* en *De Noord-Ooster*, 9-4-1970. Aankondiging.
In: *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 9-4-1970.
In: *Beverwijkse Courant*, 10-4-1970.
In: *De Rotterdammer*, 10-4-1970. Recensie.
In: *De Tijd*, 10-4-1970. Recensie.
In: *Leidsche Courant*, 10-4-1970. Recensie.
In: *Leeuwarder Courant*, 10-4-1970. Recensie.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 10-4-1970. Recensie.
In: *Amersfoortsche Courant*, 10-4-1970. Recensie.

895. 'Multatuli: auteur en agitator'. In: *Algemeen Dagblad*, 14-3-1970.

2a.

896. Een Multatuli-avond in het "Huis van vriendschap met de buitenlandse volken" in Moskou ter ere van EDD's 150^{e} geboortedag, 2-3-1970. Sprekers: W. Otisj en J. Sidorin, werkzaam aan een diss. over Multatuli.

3e4: 150^{e} geboortedag van EDD.
3e8a.

In: *Informatie Bulletin van de Ambassade van de U.S.S.R. in Nederland*, 12-3-1970.
In: *Algemeen Handelsblad*, 18-3-1970.

897. 'Multatuli-expositie in Galerie Podulke'. In: *Het Parool*, 22-5-1970.

3e7: In Galerie Podulke te Amsterdam, 24-5 – 24-6-1970.

898. 'Multatuli, Hekelaar van Nederlands burgerdom, 150 jaar geleden geboren'. In: *Bornse Courant*, 16-7-1970 en *Nieuwsblad Hoog en Laag*, 23-7-1970.

2a.

899. 'Multatuli's sterfhuis bij Mainz is niet te koop, Pelgrimstocht van ambassadeleden'. In: *Algemeen Handelsblad*, 14-3-1970.

3e2: Eigenaresse weigert leden van de Nederlandse ambassade te Bonn verkoop van het sterfhuis.

900. [V.V. Ošis:] 'Mul'tatuli – obličitel' kolonializma' [= 'Multatuli: aanklager van het kolonialisme']. In: *Literaturnaja Gazeta*, 11-2-1970.

3b: De sociale positie van EDD en de taak van de schrijver.
3e: N.a.v. de 150e geboortedag.

Zie P123.

901. Passepartout: 'Rebelse Multatuli achtte zich geroepen vinnig mens te zijn'. In: *De Volkskrant*, 13-3-1970.

2f, g.

902. R.I.: 'Kortheidshalve'. In: *Economisch-Statistische Berichten*, 16-12-1970.

2g1: EDD's afkeer van democratie.

P. Spigt zie P659.

904. [Verklaring]. In: Multatuli: 'De Japanse Steenhouwer'. In: *Tong Tong* kerstnr. 1970.

4b: *Max Havelaar*, 'De Japanse steenhouwer'.
4h: W.R. van Hoëvells parabel als bron.

Zie P81.

PRIMAIRE LITERATUUR

53j. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* 10e dr. Antwerpen: Ontwikkeling [1971].

116. Multatuli: *Ideeën.* Amsterdam: De Arbeiderspers 1971. De Negentiende Eeuw.

125e. Multatuli: *Woutertje Pieterse.* 5e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1971.

MONOGRAFIEEN

905. V.V. Ošis: *Mul'tatuli, Biobibliografičeskij ukazatel'.* Sostavitel'i avtor vstupitel'noj stat'i [= samensteller en auteur van de inleiding] V.V. Ošis, otvetstvennyj redaktor [= verantwoordelijk redacteur] M.S. Morščiner. Moskva: Knniga 1971. Pisateli Zarubežnych Stran, Vsesojuznaja Gosudarstvennaja Biblioteka Inostrannoj Literatury. 40 pp.

Inhoud:
V.V. Ošis: 'Ot sostavitelja' [= 'Van de samensteller']. Zie P918.
V.V. Ošis: 'Mul'tatuli (Eduard Daues Dekker)'. Zie P918.
'Osnovnye daty žizni i tvorčestva Mul'tatuli' (= Fundamentele data uit het leven en de werken van Multatuli).
'Bibliografija proizvedenij Mul'tatuli i literatury o nem' (= Bibliografie van de werken van Multatuli en van de literatuur over hem).

40.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

906. H. v.d. Bergh: 'Literatuur als gelogen werkelijkheid, Een schrijftechnisch dilemma'. In: *Tirade* 15 (1971), p. 345-370.

2g: EDD's (en Van het Reves) opvattingen over het probleem fictie-werkelijkheid in de literatuur geplaatst tegenover de ergocentrische benaderingswijze.

907. G.J. Broens, G. Jonckbloet e.a.: 'Multatuli'. In: '1860-1885'. In: W. Zaal: *Vloekjes bij de thee, Een reportage over de vorige eeuw in Nederland.* 3e geheel herz. dr. Amsterdam: Meulenhoff 1971, p. 131-134.

Herdr. van P614 en P635. Fragmenten uit: **De Dageraad* dl. 12, p. 372 en 565; De Mare 552, p. 182-183; *De Mare 576; De Mare 1134, p. 32 en 105; *Vw 2,* p. 91-92.

3a. De waardering door *De Dageraad* en G.J. Broens.
4m: De ontvangst van EDD's werk door R. v.d. Aa en G. Jonckbloet.

Zie P114.

908. *I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813-1870).* 8e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] [1971]. Aula-boeken nr. 13.

Herdr. van *De Mare 1608 (1e dr. 1925. 2e dr. 1929), P463, P482, P615, P664 en P751. Zie voor latere herdrn. P1003 en P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3,* met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19e eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

909. F. Domela Nieuwenhuis: [Passage]. In: 'Van christen tot anarchist, Gedenkschriften'. In: F. Domela Nieuwenhuis: *Van christen tot anarchist en ander werk*. Geselecteerd door A. de Jong. Utrecht etc.: Bruna z.j., p. 32-35.

Bekorte herdr. van De Mare 1361.

2d: EDD's geringe contact met en belangstelling voor de opkomende arbeidersbeweging.
2h: F. Domela Nieuwenhuis.

910. P.H. Dubois: 'Tussen Napoleon en Rousseau'. In: P.H. Dubois: *Mettertijd, Essays*. Amsterdam: Arbeiderspers 1971, p. 31-48.

Herdr. van P523 en P638.

2f: Het conflict tussen idee en daad bij EDD.

F.K. zie F. Kief (P914).

911. W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum*. 8e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1971. LRP nr. 120, p. 37-44, 196.

Herdr. van P696, P709, P710, P735, P761, P789 en P842. Zie voor later herdrn. P939, P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

912. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 10e dr. Antwerpen: Ontwikkeling [1971], p. 5-14, 15.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762 en P809. Zie voor latere herdrn. P940, P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53j.

G. Jonckbloet zie G.J. Broens (P907).

913. E. de Jong: 'Multatuli'. In: E. de Jong: *Ginds, Hollandse schetsen*. Amsterdam: De Bezige Bij 1971, p. 28-35.

*Eerder in: *HP Magazine*, 1-4-1970.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis.

914. F. K.[ief]: 'Woutertje en Femke'. In: *De Vrije Gedachte* 2 (1971) 9 (dec.), p. 1.

3e6: Verslag van de onthulling van het standbeeld van Woutertje Pieterse en Femke, gemaakt door F. Sieger, op de Noordermarkt te Amsterdam, 13-11-1971.

Over hetzelfde onderwerp ook:
In: *De Tijd*, 15-11-1971. Met foto.
In: *NRC-Handelsblad*, 15-11-1971. Met foto.
In: *Trouw*, 15-11-1971. Met foto.
In: *Het Parool*, 16-11-1971. Interview met Frits Sieger.
T.W. in: *Tijdschrift voor Architectuur en Beeldende Kunsten*, 1-12-1971.

Zie ook P1226.

915. P.K. King: 'Multatuli: some reflections on Perk, Kloos and Boon'. In: *European Context, Studies in the History and Literature of the Netherlands presented to Theodoor Weevers*. Edited by P.K. King and P.F. Vincent. Cambridge 1971. Publications of the Modern Humanities Research Association. Vol. 4, p. 218-236.

3b, d: J. Perk, W. Kloos en L.P. Boon.

916. J. Kolenberg: 'Multatuli en France (1860-1901)', 'La fortune de Multatuli en France (1860-1901)', 'La fortune de Multatuli en France (1860-1901)'. In: *Les Lettres Romanes* 25 (1971), p. 16-49, 153-177, 270-309.

4m: In Frankrijk 1860-1901, de periode waarin Multatuli in Frankrijk de aandacht trok:
I. 1860-1876: voorlopers,
II. 1886-1888; kosmospolieten en socialisten,
III. 1892-1901: hardnekkige verdedigers en polemisten.

917. J. Kolenberg: 'Multatuli in Frankrijk'. In: *Ons Erfdeel* 14 (1970-1971) 3 (lente-zomer 1971), p. 85-90.

4k, l: Vertalingen in het Frans van EDD's werk.

918. V.V. Ošis: 'Ot sostavitelja' [= 'Van de samensteller'], 'Mul'tatuli (Eduard Daues Dekker) (1820-1887)'. In: V.V. Ošis: *Mul'tatuli, Biobliografičeskij ukazatel'*. Sostavitel' i avtor vstupitel'noj stat' i [=samensteller en auteur van de inleiding] V.V. Ošis otvetstvennyj redaktor [= verantwoordelijk redacteur] M.S. Morščiner. Moskva: Kniga 1971. Pisateli Zarubežnych Stran, Vsesojuznaja Gosudarstvennaja Biblioteka Inostrannoj Literatury, p. 3, 4-11.

2a: Tot aan het schrijven van *Max Havelaar*.
2g1: Tegenstelling tussen de hoop op een maatschappij van gelijkgerechtigde, eensgezinde mensen zonder sociale onderdrukking en onrechtvaardigheid, en de angst voor een radicale, sociale omwenteling, leidde tot EDD's vervreemding van de socialistische beweging.
4b: *Max Havelaar*.
4f: De beide lijnen, de subjectieve en de objectieve, de lijn van de auteur en die van de personages, van het verhaal en van de handeling, komen samen in één finale waarin het kunstwerk uitgroeit tot een directe politieke oproep.

Zie P905.

919/920. *H. Roland Holst-Van der Schalk: [Passage]. In: H. Roland Holst-Van der Schalk: *Kapitaal en arbeid in Nederland, Deel 1*. Nijmegen: SUN 1971. SUN-reprint nr. 1.

*Reprint van De Mare 1257. Beperkte oplage.
*2e oplage. Nijmegen: SUN 1971. SUNreprint nr. 3. = P920. Reprint van De Mare 1257 + reprint van deel 2 uit 1932.
*Bijdrukken van de afzonderlijke delen in 1973 (= P976), 1974 (= P1022) en 1975 (= P1075).
Reprint van de 4e verb. en met een tweede deel vermeerderde dr. uit 1932. Met als bijlagen de Inleiding uit de 1e dr. (= De Mare 1257) en de Voorrede bij de 3e dr. = P1194.
Zie voor een eerdere herdr. P661.

2g: Burgerlijke samenleving.
3a: EDD's gebrek aan invloed op de opkomst van de arbeidersbeweging.

921. *A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: 'Negentiende eeuw'. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *Erflaters van onze beschaving, Nederlandse gestalten uit zes eeuwen*. 9e herz. en bijgew. dr. Amsterdam etc.: Querido 1971. Idem. Den Haag etc.: Nederlandse Boekenclub [1971].

Licht gewijzigde herdr. van De Mare 1899 (2e-6e dr. niet in De Mare) en een herdr. van P418 en P496. Zie voor latere herdrn. P977, P1128 en P1195.

2a: Jeugd, Lebak, jaren in Nederland en Duitsland.
2f: EDD's Napoleon-illusies.
3a, b.

922. *G. Stuiveling: ['Multatuli']. In: 'Jaren zonder jeugd 1857-1875'. In: G. Stuiveling: *Een eeuw Nederlandse letteren*. 4e dr. Amsterdam: Querido 1971.

Herdr. van De Mare 1913 en P161 en P472.

2a.

923. J.G. Stuve: 'Max Havelaar: eenheid van daad, gedachte en poëzie'. In: *Politiek en Cultuur* 31 (1971), p. 318-322.

2g: Schrijverschap. EDD wilde een geëngageerd schrijverschap.

924. S.J. du Toit: 'Totius, Multatuli in twee volksliedjies'. In: *Tydskrif vir letterkunde nuwe reeks* 9 (1971) 4 (nov.), p. 19-22.

4b: *Max Havelaar*, 'Ik weet niet waar ik sterven zal'.
4h: 'Mooie meisies mooie blomme' als mogelijk voorbeeld.

925. W. Verhegghe: 'Louis Paul Boon: een superieure konstante'. In: *De Periscoop* 21 (1970-1971) 3 (jan. 1971), p. 4.

3d: Met L.P. Boon wat betreft levenshouding.

926. M.J.P.M. Weijtens: [Passage]. In: 'De vrije burgers: Potgieter, Bakhuizen van den Brink, Busken Huet, Van Lennep, Kneppelhout, Cremer, Ten Brink, Goeverneur, Vitringa, Van Maurik en Multatuli'. In: M.J.P.M. Weijtens: *Nathan en Shylock in de Lage Landen, De Jood in het werk van de Nederlandse letterkundigen uit de negentiende eeuw*. Groningen: Wolters-Noordhoff 1971, p. 142-145, 179.

4b: *Woutertje Pieterse*.
4c: Beschrijvingen van de Jodenbuurt.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

927. I. van der Beugel: 'Madame Tussaud'. In: *NRC-Handelsblad*, 13-2-1971.

3e6: Een wassenbeeld van EDD staat bij Madame Tussaud.

928. *H. Doedens: 'Mina Kruseman en Multatuli'. In: *Vacature*, 9-3-1971.

Bron: *BNTL*.

2d: M. Kruseman.

929. J. Gans: 'Multatuli en de kakelende democraatjes'. In: *De Telegraaf*, 10-3-1971.

2g1: Anti-democratische opvattingen.

4b: *Idee 451 (aantekening 75: 6)*, toepasbaar op de huidige tijd.
4c: Anti-democratische getintheid.

930. Hopper [= N. Scheepmaker]: 'Kastplank'. In: *De Volkskrant*, 1-3-1971.

3e11: Tomado noemt één van haar soorten hangrekjes "Barbertje".

931. Polemiek over de juistheid van het citaat "Barbertje moet hangen".

4b: *Max Havelaar*, 'Onuitgegeven toneelspel'.

J.S. Vas Dias in: *NRC-Handelsblad*, 29-4-1971. Kort bericht.
G.W. Huygens in: *NRC-Handelsblad*, 1-5-1971. Kort bericht.

PRIMAIRE LITERATUUR

50[j]. Multatuli: *Max Havelaar*. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1972.

53[k]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 11[e] dr. Rotterdam: Donker [1972]. Donker-pockets nr. 23.

61. Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeauktionen der Niederländischen Handelsgesellschaft*. Leipzig: List 1972. Neue Epikon-Reihe, Romane der Weltliteratur.

68[a]. Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Persekutuan Dagang Belanda*. [Jakarta]: Djambatan z.j.

125[f]. Multatuli: *Woutertje Pieterse*. 6[e] dr. Amsterdam: Van Oorschot 1972.

MONOGRAFIEEN

932. P.K. King: *Multatuli*. New York: Twayne z.j. Twayne's World Authors series nr. 219. 185 pp.

2f.
3b.
4b: *Max Havelaar, Minnebrieven, Ideeën, Woutertje Pieterse, Millioenenstudiën, Vorstenschool* e.a. dramatische werk.
4c, f.

T. v. B.[euningen] in: 'Aankondiging en bespreking'. In: *Spektator* 5 (1975-1976), p. 728.
L. Gillet in: *Revue des Langues Vivantes – Tijdschrift voor Levende Talen* 39 (1973), p. 565-566.
R. Marres: 'Multatuli in de ogen van een moderne literatuurbeschouwer'. In: 'Kroniek van het proza'. In: *Tirade* 20 (1976), p. 454-460. 4b: *Minnebrieven, Ideeën*. 4f: Verhouding verteller-auteur.
R.P. Meyer in: *German Life and Letters* 29 (1975-1976), p. 411-412.
P. Smyth in: 'Related title'. In: *Books Abroad* 48 (1974), p. 167-168.
P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 22-6-1973.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

933. P. Brachin: [Passage]. In: 'Coup d'oeil sur les auteurs cités'. In: 'Avant-propos'. In: *Anthologie de la prose Néerlandaise, Pays Bas II, Romanciers et nouvellistes*. Par P. Brachin, avec le concours, pour les traductions, de A. Chambon, J.M. Delcour, Ph. Dupont e.a. Paris: Aubier-Montaigne z.j. Collection Bilingue des Classiques Etrangers, p. XIII-XVI.

2a, f, g.
4b: *Max Havelaar, Woutertje Pieterse*.

Zie P 5.

934. L.F. Brakel: 'Wawelaar en Van Davelaar'. In: 'Korte mededelingen'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 128 (1972), p. 493-494.

4b: *Max Havelaar*.

4d: De namen Havelaar en Wawelaar geïnspireerd op de naam van ds. A. van Davelaar, president van de kerkeraad van de protestantse gemeente in Batavia, ± 1861.

Zie voor een reactie P966.

935. C. Busken Huet: 'Multatuli' en 'Huet over Multatuli'. In: *De wereld heeft twee aangezichten, Proza en Poëzie van 1700 tot 1880.* Samengest. en ingel. door R. Nieuwenhuys. 4e dr. Amsterdam: Querido 1972. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 303, p. 129-131, 141-142, 196-197.

Passages uit De Mare 863. 'Huet over Multatuli' is een bekorte herdr. van P483 ('Huet over Multatuli'); het niet opnieuw opgenomen deel is in 'Multatuli' opgenomen. Zie voor eerdere herdrn. P691 en P803. Zie voor een latere herdr. P1006. Zie voor andere passages uit De Mare 863 P836.

2h: C. Busken Huet.
4b: *Woutertje Pieterse.*
4c: Het specifiek Hollandse.
4e.

Zie P2d.

936. H.A. Gomperts: 'Multatuli'. In: H.A. Gomperts: *De geheime tuin.* 2e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1972, p. 28-31.

Herdr. van P670.

2f, g: EDD is een romantische dweper, evenwel met ideeën van de verlichting.
3b: Nawerking op politiek en literair terrein.

937. H.S. Haasse: 'De schijngestalten van Fancy, Over Multatuli'. In: H.S. Haasse: *Zelfstandig, bijvoeglijk, Zeven essays over schrijvers, schrijfsters en hun personages.* Amsterdam: Querido 1972, p. 7-47.

Herdr. van P841. 2e dr. Amsterdam: Querido 1972. Zie voor een latere gedeeltelijke herdr. P1172.

2d: EDD's verhoudingen met verscheidene vrouwen.
3c: Invloed van verscheidende vrouwen op EDD's schrijverschap.

938. C.B. van Haeringen: 'Amsterdams van Multatuli'. In: *NTg* 65 (1972), p. 370-376.

4b: *Woutertje Pieterser, Idee 381* e.v.
4i: Het Amsterdams in *Idee 381* e.v.

939. *W.F. Hermans' 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum.* 9e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1972.

Herdr. van P696, P709, P710, P735, P761, P789, P842 en P911. Zie voor latere herdrn. P1013 en P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

940. G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 11e dr. Rotterdam: Donker [1972]. Donker-pockets nr. 23, p. 5-14, 15.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809 en P912. Zie voor latere herdrn. P967, P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P 53[k].

941. I. Kisch: 'Notities over Multatuli en de Joden'. In: *Studia Rosenthaliana* 6 (1972), p. 224-228.

2g: EDD's opvattingen over Joden: EDD heeft geen anti-semitische neigingen.
4b: *Brieven, Ideeën, Woutertje Pieterse, Specialiteiten.*
4c.

942. J. Meyer: 'Mimi Douwes Dekker en Willem Paap'. In: *NTg* 65 (1972), p. 377-378.

1b: Vier brieven van M. Douwes Dekker-Hamminck Schepel over W.A. Paap, juni 1888-jan. 1889.

943. R. Nieuwenhuys: 'Eduard Douwes Dekker'. In: R. Nieuwenhuys: *Oost-Indische spiegel, Wat Nederlandse schrijvers en dichters over Indonesië hebben geschreven, vanaf de eerste jaren der Compagnie tot op heden.* Amsterdam: Querido 1972, p. 136-154.

*2[e] verb. dr. Amsterdam: Querido 1973. = P 974.
p. 136-143 (tot "Op 14 mei 1860...") herdr. van P 859.

2c2.
2e2: EDD faalde in Lebak als bestuursambtenaar.
3a, b: EDD kreeg door zijn taalgebruik grote invloed op het regeringsbeleid.
2c, 4e: Verband tussen levensomstandigheden en de ontwikkeling van EDD's stijl.

H.G. Surie in: *Vrij Nederland*, 30-9-1972. Passage.
J. de Kadt in: *Accent*, 23-12-1972. Passage.
G.J.S. In: *Nederlands Dagblad*, 19-6-1973.

944. L. Roelandt: 'Multatuli et la "Liberté du travail" aux Indes Neérlandaises, Textes traduits et présentés par L. Roelandt'. In: *Archipel* (1972) 3, p. 81-96.

2g2: Cultuurstelsel en vrije arbeid.
4b: *Minnebrieven*; *Vrijen arbeid*; *Nog eens: Vrye arbeid*; *Brief aan den Gouverneur-Generaal, 9-4-1856.*
4c.

Zie P 18 en P 47.

945. L. Ross: [Passage]. In: L. Ross: 'Een verfoeilijk en obsceen roman'. In: *De Gids* 135 (1972), p. 449-450.

4b: *Max Havelaar*, theoretische verhandeling over de verhouding fictie-werkelijkheid. Reactie o.a op P 729=P 730.

946. A.L. Sötemann: [Passage]. In: A.L. Sötemann: 'Adäquate Konkretisation als äusserste Grenze'. In: *Dichter und Leser, Studien zur Literatur.* Herausgegeben von F. van Ingen, E. Kunne-Ibsch, H. de Leeuwe e.a. Mit Beitragen von J.G. Bomhoff, F. Bulhof, J.C. Brandt Corstius e.a. Groningen: Wolters-Noordhoff 1972. Utrechtse publikaties voor Algemene Literatuurwetenschap nr. 14, p. 134-142.

4b: *Max Havelaar.*
4m: Een receptie-esthetische benadering.

948. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1972, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556, P679, P742, P814 en P871. Zie voor latere herdrn. P983, P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Het hs.

Zie P50j.

949. A. Teeuw: 'Multatuli dan puisi Melayu'. In: *Horison* 7 (1972), p. 260-266.

3e8b: Lezing van Teeuw gehouden onder auspiciën van de Djakartase Raad voor de Kunst en het Erasmushuis.
4b: Maleise gedichten van EDD en de vertalingen hiervan.
4g.
4i: EDD's kennis van het Maleis, o.a. het verkeerd gebruik van het woord Adinda.

950. A. Teeuw: 'Multatuli en de Maleise poëzie'. In: *Hollands Maandblad* 14 (1972-1973) 296-297 (juli-aug. 1972), p. 29-33.

4b: *Max Havelaar,* 'Het tweede lied van Saïdjah'.
4h: Twee Maleise gedichten van Multatuli, in hs. bewaard gebleven, waarvan één de Maleise tekst is van 'Het tweede lied van Saïdjah'.

951. G. Termorshuizen: 'Max Havelaar'. In: *Horison* 7 (1972), p. 39-42.

*Ook in P953.

2a.
4b: *Max Havelaar.*

952. G. Termorshuizen: 'Max Havelaar di Lebak, Beberapa catatan pada tindakan Douwes Dekker'. In: *Basis* 22 (1972-1973), p. 263-278.

Vertaald door D. Hartoko. Zie voor een latere herdr. P985.

2e2: Adatrechtelijke achtergrond.

953. G. Termorshuizen: 'Pendahuluan'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Persekutuan Dagang Belanda.* Terdjemahan [= vertaling van] H.B. Jassin, pendahuluan dan anotasi [= inleiding van en geannoteerd door] G. Termorshuizen, kata pengantar [= met ten geleide van] Mashuri [minister van onderwijs en cultuur van Indonesië], sepatah kata [= een woord vooraf van] H. Scheltema [Nederlandse ambassadeur in Indonesië], kata Pengantar [= met ten geleide van] Penerbit [= de uitgever]. [Jakarta]: Djambatan z.j., p. XI-XXI.

2e dr. [Jakarta]: Djambatan [1973], p. VII-XVIII. = P986.
3e dr. [Jakarta]: Djambatan [1974], p. VI-XV. = P1035.
4e dr. [Jakarta]: Djambatan [1977], p. VI-XIV. = P1202.
*Ook in P951.

2a.
4b: *Max Havelaar.*
4d: De werkelijke namen van de personages.

Zie P68a.

954. G. Termorshuizen: '"We long for you Max Havelaar"'. In: *Ons Erfdeel* 15 (1972) 4 (sept.-okt.), p. 5-12.

4b: *Max Havelaar.*
4k: Opmerkingen en aantekeningen n.a.v. verschijnen P68[a].

955. G. Worgt: 'Nachwort'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Oder die Kaffeeauktionen der Niederländischen Handelsgesellschaft.* Übersetzung aus dem Holländischen von E. Stück, revidiert von G. Worgt, mit einem Nachwort von G. Worgt. Leipzig: List 1972. Neue Epikon-Reihe, Romane der Weltliteratur, p. 393-406.

2a.
5b: Korte geschiedenis van het huidige Indonesië vanaf 1500.

Zie P61.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

S. Carmiggelt zie Kronkel (P959).

956. H.A. Gomperts: 'Waarom was Thorbecke het zwarte schaap van Multatuli'. In: *Vrij Nederland*, 10-6-1972 en *Uitleg*, 28-6-1972.

2g en 3d: EDD wilde de mens zelf veranderen. Thorbecke wilde hervormingen door wijziging van het staatkundig kader, een volgens EDD harteloze manier.
3e8b: Lezing t.g.v. de Thorbeckeherdenking, 2-6-1972.

In: *Leidse Courant*, 3-6-1972.
In: *NRC-Handelsblad*, 3-6-1972. Verslag van de herdenking.
In: *Provinciale Zeeuwse Courant*, 3-6-1972. Verslag van de herdenking.
In: *Nieuwsblad van het Zuiden* en *Helmonds Dagblad*, 3-6-1972. Idem.
In: *Brabants Nieuwsblad*, 3-6-1972. Verslag van de herdenking.
H. van Riel in: *Elseviers Magazine*, 3-6-1972.
J. Rogier in: *Vrij Nederland*, 10-6-1972.

957. 'Gra Rueb – 87 jaar – dinsdag overleden, Haags beeldhouwster'. In: *Het Vaderland*, 27-12-1972.

3e6: Foto van een beeldje van meester Pennewip bij het overlijdensbericht van de beeldhouwster Gra Rueb.

958. Hopper [= N. Scheepmaker]: [Passage]. In: 'Zeg er 'ns wat van ...'. In: *De Volkskrant*, 31-7-1972.

2c, d: Verhouding EDD-Tine.

959. Kronkel [= S. Carmiggelt]: 'Bedelen'. In: *Het Parool*, 26-1-1972.

4b: *Ideeën.*
4c: Plichtsbesef, stadsbestuur Amsterdam, toneelspelen.

960. 'Max Havelaar voor toneel'. In: *Trouw*, 16-2-1972.

4b: *Max Havelaar.*
4n2: Voorstel binnen de P.v.d.A. Amsterdam om van *Max Havelaar* een toneelbewerking te laten maken.

961. [Passage]. In: 'Los en vast'. In: *Nieuwsblad van het Noorden*, 12-8-1972.

5b2: Indonesië, 110 jaar na *Max Havelaar.* Kort bericht.

N. Scheepmaker zie Hopper (P958).

PRIMAIRE LITERATUUR

1b.1-7. Multatuli: *Volledige werken* [*dl.*] *1-7*. 2e, fotomechanische herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1973.

12. Multatuli: *Bloemlezing uit de werken van Multatuli*. 's-Gravenhage: Kruseman z.j.

50k. *Multatuli: *Max Havelaar*. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1973.

53l. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 12e dr. Rotterdam: Donker 1973.

63. Multatuli: *Max Havelaar*. Tallinn: Kirjastus Eesti Raamat 1973.

68b. Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda*. 2e dr. [Jakarta]: Djambatan [1973].

MONOGRAFIEEN

962. B. Luger: *Multatuli in Scandinavië, O. Levertin – 'Multatuli' vertaald en ingeleid met een beschouwing over de Deense en Zweedse Max Havelaar-vertalingen door B. Luger*. Utrecht: Pressa Trajectina 1973. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 13. 36 pp.

4b: *Max Havelaar*.
4k: Deense (1901) en Zweedse (1902) vertaling. De Mare 241 en De Mare 263.
6: O. Levertin. Met vertaling van het artikel.

C. H.[amans] in: 'Aankondiging en bespreking'. In: *Spektator* 3 (1973-1974), p. 576.

Zie P971.

963. A.L. Sötemann: *De structuur van Max Havelaar, Bijdrage tot het onderzoek naar de interpretatie en evaluatie van de roman*. 2e ongewijzigde dr. Groningen: Wolters-Noordhoff 1973. 2 dln. XI pp. + 188 pp., III pp + [142] pp. (= p. 189-330).

Herdr. van P729 en P730.

4b: *Max Havelaar*.
4f.

964. G. Termorshuizen: *Kembali ke Lebak, Sebuah ceritera foto/Terug naar Lebak, Een fotoverhaal*. [Djakarta: Pusat Grafika Indonesia 1973]. [19] pp.

Licht afwijkend van P987. Vertaling: G. Siagiun. Volgens de auteur bestaat er ook een Engelse vertaling.

3e7: Boekje bij de tentoonstelling 'Terug naar Lebak' in het Erasmushuis te Djakarta, geopend juni 1973.
5b2: Levensomstandigheden in Lebak 116 jaar na EDD's optreden.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

965. S.B. Aminoedin: 'Si pendekar dari Lebak' [= De voorvechter uit Lebak]. In: 'Multatuli 1820-1887'. In: *Kian kemari, Indonesia dan Belanda dalam sastra, Multatuli (1820-1887)* [e.a.]. [Djakarta]: Djambatan [1973], p. 23-39.

Herdr. van P831.

2g: Onderwijs, opvoeding.
2g2.
3b: Op nationalisten en Indische politiek.
5b1.

966. I.H. Enklaar: 'Wawelaar en Van Davelaar'. In: 'Korte mededelingen'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 129 (1973), p. 493-494.

Reactie op P934.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Naam Wawelaar kan niet geïnspireerd zijn op ds. A. van Davelaar, president van de kerkeraad van de protestantse gemeente te Batavia, ± 1861.

967. *G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 12e dr. Rotterdam: Donker 1973. Donker-pockets nr. 23, p. 5-14, 15.

Zie P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912 en P940. Zie voor latere herdrn. P1121, P1122 en P1183.

2a.

Zie P53[1].

968. G.W. Huygens: [Passage]. In: G.W. Huygens: 'Stuivelings betekenis voor de studie der Nederlandse letteren'. In: *Weerwerk, Opstellen aangeboden aan prof. dr. Garmt Stuiveling ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam.* Onder red. van T. Cram, R. Geel, H. Pley e.a., met bijdr. van H. van den Bergh, G.J. van Bork, E. Braches e.a. Assen: Van Gorcum 1973, p. 7-11.

3b: Stuivelings betekenis voor de Multatuli-studie.

969. G.W. Huygens: 'Een woord vooraf'. In: Multatuli: *Bloemlezing uit de werken van Multatuli.* Samengest. en ingel. door G.W. Huygens. 's-Gravenhage: Kruseman z.j., p. [7-8].

2: Kort bericht.

Zie P12.

970. W. K.[oninckx]: 'Le centième anniversaire de Multatuli'. In: 'Échos'. In: *Ça Ira, Collection complète 1920-1923.* [Avant-propos par P. Neuhuys]. Bruxelles: Jacques Antoine z.j., p. 57.

*Reprint van *Ça Ira* 1 (1920), p. 57. Niet in De Mare.

3e4: 100e geboortedag van EDD. Kort bericht.

971. O. Levertin: 'Multatuli'. In: B. Luger: *Multatuli in Scandinavië, O. Levertin -'Multatuli' vertaald en ingeleid met een beschouwing over de Deense en Zweedse Max Havelaar-vertalingen door B. Luger.* Utrecht: Pressa Trajectina 1973. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 13, p. 14-32.

Vertaling van O. Levertin. Niet in De Mare.

2a.
4b: *Max Havelaar, Minnebrieven.*

4c.

Zie P962.

972. B. Luger: 'Multatuli versus Plurimatuli'. In: *Weerwerk, Opstellen aangeboden aan prof. dr. Garmt Stuiveling ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam.* Onder red. van T. Cram, R. Geel, H. Pley e.a. Met bijdr. van H. van den Bergh, G.J. van Bork, E. Braches e.a. Assen: Van Gorcum 1973, p. 101-112, 258-260.

1b: Aan EDD van A. van der Linde (Plurimatuli), met een schaakpartij tussen hen, dec. 1874 - mrt. 1876.

973. 'Multatuli (1820-1887)'. In: *Kian kemari, Indonesia dan Belanda dalam sastra, Multatuli (1820-1887)* [e.a.]. [Djakarta]: Djambatan [1973], p. 1.

2a: Kort bericht.

974. *R. Nieuwenhuys: 'Eduard Douwes Dekker'. In: R. Nieuwenhuys: *Oost-Indische spiegel, Wat Nederlandse schrijvers en dichters over Indonesië hebben geschreven, vanaf de eerste jaren der Compagnie tot op heden.* 2e verb. dr. Amsterdam: Querido 1973.

Herdr. van P943, en p. 136-143 (tot "Op 14 mei 1860...") ook herdr. van P859.

2c2.
2e2: EDD faalde in Lebak als bestuursambtenaar.
3a, b: EDD kreeg door zijn taalgebruik grote invloed op het regeringsbeleid.
2c, 4e: Verband tussen levensomstandigheden en de ontwikkeling van EDD's stijl.

975. E. du Perron: 'Multatuli als huisvader'. In: *Tirade* 17 (1973), p. 192-194.

Met 'Naschrift' van A. van Duinkerken en 'Aantekening' van R. Spoor. Eerder in *De Tijd*, 14-1-1940. Niet in De Mare.

2e2: Publicatie van een brief van E. du Perron aan de hoofdredacteur van *De Tijd* over EDD's nooit verzonden brief aan de Gouverneur-Generaal Duymaer van Twist, 9-4-1856.

Zie P981.

976. *H. Roland Holst-Van der Schalk: [Passage]. In: H. Roland Holst-Van der Schalk: *Kapitaal en arbeid in Nederland, Deel 1.* Bijdruk. Nijmegen: SUN 1973. SUN-reprint nr. ?.

Reprint van *De Mare 1257, P919 en P920. Herdr. van P661. Zie voor latere reprints P1022, P1075 en P1194.

2g: Burgerlijke samenleving.
3a: EDD's gebrek aan invloed op de opkomst van de arbeidersbeweging.

977. *A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: 'Negentiende eeuw'. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *Erflaters van onze beschaving, Nederlandse gestalten uit zes eeuwen.* 1ef dr. Amsterdam etc.: Querido 1973.

Licht gewijzigde herdr. van De Mare 1899 (2e-6e dr. niet in De Mare). Herdr. van P418, P496 en P921. Zie voor latere herdrn. P1128 en P1195.

2a: Jeugd, Lebak, Jaren in Nederland en Duitsland.
2f: EDD's Napoleon-illusies.
3a, b.

978. J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: [Passage]. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *De lage landen bij de zee, Een geschiedenis van het Nederlandse volk*. Geïll. met 130 afbeeldingen. 5e herz. dr. Amsterdam: Querido 1973, p. 443, 510-511, 711.

Gew. herdr. van *De Mare 1712 (2e dr. niet in De Mare) en van P189 en P647. *Er is ook een 5e geheel herz. dr. 's-Gravenhage: Nederlandse Boekenclub 1973. Zie voor latere herdrn. P1129 en P1196.

2g2, 3, 4: Koloniale politiek, atheïsme, menselijke waardigheid.
3b: Het Nederlandse "volk" heeft EDD's ideeën over het cultuurstelsel en vrije arbeid niet juist begrepen.
4p: *Max Havelaar* opent een reeks boeken over de Nederlanders als heersende bovenlaag in Nederlands-Indië.

979. L. Ross: 'Waarom liet Sjaalman de Aglaja vallen?'. In: *Weerwerk, Opstellen aangeboden aan prof. dr. Garmt Stuiveling ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam*. Onder red. van T. Cram, R. Geel, H. Pley e.a. Met bijdr. van H. van den Berg, G.J. van Bork, E. Braches e.a. Assen: Van Gorcum 1973, p. 136-142.

4b: *Max Havelaar*.
4d: Model voor Droogstoppel was mogelijk A.C. Kruseman, uitgever o.a. van het damestijdschrift *Aglaja*.

980. E. Siebers: 'Een adelaar onder de mussen'. In: *Aga Nieuws, Personeelsorgaan van Aga Nederland b.v.* 3 (1973) 4, p. 14-15.

2g: EDD's opvattingen over conventies worden nu, na 100 jaar, als progressief geafficieerd.

981. R. S.[poor]: 'Aantekening'. In: E. du Perron: 'Multatuli als huisvader'. In: *Tirade* 17 (1973), p. 192-194.

2e2: Publicatie van een brief van E. du Perron aan de hoofdredacteur van *De Tijd* over EDD's nooit verzonden brief aan de Gouverneur-Generaal Duymaer van Twist, 9-4-1856.

Zie P975.

982. A. Spreu: 'Der Parallellismus und seine Funktion in Multatulis Geschichte von Saïdjah und Adinda'. In: *Album Willem Pée, De jubilaris aangeboden bij zijn zeventigste verjaardag*. Ingel. door S. d'Ardenne, J. Daan, M. Gysseling e.a. Met bijdr. van J. Aerts, S. d'Ardenne, V. van den Berg e.a. Tongeren: Drukkerij George Michiels 1973, p. 321-329.

4b: *Max Havelaar*.
4e, f: De parallellie drukt de eentonigheid uit van het troosteloze leven van de Javanen.

983. *G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1973, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556, P679, P742, P814, P871 en P948. Zie voor latere herdrn. P1032, P1085 en P1136.

4b: *Max Havelaar*.
4j: Het hs.

Zie P50k.

985. G. Termorshuizen: 'Max Havelaar di Lebak, Beberapa catatan pada tindakan Douwes Dekker'. In: 'Multatuli (1820-1887)'. In: *Kian kemari, Indonesia dan Belanda dalam sastra, Multatuli (1820-1887)* [*e.a.*]. [Djakarta]: Djambatan [1973], p. 2-23.

Vertaald door D. Hartoko. Herdr. van P952.

2e2: Adatrechtelijke achtergrond.

986. G. Termorshuizen: 'Pendahuluan'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda*. Terdjemahan [= vertaling van] H.B. Jassin, pendahuluan dan anotasi [= inleiding van en geannoteerd door] G. Termorshuizen, kata pengantar [= met ten geleide van] Penerbit [= de uitgever]. 2e dr. [Jakarta]: Djambatan [1973].

Sterk gewijzigde herdr. van P951 en P953. Zie voor latere gewijzigde herdrn. P1035 en P1202.

2a.
4b: *Max Havelaar.*
4d: De werkelijke namen van de personages.

Zie P68b.

987. G. Termorshuizen: 'Terug naar Lebak'. In: *Ons Erfdeel* 16 (1973) 4 (sept.-okt.), p. 57-66.

Licht afwijkend van P964.

5b2: Levensomstandigheden in Lebak 116 jaar na EDD's optreden.

988. Tojmetaja [= Redacteur]: 'Saateks' [= Inleiding]. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Hollandi keelest tölkinud R. Sepp. Tallinn: Kirjastus Eesti Raamat 1973.

2a.

Zie P63.

989. J.H.W. Veenstra: 'De sollicitant van Lebak (I & II)'. In: *Tirade* 17 (1973), p. 318-330, 384-394.

2e2: EDD verdedigd tegen de visie van R. Nieuwenhuys (zie P490, P768, P943 en P974).
3b: De basis van de verdediging is gegrondvest op door E. du Perron verzameld materiaal.

990. P. van 't Veer: 'Multatuli in de politiek'. In: P. van 't Veer: *De strijdlustige amateur.* Amsterdam: Arbeiderspers z.j., p. 143-156.

Zeer sterk gewijzigd t.o.v. P877.

2c3: EDD's betrokkenheid bij de politieke situatie van 1859.
2g1: EDD's opvattingen over deze situatie.

W.K. zie W. Konickx (P970).

991. F.S. Watuseke: 'C.P. Brest van Kempen, Resident van Menado?' In: 'Korte mededelingen'. In: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 129 (1973), p. 350-352.

Met een naschrift van F.G.P. Jacquet.

2d: C.P. Brest van Kempen was waarschijnlijk nooit feitelijk resident van Menado, 26-8-1851 - 15-1-1852.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

992. H. van Galen Last: 'Het beeld van Havelaar'. In: *NRC-Handelsblad*, 30-1-1973.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Het beeld dat andere personages van Max Havelaar hebben.

993. Multatuli-huis. Nederland is bereid financieel bij te dragen in de bouw van een "Multatuli-huis" als onderdeel van de bibliotheek van Makassar.

3e11. Kort bericht.

In: *Algemeen Dagblad* en *Het Vaderland*, 24-11-1973.
In: *De Vallei, Tielse Courant, Graafschapbode* en *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 24-11-1973.
In: *Haagsche Courant, Rotterdamsch Nieuwsblad* en *Goudse Courant*, 24-11-1973.
In: *De Tijd*, 24-11-1973.

994. K.L. Poll: 'Multatuli en Couperus'. In: 'Het gemis aan een Indië, Rob Nieuwenhuys: als ze na hun eindexamen maar literatuur blijven lezen'. In: *NRC-Handelsblad*, 19-6-1973.

3b: R. Nieuwenhuys.

995. 'Tentoonstelling over Multatuli'. In: *Dordts Dagblad, De Rotterdammer*, 12-10-1973 en *NRC-Handelsblad*, 13-10-1973.

3e7: Een Multatuli-expositie in het jeugd- en jongerencentrum "Ruimte" te Rotterdam tot stand gekomen m.b.v. het Letterkundig Museum te Den Haag en materiaal van het Multatuli-Genootschap, 15-10-1973 - 31-10-1973.

996. 'Uit het pak van Sjaalman'. In: *Trouw, Dordts Dagblad, De Rotterdammer* en *Nieuwe Haagse Courant*, 9-1-1973.

4b: *Max Havelaar*, 'Het pak van Sjaalman'.
4c: "Over den liefdeloozen geest onzer voorouders, blijkbaar uit hun begrippen van God".

PRIMAIRE LITERATUUR

8[c]. *Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, parabelen, aforismen.* 3[e] dr. Den Haag: Bakker & Daamen 1974.

11[b-c]. Multatuli: *Ik wil gelezen worden, Werk van Multatuli.* 2[e] en *3[e] dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21.

13. Multatuli: *De roeping van de mens.* Amsterdam: De Arbeiderspers z.j.

16. Multatuli: *The Oyster & the Eagle, Selected Aphorisms and Parables of Multatuli.* Amherst: University of Massachusetts Press 1974.

19. Multatuli: *Buah renungan.* Jakarta: Pustaka Jaya 1974.

50[l]. Multatuli: *Max Havelaar.* Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1974.

68[c]. Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda.* 3[e] dr. [Jakarta]: Djambatan [1974].

78. Multatuli: *Max Havelaar, Neboli kávová burza nizozemské obchodní společnosti.* Praha: Nakladatelství Svoboda 1974. Světový Sociální Román Úsvit.

125[g]. Multatuli: *Woutertje Pieterse.* 7e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1974.

MONOGRAFIEEN

997. *Publicaties over Multatuli in reprint.* [Amsterdam: Minerva 1974]. 207 pp.

Hierin zijn p. 145-188 een reprint van De Mare 1436; p. 205 is een reprint van een 'Aankondiging van de "Ideën", 31 jan. 1862'; en p. 206 is een reprint van de 'Titelpagina van de duitse vertaling van Multatuli's "Woutertje Pieterse"'. Zie verder P30, P41, P42, P45, P998, P1007, P1008, P1014, P1016, P1017, P1019, P1023, P1027, P1028 en P1034.

C. Peeters in: *Vrij Nederland,* 14-12-1973. Kort bericht.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie,* 25-6-1975. Kort bericht. Ook vermeld bij P1, P12, P13, P145 en P1035.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

A.B.K. zie A.B. Kleerekoper (P1015).

998. Aletheia: 'Met Multatuli! De stem van G.S. is het Nederlandse volk onwaardig'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint.* [Amsterdam: Minerva 1974], p. 139-144.

Reprint van De Mare 698.

2g: EDD's opvattingen over waarheid verdedigd.
3e5.

Zie P997.

999. E.M. Beekman: 'Introduction'. In: Multatuli: *The Oyster & the Eagle, Selected Aphorisms and Parables of Multatuli.* Translated, edited, annotated with

an introductory essay by E.M. Beekman. Amherst: University of Massachusetts Press 1974, p. 1-22.

2a.
2f.

Zie P16.

1000. C. Bij: 'Inleiding', 'Beknopt biografisch overzicht', 'Verantwoording'. In: Multatuli: *De roeping van de mens*. Een keuze uit zijn gehele werk door C. Bij. Amsterdam: Arbeiderspers z.j. Grote ABC nr. 217, p. 11-13, 15-16, 261.

2a. Kort bericht.

Zie P13.

1001. *M. ter Braak: 'Inleiding'. In: W.A. Paap: *Vincent Haman*. Met inl. van M. ter Braak. Herdr. [6e dr.]. Amsterdam: Querido 1974. Salamander nr. 201.

Herdr. van De Mare 1178 en P347 en P732.

3a: W.A. Paap.

1002. V. Brett: 'Doslov' [= 'Nawoord']. In: Multatuli: *Max Havelaar Neboli kávová burza nizozemské obchodni společnosti*. Přeložil [= vertaald door] M. Drápal, doslov [= nawoord] V. Brett. Praha: Nakladatelství Svoboda 1974, p. 249-[251].

2g en 3b: EDD is als anti-kolonialist de voorloper van sociale bewegingen in de Nederlandse 19e eeuw, zoals een afdeling van de Eerste Internationale en van de SDP.
4b: *Max Havelaar*.
4c: *Max Havelaar* is een politiek pamflet tegen het kolonialisme en een scherpe sociale satire op de Hollandse bourgeoisie en de koloniale bureaucratie. De laatste blzn. zijn een oproep tot revolutie.

Zie P78.

1003. *I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813-1870)*. 9e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] [1974]. Aula-boeken nr. 13.

Herdr. van *De Mare 1608 (1e dr. 1925. 2e dr. 1929), P463, P482, P615, P664, P751 en P908. Zie voor een latere herdr. P1057.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19e eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

1004. C. Busken Huet: 'Max Havelaar en Camera Obscura'. In: Multatuli: *De roeping van de mens*. Een keuze uit zijn gehele werk door C. Bij. Amsterdam: Arbeiderspers z.j. Grote ABC nr. 217, p. 68-69.

Gedeeltelijke herdr. van De Mare 607 (§1), De Mare 608 (§1), De Mare 700 (§1), en van C. Busken Huet: 'Multatuli [§1]'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede deel*. Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. ofjrtl. varieert], [pp. variëren]. Niet in De Mare. Zie voor een eerdere herdr. P210 en P483 en voor herdrn. als passage P392, P788, P1005 en P1058.

4b: *Max Havelaar*.

4h: Vergelijking met *Camera obscura*.

Zie P13.

1005. C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: *Vrijmoedige bedenkingen, Een eeuw essay's en beschouwingen, 1766-1875*. Samenst., inl. en toelichting van M.C.A. van der Heijden. 2e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 20, p. 348-360.

Gewijzigde herdr. van De Mare 607, De Mare 608 en De Mare 700, en herdr. van C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede deel*. Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. ofjrtl. varieert] [pp. variëren]. Niet in De Mare. Gewijzigde herdr. van P392 en herdr. van P788. Zie voor een latere herdr. P1058. Zie voor eerdere gedeeltelijke herdrn. van §1 P210, P483 en P1004.

6: *Een en ander over Pruisen en Nederland*. Over de polemiek tussen EDD en J. Bosscha.

1006. C. Busken Huet: 'Multatuli'. 'Huet over Multatuli'. In: *De wereld heeft twee aangezichten, Proza en poëzie van 1700 tot 1880*. Samengest. en ingel. door R. Nieuwenhuys. 5e dr. Amsterdam: Querido 1974. Proza en Poëzie van 1200 tot Heden dl. 3, Salamander nr. 303, p. 129-131, 141-142 en 196-197.

Passages uit De Mare 863. 'Huet over Multatuli' is een bekorte herdr. van P483 ('Huet over Multatuli'); het niet opnieuw opgenomen deel is in 'Multatuli' opgenomen. Zie voor eerdere herdrn. P691, P803 en P935. Zie voor andere passages uit De Mare 863 P836.

2h: C. Busken Huet.
4b: *Woutertje Pieterse*.
4c: Het specifiek Hollandse.
4e.

Zie P2e.

G.S. zie G. Swart (P1034).

1007. A.H. Gerhard: 'Multatuli bestudeeren'. In: 'Een zaaier ging uit om te zaaien. Uitgegeven bij de herdenking van het verschijnen van Multatuli's Max Havelaar 1860-1910 door de vereeniging "De Dageraad"'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 161-183.

Reprint uit De Mare 1436.

4b: *Ideeën*.
4p: Betekenis voor de socialistische beweging, het onderwijs en het geloof.

Zie P997.

1008. J.N. van Hall: 'Rede ter opening van de Multatuli-herdenking op 7 mei 1910'. In: 'Een zaaier ging uit om te zaaien. Uitgegeven bij de herdenking van het verschijnen van Multatuli's Max Havelaar 1860-1910 door de vereeniging "De Dageraad"'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 148-151.

Reprint uit De Mare 1436.

3e5: T.g.v. het 50jarig jubileum van de eerste uitg. van *Max Havelaar*.

Zie P997.

1009. *M.C.A. van der Heijden: ''n Avendje van Multatuli', 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: *Gevoelige harten, Schetsen en verhalen in de ban der romantiek.* Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. 2e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken (Het Spectrum) 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19, p. 231-233, 279, [281].

Herdr. van P805. Zie voor een latere herdr. P1064.

4b: *Woutertje Pieterse.* Algemeen.

Zie P133b.

1010/1011. M.C.A. van der Heijden: 'Van Douwes Dekker naar Multatuli'. 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Ik wil gelezen worden, Werk van Multatuli.* Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. 2e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21, p. 7-13, 311-312, 313.

*3e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 21. Herdr. van P806.

2a: Van EDD naar Multatuli. Korte bespreking.

Zie P11b-c.

1012. *M.C.A. van der Heijden: 'Vorstenschool van Multatuli', 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: *Mij dunkt ik zie het nog, Ernstig toneel na 1700.* Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. 2e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken (Het Spectrum) 1974. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15, p. 89-94, 318-319, [320].

Herdr. van P807. Zie voor een latere herdr. P1173.

2g: EDD's verhouding tot het toneel. Korte bespreking.
4b: *Vorstenschool.*

Zie P144b.

1013. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum.* 10e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1974. BB-literair.

Herdr. van P696, P709, P710, P735, P761, P789, P842, P911 en P939. Zie voor een latere herdr. P1176.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

1014. Hoofdbestuur van de vereeniging "De Dageraad": 'Voorwoord van het hoofdbestuur van de vereeniging De Dageraad'. In: 'Een zaaier ging uit om te zaaien. Uitgegeven bij de herdenking van het verschijnen van Multatuli's Max Havelaar 1860-1910 door de vereeniging "De Dageraad"'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint.* [Amsterdam: Minerva 1974], p. 147.

Reprint uit De Mare 1436.

3e9: T.g.v. het 50jarig jubileum van de eerste uitg. van *Max Havelaar.*

Zie P997.

1015. A.B. K.[leerekoper]: 'Oproerige krabbel, "Gijn"'. In: Multatuli: *De roeping van de mens.* Een keuze uit zijn gehele werk door C. Bij. Amsterdam:

Arbeiderspers z.j. Grote ABC nr. 217, p. 25-26.

*Herdr. van 'Oproerige krabbels, "Gijn"'. In: *Vooruit*, 26-4-1935. Niet in De Mare.

Zie P13.

1016. A.E. Mendell: 'Multatuli en Björnson'. In: 'Een zaaier ging uit om te zaaien. Uitgegeven bij de herdenking van het verschijnen van Multatuli's Max Havelaar 1860-1910 door de vereeniging "De Dageraad"'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 184-187.

Reprint uit De Mare 1436. *Herdr. van De Mare 1446.

3a: Behalve vrijdenkers hebben tijdgenoten EDD verguisd.
3d: De Noorse schrijver Björnson.

Zie P997.

1017. W. Meyer: 'Multatuli als vrijdenker'. In: 'Een zaaier ging uit om te zaaien. Uitgegeven bij de herdenking van het verschijnen van Multatuli's Max Havelaar 1860-1910 door de vereeniging "De Dageraad"'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 152-160.

Reprint uit De Mare 1436. *Herdr. van De Mare 1392.

2g; 2g3, 4.

Zie P997.

1018. 'Multatuli'. In: *G.OU.D.* 3 (1974-1975) 2 (okt. 1974), p. 1-3.

2a.

1019. 'Multatuli's wereldbeschouwing. Stenografisch verslag van de openbare gedachtenwisseling tusschen dr. A.H. de Hartog, predikant te Haarlem, en A.H. Gerhard, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, gehouden op 16 januari 1914 in de zaal van den Dierentuin te 's-Gravenhage, en uitgeschreven door de vereeniging "De Middaghoogte" te 's-Gravenhage'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 3-54.

Reprint van De Mare 1487.

2g3: Veroordeling door De Hartog van EDD's anti-christelijke wereldbeschouwing.
2g: Verdediging door Gerhard dat EDD nooit een afgeronde wereldbeschouwing heeft gehad.

Zie P997.

1020. V.V. Ošis: 'Obščestvenno-političeskie vzgljady Mul'tatuli' [= 'De sociaal politieke opvattingen van Multatuli']. In: *Novaja i novejšaja istorija* (1974) 3 ([maj-ijuń]), p. 80-93.

Gedeeltelijk een herdr. van P918.

2a: Tot aan het schrijven van *Max Havelaar*.
2g: EDD bestreed de peilers van de "kleinburgerlijkheid": religie, eigendom, gezin. Hoewel individualist met een burgerlijk democratisch humanisme kwam EDD tot een bijna Marxistische formulering van bepaalde sociale begrippen. In EDD's wereldbeschouwing bestaat een tegenstelling tussen zijn hoop op een maatschappij zonder onderdrukking en zijn angst voor een volksrevolutie.

3b: EDD heeft de weg bereid voor het socialistische bewustzijn.
4b: Met name *Ideeën*.

1021. *S. Pleyel: 'Multatuli, Och "Max Havelaar"'. In: *Studiekamraten* 56 (1974), p. 73-76.

1022. *H. Roland Holst-Van der Schalk: [Passage]. In: H. Roland Holst-Van der Schalk: *Kapitaal en arbeid in Nederland, Deel 1*. Bijdruk. Nijmegen SUN 1974. SUN-reprint nr. ?.

Reprint van *De Mare 1257, P919, P920 en P976. Herdr. van P661. Zie voor latere reprints P1075 en P1194.

2g: Burgerlijke samenleving.
3a: EDD's gebrek aan invloed op de opkomst van de arbeidersbeweging.

1023. S.F.W. Roorda van Eysinga: 'Multatuli en spiritisme, Naar de oorspronkelijke handschriften'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. Amsterdam: Minerva 1974, p. 55-100.

Reprint van De Mare 1058.

4q: Brieven van de geest EDD aan het medium Forster, Manstede, 2-3-1890 – 24-4-1890. Met een voorwoord van Forster en een inleiding van Multatuli.

Zie P42 en P997.

1024. L. Ross: 'Adinda aan de Ganges'. In: *De Revisor* 1 (1974) 4/5 (juni), p. 68-71.

4b: *Max Havelaar*, hfdstk. 10.
4c: Multatuli's waardering voor Heines niet-geëngageerde jeugdlyriek.

1026. Salleh ben Joned: [Fragment]. In: Salleh ben Joned: 'Karya teater moden Malaysia yang pertama, Naga-naga dipengaruhi oleh teater Brecht'. In: *Dewan Sastra* 4 (1974) 2 (feb.), p. 33-35, 50.

4b: *Max Havelaar*, 'Saïdjah en Adinda'.
4n2: Bespreking van een uitvoering door Panggung Eksperimen (= experimenteel toneel) van de Universiteit van Maleisië van *Naga naga di manakau?*, een theaterbewerking van een gedeelte van 'Saïdjah en Adinda' over Saïdjah en Melati, onder regie van Tone Brulin, Kuala Lumpur, eind 1973.

A. Deering in: *Algemeen Dagblad*, 10-7-1974.
Putu Wijaya in: *Tempo*, 14-9-1974. Aankondiging (?).

1027. J. Spoor: 'Is Multatuli theosoof?'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 101-113.

Reprint uit De Mare 1573.

2g: EDD is een theosoof van het niveau van mevr. Blavatsky.

Zie P41 en P997.

1028. J. Spoor: 'Verklaring van "Woutertje Pieterse" van Multatuli'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint*. [Amsterdam: Minerva 1974], p. 114-132.

Reprint uit De Mare 1573.

4b: *Woutertje Pieterse*.
4c: Dogma's en leugens versus het schone van het leven.

Zie P997.

1029. *A. Spreu: 'Sprachstatistik und quantitative Stilistik, Ein Beitrag zur quantitativen Stiluntersuchung des Romans "Max Havelaar" des niederländischen Schriftstellers Multatuli (Eduard Douwes Dekker, 1820-1887)'. In: *Wiss. Z. Humboldt-Univ. Berlin* 23 (1974) 3-4, p. 321-328.

Bron: *BNTL.*

4b: *Max Havelaar.*
4e: Woordsoorten.

1030. G. Stuiveling: 'De inzet van de moderne literatuur in Nederland'. In: *SpL* 16 (1974), p. 81-92.

Zie voor de Franse versie P 1033.

3e8b: Gastcollege, in Franse vertaling gegeven aan de Universiteit van Lille op 7-5-1974, bij het 25-jarig bestaan van de afdeling Nederlands aldaar.
4b: *Max Havelaar.*
4h: Vergeleken met de Nederlandse en Europese literatuur is *Max Havelaar* een uniek boek.

1031. *G. Stuiveling: 'Multatuli, Eduard Douwes Dekker, geboren te Amsterdam 2 maart 1820, gestorven te Nieder-Ingelheim 19 februari 1887'. In: Multatuli: *Barbertje moet hangen, Verhalen, parabelen, aforismen.* Verz. en ingel. door G. Stuiveling. 3e dr. Den Haag: Bakker & Daamen 1974. 200 pp.

Herdr. van P 381 en P 773.

2a.

Zie P 8c.

1032. G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1974, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P 191, P 191°, P 257 en P 359. Herdr. van P 556, P 679, P 742, P 814, P 871, P 948 en P 983. Zie voor latere herdrn. P 1085 en P 1136.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Het hs.

Zie P 50l.

1033. G. Stuiveling: [Passage]. In: *25 Ans d'études Néerlandaises à Lille = Actes des journées du néerlandais, 7, 8, 9 mai 1974,* p. 40-45.

Zie voor de Nederlandse versie P 1030.

3e8b: Gastcollege, gegeven aan de Universiteit van Lille bij het 25-jarig bestaan van de afdeling Nederlands aldaar, 7-5-1974.
4b: *Max Havelaar.*
4h: Vergeleken met de Nederlandse en Europese literatuur is *Max Havelaar* een uniek boek.

1034. G. S.[wart]: 'Aan Multatuli (E. Douwes Dekker), Een stem uit het Nederlandse volk'. In: *Publicaties over Multatuli in reprint.* [Amsterdam: Minerva 1974], p. 133-138.

Reprint van De Mare 708, 3e dr. De Mare noemt als uitg. van 1e-3e dr. J. van der Hoeven. De 1e dr. geeft J.H. Dunk.

2g3: Veroordeling van EDD als god-loochenaar.
3e11: Schimpdicht.

Zie P997.

1035. G. Termorshuizen: 'Pendahuluan'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda.* Terdjemahan [= vertaling van] H.B. Jassin, pendahuluan dan anotasi [= inleiding van en geannoteerd door] G. Termorshuizen, kata pengantar [= met ten geleide van] Penerbit [= de uitgever]. 3e dr. [Jakarta]: Djambatan [1974], p. VI-XV.

Sterk gewijzigde herdr. van P951 en P953. Gewijzigde herdr. van P986. Zie voor een latere gewijzigde herdr. P1202.

2a.
4b: *Max Havelaar.*
4d: De werkelijke namen van de personages.

Zie P68c.

1036. G. Termorshuizen: 'Pengantar' [= Inleiding]. In: Multatuli: *Buah renungan.* Diterjemahkan oleh [= vertaald door] Asrul Sani. Dengan kata pengantar oleh [= met een inleiding van] G. Termorshuizen. Jakarta: Pustaka Jaya 1974, p. 7-14.

4b: *Geloofsbelijdenis, Wijs mij de plaats, Minnebrieven, Ideeën, Vorstenschool,* 'Aforismen'.
4c.

Zie P19.

1037. P. van 't Veer: 'Allemaal wind en een Engelse notting'. In: *Hollands Maandblad* 16 (1974-1975) 324 (nov. 1974), p. 15-21.

2c1 en 4b: Vergelijking tussen het Amsterdam van EDD's jeugd (± 1835) en de wereld van *Woutertje Pieterse.*

1038. P. van 't Veer: 'Multatuli als romantisch genie'. In: *Hollands Maandblad* 15 (1973-1974) 315 (febr. 1974), p. 17-21.

Zie voor een latere herdr. P1086.

2f: EDD's geïdealiseerd "afwijkend gedrag" is typerend voor het 19e eeuwse genie.

1039. P. van 't Veer: 'De revolutie van juffrouw Laps'. In: *Hollands Maandblad* 16 (1974-1975) 322 (sept. 1974), p. 10-14.

2c1 en 4b, c: Vergelijking tussen de doopsgezinde opvoeding van EDD en de doopsgezinde wereld van *Woutertje Pieterse.*

1040. F.M. Wibaut: [Passage]. In: 'Bij Multatuli's dood'. In: Multatuli: *De roeping van de mens.* Een keuze uit zijn gehele werk door C. Bij. Amsterdam: Arbeiderspers z.j. Grote ABC nr. 217, p. 259.

Passage uit De Mare 1435, p. 284.

2h: EDD's crematie.

Zie P13.

Zie voor 'Een zaaier ging uit om te zaaien' P1007, P1008, P1014, P1016 en P1017.

1041. J. Zürcher: [Passage]. In: 'Bij Multatuli's dood'. In: Multatuli: *De roeping van de mens*. Een keuze uit zijn gehele werk door C. Bij. Amsterdam: Arbeiderspers z.j. Grote ABC nr. 217, p. 258-259.

Eerder in: *Het Nieuws van den dag*, 25-2-1887. Hierin geen volledige vermelding van de naam N. Braunius Oeberius, maar wel van het gebruik van morfine-poeder door EDD. Niet in De Mare.

2c6: December 1886 - februari 1887.

Zie P13.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

1042. W.A.G.M. Bergmans: 'Amsterdammer in Multatuli's spoor'. In: *Wierings Weekblad*, 23-1-1974.

5b2: Levensomstandigheden in Lebak 116 jaar na EDD's optreden. Interview met G. Termorshuizen.

S. Carmiggelt zie Kronkel (P 1046 en P 1047).

1043. 'Exposities in de openbare bibliotheek Lauriestraat'. In: *Schager Weekblad*, 30-1-1974.

3e7: EDD-tentoonstelling in de openbare bibliotheek te Schagen, samengesteld met medewerking van het Letterkundig Museum en het Multatuli-Genootschap. Aankondiging.

W.F. Hermans zie P 1175 en P 1181.

1044. J. Klatter: 'Barbertje'. In: *Accent*, 11-5-1974.

4b: *Max Havelaar*, 'Onuitgegeven toneelspel'.
4q.
5b2: Verhouding Nederland-Indonesië.

1045. H. Kooger: 'Max Havelaar en Multatuli dwarsliggers in de oost'. In: *Graafschapbode*, 12-10-1974.

2a.

1046. Kronkel [= S. Carmiggelt]: 'Als ...'. In: *Het Parool*, 4-11-1974.

2c2: EDD's benoeming bij de rekenkamer te Batavia, 1838.

1047. Kronkel [= S. Carmiggelt]: 'Als ...(II)'. In: *Het Parool*, 11-11-1974.

3e11: Het EDD-huis, een verzorgings- en verpleegtehuis voor bejaarden te Amsterdam.

1048. 'Multatuli hield van thee'. In: 'Onder de keizerskroon'. In: *NRC-Handelsblad*, 18-4-1974.

2d: De boekhandel van R.C. Meyer in de Kalverstraat te Amsterdam heette "De vergulde Keizerskroon".

1049. P.M. Reinders: 'De Ideeën van Multatuli'. In: *NRC-Handelsblad*, 5-4-1974.

2f: EDD's persoonlijkheid zoals deze uit de *Ideeën* naar voren komt.
4b: *Ideeën*.

1050. 'Saïdjah en Adinda'. In: *Schager Courant*, 27-6-1974.

4b: *Max Havelaar*, 'Saïdjah en Adinda'; *Woutertje Pieterse*, 'Het sali-avendje van juffrouw Pieterse'.
4n3: Voordracht door M. Backer-Breed.

1051. "Woutertje Pieterse". Opening van de poëzieboekhandel "Woutertje Pieterse", Mauritsstraat 95[b], Rotterdam, door L. den Uyl-Van Vessem.

3e11.

In: *NRC-Handelsblad*, 23-10-1974.
F. Happel in: *Haagsche Courant*, 24-10-1974.

PRIMAIRE LITERATUUR

50m. *Multatuli: *Max Havelaar*. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1975.

52c. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. 5e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel z.j. Klassieke Galerij nr. 93.

77. Multatuli: *Max Hávelaar, O las subastas de café de la Compañía Comercial Holandesa*. Barcelona: [Batlló] 1975. LosLibrosdelaFrontera [nr. 39].

93. Multatuli: *Saïdjah dan Adinda, Kisah sedih kutipan buku "Max Havelaar"*. Yogya: U.P. Indonesia 1975.

145. Multatuli: *Vorstenschool*. Culemborg: Tjeenk Willink/Noorduyn 1975. Klassieken Nederlandse Letterkunde.

MONOGRAFIEEN

1052. Slachters Keesje, Meester Pennewip: *Het vermakelijk ganzenspel*. Getekend door W.D. Kuik, met een historische en futuristische inl. van Slachters Keesje en spelregels van Meester Pennewip. Groningen: Wolters-Noordhoff z.j. 16 pp.

Met speelbord.

Hierin:
Slachters Keesje: 'Het Ganzenbord, Historie, een beknopte schets, een blik in de toekomst'. p. 3-11.
Meester Pennewip: 'Het vermakelijk ganzenspel, Op welke wijze en hoe men hetzelve spelen moet'. p. 13-16.

4q.

1053. P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie. 231 pp.

Herdr. van P321=P356, P344, P419, P551, P630=P648, P866, P868.
Gewijzigde herdr. van P552.

[J.C.] B.[randt] C.[orstius] in: 'Boekbespreking'. In: *Rekenschap* 23 (1976) 1 (maart), p. 32-34.
R.A.J. Kraayeveld: 'Multatuli voor beginners en gevorderden'. In: 'Kulturele kroniek'. In: *Ons Erfdeel* 19 (1976), p. 271-274.
In: *Trouw*, 25-2-1975.
H. v.[an] S.[traten] in: *Utrechts Nieuwsblad*, 1-3-1975.
*[H.] B.[onger] in: *Humanist*, 15-3-1975. Bron: *BNTL*.
H. Werkman in: *Nederlands Dagblad*, 22-3-1975.
P. van 't Veer in: *Het Parool*, 29-3-1975.
In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 4-4-1975. Kort bericht. Zie ook P1104.
K. Fens in: *De Volkskrant*, 12-4-1975. Met name over P1076. Zie ook P1104.
W. Brandt in: *Nieuwe Apeldoornse Courant*, 12-4-1975 en *Gooi Nieuwsblad*, 27-6-1975.
J. Winkler in: *Deventer Dagblad* en *Zutphens Dagblad*, 26-4-1975. Ook vermeld bij P1102.
J.H. in: *Algemeen Dagblad* en *De Dordtenaar*, 26-4-1975. Kort bericht.
W. Brandt in: *De Telegraaf*, 22-5-1975. Passage.
In: *Leeuwarder Courant*, 9-6-1975.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 25-6-1975. Kort bericht. Ook vermeld bij P1, P12, P13, P145 en P997.

G.W. Huygens in: *NRC-Handelsblad*, 27-6-1975. Ook vermeld bij P145.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 13-9-1975.
H. Hoeks in: *De Nieuwe Linie*, 3-3-1976. Interview.

Zie P1076 - P1083.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

1054. C. Biê [= C. Bij], G. Stuiveling: 'Aan de lezers van Tirade'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 640.

3e3: Dankadvertentie voor *f* 6000 voor het Multatuli-Museum.

1055. M. Bots: 'Inleiding, Eduard Douwes Dekker (1820-1887)'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij.* Uitgeg. en toegel. door M. Bots. 5e dr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel z.j. Klassieke Galerij nr. 93, p. VII-XXVI.

Herdr. van P346, P481, P705 en P832.

2c2.
2e1 en 2e2.
2g2: Het cultuurstelsel.

Zie P52e.

1056. P. Brückner: 'Multatuli 1820-1887'. In: P. Brückner: *Sigmund Freuds Privatlektüre.* Köln: Rolf Horst 1975, p. 19-44.

3b: Freuds lectuur van Multatuli.
EDD's invloed op de Friedrichhagense groep van W. Spohr, 1900-1905.
3d: Vergelijking tussen Freuds denkbeelden en die van EDD.

1057. *I.J. Brugmans: [Passage]. In: I.J. Brugmans: *De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813-1870).* 10e dr. Utrecht etc.: Aula-boeken [Spectrum] 1975. Aula-boeken nr. 13.

Herdr. van *De Mare 1608 (1e dr. 1925. 2e dr. 1929), P463, P482, P615, P664, P751, P908 en P1003.

4b: *Idee 451* (*Vw 3*, met name p. 121-124).
5a: De situatie van de arbeider in het midden van de 19e eeuw; het huishoudboekje van een houtzagersknecht uit Amsterdam, 1863.

1058. C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: *Vrijmoedige bedenkingen, Een eeuw essay's en beschouwingen, 1766-1875.* Samenst., inl. en toelichting van M.C.A. van der Heijden. 3e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1974 [1975]. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 20, p. 348-360.

Gewijzigde herdr. van De Mare 607, De Mare 608 en De Mare 700, en herdr. van C. Busken Huet: 'Multatuli'. In: C. Busken Huet: *Litterarische fantasien en kritieken, Tweede deel.* Haarlem: Tjeenk Willink [z.j. of jrtl. varieert], [pp. variëren]. Niet in De Mare. Gewijzigde herdr. van P392 en herdr. van P788 en P1005. Zie voor eerdere gedeeltelijke herdrn. van §1 P210, P483 en P1004. Brinkman geeft 1975, *BNTL* 1975.

6: *Een en ander over Pruisen en Nederland.* Over de polemiek tussen EDD en J. Bosscha.

1059. F. Carrasquer: 'Introduccion', 'Vida de Multatuli', 'El hombre', 'Max Havelaar', 'Colofon'. In: Multatuli: *Max Hávelaar, O las subastas de*

café de la Compañia Comercial. Barcelona: [J. Batlló] 1975. LosLibrosdelaFrontera nr. 39, p. I-XXIII.

2a.
2f.
4b: *Max Havelaar*.

Zie P77.

1060. A. Dirkse: 'Bronnen', 'Amsterdam ± 1835-1838', 'Batavia 1842', 'Menado 1851', 'Verloftijd 1853-1854', 'De nasleep: 1861-1891', 'De brieven, Wijze van uitgeven', 'Noten'. In: A. Dirkse: 'Brieven aan Kruseman van en over Multatuli'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 194-216.

1b: Publicatie van brieven van en over EDD aan A.C. Kruseman.
2c1: EDD's jeugdvriendschappen.

Zie P29.

1061. *I.H. v.[an] E.[eghen]: 'Het voorgeslacht van Johanna Jacoba van de Velde. "Een weduwe aan de Amsterdamse beurs"'. In: *Amstelodamum* 62 (1975) 2 (mrt.-apr.), p. 37-42.

Bron: *BNTL*.

4b: *Woutertje Pieterse*.
4d: Abraham van de Velde en Johanna Jacoba Borski-Van de Velde.

1062. *J.J. Giele: 'De oppositie der "volksmannen"'. In: *Tijdschrift der Sociale Geschiedenis* 1 (1975) 2 (sept.), p. 171-218.

Bron: *BNTL*

1063. H. Hartog: 'Multatuli'. In: H. Hartog: *Opstellen*. Bijeengebracht en van een uitl. voorzien door J. Noordegraaf. Leiden: De Vrije Vogel 1975, p. 52-54.

Eerder in: *Het Volk*, ?-?-1904 (*Het Volk* no 1158, 2e bl, 2.). Niet in De Mare.

6: De Mare 1266.

1064. M.C.A. van der Heijden: ''n Avendje van Multatuli', 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: *Gevoelige harten, Schetsen en verhalen in de ban der romantiek*. Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. 3e dr. Utrecht etc.: Het Spectrum 1975. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 19, p. 231-233, 279, [281].

Herdr. van P805 en P1009.

4b: *Woutertje Pieterse*. Algemeen.

Zie P133c.

I.H.v.E. zie I.H. van Eeghen (P1061).

1065. Kamajaya: 'Kata persembahan' [= ten geleide]. In: Multatuli: *Saïdjah dan Adinda, Kisah sedih kutipan buku "Max Havelaar"*. Disajikan oleh [= bezorgd door] Kamajaya. Yogaya: U.P. Indonesia 1975, p. [3]-[6].

2a.
5b1.

Zie P93.

1066. J. Kortenhorst: [Inleiding], 'Dramatis personae 1852-1855', 'De rêve aux millions', 'Beat Fischer'. In: J. Kortenhorst: 'Correspondentie van Eduard en Pieter Douwes Dekker'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 599-603.

Zie voor een overdr. P 1067.

1b: Publicatie van de briefwisseling tussen EDD en Pieter Douwes Dekker.
2c2: Verlof, 1852-1855.

P. van 't Veer in: *Het Parool*, 31-1-1969.

Zie P 28.

1067. J. Kortenhorst: [Inleiding], 'Dramatis personae 1852-1855', 'De rêve aux millions', 'Beat Fischer'. In: J. Kortenhorst: *Correspondentie van Eduard en Pieter Douwes Dekker*. z.p.: z.u. 1975. Geschriften van het Multatuli-Museum nr. 14, p. 1-5.

Overdr. van P 1066.

1b: Publicatie van de briefwisseling tussen EDD en Pieter Douwes Dekker.
2c2: Verlof 1852-1855.

Zie P 28.

1068. H.H.J. de Leeuwe: 'Inleiding', 'Bibliografie', 'Verantwoording'. In: Multatuli: *Vorstenschool*. Uitgeg. en ingel. door H.H.J. de Leeuwe. Culemborg: Tjeenk Willink/Noorduyn 1975. Klassieken Nederlandse Letterkunde, p. 7-27, 28, 193.

4b: *Vorstenschool*.
4c.
4f: Drama-technische analyse.
4h.
4n2: Opvoeringsgeschiedenis.

L.G. Goedemé: 'Multatuli'. In: *Boekengids* (1975) 7 (juli/aug.). Ook vermeld bij P 145.
C. Tindemans in: 'Boekbeoordelingen'. In: *SpL* 17 (1975), p. 228-229. Ook vermeld bij P 145.

Zie P 145.

1069. H.H.J. de Leeuwe: [Passages]. In: H.H.J. de Leeuwe: 'Antoine Jean le Gras, Een Nederlands regisseur der negentiende eeuw in Rotterdam'. In: *Rotterdams Jaarboekje 1975*. Rotterdam: Brusse 1975, p. 226-227, 233-234.

4b: *Vorstenschool*.
4n2: Repetities en opvoering in 1875.

1070. R. Nieuwenhuys: 'Multatuli'. In: *Wie verre reizen doet, Een keuze uit de Indisch-Nederlandse letterkunde van de compagniestijd tot 1870*. Gek. en ingel. door R. Nieuwenhuys. Amsterdam: Querido 1975. Salamander nr. 377, p. 142-143.

4b: *Max Havelaar*.
4e: Stijl en taalgebruik.

Zie P 85.

1071. G.A. van Oorschot: 'Het Multatuli-museum eindelijk geopend'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 130-138.

3e1: Aankoop, inrichting tot Multatuli-Museum.
3e6: Oproep tot het plaatsen van een standbeeld van EDD.
4j: Problemen bij de totstandkoming van *Vw*.

In: *Goudsche Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 18-4-1975.
In: *NRC-Handelsblad*, 18-4-1975.
K. Fens in: *De Volkskrant*, 19-4-1975. Passage.
W. de Moor in: *De Tijd*, 25-4-1975.
Hopper [= N. Scheepmaker] in: *De Volkskrant*, 5-5-1975. Ook vermeld als P1095.

1072. E. du Perron: 'Maart '32'. In: 'Blocnote klein formaat, Eerste reeks'. In: E. du Perron: *Uren met Dirk Coster, De smalle mens* [*dl.*] *1*. Amsterdam: Van Oorschot z.j., p. 152-153.

Sterk gewijzigde herdr. van De Mare 1693. Ook eerder in: E. du Perron: *Blocnote klein formaat*. 's-Gravenhage: Boucher 1936, p. 18-20. Niet in De Mare. Herdr. van P374. Titeluitg. van P720.

6: De Mare 1531. Kort bericht.

1073. E. du Perron: [Passage]. In: 'Oost-Indische opbrengst'. In: E. du Perron: *Uren met Dirk Coster, De smalle mens* [*dl.*] *2*. Amsterdam: Van Oorschot z.j., p. 105-109.

Iets afwijkend eerder in: 'Java in onze letteren'. In: *De Gids* 97 (1933) dl. 4, p. 336-340 (= De Mare 1702). Herdr. van De Mare 1711 en P375. Titeluitg. van P721.

6: De Mare 1685.

1074. E. du Perron: [Passages]. In: 'De heer Coster tegenover Kloos, Multatuli en Couperus', 'Stellingen 3 en 4'. In: E. du Perron: *Uren met Dirk Coster, De smalle mens* [*dl.*] *1*. Amsterdam: Van Oorschot z.j., p. 36-37, 90-91.

Iets afwijkend eerder in: *Forum* 1 (1933), p. 650-652, en in: *Uren met Dirk Coster, Een tegenstem*. Amsterdam: Van Kampen 1933, p. [1-2] en 98-99. Beide niet in De Mare. Herdr. van P376. Titeluitg. van P722.

3: EDD verdedigd tegenover D. Coster. Polemiek.

1075. *H. Roland Holst-Van der Schalk: [Passage]. In: H. Roland Holst-Van der Schalk: *Kapitaal en arbeid in Nederland, Deel 1*. Bijdruk. Nijmegen: SUN 1975. SUN-reprint nr. ?.

Reprint van *De Mare 1257, P919, P920, P976 en P1022. Herdr. van P661. Zie voor een latere reprint P1194.

2g: Burgerlijke samenleving.
3a: EDD's gebrek aan invloed op de opkomst van de arbeidersbeweging.

1076. P. Spigt: 'De ballingschap van Multatuli, 1865-1868'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 41-152, 219-229.

Bundeling van:
P159. Gewijzigd.
'De ballingschap van Multatuli, Het jaar 1865, I-V'. In: *De Vrijdenker*, 27-9, 4/11/18 en 25-10-1952. Licht gewijzigd.
'De ballingschap van Multatuli, De klap, VI'. In: *De Vrijdenker*, 1-11-1952. Licht gewijzigd.
'De ballingschap van Multatuli, VII-XXXII'. In: *De Vrijdenker*, 8-11-1952 t/m 16-5-1953 (wekelijks m.u.v. 11-4-1953). Licht gewijzigd.
Herdr. van P344.

2c4, 5: Zomer 1864 – 5-4-1868.
2d: De Vlaamse beweging; J.J. Rochussen.
4b: *Pruisen en Nederland, Vostenschool*, 'Van den Rijn' (in: *Opregte Haarlemsche Courant*).

Zie P1053.

1077. P. Spigt: 'De dood van Multatuli'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 204-214, 230-231.

Herdr. van P866.

2c6: ± 1887.
2f: Psychische en fysieke gesteldheid.

Zie P1053.

1078. P. Spigt: 'Lothario zal toch hangen, De zaak van Max Havelaar'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 9-27.

Herdr. van P551.

2e2: Bestuurstraditie, socio-culturele achtergrond en EDD's tegenspelers.

Zie P1053.

1079. P. Spigt: 'Multatuli als spreker in Nijmegen, Biografisch fragment'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 171-183.

Herdr. van P630 en P648.

2c4: Vier lezingentournée's, de reconstructie van twee lezingen (8-4-1879 en 27-1-1880), 1878-1881.

Zie P1053.

1080. P. Spigt: 'Multatuli, 'n bevrijder, Of – "misschien is niets geheel waar, en zelfs dát niet"'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 28-40, 217-219.

Herdr. van P419.

2g3: De ontwikkeling in EDD's denken van een godsdienstige overtuiging naar een vrijdenkersovertuiging.

Zie P1053.

1081. P. Spigt: 'Multatuli, minister in spe'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli*. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 153-170, 229.

Herdr. van P321 en P356, zonder noot 3.

2c4: 1862-1870.
2d: Conservatieve politici.
2g1: EDD's anti-liberale standpuntbepaling bij de kabinetscrisis van 26-11-1867.
3e8b: Lezing gehouden op 20-2-1953 in de A.P.-Boekhandel te Utrecht t.g.v. het verschijnen van *Vw*. Zie P1215.
4b: *Vrijen arbeid* (De Mare 344) en *Nog eens: Vrye arbeid* (De Mare 481).
4c.

Zie P1053.

1082. P. Spigt: 'Omkeren als métier: Multatuli als moralist'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli.* Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 184-203, 229-230.

Herdr. van P868.

2f: Psychologische analyse van de oorzaken van EDD's onbereikbaar ik-ideaal. Met grafieken van EDD's carrière en creatieve perioden.

Zie P1053.

1083. P. Spigt: 'Het portret van Droogstoppel'. In: P. Spigt: *Keurig in de kontramine, Over Multatuli.* Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep 1975. Literair-wetenschappelijke serie, p. 7-8.

Een gedeelte van dit artikel is een herdr. van P552.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Droogstoppel geïnspireerd op R. Voûte, makelaar in koffie te Amsterdam.

Zie P1053.

1084. *A. Spreu: *Untersuchungen zu Sprache, Rede und Stil im Roman "Max Havelaar" des niederländischen Schriftstellers Multatuli (Eduard Douwes Dekker, 1820-1887), e. Beitr. zu Sprache u. Sprachverwendung in d. niederländ. Literatursprache d. 19. Jh.* Berlin: Humboldt-Univ., Wissenschaft. Rat 1975. 2 dln. Diss. IV + 228; 354 pp.

G. Stuiveling zie ook C. Biê [= C. Bij] (P1054).

1085. *G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar.* Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1975, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556, P679, P742, P814, P871, P948, P983 en P1032. Zie voor een latere herdr. P1136.

4b: *Max Havelaar.*
4j: Het hs.

Zie P50[m].

1086. P. van 't Veer: 'Multatuli als romantisch genie'. In: *Kritisch akkoord 1975, Een keuze uit in 1974 verschenen essays in Noord- en Zuidnederlandse tijdschriften.* Samengest. door H. van Gorp, M. Hartkamp, B. Kemp e.a. Brussel etc.: Manteau z.j. Maerlant-pocket nr. 28, p. 119-126.

Herdr. van P1038.

2f: EDD's geïdealiseerd "afwijkend gedrag" is typerend voor het 19[e] eeuwse genie.

1087. P. van 't Veer: 'De nieuwe assistent-resident'. In: *Hollands Maandblad* 17 (1975-1976) 336 (nov. 1975), p. 33-39.

2d: W.R. van Hoëvell.
4b: *Max Havelaar,* 'Saïdjah en Adinda', 'De Japanse steenhouwer', "Introductie van de nieuwe assistent-resident".
4h: W.R. van Hoëvell, 'Een oproer in Probolinggo', 'De Japanse Steenhouwer' en 'Een dorp en een berg' als bronnen.

1088. *C.G.N. de Vooys: 'Multatuli's invloed'. In: C.G.N. de Vooys: *Geschiedenis van de Nederlandse taal*. 6e dr. 1e bijdruk. Groningen: Tjeenk Willink 1975.

Herdr. van De Mare 1704 (1e dr. Groningen etc. 1931. De Mare geeft 1933). Herdr. van de 2e en de 3e herz. en verm. dr. (niet in De Mare). Herdr. van De Mare 1972, reprint van P303 en herdr. van P880.

2g, 4i: EDD stelde de spreektaal boven de schrijftaal.

1089. D. de Vries: 'De mythe van Lebak?'. In: *Tirade* 19 (1975), p. 503-510.

2e2: EDD verdedigd tegen de visie van R. Nieuwenhuys.

1090. J. Wagener: 'Het Multatuli-museum'. In: 'Bewegend Amsterdam'. In: *Ons Amsterdam* 27 (1975), p. 157.

3e1.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

1091. F. Boerwinkel: 'Multatuli en het petje van het jodenjongetje, Multatuli: O, als ik christen was...'. In: *Hervormd Nederland*, 1-3-1975.

2f: EDD's ironische relativering van zijn helpersgedrag.

1092. J.J. Buskes: 'Multatuli en dominee Wawelaar'. In: *Hervormd Nederland*, 1-3-1975.

3a: Gebrek aan invloed van *Max Havelaar* op de kerk in 1860. De discussie tussen EDD en ds. W. Francken Azn. in *De Tijdspiegel* van juni/aug./sept. 1860 (en later; zie De Mare 89, De Mare 447, De Mare 453 en De Mare 544).

1093. K. Fens: 'Multatuli II'. In: *De Standaard*, 13-6-1975.

3b, 4m: Artikelen over Multatuli in tijdschriften en essay-bundels na 1959.

1094. H.J. de Graaf: 'Een resident als "blikken dominee", Isaac Esser 1818-1885'. In: *Tong Tong*, kerstnr. 1975.

3d: J. Esser, resident op Timor.

W.F. Hermans zie P1177, P1178, P1180.

1095. Hopper [= N. Scheepmaker]: 'Multatuli'. In: 'Zeg er 'ns wat van ...'. In: *De Volkskrant*, 5-5-1975.

2g: De psyche van de vrouw.
4b: *Idee 188*.

Ook vermeld bij P1071.

1096. Hopper [= N. Scheepmaker]: [Passage]. In: 'Zeg er 'ns wat van...'. In: *De Volkskrant*, 17-3-1975.

3b: G.A. van Oorschot.

1097. R. Kaal: 'Hoe belangrijk is het boekomslag'. In: *Vrij Nederland*, 1-3-1975.

Met een 'Rectificatie'. In: *Vrij Nederland*, 8-3-1975.

4b: *Max Havelaar*: De boekomslagen van P50a, P50c, P50j en P53 en vier

proefontwerpen voor Arbeiderspers-Meulenhoff, Moussault, Querido en Meulenhoff.

1098. H. Keller: [Passage]. In: 'De journalist als deskundige van zijn eigen belevenissen'. In: *De Volkskrant*, 21-6-1975.

4b: 'Van den Rijn' (In: *Opregte Haarlemsche Courant*).
4h: EDD's fictieve bron: de *Mainzer Beobachter*.

1099. 'Multatuli'. In: *De Gooi- en Eemlander*, 1-3-1975.

3e8a: Aankondiging van een lezing door G. Stuiveling "Multatuli -omkeren is mijn metier" voor het Humanitisch Verbond, Hotel Gooiland [Hilversum], 2-3-1975.

1100. 'Multatuli'. In: *Het Parool*, 10-1-1975.

2d: Amsterdam. Kort bericht.

1101. 'Multatuli in beeldspraak'. In: *Amersfoortse Courant* en *Veluws Dagblad*, 7-2-1975.

3e1 en 3e11: Aankondiging van een televisieprogramma over EDD, N.O.S.-Beeldspraak, 9-2-1975, met een voettocht langs de huizen waarin EDD heeft gewoond.

1102. Multatuli-Museum, Korsjespoortsteeg 20, Amsterdam, op 1-3-1975 geopend.

3e1.

M. van Rooy in: *NRC-Handelsblad*, 14-2-1975. Interview met H.A. Ett en J.A. Roelfsema-Tenge. De inrichting.
P. van 't Veer in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 17-2-1975. Ontstaan en inrichting.
J. Kuijk in: *Trouw*, 25-2-1975. Ontstaan.
In: *Het Vaderland*, 25-2-1975. Aankondiging, kort bericht.
C. Wallagh in: *Algemeen Dagblad*, 26-2-1975. Ontstaan en inrichting.
In: *De Volkskrant*, 28-2-1975. Aankondiging, kort bericht.
In: *De Waarheid*, 1-3-1975. Ontstaan.
In: *De Vrije Gedachte*, 2-3-1975. Kort bericht.
In: *Haarlems Dagblad*, *Amersfoortse Courant*, *Beverwijkse Courant*, *Tubantia*, *Veluws Dagblad*, *IJmuider Courant*, *Arnhemse Courant*, *Het Vrije Volk*, *Algemeen Dagblad*, *Edese Courant*, *Utrechts Nieuwsblad*, *De Dordtenaar*, *Nijmeegs Dagblad*, *Noordhollands Dagblad*, *De Volkskrant*, *De Standaard*, *Haarlems Dagblad*, 3-3-1975. Kort bericht.
Kronkel [= S. Carmiggelt] in: *Het Parool*, 4-3-1975. Kort bericht. EDD's schrijfbureau en sofa.
In: *Goudse Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 5-3-1975. Kort bericht.
In: *Wiering Weekbladen B.V.*, 5-3-1975. Kort bericht.
In: *De Echo*, 5-3-1975. Inrichting.
F. Happel in: *Rotterdamsch Nieuwsblad* en *Goudse Courant*, 8-3-1975. Ontstaan en inrichting.
H. Jonkers in: *Brabants Dagblad*, 14-3-1975. Inrichting.
J. Winkler in: *Deventer Dagblad* en *Zutphens Dagblad*, 26-4-1975. Ook vermeld bij P1053.
W.J. Harwijne in: *Alkmaarsche Courant, Helderse Courant, Schager Courant, Dagblad Kennemerland* en *Dagblad van West-Friesland*, 28-2-1976. Ontstaan.
In: *De Typhoon, IJmuider Courant, Beverwijkse Courant*, 18-3-1976; *Haarlems Dagblad*, 19-3-1976; *De Gooi- en Eemlander*, 26-3-1976. Ontstaan.
In: *Bolswards Nieuwsblad*, 12-1-1977; *Velpsche Courant*, 14-1-1977; *De*

Noordoostpolder, 17-1-1977; *Steenbergsche Courant*, 18-1-1977; *Holtens Nieuwsblad*, 21-1-1977; *Hoog en Laag*, 27-1-1977; *Oostermeer Noordenveld*, 24-2-1977. Ontstaan en inrichting.

1103. Multatuliportret (meer dan levensgroot) in de Mauritsstraat, Rotterdam, t.o. poëzieboekhandel "Woutertje Pieterse".

3e6: Portret van EDD.

In: *Het Vrije Volk*, 9-6-1975.
B. Swaep in: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 11-7-1975.
G. Brands in: *HP*, 19-7-1975.

1104. R. Nieuwenhuys: 'Multatuli en de mythe van Lebak'. In: *HP*, 22 en 29-3-1975 en 5-4-1975.

2e2.

In: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 4-4-1975. Kort bericht. Zie zie ook P 1053.
K. Fens in: *De Volkskrant*, 12-4-1975. Zie ook P 1053.
W.F. Hermans in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Nieuwsblad*, 12-4-1975. Niet in: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977. (vgl. P 1175, P 1177-P 1181).
G. Kirchner in: *HP*, 12-4-1975. Ingezonden brief met naschr. van Nieuwenhuys.
H.N. de Wijk in: *HP*, 24-5-1975. Ingezonden brief.
P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 25-4-1975.
R. Nieuwenhuys in: *HP*, 14-6-1975.
H.G. Surie in: *HP*, 14-6-1975. Ingezonden brief.

1105. Opening van een verpleeg- en verzorgingstehuis voor bejaarden, het "Eduard Douwes Dekkerhuis".

3e11.

In: [onv. knipsel], 25-9-1975.
In: *Zierikzeesche Nieuwsbode*, 26-9-1975.

1106. 'Oud-oud-oom was Multatuli'. In: *Algemeen Dagblad*, 10-4-1975.

2c7: Interview met mevr. A.E.P.A. Nooten-Douwes Dekker, familie van EDD in de lijn Pieter en Jan DD.

1107. S. Prent: 'Fout'. In: *De Volkskrant*, 22-3-1975.

1c: Rectificatie van het onderschrift "Frederik van Eeden" bij een foto van EDD.

1108. Radiorede door B. Stokvis in de rubriek "Recht en slecht" getiteld 'Honderd jaar "Vorstenschool"', voor de N.O.S.-radio, 24-2-1975.

Ms. bevindt zich op het Multatuli-Museum.

3e8b.

N. Scheepmaker zie Hopper (P 1095 en P 1096).

1109. I. Sitniakowsky: [Passage]. In: I. Sitniakowsky: 'Het brein van W.F. Hermans werkt 24 uur per dag, Naar Parijs uitgeweken schrijver actiever dan ooit'. In: *De Telegraaf*, 12-9-1975.

4a: Multatuli-studie: de grote lacunes.

1110. H.T. Timmerman: 'Multatuli en de muzen'. In: 'Muzische notities'. In: *Zwolse Courant* en *Het Dagblad Zwolle*, 13-9-1975.

2f: O.a EDD en de muziek.

1111. H.T. Timmerman: 'Multatuli een muzische rebel'. In: 'Muzische notities'. In: *Zwolse Courant* en *Het Dagblad Zwolle*, 31-5-1975.

2f: EDD was een muzisch mens, d.i. de muzen toegewijd en door hen uitverkoren.
3b.

1112. "Vorstenschool", Radioprogramma van V.A.R.A.-Staalkaart t.g.v. 100 jaar *Vorstenschool*, 28-2-1975.

3e4: 100 jaar *Vorstenschool*.
4b: *Vorstenschool*.

In: *Vara-gids*, 22-2-1975. Aankondiging.
In: *Winschoter Courant* en *De Noordooster*, 27-2-1975; *Amersfoortse Courant* en *Veluws Dagblad*, 28-2-1975. Aankondiging. Kort bericht.

PRIMAIRE LITERATUUR

48[d]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffiveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. Herdr. Amsterdam etc.: Elsevier 1976.

50[n]. *Multatuli: *Max Havelaar*. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1976.

53[m-n]. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij*. 13[e] en 14[e] dr. Rotterdam: Donker 1976.

54[b]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. 2[e] dr. Den Haag etc.: Nederlandse Boekenclub z.j. Klassieken-reeks.

55[a-b]. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. 1[e] en *2[e] dr. Wageningen: Veen z.j.

72. Multatuli: *Max Havelaar, Ou os leilões de café da companhia holandesa de comércio*. [Porto]: Civilização z.j. Classicos Civilização.

Zie voor de film *Max Havelaar* P 108, voor het toneelstuk *Woutertje Pieterse, Of de fantasie gesmoord* P 138, en voor het televisiespel *Vorstenschool* P 146.

MONOGRAFIEEN

1113. W.F. Hermans: *De raadselachtige Multatuli*. Amsterdam: Boelen 1976. 216 pp.

Eén passage voorgepubliceerd in: *De Telegraaf*, 22-5-1976.

1c: Diverse foto's, platen etc.
2b: Biografie.

J. Blokker: 'Hermans over Multatuli'. In: J. Blokker: *Het eeuwige examen*. Amsterdam: Bezige Bij 1977, p. 144-149. *Herdr. van J. Blokker in: *De Volkskrant*, 12-6-1976.
E. Janssen: 'Raadsels bij een mens, Multatuli en Hermans'. In: *De Periscoop* 26 (1975-1976) 9-10 (juli-aug. 1976), p. 11.
G. Stuiveling: 'Een vat vol tegenstrijdigheids'. In: *De Gids* 139 (1976), p. 652-661. Polemisch. Met een reactie van W.F. Hermans: 'Stuiveling en de wetenschappelijke biografie van Multatuli'. In: 'Correspondentie'. In: 'Kroniek en kritiek'. In: *De Gids* 140 (1977), p. 368-374 (o.a. 2d: Duymaer van Twist). Met een naschrift van G. Stuiveling: 'Naschrift van Garmt Stuiveling, De kwadratuur van de raadselachtigheid'. In: 'Correspondentie'. In: 'Kroniek en kritiek'. In: *De Gids* 140 (1977), p. 374-375.
J.H.W. Veenstra: 'Hermans presenteert Multatuli in snapshots'. In: *Ons Erfdeel* 20 (1977), p. 455-459. 2e2.
*C.F. de Vries: 'Multatuli ontluisterd'. In: *Boekenbus* 2 (1976) 3 (juli), p. 28-29.
I. Sitniakowsky in: *De Telegraaf*, 15-5-1976. Interview.
P. van 't Veer in: *Het Parool*, 22-5-1976.
H. ten Berge in: *De Telegraaf* en *De Courant Nieuws van de Dag*, 22-5-1976. Interview met F. Rademakers.
A. Nuis in: *HP*, 22-5-1976. Zie voor een reactie van Hermans hierop P 1150.
A. Alberts in: *Hollands Diep*, 22-5-1976. 2g2: Het cultuurstelsel en EDD's houding tegenover dit stelsel.
W. Bulter in: *Tubantia*, 28-5-1976 en *Arnhemse Courant, Edese Courant, Nijmeegs Dagblad* en *Graafschapbode*, 29-5-1976.
P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 28-5-1976.
J. van der Woude in: *Nieuwsblad van het Noorden*, 28-5-1976.
E.E. in: *De Waarheid*, 29-5-1976.

C. Peeters in: *Vrij Nederland*, 29-5-1976. Met een tekening van S. Woldhek: "Multatuli en W.F. Hermans".
H. van Straten in: *Utrechts Nieuwsblad*, 29-5-1976 en *Dagblad van Zwolle, Zwolse Courant, IJmuider Courant* en *Haarlems Dagblad*, 12-6-1976 en *De Gooi- en Eemlander*, 4-8-1976.
J. Huisman in: *Het Vaderland, Algemeen Dagblad* en *Rijn en Gouwe*, 3-6-1976.
J. Nies in: *Het Binnenhof*, 3-6-1976.
J. Nies in: *Gazet van Antwerpen*, 5-6-1976.
H. Verhaar in: *De Nieuwe Linie*, 9-6-1976. Reactie (ingezonden brief) van Hermans als Age Bijkaart in: *Het Parool*, 26-6-1976 en *De Nieuwe Linie*, 7-7-1976 met een naschr. van Verhaar. Reactie van Hermans in: *De Nieuwe Linie*, 11-8-1976 met een naschr. van Verhaar.
W. de Moor in: *De Tijd*, 11-6-1976.
J. Blokker in: *De Volkskrant*, 12-6-1976. *Zie voor een herdr. boven.
H. Jonkers in: *Brabants Dagblad* en *Helmonds Dagblad*, 19-6-1976.
T. Stroink in: *Nieuwe Apeldoornse Courant, Tielse Courant* en *De Vallei*, 19-6-1976 en *Puttens Nieuwsblad*, 24-6-1976.
W. Hazeu in: *Haagsche Courant* en *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 24-6-1976.
P. M.[arijnis] in: *Leidsch Dagblad*, 26-6-1976.
R. Nieuwenhuys in: *Hollands Diep*, 19-6-1976.
K. Fens in: *Standaard der Letteren*, 2-7-1976.
G. in: *Amersfoortse Courant* en *Veluws Dagblad*, 3-7-1976.
R. Boltendal in: *Leeuwarder Courant*, 10-7-1976.
P.H. Dubois in: *Het Vaderland*, 10-7-1976.
In: *Helderse Courant, Dagblad Kennemerland, Dagblad voor West-Friesland, De Zaanlander* en *Schager Courant*, 10-7-1976.
In: *Literama*, 12-7-1976.
T. van Deel in: *Trouw*, 31-7-1976.

Zie P1114.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

1114. H. des Amorie van der Hoeven: 'Multatuli's grieven'. In: W.F. Hermans: *De raadselachtige Multatuli*. Amsterdam: Boelen 1976, p. 199-211.

*Reprint van De Mare 545.

6: De Mare 195.

Zie P1113.

1115. W. Buddingh': [Passage]. In: W. Buddingh': 'Van Casanova tot Sint Pieter (Voer voor maçonnologen)'. In: *Thoth* 27 (1976), p. 196-198.

2d: Vrijmetselarij.

1116. B. Bymholt: 'Multatuli'. In: B. Bymholt: *Geschiedenis der Arbeidersbeweging in Nederland dl.1*. Herdr. van de ed. van 1894 met een nieuw register en een biografische schets. Amsterdam: Van Gennep 1976. De Nederlandse Arbeidersbeweging, p. 34-41.

Reprint van B. Bymholt: *Geschiedenis der arbeidersbeweging in Nederland*. Amsterdam: Van Looy etc. 1894.

1117. A.L. Constandse: 'Multatuli: een verlicht despoot'. In: A.L. Constandse: *Bevrijding door verachting, Essays*. Amsterdam: Meulenhoff z.j. Ideeën Meulenhoff Editie, p. 148-162, [175].

Gewijzigde herdr. van De Mare 1740.

2g1, 2, 3 en sexuele moraal en de sociale situatie in Nederland.

1118. E. [van Nooten-Douwes Dekker]: 'Verslag vergadering Multatuli-Genootschap'. In: *De Draad* (1976) ([juli]), p. [9-10].

3e3: Verslag van de jaarvergadering.
3e8a: Lezing door J. Kortenhorst over de correspondentie met Pieter Douwes Dekker.

1119. D.A. Gonçalves: 'Multatuli', 'Nota introdutória'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Ou os leilões de café da companhia holandesa de comércio.* Tradução de D.A. Gonçalves. [Porto]: Civilização z.j. Classicos Civilazação, p. [5-10].

Zie P72.

1120. A.C. de G.[ooyer]: 'Het Multatuli Museum'. In: *Amsterdam Werkt* (1976) 7/8, p. 29.

3e3.

1121/1122. *G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 13e en 14e dr. Rotterdam: Donker 1976, p. 5-14, 15.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967. Zie voor een latere herdr. P1183.

2a.

Zie P53m-n.

1123. F.A. Janssen: [Passage]. In: 'Wetenschappelijkheidjes'. In: *De Revisor* 3 (1976) 6 (dec.), p. 87.

4b: *Max Havelaar.*
4j: G.P.M. Knuvelder: *Handboek tot de geschiedenis der Nederlandse letterkunde dl. 3.* 5e geheel herz. dr. Den Bosch 1973, p. 456 n. 39 geeft bij de 4e, d.i. de eerste door EDD verzorgde dr., als jaar 1881.

1124. J. Kortenhorst: ['Inleiding'], 'Engel Douwes Dekker', 'Multatuli', 'Het huis in Nieder-Ingelheim', 'Woutertje', 'Andere huisgenoten', 'Ingelheim'. In: J. Kortenhorst: 'Multatuli en Engel Douwes Dekker in Nieder-Ingelheim'. In: *Maatstaf* 24 (1976) 5/6 (mei-juni), p. 68-73.

1b: Brieven van EDD aan Engel DD, 21-2-1881 - 13-8-1882.
2c6: Nieder-Ingelheim, de plaats, het huis.
2d: Engel DD, zoon van Pieter DD; Wouter; Johan Albrecht Hamminck Schepel.

In: *Trouw*, 26-6-1976.
A. van Dis in: *NRC-Handelsblad*, 2-7-1976. Passage. Ook vermeld bij P1141.

Zie P44.

1125. A.F. Mellink: 'Vitus Bruinsma, Pionier van het socialisme in Friesland'. In: *Jaarboek voor de geschiedenis van socialisme en arbeidersbeweging in Nederland 1976.* Onder red. van J.J. Giele, G. Harmsen, A.F. Mellink e.a. Nijmegen: SUN z.j., p. 140-156.

2d: Vitus Bruinsma, vanaf ± 1874.
3a: Vitus Bruinsma, vanaf ± 1860.

1126. R. Nieuwenhuys: 'Documenten, Brieven over Douwes Dekker en Lebak, Brieven van W.B. Bergsma aan R.A. van Sandick (1889-1893)'. In: *Tirade* 20 (1976), p. 429-453.

3b: Publicatie van brieven van W.B. Bergsma, na 1862 controleur te Lebak, aan R.A. van Sandick, waterstaatsingenieur, ± 1880 te Lebak, over EDD en Lebak.

1127. O. Noordenbos: 'Multatuli'. In: 'Joh. van Vloten en Multatuli'. In: O. Noordenbos: 'Het atheïsme in Nederland in de negentiende eeuw, Een kritisch overzicht'. In: O. Noordenbos, P. Spigt: *Atheïsme en vrijdenken in Nederland,* [etc.] Nijmegen: SUN z.j., p. 57-63.

Repr. van De Mare 1688a.

2d: "De Dageraad".
2g3.

1128. A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: 'Negentiende eeuw'. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *Erflaters van onze beschaving, Nederlandse gestalten uit zes eeuwen.* 11e dr. Amsterdam etc.: Querido 1977, p. 699-724, 893.

Licht gewijzigde herdr. van De Mare 1899 (2e-6e dr. niet in De Mare), herdr. van P418, P496, P921, P977. Zie voor een latere herdr. P1195.

2a: Jeugd, Lebak, Jaren in Nederland en Duitsland.
2f: EDD's Napoleon-illusies.
3a, b.

1129. J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: [Passage]. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *De lage landen bij de zee, Een geschiedenis van het Nederlandse volk.* [Met een bijdr. van] R.F. Roegholt. 6e dr. Amsterdam: Querido 1976, p. 699-724, 893.

Herdr. van *De Mare 1712 (2e dr. niet in De Mare), P189, P647 en P978. Zie voor een latere herdr. P1196.

2g2, 3, 4 en menselijke waardigheid.
3b: Het Nederlandse "volk" heeft EDD's ideeën over het cultuurstelsel en vrije arbeid niet juist begrepen.
4p: *Max Havelaar* opent een reeks boeken over de Nederlanders als heersende bovenlaag in Nederlands-Indië.

1130. *M. Schouten: [Passage]. In: M. Schouten: *De socialen zijn in aantocht, De Nederlandse arbeidersbeweging in de negentiende eeuw.* Amsterdam: Van Gennep 1976, p. 74-76.

Bron: *BNTL.*

1131. P. Spigt: 'R.C. d'Ablaing van Giessenburg, 1862-1904'. In: P. Spigt: 'Raddraaiers der redelijkheid, Portretten van vrijdenkers'. In: O. Noordenbos, P. Spigt: *Atheïsme en vrijdenken in Nederland,* [etc.]. Nijmegen: SUN z.j., p. 167-169.

*Eerder in *De Vrijdenker,* 25-6-1955.

2d: R.C. d'Ablaing van Giessenburg.

1132. *A. Spreu: 'Gibt es Beziehungen zwischen den Phonemen und dem Inhalt von Textklassen in der Prosa!' In: *Wiss. Z. Humboldt-Univ. Berlin* 25 (1976) 6, p. 751-756.

Bron: *BNTL.*

4b: *Max Havelaar.*
4e: Fonemen?

1133/1134. M. Stapert-Eggen: 'Inleiding'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Met een inleidend woord en van noten voorzien door M. Stapert-Eggen. Wageningen: Veen z.j., p. 5-7.

*2[e] dr. Wageningen: Veen z.j.
Zie voor een latere herdr. P1197, P1198 en P1199.

4b: *Max Havelaar*.

Zie P55[a-b].

1135. *L. Steculorum: 'Het existentieel atheisme van Multatuli'. In: *Aurora* 1 (1976) 2 (lente), p. 12-36.

Bron: *BNTL*, AMVC.

2g3: Christelijke godsdienst, haar aanhangers, haar invloeden op maatschappelijk, onderwijskundig en zedelijk terrein.

Zie ook P1200.

1136. *G. Stuiveling: 'Over het handschrift van de Havelaar', 'Aantekeningen'. In: Multatuli: *Max Havelaar*. Naar het authentieke hs. uitgeg. en ingel. door G. Stuiveling. Herdr. Amsterdam: Van Oorschot 1976, p. [I]-[III], [240]-[241].

Sterk verkorte herdr. van P191, P191°, P257 en P359. Herdr. van P556, P679, P742, P814, P871, P948, P983, P1032 en P1085.

4b: *Max Havelaar*.
4j: Het hs.

Zie P50[n].

1137. G. Termorshuizen: 'Inleiding'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handel-Maatschappij*. Met een inl. van G. Termorshuizen. Den Haag etc.: Nederlandse Boekenclub z.j. Klassiekenreeks, p. 5-15.

2a.
2e2.
4b: *Max Havelaar*.

Zie P54[b].

1138. Vakgroep Nederlands, Afd. Mod. Letterkunde: 'R.U.-Leiden: Multatuli-onderzoek'. In: *Dokumentaal* 5 (1976), p. 37.

4b: Aankondiging van onderzoek over *Minnebrieven* en *Ideeën*.

1139. P. v.[an] 't V.[eer]: 'E. Douwes Dekker over het Indisch strafrecht'. In: *Hollands Maandblad* 18 (1976-1977) 349 (dec. 1976), p. 25-30.

1d: EDD's antwoord op een enquête "Hoe strafbepalingen in Nederlands-Indië in de praktijk werkten", Menado, 8-10-1849.

In: *Het Parool*, 25-11-1976.

Zie P26.

1140. P. van 't Veer: 'De hertogin van Sumatra'. In: *Hollands Maandblad* 17 (1975-1976) 341 (april 1976), p. 27-38.

2d: Sietske Abrahamsz. Haar leven geschetst met behulp van het ms. van de autobiografie van haar vader.

In: *NRC-Handelsblad*, 9-4-1976.

1141. P. van 't Veer: 'Moeder, wil het toch gelooven, Neen, Uw kind vergat U niet!' In: *Maatstaf* 24 (1976) 5/6 (mei-juni), p. 58-67.

2f: De Mare 964.
2h: Sietske Abrahamsz.
3c, 4b: Ouderlijk milieu, op basis van EDD's *Brieven aan Tine*.

A. van Dis in: *NRC-Handelsblad*, 2-7-1976. Passage. Ook vermeld bij P1124.

1142. P. van 't Veer: 'Multatuli in Menado, De weg naar Lebak'. In: *Hollands Maandblad* 18 (1976-1977) 349 (dec. 1976), p. 11-24.

2c2: Menado, vanaf 1849.
3c: R. Scherius, resident van Menado.

1143. *S. Vestdijk: 'Multatuli als unieke figuur'. In: S. Vestdijk: *Zuiverende kroniek, Essays*. 2e dr. Amsterdam: Meulenhoff 1976.

Licht gewijzigde herdr. van P231 en herdr. van P425.

2f: Eénheid tussen persoonlijkheid en werk.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

1144. 'Bewoners willen Van Heutszstraat vernoemen naar Max Havelaar'. In: *Nijmeegs Dagblad*, 22-10-1976.

3e11: P.P.R. en Unie van Studenten Nijmegen stellen voor de Van Heutszstraat om te dopen in Max Havelaarstraat.

1145. Age Bijkaart [= W.F. Hermans]: 'Bijkaarts kille kijk op Multatuli'. In: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 24-7-1976.

2c2: EDD's carrière in Nederlands-Indië.
2d: Duymaer van Twist.

1146. Age Bijkaart [= W.F. Hermans]: 'Bijkaarts kille kijk op Multatuli en Duymaer van Twist'. In: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 31-7-1976.

2c2: EDD's carrière in Nederlands-Indië.
2d: Duymaer van Twist.

1148. W. Brandt: 'Multatuli'. In: *De Telegraaf*, 26-6-1976.

2a: Kort Bericht.
2c7: EDD's pleegzoon, Wouter Bernhold, in 1945 door Indonesische opstandelingen gedood.

S. Carmiggelt zie Kronkel (P1154).

1149. H. Freezer: 'Kinderen van hun tijd'. In: *Het Vaderland* en *Algemeen Dagblad*, 15-11-1976.

4b: *Idee ?* (Het kind en het schortje).

W.F. Hermans zie ook Age Bijkaart (P1145 en P1146).

1150. W.F. Hermans: 'De koppige klimaatschieter'. In: *Hollands Diep*, 3-7-1976.

Met een naschrift van R. Nieuwenhuys.

2e2: Nieuwenhuys beoordeelt de 19e eeuwse ambtenaar EDD met de 20e eeuwse kennis van de adat.

Polemische reactie op P1156, P1157 en op A. Nuis in: *HP*, 22-5-1976 (Zie P1113).

1151. G.W. Huygens: 'Tweemaal twee is vier'. In: *NRC-Handelsblad*, 27-8-1976.

4b: *Millioenenstudiën*. (in *Vw*).
4c.

1152. M.M. Janse: 'Multatuli en Aglaja'. In: 'Onder de keizerskroon'. In: *NRC-Handelsblad*, 5-7-1976.

4b: *Max Havelaar*. De *Aglaja* op een tentoonstelling van vrouwenbladen in de UB-Amsterdam. Kort bericht.

J.M. zie J. Morriën (P1155).

1153. S. de Jong: 'Slijmerings meiden'. In: *Het Parool*, 17-9-1976.

4b: *Max Havelaar, Brieven*.
4c: Levering van "meiden" aan C.P. Brest van Kempen, niet in *Max Havelaar*, maar wel in een brief van EDD aan C. Vosmaer.

Reactie op P. van 't Veer in: *Het Parool*, 14-9-1976. Ook vermeld bij P108.

1154. Kronkel [= S. Carmiggelt]: [Passage]. In: 'Allerlei'. In: *Het Parool*, 16-6-1976.

2g3: Tolerantie van dominees. Kort bericht.

1155. J. M.[orriën]: 'Multatuli op Boeroe – of de gevangenschap van Boejoeng Saleh'. In: *De Waarheid*, 16-10-1976.

3b: Boejoeng Saleh. Zijn gevangenschap op Boeroe.

R. Nieuwenhuys zie ook W.F. Hermans (P1150).

1156. R. Nieuwenhuys: 'Eduard Douwes Dekker in Lebak, De waarheid achter de mythe'. In: *Hollands Diep*, 5-6-1976.

2e2.
2g2: EDD bleef denken binnen westerse cultuurpatronen. Hij bestreed de uitvoering van het koloniale systeem, niet het systeem zelf.

1157. R. Nieuwenhuys: 'Kanttekeningen uit Peperga'. In: *Hollands Diep*, 19-6-1976.

2e2.

1158. G.A. van Oorschot: [Passage]. In: G.A. van Oorschot: 'Literaire kwaliteit loont niet'. In: *Hollands Diep*, 27-3-1976.

4a: *Vw*. Oplagecijfers en verkoopresultaat.

1159. [Passage]. In: 'Angèle Manteau en de heruitgave van "Max Havelaar"'. In: *De Gooi- en Eemlander*, 4-8-1976.

4b: *Max Havelaar*. P48d met een replica van de band van de uitg. uit 1890 (niet in De Mare). Kort bericht.

1160. H. Rolloos: 'Modern type Max Havelaar noodzakelijk'. In: *NRC-Handelsblad*, 6-11-1976.

5b2: Sociaal-culturele situatie in Indonesië. Interview met Dr. Moeliono, arts te Bandoeng.

1161. N. Scheepmaker: 'Max Havelaar'. In: N. Scheepmaker: 'Trijfel'. In: *Leeuwarder Courant*; *Brabants Nieuwsblad*; *Utrechts Nieuwsblad*; *Tubantia*; *De Gooi- en Eemlander*; *Nijmeegs Dagblad*; *Edese Courant* en *Haarlems Dagblad*, 8-9-1976, en in: *PZC, Provinciale Zeeuwse Courant*, 10-9-1976.

4b: *Max Havelaar.*
4l: De eerste zin van *Max Havelaar* in verscheidene vertalingen.

1162. I. Sitniakowsky: 'Multatuli wordt weer gelezen'. In: I. Sitniakowsky: 'Tien boeken'. In: *De Telegraaf*, 16-10-1976.

3b: *Max Havelaar* vijfde op de lijst van de meest gelezen boeken rond 16-10-1976.

1163. J. Sprenger: 'Van Max Havelaar tot Hamlet'. In: *Folia Civitatis*, 28-2-1976.

7: W. Kendall: *The Labour Movement in Europe*, vermeldt dat Max Havelaar, een pseudoniem van Edward Dowes Dekker, de Multatuli heeft geschreven.

In: *Het Parool*, 5-3-1976.

1164. A. Venema: 'Multatuli was een moeilijk man'. In: *Studio*, 1 t/m 7-5-1976.

2a.

1165. 'Zaak-Lebak'. In: 'Werkgroep 19e eeuw opgericht'. In: *NRC-Handelsblad*, 30-11-1976.

2e2: Verslag van een discussie t.g.v. de oprichting van de Werkgroep 19e eeuw van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.

PRIMAIRE LITERATUUR

1-11. Multatuli: *Volledige werken, [dl.] 11.* Amsterdam: Van Oorschot 1977.

17. Multatuli: *Ribela saĝo, Paraboloj, rakontoj, aforismoj.* [Lelystad]: Vulpo Libroj 1977.

53°. *Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij.* 15e dr. Rotterdam: Donker 1977.

55c-e. Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij.* 3e, *4e en 5e dr. Wageningen: Veen z.j.

68d. Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda.* 4e dr. [Jakarta]: Djambatan [1977].

79. Multatuli: [*Onuitgegeven toneelspel*]. Groningen: z.u. 1977.

125h. *Multatuli: *Woutertje Pieterse.* 8e dr. Amsterdam: Van Oorschot 1977.

MONOGRAFIEEN

1166. A.L. Constandse: *Multatuli en Spinoza.* z.p.: z.u. 1977. Geschriften van het Multatuli-Genootschap nr. 15. 25 pp.

2d: "De Dageraad" en J. van Vloten.
2g3.
3c, d: Spinoza: Individualisme, metafysica, etiek en godsdienst.
3e8b: Lezing gehouden op de jaarvergadering van het Multatuli-Genootschap te Amsterdam, 5-3-1977. Zie ook P1211.
4a, c.

1167. R. Nieuwenhuys: *Hikayat Lebak.* Diterjemahkan oleh [vertaald door] Sitor Situmorang. [Jakarta]: Pustaka Jaya 1977. 80 pp.

Grotendeels een vertaling van P1104.

2e2.

S.I. Poeradisastra [= Boejoeng Saleh]: 'Mahkamah sejarah yang salah arah' [Een verkeerde beoordeling van de geschiedenis]. In: *Tempo*, 30-9-1978. 2e2: Nieuwenhuys heeft een verkeerd oordeel over de rechten en plichten van regenten en hun ambten wat betreft het adatrecht.

ARTIKELEN IN TIJDSCHRIFTEN, PASSAGES UIT BOEKEN

1168. *M.J. Baudet: 'De "Max Havelaar" in De Economist'. In: *Economist* 125 (1977) 3, p. 404-406.

Bron: *BNTL.*

1169. 'Cml 7, Multatuli, B. Luger (3e trim. 1976/1977)'. In: 'Aanvulling blokverslagen'. In: *Mededelingenblad Instituut voor Neerlandistiek* 2 (1977-1978) 1 (sept. 1977), p. 3.

4m. De Multatuli-kritiek in de 19e eeuw. Kort verslag van de werkzaamheden van een werkgroep (Neerlandistiek, UvA).

Douwes Dekker zie Kees (P1185).

1170. M. Esveldt: 'Woutertje Pieterse en de centsprenten'. In: *Bange Dagen* [1] (1977-1978) 1 (nov. 1977), p. 15-16.

4b: *Woutertje Pieterse.*
4c: Kinderprenten (in de 19e eeuw).

1171. A.A.P. Francken: [Inleiding]. In: A.A.P. Francken: 'Vervolg op Max Havelaar, Twee brieven van Multatuli'. In: *Meta* 11 (1976-1977) 6 (juni 1977), p. 16-17.

1a: Brief aan H.H. Huisman, 17-11-1869;
brief aan Sentot (ps. van Huisman), 17-11-1869.
2c4: EDD's reactie op een bericht in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, 13-11-1869, over een samenzwering in Bantam.

Zie P31.

1172. H.S. Haasse: 'De schijngestalten van Fancy, Over Multatuli'. In: *Nieuwe gronden, Hedendaagse Nederlandstalige literatuur, gebundeld.* Uitgeg. door R. Brockschmidt, U. Grauerholz, M. Müller, ingel. door G.-H. Arendt. z.p. Fachbereich 16 Germanistik, Niederländische Philologie 1977, p. 116-123.

Passage uit P841 en P937.

2d: EDD's verhoudingen met verscheidene vrouwen.
3c: Invloed van verscheidene vrouwen op EDD's schrijverschap.

1173. M.C.A. van der Heijden: 'Vorstenschool van Multatuli', 'Beknopte bibliografie', 'Verantwoording'. In: *Mij dunkt ik zie het nog, Ernstig toneel na 1700.* Samenst., inl. en toel. van M.C.A. van der Heijden. 3e dr. Utrecht etc.: Prisma-boeken 1977. Spectrum van de Nederlandse Letterkunde nr. 15, p. 89-94, 318-319, [320].

Herdr. van P807 en P1012.

2g: EDD's verhouding tot het toneel. Korte bespreking.
4b: *Vorstenschool.*

Zie P144c.

1174. R. Henrard: 'Ideeën van een onwetende: Eduard Douwes Dekker (1820-1887)'. In: R. Henrard: *Wijsheidsgestalten in dichterwoord, Onderzoek naar de invloed van Spinoza op de Nederlandse literatuur.* Assen etc.: Van Gorcum 1977. Philosophia Spinozae Perennis nr. 2, p. 61-71.

3c: Spinoza.

W.F. Hermans zie (voor 'Aan de vereerde nagedachtenis van Multatuli') ook P64, en voor een polemiek met Stuiveling P1113.

1175. W.F. Hermans: 'Droogstoppel, een miskende verzetsheld'. In: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart.* Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 96-99.

*Eerder in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 7-9-1974.

4b: *Max Havelaar.*
4d: Droogstoppel is een minder "realistische" makelaar in koffie dan men doorgaans aanneemt.

P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 18-11-1977. 3d: W.F. Hermans. Ook vermeld bij P1177-1181.

1176. *W.F. Hermans: 'Hotel Multatuli'. In: W.F. Hermans: *Het sadistische universum*. 11e dr. Amsterdam: De Bezige Bij 1977.

Herdr. van P696, P709, P710, P735, P761, P789, P842, P911, P939 en P1013.

3e2: Verslag van een bezoek aan EDD's sterfhuis in 1963.

1177. W.F. Hermans: 'Nog een smeekbede'. In: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 177-178.

*Eerder in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 17-5-1975.

2c7: Het is de vraag of P.J.C.E. Douwes Dekker (Edu) ooit privaatdocent Italiaans is geweest aan de R.U. Leiden, (± 1900-1920).

P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 18-11-1977. 3d: W.F. Hermans. Ook vermeld bij P1175, P1178-1181.

1178. W.F. Hermans: 'Och, och, als men alles eens wist!', 'Met de karwats'. In: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 130-132, 132-134.

*Eerder in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 11-1-1975.

2c: Polemiek rond De Schoondochter, mevr. A.G. Douwes Dekker-Post van Leggelo.

P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 18-11-1977. 3d: W.F. Hermans. Ook vermeld bij P1175, P1177, P1179-1181.

1179. W.F. Hermans: 'De overgrootvader zyner kinderen'. In: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 325-328.

*Eerder in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 8-5-1976.

2c7: Willem Lodewijk van Wijnbergen, grootvader van Everdine van Wijnbergen. Zijn naam staat niet op het voetstuk van de leeuw van Waterloo.

P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 18-11-1977. 3d: W.F. Hermans. Ook vermeld bij P1175, P1177, P1178, P1180 en P1181.

1180. W.F. Hermans: 'Voorzitter Mao en de geologie', 'Everdina Bassani'. In: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 196-197, 197-198.

*Eerder in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 12-7-1975.

2c7: De tekeningen die EDD's dochter, Nonni, maakte bij het werk van haar echtgenoot, prof. Bassani.

P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 18-11-1977. 3d: W.F. Hermans. Ook vermeld bij P1175, P1177-1179, P1181.

1181. W.F. Hermans: 'De ware as van Multatuli', 'De schaal van Cancani'. In: W.F. Hermans: *Boze brieven van Bijkaart*. Amsterdam: De Bezige Bij 1977, p. 127-129, 129-130.

Zonder een aanvullende opmerking, met Carcani i.p.v. Cancani, eerder in: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad*, 28-12-1974.

3b: Swart Abrahamsz, A.H.E. Douwes Dekker e.a. Polemisch.
3e11: Anekdote over de as van EDD.

P.M. Reinders in: *NRC-Handelsblad*, 18-11-1977. 3d: W.F. Hermans. Ook vermeld bij P1175 en P1177-1180.

1182. *J. van Hulle: 'Ideeën'. In: *Zebra* 1 (1977-1978) 0 (apr. 1977), p. 10-11.

Bron: *BNTL*.

4b: *Ideeën*, 1862-1877.

1183. *G.W. Huygens: 'Multatuli en zijn Max Havelaar', 'Literatuur'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Verzorgd en toegel. door G.W. Huygens. 15e dr. Rotterdam: Donker 1977, p. 5-14, 15.

*Er is ook een uitg.: Antwerpen: Ontwikkeling 1977.

Herdr. van P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967 en P1121/1122.

2a.

Zie P53°.

1184. F. de Jong: 'Douwes Dekker'. In: 'Literair historische arbeid 1922-1938'. In: F. de Jong: *J. Saks, Literator en marxist, een bijdrage tot de geschiedenis van het marxisme in Nederland*. [2e dr.]. Nijmegen: SUN 1977, SUNreprint nr. 23, p. 194-202.

Reprint van P352 en P352°.

6: De Mare 1823. Over het ontstaan van De Mare 1823.

1185. Kees [Douwes Dekker?]: 'Bericht uit El Atabal'. In: *De Draad* (1977) 2 (juli), p. 3-4.

2c7: 1842: In een brief aan ds. Pieter concludeert de jurist (?) Vaillant dat "Dekker" EDD's achternaam is.

1186. Z. Klimaszewska: [Passage]. In: Z. Klimaszewska: 'Nederlandse taal en letteren in Polen'. In: *Ons Erfdeel* 20 (1977), p. 205.

4b: *Max Havelaar*.
4k: In het Pools.
4m: Ontvangst in Polen.

1187. E.J. Krol, P.C. van der Plank: 'Multatuli-literatuur, Een lijst van tarwe en onkruid'. In: *Meta* 11 (1976-1977), 6 (juni 1977), p. 6-8.

4l: Overzicht van de publikaties over Multatuli, verschenen na 1948.

1188. H.H.J. de Leeuwe: 'Multatuli und Kassel'. In: *Duitse Kroniek* 29 (1977), p. 125-140.

Met als bijlage Multatuli's "Kasseler gedicht" (*Vw 1*, p. 199-202).

2c3: Kassel, herfst 1858-1859.
2d: Ottilie Coss.
4b: *Millioenenstudiën* (*Vw* 5, p. 79-82); *Idee 1269*; Passage in *Max Havelaar*, "Kasseler gedicht" in Kassel ontstaan.

1189. H.H.J. de Leeuwe: [Passage]. In: H.H.J. de Leeuwe: 'De toneelspelersopleiding in Nederland in de negentiende eeuw'. In: *Scenarium, Deel 1*. Met bijdr. van B. Albach, H. van den Bergh, J.M. Bordewijk-Knotter e.a. Zutphen: De Walburg Pers 1977, p. 23-24.

2g: Toneelopleiding.

1190. B. Luger: 'Het Multatuli-Genootschap'. In: *De Negentiende Eeuw, Documentatieblad* 1 (1977), p. 55-56.

3e3: Verslag van de jaarvergadering in Die Port van Cleve, Amsterdam, 5-3-1977.

1191. *R. Mortier: 'Un "Max Havelaar" belge: "Félix Batel ou la Hollande à Java" de Jules Babut (1869)'. In: *Bulletin Academie Royale Langue Litterature Françaises* 55 (1977) 2, p. 222-306.

Bron: *BNTL*.

1192. E. van Nooten-Douwes Dekker: 'De draad weer opgevat'. In: *De Draad* (1977) 2 (juli), p. 2-3.

3e11: Oproep aan de familie Douwes Dekker om "de erfenis van Multatuli waar te maken".

1193. W.F. Pilger: 'Enkonduko'. In: Multatuli: *Ribela saĝo, paraboloj, rakontoj, aforismoj*. El la Nederlanda tradukis [en ingel. door] W.F. Pilger. Lelystad: Vulpo Libroj 1977, p. 3-4.

2a.

Zie P17.

P.C. van der Plank zie E.J. Krol (P1187).

1194. H. Roland Holst-Van der Schalk: [Passage]. In: H. Roland Holst-Van der Schalk: *Kapitaal en arbeid in Nederland, Deel 1*. Nijmegen: SUN z.j., p. 172-176.

*Reprint van de 4e verb. en met een tweede deel vermeerderde dr. uit 1932. Met als bijlagen de Inleiding uit de 1e dr. (=De Mare 1257) en de Voorrede bij de 3e dr. Herdr. van P661. Reprint van P919, P920, P976, P1022 en P1075.

2g: Burgerlijke samenleving.
3a: EDD's gebrek aan invloed op de opkomst van de arbeidersbeweging.

1195. A. Romein-Verschoor: 'Eduard Douwes Dekker, Een zaaier ging uit om te zaaien'. In: 'Negentiende eeuw'. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *Erflaters van onze beschaving, Nederlandse gestalten uit zes eeuwen*. 12e dr. Amsterdam etc.: Querido 1977, p. 699-724, 893.

Licht gewijzigde herdr. van De Mare 1899 (2e-6e dr. niet in De Mare), herdr. van P418, P496, P921, P977 en P1128.

2a: Jeugd, Lebak, Jaren in Nederland en Duitsland.
2f: EDD's Napoleon-illusies.
3a, b.

1196. *J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: [Passage]. In: J.M. Romein en A. Romein-Verschoor: *De lage landen bij de zee, Een geschiedenis van het Nederlandse volk*. Met bijdr. van P.J. Bouman, O. Noordenbos e.a. 7e dr. Amsterdam: Querido 1977.

Herdr. van *De Mare 1712, (2e dr. niet in De Mare), P189, P647, P978 en P1129.

2g2, 3, 4: Koloniale politiek, atheïsme, menselijke waardigheid.
3b: Het Nederlandse "volk" heeft EDD's ideeën over het cultuurstelsel en vrije arbeid niet juist begrepen.
4p: *Max Havelaar* opent een reeks boeken over de Nederlanders als heersende bovenlaag in Nederlands-Indië.

1197-1199. M. Stapert-Eggen: 'Inleiding'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Of de koffieveilingen der Nederlandse Handelmaatschappij*. Met een inleidend woord en van noten voorzien door M. Stapert-Eggen. 3e dr. Wageningen: Veen z.j. Amstelpaperback, p. 5-7.

*4e dr. Wageningen: Veen z.j.
5e dr. Wageningen: Veen z.j. Amstelpaperback.
Zie voor eerdere drn. P1133 en P1134.

4b: *Max Havelaar*.

Zie P55c-e.

1200. *L. Steculorum: 'Het existentieel atheïsme van Multatuli'. In: *Aurora* 2 (1977) 6 (lente), p. 18-35, en 7, p. 58-67.

Bron: *BNTL*.

Zie ook P1135.

G. Stuiveling zie (voor een polemiek met W.F. Hermans) P 1113.

1201. G. S.[tuiveling]: 'Opnieuw het jaar 1862', 'Het jaar 1863', 'Het jaar 1864', 'Het jaar 1865' en 'Het jaar 1866'. In: Multatuli: *Volledige werken [dl.] 11*. Bezorgd door G. Stuiveling in samenwerking met H.A. Ett, T. Haan, H.H.J. de Leeuwe en P. Spigt. Amsterdam: Van Oorschot 1977, p. [23]-24, [75]-78, p. [250]-253, [418]-421, [534]-537.

2c4, 5: 1862-1866.

Zie P1-11.

1202. G. Termorshuizen: 'Pendahuluan'. In: Multatuli: *Max Havelaar, Atau lelang kopi Maskapai Dagang Belanda*. Terdjemahan [= vertaling van] H.B. Jassin. Pendahuluan dan anotasi [= inleiding van en geannoteerd door] G. Termorshuizen. Kata Pengantar [= met ten geleide van] Penerbit [= de uitgever]. 4e dr. [Jakarta]: Djambatan [1977], p. VI-XIV.

Sterk gewijzigde herdr. van P951 en P953. Gewijzigde herdr. van P986 en P1035.

2a.
4b: *Max Havelaar*.
4d: De werkelijke namen van de personages.

Zie P68d.

1203. J.H.W. Veenstra: 'Du Perron en de Douwes Dekkers'. In: *De Draad* (1977) 2 (juli), p. 4-8.

2c7: Contacten tussen E. du Perron en Guido en Ernest Douwes Dekker, kleinzonen van Jan Douwes Dekker.
3b: E. du Perrons bemoeiïngen m.b.t. EDD.

1204. P. van 't Veer: 'De idylle van Parakan Salak', 'P.S. over Natal'. In: *Hollands Maandblad* 19 (1977-1978) 360 (nov. 1977), p. 19-29.

2c2: Okt. 1844 - sept. 1845: Ontmoeting met Tine.
2e1: Met P.S. over P1207.

1205. P. van 't Veer: 'Liefde en geld in Natal'. In: *Hollands Maandblad* 18 (1976-1977) 352 (mrt. 1977), p. 20-28.

2c2: Natal (nov. 1842 - sept. 1843).
2d: Gouverneur Michiels en Si Oepi Keteh.
2e1: Kastekort veroorzaakt door vrijgevigheid en feesten.
5b2: Levensomstandigheden in Natal en Padang 125 jaar na EDD's verblijf.

1206. H. Bei der Wieden: 'J.C.C. Bruns als deutscher Verleger Multatulis'. In: *Zwischen Dom und Rathaus, Beiträge zur Kunst- und Kulturgeschichte der Stadt Minden.* Herausgegeben im Auftrag der Stadt Minden von H. Nordsiek. Minden: Stadt Minden z.j., p. 313-[325].

Bron: Multatuli-Museum.

2a.
3b: W. Spohr, vertaler van EDD's werken in het Duits.
4k, l: De bij Bruns verschenen Duitse vertalingen van EDD's werken. Korte geschiedenis van de uitgeverij.

1207. H.L. Zwitzer: 'Nogmaals Dekkers kastekort in Natal'. In: *Hollands Maandblad* 19 (1977-1978) 354 (mei 1977), p. 41-46.

2e1: Kastekort werd waarschijnlijk veroorzaakt door een cumulatie van boekingsfouten t.g.v. EDD's onervarenheid en veelheid van taken.

ARTIKELEN IN DAG- EN WEEKBLADEN

1208. 'Garmt Stuiveling over Multatuli, Middagen van de poëzie'. In: *Gazet van Antwerpen,* 13-12-1977.

Het Multatuli-Museum bezit ook een affiche van de Poëziemiddagen in de Beurs.

3e8b: Lezing door G. Stuiveling in de Beursschouwburg te Brussel over de poëzie in het werk van Multatuli.

1209. *W.F. Hermans: 'Een bloemlezing uit volksliteratuur'. In: *NRC-Handelsblad,* 6-5-1977.

Bron: *BNTL.*

1210. *W.F. Hermans: 'Céline en de haat'. In: *Hollands Diep,* 9-4-1977.

Met een reactie van A.M. Jansen in: *Hollands Diep,* 21-5-1977.

Bron: *BNTL.*

1211. 'Openbare Multatuli-Genootschapmiddag'. In: *Het Parool* en *Nieuw Utrechts Dagblad,* 3-3-1977.

3e3: Aankondiging van de jaarvergadering in de Poort van Cleve.
3e8a: Aankondiging van de lezing door A.L. Constandse op de jaarvergadering over Multatuli en Spinoza (zie P 1166).

KLEINDRUK: PAMFLETTEN, BROCHURES

1212. *Programma* betr. de plechtige bijzetting van de as van Multatuli in het daarvoor bestemde monument op het terrein van het Crematorium te Velsen op 6 maart 1948. Amsterdam: februari 1948.

Zie P150.

1213. *Boekje van het Multatuli-genootschap, Bevattende een beknopte geschiedenis der Vereniging en haar Statuten benevens enkele wetenswaardigheden.* Amsterdam 1949.

Bron: Multatuli-Museum.

O.a. 3e3: een geschiedenis van het Multatuli-Genootschap, 1910-1949, door H.A. Ett.

1214. Brochure van het Multatuli-Genootschap. Oproep om in te tekenen voor *f* 50,– of *f* 500,– op de *Vw* (zie P1), twaalf delen werken en twaalf delen brieven en documenten, waarvan deel één begin 1950 bij G.A. van Oorschot zal verschijnen.

Bron: AMVC.

1215. Uitnodiging voor een bijeenkomst op 20-2-1951 [1953] te Utrecht t.g.v. het verschijnen van Multatuli's *Volledige werken.*

Bron: J. Kortenhorst.

3e8a: H.H.J. de Leeuwe: 'Multatuli's parabelen'. Aankondiging.
P. Spigt: 'Multatuli, minister in spe'. Aankondiging.

Zie P321, P356 en P1081.

1216. Brochure van het Multatuli-Genootschap: 'Drie visies op Multatuli', bijeenkomst op 11-12-1953 met als sprekers G. Brom, C. Rijnsdorp en G. Stuiveling.

Zie P348.

1217. Programmabladen van het satiriek theater 'De Koperen Haan' te Antwerpen, dat in één programma onder meer een bewerking van Woutertje Pieterse speelt onder de titel 'Uit de jeugd van Woutertje Pieterse'.

Bron: AMVC.

21-11-1953 - 1-12-1953.

1218. Brochure van het Multatuli-Genootschap, 21-11-1955. Uitnodiging van G. Stuiveling en G.A. van Oorschot aan 48 vooraanstaande Nederlanders, 6 Belgen, 4 Indonesiërs en 1 Surinamer om zitting te nemen in het Comité van Aanbeveling voor de Lebak-herdenking 1956.

1219. *Circulaire van de Lebak-herdenking 1956*, uitgaande van het comité van aanbeveling en het comité van uitvoering.

Bron: Multatuli-Museum.

Officiële Lebak-herdenking in het Stedelijk Museum te Amsterdam, 24-3-1956.
Lebak-herdenking in de Blauwe Zaal van de Beurs te Rotterdam, 27-3-1956.

Zie P437.

1220. Brochure van het Multatuli-Genootschap: *Uitnodiging tot het bijwonen op zat. 14 mei 1960* van de opening van de tentoonstelling '100 jaar Max Havelaar' in de Waag, de receptie t.g.v. het 50 jarig bestaan van het Multatuli-Genootschap, de herdenkingsavond '100 jaar Max Havelaar'.

Bron: Multatuli-Museum.

Zie P578 A3-4, B1.

1221. *Multatuli-tentoonstelling 'Honderd jaar Max Havelaar'*, georganiseerd en samengesteld door het Multatuli-Genootschap te Amsterdam.

Bron: J. Kortenhorst.

Brochure van de tentoonstelling, georganiseerd te Amsterdam, Antwerpen en 's-Gravenhage.

Zie P578B.

1222. *Multatuli-tentoonstelling 'Honderd jaar Max Havelaar'*, georganiseerd en samengesteld door het Multatuli-Genootschap te Amsterdam. 4 pp.

Bron: Doc. Afd. Inst. Ned. UvA.

Zie P578B.

1223. *Honderd jaar Max Havelaar.* Brochure van het Multatuli-Genootschap ter gelegenheid van de herdenkingsdag 14 mei 1960 e.a. herdenkingsactiviteiten. Met een voorwoord van G. Borgers, secretaris van het Multatuli-Genootschap. [4] pp.

Zie P578A.

1224. *Honderd jaar Max Havelaar.* Brochure van het Multatuli-Genootschap ter gelegenheid van de herdenkingsdag 14 mei 1960 e.a. herdenkingsactiviteiten. 8 pp.

Programmaboekje.

In: *Vrij Nederland*, 20-5-1960.

Zie P578A.

1225. Programma van de laatste voorstelling van het Multatuli-programma 'Ik groet u allen zeer', 7-3-1971, met voordracht van Fred van Dam, zang van Carmen Affolter, gitaar van Maarten v.d. Burg, ingeleid door P. Spigt.

Bron: Multatuli-Museum.

Pamflet van het Multatuli-Genootschap.

1226. Uitnodiging van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam voor de onthulling, 13-11-1971, van het beeldje 'Woutertje Pieterse', vervaardigd door Frits Sieger, dat op de Noordermarkt een plaats krijgt.

Bron: Multatuli-Museum.

Pamflet.

Zie P914.

1227. Brochure: Etsen en maskers van H. van Kruiningen geïnspireerd op *Minnebrieven* van een Franc-Tireur – Multatuli –.

Bron: J. Kortenhorst.

Galerie Egel, Rotterdam, 1 t/m 28-3-1974.

1228. Programmastencil HOT: *De Haagse Comedie speelt Woutertje Pieterse of de fantasie gesmoord*, naar Multatuli, bewerkt door Ellis van den Brink en Anne-Marie Heyligers m.m.v. Chris de Jong en Albert Maurits. Den Haag, apr./mei 1976.

Bron: J. Kortenhorst.

Première: 30-4-1976.

Zie P138.

1229. Brochure van "De Vrije Gedachte, Afdeling Amsterdam" met o.a. een aankondiging van een lezing door P. Spigt, 'Multatuli, Een tijdgenoot', op 6-3-1977, in Krasnapolsky te Amsterdam.

Bron: Multatuli-Museum.

1230. Brochure van de Cercle d'Etudes Belgo-Neerlandais 1976-1977, Université de Liège: conference par monsieur G. Stuiveling, le mardi 22 mars 1977, 'Over Multatuli'.

Affiche van en uitnodiging voor de bijeenkomst.

1231. Brochure van het Multatuli-programma 'Ik groet u allen zeer' door H. Lester, F. van Dam en F. Affolter, 18-11-1977 in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam.

Bron: Multatuli-Museum.

Foto en aankondiging en liedteksten.

1232. *Ik groet u allen zeer, Een Multatuli-programma*. Door H. Lester, F. van Dam en F. Affolter.

Programma van een Multatuli-avond gehouden in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam, 18-11-1977:
Prélude Saïdjah,
Batavus Droogstoppel aan het woord,
Toespraak tot de Hoofden van Lebak,
Vingt florins,
Natal's ree,
Woutertje Pieterse leent een avonturenroman,
Kruissproke,
Sonatine De bandjir,
De deugd en de ketel,
De Japanse steenhouwer,
Gebed van de onwetende,
Hoe de Heer Rammelslag Multatuli ontvangt,
Kleine requiem (Nieder-Ingelheim 19 februari 1887),
Wouter's droom,
Admiraal de Ruyter door Leentje de Haas,
Saïdjah en Adinda.

A.A.
zie Alberts, A.
A.B.K.
zie Kleerekoper, A.B.
A.C. DE G.
zie Gooyer, A.C. de
A.G.C.
rec.: P34
A.J.
zie Deyssel, L. van
A.J.K.
auteur: P149
A.V.L.
rec.: P828
ALB. W.
zie Westerlinck, A.
Aa, R.v.d.
P614 (4m), P635 (4m), P907 (4m)
abc
Garcival, G.: P77
Ablaing van Giessenburg, R.C.d.'
P813 (2d), P1131 (2d)
zie ook Meyer, R.C.
Abrahamsz, S.
P222 (4d), P1140 (2h), P1141 (2h)
A'CAMPO, E.
auteur: P390
accent
Hermans, H.: P138
Kadt, J. de: P943
Klatter, J.: P1044
Achterop, S.H.
genoemd als:
auteur: P817
1860 – Multatuliana – 1960
P510
ACKERKNECHT, E.
rec.: P128, P462
Actes des journées du néerlandais
P1033
Adat
P952 (2e2), P985 (2c2), P1150 (2e2), P1167 (2c2)
Adeka en Afron
P493 (4h)
Adinda
P254 (4d), P329 (4d), P432 (-straat; 3c11), P578 (3e6), P601 (3e6), P949 (4i)
Ad interim
Ett, H.A.: P152
Multatuli: P33
Afbeeldingen, foto's e.d., Publicatie van (1c)
P387, P408, P616, P686, P838, P1107, P1113
Affolter, C.
P1225
Affolter, F.
P1231, P1232
'Aforismen' (4b)
P1036
Aga Nieuws, Personeelsorgaan van Aga Nederland b.v.
Siebers, E.: P980
Aglaja
P979 (4d), P1152 (4b)
Air Bangis
zie Natal
ALBERTS, A.
auteur: P362, P498, P563
rec.: P1-10, P108, P1113
Album prof. dr. Frank Baur
P156
Album Willem Pée
P982
Aleid (4b)
P286, P287, P461, P851
overige vermeldingen: P1-7, P147, P171 (1a), P203 (1a)
zie ook Toneelwerk
ALETHEIA
auteur: P998
Algemeen Dagblad
Deering. A.: P64, P501, P1026
Freezer, H.: P1149
Hellmann, P.: P108
Huygens, G.W.: P36, P826, P828, P829
Huisman, J.: P1113
J.H.: P1053
Mantiri, B.: P108
Oeulus: P595
Reysen, H. van: P146+
Wallagh, C.: P108+, P1102
Algemeen Doopsgezind Weekblad
Jeltes, H.F.W.: P701
Algemeen Handelsblad
G.B.R.: P782
Hermans, W.F.: P696
Kisch, J.: P821
Moerkerken, E. van: P703
Revis, M.: P491–P495, P514, P525, P546, P596
Straten, H. van: P686
Stroman, B.: P50
zie voorts *NRC-Handelsblad*
Alkmaarsche Courant
Harwijne, W.J.: P1102
Almayer's Folly
P622 (4b,g,p), P623 (4b,g,p)
Al moeite om niet?
P741
Amateurtoneel, Het
Ett, H.A.: P692
Ambon
P422 (2c2)
Amerikaans imperialisme
P186 (4c), P248 (5b2), P284 (4c), P285 (4c)
Amersfoortsche Courant/Amersfoortse Courant
G.: P1113
Huysman, P.: P108
Lierop, P. van: P108
Scheepmaker, N.: P108
AMINOEDIN, S.B.
auteur: P831, P965
AMORIE VAN DER HOEVEN, H. DES
auteur: P1114
Amstelodamum
Eeghen, I.H. van: P1061
Amsterdam
P1, P14, P28+, P29+, P159 (2c4), P328 (3e8b), P348 (3e8b), P355 (3e8b), P383 (3e4), P428+ (3e1), P432 (3e11), P437 (3e4, 3e8a, 4b, 4n4), P457 (1d, 2d), P463 (5a), P482 (5a), P498 (2e2), P552 (4d), P558 (4d), P578+ (3e3, 4, 7, 8a), P601 (3e6), P615 (5a), P652, P664 (5a), P713 (3e8b), P715 (2d), P739 (3e8b), P751 (5a), P765, P774 (3e8b), P784, P819, P822, P897 (3e7), [P894 (3e4)], P908 (5a), P914 (3e6), P959 (4c), P960 (4n2), P1003 (5a), P1037 (2c1, 4b), P1047 (3e11), P1048 (2d), P1057 (5a),

P1060, P1100 (2d), P1102 (3e1), P1152 (UB-, 4b), P1166 (3e8b), P1190 (3e3), P1211 (3e3), P1219, P1220, P1221, P1222, P1226, P1229, P1231, P1232
Amsterdamse studenten
P560 (3e8b), P578 (3e8a), P799 (3e8b)
Amsterdam werkt
Gooyer, A.C. de: P1120
Andalán
Palacios, L.: P77
Anderson, M.
P178 (3b), P179 (3b), P371 (3b), P787 (3b), P802 (3b)
Anekdoten over Multatuli
P511
Antalogia delle letterature del Belgio e dell' Olanda
P87
Antara, Indonesisch persbureau
P108
Anthologie de la prose Néerlandaise
P5, P933
ANTHONIS, J.
rec.: P782
Anti-kolonialist
P1002 (2g; 3b)
Anti-liberaal
P321 (2g1), P356 (2g1), P1081 (2g1)
Anti-semitisme
P941 (2g)
Antwerpen
P158 (1867-1869; 3c4), P578 (1867-1869; 3e7), P1217, P1221
Antwerpse Gids, De
A.G.C.: P34
C.B.: P148
APIN, RIVAI
auteur: P106
Apollo
Spigt, P.: P159
Arabisch(e)
P412(1a; 4h)
Arbeidende klasse in Nederland, De
P463, P482, P615, P664, P751, P908, P1003, P1057
Arbeidersbeweging
P201 (3b), P370 (2g1), P661 (3a), P909 (2d), P919 (3a), P920 (3a), P976 (3a), P1022 (3a), P1075 (3a), P1194 (3a)
Arbeiderspers-Meulenhoff
P1097 (4b)
Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven
P578 (3e7)
Archipel
Multatuli: P47
Roelandt, L.: P18, P944
Ardenne, S. d'
genoemd als:
inl.: P982
Arena Indonesia, Maandblad voor Kultuur en Toerisme van Stichting Arena
Salim, J.F.M.: P108
Arenbergstraat = Bergstraat
P515 (3e4, 5, 6), P526 (3e4, 5, 6) P537 (3e6), P541 (3e6), P542 (3e6), P543 (3e6), P544 (3e6)
Arendt, G.H.
genoemd als:
inl.: P1172
Arnhemsche Courant/Arnhemse Courant
Bulter, W.: P1113
Keller, H.: P782
L.V.: P108
Scheepmaker, N.: P108
Arubaanse Courant, De
Ett, H.A.: P1
Ashar
P336+ (3e8a; 4k)
Asperen, P. van
P40, P867 (1b)
Asrul Sani
genoemd als:
vert.: P19, P1036
Assen
P377 (2c4)
Atheïsme
P189 (2g3), P674 (2g3), P978 (2g3), P1129 (2g3), P1196 (2g3)
Atheïsme en vrijdenken in Nederland
P1127, P1131
Athenaeum, The
P317 (3b)
Atjeh
P815 (2g2)
Atjeh-oorlog, De
P815
Aurora
Steculorum, L.: P1135, P1200
Auteursrecht van *Max Havelaar,* De zaak van het (2e3)
P281, P285, P407, P605, P668, P847, P848
elders vermeld: P197 (2d)
A.V.R.O.
P660 (3e8b)
Azija i Afrika segodnja
Ostrovskij, V.: P740

B.
rec.: P27
B.
zie Bonger, H.
B.B.
rec.: P36, P829
B.C.
zie Brandt Corstius, J.C.
BKR.
rec.: P610
B.L.
zie Luger, B.
B.V.E.
rec.: P578
Baart, M.E.
P852 (2d)
Bačer, K.
genoemd als:
bez.: P75
Backer-Breed
P1050 (4n3)
BAKKER, H.
auteur: P137
BAKKER, W.H.
rec.: P13, P116
Bakri Siregar
zie Siregar, Bakri
Balans van beleid
P613
Ballingschap van Multatuli, De
P344, P360, (P1076)

Balzer, H.
genoemd als:
inl.: P179
Band
Cnodder, R. de: P344
Bandjir, De
P1232
Bandoeng
P1160 (5b2)
Bange Dagen, Sociaal Literair Maandblad
Esveldt, M.: P1170
Banning, W.
P225 (3b)
Bantam(s)
zie Lebak
'Barbertje'
P930 (3e11)
Barbertje moet hangen
P8, P381, P773, P1031
'Barbertje moet hangen'
P169 (4b), P931 (4b)
Barnouw, A.J.
genoemd als:
bez.: P136
BARTMAN, J.
rec.: P13
Basis
Termorshuizen, G.: P952
Bassani
P1180 (2c7)
Bassani-Douwes Dekker, E.A.E. [Nonni]
P306 (2c7), P612 (2c7), P1180 (2c7)
BASTET, F.L.
auteur: P731, P748
Batavia
P563 (2c2), P574 (2h), P581 (2d), P934 (4d), P966 (4d), P1046 (2c2), P1060
Batig slot, politiek van het
P362 (2g2)
BATTEN, F.E.A.
rec.: P1
genoemd als:
bez.: P1, P1[-1], P1[-3], P1[-5], P374, P375, P376, P388, P396, P397, P398, P399, P400, P401, P402, P403, P404, P405, P406, P407, P408, P409, P410, P411, P412, P413, P414, P415, P471, P491, P492, P493, P494, P495
Baud, G.L.
P563 (5b1)
Baudet, H.
genoemd als:
bez.: P613
inl.: P613
BAUDET, M.J.
auteur: P1168
BAYENS, PL.
rec.: P52
Beecher Stowe, H.
P420 (*De negerhut van Oom Tom*; 4h), P706 (4h), P798 (*Uncle Tom's Cabin*; 4h)
BEEKE, A.
rec.: P108
BEEKMAN, E.M.
auteur: P999
genoemd als:
bez.: P16, P999
inl.: P16, P999
vert.: P16, P999
BEENKER, E.
rec.: P14, P108
Beer, De
P46
BEI DER WIEDEN, H.
auteur: P1206
BEKAAR, W.M.
auteur: P443
Belang van Limburg, Het
Janssen, D.: P826
Peters, F.: P108
België
P108, P396 (2c4-6), P519 (2c3), P783 (3e8a)
zie ook Leven na 1860 in België en Nederland
Belgische
P1[+] (-staat), P504 (4n4),
BENTHEM JUTTING, A. VAN
rec.: P1, P108, P138
Bentz van den Berg, H.
P437 (4b, 4n4)
Berdenis van Berlekom, M.
P716 (2d)
zie ook Wibaut-Berdenis van Berlekom, M.
BERGE, H. TEN
rec.: P108[+], P1113
BERGH, H. VAN DEN
auteur: P906
rec.: P138
BERGMANS, W.A.G.M.
auteur: P1042
Bergsma, W.B.
P1126 (3b)
Bergstraat
zie Arenbergstraat
BERKENBOSCH, G.
rec.: P146
BERKHOUWER, G.C.
auteur: P261, P262
BERNARDINI MARZOLLA, P.
auteur: P706
genoemd als:
bez./vert.(?): P69, P706
Bernhold, W.
P890 (2c6, 7), P1124 (2d), P1148 (2c7)
BERTINA, B.J.
rec.: P108
BERNARD, A.P.A.A.
auteur: P613
rec.: P450
Bestuurstraditie
P545 (2e2), P551 (2e2)
Beteekenis van Multatuli voor onzen tijd, De
P194
BEUGEL, I. VAN DER
auteur: P927
BEUNINGEN, T. V.
rec.: P932
Beverwijkse Courant
Pameijer, J.M.: P108
Scheepmaker, N.: P108
Bevrijdend Denken
P419, P1080
Ett, H.A.: P473
Spigt, P.: P660
Viator: P661
Bevrijding door verachting
P1117

Bewerkingen (4n)
zie film (4n1), hoorspel (4n3), toneelspel/t.v. spel (4n2), voordracht (4n4)
Bibliografie (40)
P148, P367, P510, P534, P798, P905
Bibliografische opmerkingen (4j)
zie Drukgeschiedenis
Bibliotheekgids
Ackerknecht, E.: P127, P462
BIJ, C.
auteur: P1054
rec.: P36, P829
genoemd als:
bez.: P13, P1000, P1004, P1015, P1040, P1041
Bijbel en romantiek
P279, (P444)
Bijbel in de literatuur, De
P445
Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde
Brakel, L.F.: P934
Enklaar, J.H.: P966
Nieuwenhuys, R.: P546, P644
Watuseke, F.S.: P991
Wertheim, W.F.: P625, P681
Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden
Offringa, C.: P461
Bijkaart, A.
zie Hermans, W.F.
Bilderdijk, W.
P426 (3d)
BINNEMANS, R.
rec.: P461
Binnenhof, Het
Milo: P108+
Nies, J.: P1113
Oliemuller, T.: P146+
Panhuysen, J.: P116, P828
V.: P14
Wallis de Vries, P.: P108+
Binnenlands Bestuur
P836 (3b)
Biografie (2) zie
Auteursrecht van *Max Havelaar,* De zaak van het (2e3)
EDD's contact met (2d)
Familieleden (2c7)
Gedetailleerde studie van geheel het leven (2b)
Herinneringen aan EDD (2h)
Indische jaren (2c2)
Jeugd (2c1)
Lebakzaak (2e2)
Leven en werken, algemeen overzicht (2a)
Leven na 1860 in België en Nederland (2c4)
Natalse kastekort (2e1)
Opvattingen van EDD (2g)
Opvattingen van EDD over filosofie (2g4)
Opvattingen van EDD over geloof (2g3)
Opvattingen van EDD over Indische politiek/koloniale politiek (2g2)
Opvattingen van EDD over menselijke waardigheid (2g; 2g4)
Opvattingen van EDD over moraal (2g)
Opvattingen van EDD over Nederlandse politiek (2g1)
Opvattingen van EDD over opvoeding en onderwijs en over kinderen (2g)
Opvattingen van EDD over sexualiteit (2g)
Opvattingen van EDD over schrijverschap en literatuur (2g)
Periode in Duitsland na 1865 (2c5)
Periode in Nieder-Ingelheim (2c6)
Periode van het leven, algemeen (2c)
Periode van het ontstaan van *Max Havelaar* (2c3)
Psychologie/persoonlijkheid (2f)
BITTREMIEUX, C.
rec.: P1, P1[2], P1[3], P1[4], P27, P125, P250, P277
genoemd als:
bez.: P693
Björnson
P1016 (3d)
Blavatsky
P1027 (2g)
Blocnote klein formaat
P374, P720, P1072
Bloemlesing uit die werke van E. Douwes Dekker
P25, P752
Bloemlezing uit de werken van Multatuli
P12, P969
BLOK, W.
rec.: P730
BLOKKER, J.
rec.: P1113+
Boejoeng Saleh
zie Saleh, Boejoeng
Boek, Het
Stuiveling, G.: P148
Boekbeoordelingen (6)
P207, P292, P403, P491, P600, P676, P680, P788, P962, P1005, P1058
zie ook Mare, De
Boekenbus
Vries, C.F. de: P1113
Boekengids
Goedemé, L.G.: P145, P1068
Boekenkorf, De
Huygens, G.W.: P843
Boekentaal
P368
Boekje van het Multatuli-genootschap
P1213
Boek van Nu, Het
Ett, H.A.: P280
's-Gravesande, G.H.: P350
Huygens, G.W.: P217
Ritter, P.H.: P224
Schmook, G.: P50
Stuiveling, G.: P170, P171, P174, P230, P250, P302, P388, P422, P423, P424, P461, P512
Wibaut-Berdenis van Berlekom, M.: P165
overige vermelding: P225
BOELE, C.
rec.: P1
Boeroe
P68, P1155 (3b)
BOERWINKEL, F.
auteur: P1091
BOGAARD, A.
rec.: P827
Bohne, F.
genoemd als:
bez.: P787, P802
BOL, C.
rec.: P827

BOLTENDAL, R.
rec.: P1113
BONGER, H.
rec.: P1053
BONHOEFFER, T.
auteur: P834
Bonn
P899 (3e2)
Books Abroad
Bulhof, F.: P16
Smyth, P.: P932
BOON, J.
auteur: P516
Boon, J.
zie ook Robinson, T.
Boon, L.P.
P915 (3b,d), P925 (3d)
BOOST, C.
rec.: P108
Borgers, G.
genoemd als:
bez.: P4
elders genoemd: P1223
Borski-Van de Velde, J.J.
P1061 (4b,d)
BOSSCHA, H.W.
auteur: P785
Bosscha, J.
P382 (6), P788 (6), P1005 (6), P1058 (6)
BOSWINKEL, W.
rec.: P138, P146
BOTTEMA, O.
auteur: P632
BOTS, M.
auteur: P346, P481, P705, P832, P1055
genoemd als:
bez.: P52, P346, P481, P705, P832, P1055
Boulet
P41
Bouman, P.J.
genoemd als:
bez.: P675
Bourgeois
zie Burgerlijk
Bourgeoisie
zie Burgerij
BOUSQUET, G.H.
auteur: P491 (6)
Boze brieven van Bijkaart
P64, P1175, P1177, P1178, P1179, P1180, P1181
BRAAK, M. TER
auteur: P175+, P176, P206, P207, P208, P242, P243, P244, P245, P246, P247, P347, P633, P662, P663, P689, P690, P707, P732, P749, P833, P1001
genoemd als:
inl.: P347, P732, P1001
elders genoemd:
P251 (3b), P269 (3b), P282 (3b), P487 (3b), P527 (3b), P570 (3b), P633 (3b), P669 (3b), P671 (3b), P690 (3b), P707 (3b), P759 (3b), P854 (3b)
Braakensiek
P340 (de tekening van-; 3d)
Braaksma, P.
P79
BRAASEM, W.A.
auteur: P455, P499, P733, P734, P750
rec.: P10, P490, P578
Brabants Dagblad
Bogaard, A.: P827
Elemans, J.: P818
Jonkers, H.: P1102, P1113
Brabants Nieuwsblad
G.R.: P827
Scheepmaker, N.: P108+, P1161
BRACHIN, P.
auteur: P933
genoemd als:
gez.: P5, P933
vert.: P5, P933
BRAKEL, L.F.
auteur: P934
BRANDS, G.A.
rec.: P1103
genoemd als:
bez.: P51, P301
BRANDT, D.M.
auteur: P322
BRANDT, W.
auteur: P1148
rec.: P1053+
BRANDT CORSTIUS, J.C.
auteur: P634, P835
rec.: P826, P1053
BRANTS, J.
auteur: P786
Braunius Oeberius, N.
P1041
Breda
P746 (2c4)
BRESSER, J.P.
rec.: P138
Brest van Kempen, C.P.
P215 (2d), P249 (2d), P991 (2d), P1153 (4b,c)
Breton de Nijs, E.
zie Nieuwenhuys, R.
BRETT, V.
auteur: P1002
genoemd als:
inl.: P78, P1002
Brief aan den Gouveneur-Generaal (4b)
P1-1, P18, P944
Brief aan den koning (4b)
P815
Brief aan Quintillianus
P1-2, P114
Brief van M. Douwes Dekker-Hamminck Schepel, Publicatie van (1b)
P942
Brieven (4b)
P1, P1-8-11, P14, P587, P808, P824, P941, P1141, P1153
Brieven in beeld
P4
Brieven van EDD aan-, Publicatie van (1b)
Asperen, P. van: P40, P867
Beer, De: P46
Boulet: P41
Bruinsma, V.: P40
Commissie belast met...: P26
Demokratische Bond: P37
Douwes Dekker, A.H.E.: P39
Douwes Dekker, E.: P44, P1124

Douwes Dekker, J.: P39
Douwes Dekker, P.: P28, P1166, P1167
Douwes Dekker-Hamminck Schepel, M.: P46
Duymaer van Twist, A.J.: P46, P47
Ensing, J.: P43
Forster: P41
Funke, G.L.: P34
Gorter, A.: P36
Huisman, H.H.: P31, P1171
Koning Willem III: P30, P46
Kruseman, A.C.: P29, P1060
Lelie, A. de: P36
Muller, H.C.: P36
Raaf, H. de: P170
Rooses, M.: P32
Sentot zie Huisman, H.H.
Switzar, J.L.A.M.: P36
Tersteeg, D.F.: P33, P152
Vosmaer, C.: P38, P40, P46
Waltman jr., J.: P35
Wijnbergen, E.H. van: P592
andere vermeldingen:
P2 (Menado, 1851), P13, P14, P27 (Menado, 1861), P45 (laatste correspondentie), P558 (Utrecht, 19-3-1878), P829 (schaakcorrespondentie 1872-1887)
Brieven van- aan EDD, Publicatie van (1b)
Bruinsma, V.: P867
Douwes Dekker, P.: P1066, P1067
Funke, G.L.: P34
Linde, A. van der: P972
Vosmaer, C: P867
Brieven van- aan A.C. Kruseman, Publicatie van (1b)
P182 (C. Busken Huet), P1060
Brink, E. van den
P138 (bewerker), P1228
Brink, J. ten
P740 (3a-d)
Brockschmidt, R.
genoemd als:
bez.: P1172
BROENS, G.J.
auteur: P614, P635, P907
elders genoemd:
P614 (3a), P635 (3a), P907 (3a)
BROM, G.
auteur: P151, P177, P202, P209, P278, P279, P348, P368, P369, P391, P444, P461
elders genoemd:
P225 (3b), P279 (3e8b), P1216
Bron van Multatuli's Peruaanse vertelling, De
P442
Bronk, De
H.v.B.: P529
Bronnen, voorbeelden, (vergelijkingen) (4h)
P209, P210 (*Camera obscura*), P333 (*Songs of Ossian*), P412 (origineel van 'Zie hoe de badjing...'), P420 (*De negerhut van Oom Tom*), P442 (*Woutertje Pieterse*, 'De Peruaanse vertelling'), P483 (*Camera obscura*), P493 (J.F. Helmers: *Adeka en Afron*), P494 (A. Karr), P495 (Van Hoëvell), P706 (*Uncle Tom's Cabin*), P713 (Van Hoëvell), P723 (Conrad, Stern), P739 (Van Hoëvell), P795 (Oude testament, Koran, Proclamatie van Van der Capellen), P798 (*Uncle Tom's Cabin*), P820, P825, P879 (*Uncle Tom's Cabin*), P881 (19e eeuwse Ned. lit.), P904 (Van Hoëvell), P924 ('Mooie meisies mooie blomme'), P950, P1004 (*Camera obscura*), P1030, P1033, P1068, P1087 (W.R. van Hoëvell), P1098 (*Mainzer Beobachter*)
Bronnenpublicaties (1), zie
Afbeeldingen, foto's e.d. (1c)
Brief van M. Douwes Dekker-Hamminck Schepel (1b)
Brieven van EDD aan- (1b)
Brieven van- aan EDD (1b)
Brieven van- aan A.C. Kruseman (1b)
Manuscript van- (1a)
Overige stukken (1d)
BROUWERS, J.
rec.: P826
BRUCK, H.
auteur: P370
genoemd als:
inl.: P127, P370
vert.: P127, P370
BRÜCKNER, P.
auteur: P1056
BRUGMANS, I.J.
auteur: P463, P482, P615, P664, P751, P908, P1003, P1057
genoemd als:
bez.: P613
inl.: P613
Bruid daarboven, De (4b)
P782, P851
Bruinsma, V.
P40, P853 (2d), P867 (1b), P1125 (2d, 3a)
Brulin, T.
P1026 (4n2)
Bruns, J.C.C.
P1206 (4k,l)
Brussel(se)
P255 (3b), P318 (3e8a), P504, P515 (3e4, 5, 6), P519 (2c), P526 (3e4, 5, 6), P537 (3e6), P541 (3e6), P542 (3e6), P543 (3e6), P544 (3e6), P583 (3e8a), P702 (4n2), P741 (a,b), P755 (3e8b), P1208 (3e8b)
Brusselse Post, De
L.V.: P536, P537
overige vermeldingen:
P541, P542, P543, P544
BRUYCKER, C. DE
auteur: P665
Buah renungan
P19, P1036
BUDDINGH', W.
auteur: P1115
BUHL, J.
genoemd als:
bez.(?): P46, P810
vert.: P46, P810
BUITENDIJK, W.J.C.
rec.: P34, P35
Buitenzorg
P563 (2c2)
Buku Baru, Het Nieuwe boek, Bibliographisch Tijdschrift voor Indonesië
Voeten, B.: P8, P250
overige vermeldingen: P1+
BULHOF, F.
rec.: P16
Bulletin Academie Royale Langue Litterature Françaises
Mortier, R.: P1191

BULTER, W.
rec.: P1113
BULTHUIS, R.
auteur: P382
rec.: P344, P828
Bundel G. van der Leeuw, Een
P209
BUNING, T.
auteur: P752
genoemd als:
bez.: P25, P752
inl.: P25, P752
Burcht, P.H. v.d.
P686 (1c)
Burg, M. v.d.
P1225
Burgerij
P420 (2g), P528 (Nederlandse bourgeoisie; 4c)
Burgerlijke
P512 (-democratie; 2g), P661 (-samenleving; 2g), P753 (bourgeoissprekers; 3e5, 6), P919 (-samenleving; 2g), P920 (-samenleving; 2g), P976 (-samenleving; 2g), P1020 (-democratisch humanisme; 2g), P1022 (-samenleving; 2g), P1075 (-samenleving; 2g), P1194 (-samenleving; 2g)
Burgerlijkheid
P288 (Hollandse-; 3a), P353 (5a), P370 ('kleinburgerij'; 2g1), P397 (Hollandse-; 3a), P484 (kleinburgerlijke positie/ kleinburgerlijkheid; 2g, 4c), P1020 ('kleinburgerlijkheid'; 2g)
Burgh, A. van der
P811 (2c2)
Burma
P248 (5b2)
BUSCH, W.
auteur: P178, P179, P371, P787, P802
elders genoemd: P179 (3b), P180 (3b), P371 (3b), P787 (36), P802 (3b)
BUSKEN HUET, C.
auteur: P210, P392, P483, P691, P788, P803, P836, P935, P1004, P1005, P1006, P1058
elders genoemd: P153, P182(1b), P192 (2d), P198 (2f en 3d), P243 (2f; 3d), P288 (3a), P293 (2d), P340 (3d), P397 (3a), P404 (2d), P454 (2d), P483 (2h), P691 (2h), P803 (2h), P854 (3b), P935 (2h), P1006 (2h)
BUSKES, J.J.
auteur: P516, P1092
Buyung Saleh
zie Saleh, Boejoeng
BYMHOLT, B.
auteur: P1116

C.
auteur: P263
C.A.Z.
zie Zaalberg, C.A.
C.B.
rec.: P148, P826
C.H.
zie Hamans, C.
C.J.K.
zie Kelk, C.J.
Ça Ira
P970
Camera obscura
P210 (4h), P483 (4h), P1004 (4h)
Campo, E.A.'
zie A' Campo, E.
CANNEGIETER, H.C.
auteur: P500
Capellen, Van der
P795 (4h)
Carillon der tijden
P328
CARMIGGELT, S.
auteur: P211, P959, P1046, P1047, P1154
rec: P9, P203, P511, P1102
elders genoemd: P857 (3b)
CARRASQUER, F.
auteur: P1059
genoemd als:
bez.: P77
inl.: P77
vert.: P77
elders genoemd: P77 (4k)
CASTROVIEJO, C.
rec.: P77
Cats, J.
P578 (3e4)
Causerieën (4b)
P233, P718
overige vermeldingen: P1-4, P140, P141, P311 (3e8a)
Čečanoviski, M.
zie Čečanovskij, M.
ČEČANOVSKIJ, M.
auteur: P180, P248, P393, P484
genoemd als:
bez.: P21, P248
inl.: P20, P21, P56, P74, P180, P248, P393, P484
vert.: P20, P21, P180, P248
Celebes
zie Menado
Céline, L.F.
P1210
Chambon, A.
genoemd als:
vert.: P5, P933
CHARLES, J.B.
auteur: P518
Christelijke moraal
P484 (4c)
CLAES, G.
rec.: P826
CLAEYS, H.J.
auteur: P753
CNODDER, R. DE
rec.: P344
COENEN, F.
auteur: P394
Colijn, H.
P518 (4d)
COLMJON, G. VAN
auteur: P323
rec.: P146
Coming after
P136
COMLEY, M.C.
auteur: P511°
Conflict in Lebak
P185 (3b)
zie ook Lebakzaak (2e2)

Conrad, J.
P620–P623 (4b,g,p), P723 (4h,p)
Conrad Busken Huet
P192
CONRADI, F.
auteur: P306
Conservatieven/Conservatieve politici
P321 (2d), P356 (2d), P362 (2g2), P511° (2g2), P1081 (2d)
CONSTANDSE, A.L.
auteur: P566, P754, P1117, P1166
elders genoemd: P854 (3b), P1211 (3e8a)
Contact
vL: P827
COOLSAET, J.
auteur: P519
Correspondentie van Eduard en Pieter Douwes Dekker
P28, (P1066), P1067
Correspondentie van Robert Fruin
P446
Corstius, J.C. Brandt
zie Brandt Corstius, J.C.
Coss, O.
P1188 (2d)
COSTER, D.
auteur: P755
elders genoemd: P376 (3b), P722 (3b), P1074 (3b)
Courant Het Nieuws van de Dag, De
Berge, H. ten: P108
Luger, J.: P310
Pasquino zie Luger, J.
Wingen, E.: P14
Zürcher, J.: P1041
zie voorts ook *Telegraaf, De/(Nieuws van de Dag)*
Courier Littéraire des Pays-Bas
Oversteegen, J.J.: P470
Cram, T.
genoemd als:
bez.: P968, P972, P979
Cremer, J.J.
P816 (3d)
Crevel, M. van
genoemd als:
bez.: P175, P176, P207, P208, P242, P243, P244, P245, P246, P247
Criterium
Leeuwe, H.H.J. de: P27
Critisch Bulletin
Donker, A.: P1·[1]
Grashoff, P.: P276, P344
Rost, N.: P378
Stuiveling, G.: P34, P35, P162
Crombrugghe's genootschap, Van
P760 (2d)
Culemburg
P456 (2c7)
Cultureel Nieuws
Hubojo, D.S.: P283
Cultuurstelsel
P189 (3b), P346 (2g2), P481 (2g2), P644 (2g2), P647 (3b), P705 (2g2), P777 (5b1), P832 (2g2), P944 (2g2), P978 (3b), P1055 (2g2), P1113 (2g2), P1129 (3b), P1196 (3b)
CUVELIER, F.
auteur: P837
genoemd als:
inl.: P65, P837
D.
zie Dubois, P.H.
D.H.
auteur: P567
DLM
rec.: P716
Daalmans, E.
P740 (3a-d)
Daan, J.
genoemd als:
inl.: P982
Dada Meuraxa
zie Meuraxa, Dada
DAEMS, J.
rec.: P108+
Dagblad De Stem/De Stem
Bartman, J.: P13
Smeets, T.: P108
Dagblad Kennemerland
Harwijne, W.J.: P1102
Dagblad van het Oosten
J.W.: P13, P826
Pameyer, J.M.: P108
Dagblad van West-Friesland
Harwijne, W.J.: P1102
Dagblad van Zwolle
Huysman, P.: P108
Straten, H. van: P1113
Timmerman, H.T.: P1110
Dagblad voor Coevorden
J.W.: P13
Dagblad voor Noord-Limburg
Multatuli: P97
Smeets, T.: P108
Dagblad voor de Zaanstreek, De Typhoon
Pameyer, J.M.: P108
Scheepmaker, N.: P108
Dagblad Zwolle, Het
Timmerman, H.T.: P1102
Dagboekanier
zie Knap, H.A.A.
'Dageraad, De'
P250 (3e8a), P339 (3e8a), P363 (3e8a), P419, P459 (3e8a), P460 (3e8a), P1127 (2d), P1166 (3e8b)
Dageraad, De
P614 (3a), P635 (3a), P907 (3a)
Dam, F. van
P1225, P1231, P1232
DAMME, B.
auteur: P167, P195, P234, P265
Dantzig
P334
DAUCHY, R.
auteur: P804
Davelaar, A. van
P934 (4d), P966 (4d)
DEBURCHGRAVE, K.
rec.: P108
DEEL, T. VAN
rec.: P1113
Deens(e)
P962 (-vertaling; 4k)
DEERING, A.
auteur: P501
rec.: P64, P138, P1026
Deiss, M.
P658 (2d), P688 (2d)

Deken, A.
P151 (3c)
Dekkersduin
P250 (2g; 4b)
Delcour, J.M.
genoemd als:
vert.: P5, P933
DELFOS, L.
auteur: P636
Delft(se)
P335+ (-studenten), P341 (-genootschap), P475 (2d, 2h, 3e11, 4b, 4n2), P655 (-studenten; 2d), P824 (2d, 4b, 4n2)
Delftsche Courant
Ett, H.A.: P335, P824
Oosterbaan, D.P.: P250
Verhoeven, N.: P125, P170, P172, P173, P229
Wh.: P629
DELSEMME, P.
auteur: P637, P756
Delta
Lawrence, D.H. P469
Stuiveling, G.: P553
DEMEDTS, A.
auteur: P520
Demidovoj, M.
genoemd als:
vert.: P20, P180
Democratie/democratisch
P902 (2g1), P929 (anti-democratisch; 2g1, 4b, 4c), P1020 (burgerlijk-humanisme)
Demokratische Bond
P37
Den Haag
P28 ('s Hage), P29 ('s Hage), P31, P32, P39, P44, P137, P309 (3e8a), P311 (3e8a), P499 (4n4), P546 (3e8b), P578 (3e7), P587 (3e8a), P590 (2e2, 3e8a), P658 (2d), P733 (2d), P734 (2d), P750 (2d), P767 (3e8b), P811 (2c2), P870 (3e8b), P995 (3e7), P1221, P1228
DEPARI, K.S.
auteur: P568
DEPREZ, A.
auteur: P521
Deugd en de ketel, De
P1232
Deutsche Woche
Kunz, L.: P458
Deventer Dagblad
J.W.: P13
Milo: P108
Wallis de Vries, P.: P108
Winkler, J.: P1053, P1102
Dewan Sastra
Salleh ben Joned: P1026
DEYSSEL, L. VAN
auteur: P307, P830
elders genoemd: P207 (3d), P225 (3b), P307 (3b)
De zegen Gods door Waterloo
P1·3, P139
Dias, J.S. Vas
zie Vas Dias, J.S.
Dichter und Leser
P946
Dickens, C.
P830 (3d)
'Die Haghe', Jaarboek, Vereniging
P697, P811
Diepenhorst, I.A.
genoemd als:
gez.: P675
Dietsche Warande en Belfort
Coolsaet, J.: P519
Janssens, M.: P108, P116, P845
Keersmaekers, A.: P619
Sötemann, A.L.: P108
Westerlinck, A.: P34
DIRKSE, A.
auteur: P1060
genoemd als:
aut.: P29
DIS, A. VAN
rec.: P28, P1124, P1141
'Distel, De'
P255 (3b), P741 (3a,b)
Djakarta
P68, P608 (3e4), P949 (3e8b), P964 (3e7)
DOEDENS, H.
auteur: P502, P885, P928
rec.: P461
DOELE, S.
rec.: P14
Dokumentaal
P1138
DOMELA NIEUWENHUIS, F.
auteur: P666, P909
genoemd als:
inl.: P113, P666
elders genoemd: P685 (3b,d), P909 (2h)
Dondorf, A.
P350 (3b; 3e11)
DONKER, A.
rec.: P1·1
DONKERSLOOT, N.A.
auteur: P445
genoemd als:
bez.: P693
DONNER, J.H.
rec.: P36, P829
Don Quichot
P724 (3c)
DOOLAARD, C.B.
rec.: P108
Doopsgezind/doopsgezinden
P701 (2c1), P1039 (2c1; 4b,c)
Doppelroman, Der
P698, P699, P792
Dordtenaar, De
Deering, A.: P64, P138
J.H.: P1053
Mantiri, B.: P108
Wallagh, C.: P108
Dordts Dagblad
Kleyn, L.: P250
'Dorp en een berg, Een'
P1087 (4h)
Douwes Dekker, fam.
P1192 (3e11)
Douwes Dekker, A.H.E.
P39, P1181 (2c7)
Douwes Dekker, E.[duard]
P1163 (7)
zie EDD
Douwes Dekker, E.[ngel]
P44, P1124 (1b, 2d)

Douwes Dekker, E.F.E. (Setiaboeddhi)
P492 (3b), P570 (3b), P1203 (Ernest; 2c7)
Douwes Dekker, G.M.G.
P1203 (2c7)
Douwes Dekker, I.[dske]
P53+
Douwes Dekker, J.[an]
P39, P53, P492 (3b), P1106 (2c7), P1203 (2c7)
Douwes Dekker, P.[ieter]
P28, P1066 (1b), P1067 (1b), P1106 (2c7), P1118 (3e8a), P1124 (2d), P1185 (2c7)
Douwes Dekker, P.J.C.E. [Edu]
P406 (2c,d), P1177 (2c7)
Douwes Dekker-Hamminck Schepel, M.
P1-11 (Mimi), P46 (Mimi), P48, P383 (3e4), P748 (Mimi), P942 (1b)
zie ook Brief van-
Douwes Dekker-Post van Leggeloo, A.G.
P312 (2c7), P1178 (2c7)
Draad, Halfjaarlijkse Courant van/voor/over degenen die de Naam Douwes Dekker dragen, De
Kees: P1185
Nooten-Douwes Dekker, E. van: P1118, P1192
Veenstra, J.H.W.: P1203
Drápal, M.
genoemd als:
vert.: P78, P1002
DRECHSEL, H.G.
auteur: P464
Drente
P626 (2c4)
Drentse en Asser Courant
Mantiri, B.: P108
Drie eeuwen
P616
DRIESSEN, F.W.
auteur: P512, P522
elders genoemd: P673 (2h)
Drie vrienden
P674, P812
Drømmen om Insulinde
P46, P810
Droogstoppel, B.
zie Romein-Verschoor, A.
Droogstoppel, Batavus
P108 (4n1; -passages), P187 (4c), P436 (4c), P469 (4c), P514 (3e9), P518 (4d), P540 (4f), P550 (4d,g), P552 (4d), P558 (4d), P559 (-mentaliteit, 5a1), P573 (4f), P597 (2g), P641 (4e), P643 (2f, 4d), P702 (4n2), P714 (-hfdstkn.; 4f), P738 (-hfdstkn.; 4f), P766 (4c), P825 (4d), P893 (4c), P979 (4d), P1083 (4d), P1175 (4d), P1232
Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen etc. (4j)
P1+, P1-1, P1-4, P191, P191°, P202, P257, P286, P359, P531, P556, P580, P604, P639, P649, P679, P730, P742, P775, P785, P814, P871, P948, P983, P1032, P1071, P1085, P1123, P1136, P1186
DUBOIS, P.H.
auteur: P523, P638, P886, P910
rec.: P1, P1-8, P1-10, P12, P13, P14, P34, P35, P36, P108, P138, P578, P825+, P826+, P827, P828, P829, P1053, P1113
DUINKERKEN, A. VAN
auteur: P212
genoemd als:
inl.: P465
elders genoemd: P225 (3b)
Duinkerken, A. van
P975
DUISTER, F.
rec.: P14
Duitse Kroniek
Leeuwe, H.H.J. de: P1188
Duitsland
P396 (2c4-6), P418 (2a), P462 (4l), P496 (2a), P921 (2a), P977 (2a), P1128 (2a), P1195 (2a), P1206 (3b, 4k,l)
zie ook Periode in- na 1865
Duiveland, L.J. Plemp van
zie Plemp van Duiveland, L.J.
DULL, B.
rec.: P108, P146
Dupont, P.
genoemd als:
vert.: P5, P933
Duymaer van Twist, A.J.
P46, P47 (Gouverneur-Generaal), P563 (5b1), P811 (2c2), P975 (2e2), P981 (2e2), P1113 (2d), P1145 (2d), P1146 (2d)

E.
zie Nooten-Douwes Dekker, E. van
E.E.
rec.: P1113
E.Z.
rec.: P36, P829
E.V.Z.-H.
rec.: P108
Economisch-Statistische Berichten
R.I.: P902
Economist
Baudet, M.J.: P1168
EDD/EDD'S
achternaam: P1185 (2c7),
anti-christelijke wereldbeschouwing: P1019 (2g)
as: P150 (3e11), P508 (3e11), P884 (3e11), P1181 (3e11), P1212
biografie: P674 (3b), P812 (3b)
brief van- aan Freud: P154 (3b)
carrière: P868 (2f), P1082 (2f)
creatieve perioden: P868 (2f), P1082 (2f)
crematie: P1040 (2h)
dualistische persoonlijkheid: P468 (2f)
geboorte-dag: P485 (3e4), P608 (3e4), P827 (3e4), P894 (3e4), P896 (3e4), P970 (100e–; 3e4)
geboorte-huis: zie 3e1
-herdenking in 1937: P297 (3e4), P413 (3e4)
huis: P1047 (3e11), P1105 (3e11) (zie ook Multatuli-huis)
ik-ideaal: P868 (2f), P1082 (2f)
jeugd: P1037 (2c1)
keizersdroom: P549 (2f, 3c)
minderwaardigheidscomplex: P328 (2f)
moralisme: P431 (2f)
nalatenschap van-: P489 (2d)
Napoleon-illusies: P418 (2f), P496 (2f), P921 (2f), P977 (2f), P1128 (2f), P1195 (2f)
laatste briefkaart: P45

lezing van-: P280
overlijden: P317 (3b), P350 (3e11)
pathologische vervolgingswaan: P323 (2f)
pleegzoon: P890 (2c6, 7), P1148 (2c7)
portretten: P673 (2h), P674 (3b), P812 (3b)
sarcasme: P262 (2f)
schrijverschap: P841 (3c), P937 (3c), P1172 (3c)
sterfdag: P308 (2h), P315 (65c–; 3e4), P336 (65c–; 3e4), P458 (70c–; 3e4), P459 (70c–; 3e4), P460 (70c–; 3e4), P652 (75c–; 3e4)
sterfhuis: zie 3e2
stijl: P494 (4e,h), P943 (2c, 4e), P974 (2c, 4e), zie verder 4e
tegenspelers: P545 (2e2), P551 (2e2)
tentoonstelling: P1043 (3e7)
testament: P473+ (1d)
vergiftigingscomplex: P296 (2f), P409 (2f)
verkeerde nadruk: P296 (3a), P409 (3a)
(als) wassenbeeld: P826 (3e6), P828 (3e6)
zelfingenomenheid van-: P446 (2f)

EDD's contact met- (2d)
Ablaing van Giessenburg, R.C.: P813, P1131
Abrahamsz, S.: P1140
Amsterdam: P1100
Amsterdamse apotheker: P457
Arbeidersbeweging: P909
Baart, M.E.: P852
Berdenis van Berlekom, M.: P716
Bernhold, W.: P1124
Brest van Kempen, C.P.: P215, P249, P991
Bruinsma, V.: P853, P1125
Busken Huet, C.: P192, P293, P404, P454
Combrugghe's genootschap, Van: P760
Conservatieve politici: P321, P356, P1081
Coss, O.: P1188
'Dageraad, De': P1127, P1166
Deiss, M.: P658, P688
Douwes Dekker, E.: P1124
Douwes Dekker, P.J.C.E. (Edu): P406
Duymaer van Twist: P1113, P1145, P1146
Edu: zie Douwes Dekker, P.J.C.E.
Ensing, J.: P274
Godon, A.P.: P581
Gorter, A.: P829
Hall, M.C. van: P617
Hamminck Schepel, J.A.: P1124
Handswerklieden in Nieder-Ingelheim: P571
Hoëvell, W.R. van: P1087
Hotz, fam: P697, P704, P728, P733, P750
Kallenberg van den Bosch, R.J.A.: P746
Kinderen: P473
Koning, D.: P715, P765, P784
Korteweg, B.P.: P852
Kruseman, A.C.: P153
Kruseman, M.: P331, P731, P747, P748, P852, P885, P928
Langeveldt van Hemert, A.L.: P266
Laurica zie Pot-Meijer
Lelie, A. de: P829
Lennep, J. van: P197, P281, P295, P407, P420, P522, P668, P726
Linde, A. van der: P267, P829
Lobo, fam: P525
Mansholt, D.R.: P170, P817
Meijer, R.C.: P1048
Michiels: P1205
Muller, H.C.: P829
Mulock Houwer, fam.: P716
Paap, W.A.: P489
Pot-Meyer, L.M.A. (Laurica): P716
Raaf, H. de: P170, P817
Ritter, P.H.: P224
Rochussen, J.J.: P344, P1076
Roorda van Eysinga, S.E.W.: P474
Schumann, R.: P466
Si Oepiketeh: P1205
Switzar, J.L.A.M.: P657, P829
Versteegh, C.: P565
Vlaamse beweging: P174, P344, P865 (Vlaanderen), P1076
Vloten, J. van: P1166
Vosmaer, C.: P731
Voûte, A.: P558
'Vrije studie': P335, P475, P655, P824
Vrijmetselarij: P1115
Vrouwen: P841, P937, P1172
Wijnbergen, E.H. van: P172, P958
Wouter zie Bernhold, W.
elders: P841, P937

EDE, C. VAN
rec.: P108+

Edese Courant
Bulter, W.: P1113
L.V.: P108
Scheepmaker, N.: P108, P1161

Edu
zie Douwes Dekker, P.J.C.E.

Eduard Douwes Dekker and the Dutch dispute on Colonial Policy
P511°

EDWARDS, R.
auteur: P758
genoemd als:
bez.: P62, P758, P766
inl.: P62, P758, P766

Eeden, F. van
P350 (3b; 3e11), P578 (3e4), P1107 (1c)

EEGHEN, I.H. VAN
auteur: P1061

Eén en ander over Pruisen en Nederland (4b)
zie *Pruisen en Nederland, Eén en ander over*

Eerste Internationale
P1002 (2g; 3b)

Eerste internationale in Nederland, De
P37

EETEN, P. VAN
rec.: P629, P826

Eeuwige examen, Het
P1113

Eeuw 'Max Havelaar', Een
P515, P516, P526, P532, P535, P538, P555

Eeuw Nederlandse letteren, Een
P161, P472, P922

EGGINK, C.
rec.: P250

Eigen Haard
P786 (3e4)

Eindhovens Dagblad
Conradi, F.: P306
H.J.: P576, P629

ELEMANS, J.
auteur: P818

Elseviers Literair Supplement
zie *Elseviers Weekblad*

Elsevier's Maandschrift
P408

Elseviers Magazine
zie *Elseviers Weekblad*
Elseviers Weekblad/Elseviers Magazine/Elseviers Literair Supplement
Hofstra, J.W.: P203
Houten, B. van: P826, P828
Lawrence, D.H.: P893
Riel, H. van: P956
Schuhmacher, W.J.: P108
Elsken, E. van der
P782
ELSMAN, W.
auteur: P168
ELSSCHOT, W.
auteur: P213
Emants, M.
P394 (3b)
EMEIS, M.G.
rec.: P558
EMMERLING, E.
auteur: P372, P524, P571
elders genoemd: P364
Empirebuilding
P292
ENDT, E.
rec.: P730
genoemd als:
bez.: P694, P695
Engelhard, P.
P740 (3a,d)
ENKLAAR, I.H.
auteur: P966
Ensing, J.
P43, P274 (2d)
ENZINCK, W.
auteur: P708, P887
rec.: P14
genoemd als:
incl: P60, P708
Erasmushuis
P949 (3e8b), P964 (3e7)
ERENS, F.
auteur: P465
elders genoemd: P465 (2h)
Erflaters van onze beschaving
P418, P496, P921, P977, P1128, P1195
Ertekiler hem rovayatlar
P24
Es, G.A. van
P578 (3e8a)
Esser, J.
P1094 (3d)
d'Estrey, H.M.
P351 (4q)
ESVELDT, M.
auteur: P1170
ETER, J.
rec.: P146
Etiek
P1166 (3c,d)
Etische politiek
P329 (3b)
ETT, H.A.
auteur: P152, P153, P181, P182, P194, P196, P197, P214, P215, P235, P236, P249, P250, P266, P280, P308, P335, P349, P433, P434, P456, P457, P475, P503, P524, P572, P692, P747, P824, P838, P839
rec.: P1, P1[-1], P50[+], P172, P461, P473[+]
genoemd als:
aut.: P33
bez.: P1, P1[-2], P1[-7], P1[-8], P1[-9], P1[-10], P1[-11], P27, P35, P126, P153, P357, P421, P554, P1201
inl: P27, P35, P153
elders genoemd: P250[+] (o.a. 3e8a), P320 (1d), P363 (3e8a), P433 (3b), P459 (3e4), P473 (1d), P578, P587 (3e8a), P1102 (3e1), P1213 (3e3)
Euclides
Bottema, O.: P632
Europeaan
P74
European Context
P915
Europese
P248 (-kolonisators; 4c), P1030 (-literatuur; 4h), P1033 (-literatuur; 4h)
EYCK, P.N. VAN
auteur: P693
Eysinga, S.F.W. Roorda van
zie Roorda van Eysinga, S.F.W.
EXSTEYL, R.D'
auteur: P237

F.
auteur: P485
F.K.
zie Kief, F.
FABRICIUS, J.
auteur: P626
elders genoemd: P626 (3b)
Faltová, L.
genoemd als:
vert.: P130[+], P326, P673
Familieleden (2c7)
Bassani-Douwes Dekker, E. (Nonni): P306, P612, P1180
Bernhold, W. (Wouter): P890, P1148
Douwes Dekker, E.F.E. (Ernest): P1203
Douwes Dekker, G.M.G. (Guido): P1203
Douwes Dekker, J. (Jan): P1203
Douwes Dekker, P. (Pieter): P1185
Douwes Dekker, P.J.C.E. (Edu): P1177
Douwes Dekker-Post van Leggeloo, A.G.: P312, P1178
Kleynhoff, C.: P456
Nooten-Douwes Dekker, A.E.P.A. van: P1106
Wijnbergen, E. van (Tine): P168, P172, P456
Wijnbergen, W.L. van: P1179
Fancy
P222 (4d)
Femke
P914 (3e6)
FENS, K.
auteur: P573, P1093
rec.: P112, P143, P461, P491, P492, P493, P494, P495, P514[+], P551, P560, P629, P730, P826[+], P828, P1053, P1071, P1104, P1113
Film, Bewerkingen (4n1)
P108[+], P782 (t.v.)
Film en Televisie
Daems, J.: P108
Deburchgrave, K.: P108
Financieele Dagblad, Het
Visser, M.: P14
Flamme des Zorns
P332, P361

Flandra Esperantisto
Multatuli: P89
FLINT, J.T.
rec: P108
Fockema Andrae
genoemd als:
bez.: P675
Fokkema, D.
genoemd als:
vert.: P83
Folia Civitatis
Sprenger, J.: P1163
Stuiveling, G.: P480
FONCKE, R.
auteur: P526
FONTIJN, J.
rec.: P826, P828
Forster
P42, P1023 (4q)
Fortuin, H.
genoemd als:
regisseur/bew.: P146
Forum
P376, P722, P1074
Forum der Letteren
Janssens, M.: P714
Mooy, J.J.A.: P698/699
FRANCKEN, A.A.P.
auteur: P1171
genoemd als:
aut.: F31
Francken Azn., W.
P1092 (3a)
Franeker
P14
FRANKENBERG, G. VAN
auteur: P667
Frankrijk
P637 (4k,l,m), P756 (4m), P811 (Frans consulaat; 2c2), P916 (4m), P917 (Frans; 4k,l), P1030 (Franse vertaling; 3e8b)
FREEZER, H.
auteur: P1149
Freigeistige Aktion, Die
Frankenberg, G. von: P667
Multatuli: P119
FREUD, S.
auteur: P154+
elders genoemd: P154 (3b), P1056 (3b,d)
Friedrichhagen
P1056 (3b)
Friesch Dagblad
Milo: P108+
Wallis de Vries, P.: P108+
Frits
P604 (4j)
Fröhliche Erinnerungen eines 'Friedrichshagners'
P256
FRUIN, R.
auteur: P446
elders genoemd: P288 (3a), P397 (3a)
Funke, G.L.
P34
Funke, G.L. jr.
genoemd als:
bez.: P34
Funk und Schule
Multatuli: P99
G.
rec.: P108, P1113
G.B.
zie Brom, G.
G.B.R.
rec.: P782
G.J.S.
rec.: P943
G.K.
zie Knuvelder, G.
G.R.
rec.: P827
G.S.
zie Stuiveling, G.
zie Swart, G.
G.W.H.
zie Huygens, G.W.
GALELANO, I.O.
auteur: P486
GALEN LAST, H. VAN
auteur: P992
Galerie Podulke
P897 (3e7)
GANS, J.
auteur: P682, P929
Garacaev, S.
genoemd als:
vert. (?): P24
GARCIVAL, G.
rec.: P77
Gazeta Robotnicza
Multatuli: P102
Gazet van Antwerpen
Claes, G.: P826
Janssens, F.: P108
Milo: P108
M.K.: P146
Nies, J.: P1113
Gebed van den onwetende, Het (4b)
P1-1, P2, P11, P17, P109, P110, P209, P627
overige vermeldingen: P1232
Geboortehuis Korsjespoortsteeg/Multatuli-Museum gebouw (3e1)
P428, P578, P602, P683, P1071, P1090, P1101, P1102
Gedachten
P10, P797
Gedeeld Domein, Bulletin van de algemene conferentie der Nederlandse letteren
P531
Gedetailleerde studie van geheel het leven (2b)
P869, P1113
Geel, R.
genoemd als:
bez.: P968, P972, P979
Geen blad voor de mond
P474
Geest van het Oostindisch gouvernement, De
(P625), P631, (P800)
Geheime tuin, De
P461, P670
Gehele oeuvre, Het (4a)
P1+ (*Vw*), P211, P345, P353, P379, P380, P461, P772, P1109, P1158 (*Vw*), P1166
Gelderlander, De
Geus, de: P138
J.B.: P11
Panhuysen, J.: P461

Smeets, T.: P108
Verhoeven, B.: P607
Gelders-Overijselse Courant
J.W.: P13
Milo: P108
Wallis de Vries, P.: P108
Gellért, G.
vert.: P128
Geloofsbelijdenis (4b)
P1[-1], P11, P19, P1036
Generatie van '20
P269 (3b)
Genie
P1038 (19e eeuwse–; 2f), P1068 (19e eeuwse–; 2f)
Genre, stroming (4g)
Max Havelaar: P74, P176, P180, P420, P484, P620–623
P512, P949 (Maleise gedichten)
Gent (1867-1869)
P158 (3c4), P665 (2c, 3e11), P760 (2d)
GERHARD, A.H.
auteur: P183, P184, P1007
elders genoemd: P1019 (2g)
A.H. Gerhard, Vrijdenken, socialist en opvoeder
P183, P184
Germanistencongres, 3e Internationale
P713 (3e8b), P739 (3e8b)
German Life and Letters
Meyer, R.P.: P932
Gerretson, F.C.
P217 (7), P225 (3b), P271 (3b)
Geschiedenis der Arbeidersbeweging in Nederland
P116
Geschiedenis van het humanisme in Nederland
P754
Geschiedenis van Indonesië
P185
Geschiedenis van de Nederlandse taal
P303, P880, P1088
GEUS, DE
rec.: P138
Gevoelige handen
P133, P805, P1009, P1064
GEYL, P.C.A.
auteur: P251, P281, P282, P668, P669
rec.: P344+, P461+, P487
genoemd als:
aut: P344, P461
Geyter, J. de
P259 (3b)
Gezelle, G.
P755 (3d)
Ghijsen, C.M.
P716 (3a)
Gids, De
Ett, H.A.: P182
Geyl, P.C.A.: P251
Hermans, W.F.: P1113
Luger, B.: P36, P829
Perron, E. du: P375, P721, P1073
Resink, G.J.: P620, P621, P622, P623
Romein, J.: P250
Ross, L.: P945
Stuiveling, G.: P1113+
GIELE, J.J.
auteur: P1062
genoemd als:
aut: P37
bez.: P1125
GILLET, L.
rec.: P730, P932
GODON, A.P.
auteur: P574
elders genoemd: P574 (2h), P581 (2d, 2h)
GOEDEGEBUURE, J.
rec.: P108
GOEDEMÉ, L.G.
rec.: P145, P1068
GOES, F. VAN DER
auteur: P840
elders genoemd: P156 (3b), P207 (3d)
Goethe
P209 (4h), P247 (2f; 3d)
Götze, E.
genoemd als:
bez.: P419
Gogh, V. van
P606 (3d), P758 (3d)
GOMPERTS, H.A.
auteur: P198, P238, P487, P527, P575, P670, P671, P759, P936, P956
rec.: P173, P461+, P629
genoemd als:
aut: P461
bez.: P175, P176, P207, P208, P242, P243, P244, P245, P246, P247, P374, P375, P376, P388, P396, P397, P398, P399, P400, P401, P402, P403, P404, P405, P406, P407, P408, P409, P410, P411, P412, P413, P414, P415, P471, P491, P492, P493, P494, P495
elders genoemd: P782, P854 (3b), P857 (3b)
GONÇALVES, D.A.
auteur: P1119
genoemd als:
vert.: P72, P1119
Gooi- en Eemlander, De
Huysman, P.: P108
Raadman, F.: P108
Scheepmaker, N.: P1161
Scholten, H.P.G.: P827
Straten, H. van: P1113
Goois Nieuwsblad
Brandt, W.: P1053
Goos, W.
genoemd als:
vert.: P65, P837
GOOYER, A.C. DE
auteur: P1120
GORKIN, I.
rec.: P354
Gorp, H. van
genoemd als:
bez.: P1086
Gorter, A.
P36, P829 (2d)
GORTER, H.
auteur: P694, P695
elders genoemd: P693 (3b), P694 (3b)
GORTZAK, R.
rec.: P146
G.OU.D., Goede – oude – dag, Huiskrant van het Leo Polak-Huis
P1018
Gouda
P14
Goudse Courant/Goudsche Courant
Happel, F.: P1102

Ruivenkamp, P.: P108
Wieland: P14
GRAAF, D.A. DE
rec.: P487
GRAAF, H.J. DE
auteur: P185, P1094
Graaff, N. de
P740 (3a-d)
Graafschapbode, (De)
Bulter, W.: P1113
Kooger, H.: P1045
Mantiri, B.: P108
Gras, A.J. le
P1069
GRASSHOFF, P.
rec.: P276, P344
Grauerholz, U.
genoemd als:
bez.: P1172
's-Gravenhage
zie Den Haag
GRAVESANDE, G.H. 's-
auteur: P350
rec.: P1
genoemd als:
bez.: P175, P176, P207, P208, P242, P243, P244, P245, P246, P247
Grégoire, collectie
P686 (1c)
GRESHOFF, J.
rec.: P250
GROENDIJK, H.
auteur: P528
Groene Amsterdammer, De
Alberts, A.: P1-10, P362, P498, P563
Boost, C.: P108
E.Z.: P36, P828
Kelk, C.J.: P125, P250, P344, P461, P629, P828
Stuiveling, G.: P508
Walravens, J.: P515
Wiessing, H.P.L.: P612
Groningen
P578 (3e7)
GROOT, J.H. DE
rec.: P138
GROOT, P. DE
auteur: P888
GROOTAERS, J.
auteur: P351
Groot Nederland
P394
Guêpes, Les
P494 (4e,h)
Gustav Mahler, Erinnerungen und Briefe
P317
György, F.
genoemd als:
vert.: P67
Gysseling, M.
genoemd als:
inl.: P982

H.V.B.
auteur: P529
H.G.
zie Groendijk, H.
H.J.
auteur: P576
rec.: P629
H.L.
rec.: P1, P174
H.R.H.
zie Roland Holst, H.
H.V.
zie Verhaar, H.
Haagsch Dagblad
Carmiggelt, S.: P511
Gomperts, H.A.: P629
Kronkel zie Carmiggelt, S.
Leeuwen W.L.M.E. van: P1-8, P1-9
Mosheuvel, L.H.: P388
Stuiveling, G.: P606
Haagsche Courant
B.v.E.: P578
Bulthuis, R.: P828
Ett, H.A.: P572
Happel, F.: P1051
Hazeu, W.: P1113
Oolbekkink, H.: P108
Ruivenkamp, P.: P108+, P138
Welling, D.: P14
Haagsche Post/Haagse Post/HP Magazine/ HP Haagse Post/HP
Brands, G.: P1103
Bulthuis, R.: P344, P382
Jong, E. de: P913
Kirchner, G.: P1104
M.S.: P13
Nieuwenhuys, R.: P1104
Nuis, A.: P1113, P1150
Rothuizen, W.: P68
Surie, H.G.: P1104
Wijk, H.N. de: P1104
Zaagsma, F.: P108
Haagse Comedie, De
P1228
Haan, T.
genoemd als:
bez.: P1, P1-11, P1201
Haarlem
P108, P459 (3e8a), P460 (3e4), P811 (2c2)
Haarlems Dagblad
A.v.L.: P828
Lawrence, D.H.: P436
Leeuwen, W.L.M.E. van: P1-9
Lierop, P. van: P108
Multatuli: P134
Pameyer, J.M.: P108
Ruivenkamp, P.: P138
Scheepmaker, N.: P108, P1161
Straten, H. van: P1113
Haas-Hanau, C.C. de
P308 (2h)
HAASSE, H.S.
auteur: P841, P937, P1172
Haberland, I.
genoemd als:
bez.: P787, P802
HAERINGEN, C.B. VAN
auteur: P324, P938
HALL, J.N. VAN
auteur: P1008
HALL, M.C. VAN
auteur: P617
elders genoemd: P617 (2d)
HAMANS, C.
rec.: P962

Hamminck Schepel, J.A.
P 1124 (2d)
Hamminck Schepel, M.
zie Douwes Dekker-Hamminck Schepel, M.
Handelingen van de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis
Janssens, M.: P 738
Handelingen van het zeventiende Vlaamse Filologencongres
P 461
Handelsblad, Het
Stroman, B.: P 730
Hanna (in *Vorstenschool*)
P 852 (2d)
HAPPEL, F.
rec:. P 108, P 1051, P 1102
Harmsen, G.
bez.: P 1125
Harmsen Ogrin, M.
bez.: P 75
Hartkamp, M.
bez.: P 1086
Hartog, A.H. de
P 273 (6), P 1019 (2g3)
HARTOG, H.
auteur: P 1063
Hartoko, D.
genoemd als:
vert.: P 952, P 985
HARWIJNE, W.J.
rec.: P 1102
Havelaar, Max
zie Max Havelaar
HAZEKAMP, M.J.W.
rec.: P 108
HAZEU, W.
rec.: P 1113
Hedendaagse
P 353 (-jeugd; 3b)
Hedero
genoemd als:
vert.: P 89, P 90
HEGMAN, W.E.
auteur: P 760
HEIJDEN, M.C.A. VAN DER
auteur: P 805, P 806, P 807, P 1009, P 1010, P 1011, P 1012, P 1064, P 1173
genoemd als:
bez.: P 11, P 133, P 144, P 788, P 805, P 806, P 807, P 1005, P 1009, P 1010, P 1011, P 1012, P 1058, P 1064, P 1173
inl.: P 11, P 133, P 144, P 788, P 805, P 806, P 807, P 1005, P 1009, P 1010, P 1011, P 1012, P 1058, P 1064, P 1173
HEIJS, J.L.
rec.: P 108
HEIMANN, M.
auteur: P 808
Heimat am Mittelrhein
Emmerling, E.: P 524
Heine, H.
P 209 (4h), P 830 (3d), P 1024 (4c)
Helcetová, H.
genoemd als:
bez.: P 130, P 326
Helderse Courant
Harwijne, W.J.: P 1102
HELLEGERS, G.
rec.: P 14
Hellevoetsluis
P 28+ (o.a. Helvoet)
HELLMANN, P.
rec.: P 108
Helmers, J.F.
P 493 (4h), P 740 (3a-d)
Helmonds Dagblad
Jonkers, H.: P 1113
Hengelo's Dagblad
Leeuwen, W.L.M.E. van: P 1-8
Pameyer, J.M.: P 108
HENRARD, R.
auteur. P 1174
rec.: P 461
HERBERGHS, L.
rec.: P 116
Herdenking (3e4)
P 223 (In 1937), P 235, P 297 (In 1937), P 315 (65e sterfdag), P 336 (65e sterfdag), P 383 (dood van Mimi Hamminck Schepel), P 413 (In 1937), P 437 (Lebak-), P 458 (70e sterfdag), P 460 (70e sterfdag), P 485 (EDD's geboorte), P 504 (100 jaar *Max Havelaar*), P 514 (100 jaar *Max Havelaar*), P 515 (idem), P 526, P 564 (100 jaar *Max Havelaar*), P 568 (idem), P 608 (140e 'verjaardag'), P 652 (75e sterfdag), P 757 (In 1887), P 786 (In 1887), P 827 (150e geboortedag), P 862 (overlijden), P 874, P 894 (150e geboortedag), P 896 (150e geboortedag), P 970 (100e geboortedag), P 1112 (100 jaar *Vorstenschool*)
Herdenking van EDD en eventuele familieleden (3e)
P 163, P 900 (150e geboortedag)
Herinneringen aan EDD (2h)
P 164 (repetitie Vorstenschool), P 165, P 256, P 308, P 448, P 465, P 475, P 483, P 511, P 571 (Nieder-Ingelheim), P 574 (Batavia), P 581 (idem), P 673 (F.W. Driessen), P 691, P 803, P 909, P 935, P 1006, P 1040, P 1141
Herman Gorter documentatie
P 694, P 695
HERMANS, H.
rec.: P 138
HERMANS, W.F.
auteur: P 216, P 696, P 709, P 710, P 735, P 761, P 789, P 842, P 911, P 939, P 1013, P 1109, P 1113, P 1145, P 1146, P 1150, P 1175, P 1176, P 1177, P 1178, P 1179, P 1180, P 1181, P 1209, P 1210
rec: P 1-11, P 64, P 1104, P 1113+
genoemd als:
aut.: P 1114
elders genoemd: P 854 (3b), P 857 (3b), P 1175 (3d), P 1177-P 1181 (3d)
Heroldo de Esperanto
Multatuli: P 120
Hervormd Nederland
Boerwinkel, F.: P 1091
Buskes, J.J.: P 1092
Herziening van Max Havelaar, De
P 202
Heutsz, Van
P 1144 (-straat; 3e11)
Heyligers, A.
P 138 (bewerker), P 1228
HIJMANS, W.
auteur: P 530

Hikayat Lebak
P 1167
[Hilversum]
P 1099 (3e8a)
HOEKS, H.
rec: P 1053
Hoëvell, W.R. van [ps. Jeronimus]
P 495 (4h), P 713 (4h), P 739 (4b,g), P 740 (2c), P 904 (4b,h), P 1087 (2d, 4h)
HOFSTRA, J.W.
rec.: P 203
Hoja del Lunes
Castroviejo, C.: P 77
Holland in rep en roer
P 250
Hollander
P 294 (3a), P 405 (3a)
Hollander, J. de
P 740 (3a,d)
Hollands Diep
Alberts, A.: P 1113
Hermans, W.F.: P 1150, P 1210
Jansen, A.M.: P 1210
Nieuwenhuys, R.: P 1113, P 1156, P 1157
Oorschot, G.A. van: P 1158
Toorn, W. van: P 138
Verstappen, W.: P 108
Weely, E. van: P 108
Hollandse
P 74 (-burgers), P 288 (-burgerlijkheid; 3a), P 322 (-bourgeoisie; 4c), P 397 (-burgerlijkheid; 3a), P 685 (-deftigheid; 3b,d), P 691 (het-; 4c), P 803 (het-; 4c), P 935 (het-; 4c), P 1002 (-bourgeoisie; 4c), P 1006 (het-; 4c)
Hollandse schetsen
P 913
Hollands Maandblad
Multatuli: P 26
Nieuwenhuys, R.: P 676
Teeuw, A.: P 950
Veer, P. van 't: P 680, P 1037, P 1038, P 1039, P 1087, P 1139, P 1140, P 1142, P 1204, P 1205
Zwitser, H.L.: P 1207
Hollands Weekblad
Jessurun d'Oliviera, H.U.: P 578
zie voorts *Hollands Maandblad*
Holmes, J.S.
genoemd als:
vert.: P 15
Homburg
P 466 (2d)
Honderd jaar Max Havelaar
P 629, P 634, P 638, P 639, P 641, P 643, P 645, P 646, P 649, P 651
150 jaar Koninkrijk der Nederlanden
P 675
Hooft, P.C.
P 351 (4c)
Hoogeveens Dagblad
Flint, J.T.: P 108
HOORICK, L. VAN
auteur: P 532
Hoorspel, Bewerkingen (4n3)
P 564, P 610 (*Vorstenschool*), P 1050 ('Saidjah en Adinda,' 'Sali-avendje')
Hop hop hop hangt de socialisten op!
P 757
Hopper
zie Scheepmaker, N.
Horison
Multatuli: P 92
Teeuw, A.: P 949
Termorshuizen, G.: P 951
Horsman, A.
genoemd als:
bez.: P 511
Hotz, fam.
P 697 (2d), P 704 (2d), P 728 (2d), P 733 (2d), P 734 (2d), P 750 (2d)
HOUTEN, B. VAN
auteur: P 711
rec.: P 826, P 828
Houtzagersknecht
P 463 (5a), P 482 (5a), P 615 (5a), P 664 (5a), P 751 (5a), P 908 (5a), P 1003 (5a), P 1057 (5a)
HP, HP Haagse Post, HP Magazine
zie *Haagsche Post*
Hrač̣ian, X.
genoemd als:
vert.: P 56, P 393
HUBOJO, D.S.
auteur: P 252, P 283
HUËLL, F.
auteur: P 466
Huet, C. Busken
zie Busken Huet, C.
Huidenstraat 13
P 487, P 490
Huishoudboekje
P 463 (5a), P 482 (5a), P 615 (5a), P 664 (5a), P 751 (5a), P 908 (5a), P 1003 (5a), P 1057 (5a)
Huisman, H.H.
P 31, P 49, P 1171 (1a)
HUISMAN, J.
rec.: P 1113
Hulde of herdenking, Overige blijken van (3e11)
P 53+, P 150+ (bijzetting as), P 239 (prijsvraag), P 275 (prijsvraag), P 350, P 432 (straatnaamgeving), P 475 (huldiging in 1875), P 500 (Wiesbaden 1959), P 508 (EDD's as), P 536 (Au Prince Belge), P 610 (t.v.-uitzending), P 665 (toneelgezelschap 'De Multatulikring'), P 778 (EDD's as), P 782 (t.v.-documentaire), P 875 (Max-Havelaar-huis), P 884 (EDD's as), P 930 (Tomado's babertje), P 993 (Multatuli-huis), P 1034 (schimpdicht), P 1047 (EDD-huis), P 1051 ('Woutertje Pieterse', boekhandel) P 1101, P 1105 (EDD-huis), P 1144 (Max Havelaarstraat), P 1181 (as), P 1192
Huldebundels/herdenkingsbundels (3e9)
P 204, P 514, P 515, P 629, P 826, P 827, P 1014
HULLE, J. VAN
auteur: P 1182
HULSING, B.
rec.: P 108
Hulsker, J.
genoemd als:
bez.: P 4, P 693
inl.: P 4
Hulst
P 14
Humanisme/humanist/humanistisch
P 484 (2g), P 627 (4c), P 801 (2f,g), P 1020 (2g)
Humanist
Bonger, H.: P 1053
Humanistisch Verbond
P 338 (3e8a), P 363 (3e8a), P 459 (3e8a), P 460 (3e8a), P 478 (3e8a), P 1099 (3e8a)

Humor, ironie en sarkasme bij Multatuli
P345, P379, (P380), (P772)
Hund, M.
P601 (3e6)
Huwelijksmoraal
P200
HUYGENS, G.W.
auteur: P217, P435, P467, P476, P488, P533, P580, P581, P582, P618, P639, P640, P653, P672, P712, P727, P762, P809, P838, P843, P889, P912, P940, P967, P968, P969, P1121, P1122, P1151, P1183
rec.: P1[8], P1[9], P1[10], P11, P36, P143, P145, P388, P461, P511, P650, P826, P827, P828, P829, P847, P853, P867, P931, P1053
genoemd als:
aut.: P574
bez.: P53, P126, P467, P488, P533, P618, P640, P672, P712, P762, P809, P912, P940, P967, P969, P1121, P1122, P1183
inl: P12, P969
elders genoemd: P578, P583 (3e8a)
HUYGENS, S.
rec.: P53
HUYSMAN, P.
rec.: P108
HYDRA, T.
rec.: P146

I.H.v.E.
zie Eeghen, I.H. van
Ideeën (4b)
P150, P184, P195, P250[+] (*Idee 448*), P265, P273 (*Idee 91*), P313 (*Idee 783*), P351 (*Idee 731* en *Idee 1017*), P368, P461, P463 (*Idee 451*), P482 (*Idee 451*), P615 (*Idee 451*), P664 (*Idee 451*), P727 (1[e] en 2[e] bundel), P751 (*Idee 451*), P797, P908 (*Idee 451*), P929 (*Idee 451, aantekening 75:6*), P932[+], P938 (*Idee 381*), P941, P959, P1003 (*Idee 451*), P1007, P1020, P1036, P1049, P1057 (*Idee 451*), P1095 (*Idee 188*), P1138, P1149, P1182, P1188 (*Idee 1269*)
overige vermeldingen: P1[2], P1[3], P1[4], P1[6], P1[7], P2, P8, P9, P10, P11, P13, P14, P15, P17, P19, P24, P115-P123, P124-P126, P239 (3e11), P997, P1049 (2f)
IJmuider Courant
Pameyer, J.M.: P108
Scheepmaker, N.: P108
Straten, H. van: P1113
Ik groet u allen zeer!
P84, P795, P1232
'Ik weet niet waar ik sterven zal'
P199 (4q)
Ik wil gelezen worden
P11, P806, P1010, P1011
Imitatie, pastiche, bewuste navolging (4q)
P188, P199, P351, P550, P654, P655, P1023, P1044, P1052
In deze grootse tijd
P411
Indië
zie Indonesië
Indisch ABC
P844
Indische
zie Indonesische
Indische Courant, De
Walraven, W.: P777
Indische jaren (2c2)
P1[-10], P153, P173, P193, P228, P241, P343 (Natal), P346, P402, P422 (1852-1856), P448, P461, P481, P501, P513, P563 (1851-1855), P565 (1841-1842), P568, P705, P811 (1853-1858), P861, P874 (Lebak), P943, P974, P1046 (1838), P1055, P1066, (1852-1855), P1067 (1852-1855), P1142 (v.a. 1849), P1145, P1146, P1204 (1844-1845), P1205 (1842-1843)
Individualisme
P830 (3b), P1020 (individualist; 2g), P1166 (3c,d)
Indonesia
Boejoeng Saleh: P329
Hubojo, D.S.: P252
Indonesia, Once More Free Labor
P142, P160
zie ook *Nog eens: Vrye arbeid*
Indonesia, Selected Documents
P100
Indonesië
Nieuwenhuys, R.: P449
Indonesië/Indië/Nederlands-Indië
P108[+], P180 (5b2), P189 (4p), P234 (4p), P246 (3b), P248 (anno 1949; 5b2), P268 (kwestie –), P291 (anno 1937; 3b), P293 (1865-1868; 2d), P322 (4p), P329 (3e3), P336[+] (3b), P346 (2c2), P401 (anno 1937; 3b), P404 (1865-1868; 2d), P420 (2g), P449 (2e2), P450 (2e2), P484 (4c), P490 (2e2), P496 (2a), P548 (4m), P593 (4m), P647 (4p), P689 (3b), P768 (2e2), P777 (5b1), P832 (2c), P844 (2g2; 4c), P858 (2e2), P863 (4m), P882 (3b), P883 (5b2), P955 (5b), P961 (5b2), P978 (4p), P1044 (5b2), P1129 (4p), P1139 (1d), P1145 (2c2), P1146 (2c2), P1160 (5b2), P1196 (4p)
Indonesië Cultureel
P188
Indonesiërs
P108, P248 (4c), P386 (de Indonesiër; 2e2; 3a,b)
Indonesische/Indische/Nederlands-Indisch
P1 (-regering), P26, P68 (-kunstenaars), P108 (-persbureau), P336 (-herdenking; 3b, 3e4, 3e8a, 4k), P398 (-loopbaan; 2f), P573 (-deel; 4f), P578 ([Indische] kunstkring; 3e6), P586 (idem; 3e6), P587 (-kunstkring; 3e8a), P675 (-bestuursambtenaren; 4p), P791 (-volk, -communisten, -democraten; 3b), P820 (-studentenbeweging; 4h), P831 (-politiek; 3b), P883 (-samenleving; 5b2), P888 (-ambtenaar; 4d), P965 (-politiek; 3b)
zie voor Indische politiek ook Opvattingen van EDD over Indische politiek/koloniale politiek
Indonesische vrijheidsstrijd, De
P149 (3b), P186 (4c + 5b2), P248 (2c), P258 (nationalisten; 3b), P284 (4c + 5b2), P285 (4c + 5b2), P329 (nationalisten; 3b), P485 (marxisten; 3e5), P486 (verzetshelden; 3b), P831 (nationalisten; 3b), P965 (nationalisten; 3b), P1148 (opstandelingen; 2c7)
Informatie-Bulletin, Van de ambassade van de U.S.S.R. in Nederland
Gorkin, I.: P354
Ingen, F. van
genoemd als:
bez.: P946
In gesprek met de onzen
P689

In gesprek met de vorigen
P245, P662
Inostrannaja literatura
Kutjavin, E.: P74
Inspirasi pudjangga
P96, P443, P448
Instituutsbladen
Verhaar, H.: P828
Insula
Pérez Minik, D.: P77
Internationaal Centrum
P875 (3e11)
Invloed (3)
Geboortehuis Korsjespoortsteeg/Multatuli museumgebouw (3e1)
Herdenking (3e4)
Herdenking van EDD en eventuele familieleden (3e)
Hulde of herdenking, Overige blijken van (3e11)
Huldebundels/herdenkingsbundels (3e9)
Invloed op EDD van (3c)
Invloed op lateren: in Engeland (3b)
Invloed op lateren: in Indonesië (3b)
Invloed op lateren: in Nederland (3b)
Invloed op lateren: in U.S.S.R. (3b)
Invloed op lateren: in Vlaanderen (3b)
Invloed op lateren: personen (3b)
Invloed op lateren: rest (3b)
Invloed op tijdgenoten: arbeidersbeweging (3a)
Invloed op tijdgenoten: instellingen (3a)
Invloed op tijdgenoten: landen (3a)
Invloed op tijdgenoten: personen (3a)
Invloed op tijdgenoten: rest (3a)
Lezing van–, Tekst van een (3e8b)
Lezing van–, Verslag van een (3e8a)
Lofredes (3e5)
Multatuli-Genootschap en -Museum (als vereniging) (3e3)
Multatuli-museum gebouw zie Geboortehuis Korsjespoortsteeg
Reizen (3e10)
Standbeelden en gedenkplaten (3e6)
Sterfhuis te Nieder-Ingelheim (3e2)
Tentoonstellingen (3e7)
Vergelijking van EDD met (3d)
Invloed op EDD van (3c)
literair werk: P724 (*Don Quichot*)
personen: P151 (Wolff en Deken), P369, P549 (keizers), P740 (Van Hoëvell), P841 (vrouwen), P937 (vrouwen), P1142 (R. Scherius), P1166 (Spinoza), P1172 (vrouwen), P1174 (Spinoza)
overige vermelding: P146, P391, P740, P1141 (ouderlijk milieu)
Invloed op lateren: in Engeland (3b)
P317
Invloed op lateren: in Indonesië (3b)
P149 (vrijheidsstrijd), P246, P258 (nationalisten), P291 (1937), P329 (nationalisten 1920–1940), P336, P401 (1937), P791 (volk, communisten, democraten), P831 (nationalisten, Indische politiek), P882 (1940–1942), P965 (nationalisten, Indische politiek)
Invloed op lateren: in Nederland (3b)
In Nederland: P1[-1] (volk), P155 (1937), P171 (toneel), P189 (volk), P203 (toneel), P213 (letterkunde), P246, P647 (volk), P685 (Hollandse deftigheid), P708 (romantiek), P779, P978 (volk), P1129 (volk), P1196 (volk)
Nederlandse (koloniale) politiek: P167, P185, P234, P268 (± 1950), P329 (ethische politiek, ± 1910), P708, P943, P974
Nederlandse letterkunde: P830
Invloed op lateren: in U.S.S.R. (3b)
P354[+]
Invloed op lateren: in Vlaanderen (3b)
P158, P174 (v.a. ± 1865), P226 (Vlaamse 'emancipatie'), P255 ('De Distel'), P619, P741 ('De Distel')
Invloed op lateren: personen (3b)
Bergsma, W.B.: P1126
Boejoeng Saleh: P1155
Boon, L.P.: P915
Braak, M. ter: P251, P269, P282, P487, P527, P570, P633, P669, P671, P690, P707, P759, P854
Busch, W.: P178, P179, P371, P787, P802
Busken Huet, C.: P854
Carmiggelt, S.: P857
Constandse, A.L.: P854
Coster, D.: P376, P722, P1074
Deyssel, L. van: P307
Dondorf, A.: P350
Douwes Dekker, A.H.E.: P1181
Douwes Dekker, E.F.E.: P492, P570 (Setiaboeddhi)
Eeden, F. van: P350
Emants, M.: P394
Ett, H.A.: P433
Fabricus, J.: P626
Freud, S.: P154, P1056
Generatie van '20: P269
Gerretson, F.C.: P271
Goes, F. van der: P155
Gomperts, H.A.: P854, P857
Gorter, H.: P693, P694, P695
Guyter, J. de: P259
Hermans, W.F.: P854, P857
Kadt, J. de: P857
Kloos, W.: P915
Langendonck, P. van: P741
Lawrence, D.H.: P854
Looy, J. van: P350
Maeterlinck, M.: P776
Mahler, G.: P317
Meyer, R.C.: P650
Meyer, R.P.: P857
Nieuwenhuys, R.: P570, P740, P994
Oeulus: P595
Oorschot, G.A. van: P1096
Paap, W.A.: P489
Pée, J.: P230, P259
Perk, J.: P915
Perron, E. du: P229, P251, P269, P282, P487, P491–P495, P521, P527, P633, P669, P671, P674, P689, P690, P707, P759, P812, P876, P989, P1203
Rouffaer, G.P.: P546, P593, P594, P767
Sandick, R.A. van: P1126
Sötemann, A.L.: P857
Spohr, W.: P378, P479, P684, P1056, P1206
Stuiveling, G.: P229, P476, P480, P570, P968
Swart Abrahamsz: P1181
Tuuk, H.N. van der: P650
Vestdijk, S.: P857
Veth, B.: P740

Vloten, J. van: P854
Vuyk, B.: P740
Walraven, W.: P740
Wattez: P259
Invloed op lateren: rest (3b)
P146, P201 (arbeidersbeweging), P214, P218, P225, P252, P283, P298, P301, P326 (hedendaagse lezer), P353 (hedendaagse jeugd; anti-koloniale bewegingen), P360, P364, P377, P386, P414 (anekdotes), P418, P461, P486, P496, P497 (*De Nieuwe Gids*), P513, P516, P538, P539, P562, P568, P570 (*De Nieuwe Gids*), P596 (H.B.S. Soerabaja), P599, P606 (wereldliteratuur), P670 (politiek, literair), P740, P796, P801, P825, P836 (B.B.-ambtenaren), P843, P855 (zedelijkheids-wetgeving), P900, P921, P932, P936 (politiek, literatuur), P977, P1002 (socialistische beweging), P1020 (socialistisch bewustzijn), P1093 (essays na 1959), P1111, P1128, P1162, P1195
Invloed op tijdgenoten: arbeidersbeweging (3a)
P661, P919, P920, P976, P1022, P1075, P1194
Invloed op tijdgenoten: instellingen (3a)
P226 'Vlaamse emancipatie', P614 (*De Dageraad*), P635 (*De Dageraad*), P741 'De Distel', P907 (*De Dageraad*), P1016 (vrijdenkers), P1092 (kerk)
Invloed op tijdgenoten: landen (3a)
P1-1 (Nederlandse volk), P174, P294 (de Hollander), P296 (Nederlands onbegrip), P386, P405 (de Hollander), P409 (Nederlands onbegrip), P619 (Vlaanderen), P708 (Nederlandse koloniale politiek, Romantiek), P943 (Nederlandse koloniale politiek)
Invloed op tijdgenoten: personen (3a)
Broens, G.J.: P614, P635, P907
Bruinsma, V.: P1125
Busken Huet, C.: P288, P397
Fruin, R.: P288, P397
Ghijsen, C.M.: P716
Laar, J.J. van: P716
Lennep, J. van: P288, P397
Mansholt, D.R.: P170
Meyer, R.C.: P650
Paap, W.A.: P175, P347, P663, P732, P1001
Potgieter, E.J.: P288, P397
Putte, I.D.F. van de: P716
Raaf, H. de: P170, P716
Tuuk, H.N. v.d.: P650
Vlamingen: P158
Wibaut, F.M.: P716
Invloed op tijdgenoten: rest (3a)
P218, P280, P301, P418, P461, P496, P513, P568, P726, P740, P796, P825, P921, P974, P977, P1128, P1195
Islam
P646 (2g3)
István, B.
genoemd als:
bez.: P110
inl.: P110
vert.: P110
Italiaans
P1177 (2c7)
ITS, R.
auteur: P186, P284, P285
IWEMA, K.
auteur: P737, P790
Izbrannaja proza
P719
Izbrannye proizvedenija
P20, P180

J.B.
auteur: P477
rec.: P11
J. DE GR.
rec.: P515
J.H.
rec.: P730, P828, P1053
J.H.R.
zie Ritman, J.H.
J.J.
rec.: P108
J.J.O.
zie Oversteegen, J.J.
J.M.
zie Morriën, J.
J.R.
zie Romein, J.M.
J.V.
auteur: P583
rec.: P811
J.V.D.S.
auteur: P791
J.V.R.
rec.: P610
J.W.
rec.: P13, P450, P826, P828
J.Z.
rec.: P108
Jaarboek 'De Fonteine'
P616
Jaarboek van Limburgs geschied- en oudheidkundig genootschap Maastricht
P177
Jaarboek voor de geschiedenis van socialisme en arbeidersbeweging
P1125
JACKSON, A.B.
auteur: P534
JACOBS, H.
auteur: P844
JACQMAIN, M.
rec.: P69
Jacquet, F.G.P.
P991
JANSE, M.M.
auteur: P1152
JANSEN, A.M.
auteur: P1210
JANSSEN, D.
rec.: P233
JANSSEN, E.
rec.: P825, P1113
JANSSEN, F.A.
auteur: P1123
rec.: P730
JANSSENS, F.
rec.: P108
JANSSENS, M.
auteur: P713, P714, P738, P739, P763, P764, P825, P845, P846
rec.: P108, P116, P698, P699, P730+, P792, P828
Japan
P811 (2c2)

Japanse gesprekken (4b)
P416
overige vermeldingen: P1[3], P11
'Japans Steenhouwer, De'
P825 (4h)
'Japanse Steenhouwer, De' (W.R. van Hoëvell)
P1087 (4h), P1232
Jassin, H.B.
genoemd als:
vert.: P68+, P86, P92, P953, P986, P1035, P1202
Java (W.-Java)
zie Lebak
Jáva gazdag és éhezik
zie *Max Havelaar* (uitgaven)
Javaan
P167 (2g), P187 (2g), P436 (2g), P469 (2g), P528 (4c), P677 (4c), P766 (2g), P879 (4c), P893 (2g), P982 (4e,f)
Javaanse
P528 (-prinsen; 4c)
JELTES, H.F.W.
auteur: P701
Jeronimus
zie W.R. van Hoëvell
JESSURUN D'OLIVEIRA, H.U.
rec.: P578
Jeugd (2c1)
P153, P173, P241, P402, P417, P461, P501, P513, P861, P1037, P1039, P1060
elders: P418 (2a)
Jeugd, Uitgave van het Nederlandse Jeugd Verbond
J. v.d. S.: P791
Joden
P926 (Jodenbuurt; 4c), P941 (2g)
JONCKBLOET, G.
auteur: P614, P635, P907
elders genoemd: P614 (4m), P635 (4m), P907 (4m)
Jong, A. de
genoemd als:
bez.: P909
Jong, C. de
P138 (bewerker), P1228
JONG, E. DE
auteur: P913
JONG, F. DE
auteur: P352, P352°, P1184
Jong Edz., F. de
genoemd als:
inl.: P757
JONG. S. DE
auteur: P1153
JONKERS, H.
rec.: P1102, P1113
JOPPE, J.
rec.: P629
JUNGMAN
rec.: P146
Jut
P250+ (2g; 4b)
Jutting, A. van Benthem
zie Benthem Jutting, A. van

K.
zie Knuvelder, G.P.M.
K.F.
zie Fens, K.
K.W.
rec.: P16
KAAL, R.
auteur: P1097
KADT, J. DE
auteur: P155, P218
rec.: P943
elders genoemd: P437 (3e8a), P857 (3b)
Kalff, G.
P338 (3e8a)
Kallenberg van den Bosch, R.J.A.
P746 (2d)
KAMAJAYA
auteur: P1065
genoemd als:
bez.: P93, P1065
Kamaszévek, Regény
zie *Woutertje Pieterse*
'Kami'
P820 (4h)
Kapitaal en arbeid in Nederland
P919, P920, P976, P1022, P1075, P1194
Kapital, Das
P393 (5a)
Kapitalisme
P512+ (2g), P780 (2g)
Karr, A.
P494 (4e,h)
Karta Nata Negara
P68
Kassel
P424 (2c3), P1188 (2c3; 4b)
Kastekort
zie Natalse kastekort
KEERSMAEKERS, A.
auteur: P619
KEES
auteur: P1185
KELK, C.J.
rec.: P125, P250, P344, P461, P629, P828
KELLER, H.J.
auteur: P779, P1098
rec.: P778, P782
elders genoemd: P782 (regisseur)
Kembali ke Lebak
P964
Kemp, B.
genoemd als:
bez.: P1086
Kendall, W,
auteur: P1163 (7)
Kennemerland
zie *Dagblad Kennemerland*
Ketters en kwezels
P799, P800
Keur uit het werk van A. Zijderveld
P333
Keurbladzijden
P7, P157
Keurig in de kontramine
P1053, P1076–P1083
Kian kemari
P86, P965, P973, P985
KIEF, F.
auteur: P914
Kinderen
zie Opvattingen van EDD over opvoeding en onderwijs en over –

Kinderprenten
P 1170 (4c)
KING, P.K.
auteur: P 468, P 915, P 932
rec.: P 730
genoemd als:
bez.: P 915
KIRCHNER, G.
rec.: P 1104
KISCH, I.
auteur: P 821, P 847, P 848, P 941
KLATTER, J.
auteur: P 1044
KLEEREKOPER, A.B.
auteur: P 1015
Kleinburgelijkheid
zie Burgerlijkheid
KLEYN, L.
rec.: P 250
Kleynhoff, C.
P 456 (2c7)
KLIMASZEWSKA, Z.
auteur: P 1186
KLOEKE, G.G.
rec.: P 277
Kloos, W.
P 915 (3b,d)
KNAP, H.A.A.R.
rec.: P 1
KNUVELDER, G.P.M.
auteur: P 585, P 1123 (4j)
rec.: P 1[-1], P 1[-10], P 27, P 50, P 170, P 172, P 173, P 450, P 461
Kobeckoj, A.I.
vert.: P 22, P 452
KOEKEBAKKER, B.
rec.: P 108
Kohlschmidt, W.
genoemd als:
bez.: P 739
KOLENBERG, J.
auteur: P 916, P 917
Koloniale
P 74 (-systeem), P 248 (slavernij; 5b2), P 322 (plunderend ondernemerschap; 4c), P 353 (anti-bewegingen; – landen; 3b), P 393 (-mogendheden; 5a), P 573 (-bestuur; 4f), P 1002 (-bureacratie; 4c), P 1156 (-systeem; 2g2)
Koloniale politiek
P 185 (3b), P 189 (2g2), P 241 (Nederlandse-; 4p), P 448 (2g2), P 511° (2g2), P 540 (4p), P 607 (Nederlandse-; 4p), P 647 (2g2), P 708 (3a,b), P 754 (Nederlandse-; 2g2), P 815 (Nederlandse –; 2g2), P 943 (regeringsbeleid; 3a,b), P 974 (regeringsbeleid; 3a,b), P 978 (2g2), P 1196 (2g2)
zie ook Opvattingen van EDD over Indische politiek/koloniale politiek
Kolonialisme
P 780 (2g), P 1002 (4c)
Komrij, G.
genoemd als:
bez.: P 115, P 116
KONECK, R.
auteur: P 849
KONINCKX, W.
auteur: P 970
Koning, D.
P 715 (2d), P 765 (2d), P 784 (2d)
Koningschap
P 692 (nationaal –; 4c)
Koning Willem III
P 30, P 46
Koninklijk Instituut voor de Tropen
P 578 (3e4), P 894 (3e4)
Koninklijk Instituut voor Taal-, land- en volkenkunde
P 546 (3e8b), P 593 (3b), P 767 (3e8b)
Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen
P 852
KOOGER, H.
auteur: P 1045
Kooiman, W.J.
genoemd als:
bez.: P 209
KOOY, J.G.
rec.: P 629
Kopiïst, De
P 494 (4e,h)
Kopijrecht
P 847 (2e3), P 848 (2e3)
Koppeling, De
Niessen, M.G.: P 108
Koran
P 646 (2g3), P 795 (4h)
Korsjespoortsteeg 20
P 578 (3e1), P 602 (3e1, 3), P 1102 (3e1)
KORSTENHORST, J.
auteur: P 688, P 697, P 704, P 715, P 728, P 765, P 784, P 811, P 1066, P 1067, P 1124
rec.: P 1
genoemd als:
aut.: P 28[+], P 44
elders genoemd: P 1118 (3e8a)
Korteweg, B.P:
P 852 (2d)
Kŏsir, M.
genoemd als:
vert.: P 75, P 726
KOSTER, P.
rec.: P 146
KOUSBROEK, R.
rec.: P 108
KRAAYEVELD, R.A.J.
rec.: P 1053
Krasnapolsky
P 348 (3e8b), P 355 (3e8b), P 383 (3e4)
KREZDORN, F.
auteur: P 330
KRIJTOVÁ, O.
auteur: P 673
genoemd als:
inl.: P 130, P 673
Kritiek en Opbouw
P 491, P 494
Kritisch akkoord
P 1086
KROL, E.J.
auteur: P 1187
Kronkel
zie Carmiggelt, S.
KRUG, P.
rec.: P 578
Kruiningen, H. van
genoemd als:

auteur: P14
elders genoemd: P4, P14 (3e8a), P1227
Kruissproke
P1232
Kruseman, A.C.
P29, P153 (2d), P182 (1b), P811 (2c2), P979 (4d), P1060 (1b)
zie ook Brieven van ... aan –
Kruseman, M.
P164 (2h), P331+ (2d; 4n2), P731 (2d), P747 (2d), P748 (2d), P852 (2d), P885 (2d), P928 (2d)
Kuala Lumpur
P1026 (4n2)
KUIJK, J.
rec.: P1102
Kuik, W.D.
P1052
Kulturgeschichte von Niederland und Belgien
P636
Kunne-Ibsch, E.
genoemd als:
bez.: P946
'Kunst aan het volk'
P341 (3e8a)
'Kunsten en wetenschappen'
P310 (3e8a)
KUNZ, L.
auteur: P458
KUTJAVIN, E.
rec.: P74
KUYPERS, J.
auteur: P535

L.
auteur: P337
V L.
rec.: P827
L.B.
rec.: P108
L.V.
auteur: P536, P537
rec.: P108
LAAN, K. TER
auteur: P170, P442
Laar, J.J. van
P716 (3a)
Laatste Nieuws, Het
Pée, J.: P34, P50, P148, P172, P174
W.B.: P342
Lach in de literatuur, De
P379
Lage landen bij de zee, De
P189, P647, P978, P1129, P1196
Lamartine, A.M.L. de
P209 (4h)
LAMMERS, J.
auteur: P588
LAND, L. VAN DER
rec.: P49
Landwacht, De
Oost, L. van: P578
Langendonck, P. van
P255 (3b), P741 (3a,b)
Langeveldt van Hemert, A.L.
P266 (1d; 2d)
Langvik-Johannesen, K.
genoemd als:
vert.: P6
Last, H. van Galen
zie Galen Last, H. van
LAST, J.
rec.: P336
Latijns(e)
P412 (1a; 4h)
Laurica
zie Pot-Meyer, L.M.A.
Lave land forteller, De
P6
LAWRENCE, D.H.
auteur: P187, P436, P469, P766, P893
genoemd als:
inl.: P62, P758, P766
elders genoemd: P854 (3b)
Lebak
P1-10 (2c3), P27, P215 (2d), P240 (2f), P241 (2c1, 2), P266 (1d; 2d), P299 (2f), P301 (2a), P323 (2a), P329 (Bantams; 4d), P415 (2f), P418 (2a), P422 (2e2), P441 (2g), P447 (2e2), P449 (2e2), P450 (2e2), P490 (2e2), P515 (1960; 5b2), P561 (1960; 5a2), P578 (2a), P611 (2a), P646 (2g3), P680 (2e2), P726 (2a), P768 (2e2), P840 (2f), P858 (2e2), P872 (2e2), P874 (2c4), P921 (2a), P943 (2e2), P964 (5b2), P974 (2e2), P977 (2a), P987 (5b2), P1042 (5b2), P1126 (3b), P1128 (2a), P1171 (2c4), P1195 (2a)
Lebak-complex
P242 (2f), P833 (2f)
Lebak-drama
P245 (2f), P622 (2f)
Lebak-herdenking
P389 (2f), P427 (3e8b), P437 (3e4, 3e8a, 4b, 4n4), P1218, P1219
Lebak-onderzoek
P229 (3b)
Lebakzaak (2e2)
P173, P301, P346, P365, P386, P402, P421, P434, P435, P440, P441, P447 (Lebak na 81 jaar), P449, P450, P455, P481, P490, P498, P511°, P522, P530, P545, P551, P555, P563, P567, P568, P570, P577, P578, P590, P591, P593, P598, P603, P613, P624, P625, P631, P644, P651, P676, P680, P681, P705, P768, P800, P825, P832, P858, P861, P872, P876, P943, P952, P974, P975, P981, P985, P989, P1055, P1078, P1089, P1104, P1113, P1137, P1150, P1156, P1157, P1165, P1167+
elders genoemd: P389 (2f), P427 (2f,g), P572 (2a), P625 (5b1), P631 (5b1), P681 (2e2, 5b1), P800 (2e2, 5b1), P876 (3b)
Ledencirculaire V.V.F.L.
P150
Leenstelsel
P560 (2g2)
LEEUW, A. DE
auteur: P780
Leeuwarder Courant
Boltendal, R.: P1113
Doele, S.: P14
Hellegers, G.: P14
Huysman, P.: P108
Multatuli: P135
Pameyer, J.M.: P108
Paques, G.: P146
Scheepmaker, N.: P108, P1161
LEEUWE, H.H.J. DE
auteur: P147, P171, P203, P286, P287, P373, P589, P641, P851, P1068, P1069, P1188, P1189

rec.: P27, P108, P461, P1201
genoemd als:
bez.: P1·3, P1·6, P1·8, P1·9, P1·10, P1·11, P145, P357, P421, P554, P946, P1068
inl.: P145, P1068
elders genoemd: P270, P321 (3e8a), P363 (3e8a), P578 (3e8a), P628 (3e8a), P1215 (3e8a)
LEEUWEN, W.L.M.E. VAN
auteur: P219, P674, P812
rec.: P1·8, P1·9+
genoemd als:
bez.: P124, P219
inl.: P124, P219
'Légendes orientales'
P351 (4q)
Leiden
P686 (1c), P1177 (R.U. –; 2c7)
Leidsch Dagblad
Eggink, C.: P250
Koekebakker, B.: P108
Marijnis, P.: P1113
Rosier, P.C.: P108
Ruygrok, A.: P108
Leidse
P811 (– studentengezelschap; 2c2)
Leidse Courant
Prins, W.: P14
Wallis de Vries, P.: P108
Leids Prentenkabinet
P387 (1c), P686 (1c)
Lelie, A. de
P36, P829 (2d)
Lennep, J. van
P1·10 (2c3), P50, P191 (4j), P191° (4j), P197 (2d), P257 (4j), P281 (2d; 2e3), P288 (3a), P295 (1859-1864; 2d), P359 (4j), P397 (3a), P407 (1859-1864; 2d), P420 (2d), P522 (2d), P639 (4j), P649 (4j), P668 (2d), P726 (2d), P775 (4j), P847, P848
Leopold, B.
genoemd als:
vert.: P120, P121
LEROY, R.
auteur: P642
Lester, H.
P1231, P1232
Letterkundig Museum
P384 (3e3), P995 (3e7), P1043 (3e7)
Lettres Romanes, Les
Kolenberg, J.: P916
LEUR, J.C. VAN
auteur: P447
Leuvense Bijdragen, Bijblad
Janssens, M.: P730
Leven en werken, algemeen overzicht (2a)
P1·1, P1·2, P1·3, P27 (tot Lebak), P146, P161, P166, P190, P212, P216, P221, P236, P237, P256, P260, P301 (vanaf Lebak), P323 (t/m Lebak), P326, P329, P344, P353, P370, P373, P381, P393, P395, P418 (Jeugd, Lebak, Nederland, Duitsland), P420, P452, P453, P458, P464, P467, P472, P484 (t/m *Max Havelaar*), P486, P488, P496 (Jeugd, Lebak, Nederland, Duitsland), P502, P512, P515, P533, P553, P570, P572 (t/m Lebak), P578+, P580 (t/m *Max Havelaar*), P611 (t/m Lebak), P618, P640, P656, P660, P672, P673, P678, P701, P706, P711, P712, P717, P719, P725, P726 (vanaf Lebak), P740, P762, P769, P770, P773, P782, P794, P798 (t/m *Max Havelaar*), P806, P809, P845, P849, P856, P864 (vanaf 1855), P887 (tot 1855), P895, P898, P912, P918 (tot schrijven *Max Havelaar*), P921 (Jeugd, Lebak, Nederland, Duitsland), P922, P933, P940, P951, P953, P955, P967, P969, P971, P973, P977 (Jeugd, Lebak, Nederland, Duitsland), P986, P988, P999, P1000, P1010, P1011, P1018, P1020, P1031, P1035, P1045, P1059, P1065, P1121, P1122, P1128 (Jeugd, Lebak, Nederland, Duitsland), P1137, P1148, P1164, P1183, P1193, P1195, P1202, P1206
Leven na 1860 in België en Nederland (2c4)
P158 (België '67 en '69), P159 (Amsterdam '65), P321, P335 (Delft '68-'75), P344 (1864-1865 en 1868), P356 (1862-1870), P377 (1878-1881), P396 (1856-1887), P525 (1860), P554 (1858-1862), P626 (1878-1881), P630 (1878-1881), P648 (1878-1881), P658 (±1863), P665 (1877), P716 (1875-1881), P746 (o.a. 1878), P781 (1878), P1076 (1864-1868), P1079 (1878-1881), P1081 (1862-1870), P1171 (1869), P1201 (1862-1866)
Levende Talen
Leeuwe, H.H.J. de: P373
Schneiders, A.J.: P724+
Ypes, C.: P69, P125
Zaalberg, C.A.: P52
Levensverhaal van een vergetene, Het
P489
LEVERTIN, O.
auteur: P971
elders genoemd: P962 (6)
LEVIE, W.
rec.: P602+
Lezing van –, Tekst van een (3e8b)
Boon, J.: P516
Boejoeng Saleh: P329
Brandt Corstius, J.C.: P634, P835
Brom, G.: P279, P348, P444
Constandse, A.L.: P1166
Coster, D.: P755
Foncke, R.: P526
Gomperts, H.A.: P956
Hoorick, L. van: P532
Janssens, M.: P713, P738, P739
Kuypers, J.: P535
Leeuwe, H.H.J. de: P373
Liebaers, H.: P538, P539
Meyer, R.P.: P513
Nieuwenhuys, R.: P546, P767
Rijnsdorp, C.: P348, P355
Romein, J.: P328
Spigt, P.: P321, P356, P659, P660, P1081
Stokvis, B.: P1108
Stuiveling, G.: P240, P241, P277, P348, P555, P774, P870, P1030, P1033, P1208
Teeuw, A.: P950
Vries, D. de: P389, P427
Wertheim, W.F.: P560, P799
overige vermeldingen: P515
Lezing van –, Verslag van een (3e8a)
Boejoeng Saleh: P336
Brom, G.: P348
Constandse, A.L.: P1211
Es, G.A. van: P578

Ett, H.A.: P250, P363, P587
Huygens, G.W.: P583
Kadt, J. de: P437
Kalff, G.: P338
Kortenhorst, J.: P1118
Kruiningen, H. van: P14
Leeuwe, H.H.J. de: P321+, P363, P578, P628, P1215
Nieuwenhuys, R.: P437, P455, P590
Oversteegen, J.J.: P14
Otisj, W: P896
Resink, G.J.: P336
Rijnsdorp, C.: P348
Schierbeek, B.: P311
Sidorin, J.: P896
Spigt, P.: P321+, P339, P1215
Stuiveling, G.: P150+, P277, P309, P310, P311, P318, P341, P348, P437+, P459, P460, P478, P504, P783, P1099
Vries, D. de: P437
Vuyk, B.: P336
Wertheim, W.F.: P578
overige vermelding: P150+
Lezingen (tournee's) van EDD
P280 (Meppel; 3a), P377 (Meppel en Assen; 2c4; 3b), P626 (Drente; 2c4), P630 ([Nijmegen], 2c4), P648 ([Nijmegen], 2c4), P716 (Zeeland; 2c4), P746 (Breda; 2c4), P824 (Delft; 2d), P1079 ([Nijmegen]; 2c4)
Liberalen/Liberale politici
?362 (2g2), P511° (2g2)
Libertinage
Ett, H.A.: P172
Multatuli: P39
Lichte Schatten
P327
LIEBAERS, H.
auteur: P156, P538, P539
Liège, Université de
P1230
LIEROP, P. VAN
rec.: P108+
Lille
P1030 (Universiteit van –; 3e8b), P1033 (Universiteit van –; 3e8b)
Limburger, De
Smeets, T.: P108
Limburgs Dagblad
Herberghs, L.: P116
Scheepmaker, N.: P108
Linde, A. van der
P267 (2d), P829 (2d), P972 (1b)
Linie, De
Fens, K.: P461, P573
Swinkels, C.: P511
Literaturführer
P330
Literaturnaja gazeta
Mul'tatuli: P123
Ošis, V.V.: P900
Litterarische fantasien en kritieken
P210, P392, P483, P788, P1004, P1005, P1058
Lobo, fam.
P525 (2c4,d)
Locomotief, De
P140, P223 (4b), P311 (3e8a), P718 (4b)
Loevens, B.
P339 (4n4)
Lofredes (3e5)
P150, P213, P485, P515, P516, P526, P535, P538, P539, P555, P578, P753, P998, P1008
LOGGEM, M. VAN
auteur: P643
Looy, J. van
P350 (3b; 3e11)
Lord Jim
P620 (4b,g,p), P621 (4b,g,p), P723 (4h)
LUGER, B.
auteur: P962, P972, P1190
rec.: P36, P145, P829
genoemd als:
aut.: P971
inl.: P962, P971
elders genoemd: P1169
Luger, J.
zie Pasquino
Luik
P529 (2c3)
Lytje Kees fan de diakenee
P83

M.K.
rec.: P146
M.N.
rec.: P204, P676, P680
M.Q.
rec.: P116, P825
M.S.
rec.: P13
M.T.
rec.: P108
M.TH.
rec.: P512
Maasbode, De
P.: P8
Swinkels, C.: P461
zie ook *Tijd-De Maasbode, De*
MAATJE, F.C.
auteur: P698, P699, P792
Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
P455 (3e8a), P894 (3e4), P1165 (werkgroep 19e eeuw; 2e2)
Maatstaf
Bastet, F.L.: P731
Kisch, J.: P848
Koneck, R.: P849
Kortenhorst, J.: P1124
Meulen, J. van der: P855
Multatuli: P44
Nieuwenhuys, R.: P859
Spigt, P.: P866
Stuiveling, G.: P873
Veenstra, J.H.W.: P875, P876
Veer, P. van 't: P877, P1141
overige vermeldingen: P854, P856
Maeterlinck, M.
P776 (3b)
Magazine of the Netherlands
K.W.: P16
Mahler, A.
P317
Mainz
P33, P152 (1b), P899 (3e2)
Mainzer Beobachter
P1098 (4h)

MÁJEKOVÁ, J.
auteur: P353, P540
genoemd als:
bez.: P76, P129, P353, P540
inl.: P129, P353
vert.: P76, P129, P353, P540
Makassar
P993 (3e11)
Maks Havelaar
P220
Maleis
P412 (1a; 4h), P949 (4b,i), P950 (4b,h)
Maleisië
P248 (5b2), P1026 (Universiteit van –; 4n2)
MALTA, H.
rec.: P48, P50, P55
Man van Lebak, De
P173, (P388, P402, P861)
Mansholt, D.R.
P170 (2d, 3a), P817 (2d)
Manstede
P1023 (1890; 4q)
MANTIRI, B.
rec.: P108
Manuscript van –, Publicatie van (1a)
Aleid (Diplomatische weergave): P171, P203
'Saïdjah en Adinda' ('Zie hoe de badjing...'):
P413
'De molenaar van Sans-Souci': P423
MARCHLEWSKI, J.
auteur: P325
genoemd als:
vert.: P122
Mare 42, De
P223 (6), P297 (6), P413 (6)
Mare 70, De
P632 (7)
Mare 76, De
P410 (6)
Mare 122a, De = De Mare 1983
P162 (6)
Mare 123, De
P162 (6)
Mare 163, De
P423 (1d)
Mare 195, De
P609 (6), P1114 (6)
Mare 241, De
P962 (4k)
Mare 263, De
P962 (4k)
Mare 425, De
P462 (4l)
Mare 426, De
P462 (4l)
Mare 913, De
P786 (3e4)
Mare 964, De
P1141 (2f)
Mare 1266, De
P1063 (6)
Mare 1487, De
P273 (6)
Mare 1531, De
P374 (6), P720 (6), P1072 (6)
Mare 1685, De
P375 (6), P721 (6), P1073 (6)
Mare 1725, De
P406 (6)
Mare 1726, De
P155 (6)
Mare 1757, De
P406 (6)
Mare 1807, De
P290 (6), P399 (6), P406 (6)
Mare 1815, De
P406 (6)
Mare 1816, De
P155 (6), P245 (6), P674 (6), P812 (6)
Mare 1823, De
P155 (6), P245 (6), P352 (6), P352° (6), P744 (6),
P1184 (6)
Mare 1850,De
P155 (6), P246 (6), P744 (6)
Mare 1864, De
P406 (6)
Mare 1874, De
P400 (6)
Mare 1892, De
P247 (6)
Mare 1980, De
P162 (6)
MARE, A.J. DE
auteur: P148
MARE, T.
rec.: P108
MARIJNIS, P.
rec.: P1113
Marja, A.
genoemd als:
bez.: P109, P117, P426
inl.: P109, P117, P426
Marre, J. de
P740 (3a–d)
MARRES, R.
rec.: P932
Marx, K.
P393 (5a), P673 (2h)
Marxisme/marxistisch
P1020 (-formulering; 2g)
Marzolla, P. Bernardini
zie Bernardini Marzolla, P.
Mashuri
genoemd als:
inl.: P68, P953
Maskerade der Muze
P351
Maurits, A.
P138 (bewerker), P1228
Max Havelaar
P1-10 (2c3)+, P77, P149 (3b), P193 (2c1, 2), P197,
P268 (3b), P281 (2d, 2e3), P299 (2f), P301
(2c), P304 (2c), P305 (2c), P317 (3b), P336+
(-vertaling; 4k), P390 (7), P415 (2f), P420
(2c3), P439 (2c3), P446 (2f), P484 (2a), P501
(2c1, 2, 3), P504 (3e4), P514 (3e4), P515 (3e4),
P522 (2e2), P560 (-herdenking, 3e8b),
P564 (3e4, 4n3), P568 (3e4), P578 (3e4, 7), P580
(2a), P586 (3e6), P589 (2c3), P596 (3b), P600
(6), P607 (4p), P609 (6), P610 (3e11), P647
(4p), P668 (2d), P726 (2d, 3a), P785 (4j), P791
(3b), P799 (-herdenking; 3e8b), P875 (-huis;
3e11), P961 (5b2), P978 (4p), P1008 (3e5),
P1014 (3e9), P1020 (2a), P1092 (3a),
P1129 (4p), P1144 (-straat; 3e11), P1162
(3b), P1220 ('100 jaar –'), P1221 ('Honderd
jaar –'), P1222 ('Honderd jaar –'), P1223
(*Honderd jaar –*), P1224 (*Honderd jaar –*)

Max Havelaar (inleiding, indien niet elders geïndexeerd)
P166, P190, P260, P346, P393, P467, P481, P488, P533, P618, P640, P672, P705, P712, P758, P762, P770, P794, P809, P832, P837, P912, P940, P955, P967, P988, P1055, P1119, P1121, P1122, P1183
Max Havelaar, passages
P2, P3, P5, P13, P14, P23, P97-103
Max Havelaar
uitgaven: P1-1, P20, P38, P48-P78
bewerkingen: P104, P108
Max Havelaar (4b)
P1, P1-1, P74, P176, P180, P186, P187, P191, P191°, P196, P202, P206, P210, P241, P244, P248, P257, P284, P285, P299, P322, P323, P333, P359, P415, P420, P436, P461, P469, P470, P483, P484, P504, P506, P507, P511°, P528, P531, P540, P552, P556, P558, P569, P573, P579, P580, P589, P591, P598, P604, P610, P620-P623, P634, P639, P641, P645, P649, P675, P677, P678, P679, P698, P699, P702, P706, P708, P714, P723, P729, P730, P737, P738, P742, P763, P766, P775, P777, P785, P790, P792, P796, P798, P804, P814, P821, P825, P835, P844, P846, P871, P872, P878, P879, P883, P888, P893, P918, P932, P933, P934, P945, P946, P948, P951, P953, P954, P960, P962, P963, P966, P971, P979, P982, P983, P986, P992, P1002, P1004, P1024 (hfstk. 10), P1029, P1030, P1032, P1033, P1035, P1059, P1070, P1083, P1085, P1097, P1123, P1132, P1133, P1134, P1136, P1137, P1152, P1153, P1159, P1161, P1175, P1186, P1197, P1198, P1199, P1202
Max Havelaar –
'Ik weet niet waar ik sterven zal'
P363, P924
'Introductie van de nieuwe assistent-resident'
P1087
'De Japanse steenhouwer'
P6, P80–P83, P300, P363, P495, P713, P739, [P825], P904, P1087
'Kasseler gedicht'
P1188
Maleise gedichten
P949
'Onuitgegeven toneelspel'
P15, P17, P23, P68, P70, P71, P79, P169, P764, P820, [P825], P851, P931, P1044
'Het pak van Sjaalman'
P996
'Saïdjah en Adinda'
P3, P21, P23, P68 ('Lied van Saïdjah'), P88-P95, P96 ('Ik weet niet waar ik sterven zal'), P105, P106, P248, P254, P258, P329, P451, P493, P495, P823, P950 ('Het tweede lied van Saïdjah'), P1026, P1050, P1065, P1087
'De slotrede'.
[P825]
'De toespraak tot de hoofden van Lebak'
P3, P5, P68, P84-P87, P107, P150, P339, P437, P795
Max Havelaar
P74, P206, P244, P514 (3e9), P540 (4f), P573 (4f), P643 (2f, 4d), P790 (-historie; 4f), P825 (4d), P840 (-figuur; 2f), P846 (4d), P872 (4d), P878 (4d), P934 (4d), P992 (4d), P1163 (7), P1196 (4p)
Max Havelaar aan Multatuli
P1-1, P11, P17
Max Havelaar 1860-1960
P513
Max Havelaar – Batavus Droogstoppel 1860-1960
P514, (P517, P518, P548, P550, P551, P552, P558, P559, P560 en P561)
Max Havelaar, De held van Lebak
P825
Max Havelaar
zie ook De zaak van het auteursrecht van –
en zie ook Periode van het ontstaan van –
Gedeelte van/passage uit *Max Havelaar*
P150 (14e hfdstk.)
Mededelingenblad Instituut voor Neerlandistiek
P1169
Meeden, Geschiedenis van een Gronings dorp
P817
MEERTENS, P.J.
auteur: P716, P852
rec.: P50
Meester Gerard
P525
MEESTER PENNEWIP
auteur: P1052
elders genoemd: P366 (3e6), P957 (3e6)
MEIJER, J.
auteur: P489
Melati
P1026 (4n2)
Melbourne
P513 (University of –; 3e8b)
MELLINK, A.F.
auteur: P853, P1125
genoemd als:
bez.: P1125
Menado
P26, P27, P153 (2c1, 2; 2d), P240 (2f), P263 (2c2), P592 (1b), P991 (2d), P1060, P1139 (1d), P1142 (2c2; 3c)
MENDELL, A.E.
auteur: P1016
Menselijke waardigheid
P207 (3d)
zie ook Opvattingen van EDD over –
Mens en Melodie
Kortenhorst, J.: P715
Mens en Wereld
Constandse, A.L.: P566
Huygens, G.W.: P476, P582
Krug, P.: P578
Spigt, P.: P604
Mep
Claeys, H.J.: P753
Meppel
P280 (3a), P377 (2c4; 3b)
Meppeler Courant
P280 (3a), P377 (3b)
Merlijn
Oversteegen, J.J.: P487, P490, P677
Meskemper, P.
genoemd als:
bez.: P787, P802
Meta
Francken, A.A.P.: P1171
Krol, E.J.: P1187

Plank, P.C. van der: P1187
overige vermelding: P31
Metafysica
P1166 (3c,d)
Meter, J.H.
genoemd als:
bez.: P87
Mettertijd
P910
MEULEN, J. VAN DER
auteur: P855
Meulenhoff
P1097 (4b)
MEURAXA, DADA
auteur: P448
genoemd als:
aut.: P96, P443
Meyde, E. van der
P811 (2c2)
Meyer, H.
genoemd als:
bez.: P739
MEYER, J.W.L.
auteur: P172+, P942
Meyer, R.C.
P650 (3a,b), P813 (2d), P1048 (2d)
zie ook Ablaing van Giessenburg, R.C. d'
MEYER, R.P.
auteur: P513
rec.: P932
elders genoemd: P857 (3b)
MEYER, W.
auteur: P1017
Michiels, A
P740 (3a-d), P1205 (2d)
Mij dunkt ik zie het nog
P144, P807, P1012, P1173
Mijn mémoires
P164
Millioenenstudiën (4b)
P1-5, P13, P195, P265, P642, P932, P1151, P1188
MILO
rec.: P108+
Mimbar Indonesia
Ett, H.A.: P236
Mimbar Umum
Depari, K.S.: P568
Mimi
zie Douwes Dekker-Hamminck Schepel, M.
Minnebrieven (4b)
P1-2, P2, P4, P6, P13, P14, P17, P18, P19, P20, P21, P22, P24, P112, P195, P222, P265, P351, P461, P727, P850, P932+, P944, P971, P1036, P1138
overige vermeldingen: P1227
MIRONOV, S.A.
auteur: P793
Miscellanea Mgr. Dr. P.J.M. van Gils
P177
Miskotte, K.H.
P225 (3b)
Mitteilungsblatt zur rheinhessischen Landeskunde
Emmerling, E.: P372
Modern Language Review, The
King, P.K.: P468, P730
Moeliano
P1160 (5b2)
MOERKERKEN, E. VAN
auteur: P703
MOERKERKEN, P.H. VAN
auteur: P221
'Molenaar van Sans-Souci, De'
P423 (1d)
Mols-de Leeuwe, Enny
P363 (4n4)
Monument Westerveld
P150 (3e11), P459 (3e4)
'Mooie meisies mooie blomme'
P924 (2h)
MOOK, C.
rec.: P108
MOOR, W. DE
rec.: P36+, P826, P827, P828, P829, P1071, P1113
MOORTEL, R. VAN DE
auteur: P157
genoemd als:
bez.: P7, P157
inl.: P7, P157
MOOY, J.J.A.
rec.: P698, P699, P730
Mor, A.
genoemd als:
bez.: P87
Moraal
zie Opvattingen van EDD over –
MORRIËN, A.
auteur: P222
MORRIËN, J.
auteur: P1155
rec.: P108
Morščiner, M.S.
genoemd als:
bez.: P905, P918
MORTIER, R.
auteur: P1191
MOSHEUVEL, L.H.
rec.: P388+
Moskou
P896 (3e4, 3e8a)
Moslimse
P646 (-leven; 2g3)
Mossel, J.
P740 (3a-d)
Motieven
zie Thema's, motieven
Moussault
P1097 (4b)
Mr. Carel Vosmaer
P748
Muiterij tegen het etmaal
P744
Müller, M.
genoemd als:
bez.: P1172
Muller, H.C.
P36, P829 (2d)
Mulock Houwer, fam.
P716 (2d)
Multatuli
P1-9 (2f), P146, P229 (3b), P239 (-citaten; 3e11), P242 (2f), P245 (2f), P246 (3b), P247 (2f; 3d), P253 (4l), P309 (3e8a), P311 (3e8a), P318 (3e8a), P329 (66e sterfdag; 3e8b), P336 (3b), P386 (3a,b), P490 (7), P512 (4g), P587 (3e8a),

P588 (7), P662 (2f), P663 (3a), P689 (3b), P807 (2a), P833 (2f), P896 (3e4; 3e8a), P916 (4m), P950 (4h), P1010 (2a), P1011 (2a), P1023 (4q), P1024 (4c), P1056 (3b), P1093 (3b, 4m), P1099 (3e8a), P1163 (7), P1187 (4l), P1192 (3e11), P1208 (3e8b), P1211 (3e8a), P1212, P1227, P1228, P1232
Multatuliana
P320 (1d)
Multatuli-apologie
P489 (3b)
Multatuli-avond
P363 (3e8a), P373 (3e8b), P896 (3e4; 3e8a), P1232
Multatuli-biografie
P546 (3b), P593 (3b), P594 (3b), P767 (3b)
Multatuli-dag
P328 (3e8b)
Multatuli-expositie
P995 (3e7)
Multatuli-Genootschap en -Museum (als vereniging) (3e3)
P1, P235, P329 (in Indonesië), P348, P384, P505, P578+, P602, P687, P1054, P1118 (jaarvergadering), P1120, P1190, P1211, P1213 (1910–1949)
overige vermeldingen: P270 (3e2), P311 (3e8a), P314 (3e2), P348 (3e8b), P355 (3e8b), P363 (3e8a), P428 (3e1), P459 (3e4; 3e8a), P460 (3e4; 3e8a), P995 (3e7), P1043 (3e7), P1166 (3e8b), P1214, P1216, P1218, P1220, P1221, P1222, P1223, P1224
'Multatuli gezien uit humanistisch gezichtspunt'
P338 (3e8a)
Multatuli-huis
P993 (3e11)
zie ook EDD-huis
Multatuli-instituut
P329 (3e3)
'Multatulikring'
P665 (3e11)
Multatuli-kritiek
P1169 (4m)
Multatuli-museum (gebouw)
P578 (3e1), P586 (3e6), P683 (3e1), P1102 (3e1)
zie ook Geboortehuis Korsjespoortsteeg (3e1)
'Multatuli-Museum' (vereniging)
P687 (3e3), P1054 (3e3)
Multatuli-necrologie
P786 (3e4)
Multatuli-onderzoek
P546 (3b), P593 (3b), P594 (3b), P767 (3b), P968 (-studie; 3b), P1109 (-studie; 4a)
Multatuli-portret
P1103 (3e6)
Multatuli-prijsvraag
P239 (3e11), P275 (3e11)
Multatuli-programma 'Ik groet u allen zeer'
P1225, P1231, P1232
Multatuli tentoonstelling 'Honderd jaar *Max Havelaar*'
[P1220], P1221, P1222
Multatuli-vertaler
P479
Multatuliweg
P432 (3e11)
Multatuli
P826, P838, P841, P846, P851, P863, P865, P868, P869, P882, P883
Multatuli (G. Brom)
P461
Multatuli (P.K.King)
P932
Multatuli, Aanklager, strijder, realist
P512
'Multatuli 1820-1887'
P827, P849, P854, P855, P856, P859, P866, P873, P875, P877
Multatuli en David Koning
(P765), P784
Multatuli en de kritiek
P828, P830, P833, P835, P836, P840, P850, P857, P858, P860, P861, P862, P864, P872, P878, P879, P881
Multatuli en de luizen
(P388, P406)
Multatuli en het spel van koningen
P36, P829
Multatuli en Hotz
(P697), P704, P728
Multatuli en Mina Deiss
P688
Multatuli en Spinoza
P1166
Multatuli en Tine
P172
Multatuli en twee van zijn discipelen
P170
Multatuli en de welsprekendheid
P277, (P774)
Multatuli, Het drama en het toneel
P147, P171, P203
Multatuli in de Vlaamse gewesten
P174
Multatuli in Delft
P824
Multatuli in Nijmegen
P630, (P648, P1079)
Multatuli in Scandinavië
P962, P971
Multatuli, minister in spe
P321, (P356, P1081, P1215)
Multatuli-Genootschap, Geschriften van het
P28, P36, P321, P345, P389, P442, P630, P631, P688, P728, P747, P829, P962, P972, P1067, P1166
Multatuliana
P367
Multatuli-literatuur
P148
Multatuli's naleven
P205, P276, P288–P299, (P388, P397, P398, P399, P401, P403, P404, P405, P407, P409, P413, P414, P415)
Mul'tatuli, Biobibliograficeskij ukazatel'
P905, P918
Musch, J.
P150 (4n4)
MUSSCHE, A.
rec.: P34, P203

N.V.
rec.: P194, P427, P558
Naeff, T.
P225 (3b)
Naga naga di manakau?
P1026 (4n2)

Nagel, W.H.
zie Charles, J.B.
Napels
P108, P612 (2c7)
Napoleon
P1-9 (-droom; 2f), P418 (-illusies; 2f), P496 (-illusies; 2f), P864 (-illusies; 2f), P921 (-illusies; 2f), P977 (-illusies; 2f), P1128 (-illussies; 2f), P1195 (-illusies; 2f)
Natal
P228 (2c), P240 (2f), P343 (2c2), P448 (2c2; 2h), P1204, P1205 (2c2; 5b2), P1206, P1232
Natalse kastekort (2e1)
P343, P346, P357, P481, P705, P832, P1055, P1204, P1205, P1207
Nathan en Shylock in de Lage Landen
P926
Natuurgeneeswijze, De
Oosterhuis, R.A.B.: P547
Navolging, Bewuste (4q)
zie Imitatie, pastiche, bewuste navolging
Nawerking, met name literair (4p)
Max Havelaar: P189, P241 (kol. pol.), P322 (buitenl. pers), P470, P507, P511° (politiek instrument), P540 (Ned. lit. & kol. pol.), P579, P580, P591 (in Nederland), P607 (kol. pol.), P620-P623 (J. Conrad), P647, P675 (Indische bestuursambtenaren), P678, P777, P978, P1129, P1196
overige: P234, P287, P723 (J. Conrad), P818 (*Specialiteiten*), P1007 (*Ideëen*)
Nederland
P68, P167 (3b), P234 (4p), P246 (3b), P322 (4p), P353 (5a), P386 (3a,b), P393 (5a), P396 (2c4-6), P418 (2a), P422 (2c2), P496 (2a), P511° (2g2), P559 (5a), P689 (3b), P708 (3a,b), P754 (5a), P779 (3b), P888 (4d), P889 (4m), P921 (2a), P977 (2a), P993 (3e11), P1044 (5b2), P1117 (2g), P1128 (2a), P1195 (2a)
zie ook Leven na 1860 in België en Nederland
Nederlanda Esperantisto
Groendijk, H.: P528
Multatuli: P90, P121
Nederlander-Middenstander
auteur: P292 (6), P403 (6)
Nederlanders
P108, P189 (4p), P647 (4p), P978 (4p), P1129 (4p), P1196 (4p)
Nederlands(e)
afdeling: P1030 (3e8b) P1033 (3e8b)
ambassade te Bonn: P899 (3e2)
ambassadeur te Djakarta: P68, P953
arbeidersbeweging: P370 (2g1)
bestuur: P844 (2g2)
bourgeoisie: P528 (4c)
deel: P573 (4f)
gouvernement: P528 (4c)
(koloniaal-) kapitalisme: P186 (4c), P284 (4c), P285 (4c), P512 (2g)
koloniale poitiek: P241 (4p), P607 (4p), P708 (3a,b), P815 (2g2)
letterkunde/literatuur: P213 (3b), P353 (nieuwe –; 3b), P444 (3e8b), P471 (2f), P540 (4p), P830 (3b), P878 (4d), P881 (4h), P1030 (4h), P1033 (4h)
negentiende eeuw: P1002 (2g; 3b)
onbegrip: P296 (3a), P409 (3a)
politiek: P167 (3b), P324 (3b), P268 (3b), P754 (2g1)
regering: P1+, P186 (4c), P284 (4c), P285 (4c)
toneel: P171 (3b), P203 (3b)
volk: P1-1, P189 (3b), P647 (3b), P978 (3b), P1129 (3b), P1196 (3b)
zie voor Nederlands-Indië ook Indonesië
voor Nederland-Indisch ook Indonesisch
voor Nederlandse politiek ook Opvattingen van EDD over –
Nederlands Dagblad
G.J.S.: P943
Werkman, H.: P1053
Nederlandse figuren
P344, P461
Nederlandse letteren, De
P323
Nederland – U.S.S.R.
Wolewitsj, I.: P562
Negentiende Eeuw, Documentatieblad De
Luger, B.: P1190
Negerhut van Oom Tom, De/Uncle Tom's Cabin
P420 (4h), P706 (4h), P798 (4h), P879 (4h)
Németalföldi költök antológiája
P110
Neophilologus
Endt, E.: P730
Neufeldówna, B.
genoemd als:
vert.: P70, P71, P101, P103, P104, P420
Neuhuys, P.
genoemd als:
inl.: P970
Niderlandy
P322
Nieder-Ingelheim
P39, P44+, P45, P571 (2d,h), P748 (2c6), P890 (Ingelheimse nalatenschap; 3e2), P1124 (2c6), P1232
zie voorts Periode in Nieder-Ingelheim (2c6), Sterfhuis te Nieder-Ingelheim (3e2)
NIES, J.
rec.: P1113+
NIESSEN, M.G.
rec.: P108
Nietzsche, F.
P177 (3d), P461 (2g4), P685 (3b,d)
Nieuwe Apeldoornse Courant
Brandt, W.: P1053
Stroink, T.: P1113
Nieuwe Courant
Boele, C.: P1
's-Gravesande, G.H.: P1
Kortenhorst, J.: P1
zie voorts *Vaderland, Het*
Nieuwe Drentse Volksalmanak
P377
Nieuwe Eeuw, De
Knuvelder, G.: P1-1, P27, P50, P170, P172, P173
Nieuwe Gazet, (De)
Brouwers, J.: P826
J.J.: P108
Ruig: P314
Ruysbeek, E. van: P826
Nieuwe Gids, De (maandblad)
P497 (3b), P570 (3b)
Nieuwe Gids, De (weekblad)
A.G.C.: P34
Braasem, W.A.: P578
Bittremieux, C.: P1, P1-2, P1-3, P1-4, P27, P125, P250, P277

J. de Gr.: P515
J.V.: P583
V.A.: P515
Nieuwe Gids als geestelijk brandpunt, De
P207, P497
Nieuwe gronden
P1172
Nieuwe Haagsche Courant/Nieuwe Haagse Courant
J.V.: P811
Kleyn, L.: P250
Rijnsdorp, C.: P344, P377, P597
Nieuwe Kern, De
Kadt, J. de: P155+
Nieuwe Krant, De
Smeets, T.: P108
Nieuwe Leids(ch)e Courant
Kleyn, L.: P250
Rijnsdorp, C.: P344, P377
Nieuwe Linie, De
B.B.: P36, P829
Bijkaart, Age zie Hermans, W.F.
Hermans, W.F.: P1113+
Hoeks, H.: P1053
Keller, H.: P778
Ouwendijk, D.: P108+
Verhaar, H.: P1, P12, P13, P108, P145, P997, P1053, P1113+
NIEUWENHUYS, R.
auteur: P449, P450, P490, P545, P546, P565, P593, P594, P644, P675, P676, P717, P718, P767, P768, P795, P858, P859, P943, P974, P1070, P1104, P1126, P1156, P1157, P1167
rec.: P1-8, P204, P1104, P1113
genoemd als:
aut.: P141
bez.: P2, P85, P141, P483, P650, P691, P718, P803, P935, P1006, P1070
inl.: P2, P9, P84, P85, P141, P483, P691, P717, P718, P795, P803, P935, P1006, P1070
elders genoemd: P437 (3e8a), P455 (3e8a), P498 (2e2), P570 (3b), P590 (2e2, 3e8a), P680 (2e2), P740 (3a–d), P989 (2e2), P994 (3b), P1089 (2e2), P1150 (2e2)
'Nieuwer Amstel'
P338 (3e8a)
Nieuwe Rotterdamsche Schouwburg
P747 (4n2)
Nieuwe Rotterdamse Courant
Eeten, P. van: P629, P826
Emmerling, E.: P571
Ett, H.A.: P196
Godon, A.P.: P574
Huygens, G.W.: P1-8, P1-9, P1-10, P11, P126, P143, P388, P435, P461, P511, P580, P581, P650, P653, P827, P847, P853, P867, P889
Kousbroek, R.: P108
Mooy, J.J.A.: P730
Perron, E. du: P410
Prins, L.: P657
Redeker, H.: P14
elders genoemd: P1171 (2c4)
zie voorts *NRC-Handelsblad*
Nieuwe Stem, De
P514
Buskes, J.J.: P517
Charles, J.B.: P518
Droogstoppel, B. zie Romein-Verschoor, A.
Ett, H.A.: P525
Leur, J.C. van: P447
Nagel, W.H. zie Charles, J.B.
Nieuwenhuys, R.: P545
Noordenbos, O.: P344, P377
Resink, G.J.: P548, P549, P723
Romein-Verschoor, A.: P550
Spigt, P.: P356, P551, P552, P624
Tijn, T. van: P558
Wertheim, W.F.: P559, P560, P561
Nieuwe Stemmen
Perre, R. van de: P825
Nieuwe Taalgids, De
Blok, W.: P730
Bosscha, H.W.: P785
Brom, G.: P151, P369, P391
Delsemme, P.: P637
Haeringen, C.B. van: P938
Iwema, K.: P737
Leeuwe, H.H.J. de: P287, P461
Meyer, J.: P942
Rutten, M.: P698/699
Vooys, C.G.N. de: P344
Nieuwsblad van het Noorden
Beenker, E.: P14, P108
Pameyer, J.M.: P108
Woude, J. v.d.: P826, P841, P1113
Nieuwsblad voor de Boekhandel
Huygens, G.W.: P727
Leeuwe, H.H.J. de: P589
Nieuwsgier
P1
Last, J.: P336
Nieuwenhuys, R.: P204
Stuiveling, G.: P1
Nieuws van de Dag, Het
zie *Courant Het Nieuws van de Dag, De*
zie *Telegraaf, De/(Nieuws van de Dag)*
Nieuw Utrechts Dagblad
Benthem Jutting, A. van: P108, P138
Dull, B.: P108
Doolaard, C.B.: P108
Hermans, W.F.: P1175, P1177–P1181
Veer, P. van 't: P13, P1102
Vries-Jörning, H.J. de: P108
Nieuw Utrechts Nieuwsblad
Hermans, W.F.: P1104
Nieuw Vlaams Tijdschrift
A'Campo, E.: P390
Binnemans, R.: P461
Multatuli: P32
Mussche, A.: P34, P203
Schmook, G.: P158
Stuiveling, G.: P358, P380
Nijhoffprijs
P64, P68, P73
Nijmeegs Dagblad
Bulter, W.: P1113
L.V.: P108
Scheepmaker, N.: P108, P1161
Nijmegen
P279 (3e8b), P630, P648, P1079, P1144 (3e11)
Nijs, E. Breton de
zie Breton de Nijs, E.
NOË, J.
auteur: P451
Nöldeke, O.
genoemd als:
bez.: P178, P371

Nog eens: Vrye arbeid (4b)
P I-5, P 18, P 142, P 160, P 321, P 356, P 944, P 1081
Nonni
zie Bassani-Douwes Dekker, E.A.E.
Noordegraaf, J.
genoemd als:
bez.: P 1063
inl.: P 1063
NOORDENBOS, O.
auteur: P 1127
rec.: P 344, P 377
genoemd als:
aut.: P 1131
bez.: P 419
Noord-Holland
Brants, J.: P 786
Noordhollands Dagblad
Wallis de Vries, P.: P 108
Noord Nederlandse boekhandel
P 628
Noord-Ooster, De
Mook, C.: P 108
Noorse
P 1016 (-schrijver)
Nooten-Douwes Dekker, A.E.P.A.
P 1106 (2c7)
NOOTEN-DOUWES DEKKER, E. VAN
auteur: P 1118, P 1192
Nordsiek, H.
genoemd als:
bez.: P 1206
N.O.S.
P 1108
N.O.S.-beeldspraak
P 1101 (3e1, 11)
Nova et vetera
Janssens, M.: P 764
Noë, J.: P 451
Wijnen, J.: P 619
Novaja i nove šaja istorija
Ošis, V.V.: P 1020
Noydens, J.
P 504 (4n4)
NRC-Handelsblad
Beugel, I. van der: P 927
Boswinkel, W.: P 138, P 146
Dis, A. van: P 28, P 1124, P 1141
Galen Last, H. van: P 992
Hermans, W.F.: P I-11, P 1209
Huygens, G.W.: P 145, P 931, P 1053, P 1151
Janse, M.M.: P 1152
Malta, H.: P 48, P 50, P 55
Oorschot, G.A. van: P I, P I-11
Poll, K.L. : P 994
Rasid, G.: P 108
Reinders, P.M.: P 932, P 1049, P 1104, P 1113, P 1175, P 1177, P 1178, P 1179, P 1180, P 1181
Rolloos, H.: P 1160
Rooy, M. van: P 1102
Vas Dias, J.S.: P 931
Veen, A. van der: P 64
Velden, B. van der: P 108+
Vries, D. de: P 108+
zie ook *Nieuwe Rotterdamse Courant* en *Algemeen Handelsblad*
NUIS, A.
P 1150
rec.: P 1113, P 1150
Numaga
Spigt, P.: P 648

O.N.
zie Noordenbos, O.
'Oefening Kweekt Kunst'
P 309 (3e8a)
OEULUS
auteur: P 595
elders genoemd: P 595 (3b)
OFFRINGA, C.
rec.: P 461
Ogonek
Sergeev, I.: P 20
OLIEMULLER, T.
rec.: P 146+
Oliveira, H.U. Jessurun d'
zie Jessurun d'Oliveira, H.U.
Olivier, J.
P 740 (3a–d)
Onderwijs
zie Opvattingen van EDD over opvoeding en – en over kinderen
Onirologie, Conte
P 776
Ons Amsterdam
Ram, B.: P 417
Wagener, J.: P 1090
Ons Anker
Plemp van Duivenland, L.J.: P 454
Ons Erfdeel
Dauchy, R.: P 804
Jacqmain, M.: P 69
Klimaszewska, Z.: P 1186
Kolenberg, J.: P 917
Kraayeveld, R.A.J.: P 1053
Mironov, S.A.: P 793
Ouwendijk, D.: P 108
Termorshuizen, G.: P 954, P 987
Veenstra, J.H.W.: P 1113
Ontmoeting
Brom, G.: P 348
Rijnsdorp, C.: P 348
Stuiveling, G.: P 348
Ontstaan van de Max Havelaar, Het
P 389, (P 427)
Ontvangst van EDD's werken, Overzicht van de (4m)
P 354 (in U.S.S.R.), P 548 (in Indonesië), P 562 (in U.S.S.R.), P 580, P 593(in Indonesië), P 598 (*Max Havelaar* in 1860), P 614 (R.v.d.Aa en G. Jonckbloet), P 635 (idem), P 637 (in Frankrijk, 1886-1901), P 645 (*Max Havelaar* vertalingen), P 756, P 796, P 850 (1860-1970), P 863 (in Indonesië), P 865 (in Vlaanderen), P 889 (in Nederland), P 907 (R.v.d.Aa en G. Jonckbloet), P 916 (in Frankrijk, 1860-1901), P 946, P 1093, P 1169 (19e eeuw), P 1186 (in Polen)
'Onuitgegeven Toneelspel'
P 825 (4h)
OOLBEKKINK, H.
rec.: P 108
OORSCHOT, G.A. VAN
auteur: P 1071, P 1158
rec.: P I, P I-11
elders genoemd: P I, P 1096 (3b), P 1218
OOST, L. VAN
rec.: P 578

OOSTERBAAN, D.P.
rec.: P250
OOSTERHUIS, R.A.B.
auteur: P547
Oostindisch
zie Indonesisch
Oost-Indische spiegel
P943, P974
Opregte Haarlemsche Courant
zie 'Van den Rijn'
'Oproer in Probolinggo, Een' (W.R. van Hoëvel)
P1087 (4h)
Opstellen
P1063
Opvattingen van EDD (2g)
P154, P167, P187, P200, P208, P238, P250+, P265 (onderdrukking), P303, P319, P420, P436, P441, P469, P478, P484, P512+ (kapitalisme), P530 (rassen), P555, P597 (18e eeuws rationalisme), P661 (burgerlijke samenleving), P670 (verlichting), P766, P780 (kolonialisme, kapitalisme, vrouwenemancipatie), P801 (humanist), P807 (toneel), P836, P880, P893, P901, P906, P919 (burgerlijke samenleving), P920 (burgerlijke samenleving), P933, P936, P941 (Joden), P956, P976 (burgerlijke samenleving), P980 (conventies), P998 (waarheid), P1002 (socialisme), P1012 (toneel), P1017, P1019, P1020 ('kleinburgerlijkheid'), P1022 (burgerlijke samenleving), P1027 (theosofie), P1075 (burgerlijke samenleving), P1088, P1095 (psyche v.d. vrouw), P1117 (sociale situatie), P1173 (toneel), P1189 (toneelopleiding), P1194 (burgerlijke samenleving)
Opvattingen van EDD over filosofie (2g4)
P189, P461, P647, P659, P870, P978, P1017, P1129, P1196
Opvattingen van EDD over geloof (2g3)
P189 (atheïsme), P209, P261, P262, P265, P272, P279 (Jezus-figuur), P348, P355, P419 (vrijdenker), P444 (Jezus-figuur), P461, P517, P566, P604, P646 (Islam), P647 (atheïsme), P754, P781, P850, P978, P1017, P1019, P1034, P1080 (vrijdenker), P1117, P1127, P1129, P1135, P1154, P1166, P1196
Opvattingen van EDD over Indische politiek/koloniale politiek (2g2)
P160, P180, P189, P218, P346 (cultuurstelsel), P362 (batig slot), P448, P481 (cultuurstelsel), P511°, P560 (leenstelsel), P566, P625 ('vrije arbeid'), P627, P631, P644 (cultuurstelsel), P647, P705 (cultuurstelsel), P706, P754, P798, P799, P800, P815 (Atjeh), P831, P832 (cultuurstelsel), P844, P944 (cultuurstelsel, vrije arbeid), P965, P978, P1017, P1055 (cultuurstelsel), P1113 (cultuurstelsel), P1117, P1129, P1156, P1196
Opvattingen van EDD over menselijke waardigheid (2g/2g4)
P189, P242, P316, P540, P647, P659, P833, P978, P1129, P1196
Opvattingen van EDD over moraal (2g)
P218, P265, P754 (sexuele –), [P850], P1117 (sexuele –)
Opvattingen van EDD over Nederlandse politiek (2g1)
P8, P321 (kabinetscrisis, 26-11-1867), P356 (idem), P370, P461, P566, P682 (parlementarisme, socialisme), P754, P850, P877 (1859), P902 (afkeer van democratie), P918 (socialistische beweging), P929 (anti-democratische opvattingen), P990 (situatie 1859), P1081 (kabinetscrisis, 26-11-1867), P1117
Opvattingen van EDD over opvoeding en onderwijs en over kinderen (2g)
P154, P184, P477 (kinderpsychologie), P780 (rechten van het kind), P831, P965
Opvattingen van EDD over schrijverschap en literatuur (2g)
P227, P278, P353, P582, P845, P923
Opvattingen van EDD over sexualiteit (2g)
P154, P416 (sexuele hervorming), P754 (sexuele moraal), P1117 (sexuele moraal)
Opvoeding
zie Opvattingen van EDD over – en onderwijs en over kinderen
Opvoeringen van Multatuli's Vorstenschool, De
P747
Op zoek naar het geheim
P355
Oriëntatie
Ett, H.A.: P50, P181, P249
Lawrence, D.H.: P187
Multatuli: P140
Vries, D. de: P203, P233
OŠIS, V.V.
auteur: P900, P905, P918, P1020
genoemd als:
bez.: P905, P918
inl.: P905, P918
vert.: P123
OSTROVSKIJ, V.
auteur: P740
Otisj, W.
P896 (3e4; 3e8a)
OTTEN, W.J.
rec.: P138
Ouderlijk gezin
P417 (afkomst; 2c1)
Oude Testament
P795 (4h)
OUWENDIJK, D.
rec.: P108+
Over de kling
P117, P426
OVERDUIN, J.
rec.: P108
Overige stukken, Publicatie van (1d)
P266 (brieven), P274 (brieven), P320, P349, P457, P473, P657 (schaakpartij), P1139
Over leven en kunst
P163
Over Multatuli
P204, P206, P210–P214, P216, P218, P221–P223, P226, P227, P231 en P232
OVERSTEEGEN, J.J.
auteur: P470, P645, P677, P796, P860
rec.: P487, P490
genoemd als:
bez.: P828, P830, P833, P835, P836, P840, P850, P857, P858, P860, P861, P862, P864, P872, P878, P879, P881
inl.: P64, P794, P796, P828, P830, P833, P835, P836, P840, P850, P857, P858, P860, P861,

P862, P864, P872, P878, P879, P881
elders genoemd: P14 (3e8a)
Over vrijen arbeid
P1·2, P2, P14
Oyster & the Eagle, The
P16, P999

P.
rec.: P8, P50
P.v.d.A.
P960 (4n2)
P.v.D.
zie Plemp van Duiveland, L.J.
P.H.D.
zie Dubois, P.H.
P.J.L.
rec.: P828
P.J.M.
zie Meertens, P.J.
P.v.L.
zie Lierop, P. van
P.M.
zie Marijnis, P.
P. v(an) 't V.
zie Veer, P. van 't
Paap, W.A.
genoemd als:
aut.: P347, P732, P1001
elders genoemd: P175 (3a), P347 (3a), P465 (2h), P489 (2d; 3b), P663 (3a), P732 (3a), P942 (1b), P1001 (3a)
Padang
P193 (2c1, 2), P304 (2c), P305 (2c), P1205 (5b2)
PALACIOS, L.
rec.: P77
Paladijn, De
P463
Drechsel, H.G.: P464
Pallieterke, 't
G.: P108
Veldeke: P8
PAMEYER, P.M.
rec.: P108
Pamiętnik Literacki
Marchlewski, J.: P325
Multatuli: P122
PANHUYSEN, J.
rec.: P116, P461, P828
Panitya Peringatan Meninggalnja Multatuli (herdenkingscomitee)
P336 (3e4)
PAQUES, G.
rec.: P146
'Parabelen'
P321 (3e8b)
Parables of Authority
P113, P666
Paraphrenie
P547 (2f)
Parlementaire systeem
P512 (2g), P682 (parlementarisme; 2g1)
Parool, Het
Benthem Jutting, A. van: P1, P108, P138
Bergh, H. van den: P138
Bijkaart, A. zie Hermans, W.F.
Cannegieter, H.C.: P500
Carmiggelt, S.: P9, P203, P511, P959, P1046, P1047, P1102, P1154
Dagboekanier zie Knap, H.A.A.R.
Doolaard, C.B.: P108
Dull, B.: P108, P146
Fontijn, J.: P826, P828
Gomperts, H.A.: P173, P198, P238, P461, P575, P629
Hermans, W.F.: P64, P1104, P1113, P1145, P1146, P1175, P1177-P1181
Jong, S. de: P1153
Jungman: P146
Knap, H.A.A.R.: P1
Kronkel zie Carmiggelt, S.
M.N.: P676, P680
Multatuli: P36, P118
Nieuwenhuys, R.: P1·8
Prins, L.: P829
Stuiveling, G.: P1
Veenstra, J.H.W.: P1·9
Veer, P. van 't: P1·11, P13, P28, P48, P50, P53, P55, P108, P829, P1053, P1102, P1113, P1153
Vries-Jörning, H.J. de: P108
Werkman, E.: P250
PASQUINO
rec.: P310, P490
PASSEPARTOUT
auteur: P901
Pastiche (4q)
zie Imitatie, pastiche, bewuste navolging
PAUSTOVSKIJ, K.
auteur: P395, P453, P719, P769
PÉE, J.
rec.: P34+, P50+, P148, P170, P172, P174+
elders genoemd: P230 (3b), P259 (3b)
PEETERS, C.
rec.: P13, P997, P1113
Pen als wapen, De
P870
Penders, C.L.M.
genoemd als:
vert.: P100
Pen in gal gedoopt, De
P650
PÉREZ MINIK, D.
rec.: P77
Periode in Duitsland na 1865 (2c5)
P344 (1865-1868), P396 (1856-1887), P500 (1870-1879), P1076 (1864-1868), P1201 (1862-1866)
Periode in Nieder-Ingelheim (2c6)
P334, P364, P396 (1856-1887), P571, P653, P748 (1883), P866 (±1887), P890, P1077 (±1887), P1124
Periode van het leven, algemeen (2c)
P172 (met Tine), P248, P301 (schrijven van *Max Havelaar*), P304, P305, P357 (1820-1846), P406 (Edu), P421 (1846-1857), P473+ (vanaf 1870; 1874-1879), P578, P599, P701 (doopsgezinden), P747 (schrijven van *Vorstenschool*), P829 (1872-1887), P832 (Indië), P859, P958 (met Tine), P943, P974
Periode van het ontstaan van *Max Havelaar* (2c3)
P1·10+, P193, P299, P415, P420, P424, P439, P501, P503, P507, P519 (1859), P529 (1859), P532, P554 (1858-1862), P568, P572, P576, P578, P585, P589, P603, P877 (1859), P990 (1859), P1188 (1858-1859)
Periscoop, De
Demedts, A.: P520

Janssen, E.: P1113
Janssen, Em.: P825
Verhegge, W.: P925
Perk, J.
P915 (3b, d)
PERRE, R. VAN DE
rec.: P825
PERRON, E. DU
auteur: P173, P205, P223, P276, P288, P289, P290, P291, P292, P293, P294, P295, P296, P297, P298, P299, P374, P375, P376, P388, P396, P397, P398, P399, P400, P401, P402, P403, P404, P405, P406, P407, P408, P409, P410, P411, P412, P413, P414, P415, P471, P491, P492, P493, P494, P495, P633, P690, P707, P720, P721, P722, P749, P861, P975, P1072, P1073, P1074
genoemd als:
aut.: P981
elders genoemd: P229 (3b), P245 (2f), P246 (3b), P251 (3b), P269 (3b), P282 (3b), P487 (3b), P491-P495 (3b), P521 (3b,d), P527 (3b), P570 (3b), P633 (3b), P662 (2f), P669 (3b), P671 (3b), P674 (3b), P689 (3b), P690 (3b), P707 (3b), P744 (6), P759 (3b), P812 (3b), P876 (3b), P975 (2e2), P981 (2e2), P989 (3b), P1203 (3b)
Perron, 1899-1940, E. du
P521
Perron-de Roos, E. du
genoemd als:
bez.: P374, P375, P376, P388, P396, P397, P398, P399, P400, P401, P402, P403, P404, P405, P406, P407, P408, P409, P410, P411, P412, P413, P414, P415, P471, P491, P492, P493, P494, P495
Personages (4d)
Ideeën: P195
Max Havelaar:
Algemeen: P470, P678, P706, P953, P986, P1035, P1202
Adinda: P254, P329
Batavus Droogstoppel: P518, P550, P552, P558, P643, P825, P979, P1083, P1175
Max Havelaar: P206, P244, P643, P825, P846, P872, P878, P934, P992
Saïdjah: P254, P329
Slijmering: P888
Ds. Wawelaar: P517, P934, P966
Millioenenstudiën: P195
Minnebrieven: P195, P222 (Tine & Fancy)
Specialiteiten: P195
PETERS, F.
rec.: P108
PETERS, J.
rec.: P77
PÉTILLON, H,
auteur: P313
Philippijnen
P248 (5b2)
Pieterse, Woutertje
zie Woutertje Pieterse
PIJPER, G.F.
auteur: P646
PILGER, W.F.
auteur: P1193
genoemd als:
inl.: P17, P1193
vert.: P17, P1193
Piramiden slopen
P466
Plamja gneva
P186, P193, P284, P285, P304 en P305
PLANK, P.C. VAN DER
auteur: P1187
Platonische Briefe an eine Frau
P179
PLEMP VAN DUIVELAND, L.J.
auteur: P454
Pley, H.
genoemd als:
bez.: P968, P972, P979
PLEYEL, S.
auteur: P1021
PLEYSIER, A.
auteur: P416
Plukker, M.
genoemd als:
aut.: P97
Plurimatuli
zie Linde, A. van der
Podium, Tweemaandelijks Tijdschrift van de Multatulikring
Bruycker, Chr. de: P665
Poeradisastra, S.I.
zie Boejoeng Saleh
POLAK, H.J.
auteur: P862
Polen
P1186 (4m)
Politieke geschiedenis
P364 (3b)
Politiek en Cultuur
Driessen, F.W.: P522
Stuve, J.G.: P116, P923
Politique musulmane et coloniale des Pays-Bas, La
P491
POLL, K.L.
auteur: P994
Pool, C. van der
P811 (2c2)
Post, De
Anthonis, J.: P782
Posthumus Meyjes, F.E.
P695
Pot-Meyer, L.M.A. [ps. Laurica]
P716 (2d)
Potgieter, E.J.
P288 (3a), P397 (3a)
POTTERKIJKER
rec.: P321
PRAKKE, H.J.
auteur: P377
elders genoemd: P626 (3e2, 10)
Prang, H.
genoemd als:
bez.: P808
inl.: P808
Prawda
P122
PRENT, S.
auteur: P1107
Příběh malého Waltra Pieterse
zie *Woutertje Pieterse*
PRICK, H.G.M.
rec.: P461
genoemd als:
bez:. P465

Prince Belge, Au
P515 (3e6), P526 (3e4, 5, 6), P536 (3e11), P537 (3e6), P541 (3e6), P542 (3e6), P543 (3e6), P544 (3e6)
PRINS, L.
auteur: P657, P829
genoemd als:
aut.: P36
PRINS, W.
rec.: P14
Pro regno, Pro sanctuario
P209
Provinciale Drentsche en Asser Courant
Fabricius, J.: P626
Provinciale Zeeuwse Courant/P Z C, Provinciale Zeeuwse Courant
Dlm.: P716
Huysman, P.: P108
Pameyer, J.M.: P108
Pétillon, J.: P313
Scheepmaker, N.: P1161
Warren, H.: P629, P828
Pruimers
P250+ (2g; 4b)
Pruisen en Nederland, Eén en ander over (4b)
P344, P1076
overige vermeldingen: P392 (6), P788 (6), P1005 (6), P1058 (6)
Prusova, S.
genoemd als:
vert. (?): P95
Psychologie/persoonlijkheid (2f)
P1-9+ (o.a. Napoleon-droom), P1-10, P173, P183, P198, P206, P212, P216, P221, P227, P231, P236, P238, P240, P242 (Lebak-complex), P243, P244, P245, P247, P262 (sarcasme), P263, P272, P279, P289, P296, P299, P301, P323 (vervolgingswaan), P328 (minderwaardigheidscomplex), P373, P389, P398 (genie), P402, P409 (vergiftigingscomplex), P415 (uitstel schrijven *Max Havelaar*), P418 (Napoleon-illusies), P425, P426 (hoogmoed), P427, P429, P430, P431, P444, P446, P461, P468, P471, P487, P496 (Napoleon-illusies), P512, P523 (idee vs. daad), P527, P547 (paraphrenie), P549 (keizersdroom), P575, P638 (idee vs. daad), P643 (ik-ideaal/negatief ik), P662 (genie), P670 (romanticus en verlichting), P671, P725, P759, P801 (humanist), P808, P825, P833 (Lebak-complex), P839 (moralist), P840, P845, P861, P864 (Napoleon-illusies), P866, P868 (ik-ideaal), P873, P886 (idee vs. daad), P901, P910 (idee vs. daad), P921 (Napoleon-illusies), P932, P933, P936, P977 (Napoleon-illusies), P999, P1038 (19e eeuwse genie), P1049, P1059, P1077, P1082 (ik-ideaal), P1086 (19e eeuwse genie), P1091, P1110, P1111, P1128, P1141, P1143, P1195 (Napoleon-illusies)
Publicaties over Multatuli in reprint
P30, P41, P42, P45, P997, P998, P1007, P1008, P1014, P1016, P1017, P1019, P1023, P1027, P1028, P1034
Publications de la société historique et archéologique dans le Limbourg
P177
Putte, I.D.F. van de
P716 (3a)
Puttens Nieuwsblad
Stroink, T.: P1113
PUTU WIJAYA
rec.: P1026
P Z C, Provinciale Zeeuwse Courant
zie *Provinciale Zeeuwse Courant*

Querido
P1097 (4b)
Quintillianus
P114

R.
rec.: P824, P826
R.A.B.O.
zie Oosterhuis, R.A.B.
R.A.F.
rec.: P108+
R.I.
auteur: P902
R.O.N.O.
P116
R.S.
zie Spoor, R.
R.S.
P188 (4q)
RAADMAN, F.
rec.: P108
Raadselachtige Multatuli, De
P1113, P1114
Raaf, H. de
P170 (1b, 2d, 3a), P716 (3a), P817 (2d)
Raam
Janssen, F.A.: P730
Tegenbosch, L.: P743
Rademakers, F.
genoemd als filmregisseur: P108
elders genoemd: P68
Radian, H.R.
genoemd als:
vert.: P73, P770
Radiogids, De
Ett, H.A.: P197
RAM, B.
auteur: P416
Rammelslag (4b)
P851
overige vermeldingen: P1232
RASID, G.
rec.: P108
Raster
Kisch, J.: P847
Rationalisme/rationeel
P597 (18e eeuws –; 2g), P627 (4c)
Reacties
P281, P282
Realisme
P540 (4p)
Rechtvaardigheid
P540 (2g)
Recht voor Allen
P757
REDEKER, H.
rec.: P14
REES, J.
auteur: P272
REIFENBERG, B.
auteur: P327

Reinalda, M.A.
genoemd als:
inl.: P183, P184
REINDERS, P.M.
auteur: P1049
rec.: P932, P1104, P1113, P1175, P1177, P1178, P1179, P1180, P1181
REISEL, M.
auteur: P678
genoemd als:
inl.: P54, P678
Reizen (3e10)
P626
Rekenschap
Brandt Corstius, J.C.: P826, P1053
Dubois, P.H.: P523
Leeuwe, H.H.J. de: P108
Multatuli: P40
Spigt, P.: P813, P867
Vries, D. de: P427
Rembangse kwestie
P625 (5b1), P631 (5b1), P681 (2e2, 5b1), P800 (2e2, 5b1)
RESINK, G.J.
auteur: P548, P549, P620, P621, P622, P623, P723, P863
elders genoemd: P336+ (3e8a)
Restant
Speliers, H.: P825
Reve, G.K. van het
P906 (2g)
REVIS, M.
auteur: P596
rec.: P491, P492, P493, P494, P495, P514, P525, P545
Revisor, De
Janssen, J.A.: P1123
Ross, L.: P1024
Revue Blanche (1889-1903), La
P534 (40)
Revue des Langues Vivantes – Tijdschrift voor Levende Talen
Gillet, L.: P730, P932
Leroy, R.: P642
Verdeyen, R.: P259
Revue Nouvelle
P351 (4q)
REYSEN, H. VAN
rec.: P146+
REYSMAN, H.J.
rec.: P8
Rheinischer Merkur
Theunissen, G.H.: P509
Rhyn-Jacobs, M. van
genoemd als:
vert.: P113, P666
Ribela saĝa
P17, P1193
RIEL, H. VAN
rec.: P956
Rijn en Gouwe
Huisman, J.: P1113
Wallagh, C.: P108
RIJNSDORP, C.
auteur: P348, P355, P597
rec.: P344, P377
elders genoemd: P1216
Ris, K. (houtzagersknecht)
P463 (5a), P482 (5a), P615 (5a), P664 (5a), P751 (5a), P908 (5a), P1003 (5a), P1057 (5a)
RITMAN, J.H.
rec.: P108
RITTER, P.H.
auteur: P224
elders genoemd: P224 (2d), P786 (3e4)
Rivai Apin
zie Apin, Rivai
ROBINSON, T.
auteur: P599
rec.: P107, P586
Rochussen, J.J.
P1.10 (2c3), P344 (2d), P563 (5b1), P1076 (2d)
Rode Vaan, De
M.Th.: P512
ROELANDS, J.
auteur: P844
ROELANDT, L.
auteur: P365, P944
genoemd als:
aut.: P18, P47
bez.: P18, P47, P944
vert.: P18, P47, P64, P794, P796, P944
ROELAND VERMEER, J.
rec.: P344
Roelfsema-Tenge, J.A.
P1102 (3e1)
Roeping
Prick, H.G.M.: P461
Roeping van de mens, De
P13, P1000, P1004, P1015, P1040, P1041
ROGIER, J.
auteur: P685
rec.: P108, P956
Roland Garros
genoemd als:
vert.: P64, P794, P796
ROLAND HOLST-VAN DER SCHALK, H.
auteur: P919, P920, P976, P1022, P1075, P1194
rec.: P194
Rolland, R.
P411 (3d)
ROLLOOS, H.
auteur: P1160
Romaniello, V.
genoemd als:
vert.: P87
Romantiek/Romantisch(e)
P670 (2f,g), P706 (3d), P708 (3a,b), P936 (2f; g)
Romantiek en katholicisme in Nederland
P461
ROMEIN, J.M.
auteur: P189, P328, P647, P978, P1129, P1196
rec.: P250
genoemd als:
aut.: P418, P496, P921, P977, P1128, P1195
ROMEIN-VERSCHOOR, A.
auteur: P189, P418, P496, P550, P647, P864, P921, P977, P978, P1128, P1129, P1195, P1196
elders genoemd: P225 (3b)
Roorda van Eysinga, F.P.
P740 (3a-d)
Roorda van Eysinga, S.E.W.
P474 (2d), P632 (7)
ROORDA VAN EYSINGA, S.F.W.
auteur: P1023

genoemd als:
aut.: P42
Rooses, M.
P32
ROOY, M. VAN
rec.: P1102
ROSIER, P.C.
rec.: P108
ROSS, L.
auteur: P945, P979, P1024
ROST, N.
auteur: P378, P479
ROTHUIZEN, W.
rec.: P68
Rotterdam
P40, P363 (3e8a), P373 (3e8b), P389 (3e8b), P427 (3e8b), P437 (3e4, 3e8a, 4b, 4n4), P578 (3e7), P781 (2c4), P1051 (3e11), P1103 (3e6), P1219, P1227
Rotterdammer, De
Kleyn, L.: P250
Rotterdams Jaarboekje 1975
P1069
Rotterdamsch Nieuwsblad
Happel, F.: P108, P1102
Hazeu, W.: P1113
Joppe, J.: P629
Ruivenkamp, P.: P108+, P138
Swaep, B.: P1103
Welling, D.: P14
Rouffaer, G.P.
P546 (3b), P593 (3b), P594 (3b), P767 (3b; 3e8b)
Rousseau, J.J.
P1·9 (2f)
ROY, R. VAN
rec.: P13
Rueb, G.J.W.
P366 (3e6), P957 (3e6)
Rueter, G.
genoemd als:
vert.: P82
RUIG
rec.: P314
RUIVENKAMP, P.
rec.: P108+, P138
Rusland
zie U.S.S.R.
RUTTEN, A.
rec.: P138
RUTTEN, M.
rec.: P698, P699
RUYGROK, A
rec.: P108
RUYSBEEK, E. VAN
rec.: P826

S.
rec.: P34
S.C.
zie Carmiggelt, S.
SDP
P1002 (2g; 3b)
Sp.
zie Spigt, P.
Saalwächter, A.
P890 (2c6, 7)
Sadistische universum, Het
P696, P709, P710, P735, P761, P789, P842, P911, P939, P1013, P1176
Saïdjah
P254 (4d), P329 (4d), P412 (-'s lied; 1a; 4h), P432 (-straat; 3e11), P578 (3e6), P601 (3ed), P950 (4b,h), P1026 (4n2), P1232
'Saidjah en Adinda'
P329 (3b), P1232
Saks, J.
P245 (2f), P662 (2f), P744 (6)
J. Saks, Literator en marxist
P352, P353°, P1184
Saleh, Boejoeng
auteur: P329
rec.: P1167
elders genoemd: P336 (3e4, 3e8a), P1155 (3b)
Salie-avondje bij juffrouw Pieterse
P137
SALIM, J.F.M.
rec.: P108
SALLEH BEN JONED
auteur: P1026
SALMUN, S.A.
auteur: P254
genoemd als:
inl.: P23, P254, P258
Sammlung, Die
P471
Sandick, R.A. van
P1126 (3b)
SARNEEL, F.
rec.: P826, P827, P828
Scenarium
P1189
Schagen
P1043 (3e7)
Schager Courant
Harwijne, W.J.: P1102
Ruivenkamp, P.: P108
Schakels
Stuiveling, G.: P240, P241
SCHEEPENS, H.
auteur: P439
SCHEEPMAKER, N.
auteur: P820, P930, P958, P1095, P1096, P1161
rec.: P1, P108+, P1071
Scheltema, H.
genoemd als:
inl.: P68, P953
Scherius, R.
P592 (1b), P1142 (3c)
Schierbeek, B.
P311 (3e8a)
SCHMIT, F.J.
auteur: P797
genoemd als:
bez.: P10, P797
inl.: P10, P797
SCHMOOK, G.
auteur: P158, P174, P226, P255, P741, P865
rec.: P50
genoemd als:
aut.: P32
SCHNEIDERS, A.J.
auteur: P724
Schok der herkenning, De
P487, P527, P671, P759
SCHOLTEN, H.P.G.
rec.: P827
Schoolblad, Het
J.B.: P477

School voor Taal- en Letterkunde
P870 (3e8b)
Schoolwereld, De
P333
Schoondochter, De
zie Douwes Dekker-Post van Leggeloo
SCHOUTEN, M.
auteur: P1130
Schrijven in tussenzinnen
P9, P717
'Schrijvers over Indonesië'
P240 (3e8b), P241 (3e8b)
SCHUHMACHER, W.J.
rec.: P108
SCHUMACHER, P.
rec.: P68
SCHUMANN, O.
auteur: P330
Schumann, R.
P466 (2d)
SCHWENCKE, J.
auteur: P658, P733, P734, P750
Sedjarah sastera Indonesia modern
P700
Semmeling, E.
P890 (2c6, 7)
Sentot
zie Huisman, H.H.
Sepp, R.
genoemd als:
vert. (?): P63, P988
Serba serbi Negeri Belanda
P86
Aminoedin, S.B.: P831
Termorshuizen, G.: P874
SERGEEV, I.
rec.: P20
Setiaboeddhi
zie Douwes Dekker, E.F.E.
SEVER, A
auteur: P770
genoemd als:
inl.: P73, P770
Sexualiteit
P154, P416 (sexuele hervorming), P754 (sexuele moraal), P1117 (sexuele moraal)
Siagiun, G.
genoemd als:
vert.: P964
Siasat, Warta Sepekan
P86°
Sidorin, J.
P896 (3e; 3e8a)
SIEBERS, E.
auteur: P980
Sieger, F.
P822, P914+ (3e6), P1226
Sietske
zie Abrahamsz., S.
Sigmund Freuds Privatlektüre
P1056
Simonscoop
P108
Si Oepi Keteh
P1205 (2d)
Sipoviča, A.
genoemd als:
vert.: P74, P484
SIREGAR, BAKRI
auteur: P700
genoemd als:
bez.: P91
toneelbew.: P105
SITNIAKOWSKY, I.
auteur: P1109, P1162
rec.: P1113
Sitor Situmorang
genoemd als:
vert.: P1167
Sjaalman
P540 (4f), P573 (4f), P790 (4f)
Skazki i legendy
P22, P452
Skrien
Heijs, J.L.: P108
Terreehorst, P.: P108
SLACHTERS KEESJE
auteur: P1052
genoemd als:
inl.: P1052
Slijmering
P888 (4d)
'Slotrede, De'
P825 (4h)
Sluisman, C.
P740 (3a-d)
SMEETS, T.
rec.: P108
SMIT, G.W.
auteur: P603
rec.: P8, P250, P461
Smit, H.J.
genoemd als:
bez.: P446
SMYTH, P.
rec.: P932
Sobranie sočinenij
P453, P769
SOBRY, P.
auteur: P300
genoemd als:
aut.: P80
Sociaal-politieke situatie in Indië anno 1860, knevelarij (5b1)
P258, P329, P563, P625, P631, P700, P777, P800, P831, P955, P965, P1065
Sociaal-politieke situatie in Indië, heden (5b2)
P74, P160, P180, P186, P248, P284, P285, P515 (Lebak, 1960), P561 (Lebak, 1960), P883, P955, P961, P964, P987, P1042, P1044, P1160, P1205
Sociale situatie in Nederland, met name in de 19e eeuw (5a)
P353, P370 (1790–1900), P393, P463 (midden 19e eeuw), P482 (midden 19e eeuw), P559 (briefgeheim 1960), P615 (midden 19e eeuw), P664 (midden 19e eeuw), P751 (midden 19e eeuw), P908 (midden 19e eeuw), P1003 (midden 19e eeuw), P1057 (midden 19e eeuw)
Socialen zijn in aantocht, De
P1130
Socialisme/socialistische beweging/socialistisch
P682 (2g1), P918 (2g1), P1002 (sociale bewegingen; 2g; 3b), P1007 (4b, 4p), P1020 (-bewustzijn, 2g)
Socialisme en Democratie
Hijmans, W.: P530

Socialistische Standpunten
Roy, R. van: P13
Soerabaja
P596 (3b)
Soeteman, G.
P108+ (scenario film)
SÖTEMANN, A.L.
auteur: P729, P730, P946, P963
rec.: P108
elders genoemd: P857 (3b)
Soir, Le
Roelandt, L.: P365
Solo, De zaak
P625 (5b1), P631 (5b1), P681 (2e2, 5b1), P800 (2e2, 5b1)
Songs of Ossian
P333 (4h)
Sovjet-Unie
P186 (5b2), P284 (5b2), P285 (5b2), P354 (3b; 4k-m), P506 (4k,l), P562 (3b, 4l,m), P793 (4k,l)
Specialiteiten (4b)
P1-5, P11, P13, P143, P195, P208, P250, P265, P818, P941
Spectator, De/Spectator
C.B.: P826
Dubois, P.H.: P34, P35
Ett, H:A.: P50
Spektator
Beuningen, T.v.: P932
Hamans, C.: P962
Luger, B.: P145
SPELIERS, H.
rec.: P825
Spiegel der Letteren
Henrard, R.: P461
Iwema, K.: P790
Janssens, M.: P698/699, P713, P730, P763, P792, P828
Stuiveling, G.: P1030
Tindemans, C.: P145, P1068
Spiegel Historiael
Mellink, A.F.: P853
SPIGT, P
auteur: P159, P273, P274, P301, P315, P316, P317, P321, P344, P356, P419, P440, P551, P552, P604, P624, P630, P648, P659, P660, P801, P813, P866, P867, P868, P1053, P1076, P1077, P1078, P1079, P1080, P1081, P1082, P1083, P1131
rec.: P1, P250+
genoemd als:
aut.: P40, P43, P360, P1127
bez.: P1-2, P1-4, P1-8, P1-9, P1-10, P1-11, P183, P184, P357, P419, P421, P554, P1201
inl.: P51, P183, P184, P301
elders genoemd: P321 (3e8b), P339 (3e8a), P363 (3e8a), P1215 (3e8a), P1225, P1229
Spinoza
P1166 (3c,d), P1172 (3c), P1211 (3e8a)
SPOHR, W.
auteur: P190, P256
genoemd als:
inl.: P58, P190
vert.: P58, P59, P60, P119, P122, P190, P708
elders genoemd: P256 (2h), P378 (3b), P479 (3b), P684 (3b), P1056 (3b), P1206 (3b)
SPOOR, J.
auteur: P1027, P1028
genoemd als:
aut.: P41
Spoor, R.
auteur: P981
elders genoemd: P975
SPRENGER, J.
auteur: P1163
SPREU, A.
auteur: P798, P982, P1029, P1084, P1132
Sprokkelaar, De
P781 (2c4)
Standaard, De
Fens, K.: P1093
R.A.F.: P108+
Roeland Vermeer, J.: P344
S.: P34
Standaard der Letteren
Fens, K.: P1113
Standbeelden en gedenkplaten (3e6)
P366 (beeld Pennewip), P515+ (gedenkplaat Brussel), P526 (idem), P532 (idem), P537 (idem), P541-P544 (idem), P578, P586 (plaquette), P601 (Saïdjah en Adinda), P753 (gedenkplaat Brussel), P819 (Van Heutz-monument), P822 (Woutertje Pieterse-beeld), P826 (wassenbeeld EDD), P828 (wassenbeeld EDD), P914 (Woutertje Pieterse en Femke), P927 (wassenbeeld EDD), P957 (beeld Pennewip), P1071 (standbeeld EDD), P1103 (portret EDD)
Standpunte
Dubois, P.H.: P825, P826
STAPERT-EGGEN, M.
auteur: P1133, P1134, P1197, P1198, P1199
genoemd als:
bez.: P55, P1133, P1134, P1197, P1198, P1199
inl.: P55, P1133, P1134, P1197, P1198, P1199
Star Weekly
L.: P337
STECULORUM, L.
auteur: P1135, P1200
Steekproeven
P228, P229
STEELINK, N.
auteur: P160
genoemd als:
inl.: P142, P160
vert.: P142, P160
Stem, De
zie *Dagblad De Stem*
Stem uit Nieuwland
Bayens, R.: P52
Sterfhuis te Nieder-Ingelheim (3e2)
P270, P302, P310, P314, P334, P342, P358, P443, P626, P693, P703, P709, P710, P735, P761, P782, P789, P842, P890, P899, P911, P913, P939, P1013, P1176
Stern
P540 (4f), P641 (4e), P763 (-fictie; 4f), P790 (4f)
Sterne, L.
P723 (4h)
Stichting Culturele Samenwerking [Indonesië]
P336 (3e4)
STILLER, R.
auteur: P420
genoemd als:
inl.: P71, P420
Stip, K.
genoemd als:
aut.: P134

Stokvis, B.
P1108
Stonecutter's dream, The
zie *Max Havelaar,* 'De Japanse steenhouwer'
STRATEN, H. VAN
auteur: P387, P605, P686, P687, P1113
rec.: P1·8, P1·9, P1·10, P511, P521, P1053
Streven
Fens, K.: P826
Strijdlustige amateur, De
P990
STROINK, T.
rec.: P1113
STROMAN, B.
rec.: P50, P730
Stroming (4g)
zie Genre, stroming
Structuur van Max Havelaar, De
P729, P730, P963
Studia Rosenthaliana
Kisch, J.: P941
Studiekamraten
Pleyel, S.: P1021
Studien over de voorlopers der Commune
P862
Studies aangeboden aan Prof. dr. Brom
P80, P300
Studio
Venema, A.: P108, P1164
Stück, E.
genoemd als:
vert.: P57+, P61, P88, P166, P260, P955
STUIVELING, G.
auteur: P161, P162, P191, P191°, P227, P228, P229, P230, P240, P241, P257, P277, P302, P345, P348, P357, P358, P359, P360, P379, P380, P381, P421, P422, P423, P424, P441, P472, P480, P497, P507, P508, P533, P554, P555, P556, P557, P606, P649, P679, P742, P772, P773, P774, P775, P814, P869, P870, P871, P872, P873, P922, P948, P983, P1030, P1031, P1032, P1033, P1054, P1085, P1136, P1201
rec.: P1, P34, P35, P108, P146, P148, P170, P171, P174, P250, P388, P461, P489, P512, P1113
genoemd als:
aut.: P207, P489
bez.: P1, P1·1, P1·2, P1·3, P1·4, P1·5, P1·6, P1·7, P1·8, P1·9, P1·10, P1·11, P8, P50, P125, P131, P191, P191°, P257, P357, P359, P381, P392, P421, P554, P556, P557, P679, P742, P773, P814, P871, P948, P983, P1031, P1032, P1085, P1136, P1201
inl.: P8, P50, P131, P191, P191°, P257, P344, P359, P360, P381, P392, P556, P557, P679, P742, P773, P814, P871, P948, P983, P1031, P1032, P1085, P1136
elders genoemd:
lezingen: P150 (3e8a), P240 (3e8b), P241 (3e8b), P309 (3e8a), P310 (3e8a), P311 (3e8a), P318 (3e8a), P341 (3e8a), P437+ (3e8a), P459 (3e8a), P460 (3e8a), P478 (3e8a), P1099 (3e8a), P1208 (3e8b), P1216, P1230
overige vermeldingen: P1, P229 (3b), P270, P476 (3b), P480 (3b), P570 (3b), P968 (3b), P1218
STUVE, J.G.
auteur: P923
rec.: P116
Stylistische opmerkingen of analyse (4e)
P191, P191°, P211, P257, P300, P345, P359, P368, P379, P380, P461, P483, P494, P641, P649, P691, P706, P737, P772, P775, P803, P825, P859, P935, P943, P974, P982, P1006, P1029, P1070, P1132
Suharto
P791 (3b)
Sumatra
zie ook Natal en Padang
SUNARJA, R.T.A.
auteur: P258
genoemd als:
bez.: P23, P254, P258
vert.: P23, P254, P258
SURIE, H.G.
rec.: P943, P1104
SWAEP, B.
rec.: P1103
SWART, G.
auteur: P1034
Swart Abrahamsz.
P840, P1181 (2c7)
SWINKELS, C.
rec.: P461, P511
Switzar, J.L.A.M.
P36, P657 (1d, 2d), P829 (1b, 2d)
Sydney
P108
Syllabus
Ett, H.A.: P839
Vegt, J. van der: P816

T.B.
rec.: P146
T.v.B.
zie Beuningen, T.v.
T.R.
zie Robinson, T.
T.W.
rec.: P914
Taalgebruik (4i)
P303 (spreektaal/schrijftaal), P324, P473 (Duits), P880 (spreektaal/schrijftaal), P938 (Amsterdams), P949 (Maleis), P1088
'80 [tachtig]/Tachtigers
P175 (3a), P663 (3a), P743 (3d)
Tacitus
P351 (4c)
TEEUW, A.
auteur: P949, P950
elders genoemd: P68
TEGENBOSCH, L.
auteur: P743
Tegenstroom
Houten, B. van: P711
Teheran
P108
Tekststructurele opmerkingen of analyse (4f)
Algemeen: P171, P203, P851 (toneel)
Ideeën: P932+
Millioenenstudiën: P642, P932
Minnebrieven: P932+
Max Havelaar: P74, P300 ('De Japanse steenhouwer'), P420, P451, P470, P484, P540,

P573, P634, P677, P698, P699, P708, P714, P729, P730+, P738, P763, P764 ('Onuitgegeven tooneelspel'), P790, P792, P796, P798, P825, P835, P846, P918, P932, P963, P982
Vorstenschool: P932, P1068
Woutertje Pieterse: P219, P932
Telegraaf, De/(Nieuws van de Dag)
Berge, H. ten: P108+
Berkenbosch, G.: P146
Brandt, W.: P1053, P1148
Emeis jr., M.G.: P558
Gans, J.: P682, P929
Hermans, W.F.: P1113
Luger, J.: P310, P490
Pasquino zie Luger, J.
Sitniakowsky, I.: P1109, P1113, P1162
Vlasakker, Van de: P138
Wingen, E.: P14
zie ook *Courant Het Nieuws van de Dag, De*
Televisier
Overduin, J.: P108
Tempo
Poeradisastra, S.I.: P1167
Putu Wijaya: P1026
Tentoonstellingen (3e7)
P235, P578, P897, P964, P995, P1043
Teodor de Wyzewa et la Cosmopilitisme littéraire
P756
TERMORSHUIZEN, G.
auteur: P874, P951, P952, P953, P954, P964, P985, P986, P987, P1035, P1036, P1137, P1202
genoemd als:
bez.: P68+, P953, P986, P1035, P1202
inl.: P19, P54, P68+, P953, P986, P1035, P1036, P1137, P1202
elders genoemd: P1042 (5b2)
TERREEHORST, P.
rec.: P108
Tersteeg, D.F.
P33, P152 (1b)
Terug naar Lebak
P964, (P987)
'Thee-Wateriaanse Tafel, De'
P811 (2c2)
Thema's, motieven (4c)
Algemeen: P277 (redevoeringen), P345 (humor), P379 (humor), P380 (humor), P772 (humor), P774 (redevoeringen), P1166
'Aforismen': P1036
Aleid: P851
Brief aan den Gouverneur-Generaal: P944
Brieven: P941
De bruid daarboven: P851
Het gebed van den onwetende: P209, P627
Geloofsbelijdenis: P1036
Ideeën: P195, P265, P313, P351 (*Idee 731* en *1017*), P368, P929 (*Idee 451*), P932, P941, P959, P1036
Max Havelaar: P108, P180, P186, P187, P248, P284, P285, P322, P436, P469, P470, P484, P528, P569, P677, P766, P825, P844, P851 ('Onuitgegeven Toneelspel'), P879, P893, P932, P971, P996, P1002, P1024, P1153
Millioenenstudiën: P195, P265, P932, P1151
Minnebrieven: P195, P265, P850, P932, P944, P971, P1036
Nog eens: Vrye arbeid: P321, P356, P944, P1081
Rammelslag: P851
Vorstenschool: P692, P851, P932, P1036, P1068
Vrijen arbeid: P321, P356, P944, P1081
Wijs mij de plaats: P1036
Woutertje Pieterse: P126, P219, P691, P695, P736, P803, P836, P926, P932, P934, P941, P1006, P1028, P1039, P1170
Theosofie
P1027 (2g)
THEUNISSEN, G.H.
auteur: P509
Thorbecke
P956 (2g; 3d)
Thoth
Buddingh', W.: P1115
Tielse Courant
Mantiri, B.: P108
Stroink, T.: P1113
Tijd, De
Duister, F.: P14
Fens, K.: P112, P143, P491–P495, P730
Knuvelder, G.: P461
Moor, W. de: P36+, P826, P827, P828, P829+, P1071, P1113
N.V.: P194, P427, P558
Perron, E. du: P975
Peters, J.: P77
Reysman, H.J.: P8
Tromp, H.A.S.: P77
Wiessing: P343
elders genoemd: P975 (2e2), P981 (2e2)
zie ook *Tijd-De Maasbode, De*
Tijd-De Maasbode, De
Fens, K.: P514+, P551, P560, P629
G. K.[nuvelder?]: P1.10
Knuvelder, G.: P585
zie ook *Tijd, De* en *Maasbode, De*
Tijdschrift der Sociale Geschiedenis
Giele, J.J.: P1062
Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis
Kortenhorst, J.: P765
Tijdschrift voor Architectuur en Beeldende Kunsten
T.W.: P914
Tijdschrift voor Levende Talen
zie *Revue des Langues Vivantes*
Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
Haeringen, C.B. van: P324
Leeuwe, H.H.J. de: P286
Tijdspiegel, De
P1092 (3a)
TIJN, T. VAN
auteur: P558
TIMMERMAN, H.T.
auteur: P1110, P1111
Timor
P1094 (3d)
TINDEMANS, C.
rec.: P145, P1068
Tine
zie Wijnbergen, E.H. van
Tirade
Bergh, H.v.d.: P906
Bij, C: P1054
Dirkse, A.: P1060
Goedegebuure, J.: P108
Kortenhorst, J.: P1066

Marres, R.: P932
Multatuli: P28, P29
Nieuwenhuys, R.: P450, P1126
Oorschot, G.A. van: P1071
Perron, E. du: P975
Spoor, R.: P981
Stuiveling, G.: P1054
Veenstra, J.H.W.: P989
Vries, D. de: P1089
Walraven, W.: P777
'Toespraak tot de hoofden van Lebak' P329 (3b), P499 (4n4), P1232
TOIT, S.J. DU
auteur: P924
Toneel P1173 (2g), P1189 (-opleiding; 2g)
Toneelspel/t.v. spel, Uitvoeringen, Bewerkingen (4n2)
Aleid: P287, P851
De bruid daarboven: P851
Max Havelaar: P702 ('Batavos Droogstoppel'), P851 ('Onuitgegeven Toneelspel'), P960, P1026 ('Saïdjah en Adinda')
Rammelslag: P851
Vorstenschool: P331, P335, P475, P747, P824, P851, P1068, P1069
Toneelwerk (4b) P171, P203, P932
Tong Tong
Boon, J. zie Robinson, T.
Breton de Nijs, E.: P565
d.H.: P567
E.v.Z.-H.: P108
Graaf, H.J. de: P1094
Multatuli: P81
Nieuwenhuys, R. zie Breton de Nijs, E.
Ritman, J.H.: P108
Robinson, T.: P107, P586, P599
Rogier: P108
Vodegel, D.D.: P108
Tong Tong P578 (3e6), P586 (3e6), P587 (3e8a)
TOORN, W. VAN
rec.: P138+
Tradition und Ursprünglichkeit P739
Tristam Shandy P723 (4h)
TROMP, H.A.S.
rec.: P77
elders genoemd: P77+ (4k)
Trophonios
Bol, C.: P827
Trouw
Berkhouwer, G.C.: P261, P262
Buitendijk, W.J.C.: P34, P35
Deel, T. van: P1113
Hulsing, B.: P108
Hydra, T.: P146
J.H.: P730, P828
Kleyn, L.: P250
Kuijk, J.: P1102
Rutten, A.: P138
W.J.S.: P611
Trybuna Wolnósci
Multatuli: P103
Tsjechoslowakije P78
Tubantia
zie Twents Dagblad Tubantia
Turčány, V.
genoemd als berijmer: P76, P129, P353, P540
Tussaud P826 (3e6), P828 (3e6), P927 (3e6)
Tussen twee vaderlanden P490, P767, P768
'Tussen twee vaderlanden' (programma A. Vogel) P499 (4n4)
TUUK, H.N. VAN DER
auteur: P650
elders genoemd: P650 (3a,b)
Twee brieven uit Menado P1-8, P2, P27, P153
Twee en twintig etsen bij minnebrieven P14
Tweede gezicht, Het P175, P663
Twente P14
Twentsche Courant
Milo: P108
Wallis de Vries, P.: P108
Twents Dagblad Tubantia
Bulter, W.: P1113
J.Z.: P108
Leeuwen, W.L.M.E. van: P1-9, P674, P812
Lierop, P. van: P108
Pameyer, J.M.: P108
Scheepmaker, N.: P1161
Tydskrif vir Letterkunde
Toit, S.J. du: P924
Typhoon, De
zie *Dagblad voor de Zaanstreek, De Typhoon*

U.N.I.C.A. P693 (3b)
U.S.S.R.
zie Sovjet-Unie
Uitgaven van..., Overzicht van (4l)
Algemeen: P181, P253 (1945-1950: van en over Multatuli), P349 (bronnenpublicaties), P589 (*Max Havelaar*, drn.), P639 (*Max Havelaar*, uitgn.), P727 (*Minnebrieven, Ideeën* 1e en 2e bndl, herdrn.), P1187 (na 1948)
Vertalingen: P196 (±1860-1946), P354+, P462 (*Woutertje Pieterse* in Duitsland), P506 (Rusland), P562 (Rusland), P589 (*Max Havelaar*), P637 (Frankrijk, 1886-1901), P645 (*Max Havelaar*), P793 (Rusland), P917 (Frankrijk), P1161 (1e zin *Max Havelaar*), P1206 (Duitsland)
Uitleg
Gomperts, H.A.: P956
Uitvoeringen (4n2)
zie Toneelspel/t.v. spel, Uitvoeringen, Bewerkingen
Uncle Tom's cabin
zie *Negerhut van oom Tom, De*
Unie-Post, Orgaan van de Nederlandse Volksunie
Multatuli: P98
Untersuchungen zu Sprache P1084
Uren met Dirk Coster P376, P720, P721, P722, P1072, P1073, P1074
Urist P324 (4i)

Uspieński, J.
genoemd als:
bez.: P71, P420
Utrecht
P321 (3e8b), P356 (3e8b), P1081 (3e8b), P1215
Utrechtsch Dagblad
Mosheuvel, L.H.: P388
Utrechtsch Nieuwsblad/Utrechts Nieuwsblad
Bakker, W.H.: P13, P116
Hazekamp, M.J.W.: P108
Huysman, P.: P108
Lierop, P. van: P108+
Pameyer, J.M.: P108
P.J.L.: P828
Scheepmaker, N.: P108, P1161
Spigt, P.: P440
Straten, H.v.: P1053, P1113
Uyl-Van Vessem, L. den
P1051 (3e11)

v.
rec.: P14
v.a.
rec.: P515
V.A.R.A.
P146 (-televisie), P610 (3e11, 4b, 4n3), P659 (3e8b)
v.v.i.
rec.: P629
Vacature, De
Doedens, H.: P461, P502, P885, P928
Enzinck, W.: P887
Scheepens, H.: P439
Vaderland, Het
Batten, F.E.A.: P1
Braak, M. ter: P176, P206, P207, P244, P246, P247, P689
Braasem, W.A.: P10, P455, P490, P499
Dubois, P.H.: P1, P1-8, P1-10, P12, P13, P14, P36, P108, P138, P578, P825, P826, P827, P828, P829, P886, P1053, P1113
Ett, H.A.: P433, P456, P457, P461, P473, P475, P503
Freezer, H.: P1149
Greshoff, J.: P250
Hellmann, P.: P108
Huisman, J.: P1113
Huygens, G.W.: P1-9
Kortenhorst, J.: P688
Mantiri, B.: P108
Nieuwenhuys, R.: P593, P594
Schwencke, J.: P658
Vosmaer, C.: P232
Wallagh, C.: P108
zie ook *Nieuwe Courant*
Vaillant
P1185 (2c7)
Vakwerk
P489, P772, P774, P775
Vallei, De
Mantiri, B.: P108
Stroink, T.: P1113
Van Bilderdijk tot Huizinga
P668, P669
Van christen tot anarchist
P909
'Van den Rijn' (4b)
P344, P351, P1076, P1098
Van Haagse dingen die voorbij zijn
P733, P734, P750
Van Heutz-monument
P819
Van roddelpraat en litteratuur
P141, P718
VARA (Radio Tv)Gids/VARA-gids
Bkr.: P610
Keller, H.: P779
Stuiveling, G.: P146, P507
V.A.R.A.-staalkaart
P1112 (3e4, 4b)
Varia (7)
P217, P390, P490, P588, P632, P1163
Varianten (4j)
zie Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen etc.
VAS DIAS, J.S.
rec.: P931
VEEN, A. VAN DER
rec.: P64
Veen, J.M. van
genoemd als:
bez.: P209
Veendam
P310 (3e8a)
VEENSTRA, J.H.W.
auteur: P875, P876, P989, P1203
rec.: P1, P1-9, P1-10, P388, P428, P490, P1113
VEER, P. VAN 'T
auteur: P474, P680, P815, P877, P990, P1037, P1038, P1039, P1086, P1087, P1139, P1140, P1141, P1142, P1204, P1205
rec.: P1-11, P13, P28, P36, P48, P50, P53, P55, P108, P514, P629, P829, P1053, P1066, P1102, P1113, P1153
genoemd als:
aut.: P26
VEGT, J. VAN DER
auteur: P816
Velde, A. van de
P1061 (4b,d)
VELDEKE
rec.: P8
VELDEN, B. VAN DER
rec.: P108+
Velsen
P1212
Veluws Dagblad
G.: P1113
Huysman, P.: P108
Lierop, P. van: P108
Scheepmaker, N.: P108+
VENEMA
auteur: P1164
rec.: P108
Verbeelding
P222 (4d)
'Verbrugge'
P266 (1d; 2d)
VERDEYEN, R.
auteur: P259
Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, Mededelingen
P515
Boon, J.: P516
Foncke, R.: P526
Hoorick, L. van: P532
Kuypers, J.: P535

Liebaers, H.: P538
Stuiveling, G.: P555
Vergelijkingen (4h)
zie Bronnen
Vergelijkingen van EDD met – (3d)
Bilderdijk, W.: P426
Björnson: P1016
Boon, L.P.: P915, P925
Busken Huet, C.: P198, P243, P340
Cremer, J.J.: P816
Deyssel, L. van: P207, P344
Dickens, C.: P830
Domela Nieuwenhuis, F.: P685
Esser, J.: P1094
Freud, S.: P1056
Gezelle, G.: P755
Goes, F. van der: P207
Goethe, W. von: P247
Gogh, V. van: P606, P758
Heine, H.: P830
Hermans, W.F.: P1175, P1177–P1181
Kloos, W.: P915
Nietzsche, F.: P177, P685
Perk, J.: P915
Perron, E. du: P521
Rolland, R.: P411
Romantiek: P706
Spinoza, B. de: P1166
'Tachtigers': P743
Thorbecke: P956
overige verwijzingen: P740
'Vergulde keizerskroon, De'
P1048 (2d)
VERHAAR, H.
rec.: P1, P12, P13, P145, P828, P997, P1053, P1113
VERHEGGE, W.
auteur: P925
VERHOEVEN, B.
auteur: P163, P607
VERHOEVEN, N.
rec.: P125, P170, P172, P173, P228, P229
Verhouding tussen hs. en dr., tussen drn. onderling (4j)
zie Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen etc.
Verkeerde voorkeur
P155
Verlichting
P670 (2f,g), P936 (2f; g)
Vermakelijk ganzenspel, Het
P1052
Vermeylen, M.
P225 (3b)
Vermeylen-kring
P504
Vernieuwing van de mens, De
P3, P725
Vernuft ontzondigt
P392, (P788, P1005, P1058)
Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor taal- en letterkunde
P278
Versluys, J.
P716 (2d)
Verstandig Ouderschap, Maandblad voor Sexuele Hervorming
Pleysier, A.: P416
VERSTAPPEN, W.
rec.: P108
Versteegh, C.J.
P565 (2d)
Verstraeten, A.
P52
Vertalingen (4k)
P77+, P196, P336, P354, P506, P637 (in Frankrijk, 1886-1901), P645 (*Max Havelaar*), P793, P796, P804, P917 (in Frankrijk), P954 (P68a), P962 (Deens, Zweeds), P1206 (Duits)
Vervlogen jaren
P465
VERWEY, A.
auteur: P878
'Verzameld werk'
P229 (3b)
VESTDIJK, S.
auteur: P231, P425, P744, P1143
elders genoemd: P225 (3b), P857 (3b)
Veth, B.
P740 (3a-d)
VETH, P.J.
auteur: P879
Vianen, W. van
P586 (3e6)
VIATOR
auteur: P661
Vietnam
P248 (5b2)
Vigoleis Thelen, A.
genoemd als:
vert.: P471
Vijf studies
P444
Vincent, P.F.
genoemd als:
bez.: P915
Vincent Haman
P347, P489 (3b), P732, P1001
25 Ans d'études Néerlandaises à Lille
P1033
'Vingt Florins'
P1232
Visé
P519 (2c3), P529 (2c3)
VISSER, M.
rec.: P14
Vlaamse beweging/'emancipatie'
P174 (2d), P226 (3a,b), P344 (2d), P1076 (2d)
Vlaamse Gids, De
Ett, H.A.: P215, P349
Hegmans, W.E.: P760
Liebaers, H.: P539
Pée, J.: P34, P50, P170, P174
Vliet, W.J.M. van: P331
Vlaanderen
P174 (3a,b), P619 (3a,b), P865 (2d, 4m)
Vlam, De
Ett, H.A.: P1·1
Meertens, P.J.M.: P50
Roland Holst, H.: P194
Vlamingen
P158 (3a,b)
VLASAKKER, VAN DE
rec.: P138
VLIET, W.J.M. VAN
auteur: P331

Vloekjes bij de thee
P114, P614, P635, P907
VLOTEN, J. VAN
auteur: P426
elders genoemd: P854 (3b), P1127, P1166 (2d)
VODEGEL, D.D.
rec.: P108
VOETEN, B.
rec.: P8, P250
Vogel, A.
P107, P499 (4n4)
VOLEVIČ, I.
rec.: P461, P512
Volk, Het
Hartog, H.: P1063
Volksgazet
H.L.: P1, P174
M.Q.: P116, P825
M.T.: P108
Mare, T.: P108
overige vermeldingen: P111
Volkskrant, De
Bertina, B.J.: P108
Blokker, J.: P1113+
Bresser, J.P.: P138
Fens, K.: P826, P828, P1071, P1104
Gortzak, R.: P146
Hopper, zie Scheepmaker, N.
Keller, H.: P1098
Lammers, J.: P588
Passepartout: P901
Prent, S.: P1107
Rogier, J.: P685
Sarneel, F.: P827
Scheepmaker, N.: P1, P820, P930, P958, P1071, P1095, P1096
Smit, G.: P8, P250, P461, P603
Volledige werken
P1, P1[1-11], P321 (3e8b), P357, P421, P554, P674 (3b), P812 (3b), P1071, P1201, P1214, P1215
Voor de bijl
P109
Voorbeelden (4h)
zie Bronnen, voorbeelden, (vergelijkingen)
Voordracht, Bewerkingen (4n4)
Ideeën: P150
Max Havelaar
'De Japanse steenhouwer': P363
'Ik weet niet waar ik sterven zal': P363
Passages uit: P504
'De toespraak tot de hoofden van Lebak': P107, P150, P339, P437, P499
Vorstenschool, passages uit: P339
Vooruit
Exsteyl, R.d': P237
Gomperts, H.A.: P198
K.[leerekoper], A.B.: P1015
L.B.: P108
Rost, N.: P479
VOOYS, C.G.N. DE
auteur: P192, P303, P880, P1088
rec.: P344
Voprosy Literatury
Volevič, I.: P461, P512
Vorstenschool (4b)
P1-6, P13, P19, P144, P145, P146, P324, P331, P335, P339, P344, P385, P461, P475, P610, P692, P695, P747, P782, P807, P824, P851, P932, P1012, P1036, P1068, P1069, P1076, P1108, P1112, P1173
overige vermelding: P164 (repetitie; 2h), P852 (2d)
zie ook Toneelwerk
VOSMAER, C.
auteur: P232, P881
elders genoemd: P38, P40, P46, P48, P731 (2d), P748 (2c6, 2d), P867 (1b), P1153 (4b,c)
Voûte, R.
P552 (4d), P558 (4d), P1083 (4d)
VRIES, C.F. DE
rec.: P1113
elders genoemd: P117
VRIES, D. DE
auteur: P233, P389, P427, P651, P1089
rec.: P108+, P203
genoemd als:
aut.: P140
elders genoemd: P437 (3e8a)
VRIES, H. DE
auteur: P164
Vries, L. de
genoemd als:
bez.: P757
Vries, P. Wallis de
zie Wallis de Vries, P.
VRIES, T. DE
rec.: P108
VRIES-JÖRNING, H.J. DE
rec.: P108
VRIESLAND, V.E. VAN
auteur: P725
genoemd als:
bez.: P3, P725
inl.: P3, P725
Vrijdenker, De
B.: P27
Buitendijk, W.J.C.: P34, P35
C.: P263
Deyssel, L. van: P307
Ett, H.A.: P235, P308, P319
Multatuli: P40, P43
Rees, J.: P272
Spigt, P.: P1, P250, P266, P273, P274, P316, P317, P344, P867+, P1076+
Wolff, S. de: P319
Vrijdenkerij
P364 (3b), P419 (vrijdenkersovertuiging; 2g3), P459 (vrijdenkersvereniging; 3e8a), P460 (vrijdenkersvereniging; 3e4), P1080 (vrijdenkersovertuiging; 2g3)
Vrije arbeid
P160 (2g2), P189 (3b), P625 (2g2), P631 (2g2), P647 (3b), P800 (2g2), P944 (2g2), P978 (3b), P1129 (3b), P1196 (3b)
Vrije Bladen, De
Ett, H.A.: P153
Multatuli: P27
Vrije Gedachte, De
Kief, F.: P914
Vrije gedachte, De
P1229
Vrije Gedachte, Vrijdenkers Radio Omroep, De
R.: P824, P826
Vrije Katheder, De
Land, L. van der: P49
Vrije Maasland, Het
Daems, J.: P108

Vrijen arbeid (4b)
P321, P356, P944, P1081
Vrije Socialist, De
Damme, B.: P167, P195, P234, P265
'Vrije Studie'
P335 (2d), P475 (2d), P655 (2d), P824 (2d)
Vrije Volk, Het
Colmjon, G. van: P146
Ett, H.A.: P434
Groot, J.H. de: P138
J. v. R.: P610
Koster, P.: P146
Levie, W.: P602+
Potterkijker: P321
Straten, H. van: P1-8, P1-9, P1-10, P387, P511, P521, P605, P687
Veer, P. van 't: P514, P629
Vries, T. de: P108
Vrije Zeeuw, De
Bartman, J.: P13
Enzinck, W.: P14
Vrijmetselarij
P1115 (2d)
Vrijmoedige bedenkingen
P788, P1005, P1058
Vrij Nederland
Bij, C.: P36, P829
Donner, J.H.: P36, P829
Ede, C. van: P108+
Eter, J.: P146
Geyl, P.C.A.: P344, P461, P487
Gomperts, H.A.: P956
Graaf, D.A. de: P487
Kaal, R.: P1097+
Kooy, J.G.: P629
Multatuli: P139
Otten, W.J.: P138
P.: P50
Peeters, C.: P13, P997, P1113
Rogier, J.: P956
Sarneel, F.: P826, P828
Schumacher, P.: P68
Surie, H.G.: P943
Veenstra, J.H.W.: P1, P1-10, P388, P428, P490
Vrouwenemancipatie
P780 (2g)
Vrouwenstem
Elsman, W.: P168
VUYK, B.
auteur: P882
elders genoemd: P336+ (3e8a), P740 (3a-d)
VYGODSKAJA, E.
auteur: P186, P193, P284, P285, P304, P305, P332, P361

W.A.B.
zie Braasem, W.A.
W.B.
auteur: P342
W.F.W.
zie Wertheim, W.F.
WH.
rec.: P629
W.H.B.
zie Bakker, W.H.
W.J.S.
auteur: P611
W.K.
rec.: P108, P512
W.K.
zie Koninckx, W.
W.R.
auteur: P823
Waardering en actualiteit in 1937
P155
Waarheid
P222 (4d)
Waarheid, De
E.E.: P1113
Groot, P. de: P888
Leeuw, A. de: P780
Morriën, J.: P108, P1155
T.B.: P146
W.K.: P108, P512
Wolff, J.: P108
WAGENER, J.
auteur: P1090
WAGENVOORT, H.
auteur: P776
WAL, P. VAN DER
auteur: P817
WALLAGH, C.
rec.: P108+, P1102
WALLIS DE VRIES, P.
rec.: P108+
WALRAVEN, W.
auteur: P745, P777
elders genoemd: P740 (3a-d)
WALRAVENS, J.
rec.: P515
Walschap, G.
P225 (3b)
Waltman jr., J.
P35
WARREN, H.
rec.: P629, P828
Wassenaar
P14
Wata, A.
genoemd als:
bez.: P70
Waterloo
P1179 (2c7)
Wattez
P259 (3b)
WATUSEKE. F.S.
auteur: P991
Wawelaar, Ds.
P517 (4d), P604 (4j), P934 (4d), P966 (4d)
Weekblad van Den Helder en het Nieuwediep
P423 (1d)
WEELY, E. VAN
rec.: P108
Weerwerk
P968, P972, P979
Wege zum Menschen
Bonhoeffer, Th.: P834
Weisgerber, J.
genoemd als:
bez.: P87
WEIJTENS, M.J.P.M.
auteur: P926
WELLING, D.
rec.: P14
Wereld heeft twee aangezichten, De
P2, P483, P691, P803, P935, P1006

Werken (4) zie
'Aforismen' (4b)
Aleid (4b)
Bewerkingen (4n) zie film (4n1), hoorspel (4n3), toneelspel/t.v.spel (4n2), voordracht (4n4)
Bibliografie (4o)
Bibliografische opmerkingen (4j)
Brief aan den Gouverneur-Generaal (4b)
Brief aan den koning (4b)
Brieven (4b)
Bronnen, voorbeelden, (vergelijkingen) (4k)
Bruid daarboven, De (4b)
Causerieën (4b)
Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen etc. (4j)
Eén en ander over Pruisen en Nederland (4b) zie *Pruisen en Nederland, Eén en ander over*
Film, Bewerkingen (4n1)
Gebed van den onwetende, Het (4b)
Gehele oeuvre, Het (4a)
Geloofsbelijdenis (4b)
Genre, stroming (4g)
Hoorspel, Bewerkingen (4n3)
Ideeën (4b)
Imitatie, pastiche, bewuste navolging (4a)
Japanse gesprekken (4b)
Max Havelaar en gedeelten hieruit (4b)
Millioenenstudiën (4b)
Minnebrieven (4b)
Motieven (4c) zie Thema's, motieven
Navolging, Bewuste (4q) zie Imitatie, pastiche, bewuste navolging
Nawerking, met name literair (4p)
Nog eens: Vrye arbeid (4b)
Ontvangst van EDD's werken, Overzicht van de (4m)
Pastiche (4q) zie Imitatie, pastiche, bewuste navolging
Personages (4d)
Pruisen en Nederland, Eén en ander over (4b)
Rammelslag (4b)
Specialiteiten (4b)
Stroming (4g) zie Genre, stroming
Stylistische opmerkingen of analyse (4e)
Taalgebruik (4i)
Tekststructurele opmerkingen of analyse (4f)
Thema's, motieven (4c)
Toneelspel/t.v.spel, Uitvoeringen, Bewerkingen (4n2)
Toneelwerk (4b)
Uitgaven van..., Overzicht van (4l)
Uitvoeringen (4n2) zie Toneelspel/t.v.spel, Uitvoeringen, Bewerkingen
'Van den Rijn' (4b)
Varianten (4j) zie Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen etc.
Vergelijkingen (4h)
Verhouding tussen hs. en dr., tussen drn. onderling (4j) zie Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen etc.
Vertalingen (4k)
Voorbeelden (4h) zie Bronnen, voorbeelden, (vergelijkingen)
Voordracht, Bewerkingen (4n4)
Vorstenschool (4b)
Vrijen arbeid (4b)
Wijs mij de plaats (4b)
Woutertje Pieterse (4b)

WERKMAN, E.
rec.: P250
WERKMAN, H.
rec.: P1053
WERTHEIM, W.F.
auteur: P559, P560, P561, P625, P631, P681, P799, P800, P883
elders genoemd: P578 (3e8a), P740 (3a-d)
Wertheim-Gijse Weenink, A.H.
genoemd als:
aut.: P799, P800
WESTERLINCK, A.
rec.: P34
Westerveld
P150 (3e8a, 11; 4b en 4n4), P383 (3e4), P459 (3e4), P578 (3e4), [P1212]
Weteringcircuit
P601 (3e6)
WIBAUT, F.M.
auteur: P1040
elders genoemd: P716 (3a)
WIBAUT-BERDENIS VAN BERLEKOM, M.
auteur: P165
zie ook Berdenis van Berlekom, M.
Wie verre reizen doet
P85, P1070
WIEGLER, P.
auteur: P166, P260
genoemd als:
inl.: P57, P260
WIELAND
rec.: P14
Wieringa, W.J.
genoemd als:
bez.: P446
Wierings Weekblad
Bergmans, W.A.G.M.: P1042
Wiesbaden
P36, P39+, P40, P41, P42, P473 (1d), P500 (1870-1879; anno 1959; 2c5, 3c11)
WIESSING, H.P.L.
auteur: P343, P612
WIJK, H.N. DE
rec.: P1104
Wijnbergen, E.H. van
P46, P168 (2c7), P172 (2c, 2c7, 2d), P222 (4d), P456 (2c7), P592 (1b), P958 (2c,d), P1141 (3c, 4b), P1179 (2c7), P1204 (2c2)
Wijnbergen, W.L.
P1179 (2c7)
WIJNEN, J.
rec.: P619
Wijs mij de plaats (4b)
P1-1, P19, P20, P21, P22, P111, P264, P495, P1036
Wijsheidsgestalten in dichterwoord
P1174
Wilderode, A. van
P564 (4n3)
Willemsfonds
P318 (3e8a)
WINGEN, E.
rec.: P14
WINKLER, J.
rec.: P1053, P1102
Winschoter Courant
Mook, C.: P108
Wiss. Z. Humboldt-Univ. Berlin
Spreu, A.: P1029, P1132

W Naszei Świetlicy
Multatuli: P94
Woldhek, S.
P1113
WOLEWITSJ, I.
auteur: P562
Wolff, B.
P151 (3c)
WOLFF, J.
rec.: P108
WOLFF, S. DE
auteur: P319
Wolthuis, G.G.
genoemd als:
aut.: P817
Woord van de Week, Het
Spigt, P.: P659, P801
Stuiveling, G.: P441
WORGT, G.
auteur: P955
genoemd als:
bez.: P61, P955
inl.: P955
WOUDE, J. VAN DER
rec.: P826, P841, P1113
Wouter
zie Berthold, W.
Woutertje Pieterse (4b)
P219, P442, P461, P557, P691, P736, P782, P803, P805, P836, P926, P932, P933, P935, P938, P941, P1006, P1009, P1028, P1037, P1039, P1050 ('Sali-avendje'), P1061, P1064, P1170
overige vermeldingen: P432 (-straat; 3e11), P462 (4l), P822 (-beeld), P1037 (2c1; 4b), P1039 (2c1; 4b,c), P1217, P1228
Woutertje Pieterse
uitgaven: P13, P20, P21, P22, P124–P130
inleidingen, indien niet elders geïndexeerd: P326, P353, P370, P557, P673
gedeelten en bewerkingen: P131–P138, P997
Woutertje Pieterse
P736 (4c,d), P914 (3e6), P1226, P1232+
'Woutertje Pieterse' (poëzieboekhandel)
P1051 (3e11), P1103 (3e11)
Woutertje van Multatuli, Het
P132, P736
Wygodskaja, E.
zie Vygodskaja, E.

YPES, C.
rec.: P69, P124

ZAAGSMA, F.
rec.: P108
'Zaaier ging uit om te zaaien, Een'
P1007, P1008, P1014, P1016, P1017
Zaal, W.
genoemd als:
aut.: P114, P614, P635, P907
ZAALBERG, C.A.
rec.: P52
Zalmovskij, S.G.
genoemd als:
bez.: P20, P74, P180, P484
Zaman Baru
F.: P485
Galelano, I.O.: P486
Rivai Apin: P106
Zebra
Hulle, J. van: P1182
Zedelijkheidswetgeving
P855 (3b)
Zeeland
P716 (2c4)
Zeeuws Tijdschrift
Meertens, P.J.: P716
ZEI, L.
auteur: P726
genoemd als:
bez.: P75, P726
inl.: P75, P726
Zelfstandig, bijvoeglijk
P937
Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Yódzkiego
P798
'Zie hoe de badjing zijn levensonderhoud zoekt'
P412 (1a; 4h)
ZIJDERVELD, A.
auteur: P333
Zijderveld-Menalda, A.G.
genoemd als:
bez.: P333
'Zingende Zolder, De'
P590 (2e2, 3e8a)
Zolotaja roza
P395, (P453, P719, P769)
Zuiverende kroniek
P425, P1143
ZÜRCHER, J.
auteur: P1041
Zutphens Dagblad
J.W.: P13, P828
Milo: P108
Wallis de Vries, P.: P108
Winkler, J.: P1053, P1102
Zweeds(e)
P962 (-vertaling; 4k)
Zwischen Dom und Rathaus
P1206
ZWITSER, H.L.
auteur: P1207
Zwolle
P250
Zwolse Courant
Huysman, P.: P108
Straten, H. van: P1113
Timmerman, H.T.: P1102, P1110

1. Bronnenpublicatie
   - 1a. Manuscripten
   - 1b. Brieven
   - 1c. Afbeeldingen, foto's e.d.
   - 1d. Overige stukken

2. Biografie
   - 2a. Algemeen overzicht van leven en werken
   - 2b. Gedetailleerde studie van het gehele leven
   - 2c. Perioden van het leven
     - 2c1. Jeugd tot 2c2
     - 2c2. Indische jaren etc. tot 2c3 (d.i. t/m 1856)
     - 2c3. Periode van *Max Havelaar* tot 2c4 (1857-1860)
     - 2c4. Na 1860 in België en Nederland
     - 2c5. Na 1865 in Duitsland tot 2c6
     - 2c6. Periode in Nieder-Ingelheim
     - 2c7. Familieleden
   - 2d. EDD's contacten met personen, verenigingen e.d.
   - 2e. Bijzondere kwesties
     - 2e1. Natalse kastekort
     - 2e2. Lebakzaak
     - 2e3. De zaak van het auteursrecht van *Max Havelaar*
   - 2f. Psychologie/persoonlijkheid van EDD
   - 2g. Opvattingen van EDD o.a. over:
     - 2g1. Nederlandse politiek
     - 2g2. Indische politiek (zie ook 2e2)
     - 2g3. Geloof
     - 2g4. Filosofie
   - 2h. Herinneringen aan EDD

3. Invloed
   - 3a. Op tijdgenoten: personen, groepen, instellingen, landen
   - 3b. Op lateren (nawerking biografisch): personen, groepen, instellingen, landen
   - 3c. Van anderen op EDD
   - 3d. De vergelijking van EDD met anderen
   - 3e. Herdenking van EDD
     - 3e1. Geboortehuis Korsjespoortsteeg, Multatuli-Museum (als gebouw)
     - 3e2. Sterfhuis te Nieder-Ingelheim
     - 3e3. Multatuli-Genootschap en -Museum (als vereniging)
     - 3e4. Herdenking
     - 3e5. Lofredes
     - 3e6. Standbeelden en gedenkplaten
     - 3e7. Tentoonstellingen
     - 3e8. Lezingen
       - 3e8a. Verslag van...
       - 3e8b. Tekst van...
     - 3e9. Huldebundels/herdenkingsbundels
     - 3e10. Reizen
     - 3e11. Overige blijken van hulde of herdenking

4. Werken
   - 4a. Het gehele oeuvre
   - 4b. Afzonderlijke werken
   - 4c. Thema's, motieven
   - 4d. Personages
   - 4e. Stilistische opmerkingen of analyse
   - 4f. Tekststructurele opmerkingen of analyse
   - 4g. Genre, stroming
   - 4h. Bronnen, voorbeelden (vergelijkingen)
   - 4i. Taalgebruik
   - 4j. Drukgeschiedenis, bibliografische opmerkingen, verhouding tussen hs. en dr., tussen drn. onderling, varianten
   - 4k. Vertalingen (over één bepaalde vertaling)
   - 4l. Overzicht van uitgaven van primaire literatuur en secundaire literatuur, ook vertalingen
   - 4m. Overzicht van de ontvangst van EDD's werken
   - 4n. Bewerkingen/uitvoeringen
     - 4n1. Film
     - 4n2. Toneelspel/t.v.-spel
     - 4n3. Hoorspel
     - 4n4. Voordracht
   - 4o. Bibliografie
   - 4p. Nawerking, met name literair
   - 4q. Bewuste navolging/imitatie/pastiche

5. Sociale en politieke situatie
   - 5a. Sociale situatie in Nederland, met name in de 19e eeuw
   - 5b. Sociaal-politieke situatie in Indië
     - 5b1. Anno 1860, knevelarij (zie 2e2)
     - 5b2. Heden

6. Boekbeoordelingen van boeken verschenen voor 1948

7. Varia